Prof. univ. dr. AUGUSTIN FUEREA

II 33480

MANUALUL UNIUNII EUROPENE

Ediţia a VI-a

revăzută şi adăugită

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

UNIVERSUL JURIDIC

BIBL. CENTR. UNIV.
M. „EMINESCU" IAȘI
DREPT
1133.480

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Prof. univ. dr. **Augustin FUEREA**

MANUALUL UNIUNII EUROPENE

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Distincții acordate autorului:

– **Premiul Academiei Române** „Nicolae Titulescu" pentru lucrarea *Drept instituțional comunitar european,* ediția a II-a, 1996;

– **Premiul Uniunii Juriştilor din România** „Victor Dan Zlătescu", în domeniul dreptului comparat, pentru lucrarea *Drept instituțional comunitar european,* ediția a V-a, 2000;

– **Premiul Institutului Național de Administrație** pentru activitatea desfăşurată în calitate de formator, 2007.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

II 33.480

Prof. univ. dr. **Augustin FUEREA**

MANUALUL UNIUNII EUROPENE

Ediția a VI-a
revăzută și adăugită

0 000008 24940 BCU IAȘI

Universul Juridic
București
-2016-

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2004, 2006, 2010, 2011, 2016, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FUEREA, AUGUSTIN
Manualul Uniunii Europene / prof. univ. dr. Augustin Fuerea. - Ed. a 6-a, rev. şi adăug. - Bucureşti : Universul Juridic, 2016
Conține bibliografie
ISBN 978-606-673-843-9

341.217(4) UE

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY
ACU
19.12.2016

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL DISTRIBUȚIE: telefon: **021.314.93.15**
tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

În urmă cu peste 65 de ani, 6 state europene semnau, la Paris, la 18 aprilie 1951, Tratatul prin care se puneau bazele primei Comunități Europene, Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oțelului (CECO).

În timp, în cadrul acestei organizații internaționale (CECO), apare şi se dezvoltă un sistem de drept nou, propriu spațiului european. Evoluția acestuia a fost atât de necesară şi de spectaculoasă, încât, în prezent, îl găsim printre marile sisteme de drept ale lumii: sistemul romano-germanic, sistemul anglo-saxon (common-law), sistemul musulman etc. Astfel, putem afirma că tipologia dreptului s-a îmbogățit, în mod real, cu sistemul de drept al Uniunii Europene, nou apărut (cunoscut până la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, la 1 decembrie 2009, sub denumirea de „drept comunitar" sau „drept comunitar european").

Rațiunea pentru care ne-am propus realizarea celei de-a şasea ediții a Manualului este dată de prioritățile pe care le are România, la această etapă, şi anume: integrarea în Uniunea Europeană, după aderarea, deja, petrecută, la 1 ianuarie 2007 şi dobândirea statutului de stat membru al Spațiului Schengen. Aceste obiective majore sunt de o permanentă actualitate şi au consecințe dintre cele mai profunde şi diverse pentru societatea românească de după anul 1990, societate care este tot mai mult raportată la realitățile societății internaționale universale şi regionale.

Deşi la nivelul Uniunii Europene putem vorbi despre existența dreptului economic, agrar, financiar, al afacerilor, concurențial ş.a., Manualul nu intră în detalii cu privire la ramurile şi subramurile de drept mai sus-menționate, ci îşi doreşte, prin excelență, prezentarea principalelor instituții cu care se operează la un astfel de nivel, în scopul familiarizării cititorilor cu unele concepte specifice.

Considerăm că Manualul, prin conținutul său, este de un real folos celor interesați de studiul acestui nou sistem de drept european, celor care se găsesc la început de drum, precum şi acelora

care au preocupări în domeniul practicii europene sau în alte materii interferente: politicieni, oameni de afaceri, specialişti implicaţi direct în procesul de integrare a ţării noastre în UE, cadre didactice, postdoctoranzi, doctoranzi, masteranzi, studenţi sau alte categorii socio-profesionale, un loc aparte ocupându-l jurnaliştii care îndeplinesc un rol deosebit de important în diseminarea informaţiei.

De asemenea, prin tematica prezentată, lucrarea oferă posibilitatea însuşirii, înţelegerii şi aprofundării problematicii referitoare la Uniunea Europeană, în general, şi cu trimitere directă la relaţiile acesteia cu statele membre, în special.

Concret, Manualul îşi propune, printr-un limbaj facil, să se constituie într-un instrument util atât pentru teoreticienii, cât şi pentru practicienii domeniului. Având în vedere faptul că informaţia oferită cu privire la UE este generoasă, dar, de cele mai multe ori, controversată, din cauza confuziilor înregistrate cu privire la utilizarea diverşilor termeni, lucrarea prezintă şi analizează principalele probleme cu care s-ar putea confrunta toţi cei care doresc o cunoaştere a materiei. Astfel, începând cu prezentarea contextului internaţional care a condus la apariţia Comunităţilor Europene, cercetarea pune accent pe o serie de delimitări de ordin conceptual: instituţiile Uniunii, personalitatea juridică a acesteia, politicile pe care se fundamentează Uniunea, obiectivele urmărite ş.a. Desăvârşirea volumului s-a realizat în luna mai 2016, astfel încât acesta oferă detalii actualizate până la data precizată.

În paginile finale ale lucrării, am considerat ca fiind binevenită prezentarea unor documente relevante.

Celor interesaţi le punem la dispoziţie, totodată, o listă bibliografică apreciată de noi ca fiind reprezentativă pentru domeniu.

Cu toate eforturile destinate documentării şi sistematizării, lucrarea este, în mod firesc, susceptibilă de permanente îmbunătăţiri şi adăugiri, aspecte pe care le vom avea în atenţie în ediţiile viitoare, în acest fel înţelegând să participăm la clarificarea unei problematici deosebit de ample, diverse, actuale, dar, mai ales, de perspectivă şi

necesare pe care o reprezintă Uniunea Europeană, ca nou subiect de drept internațional.

Toate acestea sunt puse în evidență, cu precădere, de textul Constituției României, republicată, Titlul VI (Integrarea euro-atlantică), art. 148 – Integrarea în Uniunea Europeană:

„(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum şi al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în şedința comună a Camerei Deputaților şi Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților şi senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum şi celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare[1].

(3) Prevederile alin. (1) şi (2) se aplică, în mod corespunzător, şi pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Preşedintele României, Guvernul şi autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării şi din prevederile alin. (2).

(5) Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene".

Autorul

[1] Sublinierea noastră.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ABREVIERI

ACP	- Africa, zona Caraibelor şi Pacific
AELS (rom.) /AELE (fr.)/ EFTA (engl.)	- Asociația Europeană a Liberului Schimb
alin.	- alineatul
ALS	- Acord de Liber Schimb
art.	- articolul
AUE	- Actul Unic European
BCE	- Banca Centrală Europeană
BCN	- Banca Centrală Națională
BEI	- Banca Europeană de Investiții
CAER (rom.)/ COMECON (engl.) CAEM (fr.)	- Consiliul de Ajutor Economic Reciproc
CE	- Comunitatea Europeană
CEA	- Comunitatea Europeană de Apărare
CECA	- La Communauté européene du charbon et de l'acier
CECO	- Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oțelului
CEE	- Comunitatea Economică Europeană
CEEA/ EURATOM	- Comunitatea Europeană a Energiei Atomice
CEA/CED	- Comunitatea Europeană de Apărare
CES	- Comitetul Economic şi Social
CESE	- Comitetul Economic şi Social European
CIG	- Conferință Interguvernamentală
CJ	- Curtea de Justiție
CJCE	- Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CJUE	- Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COREPER	- Comitetul Reprezentanților Permanenți
CSCE/OSCE	- Conferința/Organizația pentru securitate şi cooperare în Europa
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
ECOFIN	- Consiliul Economic şi Financiar
ECU	- (European Currency Unit) Unitatea monetară europeană (UME)

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

GATT - General Agreement on Tariffs and Trade (Acordul General pentru Tarife şi Comerţ)
IME - Institutul Monetar European
JAI - Justiţie şi Afaceri Interne
JOCE - Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene
JOUE - Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
lit. - litera
M. Of. - Monitorul Oficial
NATO - North Atlantic Treaty Organization
N.n - Nota noastră
nr. - numărul
OCED - Organizaţia pentru Cooperare Economică şi Dezvoltare
OCEE - Organizaţia pentru Cooperare Economică Europeană
ONU - Organizaţia Naţiunilor Unite
OTAN - Organizaţia Tratatului Atlanticului de Nord
op. cit. - opera citată
pag. - pagina
par. - paragraful
pct. - punctul
PESC - Politica Externă şi de Securitate Comună
PHARE - Poland and Hungary: Assistance for the Reconstruction of the Economy (Polonia şi Ungaria Ajutor pentru Reconstrucţie Economică)
PTOM - Pays et Territoires d'Outre Mer (Ţări şi teritorii de peste mare)
SEBC - Sistemul European al Băncilor Centrale
SEE - Spaţiul Economic European
SIS - Sistemul de Informaţii Schengen
SME - Sistemul monetar european
T - Tribunalul
TCE - Tratatul de instituire a Comunităţii Economice
TCEE - Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene
TCECA/CECO - Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

TCEEA	- Tratatul de instituire a Comunității Economice a Energiei Atomice
TFUE	- Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
TFP	- Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene
TL	- Tratatul de la Lisabona
TPI	- Tribunalul de Primă Instanță
TUE	- Tratatul privind Uniunea Europeană
TVC	- tarif vamal comun
TVA	- taxa pe valoare adăugată
SUA	- Statele Unite ale Americii
UE	- Uniunea Europeană
UEM	- Uniunea Economică și Monetară
UEO	- Uniunea Europei Occidentale
v.n.	- vechea numerotare

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul I

CONSIDERAȚII TEORETICE PRIVIND APARIȚIA ŞI EVOLUȚIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Secțiunea I

Contextul apariției Comunităților Europene

„Multă vreme, ideea de uniune a Europei s-a confundat cu cea de organizare a lumii"[2]. În acest sens, la 1 mai 1930, apare „necesitatea unui pact de ordin general, oricât de elementar ar fi acesta, pentru a afirma principiile uniunii morale europene şi pentru a consacra solemn evidența solidarității instituite între statele europene", după cum face vorbire *Memorandumul lui Alexis Leger privind organizarea unui regim de Uniune Federală Europeană*[3].

Analizată din perspectiva apariției, în timp, a ideii de unitate în spațiul european, este imposibil să nu observăm că aceasta este plasată în mod diferit de către juriști, economiști, filosofi, sociologi, politologi şi, nu în ultimul rând, de către istorici, istorici care nici ei nu sunt unanimi cu privire la originile unei astfel de idei, respectiv a unui astfel de demers. Fiind vorba despre dimensiunea istorică a Uniunii Europene, nu-i putem ignora chiar pe istoricii care vorbesc despre ideea de unitate la nivel european încă din Antichitate, ori identifică unele evenimente care au avut loc în acest spațiu cu începuturile unei astfel de integrări sau o deplasează către prima jumătate a secolului al XX-lea[4].

---

[2] **Charles Zorgbibe,** *Construcția Europeană. Trecut, prezent, viitor,* Editura Trei, Bucureşti, 1998, pag. 5.

[3] ***Ibidem***, pag. 11.

[4] În acest sens, **Stelian Scăunaş,** *Aspecte istorice ale civilizației europene ca premise ale ideii de unitate europeană*, în Analele Universității Româno-Germane din

Raţiunea unei astfel de cercetări atât de profunde se găseşte în faptul că, independent de voinţa, pe care în mod individual ne-o exprimăm, suntem contemporanii punerii în aplicare a unei idei de foarte multă vreme apărute, iar nevoia de cunoaştere este cu atât mai mare cu cât prezenţa noastră în marea familie numită Uniunea Europeană este o realitate de la 1 ianuarie 2007, în acelaşi sens, parafrazând cotidianul belgian „*Le soir*", numărul apărut în data de 30 aprilie 2004, la „1 ianuarie 2007 vom fi 27!"[5]. Începând cu această dată, potrivit calendarului comun stabilit, ţara noastră se numără printre statele membre ale Uniunii Europene – forma cea mai avansată a construcţiei europene, construcţie care a apărut din dorinţa oamenilor politici, vizionarii Jean Monnet, Robert Schuman[6], Konrad Adenauer (pentru a-i aminti numai pe unii dintre ei), a căror dorinţă a fost aceea de a păstra pacea în Europa şi de a asigura prosperitatea economică.

Retrospectiv privind, istoria Uniunii Europene începe după cel de-al doilea război mondial, când „pentru Europa se deschide (...) epoca realizărilor efective"[7], odată cu înfiinţarea mai multor organizaţii internaţionale, de cooperare în diferite domenii, între statele europene.

Astfel, la 17 martie 1948, Belgia, Franţa, Luxemburg, Olanda şi Regatul Unit au semnat Tratatul de la Bruxelles care a pus bazele Organizaţiei Tratatului de la Bruxelles[8]. La 23 octombrie 1954, Tratatul de la Bruxelles a fost modificat pentru a include, printre membrii

---

Sibiu, nr. 3/2004: *„Spaţiul european, leagăn al uneia din marile civilizaţii ale lumii, s-a confruntat cu ideea de unitate chiar din perioada antichităţii, când Roma, prin campaniile sale militare, se pare că urmărea un asemenea deziderat"*. În continuare arată că *„Europa, prinţesa mitologică, frumoasa fiică a regelui Agenor (Regele Tirului, în antica Fenicie) a fost şi ea obiect de dispută cauzată de frumuseţe. Chiar Zeus, îndrăgostit de ea, a răpit-o şi a dus-o în Creta (aici, Europa a născut pe Minos, Radamante şi Sarpedon), iar chipul ei pictat a înfrumuseţat multe din palatele Antichităţii. Creştinii sunt cei care, mai târziu, au delimitat mai precis continentul european, dându-i acest nume princiar (Cartea Genezei, cf. Sf. Ieronim şi Sf. Ambrosie, sec. IV – fiii lui Noe primesc în stăpânire câte un teritoriu: Sem, fiul cel mare, primeşte Asia, al doilea fiu – Ham, primeşte Africa, iar Iafet, al treilea fiu, primeşte Europa)"*.

[5] *„A minuit, nous serons 25!"* - La miezul nopţii vom fi 25! – *„Le soir"*, 30 aprilie 2004. Remarca are în vedere extinderea Uniunii Europene care a avut loc la 1 mai 2004.

[6] A se vedea **Robert Schuman,** *Pentru Europa,* Editura Regia Autonomă „Monitorul Oficial", Bucureşti, 2003.

[7] **Charles Zorgbibe,** *op. cit.*, pag. 10.

[8] Potrivit ***, *„What is WEU today?"*, http://www.weu.int/WEU_today1.pdf, accesat la 10.04.2016.

organizației, alte două state, şi anume Republica Federală Germania şi Italia, moment de la care putem vorbi de constituirea *Uniunii Europei Occidentale (UEO)*[9]. Obiectivele UEO erau menționate chiar în preambulul Tratatului, şi anume: asistență reciprocă de rezistență împotriva oricărei agresiuni, pe de o parte, şi promovarea unității şi încurajarea integrării progresive a Europei, pe de altă parte. Însă, cele mai importate prevederi se găseau în cuprinsul art. V şi VIII.3 şi aveau în vedere următoarele: „în cazul în care oricare dintre Înaltele Părți Contractante ar face obiectul unui atac armat în Europa, celelalte Înalte Părți Contractante, în conformitate cu dispozițiile art. 51 din Carta Națiunilor Unite, vor oferi Părții atacate întregul ajutor militar, precum şi orice altă asistență şi alte tipuri de ajutor"[10]; „la cererea oricăreia dintre Înaltele Părți Contractante, Consiliul va fi convocat imediat pentru a permite consultarea cu privire la orice situație care ar putea constitui o amenințare la adresa păcii, în orice domeniu ar apărea această amenințare sau un pericol pentru stabilitatea economică"[11].

În noiembrie 1988, a fost semnat, de către statele membre ale UEO, un Protocol de aderare a Portugaliei şi Spaniei. Procesul de ratificare s-a finalizat în martie 1990. Ulterior, în anul 1992 Protocolul a fost semnat şi cu Grecia, iar din anul 1995, când s-a finalizat procesul de ratificare şi cu acest stat, numărul statelor membre ale UEO s-a ridicat la 10.

Uniunea Europei Occidentale a fost prezentă în plan internațional, ca subiect de drept internațional, până în anul 2011, mai precis până în luna iunie a acestui an. Hotărârea de dizolvare a organizației este rezultatul evoluțiilor pe care aceasta le-a înregistrat în raport cu Uniunea Europeană şi s-a concretizat odată cu ratificarea Tratatului de la Lisabona, în anul 2009, când, din dorința „de a reduce costurile de organizare considerate „redundante" în raport cu Uniunea Europeană, în general, şi în special cu politica de securitate şi apărare comună"[12].

---

[9] ***Idem***.
[10] Art. V.
[11] Art. VIII.3.
[12] ***, *„L'évolution de l'Union de l'Europe occidentale"*, http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/72d9869d-ff72-493e-a0e3-bedb3e671faa/dfe9eac4-4fe8-4ae1-af1e-3060f8031126, accesat la 10.04.2016.

Prin urmare, cele zece state membre ale UEO au anunțat, la data de 31 martie 2010, dizolvarea organizației în iunie 2011. „În ceea ce privește clauza de asistență reciprocă din Tratatul de la Lisabona, ea a reînviat spiritul art. V din Tratatul de la Bruxelles modificat. În plus, Tratatul de la Lisabona a permis crearea unor grupuri interparlamentare ad-hoc, care pot juca același rol ca și UEO, dar, în prezent, la nivelul a 28 de state"[13].

La 16 aprilie 1948, a fost înființată *Organizația pentru Cooperare Economică Europeană (OCEE)* pentru punerea în aplicare a Planului Marshall, plan prin care Statele Unite ale Americii contribuiau, financiar, la reconstrucția economică a statelor europene implicate în cel de-al doilea război mondial. Succesul pe care l-a înregistrat OCEE a condus la dorința SUA și a Canadei de a se alătura celor 18 state europene membre ale OCEE, aspect care s-a concretizat prin semnarea, la 14 decembrie 1960, a Convenției prin care s-au pus bazele *Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OCDE)*, organizație care a devenit o realitate odată cu intrarea în vigoare a Convenției, la 30 septembrie 1961[14]. În prezent, OCDE are 34 de state membre din Europa, America de Nord și de Sud, precum și din zona Asia - Pacific[15].

La data de 4 aprilie 1949, Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Islanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Portugalia, Olanda și SUA au semnat, la Washington, un Tratat prin care s-a creat *Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (OTAN/NATO[16])*, organizație bazată, în special, pe asistența reciprocă în caz de agresiune a unuia din state părți: „Părțile convin că un atac armat împotriva uneia sau mai multora dintre ele, în Europa sau în America de Nord, va fi considerat un atac împotriva tuturor și, în consecință, sunt de acord ca, dacă are loc asemenea atac armat, fiecare dintre ele, în exercitarea dreptului la auto-apărare individuală sau colectivă

---

[13] ***Idem.***

[14] Potrivit http://www.oecd.org/fr/apropos/histoire/, accesat la 10.04.2016.

[15] Potrivit http://www.oecd.org/fr/apropos/membresetpartenaires/, accesat la 10.04.2016.

[16] North Atlantic Treaty Organization.

recunoscut prin art. 51 din Carta Națiunilor Unite, va sprijini Partea sau Părțile atacate prin efectuarea imediată, individual sau de comun acord cu celelalte Părți, a oricărei acțiuni pe care o consideră necesară, inclusiv folosirea forței armate, pentru restabilirea şi menținerea securității zonei Nord-Atlantice". „Sistemul de apărare instituit prin Tratat este unul regional, ceea ce înseamnă că el tinde să protejeze o regiune a lumii, şi anume zona Atlanticului. Inițial, această zona era una occidentală, care cuprindea state din America de Nord şi un stat fondator, Italia, care nu are ieşire la oceanul Atlantic. Prin aderarea şi a altor state, pe baza unei proceduri prevăzută la art. 10, care cere unanimitatea statelor membre pentru ca un nou stat să adere la Tratat, zona NATO a fost extinsă"[17], astfel încât, în prezent Organizația numără 28 de state.

La data 5 mai 1949[18], a fost înființată, odată cu semnarea, la Londra, a Statutului *Consiliului Europei*, „prima organizație interguvernamentală europeană postbelică, (...), ca organism european de promovare a drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului, a valorilor democratice"[19]. În prezent, 47 de state membre ale Consiliului Europei colaborează la nivel interguvernamental, „în toate domeniile de interes ale societății europene (cu excepția celor legate de apărare) şi anume: cooperare juridică, în domeniul mijloacelor de informare în masă, în educație, cultură, patrimoniu, tineret şi sport, probleme sociale şi economice, puteri locale şi regionale, protecția mediului etc."[20]

Raportat la acest ansamblu, constituit, inițial, de către statele Europei Occidentale, în Est statele europene s-au organizat în domeniul economic, dar şi în materie militară. Astfel, la 14 decembrie 1959, Albania, Bulgaria, Ungaria, Republica Democrată Germania, Polonia, România, Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste şi Cehoslovacia au semnat Statutul *Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (CAER)*. Scopul declarat al CAER, potrivit art. 1 din Statut, era acela de a contribui, „prin unirea şi coordonarea eforturilor

---

[17] **Natacha Vigne**, „*Les institutiones européennes*", Elippses, Paris,1997, pag. 50.
[18] Intrat în vigoare la 3 august.
[19] http://www.mae.ro/taxonomy/term/356/1, accesat la 10.04.2016.
[20] http://www.mae.ro/node/1577, accesat la 10.04.2016.

țărilor-membre (...), la dezvoltarea planificată a economiei naționale, la accelerarea progresului economic şi tehnic în aceste țări, la ridicarea nivelului industrializării țărilor cu o industrie mai puțin dezvoltată, la creşterea continuă a productivității muncii şi ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor țărilor-membre". Urmare a schimbărilor politice intervenite în Europa în anii 1989 şi 1990, CAER s-a autodesființat în anul 1991. Pe lângă cooperarea în domeniul economic, statele din Europa de Est s-au organizat şi în materie militară, prin semnarea, la 14 mai 1955[21], a Tratatului de prietenie, colaborare şi asistență mutuală între Albania, Bulgaria, Ungaria, Polonia, România, Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice şi Cehoslovacia, cunoscut sub denumirea de Pactul de la Varşovia. Pactul şi-a încetat efectele la data de 3 martie 1991.

Organizațiilor de cooperare li se adaugă, începând cu anii '50, organizații mai restrânse, de integrare, şi anume *Comunitățile Europene*.

Secțiunea a II-a

Constituirea Comunităților Europene

1. Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oțelului (CECO/CECA[22])

Prima Comunitate Europeană, cea a Cărbunelui şi Oțelului, a apărut după cel de-al doilea război mondial, pe fondul rivalităților, încă prezente, între statele europene participante la conflagrație, în special al celor dintre Franța şi Germania. În acest context, Jean Monnet, propunea plasarea întregii producții germano-franceze de cărbune şi oțel sub o Înaltă Autoritate.

La data de 9 mai 1950, Robert Schuman, ministrul afacerilor externe din Franța, a prezentat *Declarația* care îi poartă numele, Declarație inspirată de ideea lui Jean Monnet, şi care propunea[23]:

---

[21] Tratatul a intrat în vigoare la 6 iunie 1955.
[22] În limba franceză – *La Communauté européenne du charbon et de l'acier.*
[23] Extrase din Declarația Schuman.

- alăturarea națiunilor europene pentru eliminarea opoziției seculare dintre Franța şi Germania;

- „producția franco-germană de cărbune şi oțel să fie plasată sub o Înaltă Autoritate comună, în cadrul unei organizații deschise şi altor state europene";

- „înființarea acestei uniuni de producție puternice, deschisă tuturor țărilor care doresc să colaboreze, va pune bazele reale ale unificării economice, angajându-se să le furnizeze tuturor țărilor membre elementele principale ale producției industriale, în condiții egale";

- „prin punerea în comun a producției de bază şi prin instituirea unei Înalte Autorități comune, ale cărei decizii vor reuni Franța, Germania şi alte state membre, această propunere va conduce la stabilirea primelor baze concrete ale unei federații europene, indispensabilă pentru menținerea păcii";

- „sarcina pe care o va avea de îndeplinit Înalta Autoritate comună va fi de a asigura, în cel mai scurt timp posibil, modernizarea producției şi îmbunătățirea calității acesteia şi

- „în exercitarea funcțiilor sale, Înalta Autoritate comună va lua în considerare puterea conferită de Autoritatea Internațională a Ruhrului şi obligațiile de orice natură impuse Germaniei, atâta timp cât acestea rămân în vigoare".

Concret, prin intermediul Declarației:

- se propunea înființarea unei piețe comune a cărbunelui şi oțelului („punerea în comun a producțiilor de cărbune şi oțel"), care să fie condusă potrivit metodelor supranaționale („prin punerea în comun a producției de bază şi prin instituirea unei Înalte Autorități, ale cărei decizii vor reuni Franța, Germania şi alte state membre, această propunere va conduce la stabilirea primelor baze concrete ale unei federații europene, indispensabilă pentru menținerea păcii");

- se dorea realizarea unei solidarități sectoriale, în special în domeniul economic („punerea în comun a producțiilor de cărbune şi oțel va asigura imediat stabilirea unor baze comune de dezvoltare economică"), în defavoarea unificării politice („înființarea acestei unități de producție puternice, deschisă tuturor țărilor care doresc să colaboreze, va pune bazele reale ale unificării economice") şi

- se urmărea evitarea unei noi conflagrații mondiale („solidaritatea de producție, astfel stabilită, va demonstra că orice război între Franța şi Germania devine nu numai inimaginabil, ci şi imposibil din punct de vedere material"), prin realizarea unui control internațional asupra ramurilor de bază ale industriei de armament („punerea în comun a producțiilor de cărbune şi oțel (...) va schimba destinele acelor regiuni care s-au dedicat în trecut fabricării muniției de război"), şi anume cărbunele şi oțelul, prin intermediul unui tratat inviolabil („principiile şi acțiunile esențiale (...) vor face obiectul unui tratat semnat între state şi înaintat spre ratificare parlamentelor din fiecare țară. Negocierile (...) se vor desfăşura cu ajutorul unui arbitru numit de comun acord. Acesta va avea sarcina de a se asigura că acordurile convenite corespund principiilor enunțate şi, în cazul în care se ajunge la un impas, va decide ce soluție urmează să fie adoptată").

Ideea prezentată de către Schuman a fost acceptată de Germania, Italia, Belgia, Olanda şi Luxemburg, astfel încât la 18 aprilie 1951, la Paris, reprezentanții acestor state, la care se adaugă cel al Franței, au semnat Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului. Tratatul a intrat în vigoare la 23 iulie 1952; la aceeaşi dată, Înalta Autoritate, cu sediul la Luxemburg, prezidată de Jean Monnet, şi-a început activitatea.

Fiind încheiat pentru o perioadă de 50 de ani, acest Tratat a încetat să mai producă efecte la data de 23 iulie 2002. Potrivit Deciziei Reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului[24], la 27 februarie 2002, „toate elementele patrimoniului activ şi pasiv al CECO, aşa cum există la 23 iulie 2002, sunt administrate de Comisia Europeană în numele statelor membre, începând cu 24 iulie 2002. Sub rezerva oricărei creşteri sau diminuări care poate să intervină ca urmare a operațiunilor de lichidare, valoarea netă a acestor elemente, aşa cum apare în bilanțul CECO la 23 iulie 2002, este considerată ca patrimoniu destinat cercetării în sectoarele legate

[24] Decizia Reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în Consiliul din 27 februarie 2002 cu privire la consecințele financiare ale expirării Tratatului CECO şi la Fondul de cercetare pentru cărbune şi oțel (2002/234/CECO), publicată în JOUE, L 79, din 22.3.2002

de industria cărbunelui şi oţelului şi denumit «CECO în lichidare». După închiderea lichidării, patrimoniul este denumit «Bunuri ale Fondului de cercetare a cărbunelui şi oţelului»"[25].

2. Comunitatea Economică Europeană (CEE) şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA/Euratom)

În anul 1955, miniştrii de externe din Italia, Franţa, Germania, Olanda, Belgia şi Luxemburg s-au întâlnit, la Messina, în cadrul unei Conferinţe, pentru a discuta evoluţia demersurilor, începute odată cu constituirea CECO, în vederea integrării, în contextul internaţional specific acelei perioade (eşecul, din anul 1954, al planurilor de creare a unei Comunităţi Europene de Apărare şi a unei Comunităţi Politice Europene). În cadrul Conferinţei a fost constituit un comitet, alcătuit din reprezentanţi guvernamentali, sub conducerea politicianului belgian Paul Henry Spaak, având drept misiune pe aceea de a elabora un raport „privind crearea pieţei comune europene. În timpul Conferinţei de la Messina, cele trei state Benelux au propus o relansare a integrării europene bazată pe o piaţă comună şi integrare în sectorul transporturilor şi al energiei atomice"[26].

Prezentat la 21 aprilie 1956, la Bruxelles, *Raportul Spaak* cuprindea 3 părţi dedicate, după cum urmează:

A. Crearea unei pieţe comune prin:

- fuziunea pieţelor prin instituirea unei uniuni vamale ce presupune eliminarea drepturilor de vamă în interiorul pieţei comune şi stabilirea unei tarif vamal comun; controlul importurilor şi al exporturilor şi stabilirea unei pieţe agricole comune;

- realizarea unei politici a pieţei comune prin instituirea unor reguli concurenţiale aplicabile întreprinderilor şi care să reglementeze ajutoarele de stat; corectarea distorsiunilor existente şi apropierea legislaţiilor statelor; crearea unei politici a transporturilor şi stabilirea unor tarife în domeniu; reglementarea balanţei plăţilor şi

---

[25] Art. 1 din Decizia 2002/234/CECO.

[26] ***, *„Paul-Henri Spaak: vizionarul european cu abilităţi de convingere"*, http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/paul-henri_spaak_ro.pdf, accesat la 10.04.2016.

- dezvoltarea şi utilizarea deplină a resurselor europene prin instituirea unui fond de investiţii, respectiv realizarea liberei circulaţii a lucrătorilor şi capitalurilor;

B. Crearea Euratom astfel:

- dezvoltarea cercetării şi a schimburilor de informaţii;
- stabilirea unor norme privind controlul de securitate;
- dezvoltarea investiţiilor şi a instalaţiilor comune;
- aprovizionarea cu minerale şi combustibili nucleari;
- instituirea unei pieţe comune a industriei nucleare şi
- reglementări în materie instituţională.

C. Înfiinţarea sectoarelor de acţiune de urgenţă, şi anume: energia, transporturile aeriene, poşta şi telecomunicaţiile.

Prin urmare, se poate observa faptul că Raportul avea drept temă principală instituirea a două organizaţii internaţionale, după modelul CECO: pe de o parte, o organizaţie economică generală şi, pe de altă parte, o organizaţie în domeniul utilizării paşnice a energiei atomice. Astfel, „Raportul Spaak" a stat la baza conferinţei interguvernamentale din 1956 privind piaţa comună şi Euratom şi a condus la redactarea Tratatelor de la Roma, semnate la 25 martie 1957, prin care se instituiau: o Comunitate Economică Europeană şi o Comunitate europeană a Energiei Atomice. În aceeaşi zi cu semnarea Tratatelor de la Roma, a fost semnată şi Convenţia cu privire la instituţiile comune (Adunarea Parlamentară Comună şi Curtea de Justiţie a Comunităţilor Europene).

Tratatele au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958. Noile Comunităţi se înscriau pe calea unei „uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele europene", evocată în preambulul Tratatului de instituire a Comunităţii Economice Europene.

3. Instituţiile Comunităţilor Europene

Pentru a exista şi pentru a funcţiona, cele trei Comunităţi Europene au avut, la început, instituţii şi organe proprii, în cele mai importante domenii de interes.

Tratatul de la Paris conferea Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului o structură instituțională proprie, originală. Astfel, regăsim, după cum urmează:

- Înalta Autoritate – instituție independentă, supranațională, ce reprezenta interesele CECO;

- Consiliul Special de Miniştri – instituție interguvernamentală care apăra interesele statelor membre;

- Adunarea Comună – reprezenta interesele popoarelor statelor membre (ale cetățenilor) şi

- Curtea de Justiție – instituție jurisdicțională, care contribuia la aplicarea uniformă a normelor juridice ale CECO.

Tratatele de la Roma înființează, fiecare, pentru organizația pe care o instituie, câte un sistem instituțional propriu. Astfel, art. 7 din cele două Tratate înființează următoarele instituții:

- câte o Comisie – instituții având atribuții executive;

- câte un Consiliu – instituții legislative;

- câte o Adunare – instituții cu atribuții de control politic şi

- câte o Curte de Justiție – având competențe în domeniul jurisdicțional.

Repartizarea responsabilităților între cele 4 instituții nu se suprapune schemei moştenite de la Montesquieu, schemă conform căreia Parlamentul este legislativul, Guvernul este executivul, judecătorii exercită puterea jurisdicțională. Originalitatea sistemului instituțional al Comunităților Europene consta în faptul că, alături de cele 3 „puteri din stat", întâlnim, în acelaşi plan, şi instituția având atribuții de control, şi anume: Adunarea Comună – pentru CECO şi Adunarea– pentru CEE şi tot o Adunare pentru Euratom.

Odată cu semnarea Tratatelor de la Roma, a fost semnată, după cum am menționat, şi Convenția cu privire la unele instituții comune. Astfel, Convenția din 25 martie 1957, anexată Tratatului de instituire a CEE, a înființat câte o singură instituție pentru cele trei Comunități în domeniul jurisdicțional, şi anume Curtea de Justiție[27] a Comunităților

[27] Art. 3 din Declarație: „Competențele pe care Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, pe de o parte, şi Tratatul de instituire a Comunității Europene a

Europene şi o singură instituţie în domeniul controlului, adică Adunare unică[28]. Acestora li se adaugă un Comitet Economic şi Social[29] unic.

Deşi unificarea instituţională a început odată cu intrarea în vigoare a Tratatelor de la Roma, până la 1 iulie 1967, Comunităţile Europene dispuneau de o Înaltă Autoritate şi două Comisii, precum şi de un Consiliu Special de Miniştri şi două Consilii care îndeplineau atribuţii specifice fiecărei Comunităţi, potrivit Tratatelor.

Tratatul încheiat la Bruxelles, la 8 aprilie 1965, denumit şi „Tratatul de fuziune"[30], a unificat executivele şi legislativele, înfiinţând un singur Consiliu[31] şi o Comisie[32] unică.

Energiei Atomice, pe de altă parte, le atribuie Curţii de Justiţie, sunt exercitate, în condiţiile prevăzute de aceste Tratate, de către o Curte de Justiţie unică, compusă şi desemnată aşa cum este prevăzut în art. 165 la 167 din Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene şi în art. 137 la 139 din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice".

[28] Art. 1 din Declaraţie: „Puterile şi competenţele pe care Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene, pe de o parte, şi Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice, pe de altă parte, le atribuie Adunării, sunt exercitate, în condiţiile prevăzute de aceste Tratate, de către o Adunare unică compusă şi desemnată aşa cum este prevăzut în art. 138 din Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene şi în art. 108 din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice".

[29] Art. 5 din Declaraţie: „Funcţiile pe care Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene, pe de o parte, şi Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice, pe de altă parte, le atribuie Comitetului Economic şi Social sunt exercitate, în condiţiile prevăzute de aceste Tratate, de către un Comitet Economic şi Social unic, compus şi desemnat aşa cum este prevăzut în art. 194 din Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene şi în art. 166 din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice".

[30] Intrat în vigoare la 1 iulie 1967.

[31] Art. 1: „Se instituie un Consiliu al Comunităţilor Europene, denumit, în continuare, Consiliu. Consiliul se substituie Consiliului Special de Miniştri al Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului, Consiliului Comunităţii Economice Europene şi Consiliului Comunităţii Europene a Energiei Atomice.

Consiliul exercită puterile şi competenţele conferite acestor instituţii în condiţiile prevăzute de Tratatele de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului, Comunităţii Economice Europene şi Comunităţii Europene a Energiei Atomice, precum şi din prezentul Tratat".

[32] Art. 9: „Se instituie o Comisie a Comunităţilor Europene, denumită, în continuare, Comisie. Comisia se substituie Înaltei Autorităţi a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului, Comisiei Comunităţii Economice Europene şi Comisiei Comunităţii Europene a Energiei Atomice.

Comisia exercită puterile şi competenţele conferite acestor instituţii în condiţiile prevăzute de Tratatele de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului,

Unificarea instituțiilor reprezintă numai o reducere a numărului acestora, deoarece dispozițiile privind funcționarea şi atribuțiile lor nu au fost modificate.

Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Bruxelles, putem vorbi despre existența a trei Comunități, fiecare având personalitate juridică distinctă, chiar dacă dispuneau de instituții de conducere şi administrare comune.

*

* *

În concluzie, Comunitățile Europene au apărut prin încheierea unor tratate internaționale, care au dat naştere unor mecanisme instituționale inexistente, până atunci, în dreptul internațional public[33].

Caracteristicile Comunităților Europene[34], ca entități de drept internațional, pot fi sistematizate astfel: sunt organizații internaționale, regionale, economice, integrate; au o structură instituțională proprie, originală; au un sistem normativ atipic, non-clasic.

Secțiunea a III-a

Dezvoltarea construcției comunitare/unionale

Sistemul creat prin cele trei Tratate s-a dezvoltat în două direcții principale[35], şi anume: o primă direcție a avut în vedere perfecționarea instituțiilor comunitare, iar cea de-a doua a urmărit extinderea Comunităților, prin cooptarea de noi membri.

Comunității Economice Europene şi Comunității Europene a Energiei Atomice, precum şi din prezentul Tratat".

[33] **Ion P. Filipescu, Augustin Fuerea**, *Drept instituțional comunitar european,* ediția a V-a, Editura Actami, Bucureşti, 2000, pag. 14.

[34] A se vedea, în acest sens, şi **Jean Boulouis**, *Droit institutionnel des communautés européennes,* 4e édition, Montchrestien, Paris, 1993, pag. 46-59, respectiv, **Viorel Marcu,** *Drept instituțional comunitar,* ediția a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2001, pag. 128-147.

[35] **Ion P. Filipescu, Augustin Fuerea**, *op. cit.*, pag. 14.

1. Dimensiunea calitativă (perfecționarea instituțiilor comunitare și a construcției comunitare, în mod implicit)

De-a lungul timpului, Comunitățile Europene s-au confruntat cu situații de criză, care au fost soluționate cu ajutorul reflecțiilor privind modalitățile de depășire a acestora. De altfel, în ceea ce privește perfecționarea instituțiilor comunitare, reținatenția 3 etape, după cum urmează:

a) existența unor crize și eșecuri[36];

b) reflecțiile cu privire la modalitățile de depășire a crizelor și eșecurilor, reflecții care s-au concretizat prin adoptarea mai multor documente sau instrumente juridice internaționale[37];

c) textele de drept pozitiv, de natură să revizuiască sau să dezvolte prevederile inițiale ale Tratatelor de instituire[38].

În continuare, vom prezenta unele aspecte privind existența crizelor și eșecurilor în dezvoltarea construcției comunitare, modalitățile de depășire a acestor crize și eșecuri, precum și etapele legate de extinderea Comunităților Europene.

A. Crize și eșecuri

La întrebarea dacă „au existat astfel de crize și eșecuri?", răspunsul nu poate fi decât unul afirmativ[39]. Motivul îl constituie chiar apariția instituțiilor supranaționale (internaționale), care pun în discuție politicile economice naționale, acest fapt presupunând, inclusiv, renunțarea la unele competențe statele în domeniile ce intră sub incidența Tratatelor de instituire a celor 3 Comunități Europene.

a) *„Politica scaunului gol"*

Prima criză majoră cu care s-au confruntat Comunitățile Europene s-a declanșat în contextul schimbărilor „politice intervenite în Franța, în

---

[36] **Viorel Marcu, Nicoleta Diaconu,** *Drept comunitar general. Tratat*, Editura Lumina Lex, București, 2002, pag. 13; **Jean Boulouis,** *op. cit.*, pag. 36.

[37] **Jean Boulouis,** *op. cit.*, pag. 38.

[38] ***Ibidem,*** pag. 39.

[39] Acestea s-au manifestat chiar înainte de debutul construcției comunitare. În acest sens, a se vedea, **Constantin Bușe,** *Din istoria relațiilor internaționale. Studii,* Editura Enciclopedică, București, 2009, pag. 386-407.

anul 1958"[40], schimbări ce „declanşează nelinişti la nivelul noilor Comunități cu privire la viitorul lor. Conducătorii francezi din acea perioadă îşi exprimau, în opoziție, neacceptarea metodelor comunitare, purtătoare, după cum susțineau aceştia, de amenințări pentru suveranitate"[41].

„Semnalele opoziției franceze față de metodele instituționale comunitare şi asupra viziunii care le inspira au caracterizat primii ani ai noilor Comunități. Franța era reticentă în ceea ce priveşte Comisia şi Parlamentul European, instituții supranaționale, şi, în general, față de tot ceea ce, în construcția comunitară, părea a pune în discuție exercitarea suveranității naționale"[42]. În acest sens, Franța nu agrea faptul că, „începând cu 1 ianuarie 1966, se trecea la cea de-a treia etapă a perioadei de tranziție prevăzută pentru stabilirea Pieței comune, etapă ce trebuia să fie însoțită de aplicarea votului cu majoritate calificată în cadrul Consiliului de Miniştri"[43].

Acestora li s-a adăugat propunerea[44] privind finanțarea politicii agricole comune, elaborată în anul 1965 de către preşedintele Comisiei de la acea vreme, Walter Hallstein, ceea ce a grăbit, declanşarea unei crize politice la nivelul Comunităților, cunoscută sub denumirea de „politica scaunului gol". „Generalul de Gaulle reproşa preşedintelui Comisiei că şi-a pregătit propunerea bugetară fără a se sfătui, în prealabil, cu guvernele statelor membre. De asemenea, îi reproşa şi faptul că acesta se comporta cu un şef de stat"[45].

Pe fondul acestor evenimente, la nivelul Comunităților se declanşează, în anul 1965, prima criză majoră, având ca punct de plecare

---

[40] **Joël Rideau**, *Droit institutionnel de l'Union et des Communautés européennes*, ediția a 3-a, L.G.D.J., Paris, 1999, pag. 24.

[41] ***Idem***.

[42] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 25.

[43] http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/62cd6534-f1a9-442a-b6fb-0bab7c842180, accesat la 10.04.2016).

[44] „Propunerea Comisiei avea în vedere dezvoltarea resurselor proprii ale Comunităților, independent de state, şi atribuirea de puteri bugetare sporite Parlamentului Europene, respectiv creşterea rolului Comisiei" (http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/62cd6534-f1a9-442a-b6fb-0bab7c842180, accesat la 10.04.2016).

[45] http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/62cd6534-f1a9-442a-b6fb-0bab7c842180, accesat la 10.04.2016.

discuțiile purtate pe marginea finanțării politicii agricole comune[46]. Concret, criza a fost declanşată de discuțiile purtate cu privire la politica prețurilor agricole[47], care, potrivit obiectivelor Tratatelor, trebuia să se înscrie în politica agricolă comună. Acesta a fost contextul în care guvernul francez a decis să nu mai participe la şedințele Consiliului[48] şi ale diferitelor organe comunitare, recurgând la practicarea „politicii scaunului gol".

În realitate, însă, în spatele acestei decizii a Franței, se ascundea altceva, şi anume: potrivit Tratatelor de instituire, în perioada 1958 - 1965, cunoscută sub denumirea de „perioadă de tranziție", pentru adoptarea deciziilor era nevoie de unanimitate de voturi la nivelul Consiliului. Odată cu împlinirea „perioadei de tranziție", potrivit aceloraşi Tratate, unanimitatea urma să fie înlocuită cu majoritatea calificată de voturi. Trecerea de la unanimitate de voturi la majoritate calificată nu a fost acceptată de generalul de Gaulle, care „se temea de o eventuală repunere în discuție a principiilor politicii agricole comune prin vot majoritar şi de consolidarea puterilor Comisiei, considerată ca fiind un organism supranațional, incompatibil cu concepția pe care generalul o avea despre suveranitatea națională"[49].

În perioada 28-29 ianuarie 1966, s-a desfăşurat, la Luxemburg, Conferința interguvernamentală convocată pentru a încerca rezolvarea crizei. Rezultatul întâlnirii de la Luxemburg s-a concretizat în

---

[46] Neuviéme Rapport général sur l'activité de la Communauté économique européenne (1er avril 1965 – 31 mars 1966) pag. 26 şi urm. (http://ec.europa.eu/dorie/fileDownload.do?docId=648&cardId=648, accesat la 10.04.2016).

[47] ***Ibidem***, pct. 6: „(...) la 1 iulie 1965, guvernul francez, într-un comunicat pe care l-a prezentat public cu ocazia reuniunii Consiliului de miniştri francez, menționa: Comunitatea se găseşte într-o „criză mult mai serioasă decât cea referitoare la regulamentul financiar, pe care guvernul francez, în ianuarie 1962, a acceptat să o depăşească, prin trecerea la cea de-a doua etapă a Tratatului de la Roma şi că deciziile cu privire la prețul comun al cerealelor, stabilite la 15 decembrie 1964, erau însoțite de asigurări formale" (...)".

[48] „(...) Pentru moment, delegația franceză nu participă la Consiliul CEE, la reuniunile Comitetului Reprezentanților Permanenți, respectiv la lucrările comitetelor şi grupurilor care pregătesc proiectele sau care realizează studii pentru constituirea uniunii economice sau la continuarea negocierilor anterioare" (*Neuviéme Rapport général...*, pag. 27).

[49] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 25.

adoptarea a ceea ce a rămas în istoria Uniunii Europene ca fiind „Compromisul de la Luxemburg". Potrivit Compromisului, deşi de la sfârşitul perioadei de tranziție hotărârile în cadrul Consiliului urmau să se adopte cu majoritate de voturi, statele au fost de acord ca, în continuare, pentru problemele importante, deciziile să se adopte tot cu unanimitate de voturi: „atunci când, în cazul deciziilor care pot fi luate cu o majoritate cu privire la propunerea Comisiei, interese foarte importante ale unui sau al mai multor parteneri sunt în joc, membrii Consiliului trebuie să depună toate eforturile, într-un termen rezonabil, pentru a ajunge la soluții care pot fi adoptate de către toți membrii Consiliului respectând, în acelaşi timp, interesele lor reciproce şi ale Comunității"[50].

b) *Respingerea candidaturii Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord*

O altă criză cu care s-au confruntat Comunitățile Europene este cea referitoare la respingerea candidaturii Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord.

În anul 1961, Marea Britanie şi-a depus cererea de aderare la Comunitățile Europene, însă Franța s-a opus, aceasta temându-se „că, odată cu aderarea Marii Britanii - o țară care întreținea strânse legături cu SUA - Statele Unite ar fi dobândit o influență deloc neglijabilă asupra dezvoltării Comunității, iar acest lucru se afla în totală contradicție cu viziunea lui de Gaulles despre felul în care trebuia să arate Comunitatea Europeană: o formă de cooperare a statelor naționale suverane, ieşite din sfera de influență americană"[51].

„În ciuda intențiilor exprimate în timpul summit-ului european de la Roma, din anul 1967, cu ocazia celei de-a 10-a aniversări a semnării Tratatelor de la Roma, viitorul construcției europene părea cu atât mai incert, cu cât retragerea Franței din NATO, începând cu anul 1966, adâncise prăpastia care o separa de partenerii ataşați atlantismului. Criza a fost relansată prin votul opus de Franța, în anul 1967, cu privire la cea de-a doua candidatură britanică"[52].

---

[50] http://www.europarl.europa.eu/facts_2004/1_3_6_fr.htm (accesat la 10.04.2016).

[51] http://www.dadalos-europe.org/rom/grundkurs5neu/phase_1.htm (accesat la 10.04.2016).

[52] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 26–27.

Aşa se face că, atât timp cât generalul de Gaulle a condus Franța, extinderea Comunităților către Marea Britanie nu a fost posibilă. „La summit-ul de la Haga din anul 1969, succesorul lui de Gaulles, Georges Pompidou şi-a dat acordul pentru reluarea negocierilor"[53]. „Politica de deschidere, angajată de preşedintele Pompidou, a fost la originea unei propuneri franceze exprimată în cadrul unui summit ce avea ca ordine de zi tripticul: desăvârşire - aprofundare - extindere. Summit-ul de la Haga, din 1-2 decembrie 1969, a permis să se ajungă la acorduri de principiu privind cele trei aspecte"[54]. „Un fapt decisiv pentru această schimbare de poziție a fost că s-a reuşit, (...), să fie luate în considerare interesele tuturor statelor membre. În cadrul acestei „soluții la pachet", Franța a primit, în schimbul acordului său privind extinderea, permisiunea celorlalte țări, de a finaliza şi dezvolta proiectul Politicii Agrare Comune"[55].

c) *Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa*

Dacă în cazurile anterioare, crizele au fost depăşite, în continuare avem în vedere un eşec al construcției Uniunii Europene, şi anume Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa.

În relație cu tendința extinderii ariei geografice europene a Uniunii, prin aderarea a noi state, se manifesta, în mod implicit, şi cerința ca UE să aibă o structură instituțională eficientă care să contribuie la afirmarea sa pe plan mondial. Se urmărea, în acest fel, o adaptare a structurii create pentru 3 Comunități ce aveau în componența lor numai 6 state membre la realitățile impuse de o Europă unită, care va număra, după cum se preconiza la nivelul anilor 2000, probabil, 30 de state. Această adaptare s-a concretizat prin elaborarea Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa. Însă, pentru a intra în vigoare, Tratatul trebuia să fie ratificat de către toate statele membre ale UE. În anul 2006, 14[56] state membre au ratificat Tratatul, iar altele

---

[53] ***Idem.***

[54] **Joël Rideau,** *op. cit.*, pag. 26 – 27.

[55] http://www.dadalos-europe.org/rom/grundkurs5neu/phase_1.htm (accesat la 12.05.2016).

[56] Austria, Belgia, Germania, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Slovacia, Spania.

două[57], în urma referendumului organizat, l-au respins. Ca urmare a rezultatelor referendumurilor din aceste ultime două state, Consiliul European din 16–17 iunie 2005 a considerat că „data de 1 noiembrie 2006, care a fost, inițial, prevăzută pentru intrarea în vigoare a Tratatului constituțional, nu mai este de actualitate, deoarece cele două state care nu l-au ratificat, nu sunt în măsură să ofere un răspuns înainte de jumătatea anului 2007". Acesta a fost motivul pentru care, la nivelul statelor membre ale UE, s-a parcurs o perioadă de reflecție, de explicații şi dezbateri.

La vremea respectivă, nu puține au fost aşteptările societății internaționale, în general, şi ale celei europene, în special, de la președinția germană a UE[58] din punctul de vedere al unuia dintre cele mai importante obiective stabilite, şi anume relansarea „Tratatului constituțional". Acest lucru s-a întâmplat după ce Europa s-a confruntat cu blocajul determinat de respingerea ratificării de către două dintre statele fondatoare ale Comunităților Europene, state care au un cuvânt greu de spus în ansamblul vocilor de la nivel european. S-a întâmplat, de asemenea, după ce, la aproape doi ani de blocaj, Finlanda, pe timpul exercitării președinției UE[59] a reluat demersurile procedurale, prin ratificarea Tratatului constituțional.

Aşteptările de la președinția germană au fost mari şi de lungă durată, deoarece acestea şi-au găsit consacrarea chiar în ultima decadă a ultimei luni de exercitare a mandatului prezidențial. Se aştepta un semn, care semn putea fi de slăbire a UE, din perspectiva obiectivelor constituționale propuse sau, dimpotrivă, de relansare a acestei entități. Euroscepticii, dar şi eurooptimiştii, au avut timp suficient de reflecție, inițiind teze, scenarii, teorii dintre cele mai diverse, unele chiar fantasmagorice, în sensul, inclusiv, al dispariției uneia dintre cele mai coerente şi eficiente, totuşi, structuri economico-politice a secolului trecut şi a celui actual, nu de mult început, ori al transformării radicale a acesteia.

Semnalul pozitiv, optimist dat de către Germania s-a concretizat nu numai cu prilejul Summit-ului de la Bruxelles din 21 - 22 iunie 2007, ci şi prin Declarația adoptată cu ocazia aniversării a 50 de ani de la

---

[57] Franța, Olanda.
[58] Ianuarie – iunie 2007.
[59] Iulie – decembrie 2006.

semnarea Tratatului de la Roma (la 25 martie 2007), cunoscută şi sub denumirea de „Declarația de la Berlin". Declarația, extrem de sintetică, dar foarte bogată în conținut, reuşeşte să surprindă şi să evidențieze, în cuvinte puține, tot ceea ce s-a realizat în cei 50 de ani. Reuşeşte, totodată, să redea etapa la care s-a ajuns, dar şi să sugereze obiectivele pe termen scurt, mediu şi lung de atins. Din această a doua perspectivă, „Declarația" se constituie într-o veritabilă radiografie a consistentului Tratat constituțional. Mai mult, conştienți fiind de impasul (până în vecinătatea blocajului) instituțional şi normativ în care se găsea UE, „Declarația", în penultimul său alineat, din partea a III-a şi ultima, precizează: „De aceea, astăzi, la 50 de ani de la semnarea Tratatelor de la Roma, suntem uniți, în scopul nostru de a aşeza Uniunea Europeană pe baze noi comune înainte de alegerile europene din 2009". Declarația a reprezentat o pregătire a Summit-ului din 21 - 22 iunie 2007, din punctul de vedere al relansării UE.

Dintre Concluziile Preşedinției germane, încheiate, cu succes, în iunie 2007, rețin atenția, în special, următoarele: Consiliul European invită viitoarea Preşedinție[60] să redacteze textul unui proiect de tratat, în conformitate cu termenii mandatului şi să îl prezinte în cadrul unei Conferințe interguvernamentale (CIG), de îndată ce aceasta va fi deschisă. CIG îşi va finaliza activitatea cât mai rapid posibil şi, în orice caz, înainte de sfârşitul anului 2007[61], în vederea acordării unei perioade suficiente pentru ratificarea tratatului[62] rezultat în urma acestei activități înainte de alegerile parlamentare europene din iunie 2009"[63]. O astfel de decizie a fost luată pentru că, aşa cum se precizează la punctul 8 al „Concluziilor"[64], „după doi ani de nesiguranță cu privire la procesul de reformare a tratatului în cadrul

[60] Preşedinția portugheză (iulie – decembrie 2007).

[61] Sarcină care a fost îndeplinită.

[62] Ratificarea s-a întins pe întreaga perioadă a anilor 2008 şi 2009. Pentru a preveni unele dificultăți, toate statele membre (excepție făcând Irlanda) au urmat procedura ratificării prin legislativ. Irlanda a supus Tratatul ratificării prin referendum. Ungaria a fost primul stat care, la cinci zile după semnare, a şi ratificat Tratatul.

[63] Punctul 11 din Concluziile Preşedinției Consiliului European de la Bruxelles (21-22 iulie 2007) – http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11177-2007-REV-1/ro/pdf (accesat la 18.04.2016).

[64] Prin „*Concluzii*" înțelegem Concluziile Preşedinției Consiliului European de la Bruxelles (21-22 iulie 2007).

Uniunii, a sosit momentul rezolvării acestei chestiuni, astfel încât Uniunea să avanseze. Această perioadă de reflecție a dat, între timp, prilejul unei dezbateri publice extinse şi a ajutat la pregătirea terenului pentru adoptarea unei soluții".

Deşi, „mandatul CIG renunță la realizarea unui singur Tratat constituțional menit să le înlocuiască pe cele existente, abandonează o terminologie care ar fi în măsură să le dea cetățenilor o percepție clară asupra naturii acțiunilor Uniunii, nu păstrează un set de simboluri care le-ar permite cetățenilor să se identifice mai uşor cu Uniunea Europeană şi cuprinde câteva clauze de excludere voluntară (opt-out) în anumite domenii cu privire la care unele state membre au ridicat obiecții şi nu ia în considerare în mod suficient noile provocări cu care se confruntă Uniunea de la semnarea Tratatului Constituțional"[65], Parlamentul European a oferit, la 11 iulie 2007, avizul său privind Conferința Interguvernamentală. Două zile mai târziu, Comisia Europeană prezenta (la 13 iulie 2007) Avizul, întemeiat pe art. 48 din Tratatul privind Uniunea Europeană, referitor la Conferința reprezentanților guvernelor statelor membre, convocată în vederea revizuirii tratatelor („Reformarea Europei pentru secolul 21")[66]. Aşa cum observă şi Comisia Europeană în documentul menționat, Consiliul European din iunie 2007 a adoptat un mandat precis pentru Conferința interguvernamentală. „Mandatul a fost rodul unui compromis elaborat cu mare grijă"[67]. Acest compromis constă în aceea că unele dintre modificările convenite la CIG din 2004[68] nu au fost reținute şi că au fost acordate o serie de derogări unor state membre. Eliminarea unor aspecte, „precum şi modificările din cauza cărora textul tratatului este mai greoi au fost elementele necesare ale unui acord global la care au

---

[65] Rezoluția Parlamentului European din 11 iulie 2007 privind convocarea Conferinței interguvernamentale (CIG): avizul Parlamentului European [art. 48 din Tratatul UE) (11222/2007 – C6-0206/2007 – 2007/0808 (CNS)]. Documentul poate fi consultat pe http://register.consilium.europa.eu/pdf/ro/07/st11/st11626.ro07.pdf (accesat la 10.04.2016).

[66] COM(2007)412 final. Documentul poate fi consultat la http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0412&from=EN (accesat la 10.04.2016).

[67] Punctul 2 din Avizul Comisiei (pag. 4).

[68] Conferința Interguvernamentală dedicată Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa.

subscris toate statele membre"[69]. Se doreşte ca modificările propuse să ofere Uniunii Europene o bază instituțională şi politică solidă, prin care să răspundă aşteptărilor cetățenilor ei.

Urmărind, cronologic, evenimentele, la 5 octombrie 2007, Preşedinția CIG transmite textul complet al „Tratatului de modificare a Tratatului privind UE şi a Tratatului de instituire a Comunității Europene, inclusiv protocoalele, precum şi declarațiile la Actul final, astfel cum au rezultat în urma grupului experților juridici", atât, Conferinței Interguvernamentale la nivel de miniştri ai afacerilor externe (care a avut loc la 15 octombrie 2007), cât şi CIG la nivel de şefi de stat sau de guvern (desfăşurată la 18 octombrie 2007).

La 3 decembrie 2007, Conferința reprezentanților guvernelor statelor membre, reunită la Bruxelles, a redactat şi prezentat Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană şi a Tratatului de instituire a Comunității Europene[70]. Tratatul a fost semnat sub preşedinție portugheză, la Lisabona, la 13 decembrie 2007, dată la care a fost declanşată procedura ratificării de către statele membre. Statele au agreat, în majoritatea lor covârşitoare, procedura ratificării în cadrul legislativului, Irlanda rămânând consecventă sistemului dat de ratificarea prin referendum, fapt care a şi încetinit finalizarea unei astfel de etape (numai după ce a obținut o serie de garanții juridice, prin cel de-al doilea referendum organizat, Irlanda a ratificat Tratatul). Cu toate acestea, nu Irlanda a fost ultimul stat care a depus instrumentul de ratificare, acest lucru întâmplându-se din partea Cehiei[71].

La 1 decembrie 2009, făcându-se aplicarea celei de-a doua variante înscrise în art. 6 din Tratatul de la Lisabona[72], acesta a intrat în vigoare (prima variantă precizând faptul că Tratatul intră în vigoare la 1 ianuarie 2009, sub condiția ca toate instrumentele de ratificare să fi fost depuse).

---

[69] Potrivit Avizului Comisiei Europene (COM(2007) 412 final).

[70] Tratatul poate fi consultat la http://publications.europa.eu/resource/cellar/688a7a98-3110-4ffe-a6b3-8972d8445325.0019.01/DOC_19 (accesat la 10.04.2016).

[71] Cehia a depus instrumentul de ratificare în data de 13 noiembrie 2009.

[72] „...în prima zi a lunii care urmează depunerii instrumentului de ratificare de către statul semnatar care îndeplineşte ultimul această formalitate" (art. 6 din Tratatul de la Lisabona).

B. Reflecții cu privire la modalitățile de depășire a crizelor și eșecurilor

Acestea au un conținut abstract, teoretic, dobândind forma unor sinteze, analize, informări, opinii, puncte de vedere, planuri, rapoarte, dezbateri, toate de natură să contribuie la identificarea soluțiilor pentru depășirea crizelor cu care s-au confruntat Comunitățile Europene/Uniunea Europeană.

C. Texte de drept pozitiv, de natură să revizuiască sau să dezvolte prevederile inițiale ale Tratatelor de instituire

Această etapă, în mod similar celor anterioare, se întinde, în timp, de la înființarea Comunităților Europene și până în prezent. Include ansamblul Tratatelor modificatoare, din 1965 și până în 2013, cuprinzând și Tratatele de aderare a statelor la Comunitățile Europene/Uniunea Europeană[73].

2. Dimensiunea cantitativă – extinderea Comunităților Europene/Uniunii Europene[74]

Potrivit art. 49 alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, „orice stat european care respectă valorile prevăzute la art. 2[75] și care se angajează să le promoveze poate solicita să devină membru al Uniunii. Parlamentul European și parlamentele naționale sunt informate cu privire la această cerere. Statul solicitant adresează cererea sa Consiliului, care se pronunță în unanimitate după consultarea Comisiei și după aprobarea Parlamentului European, care

---

[73] A se vedea izvoarele primare ale dreptului Uniunii Europene, referirea la Tratatele modificatoare.

[74] În acest sens, a se vedea și **José Echkenazi**, *Ghidul Uniunii Europene*, Editura Niculescu, București, 2008, pag. 8-17.

[75] Art. 2 TUE: „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați".

se pronunță cu majoritatea membrilor din care este constituit. Criteriile de eligibilitate aprobate de Consiliul European se iau în considerare".

Prima extindere a Comunităților Europene a avut loc în anul 1973, numărul statelor membre ajungând 9. În anul 1970, statele membre adoptă o poziție comună referitoare la negocierile de aderare derulate cu 4 state, şi anume: *Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, Irlanda, Danemarca, Norvegia*. Negocierile s-au finalizat cu semnarea, la 22 ianuarie 1972, a „unui Tratat de aderare. Norvegia a decis să nu ratifice Tratatul, ca urmare a rezultatului negativ al referendumului consultativ. Celelalte trei state devin membre, începând cu 1 ianuarie 1973, ale unei Comunități confruntate, din toamna aceluiaşi an, cu primul şoc petrolier"[76].

A doua extindere se realizează în anul 1981, odată cu aderarea *Greciei*, ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului privind aderarea, semnat în anul 1979. Odată cu această aderare, Comunitățile Europene reunesc 10 state membre.

În anul 1986, numărul statelor membre ale Comunităților Europene ajunge la 12, prin aderarea *Spaniei şi Portugaliei.*

Următoarea extindere a avut loc în anul 1995, când *Austria, Finlanda şi Suedia* se alătură statelor, deja, membre, astfel încât Comunitățile numără, din acest an, 15 state. Tratatele de aderare a Austriei, Finlandei, Suediei şi Norvegiei au fost semnate cu ocazia Consiliului European de la Corfu, din 24 - 25 iunie 1994. La 28 noiembrie 1994, poporul norvegian a respins, prin referendum, pentru a 2-a oară, aderarea, cu o majoritate de 52,2%; astfel, doar 3 state au devenit membre ale UE, începând cu 1 ianuarie 1995.

Cea mai mare extindere a Uniunii Europene s-a produs în anul 2004, când celor 15 state, deja membre, li se alătură alte 10, şi anume: *Cipru, Malta, Ungaria, Polonia, Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Slovacia, Slovenia.*

Prin aderarea *Bulgariei* şi *României*, în *anul 2007*, UE numără 27 de state membre.

Cea mai nouă extindere a avut loc în *anul 2013*, când *Croația* a devenit cel de-al 28-lea stat membru al Uniunii Europene.

---

[76] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 27.

*
* *

Referitor la procesul de aderare pe care România l-a parcurs, amintim următoarele etape importante (acestea sunt, de altfel, etapele pe care trebuie să le parcurgă orice stat care doreşte să devină membru al UE):

- până la deschiderea oficială a negocierilor de aderare, România a avut de realizat şi alte obiective, considerate obligatorii pentru evoluţiile ulterioare. Astfel, o condiţie impusă oricărui stat care doreşte să adere la UE, este aceea de a obţine statutul de stat asociat. Ţara noastră a dobândit statutul de stat asociat prin *Acordul european instituind o asociere între România, pe de o parte şi Comunităţile europene şi statele membre ale acestora, pe de altă parte*[77];

- după dobândirea statutului de stat asociat, România a depus, la 22 iunie 1995, *cererea de aderare*, prin care şi-a concretizat intenţia de a adera la UE;

- doi ani mai târziu, în *decembrie 1997*, Consiliul European de la Luxembourg a hotărât acordarea statutului de *stat candidat* României. Din acest moment, ţara noastră a primit finanţare şi a început să fie monitorizată cu privire la îndeplinirea unuia din aşa-numitele *„criterii de la Copenhaga"*, şi anume *criteriul politic* care presupune instituţii democratice stabile, respectarea drepturilor omului şi ale minorităţilor, existenţa şi funcţionarea unei justiţii independente. Ulterior, după începerea negocierilor de aderare, acestui criteriu i se mai adaugă încă două: *criteriul economic*, care are în vedere existenţa în statul candidat a unei economii de piaţă funcţională, capabilă să facă faţă presiunilor concurenţiale ale pieţei interne a UE; *criteriul instituţional* care presupune transpunerea acquis[78]-ului UE[79], capacitatea de a pune în aplicare angajamentele asumate;

---

[77] Acordul a fost semnat la 1 februarie 1993 şi a intrat în vigoare la 1 februarie 1995, ratificat prin Legea nr. 20/1993.

[78] Din limba franceză: *acquérir* – a dobândi.

[79] „Acquis comunitar [al UE] – sau dobândirea comunitară [unională] (n.a.) reprezintă totalitatea normelor juridice ce reglementează activitatea Comunităţilor Europene [Uniunii Europene], a instituţiilor lor [acesteia], acţiunile şi politicile comunitare [Uniunii Europene]. Acquis-ul comunitar [al UE] include, astfel, Tratatele institutive (...) şi

- *negocierile de aderare* au început *de jure* în *decembrie 1999*, când, la Summit-ul de la Helsinki, ţara noastră a fost invitată să înceapă negocierile de aderare. *De facto*, însă, acestea au fost declanşate la *15 februarie 2000*;

- *încheierea oficială a negocierilor de aderare*, în *decembrie 2004*, marchează o nouă etapă în evoluţia procesului de aderare;

- începând cu *decembrie 2004*, *România* a declanşat formalităţile pentru *redactarea Tratatului de aderare*;

- la data de *13 aprilie 2005*, Parlamentul European a dat *avizul conform cu privire la aderarea României şi Bulgariei la UE*;

- la data *25 martie 2005* a avut loc, la Mânăstirea Neumünster din oraşul Luxemburg din Luxemburg, în prezenţa reprezentanţilor statelor în curs de aderare (România şi Bulgaria) şi ai celor 25 de state membre, ceremonia *semnării Tratatului de aderare*;

- la data de *17 mai 2005*, *Tratatul a fost ratificat în Parlamentul României*[80];

- la *1 ianuarie 2007*, *Tratatul privind aderarea României la UE a intrat în vigoare.*

---

subsecvente (...), legislaţia adoptată de instituţiile comunitare [UE] de-a lungul timpului (regulamente, directive, decizii, recomandări şi avize), jurisprudenţa CJCE [CJUE], declaraţii şi rezoluţii adoptate în cadrul UE, acţiunile comune, actele şi poziţiile adoptate în cadrul PESC şi al cooperării din domeniul justiţiei şi afacerilor intern, ca şi acordurile internaţionale la care (...) [UE] este parte" – potrivit **Cornelia Lefter**, *Drept comunitar instituţional*, Editura Economică, Bucureşti, 2001, pag. 15. A se vedea şi **Walter Cairns**, *Introduction European Union Law*, Cavendish Publishing Limited, Londra, 1997, pag. 10; **Cezar Bîrzea**, *Politicile şi instituţiile Uniunii Europene*, Editura Corint, Bucureşti, 2001, pag. 129-130 (Anexa I, Glosar de termeni europeni).

[80] Tratatul a fost ratificat prin Legea nr. 157/2005 din 24 mai 2005 pentru ratificarea Tratatului dintre Regatul Belgiei, Republica Cehă, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Marele Ducat al Luxemburgului, Republica Ungară, Republica Malta, Regatul Ţărilor de Jos, Republica Austria, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) şi Republica Bulgaria şi România privind aderarea Republicii Bulgaria şi a României la Uniunea Europeană, semnat de România la Luxemburg la 25 aprilie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 465/1 iunie 2005.

Capitolul II

PRINCIPALELE TRATATE ALE COMUNITĂȚILOR EUROPENE ŞI ALE UNIUNII EUROPENE

Secțiunea I

Tratatul de la Paris de instituire a CECO/CECA - 1951 (intrat în vigoare în anul 1952)

La 18 aprilie 1951, la Paris, 6 state europene[81] au semnat Tratatul de instituire a primei Comunități Europene, şi anume Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oțelului (CECO/CECA). Tratatul a intrat în vigoare la 23 iulie 1952.

Cele 5 paragrafe ale Preambulului Tratatului CECO conțin „toată filosofia care nu a încetat să-i inspire pe promotorii construcției europene"[82]:

„Considerând că pacea mondială nu poate fi rezolvată decât prin eforturi creatoare pe măsura pericolelor care o amenință;

Convinşi că o Europă organizată şi puternică poate să aducă civilizației o contribuție indispensabilă menținerii relațiilor pacifiste;

Conştienți că Europa nu se va construi decât prin realizări concrete care să creeze, mai întâi, o solidaritate de fapt şi prin stabilirea unor baze comune de dezvoltare economică;

Preocupați să contribuie, prin expansiunea producțiilor lor funda-mentale, la ridicarea nivelului de trai şi la progresul acțiunilor de pace;

Hotărâsc să substituie rivalităților seculare o fuziune a intereselor lor esențiale, la a fonda, prin instaurarea unei Comunități economice,

---

[81] Germania, Franța, Italia, Luxemburg, Belgia şi Olanda.

[82] **Pascal Fontaine**, *Documentation européenne, Une idée neuve pour l'Europe*. La *déclaration Schuman – 1950-2000*, Seria *Documentation européenne*, Bruxelles, 2000, pag. 18.

primele baze ale unei comunități mai largi şi mai profunde între popoare rivale aflate multă vreme în conflict şi să pună bazele unor instituții capabile să orienteze un destin de acum înainte comun (...)".

„Pace mondială", „realizări concrete", „solidaritate de fapt", „fuziune de interese esențiale", „comunitate", „destin de acum înainte comun" „sunt cuvinte cheie care poartă, simultan, spiritul şi metoda comunitară şi conservă astăzi toate puterile lor mobilizatoare"[83].

Tratatul cuprinde: 4 titluri (Titlul unu: Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oțelului; Titlul al doilea: Instituțiile Comunității; Titlul al treilea: Dispoziții economice şi sociale; Titlul al patrulea: Dispoziții generale); 3 Anexe; Protocolul privind privilegiile şi imunităților Comunității; Protocolul privind Curtea de Justiție; Protocolul privind relațiile cu Consiliul Europei; schimbul de scrisori dintre guvernul Republicii Federale Germania şi Guvernul Republicii Franceze cu privire la teritoriul Saar şi Convenția privind dispozițiile tranzitorii.

Potrivit art. 6 din TCECO, „Comunitatea are personalitate juridică. În relațiile internaționale, Comunitatea deține capacitatea juridică necesară pentru a-şi exercita funcțiile şi pentru a-şi atinge scopurile. În fiecare stat membru, Comunitatea deține capacitatea juridică cel mai larg recunoscută persoanelor juridice naționale; aceasta poate, în special, să dobândească şi să înstrăineze bunuri mobile şi imobile şi să stea în justiție. Comunitatea este reprezentată de instituțiile sale, care acționează în limitele atribuțiilor acesteia".

Tratatul de instituire a CECO a creat o structură instituțională proprie, originală, ce cuprindea următoarele *instituții:*

- *Înalta Autoritate* – instituție supranațională, ce reprezenta interesele Comunității;

- *Consiliul Special de Miniştri* – constituit ca instituție interguvernamentală pentru apărarea intereselor statelor membre;

- *Adunarea Comună* – era instituția ce reprezenta interesele popoarelor statelor membre;

---

[83] **Pascal Fontaine,** *op. cit.,* pag. 18.

- *Curtea de Justiție* – instituție jurisdicțională pentru respectarea dreptului comunitar.

Potrivit art. 97, „Tratatul a fost încheiat pentru o perioadă de 50 de ani de la intrarea sa în vigoare". Dat fiind faptul că Tratatul a intrat în vigoare la data de 23 iulie 1952, acesta a încetat să producă efecte la data de 23 iulie 2002.

Deşi a încetat să producă efecte, principalele instituții pe care TCECO le-a creat îşi păstrează, în întregime, actualitatea. Tratatul a consacrat 4 principii, preluate din Planul Schuman, principii care, de altfel, constituie baza Uniunii Europene actuale, şi anume[84]:

- superioritatea instituțiilor;
- independența instituțiilor;
- colaborarea între instituții şi
- egalitatea între state.

1. Superioritatea instituțiilor

Potrivit doctrinei, „aplicarea în cadrul relațiilor internaționale a principiilor privind egalitatea, arbitrajul şi concilierea reprezintă o dovadă certă a progresului civilizației"[85]. Reprezentanții statelor care au participat la negocierea Tratatului de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului „au trăit ei înşişi experiența dezordinii, a violenței şi a arbitrariului care însoțesc războiul. De aceea, eforturile acestora au fost îndreptate spre a înființa o comunitate de drept, în care legea să ia locul forței. Jean Monnet îl cita, adesea, pe filosoful elvețian Amiel: «Experiența fiecărui om se reia. Singurele care devin mai înțelepte sunt instituțiile: ele acumulează experiența colectivă şi, din această experiență, din această înțelepciune, oamenii supuşi aceloraşi reguli nu vor vedea schimbarea naturii lor, ci vor vedea cum comportamentul lor se va schimba gradual»"[86].

---

[84] Potrivit **Pascal Fontaine**, *op. cit.*, pag. 18-20.
[85] ***Ibidem***, pag. 18.
[86] ***Idem***.

2. Independența instituțiilor

„Pentru ca instituțiile să-şi îndeplinească atribuțiile, ele trebuie să dispună de o autoritate proprie. Garanțiile care au fost oferite Înaltei Autorități, în prezent fiind vorba despre Comisie, şi de care beneficiază actualele instituții ale Uniunii Europene pot fi rezumate, astfel"[87]:

- membrii sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre;
- independența financiară, concretizată în resurse proprii şi nu, ca în cazul organizațiilor internaționale, în contribuții ale statelor membre, naționale;
- „răspunderea Înaltei Autorități, astăzi a Comisiei, exclusiv în fața Adunării (astăzi Parlamentul European), care poate vota, cu majoritate calificată, o moțiune de cenzură"[88].

3. Colaborarea între instituții

„Independența Înaltei Autorități era, pentru Jean Monnet, fundamentul noului sistem. Dar tot el era cel care admitea, în timpul negocierilor, necesitatea de a da statelor posibilitatea de a-şi face cunoscute interesele naționale. Acesta era mijlocul cel mai sigur de a împiedica noua Comunitate să fie limitată la obiective mult prea tehnice. Trebuia ca Înalta Autoritate să poată interveni în domeniile în care se luau decizii de natură macroeconomică şi a căror competență revenea guvernelor. Astfel, a fost creat, pe lângă Înalta Autoritate, un Consiliu de Miniştri, al cărui rol a fost strict limitat: el nu trebuia să decidă cu unanimitate, ci cu majoritate de voturi. Avizul său conform nu era cerut decât în cazuri-limită. Înalta Autoritate păstra monopolul inițiativei legislative. Această prerogativă, păstrată şi în competențele actualei Comisii, este esențială, deoarece ea oferă garanția că ansamblul intereselor comunitare va fi apărat prin propunerile colegiului. Încă din anul 1951, dialogul era organizat între cele 4 instituții, pe bază de colaborare şi nu de subordonare, fiecare dintre

---

[87] ***Ibidem***, pag. 19.
[88] ***Idem***.

instituții exercitându-şi propriile funcții în interiorul unui sistem decizional complet, de natură prefederală"[89].

4. Egalitatea între state (din punct de vedere economic)

„Potrivit art. 4 TCECO, sunt recunoscute ca fiind incompatibile cu piața comună a cărbunelui şi oțelului şi vor fi abolite şi interzise:

- taxele la import şi la export, precum şi taxele cu efect echivalent şi restricțiile cantitative privind circulația mărfurilor;
- măsurile şi practicile discriminatorii între producători, între cumpărători şi consumatori, în special în privința prețurilor şi a condițiilor de livrare ori a tarifelor şi condițiilor de transport, precum şi măsurile care împiedică libera alegere de către cumpărător a furnizorului;
- salariile şi ajutoarele acordate de către state ori taxele speciale impuse de state, în orice formă ar fi ele"[90].

Secțiunea a II-a

Tratatele de la Roma de instituire a CEE, pe de o parte, şi a CEEA/Euratom, pe de altă parte – 1957 (intrate în vigoare în anul 1958)

După finalizarea Conferinței de la Messina, din 1-3 iulie 1953, reprezentanții celor şase state membre ale CECO au hotărât extinderea sistemului realizat în cadrul acestei Comunități şi la alte domenii, în vederea realizării unei piețe comune generale, armonizarea politicilor sociale şi organizarea unei piețe nucleare comune. În acest sens, la *25 martie 1957*, la *Roma*, au fost semnate **două** Tratate prin care au fost înființate două noi organizații internaționale, şi anume: *Comunitatea Economică Europeană*,

---

[89] ***Idem.***
[90] ***Idem.***

respectiv *Comunitatea Europeană a Energiei Atomice*. Tratatele au fost încheiate pentru o *durată nelimitată* şi au intrat în vigoare la *1 ianuarie 1958*, după ratificarea lor de către Germania, Franța, Italia, Luxemburg, Belgia şi Olanda.

„Tratatele de la Roma au marcat un recul al supranaționalității, dar ele au prevăzut posibilități de integrare prin extinderea competențelor Adunării parlamentare (ai cărei membri urmau să fie aleşi prin sufragiu universal direct) şi prin trecerea la votul majoritar în cadrul Consiliului"[91].

1. Tratatul de la Roma de instituire a CEE (TCEE)

Tratatul de instituire a CEE a stabilit drept obiective pentru Comunitate, în art. 2, următoarele:

- realizarea unei pieţe comune şi apropierea progresivă a politicilor economice ale statelor membre;
- promovarea unei dezvoltări armonioase a activităților economice în ansamblul Comunității;
- extinderea continuă şi echilibrată;
- stabilitatea crescută;
- creşterea accelerată a nivelului de trai;
- fundamentarea unor relații mai strânse între statele membre.

În perspectiva creării „unei Uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele europene", Tratatul prevedea libera circulație a mărfurilor şi protecția față de „exteriorul" Comunității prin instituirea unor tarife vamale comune, facilitarea liberei circulații a persoanelor şi capitalurilor, dar şi prin protecția liberei concurențe. Aceste prevederi urmăreau instituirea unei pieţe comune, având caracteristici asemănătoare pieţelor naționale.

De asemenea, Tratatul privind instituirea CEE, în varianta inițială, prevedea:

- armonizarea politicilor economice ale statelor membre şi

[91] **Jean-Claude Gautron**, *Droit européen*, Dalloz, Paris, 1997, pag. 14.

- stabilirea unor politici sectoriale comune în domeniul agriculturii, transporturilor şi relaţiilor comerciale externe.

Referitor la natura juridică a TCEE, trebuie remarcat faptul că, spre deosebire de Tratatul de instituire a CECO, acesta stabileşte cadrul în care instituţiile comunitare „au ca misiune promovarea dezvoltării armonioase a activităţilor economice în ansamblul Comunităţii, o extindere continuă şi echilibrată, o stabilitate mărită, o creştere accentuată a nivelului de viaţă şi relaţii mai strânse între statele membre"[92].

Prevederile au caracter general, ceea ce înseamnă că „nu pot crea obligaţii juridice în mod direct; importanţa lor constă în aceea că orientează interpretarea dreptului comunitar în direcţia atingerii obiectivelor CEE"[93]. Acest aspect este redat de Curtea de Justiţie, care, în hotărârea pronunţată în cauza *Alsthom c./ Sulzer*[94], a menţionat faptul că: „art. 2 al Tratatului descrie misiunea Comunităţii Economice Europene. Obiectivele enunţate de această dispoziţie sunt legate de existenţa şi funcţionarea Comunităţii, iar realizarea lor trebuie să fie rezultatul stabilirii pieţei comune şi a apropierii progresive a politicilor economice ale statelor membre, care reprezintă, de asemenea, obiective a căror realizare constituie scopul esenţial al Tratatului. Aceste obiective, care au inspirat înfiinţarea Comunităţii şi, îndeosebi, cele de promovare şi dezvoltare armonioasă a activităţilor economice în ansamblul Comunităţii nu pot avea ca efect crearea de obligaţii juridice în sarcina statelor membre şi nici de drepturi în folosul particularilor[95][96].

Deşi Tratatul cuprinde prevederi referitoare la piaţa comună, nu conţine nicio definiţie a acesteia, fapt pentru care Curtea de Justiţie a avut misiunea de a suplini această lacună legislativă. Astfel, potrivit

---

[92] **Ovidiu Ţinca**, *Drept comunitar general,* Editura Didactică şi Pedagogică R.A., Bucureşti, 1999, pag. 8.

[93] ***Idem.***

[94] Hotărârea *Alsthom Atlantique SA c./ Compagnie de construction mécanique Sulzer* SA., C-339/89, ECLI:EU:C:1991:28.

[95] La nivelul Uniunii Europene, termenul de „particulari" desemnează persoanele fizice şi juridice.

[96] Pct. 8 şi 9 din hotărârea *Alsthom c./ Sulzer* (ECLI:EU:C:1991:28).

Curții, piața comună reprezintă „un spațiu economic unificat, lipsit de obstacole interne, în cadrul căruia vor trebui realizate, în mod progresiv, uniunea vamală şi uniunea economică"[97]. Ulterior, Curtea a adăugat unele elemente, în sensul că „piața comună vizează eliminarea tuturor obstacolelor din calea schimburilor intracomunitare, în vederea fuzionării piețelor naționale într-o piață unică, realizându-se condiții apropiate pe cât posibil de cele ale unei veritabile piețe interne"[98].

Articolul 3 TCEE stabileşte măsurile pe care trebuie să le adopte instituțiile pentru a realiza obiectivele prevăzute în art. 2. Astfel:

- art. 3 lit. e) se referă la politica comună în domeniul transporturilor;
- art. 3 lit. f) stabileşte necesitatea asigurării liberei concurențe şi
- art. 3 lit. i) prevede instituirea Fondului Social European.

Potrivit Curții de Justiție, „spre deosebire de tratatele internaționale, Tratatul de instituire a CEE a realizat o ordine juridică proprie, integrată sistemului juridic al statelor membre de la intrarea în vigoare a Tratatului şi care se impune jurisdicțiilor acestora; instituind o Comunitate pe durată nelimitată, dotată cu atribuții proprii, cu personalitate juridică, cu o capacitate de reprezentare pe plan internațional şi, mai exact, cu puteri reale izvorâte din limitarea de competențe sau dintr-un transfer de atribuții ale statelor către Comunitate, acestea şi-au limitat, chiar dacă în domenii restrânse, drepturile lor suverane şi au creat, astfel, un sistem de drept resortisanților şi chiar lor; având un izvor autonom, dreptului născut din Tratat nu ar putea, deci, în baza naturii sale originale specifice, să i se opună, pe cale juridică, un text intern, oricare ar fi acesta, fără a-şi pierde caracterul comunitar şi fără să se pună problema chiar a bazei juridice a Comunității"[99].

---

[97] Hotărârea *Carl Schlüter c./ Hauptzollamt Lörrach*, 9/73, ECLI:EU:C:1973:110, pct. 39.

[98] Hotărârea *Gaston Schul Douane Expediteur BV c./ Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen te Roosendaal*, 15/81, ECLI:EU:C:1982:135, pct. 33.

[99] Hotărârea *Flaminio Costa c./ E.N.E.L.*, 6/64, ECLI:EU:C:1964:66.

„Obiectivul Tratatului CEE, acela de a institui o piață comună a cărei funcționare interesează, în mod direct, justițiabilii Comunității implică faptul că Tratatul reprezintă mai mult decât un acord care creează obligații între statele contractante"[100].

2. Tratatul de la Roma de instituire a CEEA/Euratom (TCEEA/TEuratom)

Tratatul de instituire a Euratom, conform art. 1, urmăreşte formarea şi dezvoltarea unei industrii nucleare europene. Pentru atingerea acestor obiective era necesar să se realizeze următoarele:

- dezvoltarea cercetării şi difuzarea cunoştinţelor tehnice;
- asumarea unei funcții de reglementare a aprovizionării statelor cu combustibili nucleari şi minereuri şi
- înființarea unei piețe nucleare.

Art. 52 al Tratatului prevedea faptul că „Euratom dispune de un drept de opțiune asupra mineralelor, a materiilor prime şi a materialelor fuzionabile speciale produse pe teritoriul statelor membre, precum şi de posibilitatea de a exercita un control de securitate asupra destinației finale a produselor, astfel încât acestea să nu fie folosite în scopuri militare. În acest scop, orice întreprindere care manipulează materiale nucleare este obligată să prezinte Comisiei informații asupra activității desfăşurate, cu excepția materialelor destinate nevoilor de apărare"[101].

Secțiunea a III-a

Tratatul de la Bruxelles – 1965 (intrat în vigoare în anul 1967)

Prin semnarea Tratatului de la Bruxelles, cunoscut şi sub denumirea de *Tratatul de fuziune,* statele membre ale Comunităților

---

[100] Hotărârea *NV Algemene Transport - en Expeditie Onderneming van Gend & Loos c./ Administration fiscale néerlandaise,* 26/62, ECLI:EU:C:1963:1.

[101] **Ovidiu Ținca**, *op. cit.*, pag. 11.

Europene îşi propuneau instituirea unei singure instituţii legislative şi a unei unice instituţii executive, la nivelul celor trei Comunităţi Europene. Mai mult, aşa cum rezultă din Preambulul Tratatului („decişi să procedeze la unificarea celor trei Comunităţi"), dar şi din cuprinsul art. 32 al aceluiaşi Tratat („până la intrarea în vigoare a unei Comunităţi Europene unice...") se dorea, inclusiv, o fuziune a normelor cuprinse în cele trei Tratate de instituire a Comunităţilor Europene, într-un singur Tratat. Se poate spune că dorinţa statelor din anul 1965, aceea de a unifica cele trei Comunităţi s-a concretizat în anul 2004, când Convenţia privind viitorul Europei a transmis Consiliului European de la Salonic Proiectul cu privire la Tratatul de instituire a unei Constituţii pentru Europa. După cum am precizat, Tratatul nu a fost ratificat, dar a fost reluat, pe baze noi, prin Tratatul de la Lisabona.

În final, Tratatul de la Bruxelles nu *a realizat* decât *fuziunea instituţională*, astfel:

- „se instituie un *Consiliu al Comunităţilor Europene*, denumit, în continuare, Consiliul. Acest Consiliu se substituie Consiliului Special de Miniştri al Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului, Consiliului Comunităţii Economice Europene şi Consiliului Comunităţii Europene a Energiei Atomice. Consiliul exercită puterile şi competenţele conferite acestor instituţii, în condiţiile prevăzute de Tratatele de instituire a CECO, CEE şi Euratom, precum şi de prezentul Tratat"[102];

- „se instituie o *Comisie a Comunităţilor Europene*, denumită, în continuare, Comisie. Această Comisie se substituie Înaltei Autorităţi a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului, Comisiei Comunităţii Economice Europene şi Comisiei Comunităţii Europene a Energiei Atomice. Comisia exercită puterile şi competenţele conferite acestor instituţii, în condiţiile prevăzute de Tratatele de instituire a CECO, CEE şi Euratom, precum şi de prezentul Tratat"[103].

Fuziunea instituţională a condus, între altele, şi la realizarea unui buget unic al Comunităţilor:

---

[102] Art. 1 din Tratat.
[103] Art. 9 din Tratat.

- „cheltuielile administrative ale Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului, precum şi veniturile acesteia, cheltuielile şi veniturile Comunității Economice Europene, cheltuielile şi veniturile Comunității Europene a Energiei Atomice, cu excepția celor ale Agenției de aprovizionare, întreprinderilor comune şi a celor care se înscriu în bugetul privind cercetarea şi investițiile Comunității Europene a Energiei Atomice, sunt înscrise în *bugetul Comunităților Europene*, în condițiile prevăzute în Tratatele de instituire ale celor trei Comunități. Acest buget, care trebuie să fie echilibrat în ceea ce priveşte cheltuielile şi veniturile, se substituie bugetului administrativ al Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului, bugetului Comunității Economice Europene şi bugetului de funcționare a Comunității Europene a Energiei Atomice"[104].

Totodată, prin Tratatul de la Bruxelles s-a creat o administrație comunitară unică:

- „funcționarii şi ceilalți agenți ai Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului, ai Comunității Economice Europene şi ai Comunității Europene a Energiei Atomice devin, de la data intrării în vigoare a prezentului Tratat, funcționari şi alți agenți ai Comunităților Europene şi fac parte din *administrația unică* a acestor Comunități"[105].

Tratatul cuprinde un Protocolul prin care sunt stabilite privilegiile şi imunitățile Comunităților Europene.

Prin urmare, unificarea realizată prin Tratatul de la Bruxelles a avut loc numai la nivel instituțional, cele trei Comunități rămânând distincte, fiecare dintre cele trei Tratate de instituire continuând să producă efecte juridice în mod independent.

Instituțiile comune, nou înființate, Comisia şi Consiliul, duc la îndeplinire sarcinile prevăzute în toate cele trei Tratate de instituire a celor 3 Comunități Europene.

---

[104] Art. 20 din Tratat.
[105] Art. 24 alin. (1) par. 1 din Tratat.

Secțiunea a IV-a

Acordul Schengen – 1985[106] (intrat în vigoare în anul 1995)

Acordul Schengen[107] reprezintă rezultatul dezbaterilor organizate la începutul anilor '80, dezbateri care au urmărit definirea liberei circulații a persoanelor şi, mai mult decât atât, clarificarea semnificației unei astfel de libertăți la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene. Contextul în care a apărut această problemă îl constituie faptul că o parte dintre statele membre ale Comunităților Europene, de la acea vreme (Uniunea Europeană, în prezent) apreciau că libera circulație a persoanelor, ca principiu, se aplică exclusiv propriilor cetățeni, ceea ce presupunea menținerea controalelor la frontiere pentru a deosebi cetățenii statelor membre de cetățenii altor state, nemembre, în timp ce, potrivit altor opinii, de libera circulație trebuia să beneficieze şi alte persoane, decât proprii cetățeni şi, în consecință, controlul la frontiere trebuia înlăturat. Referirea la libera circulație a persoanelor în spațiul Uniunii Europene are o dublă semnificație, şi anume:

- pe de o parte, reprezintă una dintre cele patru libertăți fundamentale ale UE, în temeiul căreia oricare cetățean al unui stat membru al UE are dreptul de a-şi stabili reşedința oriunde pe teritoriul statelor membre ale UE, pentru a exercita o activitate salariată şi,
- pe de altă parte, această libertate are în vedere eliminarea controalelor la frontiere atât pentru persoanele fizice, cât şi pentru persoanele juridice.

Nereuşind să se ajungă la o înțelegere la nivelul tuturor statelor membre ale celor 3 Comunități Europene de la acea vreme, 5 din cele

---

[106] A se vedea şi **Ion P. Filipescu, Augustin Fuerea**, *op. cit.*, pag. 259-267.

[107] „Schengen este o localitate viticolă, parte a podgoriilor Mosel, în Luxemburg, aflată la întretăierea granițelor dintre Germania, Franța şi Luxemburg. Este situată în sud-estul extrem al Luxemburgului. Are o populație de 1.527 de locuitori (2009). Cu o suprafață de 10.63 km², localitatea a devenit faimoasă la 14 iunie 1985, când pe vasul „Princesse Marie-Astrid", navigând pe râul Mosel, cinci reprezentanți a 5 state din Uniunea Europeană, Germania, Franța, Belgia, Olanda şi Luxemburg, au semnat „Tratatul de la Schengen", privind controlul frontierelor interne" (https://ro.wikipedia.org/wiki/ Schengen,_Luxemburg, accesat la 25.04.2016).

12 state membre au hotărât, în anul 1985, să instituie între ele un teritoriu fără frontiere, prin semnarea unui Acord, rămas în istorie sub denumirea de *Acordul Schengen*[108].

Deşi, inițial, s-a dorit ca Acordul Schengen să fie un instrument juridic internațional la care să devină părți toate statele membre ale Uniunii Europene, în realitate, acesta a îmbrăcat forma şi a dobândit conținutul unui tratat internațional multilateral, negociat, semnat şi intrat în vigoare potrivit normelor dreptului internațional public, nefiind, astfel, guvernat de dreptul Uniunii Europene. Prin urmare, Acordul Schengen este un tratat internațional care nu face parte din acquis-ul Uniunii Europene. Este rezultatul unei cooperării interguvernamentale, specifice fostului pilon al III-lea al Uniunii Europene, şi anume „Justiție şi afaceri interne". Semnarea Acordului de către cele 5 state membre nu s-a realizat în calitatea acestora de state membre ale unei organizații internaționale, ci în calitatea lor de state suverane, care pot încheia înțelegeri internaționale. Prin caracterul său de tratat specific domeniului cooperării polițieneşti şi judiciare în materie penală, la acest Acord poate adera orice stat european, sub condiția îndeplinirii criteriilor convenite.

Astfel, la 14 iunie 1985, Guvernele Statelor Uniunii Vamale Benelux, Republicii Federale Germania şi Republicii Franceze au semnat Acordul de la Schengen, referitor la eliminarea, graduală, a controlului vamal la granițele comune.

Ca instrument juridic, Acordul Schengen se întemeiază pe mai multe considerente, dintre care le amintim, cu titlu de exemplu, pe următoarele:

- „uniunea tot mai strânsă a popoarelor statelor membre ale Comunităților Europene ar trebui să îşi găsească expresia în libertatea de a trece frontierele interne pentru toți resortisanții statelor membre şi în libera circulație a bunurilor şi serviciilor"[109];

- necesitatea consolidării „solidarității între popoarele statelor membre ale Comunităților Europene, prin înlăturarea obstacolelor din

[108] Denumirea corectă şi completă este următoarea: „Acord între guvernele statelor Uniunii Economice Benelux, Republicii Federale Germania şi Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele lor comune".

[109] Considerentul 1 din Preambul.

calea liberei circulații la frontierele comune dintre Statele Uniunii Vamale a Beneluxului, Republicii Federale Germania şi Republicii Franceze"[110];

- „progresul înregistrat, deja, în cadrul Comunităților Europene în vederea asigurării liberei circulații a persoanelor, bunurilor şi serviciilor"[111];

- „voința de a ajunge la eliminarea controalelor la frontieră în circulația resortisanților statelor membre ale Comunităților Europene şi de a facilita circulația bunurilor şi serviciilor la aceste frontiere"[112] ş.a.

Acordul are în structura sa *2 titluri* şi *33 de articole*: Titlul I (art. 1-16), denumit „Măsuri aplicabile pe termen scurt" şi Titlul II (art. 17-33) destinat „Măsurilor aplicabile pe termen lung".

Articolul 1 al Acordului precizează faptul că „formalitățile pentru resortisanții statelor membre ale Comunităților Europene la frontierele comune[113] dintre Uniunea Economică Benelux, Republica Federală Germania şi Republica Franceză se derulează în condițiile" de fond şi formă prevăzute în cuprinsul Acordului.

În accepțiunea Acordului, conceptul de *frontieră comună* include frontierele comune existente între statele Uniunii Vamale Benelux, Republicii Federale Germania şi Republicii Franceze[114].

Noțiunea de *resortisant*[115], în înțelesul Acordului, se referă la persoanele fizice şi juridice, având cetățenia, respectiv naționalitatea statelor membre ale Uniunii Europene.

Potrivit celui de-al doilea articol, „forțele de poliție şi autoritățile vamale vor exercita, începând cu 15 iunie 1995, o *simplă*

---

[110] Considerentul 2 din Preambul.

[111] Considerentul 3 din Preambul.

[112] Considerentul 4 din Preambul.

[113] Referitor la regimul frontierelor, a se vedea **Mihai Mereuță, Nicolae Osmochescu,** *Aspecte teoretice şi practice ale teritoriului de stat şi frontierelor în dreptul internațional"*, Editura Axa, Botoşani, 2007, pag. 221-260.

[114] Art. 1 din Acord.

[115] Referitor la această noțiune, menționăm faptul că Legea nr. 157/2005, pentru ratificarea Tratatului de aderare a României la Uniunea Europeană, definește, la art. 3 resortisantul, după cum urmează: „a) prin resortisant al unui stat se înțelege persoana fizică sau juridică având cetățenia, respectiv naționalitatea acelui stat, în conformitate cu legislația internă a acestuia; b) prin resortisant român se înțelege persoana fizică sau juridică având cetățenia, respectiv naționalitatea română, potrivit legislației române".

supraveghere vizuală a vehiculelor de turism ce trec frontiera comună cu viteză redusă, fără oprirea acestora".

În art. 5 se arată că, până la 1 ianuarie 1986, „se instituie *controale comune* la posturile de control naționale învecinate, în cazul în care acestea nu sunt, deja, puse în practică şi în măsura în care condițiile efective o permit". După această dată, se va examina posibilitatea de a se introduce puncte de control comune la alte puncte de frontieră, luându-se în considerare condițiile locale existente.

În ceea ce priveşte *politica în domeniul vizelor*, în art. 7 se prevede că „părțile depun eforturi să îşi armonizeze cât mai curând posibil politicile privind vizele pentru a evita efectele negative în domeniul imigrației şi securității ce pot rezulta din slăbirea controalelor la frontierele comune".

Articolele 8 - 10 reprezintă sediul principal al materiei cu privire la acțiunea împotriva traficului ilicit de stupefiante şi de arme, lupta împotriva criminalității, împotriva intrării şi rămânerii ilegale a persoanelor pe teritoriul acestor state, împotriva fraudei fiscale şi vamale şi a contrabandei.

Controlul transportului transfrontalier al mărfurilor este reglementat de art. 11 al Acordului. Articolul prevede că, de la 1 iulie 1985, părțile renunță „la efectuarea sistematică a următoarelor tipuri de control la frontierele lor comune:

- controlul perioadelor de conducere şi de odihnă (Regulamentul (CEE) nr. 543/69 al Consiliului din 25 martie 1969 privind armonizarea anumitei legislații sociale în domeniul transporturilor rutiere şi AETR);
- controlul greutății şi gabaritului vehiculelor comerciale; prezenta prevedere nu împiedică introducerea de sisteme automatizate de cântărire pentru controlul prin sondaj al greutății şi
- controlul stării tehnice a vehiculelor".

În temeiul art. 13, înainte de 1 ianuarie 1986, Părțile au fost obligate să-şi coordoneze regimurile de autorizare a transportului rutier profesional în vigoare pentru circulația transfrontalieră, urmărind drept obiectiv pe acela cu privire la simplificarea, facilitarea şi posibilitatea de a substitui licențelor pentru o cursă licențele pentru o perioadă de timp cu control vizual la trecerea frontierelor comune.

Titlul al II-lea, denumit *„Măsuri aplicabile pe termen lung"*, cuprinde: dispozițiile cu privire la circulația persoanelor (art. 17); analiza rezultatelor măsurilor luate pe termen scurt (art. 18); dispozițiile privind coordonarea legislațiilor şi a politicilor statelor membre (art. 19 şi 20); inițiativele comune în cadrul Comunității Europene; art. 21 stipulează faptul că Părțile vor lua inițiativa în cadrul Comunității Europene pentru a obține perceperea unitară în țara de plecare a TVA-ului pentru prestările de transport turistic în interiorul Comunității Europene.

În Acord se prevede faptul că acesta intră în vigoare la 30 de zile după depunerea ultimului instrument de ratificare sau de aprobare. Depozitarul Acordului este Guvernul Marelui Ducat de Luxemburg.

Mecanismele de aplicare a Acordului Schengen au presupus, şi presupun încă, faptul că, în plan intern, este necesar ca statele să adopte măsuri de natură legislativă, în funcție de dispozițiile propriilor legi fundamentale/constituționale.

Ulterior semnării şi intrării în vigoare a Acordului Schengen, a fost negociată şi semnată[116] Convenția de punere în aplicare a acestuia[117]. Convenția reprezintă temeiul juridic care a făcut posibilă eliminarea controalelor la frontierele interne ale statelor părți şi înființarea unei frontiere externe unice, ce reprezintă, de altfel, locul în care sunt realizate controalele la intrarea în spațiul Schengen, în conformitate cu o procedură uniformă. Intrarea în vigoare a Convenției de punere în aplicare a Acordului Schengen[118], reprezintă punctul de la care statele membre ale Uniunii Europene au conştientizat necesitatea elaborării şi adoptării unor norme comune în materie de vize, drept de azil şi control la frontierele externe pentru a permite libera circulație a persoanelor pe teritoriile statelor părți la Acordul Schengen, fără a se aduce atingere ordinii publice. Acesta este motivul pentru care, în anul 1997, odată cu semnarea Tratatului de la Amsterdam, domeniile precizate (vize, azil, control la frontierele externe) au fost integrate

---

[116] La data de 19 iunie 1990.

[117] Denumirea completă şi corectă a acestui instrument juridic internațional este următoarea: „Convenție de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania şi Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune".

[118] În anul 1995.

acquis-ului Uniunii Europene[119], devenind, astfel, parte a legislației obligatorii a Uniunii.

Libera circulație a persoanelor, potrivit normelor Schengen, este realizată, inclusiv, prin adoptarea şi punerea în aplicare a unor măsuri, numite *măsuri compensatorii*, deoarece acestea îşi propun coordonarea serviciilor de poliție şi a autorităților judiciare pentru a menține securitatea internă a statelor membre, în general, şi pentru lupta împotriva criminalității organizate, în special.

Cu prilejul semnării Convenției au fost formulate 6 declarații comune privind următoarele articole:

- art. 4 referitor la controlul personal şi al bagajelor de mână, la aeroportul pe care au venit din exterior, al pasagerilor unui zbor pornit dintr-un stat terț;
- art. 71 alin. (2) ce reglementează modalitățile de prevenire şi stopare, prin măsuri administrative şi penale, a exportului ilicit de stupefiante şi substanțe psihotrope;
- art. 121 cu trimitere la renunțarea, în semn de respect față de dreptul comunitar, la controalele şi la prezentarea de certificate fito-sanitare pentru anumite vegetale şi produse vegetale;
- art. 132 cu privire la Comitetul executiv şi la politicile naționale în materie de azil şi
- art. 139 referitor la ratificarea, aprobarea sau acceptarea şi intrarea în vigoare a Convenției.

Complementar Actului final al Convenției de aplicare a Acordului Schengen, Părțile Contractante au adoptat o *declarație comună* şi au luat notă de *declarațiile unilaterale* ale Republicii Federale Germania şi ale Regatului Belgiei.

Potrivit *declarației comune*, „Guvernele părților contractante ale Acordului Schengen încep sau continuă discuțiile, în special în următoarele domenii:

- îmbunătățirea şi simplificarea practicilor în materie de extrădare;
- îmbunătățirea cooperării privind acțiunile în justiție în cazul infracțiunilor de circulație rutieră;

---

[119] În limbaj juridic, acest transfer din pilonul al III-lea în pilonul I – cel al Comunităților Europene, caracterizat, între altele, prin legislație obligatorie pentru toate statele membre, poartă denumirea de „comunitarizare".

- măsuri pentru recunoaşterea reciprocă a pierderii dreptului de a conduce autovehicule;

- posibilităţi de aplicare reciprocă a amenzilor;

- introducerea de norme privind transferurile reciproce de acţiuni penale, inclusiv posibilitatea de transferare a unei persoane acuzate în ţara sa de origine;

- introducerea de norme privind repatrierea minorilor care au fost scoşi în mod ilegal de sub autoritatea persoanei însărcinate cu exercitarea autorităţii părinteşti şi

- continuarea simplificării controalelor în materie de circulaţie comercială a mărfurilor".

Declaraţiile Republicii Federale Germania cu privire la interpretarea Convenţiei fac trimitere, pe de o parte, la faptul că aceasta (Convenţia) a fost încheiată din perspectiva unificării celor două state germane, subliniind că Republica Democrată Germană nu este o ţară străină în raport cu Republica Federală Germania. Prin urmare, art. 136 nu se aplică în relaţiile dintre Republica Federală Germania şi Republica Democrată Germană. Pe de altă parte, se menţionează că această Convenţie nu va aduce atingere măsurilor convenite în schimbul de scrisori germano-austriac din 20 august 1984 pentru simplificarea controalelor la frontierele lor comune pentru resortisanţii celor două state. Măsurile trebuie, însă, aplicate cu luarea în considerare a „imperativelor de securitate şi din domeniul imigraţiei ale părţilor contractante Schengen, astfel încât aceste facilităţi să fie în practică restrânse la resortisanţii austrieci".

În ceea ce priveşte *Declaraţia Regatului Belgiei cu privire la art. 67*, aceasta menţionează că procedura care se va aplica pe plan intern pentru transferul executării hotărârilor penale străine nu va fi cea specificată în dreptul belgian pentru transferul între state al persoanelor condamnate, ci, mai degrabă, o procedură specială care se va stabili în momentul ratificării Convenţiei.

La data semnării Convenţiei, *miniştrii şi secretarii de stat prezenţi au adoptat o declaraţie comună*. Potrivit declaraţiei, „având în vedere riscurile în domeniile securităţii şi imigraţiei ilegale, miniştrii şi secretarii de stat subliniază necesitatea unor controale eficiente la frontierele

externe, în conformitate cu principiile uniforme prevăzute la art. 6. Pentru aplicarea acestor principii uniforme, părțile contractante trebuie în mod special să promoveze armonizarea metodelor de lucru în materie de control şi supraveghere a frontierelor. În plus, Comitetul executiv examinează toate măsurile necesare pentru instituirea unor controale uniforme şi eficace la frontierele externe şi pentru aplicarea lor în practică. Aceste măsuri includ acțiuni care să facă posibilă constatarea circumstanțelor în care un resortisant dintr-un stat terț a intrat pe teritoriul părților contractante, aplicarea de proceduri similare pentru a refuza intrarea, elaborarea unui manual comun pentru responsabilii cu supravegherea frontierelor şi încurajarea unui nivel echivalent de control al frontierelor externe prin schimburi şi vizite de lucru comune".

Totodată, la data semnării Convenției, miniştrii şi secretarii de stat au luat cunoştință despre *decizia Grupului Central de Negociere* de a constitui un grup de lucru având următorul mandat:

- „de a informa Grupul Central de Negociere înainte de intrarea în vigoare a Convenției despre toate circumstanțele care influențează în mod semnificativ domeniile acoperite de Convenție şi intrarea acesteia în vigoare, în special despre progresul realizat în armonizarea actelor cu putere de lege în privința unificării celor două state germane;

- de a se consulta reciproc cu privire la impactul pe care armonizarea şi circumstanțele menționate îl pot avea asupra aplicării Convenției şi

- de a elabora măsuri practice în perspectiva circulației străinilor exceptați de obligativitatea vizei şi de a înainta propuneri, înainte de intrarea în vigoare a Convenției, pentru armonizarea procedurilor de efectuare a controlului persoanelor la viitoarele frontiere externe".

În cadrul sistemului Schengen[120] a fost elaborat, în temeiul Titlului IV din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen, un ***sistem de informații Schengen (SIS)*** care permite „permite autorităților desemnate de către părțile contractante să aibă acces,

[120] A se vedea **Augustin Fuerea**, *Dimensiunea juridică a spațiului Schengen,* în volumul Simpozionului *Aderarea României la Spațiul Schengen – de la deziderat la realitate -, 24 februarie 2011*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2011, pag. 18-27.

printr-o procedură de căutare automată, la alertările făcute în legătură cu persoane şi mărfuri, în scopul controalelor la frontieră şi al altor controale de poliţie şi vamale efectuate în ţară în conformitate cu legislaţia internă şi (...) pentru eliberarea de vize, permise de şedere şi aplicarea legislaţiei privind regimul străinilor în contextul aplicării dispoziţiilor prezentei Convenţii privind circulaţia persoanelor". SIS este o interconexiune de fişiere naţionale formată din date comune care sunt în permanenţă completate şi consultate de către autorităţile din statele membre. Cu alte cuvinte, Convenţia de punere în aplicare a Acordului Schengen autorizează introducerea de date numai cu privire la anumite categorii de persoane şi bunuri.

Astfel, în ceea ce priveşte persoanele, Convenţia de punere în aplicare a Acordului Schengen face trimitere la persoanele în legătură cu care s-a făcut o alertare[121].

Convenţia limitează datele înscrise în SIS, în sensul că pot fi înregistrate numai informaţiile cu privire la[122]:

- „numele şi prenumele, orice alte nume de împrumut eventual înregistrate separat;
- semne fizice particulare, obiective şi care nu se schimbă;
- iniţiala celui de-al doilea prenume;
- data şi locul naşterii;
- sexul;
- cetăţenia;
- dacă persoanele respective sunt înarmate;
- dacă persoanele respective sunt violente;
- motivul pentru care s-a făcut alertarea şi
- măsurile care trebuie adoptate".

Este interzisă înscrierea unor informaţii care fac trimitere la originea rasială, opiniile politice, convingerile religioase, starea de sănătate sau viaţa sexuală.

În ceea ce priveşte bunurile, Convenţia menţionează că pot fi înscrise în SIS[123]:

---

[121] Potrivit art. 94 alin. (2) lit. a) din Convenţie.
[122] Art. 94 alin. (3) din Convenţie.
[123] Potrivit art. 100 alin. (3) din Convenţie.

- „autovehiculele cu o capacitate cilindrică care depăşeşte 50 centimetri cubi care au fost furate, însuşite ilegal sau pierdute;

- remorcile şi rulotele cu o greutate, fără a fi încărcate, care nu depăşeşte 750 kg, care au fost furate, însuşite ilegal sau pierdute;

- armele de foc care au fost furate, însuşite ilegal sau pierdute;

- documentele oficiale în alb care au fost furate, însuşite ilegal sau pierdute;

- documentele de identitate eliberate (paşapoarte, cărți de identitate, permise de conducere) care au fost furate, însuşite ilegal sau pierdute şi

- bancnotele (suspecte)".

Statele membre furnizează informații acestui sistem prin intermediul *rețelelor naționale (N-SIS)* conectate la *un sistem central (C-SIS)*.

Prin intermediul rețelelor naționale (N-SIS), care sunt disponibile 24 de ore din 24, sunt furnizate informații complementare necesare bunei funcționări a întregului sistem informațional Schengen, fără să fie nevoie de intervenția sistemului central.

C-SIS reprezintă elementul central al sistemului şi constituie suportul tehnic al acestuia, neavând rolul de a stoca informații, ci misiunea de a intermedia schimbul de informații.

Sistemul de informații este completat cu o rețea cunoscută sub denumirea de SIRENE[124], ceea ce reprezintă, nimic altceva, decât interfața umană a SIS[125]. Misiunea sa este aceea de a primi şi transmite informațiile complementare necesare datelor informatice introduse în cadrul SIS, precum şi de a asista utilizatorii SIS. Birourile SIRENE sunt coordonate între ele prin intermediul unui sistem de telecomunicații protejat, denumit SISNET, sistem care este operațional din anul 2001. Legătura între birourile SIRENE se realizează, în special, pe cale telefonică. Mesajele scrise sunt de două tipuri, şi anume: texte libere şi formulare standard[126].

---

[124] Supplementary Information Request at the National Entry (Solicitarea de informații suplimentare la intrarea pe teritoriul național).

[125] Sursa: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=URISERV:l33020&from=FR (accesat la 19.04.2016).

[126] Sursa: http://www.europarl.europa.eu/comparl/libe/elsj/zoom_in/25_fr.htm (accesat la 19.04.2016).

Obiectivele SIS vizează menținerea ordinii şi securității publice, precum şi aplicarea dispozițiilor privind libera circulație a persoanelor.

„Gestionarea fluxurilor migratoare reprezintă un alt obiectiv al SIS, deşi acest aspect nu este menționat, în mod explicit, în cuprinsul Convenției. Obiectivul în cauză a devenit realitate odată cu adoptarea, de către statele membre, la 28 februarie 2002, a unui plan global privind lupta împotriva imigrației clandestine şi a traficului de ființe umane, dar şi a unui plan de acțiune cu privire la gestionarea frontierelor externe, la 13 iunie 2002"[127].

SIS dispune de o bază de date comune, care se caracterizează printr-o „arhitectură specifică"[128]. Este vorba despre un sistem în care accesul este restricționat şi protejat, categoriile celor care au acces sunt limitate, iar procedura de consultare a sa face obiectul unei legislații complexe şi stricte. Statele membre au creat un organism, denumit Autoritatea de Control Comună, Autoritate ce are drept misiune supravegherea bunei aplicări a normelor privind protejarea datelor[129].

Potrivit Convenției de punere în aplicare a Acordului Schengen, numai statele membre au dreptul să interogheze SIS prin intermediul autorităților naționale competente însărcinate cu controlul la frontiere şi cu verificarea identității pe teritoriul național[130]. De asemenea, au acces la SIS, şi serviciile naționale care au ca atribuții eliberarea vizelor, dar competența lor se limitează numai în ceea ce priveşte informațiile referitoare la cetățenii statelor terțe declarați ca fiind inadmisibili pe teritoriul statului respectiv[131].

Funcționarea SIS presupune, în mod obligatoriu, crearea unui organism însărcinat cu supravegherea bunei aplicări a regulilor Convenției cu privire la datele având caracter personal[132].

În temeiul art. 115 din Convenție, a fost constituită o Autoritate Comună de Control, responsabilă cu supravegherea funcției de suport tehnic a Sistemului de Informații Schengen. Autoritatea este formată din câte doi reprezentanți ai fiecărei autorități naționale de control. Fiecare parte contractantă dispune de câte un vot, iar supravegherea

---

[127] *Idem.*
[128] *Idem.*
[129] *Idem.*
[130] Art. 101 alin. (1) din Convenție.
[131] Art. 101 alin. (2) din Convenție.
[132] În temeiul art. 108 alin. (1) din Convenție.

se face în conformitate cu dispozițiile Convenției pentru punerea în aplicare a Acordului Schengen, ale Convenției Consiliului Europei din 28 ianuarie 1981 privind protecția persoanelor în legătură cu prelucrarea automată a datelor cu caracter personal, ținând seama de Recomandarea nr. R(87)15 din 17 septembrie 1987 a Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei care reglementează utilizarea datelor cu caracter personal în activitatea poliției şi în conformitate cu legislația internă a părții contractante ce răspunde de funcția de suport tehnic. „În ceea ce priveşte funcția de suport tehnic a Sistemului de Informații Schengen, Autoritatea Comună de Control are sarcina de a verifica dacă dispozițiile prezentei Convenții sunt aplicate în mod corespunzător. În acest scop, ea are acces la funcția de suport tehnic"[133]. „Autoritatea Comună de Control răspunde, de asemenea, de examinarea dificultăților de aplicare sau interpretare care pot apărea în timpul funcționării Sistemului de Informații Schengen, de studierea problemelor care se pot ivi în timpul exercitării supravegherii independente de către autoritățile naționale de control ale părților contractante ori în timpul exercitării dreptului de acces la sistem, ca şi de elaborarea de propuneri armonizate pentru identificarea de soluții comune la problemele existente"[134].

Cu privire la obligații, potrivit art. 118 din Convenție, fiecare parte contractantă se angajează, în legătură cu secțiunea sa națională din Sistemul de Informații Schengen, să adopte măsurile necesare pentru:

- „a împiedica accesul persoanelor neautorizate la echipamentele de prelucrare a datelor cu caracter personal (controlul accesului la echipamente);
- a împiedica citirea, copierea, modificarea sau eliminarea suportului de date în mod neautorizat (controlul suportului de date);
- a împiedica introducerea neautorizată de date şi inspectarea, modificarea sau ştergerea neautorizată a datelor cu caracter personal (controlul stocării);
- a împiedica utilizarea sistemelor de prelucrare automată a datelor de către persoane neautorizate cu ajutorul echipamentelor de comunicare a datelor (controlul utilizării);

---

[133] Art. 108 alin. (2) din Convenție.
[134] Art. 101 alin. (3) din Convenție.

- a se asigura că persoanele autorizate să utilizeze un sistem de prelucrare automată a datelor au acces numai la datele pentru care au autorizare (controlul accesului la date);

- a se asigura că este posibil să verifice şi să stabilească organismele cărora le pot fi transmise datele cu caracter personal folosind echipamentele de comunicaţii (controlul comunicaţiilor);

- a se asigura că este posibil, ulterior, să se verifice şi să se stabilească ce date cu caracter personal au fost introduse în sistemele de prelucrare automată a datelor şi când şi pentru cine au fost introduse datele (controlul introducerii de date) şi

- a împiedica citirea, copierea, modificarea sau ştergerea neautorizată a datelor cu caracter personal în timpul transmiterii de date cu caracter personal sau în timpul transportului de suporturi de date (controlul transportului)".

Articolul 119 din Convenţie precizează, referitor la costurile de instalare şi utilizare a funcţiei de suport tehnic, inclusiv costul liniilor care conectează secţiunile naţionale ale Sistemului de Informaţii Schengen la funcţia de suport tehnic, acestea (costurile) sunt suportate în comun de către părţile contractante. Totodată, costurile instalării şi utilizării secţiunii naţionale din Sistemul de Informaţii Schengen sunt suportate de către fiecare parte contractantă în parte.

În prezent, din spaţiul Schengen fac parte aproape toate statele membre ale Uniunii Europene. Aderarea la Acordul Schengen s-a realizat în mai multe etape, astfel:

- în anul 1990, Italia;

- Spania şi Portugalia, în anul 1991;

- Grecia în anul 1992;

- Austria în 1995;

- Danemarca, Finlanda şi Suedia în anul 1996. Referitor la Danemarca, trebuie precizat faptul că, deşi este parte la Acord, aceasta are posibilitatea de a alege dacă aplică sau nu toate măsurile întemeiate pe Titlul IV din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene în cadrul Uniunii Europene.

- 1999 - Norvegia. Începând cu anul 1954, ţările nordice au format Uniunea Nordică a Paşapoartelor, Uniune care prevede realizarea unei zone fără restricţii de circulaţie pentru Islanda, Danemarca,

Suedia, Finlanda şi Norvegia. După ce Danemarca, Suedia şi Finlanda s-au alăturat cooperării în spaţiul Schengen, Norvegia şi Islanda au fost nevoite să încheie un acord cu statele membre Schengen pentru a păstra Uniunea Nordică a Paşapoartelor. Drept urmare, Norvegia a încheiat cu Uniunea Europeană un acord de asociere la zona Schengen, în anul 1999. Acordul permite Norvegiei să participe la elaborarea legislaţiei privind implementarea, punerea în aplicare şi dezvoltarea ulterioară a acquis-ului Schengen[135];

- în anul 2004 - Elveţia;

- Republica Cehă, Estonia, Lituania, Letonia, Ungaria, Malta, Polonia, Slovenia şi Slovacia au intrat în spaţiul Schengen în anul 2007;

- în anul 2008 - Liechtenstein.

Bulgaria, Cipru şi România nu sunt, încă, state membre ale spaţiului Schengen, astfel încât, în continuare, controlul la frontierele acestor state sunt în vigoare (se menţine).

În ceea ce priveşte Regatul Unit şi Irlanda, aceste două state, potrivit Protocolului anexat Tratatului de la Amsterdam, îşi pot asuma, total sau parţial, acquis-ul Schengen, după votul unanim al statelor părţi la Acord, în cadrul Consiliului şi a reprezentantului Irlandei sau Regatului Unit, după caz.

În martie 1999, Regatul Unit a solicitat participarea sa în mai multe domenii ce se circumscriu prevederilor Acordului Schengen, şi anume: cooperarea poliţienească şi judiciară în materie penală, lupta împotriva stupefiantelor şi Sistemul Informatic Schengen. Cererea a fost aprobată în anul 2000[136].

În iunie 2000, Irlanda a solicitat şi ea participarea la aceleaşi dispoziţii din acquis-ul Schengen ca şi Marea Britanie, cererea fiind aprobată în anul 2002[137].

---

[135] http://www2.norvegia.ro/About_Norway/Politica-extern/europe/schengen/

[136] Decizia 2000/365/CE a Consiliului din 29 mai 2000 privind solicitarea Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord de a participa la unele dintre dispoziţiile acquis-ului Schengen, publicată în JOUE L 131, din 1.6.2000.

[137] Decizia 2002/192/CE a Consiliului din 28 februarie 2002 privind solicitarea Irlandei de a participa la unele dintre dispoziţiile acquis-ului Schengen, publicată în JOUE L 64, din 7.3.2002.

Secțiunea a V-a

Actul Unic European (AUE) – 1986 (intrat în vigoare în anul 1987)

O etapă importantă în procesul realizării Pieței interne la nivelul Comunității Economice Europene o reprezintă semnarea şi intrarea în vigoare a Actului Unic European.

Actul a fost semnat, inițial, de nouă state[138] membre ale Comunităților Europene, la Luxemburg, la data 17 februarie 1986. Ulterior, la 28 februarie 1986, la Haga, a fost semnat şi de celelalte trei state[139]. AUE a intrat în vigoare la 1 iulie 1987.

Preambulul AUE se referă la „transformarea relațiilor statelor membre într-o Uniune Europeană".

Titlul I al Actului este rezervat dispozițiilor comune referitoare la Comunitățile Europene şi la cooperarea politică. Astfel, potrivit art. 1, „Comunitățile Europene şi cooperarea politică europeană au ca obiectiv pe acela de a contribui împreună la realizarea unui progres concret al Uniunii Europene". Totodată, „Comunitățile Europene sunt fondate pe Tratatele de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului, Comunității Economice Europene şi Comunității Europene a Energiei Atomice, precum şi pe Tratatele şi actele subsecvente care le-au modificat sau completat".

Art. 2 al AUE instituționalizează Consiliul European a cărui existență era fondată, până la acea dată, doar pe comunicatul prezentat ca urmare a desfăşurării summit-ului de la Paris, din octombrie 1974 („Consiliul European reuneşte şefi de stat sau de guvern ai statelor membre, precum şi preşedintele Comisiei Comunităților Europene. Aceştia sunt asistați de miniştrii afacerilor externe şi de un reprezentant al Comisiei").

Potrivit art. 3 „Instituțiile Comunităților Europene (...) îşi exercită competențele şi politicile în condițiile prevăzute în Tratatele de

[138] Franța, Germania, Belgia, Olanda, Luxemburg, Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, Islanda, Portugalia şi Spania.

[139] Italia, Danemarca şi Grecia.

instituire a Comunităților şi în Tratatele şi actele subsecvente care le-au modificat ori completat (...)".

Titlul II al Actului Unic European conține mai multe prevederi referitoare la modificarea Tratatelor de instituire a Comunităților Europene.

„În materie instituțională, Actul extinde votul cu majoritate calificată a Consiliului. Consultarea Parlamentului European este consolidată, prin introducerea procedurii de cooperare în anumite domenii. De asemenea, Actul permite constituirea unei noi jurisdicții comunitare de primă instanță, destinată să diminueze sarcina Curții de Justiție"[140].

Obiectivul Actului Unic European îl reprezintă realizarea Pieței interne. Potrivit art. 13 din AUE, „Comunitatea hotărăşte cu privire la măsurile destinate stabilirii, în mod progresiv, a pieței interne în cursul unei perioade care se încheie la 31 decembrie 1992". Stabilirea acestei date, are valoarea unui angajament, statele membre obligându-se să adopte măsurile necesare pentru îndeplinirea acestui obiectiv, în termenul prevăzut.

Titlul III din Actul Unic European are în vedere dezvoltarea cooperării europene în domeniul politicii externe. Obiectivul acestei cooperării este definit în cadrul art. 30 alin. (1): „cooperarea europeană în materie de politică externă este guvernată de următoarele dispoziții: Înaltele Părți Contractante, membre ale Comunităților Europene, depun eforturi pentru a formula şi pune în aplicare împreună o politică externă europeană". Alineatul (2) stabileşte obligația de consultare a statelor membre. Sfera consultării este extinsă, deoarece aceasta este cerută şi pentru cazul „oricărei probleme de politică externă ce are un interes general"[141]. Alineatele (7) şi (9) prevăd posibilitatea statelor membre de a adopta hotărâri în cadrul organizațiilor internaționale şi cooperarea între reprezentanții acreditați în țările terțe şi cei de pe lângă organizațiile internaționale. Preşedinția cooperării politice trebuie să fie asigurată de statul care exercită preşedinția Consiliului Comunităților[142]. Secretariatul cooperării politice era asigurat, până la

---

[140] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 35.
[141] ***Idem.***
[142] Art. 30 alin. (10) lit. a).

Actul Unic European, de o preşedinţie care se exercita prin rotaţie. AUE a permis crearea unui secretariat politic instalat la Bruxelles.

Titlul IV din Act este consacrat dispoziţiilor finale care stabilesc, în mod special, separarea ordinii juridice comunitare şi a cooperării politice.

„Perspectivele deschise de Actul Unic European, ale cărui insuficienţe aveau să fie denunţate, în special, de către Parlamentul European, care sublinia persistenţa deficitului democratic, conduc, în mod rapid, la trecerea într-o nouă etapă în evoluţia construcţiei europene.

Meritul Actului Unic European rezidă din faptul că, pentru prima oară într-un tratat internaţional ratificat, este menţionată Uniunea Europeană ca obiectiv al statelor membre.

La 1 ianuarie 1995, Comunităţile celor 370 milioane de locuitori devin cea mai mare piaţă unificată din lume"[143].

Secţiunea a VI-a

Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană (TUE) – 1992 (intrat în vigoare în anul 1993)

După intrarea în vigoare, la 1 iulie 1987, a Actului Unic European, procesul de dezvoltare a construcţiei comunitare a fost relansat, prin redactarea şi semnarea, la 7 februarie 1992, la Maastricht, a Tratatului privind Uniunea Europeană (TUE), cunoscut şi sub numele de *Tratatul de la Maastricht*. Tratatul „a fost primul pas mare îndreptat spre integrarea economică să politică a majorităţii ţărilor Europei Occidentale"[144]. TUE a intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993.

Titlul I este rezervat „dispoziţiilor comune" referitoare la cei 3 piloni ai Uniunii: pilonul comunitar (I); politica externă şi de securitate comună (II); cooperarea în domeniul justiţiei şi al afacerilor interne (III). Tratatul prezintă Uniunea ca „o nouă etapă în procesul care creează o

[143] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 38-39.

[144] **Alexandru Burian**, *Geopolitica lumii contemporane*, ediţia a II-a, Editura Centrul Editorial-Poligrafic al USM, Chişinău, 2008, pag. 216.

uniune din ce în ce mai strânsă între popoarele Europei, în care deciziile sunt luate cât mai aproape posibil de cetățeni"[145]. Uniunea „este fondată pe Comunitățile Europene completate de politicile şi formele de cooperare instaurate de prezentul Tratat. Uniunea are ca misiune organizarea, într-un mod cât mai coerent şi solidar, a relațiilor între statele membre şi între popoarele lor"[146].

Titlurile II, III şi IV sunt cele care modifică Tratatele de instituire a Comunității Economice Europene, Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului şi Comunității Europene a Energiei Atomice.

„Modificările cele mai importante au avut în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, Comunitate ale cărei obiective sunt redefinite, ținând cont de modificările aduse competențelor comunitare şi în care au fost introduse mai multe schimbări instituționale. Celelalte două Tratate de instituire (CECO şi Euratom) nu au fost modificate decât în măsura necesară punerii dispozițiilor lor instituționale în acord cu schimbările aduse Tratatului de instituire a CEE"[147].

Titlul V, consacrat „politicii externe şi de securitate comună", a înlocuit dispozițiile Actului Unic European privind cooperarea politică europeană. Noile dispoziții urmăresc deschiderea unei noi căi privind elaborarea unei veritabile politici a Uniunii Europene, prin intermediul pozițiilor şi acțiunilor comune care se dezvoltă, cu anumite rezerve la apărare.

Titlul VI conține prevederi referitoare la „cooperarea în domeniul justiției şi afacerilor interne", iar Titlul VII reuneşte „dispozițiile finale". Astfel, găsim, după cum urmează:

- relațiile Tratatului privind Uniunea Europeană cu Tratatele de instituire a Comunităților Europene;
- revizuirea Tratatelor;
- aderarea la Uniune;
- abrogarea dispozițiilor Tratatului de fuziune a executivelor din anul 1965 şi din AUE;
- durata Tratatului şi

---

[145] Art. A alin. (2) TUE.
[146] Art. A alin. (3) TUE.
[147] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 41.

- ratificarea Tratatului, depozitarul şi limitele de redactare a Tratatului.

Sintetizând prevederile Tratatului de la Maastricht, acesta cuprinde:

- modificări şi completări ale celor 3 Tratate existente de instituire a CECO, CEE şi Euratom. Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene se va numi, de acum înainte, Tratatul de instituire a Comunităţii Europene;

- dispoziţii privind cooperarea în domeniile justiţiei şi afacerilor interne, deci, în special, între autorităţile poliţieneşti şi cele judiciare;

- dispoziţii privind politica externă şi de securitate comună şi

- dispoziţii privind politica socială.

De asemenea, Tratatul privind Uniunea Europeană mai prevede[148]:

A) O cetăţenie unională. Toţi cetăţenii statelor membre sunt cetăţeni ai Uniunii. Fiecare cetăţean are dreptul:

- să se deplaseze şi să-şi stabilească domiciliul în mod liber pe teritoriul statelor membre;

- să voteze şi să candideze la alegerile municipale şi europene care se desfăşoară în statul în care îşi are domiciliul;

- de a fi protejat de autorităţile diplomatice sau consulare ale oricărui stat membru şi

- de a se adresa Parlamentului şi funcţionarului având rolul de a sonda opinia publică (ombudsman-ul);

B) Uniunea economică şi monetară (UEM):

- Uniunea economică, în sensul că direcţiile politicii economice ale statelor membre şi ale Comunităţilor vor fi adoptate de către Consiliul de Miniştri, care, în acelaşi timp, va supraveghea evoluţia economiei în fiecare stat membru şi în Comunităţi şi

- Uniunea monetară – de la începutul fazei finale a UEM, Comunităţile vor avea o singură politică monetară.

C) Uniunea politică include, în principal, următoarele aspecte:

- o politică externă şi de securitate comună, care cuprinde formularea, pe termen lung, a unei politici de apărare, procesul Conferinţei asupra Securităţii şi Cooperării în Europa (CSCE)[149], precum şi aspectele de natură economică pe care le ridică securitatea;

---

[148] **Ion P. Filipescu, Augustin Fuerea**, *op. cit.*, pag. 167-168.

[149] Devenită OSCE.

- creşterea rolului Parlamentului European;
- sporirea competenţelor Comunităţilor şi
- o politică comună în domeniul justiţiei şi al afacerilor interne.

Tratatul privind Uniunea Europeană este însoţit de 17 protocoale, dintre care 16 anexate Tratatului de instituire a Comunităţii Europene şi de 33 de declaraţii.

Secţiunea a VII-a

Tratatul de la Amsterdam – 1997 (intrat în vigoare în anul 1999)

Întâlnirea de la Amsterdam al „şefilor de guverne (...), din anul 1997, a contribuit la transformarea, până în anii 1999-2001 a Europei Occidentale şi Centrale într-un stat confederativ, cu valută europeană unică – euro"[150].

La 1 mai 1999 a intrat în vigoare Tratatul de la Amsterdam[151], Tratat care modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, precum şi Tratatele de instituire a Comunităţilor Europene. Prin Tratatul de la Amsterdam, Uniunea Europeană îşi propune noi obiective, rolul cetăţeanului este sporit, iar caracterul democratic al instituţiilor este consolidat.

Istoria acestui Tratat începe în iunie 1994, odată cu convocarea unui grup de reflecţie. „După o Conferinţă interguvernamentală, ce a durat mai mult de un an, Tratatul de la Amsterdam avea să fie finalizat în noaptea de 17 spre 18 iunie 1997 şi semnat la 2 octombrie 1997"[152].

Necesitatea adoptării Tratatului rezidă din faptul că, deşi el urmează altor două mari modificări privind competenţele şi instituţiile Uniunii, din anul 1986 (Actul Unic European) şi din anul 1992 (Tratatul

---

[150] **Alexandru Burian**, *Geopolitica ....., op. cit.*, pag. 216-217.

[151] Denumirea completă şi corectă a acestui Tratat este următoarea: „Tratatul de la Amsterdam care modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, Tratatele de instituire a Comunităţilor Europene şi anumite acte conexe".

[152] ***, *Traité d'Amsterdam: ce qui a changé en Europe*, seria L'Europe en mouvement, iunie 1999, pag. 5.

de la Maastricht), trebuia, încă, oferite soluții numeroaselor probleme care au rămas, încă, nerezolvate. Problemele aveau în vedere rolul şi drepturile cetățenilor europeni, eficacitatea şi caracterul democratic al instituțiilor europene, ca şi responsabilitățile internaționale ale Uniunii. Astfel, deşi Tratatul de la Maastricht instituia o cetățenie europeană, adică un cadru de drepturi şi obligații suplimentare pentru cetățenii statelor membre, el nu oferea acestui cadru un conținut real. Tratatul de la Maastricht a îmbunătățit funcționarea instituțiilor şi a consolidat puterile de co-decizie legislativă şi de control ale Parlamentului European. Cu toate acestea, lucrările din cadrul instituțiilor nu au fost simplificate, deoarece se adăugau două noi cerințe, şi anume: gestionarea monedei unice, Euro, şi cooperarea în materia politicii economice.

Prin conținutul său, Tratatul de la Amsterdam reprezintă un tratat de modificare a Tratatelor de instituire a Comunităților Europene.

Tratatul cuprinde 3 părți, şi anume: modificări aduse Tratatului privind UE, simplificarea tratatelor, dispoziții generale şi finale. Acestora li se adaugă: Actul final, 13 protocoale şi 58 de declarații.

„Tratatul urmăreşte realizarea unui spațiu de libertate, securitate şi justiție, prin comunitarizarea unei părți din cel de-al 3-lea pilon (noul Titlu IV din Tratatul CE, «Vize, azil, emigrare şi alte politici cu privire la libera circulație a persoanelor»), integrarea acquis-ului Schengen în Titlul IV CE şi cel de-al 3-lea nou pilon, redus la cooperarea poliției şi organelor judiciare în materie penală"[153].

Deşi Tratatul oferă bazele unei cooperări consolidate, acesta nu modifică major competențele Comunităților. Dispozițiile în domeniul social au fost considerabil extinse, prin includerea Protocolului social, anexat Tratatului UE, în Tratatul de instituire a CE.

Prin Tratatul de la Amsterdam:

- au fost realizate mai multe modificări instituționale;
- este extinsă procedura codeciziei;
- majoritatea calificată este introdusă în noi domenii şi
- competențele Curții de Justiție sunt extinse la noi materii, prin comunitarizarea unei părți a celui de-al 3-lea pilon.

[153] **Joël Rideau,** *op. cit.,* pag. 48.

Partea întâi a Tratatului de la Amsterdam, intitulată „Modificări de fond", cuprinde modificările aduse, pe de o parte, Tratatului privind Uniunea Europeană[154] şi, pe de altă parte, Tratatelor de instituire a celor 3 Comunităţi Europene[155]; de asemenea, întâlnim şi modificări ale actului privind alegerea reprezentanţilor Parlamentului European[156].

Articolele 6, 7 şi 8 din Tratatul de la Amsterdam, procedează la o revizuire[157] a Tratatelor de instituire a celor trei Comunităţi Europene.

Articolul 9 abrogă Convenţia din anul 1957 cu privire la instituţiile comune şi Tratatul din 8 aprilie 1965, numit „Tratatul de Fuziune a Executivelor", menţinându-le efectele esenţiale, care constau în administrarea Comunităţilor de către instituţii unice. Tratatul menţine, dar modifică, prin introducerea unei referiri la Banca Centrală Europeană (BCE), Protocolul privind privilegiile şi imunităţile. Articolul 10, la alin. (1), prevede că „abrogarea sau eliminarea, în prezenta parte, a dispoziţiilor caduce din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene, din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului şi din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice, în forma în care au fost în vigoare înaintea intrării în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, şi adaptarea unora dintre dispoziţiile acestora nu afectează efectele juridice nici în cazul dispoziţiilor din Tratatele respective, în special cele care rezultă din termenele acordate, nici în cazul acelora din Tratatele de aderare". Alineatul (2) adaugă faptul că „efectele juridice ale actelor în vigoare (...) nu sunt afectate", iar alin. (3) extinde soluţia la abrogarea Convenţiei din anul 1957 cu privire la instituţiile comune şi a Tratatului din anul 1965.

Articolul 11 atribuie competenţă Curţii de Justiţie a Comunităţilor Europene în cadrul dispoziţiilor Tratatului de instituire a CE pentru a doua parte a Tratatului de la Amsterdam şi pentru Protocolul privind privilegiile şi imunităţile.

În ceea ce priveşte Parlamentul European, „istoricul ne arată că (...) [acesta] nu a fost niciodată mulţumit competenţele sale de-a lungul

---

[154] Art. 1 din Tratatul de la Amsterdam.

[155] Art. 2 din Tratatul de la Amsterdam pentru TCE; art. 3 din Tratatul de la Amsterdam pentru TCECA; art. 4 din Tratatul de la Amsterdam pentru TCEEA.

[156] Art. 5 din Tratatul de la Amsterdam.

[157] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 65.

revizuirilor succesive"[158]. „După Amsterdam, procedura de co-decizie s-a aplicat la 38 de cazuri"[159].

Articolul 12 alin. (1) prevede renumerotarea Tratatului privind Uniunea Europeană şi a Tratatului de instituire a Comunităţii Europene, făcând referire la tabelele de echivalenţă anexate Tratatului.

Tratatul este încheiat pentru o durată nedeterminată[160], fiind tradus în 11 limbi oficiale[161].

Tratatului de la Amsterdam i se adaugă Actul final, protocoalele şi declaraţiile.

1. Modificările aduse Tratatului de la Maastricht

Tratatul privind UE a fost modificat prin art. 1 al Tratatului de la Amsterdam şi renumerotat.

Preambulul a fost şi el modificat prin adăugarea unui considerent („confirmând ataşamentul lor faţă de drepturile sociale fundamentale aşa cum sunt acestea definite în Carta Socială europeană, semnată la Torino la 18 octombrie 1961 şi în Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor din 1989") şi modificarea altor trei considerente:

- considerentul 7: „determinaţi să promoveze progresul economic şi social al popoarelor lor, ţinând cont de principiul dezvoltării durabile în cadrul desăvârşirii Pieţei interne şi de consolidarea coeziunii şi protecţiei mediului, precum şi să pună în aplicare politici care să asigure progrese paralele în materie de integrare economică şi în alte domenii";

- considerentul 9: „hotărâţi să pună în aplicare o politică externă şi de securitate, inclusiv definirea treptată a unei politici de apărare comune, care ar putea conduce la o apărare comună, în conformitate

---

[158] **Gabriel-Liviu Ispas,** *Parlamentarismul în societatea internaţională,* Editura Institutul European, Iaşi, 2011, pag. 158.

[159] ***Idem.***

[160] Art. 13.

[161] Traducerile sunt încredinţate şi depozitate în arhivele guvernului italian - art. 15 din Tratatul de la Amsterdam.

cu dispozițiile art. J.7, consolidând astfel identitatea Europei şi independența sa, în scopul de a promova pacea, securitatea şi progresul în Europa şi în lume" şi

- considerentul 10: „hotărâți să faciliteze libera circulație a persoanelor, asigurând în acelaşi timp siguranța şi securitatea popoarelor lor, prin crearea unui spațiu de libertate, securitate şi justiție, în conformitate cu dispozițiile prezentului Tratat".

Titlul 1 enunță un anumit număr de dispoziții comune[162].

În primul său articol, Tratatul instituie o Uniune Europeană, Uniune care „marchează o nouă etapă în procesul de creare a unei Uniuni tot mai strânse între popoarele Europei, în cadrul căreia deciziile se iau cu respectarea deplină a principiului transparenței şi cât mai aproape cu putință de cetățeni"[163].

Articolul 1 alin. (5) al Tratatului de la Amsterdam modifică art. B al TUE, articol în care sunt definite obiectivele Uniunii, astfel:

„Uniunea îşi propune ca obiective:

- să promoveze progresul economic şi social, precum şi un nivel ridicat de ocupare a forței de muncă şi să ajute la o dezvoltare echilibrată şi durabilă, în special prin crearea unui spațiu fără frontiere interne, prin consolidarea coeziunii economice şi sociale şi prin instituirea unei uniuni economice şi monetare care să permită, în final, o monedă unică, în conformitate cu dispozițiile prezentului Tratat;

- să îşi afirme identitatea pe scena internațională, în special prin punerea în aplicare a unei politici externe şi de securitate comune, inclusiv prin definirea treptată a unei politici de apărare comune care ar putea conduce la o apărare comună, în conformitate cu dispozițiile art. J.7;

- să consolideze protecția drepturilor şi intereselor resortisanților statelor membre prin instituirea unei cetățenii a Uniunii;

- să mențină şi să dezvolte Uniunea ca spațiu de libertate, securitate şi justiție în interiorul căreia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare cu măsuri adecvate privind controlul

[162] Art. 1 - 7.
[163] Art. 1 alin. (4) din Tratatul de la Amsterdam.

frontierelor externe, dreptul de azil, imigrarea, precum şi prevenirea criminalităţii şi combaterea acestui fenomen;

- să menţină integritatea *acquis*-ului comunitar şi să îl dezvolte, cu scopul de a examina în ce măsură politicile şi formele de cooperare instituite prin prezentul Tratat ar trebui revizuite în vederea asigurării eficienţei mecanismelor şi instituţiilor comunitare. Obiectivele Uniunii se realizează în conformitate cu dispoziţiile prezentului Tratat, în condiţiile şi potrivit calendarului prevăzute de acesta, cu respectarea principiului subsidiarităţii definit la art. 3b din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene".

Potrivit noului alin. (1), introdus în art. 6 TUE, „1. Uniunea este fondată pe principiile libertăţii, democraţiei, respectării drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, precum şi ale statului de drept, principii care sunt comune statelor membre"[164]. Alineatul 2 rămâne neschimbat, adică: „Uniunea respectă drepturile fundamentale, aşa cum sunt ele garantate de Convenţia europeană de apărare a drepturilor omului şi libertăţilor fundamentale, semnată la Roma, la 4 noiembrie 1950 şi aşa cum rezultă ele din tradiţiile constituţionale comune statelor membre, în calitate de principii generale de drept comunitar". Alineatul 1, devenit alin. (3), a fost „amputat"[165] de Tratatul de la Amsterdam în ceea ce priveşte referirile la „sistemul de guvernare al statelor membre, fondat pe principiile democraţiei", care devine inutil, şi se limitează la a afirma că „Uniunea respectă identitatea naţională a statelor membre".

„Articolul 7 TUE permite Consiliului European, reunit la nivel de şefi de stat sau de guvern şi statuând în unanimitate, să constate, pe baza propunerii unui stat membru sau a Comisiei, după avizul conform al Parlamentului European, încălcarea gravă şi persistentă a principiilor vizate de art. 6 alin. (1) TUE: libertatea, democraţia, respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale şi statul de drept. Consiliul va putea suspenda, cu majoritate calificată, aplicarea anumitor drepturi extrase din Tratate (printre care dreptul la vot), statului membru în

[164] Art. 1 alin. (6) din Tratatul de la Amsterdam.
[165] Potrivit lui **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 71.

cauză. Votul statului vizat nu este luat în considerare şi abţinerile statelor nu constituie un obstacol la unanimitate. Articolul 309 TCE prezintă consecinţele suspendării"[166].

Titlurile II[167], III[168] şi IV[169] cu privire la modificările aduse de TUE Tratatelor de instituire a CE, CECO şi Euratom nu au fost modificate de Tratatul de la Amsterdam.

Titlul V[170] cuprinde prevederi referitoare la politica externă şi de securitate comună (PESC). Astfel, sunt formulate obiectivele acestei politici, obiective care sunt definite şi puse în aplicare de Uniunea Europeană şi statele membre şi care redau, din nou, toate domeniile inerente unei politici externe şi de securitate[171]:

„(1) Uniunea defineşte şi pune în aplicare o politică externă şi de securitate comună care include toate domeniile politicii externe şi de securitate, ale cărei obiective sunt:

- apărarea valorilor comune, a intereselor fundamentale, a independenţei şi integrităţii Uniunii, în conformitate cu principiile Cartei Organizaţiei Naţiunilor Unite;

- consolidarea securităţii Uniunii sub toate formele;

- menţinerea păcii şi consolidarea securităţii internaţionale, în conformitate cu principiile Cartei Organizaţiei Naţiunilor Unite, precum şi cu principiile Actului final de la Helsinki şi cu obiectivele Cartei de la Paris, inclusiv cele privind frontierele externe;

- promovarea cooperării internaţionale şi

- dezvoltarea şi consolidarea democraţiei şi a statului de drept, precum şi respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

(2) Statele membre sprijină activ şi fără rezerve politica externă şi de securitate a Uniunii, în spiritul loialităţii şi solidarităţii reciproce. Statele membre conlucrează pentru consolidarea şi dezvoltarea

---

[166] *Idem.*

[167] Art. 8 TUE.

[168] Art. 9 TUE.

[169] Art. 10 TUE.

[170] Art. 11 - 28, care corespund cu o creştere a numărului articolelor şi modificărilor ce rezultă din Tratatul de la Amsterdam.

[171] Art. 1 alin. (10) din Tratatul de la Amsterdam.

solidarității politice reciproce. Acestea se abțin de la orice acțiune contrară intereselor Uniunii sau care ar putea dăuna eficacității sale ca forță de coeziune în relațiile internaționale. Consiliul veghează la respectarea acestor principii".

Consiliul European poate hotărî trecerea la o apărare comună, însă statele membre sunt cele care trebuie să adopte o decizie în acest sens, conform normelor lor interne constituționale. Competența Uniunii se întinde la „misiunile umanitare şi de evacuare, de menținere a păcii, de forțe combative pentru gestionarea crizelor, înțelegând aici misiuni de restabilire a păcii"[172].

Titlul VI[173], cel în care Tratatul de la Maastricht consacra cooperarea în domeniile justiției şi afacerilor interne, vizează, după Tratatul de la Amsterdam, cooperarea poliției şi cea judiciară în materie penală.

Vechiul art. K1 TUE a fost înlocuit, cu art. 29, astfel:

„Fără a aduce atingere competențelor Comunității Europene, obiectivul Uniunii este acela de a oferi cetățenilor un nivel ridicat de protecție într-un spațiu de libertate, securitate şi justiție, prin elaborarea unei acțiuni comune a statelor membre în domeniul cooperării polițieneşti şi judiciare în materie penală, prin prevenirea rasismului şi xenofobiei şi prin combaterea acestor fenomene. Acest obiectiv se realizează prin prevenirea criminalității, organizate sau de alt tip, şi prin combaterea acestui fenomen, în special a terorismului, a traficului de ființe umane şi a infracțiunilor împotriva copiilor, a traficului de droguri, a traficului de arme, a corupției şi fraudei, prin:

- o mai strânsă cooperare între forțele de poliție, autoritățile vamale şi alte autorități competente din statele membre, atât direct, cât şi prin intermediul Oficiului European de Poliție (Europol), în conformitate cu art. 30 şi 32;

- o mai strânsă cooperare între autoritățile judiciare şi alte autorități competente din statele membre, în conformitate cu art. 31 lit. a) - d) şi cu art. 32;

- uniformizarea, atât cât este necesar, a reglementărilor de drept penal ale statelor membre, în conformitate cu art. 31 lit. e)".

---

[172] Misiuni numite Petersberg.

[173] Art. 29 - 42 TUE.

Noul Titlu VII, introdus de Tratatul de la Amsterdam[174], permite statelor membre, care doresc să instituie între ele, cu privire la primul şi al treilea pilon, o cooperare mai strânsă, să apeleze la instituţiile, procedurile şi mecanismele prevăzute de Tratate. Cooperarea consolidată urmăreşte depăşirea obstacolelor în dezvoltarea Uniunii, care rezultă din numărul crescut al statelor membre.

Titlul VIII[175] cuprinde „Dispoziţiile finale" ale Tratatului privind Uniunea Europeană.

Articolul 46[176] a fost modificat, în sensul extinderii competenţei Curţii de Justiţie a Comunităţilor Europene. Astfel, competenţa Curţii se referă, în mod normal, la modificările Tratatelor de instituire a celor 3 Comunităţi Europene care se integrează în acestea. Totuşi, noul Titlu IV, „Vize, azil, emigrare şi alte politici legate de libera circulaţie a persoanelor", integrat în Tratatul CE de Tratatul de la Amsterdam, este supus competenţei Curţii potrivit căilor derogatorii, prin raportare la căile dreptului comunitar[177].

„Regulile cu privire la admiterea în UE, prevăzute, iniţial, de cele 3 Tratate de instituire a Comunităţilor Europene[178], au fost înlocuite de fostul art. O, din Tratatul privind Uniunea Europeană, fără ca această substituire să antreneze modificări de procedură.

Noul art. 49 TUE a modificat condiţiile necesare aderării, aliniind, în parte, textele cu practica. De acum înainte, statele candidate trebuie nu doar să fie europene, să accepte acquis-ul comunitar, ci, de asemenea, trebuie să respecte principiile din art. 6 alin. (1) TUE[179]. Procedura nu a fost modificată de Tratatul de la Amsterdam"[180].

Articolul 50 TUE, nemodificat, abrogă: art. 2 - 7 şi art. 10 - 19 din Tratatul de fuziune din anul 1965[181] care instituie un Consiliu unic şi o Comisie unică; art. 2 (Consiliul European) din AUE; art. 3 alin. (2) (puterile şi competenţele instituţiilor şi organelor competente în materia

---

[174] Art. 1 alin. (12) din Tratatul de la Amsterdam (art. 43 - 45 TUE).

[175] Art. 46 - 53, TUE, care corespund fostului Titlu VII, v.n. art. L-S.

[176] V.n. art. L TUE.

[177] Art. 68 TCE.

[178] Art. 237 TCEE, art. 205 TEuratom şi art. 98 TCECA.

[179] Libertate, democraţie, respectarea drepturilor omului şi libertăţile fundamentale şi statul de drept.

[180] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 79.

[181] Intrat în vigoare în anul 1967 şi abrogat prin Tratatul de la Amsterdam.

cooperării politice europene) din AUE şi Titlul III (cooperarea politică europeană) din AUE.

Tratatului CE îi sunt anexate, de către Tratatul privind Uniunea Europeană, 16 protocoale şi 33 de declaraţii adoptate de conferinţele interguvernamentale care se găseau în Actul final al Conferinţei.

2. Modificările aduse de Tratatul de la Amsterdam Tratatelor de instituire a Comunităţilor Europene

„Articolul 2, privind misiunea Comunităţii Europene, a fost modificat de Tratatul privind Uniunea Europeană. Noul text face referire la Uniunea economică şi monetară, la o dezvoltare durabilă şi echilibrată a activităţilor economice în ansamblul Comunităţii, la o creştere durabilă şi neinflaţionistă respectând mediul, la un înalt grad de convergenţă a performanţelor economice, la un nivel de trai şi de protecţie socială ridicat, la o creştere a nivelului şi calităţii vieţii, la coeziunea economică şi la solidaritatea între popoare.

Tratatul de la Amsterdam a introdus o dispoziţie cu privire la egalitatea dintre bărbaţi şi femei, la un înalt grad de competitivitate a performanţelor economice, la un nivel ridicat de protecţie a mediului şi la ameliorarea calităţii vieţii. Articolul 3 a fost modificat de Tratatul de la Amsterdam"[182], după cum urmează:

„(1) Pentru realizarea scopurilor prevăzute la art. 2, acţiunea Comunităţii presupune, în condiţiile şi în conformitate cu termenele prevăzute de prezentul Tratat:

(a) interzicerea, între statele membre, a taxelor vamale şi a restricţiilor cantitative la intrarea şi la ieşirea mărfurilor, precum şi a oricăror alte măsuri cu efect echivalent;

(b) o politică comercială comună;

(c) o piaţă internă caracterizată prin eliminarea, între statele membre, a obstacolelor care stau în calea liberei circulaţii a mărfurilor, persoanelor, serviciilor şi capitalurilor;

[182] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 81.

(d) măsuri privind intrarea şi circulaţia persoanelor în conformitate cu titlul IV;

(e) o politică comună în domeniile agriculturii şi pescuitului;

(f) o politică comună în domeniul transporturilor;

(g) un sistem care împiedică denaturarea concurenţei pe piaţa internă;

(h) apropierea legislaţiilor interne în măsura necesară funcţionării pieţei comune;

(i) promovarea unei coordonări între politicile de ocupare a forţei de muncă ale statelor membre în vederea întăririi eficienţei acestora prin elaborarea unei strategii coordonate privind ocuparea forţei de muncă;

(j) o politică în domeniul social care include un Fond Social European;

(k) întărirea coeziunii economice şi sociale;

(l) o politică în domeniul mediului;

(m) întărirea competitivităţii industriei Comunităţii;

(n) promovarea cercetării şi dezvoltării tehnologice;

(o) încurajarea creării şi dezvoltării de reţele transeuropene;

(p) o contribuţie la realizarea unui nivel înalt de protecţie a sănătăţii;

(q) o contribuţie la o educaţie şi la o formare de calitate, precum şi la înflorirea culturilor statelor membre;

(r) o politică în domeniul cooperării pentru dezvoltare;

(s) asocierea ţărilor şi a teritoriilor de peste mări în vederea creşterii schimburilor şi a continuării efortului comun de dezvoltare economică şi socială;

(t) o contribuţie la întărirea protecţiei consumatorilor;

(u) măsuri în domeniul energiei, protecţiei civile şi turismului;

(2) În toate acţiunile prevăzute de prezentul articol, Comunitatea urmăreşte să elimine inegalităţile şi să promoveze egalitatea între bărbaţi şi femei".

„Noutăţile esenţiale din alin. (1), rezultate din Tratatul de la Amsterdam, sunt:

- referirea, la litera d), la noul Titlu IV din Tratatul CE – „Vize, azil, emigrare şi alte politici legate de libera circulaţie a persoanelor" – care corespunde dorinţei de a crea şi consolida un spaţiu de libertate, de

securitate şi justiţie şi care se traduce în acest titlu printr-o comunitarizare a unei părţi a celui de-al treilea pilon şi a acquis-ului Schengen, ce face obiectul unui protocol şi

- inserarea unei noi litere cu privire la angajare.

Alineatul (2), privind egalitatea între bărbaţi şi femei, a fost adăugat în cadrul diverselor modificări din Tratat, care ţin să întărească dispoziţiile în favoarea egalităţii bărbaţi-femei"[183].

Secţiunea a VIII-a

Tratatul de la Nisa – 2001 (intrat în vigoare în anul 2003)

Reuniunea de la Nisa a reprezentat o etapă necesară în evoluţia construcţiei europene, tocmai pentru realizarea obiectivelor acesteia.

Perspectiva aderării unor noi state a generat, în mod implicit, necesitatea apariţiei unor schimbări, în sensul perfecţionării şi adaptării instituţiilor Comunităţilor Europene la noile realităţi.

Reforma realizată prin Tratatul de la Nisa, din acest punct de vedere, prezintă un caracter evolutiv. Acesta „modifică şi completează Tratatul privind Uniunea Europeană şi Tratatele de instituire a Comunităţilor Europene"[184].

Potrivit art. 189 alin. (2), introdus prin Tratatul de la Nisa, numărul maxim al deputaţilor europeni trebuia să ajungă la 732, chiar dacă Tratatul de la Amsterdam stabilise acest număr la 700.

O nouă distribuire a locurilor în Parlament a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2004, pentru un total de 535 deputaţi, cărora li s-au adăugat, pentru legislatura 2004 – 2009, reprezentanţii statelor care au aderat la 1 mai 2004, astfel încât numărul total a ajuns la 732 eurodeputaţi. În acest scop, Consiliul a fost cel care a luat decizia[185]. Problema a fost

---

[183] ***Idem***, pag. 83.

[184] **Gabriel-Liviu Ispas,** *Uniunea Europeană. Evoluţie. Instituţii. Mecanisme,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2012, pag. 16.

[185] Potrivit unei declaraţii anexate Actului final, Parlamentul european va avea 732 de locuri, repartizate astfel: Germania – 99; Regatul Unit, Franţa şi Italia – câte 72

reluată cu ocazia aderării Croației, în anul 2013, dar aceasta rămâne de actualitate, atunci când vor avea loc şi alte Conferințe de aderare.

Potrivit prevederilor Tratatului de la Nisa, Germania şi Luxemburgul au fost singurele state care şi-au menținut numărul de eurodeputați într-o Uniune cu 27 de state membre. Franța, Regatul Unit şi Italia[186], în special, au pierdut, fiecare, câte 15 eurodeputați. Pe de altă parte, Belgia şi Portugalia se văd gratificate cu câte 22 de locuri fiecare, în timp ce Ungaria şi Republica Cehă obțineau câte 20 de locuri fiecare.

Conform art. 190[187] alin. (5), *Consiliul* dobândeşte competența de a aproba statutul deputaților europeni cu majoritate calificată (cu excepția problemelor privind regimul fiscal al membrilor sau al foştilor membri).

Având în vedere numărul de voturi repartizat fiecărui stat (inclusiv României şi Bulgariei), în cadrul Consiliului exista, un număr total de 345 voturi. În această situație, deliberările erau valabile dacă se obțineau cel puțin 255 voturi care să exprime votul favorabil al majorității membrilor, atunci când erau luate pe baza propunerii Comisiei. În celelalte cazuri, deliberările erau valabile numai dacă reuneau cel puțin 255 voturi care să exprime votul favorabil a cel puțin 2/3 dintre membri (15 state membre).

De asemenea, potrivit Tratatului, atunci când o decizie este luată de către Consiliu cu majoritate calificată, un membru al Consiliului poate solicita verificarea faptului dacă statele membre care constituie majoritatea calificată reprezintă cel puțin 62% din populația totală a Uniunii. În cazul în care se constată că această condiție nu este îndeplinită, decizia în cauză nu se adoptă.

Declarația cu privire la extinderea Uniunii Europene exprimă poziția pe care o vor avea statele membre ca urmare a negocierilor de aderare: pragul majorității calificate într-o Uniune cu 27 de membri

---

fiecare; Spania şi Polonia – câte 50 fiecare; România – 33; Olanda – 25; Belgia, Grecia şi Portugalia – câte 22 fiecare; Republica Cehă şi Ungaria – câte 20 fiecare; Suedia – 18; Austria şi Bulgaria – câte 17 fiecare; Danemarca, Finlanda şi Slovacia – câte 13 fiecare; Irlanda şi Lituania – câte 12 fiecare; Letonia – 8; Slovenia – 7; Luxemburg, Estonia şi Cipru – câte 6 fiecare; Malta – 5.

[186] State considerate „State mari", alături de Germania.

[187] Articol introdus prin Tratatul de la Nisa.

urma să fie de 255 de voturi din cele 345[188], ceea ce înseamnă că pragul majorității calificate anterioare „momentului Nisa" s-a ridicat[189].

O altă *Declarație cu privire la pragul majorității calificate și numărul voturilor minorității de blocaj* într-o Uniune extinsă precizează că procentul voturilor care corespunde majorității calificate va crește în viitor, pe măsura extinderii UE, până va ajunge la 73,4%, atunci când toate statele candidate vor adera și că minoritatea de blocaj va trece la 91 de voturi.

Luând în considerare cele mai sus prezentate, se poate observa, în concluzie, că într-o Uniune cu 27 de membri:

- egalitatea voturilor între cele 4 state „mari" este menținută (29 de voturi fiecare), Spania își păstrează statutul său de intermediar între statele „mari" și cele „mici", statut pe care îl împarte cu Polonia (27 de voturi)[190];
- 3 state „mari" nu vor fi în măsură să mai blocheze procesul decizional, așa cum se întâmpla înainte de Tratatul de la Nisa și
- dubla majoritate (voturi/state membre) ar putea fi completată, la cererea unui stat membru, cu o majoritate consolidată (62%) din populația totală a Uniunii.

La nivelul *Comisiei* au fost aduse importante modificări atât în ceea ce privește desemnarea și componența Comisiei, cât și în ceea ce privește funcționarea sa.

Începând cu 1 ianuarie 2005, Comisia are în componență câte un reprezentant al fiecărui stat membru, fără plafon (numărul va putea fi modificat de către Consiliu statuând cu unanimitate).

În cazul în care Uniunea urma să aibă 27 de state membre, numărul comisarilor, care trebuia să fie inferior numărului de state membre (deci, maximum 26), era stabilit de către Consiliu cu unanimitate de voturi și membrii vor fi aleși pe baza unei rotații egale; modalitatea rotației trebuia, de asemenea, stabilită de Consiliu,

---

[188] Ponderea voturilor convenită era următoarea, cu excepția celor atribuite statelor membre, indicate mai sus: Polonia – 27; România – 14; Ungaria și Republica Cehă – câte 12 fiecare; Bulgaria – 10; Slovacia și Lituania – câte 7 fiecare; Letonia, Estonia și Slovenia – câte 4 fiecare.

[189] În anul 2004 (anul extinderii UE la 25 de state membre), majoritatea calificată era de 232 de voturi din 321 posibile.

[190] În schimb, Belgia (12 voturi) și Olanda (13 voturi) sunt despărțite.

statuând cu unanimitate şi cu respectarea principiilor următoare: ordinea rotaţiei şi durata prezenţei în Comisie. Acest deziderat nu s-a realizat.

Tratatul de la Nisa sporeşte puterile preşedintelui Comisiei. Astfel, preşedintele stabileşte repartizarea portofoliilor şi remaniază aceste responsabilităţi în timpul mandatului. Totodată, preşedintele are dreptul, după aprobarea acestei măsuri de către colegiu, să ceară unui comisar să demisioneze. De asemenea, el va numi (după aprobarea colegiului) vicepreşedinţii Comisiei.

Reforma adusă cu privire la *Curtea de Justiţie* vizează:

- înfiinţarea camerelor jurisdicţionale ajutătoare pe lângă Tribunalul de Primă Instanţă (TPI)[191];
- repartizarea competenţelor între Curte şi TPI şi
- componenţa şi funcţionarea celor două instanţe.

Camerele jurisdicţionale trebuie înfiinţate pe lângă TPI pentru a exercita, în anumite domenii specifice (cum este cazul celui al funcţiei publice europene sau al proprietăţii intelectuale), competenţele jurisdicţionale prevăzute de Tratat.

Deciziile TPI pot, „în mod excepţional, să facă obiectul unei reexaminări din partea Curţii de Justiţie, în condiţiile şi limitele prevăzute de Statut, în cazul în care există un risc serios de a aduce atingere unităţii sau coerenţei dreptului comunitar"[192].

În acest sens, art. 62 din noul Statut al Curţii, adoptat la Nisa, prevede că avocatului general îi revine sarcina de a „propune Curţii de Justiţie reexaminarea deciziei Tribunalului" şi aceasta, într-un termen de o lună, începând de la pronunţarea deciziei. Curtea de Justiţie decide, într-un nou termen, de o lună, dacă va avea loc o reexaminare sau nu a deciziei.

Procedura „reexaminării" trebuie, însă, să fie definită prin Statut. O declaraţie înscrisă în Actul final al Conferinţei prevede că procedura reexaminării are caracter „de urgenţă".

De asemenea, Tribunalul este competent să se pronunţe asupra recursurilor formulate împotriva deciziilor camerelor jurisdicţionale.

---

[191] Actualul Tribunal (T).

[192] Art. 225 alin. (2) par. 2 TCE.

Referitor la componența componența și funcționarea jurisdicțiilor Comunităților Europene, au fost aduse mai multe modificări.

Potrivit dispozițiilor Tratatului de la Nisa, *Curtea de Conturi* este constituită din reprezentanți ai fiecărui stat membru, îndeplinind un mandat pentru un termen de 6 ani. Membrii Curții de Conturi sunt numiți de către Consiliu, care hotărăşte cu majoritate calificată.

Curtea de Conturi, din motive de celeritate, se poate constitui în Camere pentru a adopta anumite tipuri de rapoarte sau avize.

Dispozițiile Tratatului prevăd îmbunătățirea colaborării Curții de Conturi a UE cu instituțiile naționale similare. Unul dintre mijloacele folosite în acest sens îl reprezintă constituirea, de către preşedintele Curții de Conturi, a unui Comitet de legătură cu persoanele care sunt conducători ai instituțiilor naționale corespunzătoare.

Prin Tratatul de la Nisa, a fost reconsiderată existența *Comitetului Economic şi Social (CES)*.

CES are în componența sa un număr de cel mult 350 de reprezentanți.

Numărul membrilor *Comitetului Regiunilor* este tot de 350.

S-a considerat, şi nu fără temei, faptul că Tratatul de la Nisa trebuia să includă *Carta drepturilor fundamentale*.

Carta cuprinde ansamblul drepturilor civile, politice, economice şi sociale ale cetățenilor europeni, precum şi ale tuturor persoanelor care trăiesc pe teritoriul Uniunii.

Tratatul privind Uniunea Europeană, modificat prin Tratatul de la Amsterdam, înscria, între altele, şi faptul că Uniunea respectă drepturile fundamentale garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, semnată la Roma, la 4 noiembrie 1950, precum şi tradițiile constituționale comune statelor membre.

Tratatul de la Nisa permite Consiliului, care statuează cu 4/5 dintre membrii săi, „pe baza unei propuneri motivate venite din partea unei treimi dintre statele membre, Parlamentului European sau Comisiei, şi după avizul conform al Parlamentului European, să constate existența unui risc clar de încălcare gravă de către un stat membru a drepturilor fundamentale şi să-i adreseze recomandări în această privință. Înainte de a trece la această constatare, Consiliul, evident, va atenționa statul

vizat. Poate, de asemenea, să ceară personalităților independente să prezinte un raport"[193].

Din perspectiva unei Uniuni extinse, recurgerea la cooperare consolidată se dovedea a fi deosebit de necesară.

Astfel, cooperarea trebuia[194]:

- să faciliteze realizarea obiectivelor Uniunii şi ale Comunității, să apere şi să servească interesele sale şi să consolideze procesul de integrare;
- să respecte Tratatele;
- să respecte acquis-ul UE;
- să se situeze în limitele competențelor Uniunii sau Comunității Europene şi să nu intervină în domeniile care intră în competența exclusivă a Comunității;
- să nu aducă atingere Pieței interne, aşa cum este ea definită la art. 14 alin. (2) din Tratatul de instituire a Comunității Europene, nici coeziunii economice şi sociale stabilite conform Titlului XVII din acelaşi Tratat;
- să nu facă discriminări între schimburile dintre statele membre şi să nu provoace distorsiuni de concurență între acestea;
- să reunească minimum 8 state membre (şi nu majoritatea);
- să respecte competențele, drepturile şi obligațiile statelor membre neparticipante;
- să nu afecteze dispozițiile Protocolului care integrează acquis-ul Schengen în cadrul Uniunii Europene şi
- să fie deschise tuturor statelor membre.

Tratatul de la Nisa a consacrat, inclusiv, unele aspecte care țin de apărare şi situații de criză.

I-a fost anexată, printre altele, şi „Declarația privind viitorul Uniunii". Reforma de la Nisa a pregătit cadrul instituțional al Uniunii pentru extinderea sa, dar s-a afirmat şi necesitatea realizării unei dezbateri mai largi şi aprofundate cu privire la viitorul Uniunii. Astfel, s-a prevăzut ca, începând cu anul 2001, preşedințiile în exercițiu ale Uniunii să încurajeze dezbaterea, în cooperare cu instituția Comisiei,

---

[193] Art. 7 TUE.
[194] Art. 43 TUE.

cu participarea Parlamentului European, în asociere cu parlamentele naționale, cu mediile politice, economice şi universitare, cu reprezentanții societății civile, precum şi cu statele membre.

Problemele avute în vedere în cadrul dezbaterilor:

- simplificarea Tratatelor;
- delimitarea competențelor;
- statutul Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, după proclamarea sa la Nisa şi
- rolul parlamentelor naționale în arhitectura europeană.

Odată ce aceste activități se finalizau, trebuia să fie convocată o nouă CIG[195] pentru a dezbate aceste probleme şi pentru a aduce Tratatelor eventuale modificări.

Secțiunea a IX-a

Tratatul de la Lisabona – 2007 (intrat în vigoare în anul 2009)

Într-o structură complexă, care cuprinde un preambul, 7 articole[196], 2 serii de protocoale[197], o anexă, Actul final şi 65 de Declarații cu privire la dispozițiile Tratatelor, Tratatul de la Lisabona aduce mai multe elemente de noutate, între care le enunțăm, în special, pe cele care fac trimitere la personalitatea juridică a Uniunii Europene şi competențele acesteia. În temeiul personalității juridice, pe care Uniunea a dobândit-o, prin Tratatul de la Lisabona[198], aceasta (Uniunea) nu este autorizată „în nici un fel să legifereze sau să acționeze în afara competențelor care îi sunt conferite de către statele membre prin Tratate"[199].

---

[195] Ceea ce s-a şi întâmplat, în anul 2004.

[196] Art. 1 modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, având 61 de alineate; art. 2 modifică Tratatul de instituire a Comunității Europene, cu 295 de alineate; art. 3 – 7 conțin dispoziții finale.

[197] 37, în total.

[198] Art. 47 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

[199] Potrivit Tratatului de la Lisabona, „24. Declarație cu privire la personalitatea juridică a Uniunii Europene".

Tratatul de la Lisabona modifică Tratatul privind Uniunea Europeană şi Tratatul de instituire a Comunității Europene, respectiv Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice. „Acesta conferă Uniunii cadrul legislativ şi instrumentele necesare pentru a face față provocărilor viitoare şi pentru a răspunde cerințelor cetățenilor"[200].

De asemenea, asigură cadrul general pentru ca cetățenii europeni să aibă „un cuvânt de spus în domeniul afacerilor europene şi pentru ca drepturile lor fundamentale să fie consacrate într-o Cartă. Uniunea Europeană va fi mai bine pregătită să răspundă aşteptărilor în domeniul energiei, schimbărilor climatice, criminalității transfrontaliere şi imigrației[201].

„Tratatul de la Lisabona este rezultatul unui proces mai lung al reformei cadrului juridic al Uniunii Europene"[202]. Printre modificările (respectiv „inovațiile"[203]), intervenite odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, reţin atenția, după cum urmează:

- „Parlamentul European şi parlamentele naționale vor avea o contribuție mult mai mare la procesul decizional al Uniunii Europene, iar cetățenii vor avea dreptul să fie informați cu privire la deciziile adoptate de miniştri la nivelul UE. Toți cetățenii europeni vor avea posibilitatea de a influența propunerile legislative ale UE;

- valorile şi obiectivele Uniunii Europene vor fi stabilite mai clar ca niciodată. De asemenea, Carta Drepturilor Fundamentale va beneficia de acelaşi statut juridic ca şi Tratatele;

- înființarea unor posturi noi în vederea unei mai mari coerențe a diferitelor sectoare ale politicii sale externe, cum ar fi diplomația, securitatea, comerțul şi ajutorul umanitar"[204];

- consolidarea capacității Uniunii de a acționa, prin ameliorarea coerenței acțiunilor externe, extinderea „gamei de politici interne,

---

[200] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-1855_ro.htm (accesat la 14.05.2016).

[201] ***Idem.***

[202] **Mihai Floroiu**, *Tratatul internațional în context european. Studii comparate ale legislațiilor naționale din Statele membre ale Uniunii Europene*, Editura Didactică şi Pedagogică, R.A., Bucureşti, 2013, pag. 132.

[203] ***Ibidem,*** pag. 135.

[204] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-1855_ro.htm (accesat la 14.05.2016).

obținerea de rezultate şi realizarea unor politici mai eficiente din punctul de vedere al cetățenilor şi modernizarea instituțiilor, astfel încât acestea să garanteze funcționarea unei Uniuni cu 27 de state membre;

- dobândirea de către Uniunea Europeană a unei poziții mai puternice şi mai coerente pe plan extern, deoarece: reuneşte funcția de Înalt Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate cu aceea de Vicepreşedinte al Comisiei; creează un Serviciu european pentru acțiune externă care îl va sprijini pe noul Reprezentant în realizarea dublei sale misiuni; ameliorează asistența diplomatică şi consulară oferită cetățenilor care călătoresc în țări terțe (...);

- pentru prima dată, Tratatele cuprind o secțiune dedicată energiei, care stabileşte ca obiective pentru politica Uniunii din acest sector asigurarea unei bune funcționări a pieței energiei (în special în ceea ce priveşte aprovizionarea cu energie şi promovarea eficienței energetice şi a economiei de energie) şi dezvoltarea unor surse de energie noi şi regenerabile;

- instituirea de noi posibilități pentru a aborda, de exemplu, aspecte legate de protecția civilă sau de sănătatea publică în context transfrontalier şi pentru a sprijini activitățile transfrontaliere în domeniul sportului;

- plasarea libertății, justiției şi a securității în centrul priorităților sale. Uniunea Europeană poate să acționeze mai eficient împotriva grupărilor criminale care fac trafic de persoane, să promoveze şi să sprijine acțiunile în domeniul prevenirii criminalității şi să ajute la combaterea terorismului prin înghețarea activelor. Mai mult decât atât, Tratatul confirmă angajamentul UE de a elabora o politică comună privind imigrația şi conține, de asemenea, o „clauză de solidaritate" potrivit căreia Uniunea şi statele membre vor acționa împreună în spirit de solidaritate în cazul în care un stat membru este ținta unui atac terorist sau victima unei catastrofe naturale sau provocate de om;

- obținerea de către Uniunea Europeană a posibilității de a pune în aplicare mai bine politicile sale destinate să asigure creşterea economică şi competitivitatea, să amelioreze condițiile sociale şi de muncă, să întărească securitatea personală şi colectivă, să promoveze un mediu mai curat şi condiții de sănătate mai bune, să dezvolte coeziunea şi solidaritatea între statele membre, precum şi progresul

ştiinţific şi tehnologic şi, nu în ultimul rând, să-şi îmbunătăţească capacitatea de a acţiona pe plan extern;

- realizarea unui sistem instituţional stabil, ceea ce înseamnă mai multă rapiditate şi transparenţă pentru procesul decizional, consolidarea controlului democratic, precum şi respectarea mai strictă a principiului conform căruia deciziile se iau la nivel corespunzător. Cetăţenii vor şti mai bine care sunt responsabilităţile fiecărei părţi implicate şi motivele care determină Uniunea Europeană să acţioneze;

- pentru prima dată, cetăţenii pot cere direct Comisiei să propună o iniţiativă care prezintă interes pentru ei şi care ţine de competenţa Uniunii, prin adunarea a un milion de semnături din diferite state membre"[205].

Un element de noutate îl reprezintă faptul că Tratatul de la Lisabona[206] aduce în discuţie, astfel: „Conferinţa reaminteşte că, în conformitate cu jurisprudenţa constantă a Curţii de Justiţie a Uniunii Europene, Tratatele şi legislaţia adoptată de Uniune pe baza Tratatelor au prioritate în raport cu dreptul statelor membre, în condiţiile prevăzute de jurisprudenţa menţionată anterior"[207].

În ceea ce priveşte Avizul Serviciului juridic al Consiliului, din 22 iunie 2007 se precizează următoarele: „Din jurisprudenţa Curţii de Justiţie reiese că supremaţia dreptului comunitar (al UE – n.n.) este un principiu fundamental al dreptului comunitar (al UE[208] – n.n.). Conform Curţii, acest principiu este inerent naturii specifice a Comunităţii Europene (al UE – n.n.). La data primei hotărâri din cadrul acestei jurisprudenţe consacrate (*Costa c./ Enel*), supremaţia nu era menţionată în Tratat. Situaţia nu s-a schimbat nici astăzi. Faptul că principiul supremaţiei nu va fi inclus în viitorul Tratat nu va schimba în nici un fel existenţa principiului şi jurisprudenţa în vigoare a Curţii de Justiţie"[209].

---

[205] Sursa: http://europa.eu/lisbon_treaty/faq/index_ro.htm (accesat la 20.04.2016).

[206] Semnat în anul 2007.

[207] Potrivit Tratatului de la Lisabona, „17. Declaraţie cu privire la supremaţie"

[208] Potrivit art. 1 alin. (2) lit. b) din Tratatul de la Lisabona, „Uniunea se substituie Comunităţii Europene şi îi succede acesteia".

[209] Avizul Serviciului juridic al Consiliului, din 22 iunie 2007 (http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=RO&f=ST%2011197%202007%20INIT, accesat la 20.04.2016)

Pe cale de consecință, rezultă că „(...) izvorând dintr-o sursă independentă, dreptului născut din Tratat nu ar putea, dată fiind natura sa specifică originală, să i se opună, din punct de vedere juridic, un text intern, indiferent de natura acestuia, fără a-şi pierde caracterul comunitar şi fără a fi pus în discuție fundamentul juridic al Comunității (al UE – n.n.) înseşi"[210].

Secțiunea a X-a

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene[211]

1. Aspecte generale

La nivelul Uniunii Europene, preocupările în materia drepturilor fundamentale sunt, relativ, recente. Dezvoltarea, sub aspectul conținutului, a Comunităților Europene şi, ulterior, a Uniunii Europene, a avut în vedere aspectele de natură economică, statele membre neconsiderând a fi necesară includerea în Tratatele de instituire a Comunităților a unor prevederi referitoare la drepturile fundamentale. Şi aceasta deoarece, respectarea drepturilor fundamentale era (şi este şi în prezent) asigurată, la nivel european, de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

În lipsa unor prevederi speciale referitoare la drepturile fundamentale, i-a revenit Curții de Justiție a Uniunii Europene sarcina de a se pronunța cu privire la situațiile în care se aducea atingere acestor drepturi, motiv pentru care, în urma a numeroase hotărâri, Curtea a ridicat drepturile fundamentale la rang de principii generale ale dreptului UE. Nu de puține ori, în activitatea sa, Curtea de Justiție a apelat la convențiile internaționale ce aveau drept obiect de reglementare drepturile fundamentale şi, în special, la Convenția Europeană a Drepturilor Omului şi Libertăților Fundamentale.

---

[210] Nota de subsol nr. 1, din Avizul Serviciului juridic al Consiliului, din 22 iunie 2007 (http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=RO&f=ST%2011197%202007%20INIT,accesat la 20.04.2016).

[211] A se vedea şi *EU Enlargement. The constitutional impact at EU and National level,* edited by **Alfred E. Kellermann, Jaap W. De Zwaan, Jenö Czuczai,** Published by T.M.C. Asser Press, Haga, 2001, pag. 3-54.

Pentru prima dată în istoria Uniunii Europene, Tratatul de la Maastricht face referire, în Preambul, la principiile libertății, democrației, respectării drepturilor omului, libertăților fundamentale şi statul de drept[212].

În anul 1997, Tratatul de la Amsterdam modifică, între altele, art. F alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană. Potrivit noii prevederi, „Uniunea se întemeiază pe principiile libertății, democrației, respectării drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, precum şi ale statului de drept, principii care sunt comune statelor membre". Totodată, se prevedea şi o sancțiune în cazul în care se constată încălcarea gravă şi persistentă a drepturilor fundamentale, şi anume se recurgea la procedura de suspendare a drepturilor care decurg din Tratat[213].

Scurta incursiune în evoluțiile de natură istorică înregistrate în materia recunoaşterii drepturilor fundamentale la nivelul UE, pune în valoare faptul că un moment important pentru ceea ce, în prezent, este Carta Drepturilor Fundamentale a UE, îl reprezintă decizia de declanşare a procesului privind elaborarea Cartei, decizie adoptată în cadrul Consiliului European de la Köln[214]. Ulterior, la Consiliul European de la Tampere[215] s-a ajuns la un acord cu privire la modalitățile de elaborare a proiectului Cartei Drepturilor Fundamentale. Astfel, proiectul de Cartă a fost redactat de către Convenția formată din şefii de stat sau de guvern ai statelor membre ale UE (la acea vreme), reprezentanți ai parlamentelor naționale şi ai Parlamentului European şi un reprezentant al Comisiei Europene. La lucrările Convenției au participat, în calitate de observatori, şi doi membri ai Curții de Justiție şi ai Consiliului Europei.

Proiectul de Cartă a fost adoptat de către Convenție la începutul lunii octombrie a anului 2000. Consiliul European de la Biarritz[216] a aprobat, în unanimitate, proiectul şi l-a înaintat Parlamentului European şi Comisiei Europene.

---

[212] „Confirmând ataşamentul lor la principiile libertății, democrației şi respectării drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, precum şi ale statului de drept".

[213] Art. F1 TUE (art. 7 TUE, varianta consolidată, 1997).

[214] 3 - 4 iunie 1999.

[215] 15 - 16 octombrie 1999.

[216] 13 - 14 octombrie 2000.

La Consiliul European de la Nisa[217] a fost adoptată, între altele, şi Declaraţia privind viitorul Uniunii, Declaraţie potrivit căreia, „în urma unui raport care va fi întocmit pentru Consiliul European de la Göteborg din iunie 2001, Consiliul European va adopta la reuniunea sa de la Laeken/Bruxelles din decembrie 2001, o declaraţie privind iniţiativele ce se impun pentru continuarea" procesului privind dezvoltarea calitativă şi cantitativă a Uniunii Europene. Acest proces urma să se „axeze, între altele, pe statutul Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, proclamată la Nisa, în conformitate cu concluziile Consiliului European de la Köln"[218].

Demersul la nivelul Uniunii Europene cu privire la natura juridică a Cartei Drepturilor Fundamentale a UE a continuat cu ceea ce a însemnat constituirea, în cadrul Convenţiei privind viitorul Europei, a Grupului de lucru II, grup în cadrul căruia accentul a fost pus, în special, pe două aspecte, şi anume: modalităţile şi consecinţele încorporării Cartei în Tratatul instituind o Constituţie pentru Europa, precum şi modalităţile şi consecinţele posibilei aderări a Uniunii Europene la Convenţia Europeană a Drepturilor Omului.

La 12 decembrie 2007, preşedinţii Parlamentului European, Comisiei Europene şi Consiliului UE au proclamat şi au semnat Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale.

Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, la 1 decembrie 2009, Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene dobândeşte forţă juridică obligatorie. Potrivit art. 6 TUE alin. (1), „Uniunea recunoaşte drepturile, libertăţile şi principiile prevăzute în Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene din 7 decembrie 2000, astfel cum a fost adaptată la 12 decembrie 2007, la Strasbourg, care are aceeaşi valoare juridică cu cea a Tratatelor". Astfel, de acum înainte, prevederile Cartei pot fi invocate în faţa instanţelor, iar respectarea acesteia revine atât instituţiilor, organelor, oficiilor şi agenţiilor Uniunii Europene, precum şi statelor membre. În ceea ce priveşte statele, acestea îşi asumă obligaţia de a respecta prevederile Cartei numai atunci când este vorba despre dreptul Uniunii, şi nu în situaţia în care acţionează în sfera lor de competenţă.

---

[217] 7 - 9 decembrie 2000.

[218] Potrivit Declaraţiei menţionate.

Chiar din primele rânduri ale Preambulului, se menționează că „prezenta Cartă reafirmă respectarea competențelor şi sarcinilor Uniunii, precum şi a principiului subsidiarității, drepturile care rezultă, în principal, din tradițiile constituționale şi din obligațiile internaționale comune statelor membre, din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, din Cartele Sociale adoptate de Uniune şi de către Consiliul Europei, precum şi din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene şi a Curții Europene a Drepturilor Omului. În acest context, Carta va fi interpretată de către instanțele judecătoreşti ale Uniunii şi ale statelor membre, acordând atenția cuvenită explicațiilor redactate sub autoritatea prezidiului Convenției care a elaborat Carta şi actualizate sub răspunderea prezidiului Convenției Europene".

2. Conținutul Cartei

Carta este un „catalog al drepturilor omului"[219], care cuprinde, într-un text unic, pentru prima dată în istoria UE, ansamblul drepturilor civile, politice, economice şi sociale ale cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene. Textul Cartei este precedat de un preambul şi cuprinde 54 de articole sistematizate în 6 Titluri de fond, după cum urmează:

- Demnitatea;
- Libertățile;
- Egalitatea;
- Solidaritatea;
- Drepturile cetățenilor şi
- Justiția.

Cel de-al 7-lea Titlu cuprinde Dispozițiile generale ce reglementează interpretarea şi aplicarea Cartei.

Titlul I – Demnitatea – include 5 articole şi debutează cu prevederea potrivit căreia „demnitatea umană este inviolabilă" şi

[219] **Vassilios Skouris** (președintele Curții de Justiție de la Luxemburg), cu prilejul prelegerii prezentate studenților anului IV, la Facultatea de Drept a Universității din București, noiembrie 2004, curs la care a participat alături de titularul de curs – autor al acestui *Manual*.

trebuie respectată şi protejată. Articolul 2 garantează dreptul la viaţă, iar pedeapsa cu moartea este interzisă, la fel cum sunt interzise, în continuare:

- tortura şi pedepsele sau tratamentele inumane şi degradante[220];
- sclavia şi
- munca forţată[221].

Totodată, este protejat dreptul la integritate al persoanei[222], motiv pentru care sunt interzise următoarele: practicile de eugenie, în special a celor care au drept scop selecţia persoanelor; utilizarea corpului uman şi a părţilor sale, ca sursă de profit şi clonarea fiinţelor umane în scopul reproducerii.

Următoarele 14 articole consacră *libertăţile* de care se bucură cetăţenii Uniunii Europene.

Titlul al II-lea are în vedere, la art. 7, dreptul oricărei persoane la respectarea vieţii private şi de familie, a domiciliului şi a secretului comunicaţiilor, drept completat cu garantarea protecţiei datelor cu caracter personal[223], date care trebuie „tratate în mod corect, în scopurile precizate şi pe baza consimţământului persoanei interesate sau în temeiul unui alt motiv legitim prevăzut de lege"[224].

Dreptul la căsătorie şi dreptul de a întemeia o familie[225] sunt, de asemenea, garantate, aşa cum este recunoscută şi libertatea de gândire, de conştiinţă şi de religie[226]. Acest ultim drept (libertate) „implică libertatea de a-şi schimba religia sau convingerea, precum şi libertatea de a-şi manifesta religia sau convingerea individual sau colectiv, în public sau în particular, prin intermediul cultului, învăţământului, practicilor şi îndeplinirii riturilor"[227].

Libertatea de exprimare şi de informare este prevăzută la art. 11 şi cuprinde atât libertatea de opinie, cât şi libertatea de a primi sau de a transmite informaţii sau idei fără amestecul autorităţilor publice şi fără a ţine seama de frontiere[228].

---

[220] Art. 4.
[221] Art. 5.
[222] Art. 3.
[223] Art. 8.
[224] Art. 8 alin. (2).
[225] Art. 9.
[226] Art. 10.
[227] Art. 10 alin. (2).
[228] Art. 11 alin. (1).

Totodată, este consacrată şi libertatea de întrunire şi asociere[229], în virtutea căreia orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire paşnică şi la libertatea de asociere la toate nivelurile şi în special în domeniile politic, sindical şi civic, ceea ce implică dreptul oricărei persoane de a înființa împreună cu alte persoane sindicate şi de a se afilia la acestea pentru apărarea intereselor sale[230]. Se alătură acestor libertăți şi aceea a artelor şi științelor[231]. Nu este omis din economia Cartei dreptul la educație[232], drept care include posibilitatea de a urma gratuit învățământul obligatoriu; libertatea de a înființa instituții de învățământ, dar şi dreptul părinților de a asigura educarea şi instruirea copiilor lor, potrivit propriilor convingeri religioase, filozofice şi pedagogice[233].

Potrivit Cartei, „orice cetățean al Uniunii are libertatea de a-şi căuta un loc de muncă, de a lucra, de a se stabili sau de a presta servicii în orice stat membru fiind astfel consacrate libertatea de alegere a ocupației şi dreptul la muncă"[234].

O altă libertate recunoscută prin Cartă, la art. 16, se referă la desfăşurarea unei activități comerciale.

Un articol care îşi are corespondentul în art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, este cel în temeiul căruia „orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune şi de a lăsa moştenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile şi condițiile prevăzute de lege şi în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general"[235].

Articolul 18 din Cartă garantează dreptul de azil, dar nu în orice condiții, ci cu respectarea normelor prevăzute de Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 şi de Protocolul din 31 ianuarie 1967 privind

---

[229] Art. 12.
[230] Art. 12 alin. (1).
[231] Art. 13.
[232] Art. 14.
[233] Art. 14 alin. (3).
[234] Art. 15 alin. (2).
[235] Art. 17 alin. (1) – Dreptul de proprietate.

statutul refugiaților şi în conformitate cu Tratatul privind Uniunea Europeană şi cu Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, articol care, în această perioadă îşi găseşte aplicarea.

În temeiul art. 19 expulzările colective sunt interzise şi nimeni nu poate fi strămutat, expulzat sau extrădat către un stat unde există un risc serios de a fi supus pedepsei cu moartea, torturii sau altor pedepse ori tratamente inumane sau degradante.

Titlul al III-lea – Egalitatea – începe enunțul egalității în fața legii[236] a tuturor persoanelor.

Carta interzice orice discriminare întemeiată „pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia ori convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, naşterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală"[237].

După un articol consacrat respectării de către Uniune a diversității culturale, religioase şi lingvistice[238], Carta impune, în continuare, la art. 23, asigurarea egalității între femei şi bărbați în toate domeniile, inclusiv în ceea ce priveşte încadrarea în muncă, munca şi remunerarea. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că acest principiu al egalității nu exclude menținerea sau adoptarea de măsuri care să prevadă avantaje specifice în favoarea sexului sub-reprezentat[239].

Articolul 24 este consacrat drepturilor copilului. Astfel, copiii au dreptul la protecția şi îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor. Ei îşi pot exprima, în mod liber, opinia. Aceasta se ia în considerare în problemele care îi privesc, în funcție de vârsta şi gradul lor de maturitate. De asemenea, în toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial. Orice copil are dreptul de a întreține cu regularitate relații personale şi contacte directe cu ambii părinți, cu excepția cazului în care acestea sunt contrare interesului său.

---

[236] Art. 20.
[237] Art. 21 alin. (1).
[238] Art. 22.
[239] Art. 23 par. 2.

În continuare, sunt recunoscute drepturile persoanelor în vârstă[240] şi integrarea persoanelor cu handicap[241].

Titlul al IV-lea – Solidaritatea – conține prevederi referitoare la dreptul muncii şi protecției sociale. În acest sens, art. 27 garantează lucrătorilor sau reprezentanților acestora, la nivelurile corespunzătoare, informarea şi consultarea, în timp util, în cazurile şi în condițiile prevăzute de dreptul Uniunii şi de legislațiile şi practicile naționale. Totodată, este recunoscut dreptul de negociere, dar şi de acțiune colectivă[242], în temeiul cărora lucrătorii şi angajatorii sau organizațiile lor au dreptul, în conformitate cu dreptul Uniunii şi cu legislațiile şi practicile naționale, de a negocia şi de a încheia convenții colective la nivelurile corespunzătoare şi de a recurge, în caz de conflicte de interese, la acțiuni colective pentru apărarea intereselor lor, inclusiv la grevă. Sunt consacrate, în egală măsură, dreptul de acces la serviciile de plasament[243], precum şi protecția în cazul concedierii nejustificate[244].

Articolul 31 reglementează condițiile de muncă echitabile şi corecte. În acest sens, orice lucrător are dreptul la condiții de muncă de natură să respecte sănătatea, securitatea şi demnitatea sa, la o limitare a duratei maxime de muncă şi la perioade de odihnă zilnică şi săptămânală, precum şi la o perioadă anuală de concediu plătit.

Potrivit art. 32, încadrarea în muncă a copiilor este interzisă. Vârsta minimă de încadrare în muncă nu poate fi inferioară celei la care încetează perioada de şcolarizare obligatorie, fără a aduce atingere normelor mai favorabile tinerilor şi cu excepția unor derogări limitate. Tinerii acceptați să lucreze trebuie să beneficieze de condiții de muncă adaptate vârstei lor şi să fie protejați împotriva exploatării economice sau a oricărei activități care ar putea pune în pericol securitatea, sănătatea, dezvoltarea lor fizică, psihică, morală sau socială sau care le-ar putea compromite educația.

În conformitate cu dispozițiile Cartei, familia se bucură de protecție juridică, economică şi socială. „Pentru a putea concilia viața de familie

---

[240] Art. 25.
[241] Art. 26.
[242] Art. 28.
[243] Art. 29.
[244] Art. 30.

şi viaţa profesională, orice persoană are dreptul de a fi protejată împotriva oricărei concedieri din motive de maternitate, precum şi dreptul la un concediu de maternitate plătit şi la un concediu parental acordat în urma naşterii sau adopţiei unui copil"[245].

Carta are în vedere securitatea socială şi asistenţa socială[246], consacrând respectarea dreptului la protecţie socială în caz de maternitate, boală, accident de muncă, dependenţă de alte persoane sau bătrâneţe ori pierderea locului de muncă. „Pentru a combate marginalizarea socială şi sărăcia, Uniunea recunoaşte şi respectă dreptul la asistenţă socială şi la asistenţă în ceea ce priveşte locuinţa, destinate să asigure o viaţă demnă tuturor celor care nu dispun de resurse suficiente, în conformitate cu normele stabilite de dreptul Uniunii şi de legislaţiile şi practicile naţionale"[247].

La nivelul Uniunii, potrivit Cartei, orice persoană are dreptul de acces la asistenţa medicală preventivă şi de a beneficia de îngrijiri medicale în condiţiile stabilite de legislaţiile şi practicile naţionale[248].

Articolul 36 consacră accesul la serviciile de interes economic general, pentru ca, art. 37 să dispună faptul că „politicile Uniunii trebuie să prevadă un nivel ridicat de protecţie a mediului şi de îmbunătăţire a calităţii acestuia, care să fie asigurat în conformitate cu principiul dezvoltării durabile", în completare, art. 38 prevede că „politicile Uniunii asigură un nivel ridicat de protecţie a consumatorilor".

Titlul al V-lea – Drepturile cetăţenilor[249] – face trimitere la: dreptul de a alege şi de a fi ales în Parlamentul European; dreptul de a alege şi de a fi ales în cadrul alegerilor locale; dreptul de a sesiza Ombudsmanul European; dreptul de petiţionare; libertatea de circulaţie şi de şedere; protecţia diplomatică şi consulară. Aceste drepturi nu reprezintă o noutate la nivelul Uniunii, deoarece se află printre drepturile recunoscute, încă din anul 1992, cetăţenilor europeni, prin Tratatul de la Maastricht. Mai mult, Carta consacră încă două alte drepturi, şi anume: dreptul la bună administrare şi dreptul de acces la documentare.

---

[245] Art. 33.
[246] Art. 34.
[247] Art. 39 alin. (3).
[248] Art. 35.
[249] Art. 39 – 46.

Titlul al VI-lea este rezervat materiei *Justiției*, mai precis accesului la justiție. Oricărui cetățean îi este recunoscut dreptul la o cale de atac eficientă şi la un proces echitabil[250]. Astfel, „orice persoană ale cărei drepturi şi libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătoreşti". De asemenea, „orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public şi într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătoreşti independente şi imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărată şi reprezentată".

Potrivit art. 48 oricărei persoane acuzate îi este garantată respectarea dreptului la apărare şi este prezumată nevinovată până ce vinovăția va fi stabilită în conformitate cu legea. Carta recunoaşte şi consacră principiile legalității şi proporționalității infracțiunilor şi a pedepselor[251]. În acest sens, „nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau omisiune care, în momentul săvârşirii, nu constituia infracțiune potrivit dreptului intern sau dreptului internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai mare decât cea aplicabilă la momentul săvârşirii infracțiunii. În cazul în care, ulterior săvârşirii infracțiunii, legea prevede o pedeapsă mai uşoară, se aplică aceasta din urmă"[252].

Titlul al VI-lea se încheie cu recunoaşterea dreptului de a nu fi judecat sau condamnat de două ori pentru aceeaşi infracțiune[253].

Titlul al VII-lea – Dispoziții generale care reglementează interpretarea şi aplicarea Cartei – precizează, chiar în primul său articol, faptul că dispozițiile Cartei se adresează instituțiilor, organelor, oficiilor şi agenților Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum şi statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Este important de menționat faptul că această Cartă nu extinde domeniul de aplicare a dreptului Uniunii în afara competențelor Uniunii şi nu creează nicio competență sau sarcină nouă pentru Uniune, respectiv nu modifică competențele şi sarcinile stabilite de Tratate. De asemenea, este de reținut şi faptul că, în măsura în care Carta conține „drepturi ce corespund unor drepturi

---

[250] Art. 47.
[251] Art. 49.
[252] Art. 49 alin. (1).
[253] Art. 50.

garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, înțelesul şi întinderea lor sunt aceleaşi ca şi cele prevăzute de convenția menționată. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă"[254].

În ceea ce priveşte nivelul de protecție instituit prin Cartă, art. 53 precizează următoarele: niciuna dintre dispozițiile prezentei Carte nu poate fi interpretată ca restrângând sau aducând atingere drepturilor omului şi libertăților fundamentale recunoscute, în domeniile de aplicare corespunzătoare, de dreptul Uniunii şi de dreptul internațional, precum şi de convențiile internaționale la care Uniunea sau toate statele membre sunt părți, şi în special Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, precum şi prin constituțiile statelor membre.

3. Declarațiile statelor membre cu privire la Carta Drepturilor Fundamentale

Este vorba despre Declarațiile Republicii Cehe şi Polone referitoare la Cartă, Declarații anexate Actului final al Conferinței interguvernamentale care a adoptat Tratatul de la Lisabona semnat la 13 decembrie 2007.

În Declarația Republicii Cehe cu privire la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene se precizează: „Republica Cehă reaminteşte că dispozițiile Cartei (...) se adresează instituțiilor şi organismelor Uniunii Europene, cu respectarea principiului subsidiarității şi a repartizării competențelor între Uniunea Europeană şi statele membre (...). Republica Cehă subliniază faptul că dispozițiile acesteia se adresează statelor membre numai în măsura în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii şi nu atunci când acestea adoptă şi pun în aplicare dreptul național în mod independent de dreptul Uniunii. Republica Cehă subliniază, de asemenea, faptul că această Cartă nu extinde domeniul de aplicare a dreptului Uniunii şi nu instituie noi competențe ale Uniunii. Aceasta nu restrânge domeniul de

[254] Art. 52 alin. (3).

aplicare a dreptului național și nu restrânge niciuna dintre competențele existente ale autorităților naționale în acest domeniu. Republica Cehă subliniază că, în măsura în care Carta recunoaște drepturi și principii fundamentale, astfel cum rezultă acestea din tradițiile constituționale comune statelor membre, aceste drepturi și principii trebuie să fie interpretate în conformitate cu tradițiile menționate. De asemenea, Republica Cehă subliniază că niciuna dintre dispozițiile Cartei nu poate fi interpretată ca restrângând sau aducând atingere drepturilor omului și libertăților fundamentale recunoscute, în domeniile de aplicare corespunzătoare, de dreptul Uniunii și de convențiile internaționale la care Uniunea sau toate statele membre sunt părți, și în special de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și prin constituțiile statelor membre".

Cea de-a doua Declarație cu privire la Carta drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene aparține Republicii Polone. Potrivit Declarației, „Carta nu aduce în niciun fel atingere dreptului statelor membre de a legifera în domeniul moralității publice, al dreptului familiei, precum și în domeniul protecției demnității umane și al respectării integrității fizice și morale a ființei umane".

Tot Republicii Polone îi aparține și o altă Declarație, dar, de data aceasta, referitoare la Protocolul privind aplicarea Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene în Polonia și în Regatul Unit. Prin această Declarație Polonia declară că, având în vedere tradiția mișcării sociale „Solidaritatea" și contribuția sa semnificativă la lupta pentru drepturi sociale și de muncă, respectă pe deplin drepturile sociale și de muncă stabilite prin dreptul Uniunii și, în special, pe cele reafirmate în titlul IV din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

BCU IASI

Capitolul III
INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE

Secțiunea I
Considerații introductive

Potrivit art. 13 TUE, „Uniunea dispune de un cadru instituțional care vizează promovarea valorilor sale, urmărirea obiectivelor sale, susținerea intereselor sale, ale cetățenilor săi şi ale statelor membre, precum şi asigurarea coerenței, a eficacității şi a continuității politicilor şi a acțiunilor sale".

În doctrina domeniului[255], cadrul instituțional al Uniunii Europene este structurat, astfel: „triunghiul instituțional" - decizional (Parlamentul European, Consiliul şi Comisia Europeană); „organele şi instituțiile de control" (Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Curtea de Conturi şi Ombudsman-ul) şi „organele consultative" (Comitetul Economic şi Social European şi Comitetul Regiunilor).

1. Delimitări conceptuale

A. Instituțiile Uniunii Europene formează structura de bază a Uniunii şi, în prezent, sunt în număr de *şapte*, şi anume:

- Parlamentul European;
- Consiliul European;
- Consiliul;
- Comisia Europeană;
- Curtea de Justiție a Uniunii Europene;
- Banca Centrală Europeană şi
- Curtea de Conturi.

[255] **Jean-Luc Sauron**, *Curs de instituții europene. Puzzle-ul european*, Editura Polirom, Bucureşti, 2010, pag. 155-315.

Parlamentul European, Consiliul şi Comisia sunt asistate de un Comitet Economic şi Social şi de un Comitet al Regiunilor care exercită funcții consultative.

Instituțiile Uniunii Europene prezintă următoarele *caracteristici*:

a) „fiecare dintre ele ocupă un loc distinct în organizarea Uniunii Europene, răspunzând unor nevoi fundamentale"[256]. În acest sens:

- Consiliul European „oferă Uniunii impulsurile necesare dezvoltării acesteia şi îi defineşte orientările şi prioritățile politice generale"[257];
- Consiliul reprezintă interesele statelor membre;
- Comisia Europeană apără interesele Uniunii;
- Parlamentul European reprezintă interesele cetățenilor statelor membre;
- Curtea de Justiție a Uniunii Europene asigură interpretarea uniformă a dreptului UE;
- Banca Centrală Europeană asigură politica monetară a Uniunii Europene;
- Curtea de Conturi asigură legalitatea folosirii resurselor financiare.

b) funcțiile instituțiilor UE nu se suprapun schemei clasice a lui Montesquieu. În cadrul Uniunii, omologul puterii legislative este Consiliul, iar Comisia Europeană este executivul; Consiliul cumulează funcțiile legislativă, executivă, guvernamentală[258];

c) instituțiile participă direct la adoptarea deciziilor;

d) instituțiile nu au personalitate juridică (cu excepția BCE). Trebuie menționat, însă, faptul că agențiile şi oficiile Uniunii Europene dețin o astfel de personalitate juridică, dobândită prin actele constitutive, de tipul regulamentelor[259];

---

[256] **Ovidiu Ținca**, *Drept comunitar general,* Editura Didactică şi Pedagogică R.A., Bucureşti, 1999, pag. 54

[257] Art. 15 TUE.

[258] **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *Droit général de l'Union européenne,* 10e édition, Dalloz, Paris, 2012, pag. 112.

[259] De exemplu: Regulamentul (CE) nr. 401/2009 al Parlamentului European şi al Consiliului din 23 aprilie 2009 privind Agenția Europeană de Mediu şi Rețeaua europeană de informare şi observare a mediului (publicat în JOUE L 126, din 21.05.2009, care, la art. 7 menționează: „Agenția are personalitate juridică. Agenția se bucură, în toate statele membre, de cea mai largă capacitate juridică acordată persoanelor juridice în conformitate cu legislația statelor membre în cauză".

e) instituțiile își exercită atribuțiile, respectiv competențele, în temeiul Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, la care se adaugă cele prevăzute în TUE.

B. Datorită complexității problemelor care intră în competența instituțiilor, în activitatea lor acestea se bazează pe sprijinul diferitelor organe tehnice, auxiliare.

Principala caracteristică a organelor tehnice este aceea că, spre deosebire de instituții, ele nu participă direct la adoptarea actelor juridice ale Uniunii Europene, ci doar pregătesc adoptarea acestora, asigurând continuitatea activității instituțiilor între reuniuni, dar și aplicarea deciziilor adoptate la acest nivel.

2. Principiile care guvernează activitatea instituțiilor Uniunii Europene

Activitatea instituțiilor UE este guvernată de următoarele principii[260]:
- principiul autonomiei de voință;
- principiul atribuirii de competențe;
- principiul echilibrului instituțional.

A. Potrivit *principiului autonomiei de voință*, instituțiile UE au posibilitatea de a-și elabora propriile regulamente de organizare și de funcționare[261]. Totodată, își pot numi proprii funcționari.

Instituțiile au autonomie[262], dar, după cum am menționat, nu au personalitate juridică (excepție făcând BCE), deoarece acestea nu acționează în nume propriu, ci în numele Uniunii Europene, pe care o reprezintă în raporturile la care participă. Pe cale de consecință, personalitatea juridică este atribuită Uniunii, ca entitate de drept internațional. Trebuie menționat, însă, că, la nivelul Uniunii, agențiile și oficiile dispun de o astfel de personalitate juridică, consacrată, în mod expres, prin actul de constituire a acestora (de tipul regulamentelor).

---

[260] Potrivit **Viorel Marcu, Nicoleta Diaconu**, *op. cit.*, pag. 102.
[261] ***Ibidem***, pag. 106.
[262] ***Idem***.

B. Potrivit următorului principiu, cel al *atribuirii de competenţe*, instituţiile duc la îndeplinire numai acele atribuţii care le sunt stabilite în mod expres. La acest nivel, din motive de rigoare şi coerenţă, nu este permisă îndeplinirea atribuţiilor implicite, deduse.

C. Principiul *echilibrului instituţional* reuneşte două componente esenţiale, şi anume[263]:

- separarea puterilor, respectiv a competenţelor instituţiilor;
- colaborarea, cooperarea între instituţiile care au rolul de a reprezenta puterile Uniunii.

Prima componentă presupune imposibilitatea delegării, a transferului, a acceptării de competenţe sau atribuţii de la o instituţie la alta. Această separare presupune obligaţia fiecărei instituţii de a nu bloca îndeplinirea atribuţiilor de către celelalte instituţii[264]. Pe cale de consecinţă, nicio instituţie nu trebuie blocată în a-şi îndeplini propriile atribuţii. În acest caz, îşi găseşte reflectarea principiului reciprocităţii conduitei avantajoase.

Acest principiu nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune colaborarea între instituţii pentru îndeplinirea obiectivelor propuse. De exemplu, colaborarea între instituţii în materie normativă; în mod concret, se observă că adoptarea bugetului UE este o reflectare fidelă a cooperării instituţiilor[265].

Secţiunea a II-a

Parlamentul European

În textul iniţial al Tratatelor de instituire a celor trei Comunităţi Europene, instituţia democratică era denumită „Adunare Comună", respectiv „Adunare". „Prima reuniune a Adunării [Comune] a avut loc

---

[263] ***Ibidem***, pag. 102; **Vlad Constantinesco,** *Les institutions, presentation generale,* I.C.L. Europe, 1989, Fsc. 200 (citat de **Viorel Marcu**, *Drept instituţional comunitar*, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Lumina Lex, 2001, pag. 50).

[264] A se vedea şi **Viorel Marcu, Nicoleta Diaconu,** *op. cit.*, pag. 104.

[265] ***Ibidem***, pag. 105.

în 1952, la Strasbourg, iar toți cei 78[266] de membri au fost nominalizați de către parlamentele naționale"[267].

Denumirea de Parlament European a dobândit-o în anul 1962, prin Rezoluția privind denumirea Adunării[268]. Denumirea a fost oficializată prin art. 3 din Actul Unic European.

Potrivit doctrinei de specialitate[269], Parlamentul European este „una dintre cele mai dinamice structuri ale Uniunii Europene", care şi-a sporit „competențele şi gradul de angajare în procesul de integrare europeană", fiind „una dintre cele mai importante pârghii de restructurare a mecanismului european".

1. Alegerea membrilor

„Din 1952 până în 1979, Parlamentul European a fost desemnat de parlamentele naționale. În iunie 1979, această desemnare a fost încredințată votului universal"[270]. „Noutatea pe care o reprezenta o Adunare parlamentară şi noutatea alegerii prin vot universal a unei asemenea adunări explică faptul că, pe de o parte, vechiul Parlament a suferit vreme îndelungată o slabă reprezentativitate, iar, pe de altă parte, că a fost nevoie de mai bine de treizeci de ani pentru a se pune în practică votul universal"[271].

Alegerea membrilor Parlamentului European se face în temeiul prevederilor *Actului privind alegerea reprezentanților în Adunare prin vot universal direct*[272], cărora li se adaugă prevederile în materia

---

[266] Potrivit art. 21 din Tratatul de instituire a CECO.

[267] **Gabriel-Liviu Ispas,** *Parlamentarismul în societatea internațională, op. cit.,* pag. 152.

[268] „Adunarea, constatând faptul că denumirea sa nu este identică în cele patru limbi oficiale ale Comunității, decide luarea denumirii de „Parlement européen" în franceză şi de „Parlamento europeo" în italiană". Rezoluția a fost publicată în JOCE 31, din 26.4.1962.

[269] **Victor Duculescu,** *Dreptul integrării europene – Tratat elementar,* Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2003, pag. 313.

[270] **Mihaela Adina Apostolache,** *Rolul parlamentelor naționale în elaborarea şi aplicarea dreptului european,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2013, pag. 29.

[271] ***Idem.***

[272] Publicat în JOCE L 278, din 8.10.1976, modificat prin Decizia 93/81/Euratom, CECA, CEE Decizia 93/81/Euratom, CECA, CEE de modificare a Actului privind alegerea reprezentanților în Parlamentul European prin vot universal direct, anexată la

procedurii electorale reglementată în fiecare stat membru de dispozițiile de drept intern[273]. Actul nu instituie o procedură electorală uniformă, ci se limitează să aducă în prim-plan numai câteva reguli minimale, şi anume:

- fiecare stat membru poate înființa circumscripții pentru alegerile în Parlamentul European sau poate constitui alte subdiviziuni ale teritoriului electoral, fără a afecta în general caracterul proporțional al sistemului de vot, în conformitate cu situația sa națională specifică[274];

- cu ocazia alegerii membrilor Parlamentului European, nimeni nu poate vota mai mult de o dată[275] (chiar dacă o persoană are posibilitatea, teoretic, să se deplaseze, în cele patru zile destinate alegerilor, în mai multe state membre);

- alegerile pentru Parlamentul European au loc la data stabilită de fiecare stat membru, aceasta fiind stabilită pentru toate statele membre în cursul aceleiaşi perioade (aceiaşi săptămână) care începe joia dimineața şi se încheie în duminica imediat următoare[276], respectiv;

- statele membre nu pot să facă publice, în mod oficial, rezultatele numărătorii efectuate decât după încheierea scrutinului în statul membru în care alegătorii votează ultimii în cursul perioadei menționate anterior[277] (situația se explică prin diferența de fus orar existentă între statele membre).

Referitor la alegerile europene, un studiu[278] publicat de Camera Deputaților (din România) evidențiază că, în 10 țări ale Uniunii Europene (Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Italia, Olanda, Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, Spania şi România), „reprezentarea proporțională este opțiunea dominantă

Decizia 76/787/CECO, CEE, Euratom a Consiliului din 20 septembrie 1976, publicată în JOCE L 33, din 9.2.1993, şi Decizia 2002/772/CE, Euratom a Consiliului din 25 iunie 2002 şi 23 septembrie 2002, publicată în JOUE L 283, din 21.10.2002.

[273] Potrivit art. 8 din Actul din 1976.

[274] Art. 2 din Actul din 1976.

[275] Art. 9 din Actul din 1976.

[276] Art. 10 alin. (1) din Actul din 1976.

[277] Art. 10 alin. (2) din Actul din 1976.

[278] Intitulat „*Studiu comparativ: alegerile în diferite țări europene*" (disponibil la http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?den=alegeri_eu_14, accesat la 20.04.2016).

pentru tipul de scrutin. Metoda de atribuire este, însă, diferită de la țară la țară, metoda d'Hondt fiind cea mai folosită. Doar Germania foloseşte metoda Hare-Niemeyer, iar Italia recurge la metoda tururilor integrale şi a celor mai mari diferențe"[279]. În ceea ce priveşte circumscripțiile electorale, „tendința este aceea de a se constitui o singură circumscripție electorală. Germania, Austria, Spania, Olanda şi România au optat pentru această variantă; Belgia, Franța, Italia şi Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord au ales să împartă teritoriul țării în mai multe circumscripții în scopul de a nu afecta caracterul proporțional al rezultatelor alegerilor"[280]. „Referitor la listele de candidați, în Austria, Danemarca, Olanda şi Germania doar partidele şi uniunile (asocierile) politice pot prezenta liste de candidați, în celelalte state, însă, inclusiv în România, se pot prezenta şi candidați independenți susținuți de un anumit număr de alegători. Depunerea unei cauțiuni odată cu prezentarea listelor este obligatorie numai în Austria, Franța, Olanda şi Regatul Unit al Marii Britanii"[281].

În ceea ce priveşte vârsta de la care orice resortisant al unui stat membru al Uniunii Europene îşi poate exercita dreptul de vot, aceasta este de 18 ani[282]. Însă, trebuie reținut faptul că vârsta minimă pentru a fi eligibil diferă de la un stat la altul[283].

După alegerile din anul 2004, într-o *Uniune cu 25 de state membre*, Parlamentul European *număra 732 membri*, locurile fiind repartizate, astfel:

- Germania - 99 locuri;
- Franța, Italia şi Regatul Unit - câte 78 locuri fiecare;
- Spania şi Polonia - fiecare câte 54 locuri;

---

[279] ***Idem.***

[280] ***Idem.***

[281] ***Idem.***

[282] Excepție face Austria, unde vârsta de vot la alegerile pentru Parlamentul European este de 16 ani [potrivit *Raportului referitor la propunerea de modificare a Actului din 20 septembrie 1976 privind alegerea membrilor Parlamentului European prin vot universal direct (2009/2134(INI)*, din 28.4.2011].

[283] Cu titlu de exemplu: „18 ani în Danemarca, Spania, Olanda şi Germania, în Austria de 19 ani, în Belgia şi Marea Britanie de 21 de ani, în Franța şi România de 23 de ani, iar în Italia de 25 de ani" (http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?den=alegeri_eu_14, accesat la 20.04.2016).

- Olanda - 27 locuri;
- Belgia, Grecia, Ungaria, Portugalia şi Republica Cehă - câte 24 locuri fiecare;
- Suedia - 19 locuri;
- Austria - 18 locuri;
- Danemarca, Finlanda şi Slovacia - câte 14 locuri fiecare;
- Irlanda şi Lituania - câte 13 locuri fiecare;
- Letonia - 9 locuri;
- Slovenia - 7 locuri;
- Cipru, Luxemburg şi Estonia - câte 6 locuri fiecare;
- Malta - 5 locuri.

Componența Parlamentului European a fost, însă, modificată odată cu *aderarea României şi a Bulgariei* la UE. Potrivit Tratatului de la Nisa, pe durata legislaturii *2004 - 2009*, într-o *Uniune cu 27 de state membre*, 33 de locuri au fost atribuite României şi 18 locuri Bulgariei; acest număr de locuri s-a adăugat celor 732, deja, existente în cadrul Parlamentului European.

În anul *2009*, au fost aleşi 736 de membri ai Parlamentului European. Fiecărui stat membru, în urma procesului de ponderare, i-au fost repartizate locurile în co-legislativul de la Strasbourg, în funcție de două criterii, şi anume: *criteriul democratic* şi *criteriul demografic*. Cele mai multe locuri le deținea Germania (99), pentru ca, la polul opus, să găsim Malta (5 locuri). Spre deosebire de legislatura 2004-2009, noul Parlament European avea un număr diferit de membri. Dacă cele două state menționate anterior îşi păstrau numărul de locuri, majoritatea statelor beneficiau de un număr de locuri diminuat. Astfel:

- Marea Britanie, Italia şi Franța deținеau câte 72 locuri fiecare (față de 78 de locuri fiecare, deținute anterior);
- Spania şi Polonia dispuneau, fiecare, de câte 50 de locuri (în loc de 54);
- Olanda beneficia de 25 locuri (față de 27, anterior);
- Grecia, Belgia şi Portugalia, fiecare dispunea de câte 22 de locuri (anterior, fiecare avea câte 24 de locuri);
- Cehia şi Ungaria dispuneau de câte 20 locuri fiecare (în comparație cu cele 24 de locuri de care beneficia fiecare, în vechiul mandat);

- Suedia, Austria, Slovacia, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Letonia şi Lituania au pierdut, faţă de vechiul mandat, fiecare, câte un loc în cadrul Parlamentului European;

- Slovenia, Estonia, Cipru şi Luxemburg şi-au păstrat acelaşi număr de locuri ca şi în legislatura 2004-2009 (Slovenia – 7, celelalte câte 6).

Cele mai recente alegeri, la nivelul Parlamentului European, au avut loc în mai *2014*[284]. Actuala legislatură a Parlamentului European reţine atenţia, îndeosebi, pentru faptul că este prima care se derulează cu aplicarea prevederilor Tratatului de la Lisabona. Potrivit art. 14 TUE, numărul reprezentanţilor cetăţenilor Uniunii în Parlamentul European *„nu poate depăşi 750, plus preşedintele*. Reprezentarea cetăţenilor este asigurată în mod proporţional descrescător, cu un prag minim de 6 membri pentru fiecare stat membru" şi un prag maxim de 96 de locuri. În temeiul art. 2 alin. (3) din Protocolul nr. 36 - Privind dispoziţiile tranzitorii, anexat Tratatului, Consiliul European a adoptat Decizia nr. 2013/312/UE de stabilire a componenţei Parlamentului European[285], decizie potrivit căreia fiecare stat membru deţine, în Parlamentul European, pentru legislatura 2014-2019, următorul număr de locuri:

Austria	18	Lituania	11
Belgia	21	Luxemburg	6
Bulgaria	17	Malta	6
Cipru	6	Polonia	51
Croaţia	11	Portugalia	21
Danemarca	13	Regatul Unit	73
Estonia	6	Republica Cehă	21
Finlanda	13	**România**	**32**
Franţa	74	Slovacia	13
Germania	96	Slovenia	8
Grecia	21	Spania	54
Irlanda	11	Suedia	20
Italia	73	Ţările de Jos	26
Letonia	8	Ungaria	21

[284] Prezentarea legislaturii 2014-2019 este realizată pe baza articolului de autor (**Augustin Fuerea**), *„Parlamentul European - ajuns la cea de-a 8-a legislatură"*, Revista Phoenix, revistă de insolvenţă, octombrie-decembrie 2014, pag. 27-31.

[285] Publicată în JOUE L 181, din 29.6.2013.

După cum se poate observa, la repartizarea locurilor în Parlamentul European s-a folosit integral numărul minim şi cel maxim stabilite în Tratatul privind Uniunea Europeană (6, respectiv 96), astfel încât s-a încercat o reflectare cât mai fidelă cu putință a dimensiunilor populațiilor statelor membre. Raportul dintre populație şi numărul de locuri pentru fiecare stat membru, înainte de a fi rotunjit la un număr întreg, variază în funcție de mărimea populației statului respectiv, în aşa fel încât fiecare membru în Parlamentul European dintr-un stat membru cu o populație mai numeroasă să reprezinte mai mulți cetățeni decât fiecare membru dintr-un stat membru cu o populație mai puțin numeroasă, precum şi invers, cu cât populația unui stat membru este mai mare, cu atât statul membru respectiv are dreptul la un număr mai mare de locuri[286].

În prezent, potrivit Regulamentului de procedură, „Parlamentul European este adunarea aleasă în conformitate cu Tratatele, cu Actul din 20 septembrie 1976 privind alegerea membrilor Parlamentului European prin vot universal direct şi cu legislațiile naționale adoptate în aplicarea Tratatelor"[287]. În România, cadrul juridic general pentru organizarea şi desfăşurarea alegerii membrilor în Parlamentul European este dat de Legea nr. 33/2007, republicată[288], cu modificările ulterioare. Potrivit art. 4 din legea menționată, membrii reprezentând țara noastră în Parlamentul European „se aleg pe bază de scrutin de listă, potrivit principiului reprezentării proporționale, şi pe bază de candidaturi independente. Pentru alegerea membrilor din România, în Parlamentul European, teritoriul României se constituie într-o singură circumscripție electorală". Potrivit prevederilor legale în vigoare, are dreptul de a participa la alegerile pentru Parlamentul European, orice cetățean român, care a împlinit vârsta de 18 ani, până în ziua de referință, inclusiv. Textul de lege conține şi o excepție, în sensul că „Nu au drept de vot debilii şi alienații mintal puşi sub interdicție şi persoanele care, în ziua de referință, sunt condamnate

[286] Potrivit art. 1 din Decizia nr. 2013/312/UE.
[287] Art. 1 alin. (1).
[288] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 28 din 16 ianuarie 2007.

prin hotărâre judecătorească definitivă la pierderea drepturilor electorale"[289]. Totodată, cetățenii români au dreptul de a fi aleşi în Parlamentul European dacă, până în ziua de referință, inclusiv, au împlinit vârsta de 23 de ani.

2. Mandatul şi statutul membrilor

Membrii Parlamentului European sunt aleşi pentru un mandat de 5 ani. Acesta poate înceta înainte de termen, prin demisie, deces sau demitere. În situația în care un deputat european este numit sau ales într-un alt post în țara sa, intervenind, astfel, incompatibilitatea, locul său în Parlamentul European devine vacant, iar eurodeputatul va fi înlocuit conform regulilor electorale naționale. Mandatul unui membru al Parlamentului European este incompatibil cu cel de[290]:

- membru al guvernului unui stat membru;
- membru al Comisiei Europene;
- judecător, avocat general sau grefier al Curții de Justiție a Uniunii Europene;
- membru al Curții de Conturi a Uniunii Europene;
- membru al Comitetului Economic şi Social al Uniunii Europene;
- membru în Consiliul de administrație, în Comitetul director sau angajat al Băncii Europene de Investiții;
- membru al Consiliului director al Băncii Centrale Europene;
- funcționar sau agent în exercițiu într-o instituție a Uniunii Europene sau într-un organism specializat asociat acesteia ori al Băncii Centrale Europene şi
- Mediator al Uniunii Europene (Ombudsman).

În plus, odată cu legislatura 2004-2009, mandatul de membru al Parlamentului European este incompatibil cu mandatul de membru al parlamentului național[291].

Fiecare membru al Parlamentului European are obligația, potrivit Regulamentului de procedură[292], după ce alegerea sa a fost notificată

---

[289] Art. 5 alin. (6) din Legea nr. 33/2007.
[290] Potrivit art. 7 din Actul din 1976.
[291] Art. 7 alin. (2) din Actul din 1976.
[292] Art. 3 alin. (2).

Parlamentului, să declare, în scris, înainte de a participa la lucrările parlamentare, că nu deține nicio funcție incompatibilă cu cea de membru al Parlamentului European. Dacă ulterior se constată şi se stabileşte că un membru al Parlamentului exercită o funcție incompatibilă cu cea de reprezentant în Parlamentul European, acesta (Parlamentul), pe baza informațiilor furnizate de Preşedintele său, constată că locul este vacant.

Membrii Parlamentului European pot fi demişi în cazul în care sunt condamnați la închisoare pentru săvârşirea unei infracțiuni. „Demiterea depinde de regulile electorale naționale, şi nu de Parlamentul European. Boala nu poate determina demiterea unui membru al Parlamentului European"[293].

Potrivit art. 6 alin. (2) din Actul din 20 septembrie 1976, „membrii Parlamentului European se bucură de privilegiile şi imunitățile aplicabile în temeiul Protocolului din 8 aprilie 1965 privind privilegiile şi imunitățile Comunităților Europene". De asemenea, prevederi referitoare la privilegiile şi imunitățile membrilor Parlamentului European întâlnim şi în noul Regulament de procedură al Parlamentului European, din anul 2014.

În acest sens, membrilor Parlamentului European, care se deplasează la sau se înapoiază de la locul întrunirii Parlamentului, nu le poate fi impusă nicio restricție de ordin administrativ sau de altă natură cu privire la libera circulație. „Legitimațiile care asigură deputaților libera circulație în statele membre sunt eliberate de Preşedintele Parlamentului, după ce a fost primită notificarea privind alegerea acestora"[294].

În ceea ce priveşte procedurile vamale şi controlul schimburilor valutare, guvernul propriu le acordă „aceleaşi înlesniri ca şi cele acordate înalților oficiali care se deplasează în străinătate în misiune oficială temporară"[295]. În plus, guvernele celorlalte state membre le

---

[293] http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20090302STO50535+0+DOC+XML+V0//RO (accesat la 20.04.2016).

[294] Art. 5 alin. (2) din Regulamentul de procedură.

[295] Art. 8 alin. (2) lit. a) din Protocolul din 8 aprilie 1965 privind privilegiile şi imunitățile Comunităților Europene.

acordă „aceleaşi înlesniri ca şi cele acordate reprezentanţilor guvernelor străine aflaţi în misiune oficială temporară"[296].

Art. 9 din Protocolul din 8 aprilie 1965 privind privilegiile şi imunităţile Comunităţilor Europene prevede că „membrii Parlamentului European nu pot fi subiect al nici unei forme de anchetă, detenţie sau al altor proceduri legale pentru opiniile ori voturile exprimate în exercitarea funcţiilor lor".

Totodată, pe durata sesiunilor Parlamentului, membrii acestuia beneficiază, pe teritoriul statului lor, de imunităţile acordate membrilor parlamentului ţării lor, iar pe teritoriul oricărui alt stat membru, de imunitate faţă de orice măsură de detenţie şi alte proceduri legale. „Imunitatea se aplică, de asemenea, membrilor Parlamentului European atunci când aceştia se deplasează la sau se înapoiază de la locul de întrunire al Parlamentului European. Imunitatea nu poate fi invocată în cazul în care un membru al Parlamentului European este surprins în flagrant delict şi nici nu poate împiedica Parlamentul European să îşi exercite dreptul de a ridica imunitatea unuia dintre membrii săi"[297]. Totuşi, „în cazul în care un membru al Parlamentului este arestat sau privat de libertatea de circulaţie prin presupusa încălcare a privilegiilor şi imunităţilor sale, Preşedintele Parlamentului poate lua, de urgenţă, după consultarea preşedintelui şi a raportorului comisiei competente, o iniţiativă vizând confirmarea privilegiilor şi imunităţilor parlamentarului în cauză. Preşedintele Parlamentului comunică această iniţiativă comisiei şi informează Parlamentul cu privire la aceasta"[298]. În cazul în care un membru al Parlamentului este obligat să apară în calitate de martor sau de expert, nu este necesar să se solicite ridicarea imunităţii sale, dacă persoana respectivă (deputatul): nu este obligată „să compară la o dată sau într-un moment care împiedică sau îngreunează exercitarea funcţiilor sale parlamentare, sau să aibă posibilitatea de a prezenta o declaraţie scrisă ori în orice altă formă care să nu îngreuneze exercitarea

[296] Art. 8 alin. (2) lit. b) din Protocolul din 8 aprilie 1965 privind privilegiile şi imunităţile Comunităţilor Europene.

[297] Art. 10 din Protocolul din 8 aprilie 1965 privind privilegiile şi imunităţile Comunităţilor Europene.

[298] Art. 8 alin. (1) din Regulamentul de procedură.

funcțiilor sale parlamentare"[299], sau nu este obligată „să depună mărturie în legătură cu informații obținute în mod confidențial în timpul exercitării mandatului său pe care nu consideră oportun să le divulge"[300].

În conformitate cu Decizia de adoptare a Statutului deputaților în Parlamentul European[301], deputații sunt liberi şi independenți[302].

Potrivit art. 9 din Decizia de adoptare a Statutului, deputații beneficiază de o indemnizație. „Problema salariilor şi a alocațiilor (...) a devenit una extrem de controversată în ultimii ani. Eşecul continuu din partea statelor membre de a ajunge la un statut uniform al deputaților (...) a dus (...) la diferențe imense în ceea ce priveşte salariile de bază ale membrilor din diferite state"[303]. Până în anul 2009, salariul deputaților era plătit de către statele din care proveneau şi era egal cu salariul pe care îl primea un membru al parlamentului din statul respectiv[304]. Aşa se explică diferența de salarizare între deputații europeni. Însă, odată cu intrarea în vigoare a noului Statut, sunt aplicabile prevederile art. 10 potrivit cărora „valoarea indemnizației este de 38,5% din salariul de bază al unui judecător de la Curtea de Justiție a Comunităților Europene". „Indemnizațiile acoperă cheltuielile generale (factura telefonică şi taxele poştale, achiziționarea, utilizarea şi întreținerea echipamentului computerizat), călătoriile efectuate de către deputații europeni în cadrul Uniunii Europene pentru a participa la reuniunile oficiale ale Parlamentului European şi sejurul în cazul reuniunilor oficiale ale organismelor parlamentare pe care deputatul în cauză le deserveşte şi care sunt organizate în cadrul Uniunii Europene"[305].

---

[299] Art. 6 alin. (2) din Regulamentul de procedură.

[300] ***Idem.***

[301] Decizia Parlamentului European, din 28 septembrie 2005, de adoptare a Statutului deputaților în Parlamentul European 2005/684/CE, Euratom, publicată în JOUE L 262, din 7.10.2005.

[302] Art. 2 din Statut.

[303] **Richard Corbett, Francis Jacobs, Michael Shackleton**, *Parlamentul European*, ediția a VI-a, Editura Monitorul Oficial, Bucureşti, 2007, pag. 60.

[304] De exemplu, în anul 2003, un deputat italian avea un salariu de 11.779 € /lună, unul german 6.878 € /lună, unul britanic 7.216 € /lună, în timp ce un deputat din Spania beneficia de 2.540 € /lună, iar unul din Portugalia obținea 3.448 € /lună (potrivit lui **Gyula Fábián**, *Drept instituțional comunitar*, ediția a II-a, Editura Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006, pag. 168, nota de subsol nr. 245).

[305] http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20090302STO50535+0+DOC+XML+V0//RO (accesat la 20.04.2016).

Potrivit noului Statut, „pe lângă uniformizarea salariilor, Parlamentul European asigură o mai mare transparență privind cheltuielile şi pensiile. Vechiul sistem este înlocuit cu unul bazat pe rambursarea cheltuielilor de călătorie ale deputaților europeni. În locul unei diurne fixe, rambursările se vor face numai în baza costurilor suportate efectiv"[306].

În cazul în care un deputat tulbură buna desfăşurare a şedinței poate fi sancționat prin retragerea dreptului la cuvânt, ajungându-se până la excluderea sa din sală pentru tot restul şedinței. Dacă situația creată poate compromite buna desfăşurare a dezbaterilor, Preşedintele Parlamentului European poate suspenda şedința[307].

Potrivit Statutului, sancțiunea aplicată deputatului poate consta în:

- „mustrare;
- pierderea dreptului la indemnizația de şedere pentru o perioadă care poate să dureze între două şi zece zile;
- fără a aduce atingere dreptului de vot în şedință plenară şi sub rezerva, în acest caz, a respectării stricte a regulilor de conduită, suspendarea temporară a participării la toate sau la o parte din activitățile Parlamentului pentru o perioadă care poate să dureze între două şi zece zile consecutive în care Parlamentul sau oricare dintre organele, comisiile sau delegațiile sale se reunesc şi
- supunerea în atenția Conferinței preşedinților a unei propuneri de suspendare sau de retragere a mandatului sau a mandatelor deținute în Parlament"[308].

3. Organizare

Organizarea Parlamentului European face obiectul reglementării prin Tratatele Uniunii Europene şi prin Regulamentul adoptat cu majoritate de către Parlament însuşi.

Parlamentul European cuprinde:

---

[306] http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20090626STO57497+0+DOC+XML+V0//RO (accesat la 20.04.2016).

[307] Art. 165 alin. (3) şi (4) din Regulamentul de procedură.

[308] Art. 166 alin. (3) din Regulamentul de procedură.

- un Birou;
- Conferința președinților;
- comisii;
- grupuri politice parlamentare.

A. Președintele Parlamentului, cei 14 vicepreședinți și cei 5 chestori sunt aleși de Parlament prin scrutin secret, pentru o perioadă de 2 ani și jumătate. Ei formează *Biroul,* în cadrul căruia cei 5 chestori au un drept de vot consultativ.

Atribuțiile Biroului, potrivit art. 25 din Regulamentul de procedură al Parlamentului, sunt următoarele:

- reglementează chestiunile financiare, organizatorice și administrative privind organizarea internă a Parlamentului, Secretariatul și organele Parlamentului;
- reglementează chestiunile financiare, organizatorice și administrative privind deputații pe baza unei propuneri a Secretarului General sau a unui grup politic;
- reglementează chestiunile privind desfășurarea ședințelor;
- stabilește organigrama Secretariatului General și normele privind situația administrativă și financiară a funcționarilor și a altor agenți;
- stabilește un proiect preliminar de estimare a bugetului Parlamentului;
- autorizează reuniunile comisiilor în afara locurilor obișnuite de desfășurare a activități, a audierilor, precum și a călătoriilor de studiu și de informare efectuate de raportori;
- numește Secretarul General;
- stabilește modalitățile de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 2004/2003 privind statutul și finanțarea partidelor politice la nivel european;
- stabilește normele privind regimul aplicabil informațiilor confidențiale de către Parlament și organismele sale, precum și de către titularii de mandat și alți deputați, luând în considerare toate acordurile interinstituționale încheiate în materie și
- numește doi vicepreședinți responsabili cu dezvoltarea relațiilor cu parlamentele naționale.

BUDAPEST CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

B. Alături de Birou, la nivelul Parlamentului European întâlnim şi *conferința președinților* compusă din Preşedintele Parlamentului şi preşedinții grupurilor politice parlamentare. La reuniunea Conferinței participă, la invitația preşedintelui Parlamentului, fără drept de vot, şi unul dintre deputații neafiliați (independenți). Rolul Conferinței preşedinților este acela de a realiza consensul în ceea ce priveşte chestiunile asupra cărora este sesizată. În cazul în care nu se realizează consensul, se procedează la un vot ponderat în funcție de numărul de membri ai fiecărui grup politic[309].

Articolul 27 din Regulamentul de procedură stabileşte atribuțiile/funcțiile Conferinței preşedinților, după cum urmează:

- îşi asumă sarcinile care îi revin în temeiul Regulamentului de procedură;
- hotărăşte cu privire la organizarea lucrărilor Parlamentului şi la chestiunile aferente programării legislative;
- este competentă pentru chestiunile referitoare la relațiile cu alte organe şi instituții ale Uniunii Europene, precum şi cu parlamentele naționale ale statelor membre;
- este competentă pentru chestiunile aferente relațiilor cu țările terțe şi cu instituțiile sau organizațiile din afara Uniunii;
- este competentă în ceea ce priveşte organizarea unor consultări structurate cu societatea civilă europeană asupra unor chestiuni de mare însemnătate. Aceasta poate include organizarea de dezbateri publice, deschise participării cetățenilor interesați, pe marginea unor subiecte de interes general european. Biroul numeşte un vicepreşedinte responsabil cu desfăşurarea acestor consultări, care prezintă un raport Conferinței preşedinților;
- întocmeşte proiectul de ordine de zi pentru perioadele de sesiune ale Parlamentului;
- este competentă în ceea ce priveşte componența şi competențele comisiilor şi ale comisiilor de anchetă, precum şi ale comisiilor parlamentare mixte, ale delegațiilor permanente şi ale delegațiilor ad-hoc;

[309] Art. 26 din Regulamentul de procedură.

- hotărăşte repartizarea locurilor în sala de şedinţe;

- este competentă pentru autorizarea rapoartelor din proprie iniţiativă şi

- prezintă propuneri Biroului în ceea ce priveşte chestiunile administrative şi bugetare ale grupurilor politice.

C. O particularitate o reprezintă şi faptul că deputaţii se pot organiza în *grupuri politice* pe baza afinităţilor politice. Un grup politic este constituit din deputaţii aleşi în cel puţin un sfert din statele membre, iar numărul minim necesar de deputaţi pentru a constitui un grup politic este de 25. O persoană nu poate face parte decât dintr-un singur grup politic parlamentar. În cazul în care numărul de membri ai unui grup scade sub pragul necesar, Preşedintele, cu acordul Conferinţei preşedinţilor, poate permite grupului în cauză să continue să funcţioneze până la următoarea şedinţă constitutivă a Parlamentului, dacă sunt îndeplinite următoarele condiţii[310]:

- membrii grupului reprezintă, în continuare, cel puţin o cincime din statele membre şi

- grupul există de cel puţin un an.

Constituirea unui grup politic este adusă la cunoştinţa Preşedintelui printr-o declaraţie, în care se menţionează denumirea grupului şi numele membrilor, precum şi componenţa biroului. Respectiva declaraţie de constituire a unui grup politic se publică în Jurnalul Oficial al Uniuni Europene.

În urma alegerilor din luna mai 2014, s-au constituit următoarele grupuri politice:

- Grupul Partidului Popular European (Creştin Democrat) – PPE; Grupul „reuneşte forţe politice proeuropene de centru şi centru-dreapta din statele membre ale UE"[311]. Printre obiectivele sale, le găsim pe cele care au în vedere „progresul pe calea realizării obiectivului unei Europe mai competitive şi mai democratice, mai apropiate de cetăţenii săi şi al unei economii sociale de piaţă"[312].

---

[310] Potrivit art. 32 alin. (3) din Regulamentul de procedură.

[311] http://www.eppgroup.eu/ro/menu/group (accesat la 21.04.2016).

[312] *Idem.*

Grupul a fost primul „partid politic transnațional constituit la nivel european"[313], în prezent fiind „cea mai importantă forță politică din Parlamentul European"[314], reunește 221 de deputați din 27 de state membre;

- Grupul Alianței Progresiste a Socialiștilor si Democraților din Parlamentul European – S&D; în cadrul grupului întâlnim socialiști europeni, precum și reprezentanți ai partidelor social-democrate europene aliate. Actuala denumire a adoptat-o odată cu alegerile din anul 2009. Grupul este prezent în cadrul Parlamentului European încă de la constituirea acestuia în anul 1953. Până la alegerile europene din 1999 a fost cel mai mare grup din Parlament. Cu cei 191 de membri, proveniți din toate statele membre ale UE, grupul este, în prezent, al doilea grup ca mărime;

- Conservatorii și Reformiștii Europeni – CRE; Grupul a fost creat în anul 2009 pentru a susține o reformă urgentă a Uniunii Europene. „Noi credem că este timpul pentru a face Europa să lucreze din nou: atât economic, cât și pentru oamenii săi"[315] pare a fi deviza acestei grup. Reunind 70 de deputați din 15 de state membre ale UE, grupul este, în această legislatură, al treilea grup din Parlamentul European;

- Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa – ALDE; după cum îi spune și denumirea, grupul este o alianță între două partide politice europene, și anume: Partidul European al Liberalilor, Democraților și Reformatorilor (ELDR) și Partidul Democrat European (PDE). A fost fondat în anul 1976, înainte de primele alegeri europene. Grupul asigură o legătură între cetățeni și instituțiile UE. După ultimele alegeri, alianța este cel de-al patrulea grup politic din Parlamentul European ca pondere, cu 67 membri din 21 de state membre ale UE;

- Stânga Unită Europeană/Stânga Verde Nordică – GUE/NGL; este o asociație de partide eurocomuniste din Uniunea Europeană, ce reunește 52 de deputați, proveniți din 14 state membre. Fondat în anul 2004, grupul „depune eforturi pentru o transformare de substanță a

---

[313] *Idem.*

[314] *Idem.*

[315] http://ecrgroup.eu/about-us/the-ecr-in-the-european-parliament/ (accesat la 21.04.2016).

relațiilor sociale din prezent într-o societate în care să primeze pacea şi dreptatea socială, bazându-se pe diversitatea situațiilor, istoriilor şi a valorilor noastre comune"[316];

- Verzi/Alianța Liberă Europeană – Verzi/ALE; este un grup format din deputați aparținând partidelor care reprezintă națiuni apatride şi minorități dezavantajate. A fost format în iulie 1999, din voința a două familii politice europene diferite şi progresiste din Parlamentul European. După alegerile din mai 2014, Grupul numără 50 de deputați din 18 state membre"[317];

- Grupul Europa Libertății şi Democrației Directe – EFDD; „este deschis membrilor care subscriu la Europa Libertății şi Democrației şi recunosc Declarația Organizației Națiunilor Unite privind drepturile omului şi democrația parlamentară"[318]; este format din 48 de membri, reprezentanți a 7 state membre ale Uniunii Europene;

- Deputații neafiliați – NI, adică cei 52 de deputați, din 10 state membre, care nu fac parte din niciun grup politic parlamentar.

D. Parlamentul înființează *comisii permanente.* În prezent, există 20 de astfel de comisii[319], având în componența lor între 25 şi 71 de membri. Comisiile pregătesc lucrările Parlamentului, elaborează rapoarte şi mențin legătura cu Comisia şi Consiliul în intervalul dintre sesiuni.

De asemenea, Parlamentul poate înființa *comisii temporare,* pentru o perioadă de 12 luni, perioadă care poate fi prelungită printr-o decizie a sa. Astfel, în temeiul art. 226 TFUE, „în îndeplinirea misiunilor sale,

---

[316] http://www.elections2014.eu/ro/european-political-parties (accesat la 21.04.2016).

[317] http://www.greens-efa.eu/fr/notre-groupe/48-qui-sommes-nous.html (accesat la 21.04.2016).

[318] http://www.efdgroup.eu/about-us/our-charter (accesat la 21.04.2016).

[319] Acestea sunt: AFET Afaceri externe; DROI Drepturile omului; SEDE Securitate şi apărare; DEVE Dezvoltare; INTA Comerț internațional; BUDG Bugete; CONT Control bugetar; ECON Afaceri economice şi monetare; EMPL Ocuparea forței de muncă şi afaceri sociale; ENVI Mediu, sănătate publică şi siguranță alimentară; ITRE Industrie, cercetare şi energie; IMCO Piața internă şi protecția consumatorilor; TRAN Transport şi turism; REGI Dezvoltare regională; AGRI Agricultură şi dezvoltare rurală; PECH Pescuit; CULT Cultură şi educație; JURI Afaceri juridice; LIBE Libertăți civile, justiție şi afaceri interne; AFCO Afaceri constituționale; FEMM Drepturile femeii şi egalitatea de gen; PETI Petiții.

Parlamentul European poate constitui, la cererea unei pătrimi a membrilor care îl compun, o comisie temporară de anchetă pentru a examina, fără a aduce atingere atribuțiilor conferite (...) altor instituții, organe, oficii sau agenții, pretinsa încălcare a normelor de drept sau administrare defectuoasă în aplicarea dreptului Uniunii, cu excepția cazului în care pretinsele fapte sunt examinate de o instanță judecătorească şi atât timp cât procedura jurisdicțională nu este încheiată. Comisia temporară de anchetă îşi încetează existența prin depunerea raportului său. Modalitățile de exercitare a dreptului de anchetă se stabilesc de Parlamentul European, hotărând prin regulamente, din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, după aprobarea de către Consiliu şi Comisie".

Regulamentul Parlamentului a prevăzut, începând cu anul 1981, posibilitatea înființării unor *delegații interparlamentare*. Aceste delegații sunt chemate să joace un rol important în contactele externe ale Parlamentului şi în cooperarea interparlamentară.

Parlamentul European poate înființa şi *comisii parlamentare mixte,* cu participarea parlamentarilor din statele asociate la Uniune sau din statele cu care sunt angajate negocieri de aderare.

4. Funcționare

Articolul 229 TFUE prevede că Parlamentul se întruneşte în sesiune anuală; se reuneşte de plin drept în a doua zi de marți din luna martie. Poate fi convocat şi în sesiune extraordinară, la cererea majorității membrilor care îl compun, a Consiliului sau a Comisiei.

Parlamentul European îşi adoptă regulamentul de procedură cu majoritatea voturilor membrilor săi.

Potrivit art. 232 TFUE, actele Parlamentului se publică în condițiile prevăzute în tratate şi în Regulamentul de procedură.

Parlamentul dezbate, în şedință publică, raportul general anual care îi este prezentat de către Comisie[320].

Dezbaterile Parlamentului sunt publice.

[320] Art. 233 TFUE.

Parlamentul este asistat de un Secretar general, care se găseşte la conducerea Secretariatului general.

Lucrările Parlamentului se desfăşoară în trei oraşe diferite.

Secretariatul se găseşte la Luxemburg, comisiile parlamentare se reunesc la Bruxelles, iar sesiunile parlamentare au loc la Strasbourg, cu sesiuni suplimentare la Bruxelles.

5. Atribuții

Inițial, Parlamentul European exercita, în mod tradițional, un rol consultativ în elaborarea actelor juridice ale Uniunii şi nu deținea, deci, putere legislativă deplină în sistemul Uniunii.

De-a lungul timpului, Parlamentul European a dobândit putere bugetară şi de co-decizie[321].

Obligația de a consulta Parlamentul European s-a intensificat după Actul Unic European prin procedura cooperării, lăsând, însă, tot Consiliului ultimul cuvânt cu privire la adoptarea sau respingerea unui proiect de act juridic.

Parlamentul este chemat să dea un aviz conform pentru încheierea de acorduri întemeiate pe art. 217 TFUE şi acordurile de aderare după Actul Unic European.

Acesta exercită funcții de control politic şi consultative, în conformitate cu exigențele prevăzute în Tratate şi alege președintele Comisiei. Parlamentul exercită un control politic asupra Comisiei; controlul se poate finaliza prin votarea unei moțiuni de cenzură împotriva Comisiei. Parlamentul European se poate pronunța asupra acestei moțiuni numai după cel puțin trei zile de la depunerea acesteia şi numai prin vot deschis. În cazul în care moțiunea de cenzură se adoptă cu o majoritate de două treimi din voturile exprimate şi de către majoritatea membrilor care compun Parlamentul European, membrii Comisiei trebuie să demisioneze colectiv din funcțiile lor, iar Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate trebuie să demisioneze din funcțiile pe care le exercită în cadrul

[321] Tratatele din 1970 şi 1975.

Comisiei. Aceştia rămân în funcţie şi continuă să gestioneze afacerile curente până la înlocuirea lor. În acest caz, mandatul membrilor Comisiei numiţi pentru a-i înlocui expiră la data la care ar fi trebuit să expire mandatul membrilor Comisiei obligaţi să demisioneze colectiv din funcţiile lor[322].

Tratatul privind Uniunea Europeană a instituţionalizat intervenţia Parlamentului European în procedura de numire a membrilor Comisiei[323]. Comisia răspunde oral sau în scris la întrebările pe care i le adresează Parlamentul European sau membrii acestuia. De asemenea, Consiliul European şi Consiliul sunt audiate de Parlamentul European în condiţiile prevăzute de regulamentul de procedură al Consiliului European şi al Consiliului.

Potrivit art. 14 alin. (1) TUE, Parlamentul European exercită, împreună cu Consiliul, funcţiile legislativă şi bugetară.

În mod similar Consiliului şi Comisiei, Parlamentul European este asistat de un Comitet Economic şi Social şi de un Comitet al Regiunilor.

Dreptul de a examina petiţii a fost în mod oficial recunoscut Parlamentului European prin art. 227 TFUE, astfel: „orice cetăţean al Uniunii, precum şi orice persoană fizică sau juridică având reşedinţa sau sediul social într-un stat membru are dreptul de a adresa Parlamentului European, cu titlu individual sau în asociere cu alţi cetăţeni sau cu alte persoane, o petiţie privind un subiect care ţine de domeniile de activitate ale Uniunii şi care îl priveşte în mod direct".

Parlamentul European alege Ombudsmanul European[324] şi poate

---

[322] Potrivit art. 234 TFUE.

[323] Art. 14 alin. (1) TUE.

[324] Art. 228 TFUE: „(1) Ombudsmanul European, ales de Parlamentul European, este împuternicit să primească plângeri din partea oricărui cetăţean al Uniunii sau a oricărei persoane fizice sau juridice cu reşedinţa sau sediul social într-un stat membru, care privesc cazuri de administrare defectuoasă în activitatea instituţiilor, organelor, oficiilor sau agenţiilor Uniunii, cu excepţia Curţii de Justiţie a Uniunii Europene în exercitarea funcţiilor jurisdicţionale ale acesteia. Acesta investighează aceste plângeri şi întocmeşte un raport cu privire la acestea.

Potrivit misiunii sale, Ombudsmanul efectuează investigaţiile pe care le consideră justificate, din proprie iniţiativă sau pe baza plângerilor care i-au fost adresate direct sau prin intermediul unui membru al Parlamentului European, cu excepţia cazului în care pretinsele fapte fac sau au făcut obiectul unei proceduri judiciare. În cazul în care

constitui o Comisie de anchetă[325]. Ombudsman-ul este o entitate independentă, care se ocupă de plângerile cetățenilor[326] cu privire la cazuri de administrare defectuoasă[327] a afacerilor Uniunii Europene.

Secțiunea a III-a

Consiliul European

Consiliul European este prevăzut, pentru prima dată, ca instituție, prin Tratatul de la Lisabona, de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană. *Temeiul legal* fundamental îl reprezintă TUE, Titlul III, „Dispoziții privind instituțiile", art. 15, care, în cadrul celor 6 alineate, consacră, *pentru prima dată, existența Consiliului European.* La acelaşi nivel fundamental de reglementare juridică se alătură celui de

---

Ombudsmanul constată un caz de administrare defectuoasă, acesta sesizează instituția, organul, oficiul sau agenția în cauză, care dispune de un termen de trei luni pentru a-i comunica punctul său de vedere. Ombudsmanul transmite apoi un raport Parlamentului European şi instituției în cauză. Persoana care a formulat plângerea este informată cu privire la rezultatul acestor investigații.

În fiecare an, Ombudsmanul prezintă un raport Parlamentului European cu privire la rezultatele investigațiilor sale.

(2) Ombudsmanul este ales, după fiecare alegere a Parlamentului European, pe durata legislaturii. Mandatul acestuia poate fi reînnoit. Ombudsmanul poate fi destituit de Curtea de Justiție, la plângerea Parlamentului European, în cazul în care nu mai îndeplineşte condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau a comis o abatere gravă.

(3) Ombudsmanul îşi exercită funcțiile în deplină independență. În îndeplinirea îndatoririlor sale, acesta nu solicită şi nici nu acceptă instrucțiuni din partea vreunui guvern, instituție, organ, oficiu sau agenție. Pe durata exercitării funcțiilor sale, Ombudsmanul nu poate exercita nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu.

(4) Parlamentul European, hotărând prin regulamente din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, stabileşte statutul şi condițiile generale de exercitare a funcțiilor Ombudsmanului, după avizul Comisiei şi cu aprobarea Consiliului".

[325] Art. 226 TFUE.

[326] Formularul de plângere în limba română poate fi găsit pe site-ul https://secure.ombudsman.europa.eu/ro/atyourservice/secured/complaintform.faces.

[327] Prin „administrare defectuoasă" se înțelege „administrarea inadecvată sau incorectă şi corespunde situațiilor în care o instituție nu acționează în conformitate cu legile în vigoare, nu respectă principiile bunei administrări sau încalcă drepturile omului (de ex.: nereguli administrative; incorectitudine; discriminare; abuz de putere; lipsă de răspuns; nefurnizare de informații; întârziere nejustificată ş.a.)" – potrivit **Augustina Dumitraşcu, Roxana-Mariana Popescu,** *Dreptul Uniunii Europene. Sinteze şi aplicații,* ediția a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015, pag. 42.

mai sus şi TFUE, Partea a şasea, „Dispoziţii instituţionale şi financiare", Titlul I, „Dispoziţii instituţionale, capitolul 1 „Instituţiile" secţiunea a 2-a, „Consiliul European", art. 235 şi art. 236.

Sediul derivat al materiei, de referinţă pentru Consiliul European, este reprezentat de Decizia Consiliului European 2009/882/UE din 1 decembrie 2009[328] de adoptare a Regulamentului său de procedură[329].

Raţiunea pe care se întemeiază adoptarea acestei Decizii are în vedere faptul că Tratatul de la Lisabona *transformă Consiliul European într-o instituţie a Uniunii Europene.* Pentru a exista şi pentru a funcţiona, pe cale de consecinţă, trebuie să-şi adopte propriul regulament de procedură.

Celeritatea dată de necesitatea adoptării imediate a Regulamentului de procedură, chiar la data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, a impus să se prevadă în conţinutul Deciziei posibilitatea Consiliului European de a recurge la procedura scrisă (art. 7 din Regulament). Intrarea în vigoare a avut loc la data adoptării (1 decembrie 2009), ulterior fiind publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Întreaga responsabilitate pentru aplicarea Regulamentului de procedură revine Preşedintelui Consiliului European.

Principalele aspecte care fac obiectul consacrării prin Regulamentul de procedură adoptat se referă, într-o manieră dezvoltată, amănunţită, la: componenţa delegaţiei şi desfăşurarea lucrărilor (art. 4); reprezentarea în faţa Parlamentului European (art. 5) şi funcţionarea (art. 1; art. 2-3 şi art. 6-14).

1. Componenţă

Potrivit art. 15 alin. (2) TUE, „Consiliul European este compus din *şefii de stat sau de guvern*[330] ai statelor membre, precum şi din *preşedintele său* şi *preşedintele Comisiei.* Înaltul Reprezentant al

[328] Chiar data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona.
[329] Publicată în JOUE, L 315, din 2.12.2009
[330] În funcţie de forma de guvernământ, cu unele excepţii (state republici, state monarhii).

Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate participă la lucrările Consiliului European".

În ceea ce priveşte *componenţa,* în deplin acord cu prevederile TUE şi TFUE, la alin. (4) al art. 4[331] din Anexa la Decizia Consiliului European 2009/882/UE, sunt reluate prevederile art. 15 alin. (2) TUE.

Din această perspectivă, se adaugă faptul că, atunci când ordinea de zi impune, fiecare membru al Consiliului European poate decide să fie asistat de un ministru, respectiv de către un membru al Comisiei, în cazul Preşedintelui Comisiei.

Delegaţiile, „al căror acces este autorizat în imobilul în care are loc reuniunea Consiliului European, nu pot depăşi 20 de persoane pentru fiecare stat membru şi pentru Comisie şi cinci persoane pentru Înaltul Reprezentant. Acest număr nu cuprinde personalul tehnic care efectuează sarcini specifice de securitate sau de sprijin logistic"[332].

Alin. (2) al art. 235 TFUE prevede şi posibilitatea ca Preşedintele Parlamentului European să fie invitat pentru a fi audiat, ceea ce reprezintă o altă atribuţie a Consiliului European.

Conducerea Consiliului European este asigurată de către preşedintele acestuia, preşedinte care este ales de către Consiliul European, cu majoritate calificată, pentru o durată de doi ani şi jumătate, cu posibilitatea reînnoirii mandatului o singură dată. Încetarea exercitării mandatului, pe lângă situaţia firească a împlinirii termenului de doi ani şi jumătate ori de cinci ani, poate avea loc şi „în caz de împiedicare sau culpă gravă" (situaţii de excepţie) când Consiliul European, tot cu majoritate calificată (simetric alegerii), „poate pune capăt mandatului preşedintelui"[333].

Tot o noutate este şi faptul că se asigură continuitatea exercitării conducerii acestei entităţi instituţionale pentru o perioadă de minimum 30 de luni, respectiv maximum 60 de luni, ceea ce îi conferă, inclusiv, predictibilitate decizională.

---

[331] „Consiliul European este compus din şefii de stat sau de guvern ai statelor membre, precum şi din preşedintele său şi preşedintele Comisiei. Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate participă la lucrările Consiliului European"

[332] Art. 4 alin. (4) par. 3 din Regulamentul de procedură.

[333] Art. 15 alin. (5) TUE.

Important este şi faptul că exercitarea mandatului de preşedinte al Consiliului European este incompatibilă cu exercitarea unui mandat național.

Atribuțiile pe care le îndeplineşte *preşedintele Consiliului European* sunt relevante pentru nivelul la care se găseşte şi pot fi operate o serie de similitudini cu acelea îndeplinite de către un şef de stat.

În acest sens, Tratatul privind Uniunea Europeană, la art. 15, teza penultimă, precizează că „preşedintele Consiliului European asigură, la nivelul său şi în această calitate, reprezentarea externă a Uniunii în problemele referitoare la politica externă şi de securitate comună, fără a aduce atingere atribuțiilor Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate".

Strict funcțional, intern, la nivelul instituției ca atare, atribuțiile preşedintelui Consiliului European fac obiectul sistematizării în cadrul art. 15 alin. (6) TUE, după cum urmează:

(a) prezidează şi impulsionează lucrările Consiliului European;

(b) asigură pregătirea şi continuitatea lucrărilor Consiliului European, în cooperare cu preşedintele Comisiei şi pe baza lucrărilor Consiliului Afaceri Generale;

(c) acționează pentru facilitarea coeziunii şi a consensului în cadrul Consiliului European şi

(d) prezintă Parlamentului European un raport după fiecare reuniune a Consiliului European.

2. Funcționare

Funcționarea Consiliului European este asigurată prin activitatea pe care o desfăşoară în cadrul întrunirilor care au loc de două ori pe semestru, la convocarea *preşedintelui* său. Aceasta este regula, deoarece, când situația o impune (cum a fost cazul perioadei în care Uniunea Europeană a avut de depăşit criza economico-financiară, respectiv este cazul actualei etape marcate de profunde mutații intervenite în materie de securitate – terorism, imigrație ş.a.), preşedintele poate convoca şi o reuniune extraordinară a Consiliului European.

Sediul Consiliului European este la Bruxelles, dar, „în situații excepționale, președintele Consiliului European, cu acordul Consiliului Afaceri Generale și al Comitetului Reprezentanților Permanenți, hotărând în unanimitate, poate decide ca o reuniune a Consiliului să se desfășoare în alt loc"[334].

„Cu cel puțin un an înaintea începerii semestrului și în strânsă cooperare cu statul membru care deține președinția pe durata semestrului respectiv, președintele Consiliului European face publice datele preconizate pentru reuniunile Consiliului European care urmează să se desfășoare pe durata respectivului semestru"[335].

Pregătirea lucrărilor Consiliului European este asigurată de Președintele său, „în cooperare cu președintele Comisiei și pe baza lucrărilor Consiliului Afaceri Generale"[336]

Consiliul Afaceri Generale pregătește reuniunile Consiliului European și tot acesta este cel care urmărește aducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate, în colaborare cu președintele Consiliului European și cu Comisia[337].

Ordinea de zi este stabilită pe baza unui proiect realizat, cu cel puțin patru săptămâni înaintea fiecărei reuniuni ordinare, de către Președintele Consiliului European în cooperare cu membrul Consiliului European care reprezintă statul membru care asigură președinția semestrială a Consiliului și cu președintele Comisiei. Proiectul adnotat al ordinii de zi este transmis Consiliului Afaceri Generale. „Contribuțiile celorlalte formațiuni ale Consiliului la lucrările Consiliului European se transmit Consiliului Afaceri Generale cu cel puțin două săptămâni înaintea reuniunii Consiliului European"[338]. „Președintele Consiliului European pregătește un proiect de orientări pentru concluziile Consiliului European și, după caz, proiectele de concluzii și proiectele de decizii ale Consiliului European, care sunt dezbătute în cadrul

---

[334] Art. 1 alin. (2) par. 2 din Regulamentul de procedură.

[335] Art. 1 alin. (1) par. 2 din Regulamentul de procedură.

[336] Potrivit art. 15 alin. (6) lit. b) TUE și a art. 2 alin. (1) din Regulamentul de procedură.

[337] Art. 16 alin. (6) par. 2 teza a doua TUE și art. 2 alin. (2) din Regulamentul de procedură.

[338] Art. 3 alin. (1) par. 2 din Regulamentul de procedură.

Consiliului Afaceri Generale. Consiliul Afaceri Generale se reuneşte ultima dată cu cel mult cinci zile înaintea reuniunii Consiliului European"[339]. Preşedintele Consiliului European stabileşte ordinea de zi provizorie. „Cu excepția cazurilor în care există motive imperative şi imprevizibile legate, de exemplu, de actualitatea internațională, nicio altă formațiune sau grup de pregătire al Consiliului nu poate dezbate un punct transmis Consiliului European între reuniunea Consiliului Afaceri Generale la finalul căreia a fost stabilită ordinea de zi provizorie a Consiliului European şi reuniunea Consiliului European"[340].

Ordinea de zi este aprobată la începutul reuniunii Consiliului European. Ca regulă generală, punctele înscrise pe ordinea de zi trebuie să fi fost examinate în prealabil, potrivit celor menționate anterior.

Potrivit art. 4 din Regulamentul de procedură, „fiecare reuniune ordinară a Consiliului European se desfăşoară pe o perioadă de maximum două zile, cu excepția cazului în care Consiliul European sau Consiliul Afaceri Generale decide altfel, la inițiativa preşedintelui Consiliului European. Membrul Consiliului European care reprezintă statul membru care asigură preşedinția Consiliului prezintă Consiliului European, în consultare cu preşedintele său, lucrările Consiliului".

Reuniunile Consiliului European nu sunt publice.

Fiind instituția în cadrul căreia statele, dar şi Uniunea Europeană, ca subiecte de drept internațional distincte, sunt reprezentate la cel mai înalt nivel, pentru *adoptarea deciziilor*, potrivit prerogativelor asumate, Consiliul European se pronunță prin *consens*, cu excepția cazului în care Tratatele dispun altfel [un exemplu concret, în care TUE dispune altfel, îl reprezintă chiar alegerea preşedintelui Consiliului European, care urmează sistemul majorității calificate, potrivit art. 15 alin. (5)].

Detalii suplimentare ne sunt oferite, în acest sens, tot la nivelul izvoarelor primare, dar, de data aceasta, aşa cum rezultă şi din sediul materiei prezentat la început, prin TFUE art. 235 şi art. 236.

---

[339] Art. 3 alin. (1) par. 4 din Regulamentul de procedură.
[340] Art. 3 alin. (2) din Regulamentul de procedură.

Astfel, în caz de vot, fiecare membru al Consiliului European poate primi delegare din partea unui singur alt membru[341]. Dacă se hotărăşte cu *majoritate calificată*, şi nu prin consens, şi Consiliul European face aplicarea prevederilor art. 6 alin. (4) TUE[342], respectiv ale art. 238 alin. (2) TFUE[343], ambele articole reglementând modalităţile de adoptare a hotărârilor în cadrul Consiliului.

Dacă adoptarea hotărârilor de Consiliul European necesită *unanimitatea*, de reţinut este faptul că *abţinerile* membrilor prezenţi sau reprezentanţi *nu împiedică* finalizarea acestui demers.

---

[341] Prin membru al Consiliului European înţelegem componenţa mai sus prezentată.

[342] Art. 16 alin. (4) TUE: „Începând cu 1 noiembrie 2014, majoritatea calificată se defineşte ca fiind egală cu cel puţin 55 % din membrii Consiliului, cuprinzând cel puţin cincisprezece dintre aceştia şi reprezentând state membre care întrunesc cel puţin 65 % din populaţia Uniunii.

Minoritatea de blocare trebuie să cuprindă cel puţin patru membri ai Consiliului, în caz contrar se consideră a fi întrunită majoritatea calificată.

Celelalte condiţii privind votul cu majoritate calificată sunt stabilite la art. 238 alin. (2) din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene".

[343] Art. 238 TFUE: „(1) În cazul deliberărilor pentru care este necesară majoritatea simplă, Consiliul hotărăşte cu majoritatea membrilor care îl compun.

(2) Prin derogare de la art. 16 alin. (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană, începând cu 1 noiembrie 2014 şi sub rezerva dispoziţiilor stabilite prin Protocolul privind dispoziţiile tranzitorii, în cazul în care Consiliul nu hotărăşte la propunerea Comisiei sau a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, majoritatea calificată se defineşte ca fiind egală cu cel puţin 72% din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puţin 65% din populaţia Uniunii.

(3) Începând cu 1 noiembrie 2014 şi sub rezerva dispoziţiilor tranzitorii stabilite prin Protocolul privind dispoziţiile tranzitorii, în cazul în care, în temeiul Tratatelor, nu toţi membrii Consiliului participă la vot, majoritatea calificată se defineşte după cum urmează:

(a) Majoritatea calificată este definită ca fiind egală cu cel puţin 55% din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puţin 65% din populaţia acestor state.

Minoritatea de blocare trebuie să includă cel puţin numărul minim de membri din Consiliu, care reprezintă mai mult de 35 % din populaţia statelor membre participante, plus un membru, în caz contrar majoritatea calificată se consideră a fi întrunită.

(b) Prin derogare de la litera (a), în cazul în care Consiliul nu hotărăşte la propunerea Comisiei sau a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, majoritatea calificată se defineşte ca fiind egală cu cel puţin 72 % din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puţin 65 % din populaţia respectivelor state.

(4) Abţinerile membrilor prezenţi sau reprezentaţi nu împiedică adoptarea hotărârilor Consiliului pentru care este necesară unanimitatea.

În problemele de procedură, precum şi pentru adoptarea regulamentului de procedură, din motive de celeritate, Consiliul European hotărăşte cu *majoritate simplă*.

„În cazurile în care, în conformitate cu Tratatele, Consiliul European adoptă o decizie şi trece la vot, votarea are loc la iniţiativa preşedintelui acestuia"[344]. Pentru a se putea trece la vot, este necesară prezenţa a două treimi din membrii Consiliului European. Atunci când se votează, preşedintele verifică dacă este întrunit cvorumul. La calculul cvorumului, preşedintele Consiliului European şi preşedintele Comisiei nu sunt luaţi în considerare.

În caz de vot, fiecare membru al Consiliului European poate primi delegare din partea unui singur alt membru. În cazul în care Consiliul European se pronunţă prin vot, preşedintele acestuia şi preşedintele Comisiei nu participă la vot[345].

Articolul 7 din Regulamentul de procedură reglementează procedura scrisă, în sensul că „deciziile Consiliului European privind o chestiune urgentă pot fi adoptate prin vot exprimat în scris, atunci când preşedintele Consiliului European propune să se recurgă la această procedură. Votul exprimat în scris poate fi utilizat dacă toţi membrii Consiliului European cu drept de vot sunt de acord cu această procedură".

Deciziile adoptate de Consiliul European sunt semnate de preşedintele acestuia şi de Secretarul General al Consiliului. Aceste decizii se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene numai în cazul în care nu se indică destinatarul. În cazul în care au un destinatar, deciziile se aduc la cunoştinţa acestuia de către Secretarul General al Consiliului[346].

Din considerente care ţin de multiple aspecte de natură tehnică, pentru buna funcţionare, în activitatea sa Consiliul European este asistat de *Secretariatul General al Consiliului* (colaborare).

Două sunt situaţiile în care Consiliul European adoptă o decizie cu majoritate calificată, în mod expres precizate în art. 236 TFUE, şi anume:

---

[344] Art. 6 alin. (2) din Regulamentul de procedură.
[345] Art. 6 alin. (4) şi (5) din Regulamentul de procedură.
[346] Potrivit art. 12 alin. (1) din Regulamentul de procedură.

a) o decizie de stabilire a listei formațiunilor Consiliului, altele decât cea Afaceri Generale şi cea Afaceri Externe, în conformitate cu art. 16 alin. (6) TUE[347];

b) o decizie referitoare la preşedinția formațiunilor Consiliului, cu excepția celei Afaceri Externe, în conformitate cu art. 16 alin. (9) TFUE[348].

3. Atribuții

Analizat prin comparație cu instituția Consiliului, acesta nu exercită atribuții legislative, ci rolul său este de a oferi „Uniunii impulsurile necesare dezvoltării acesteia şi de a-i defini orientările şi prioritățile politice generale. Nu exercită funcții legislative"[349]. Mai mult, Consiliul European:

- „defineşte orientările strategice ale planificării legislative şi operaționale în cadrul spațiului de libertate, securitate şi justiție"[350];
- „identifică interesele şi obiectivele strategice ale Uniunii"[351];
- împreună cu Consiliul, defineşte şi pune în aplicare politica externă şi de securitate comună;
- „identifică interesele strategice ale Uniunii, stabileşte obiectivele şi defineşte orientările generale ale politicii externe şi de securitate comune, inclusiv în ceea ce priveşte chestiunile având implicații în materie de apărare"[352]. În acest sens, adoptă deciziile necesare;

---

[347] Art. 16 alin. (6) TFUE: „Consiliul se întruneşte în cadrul diferitelor formațiuni, lista acestora fiind adoptată în conformitate cu art. 236 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Consiliul Afaceri Generale asigură coerența lucrărilor diferitelor formațiuni ale Consiliului. Acesta pregăteşte reuniunile Consiliului European şi urmăreşte aducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate, în colaborare cu preşedintele Consiliului European şi cu Comisia. Consiliul Afaceri Externe elaborează acțiunea externă a Uniunii, în conformitate cu liniile strategice stabilite de Consiliul European, şi asigură coerența acțiunii Uniunii".

[348] Art. 16 alin. (9) TFUE: „Preşedinția formațiunilor Consiliului, cu excepția celei Afaceri Externe, este asigurată de reprezentanții statelor membre în cadrul Consiliului după un sistem de rotație egal, în condițiile stabilite în conformitate cu art. 236 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene".

[349] Art. 15 TUE.

[350] Art. 68 TFUE.

[351] Art. 22 TUE.

[352] Art. 26 alin. (1) TUE.

- „analizează, anual, situația ocupării forței de muncă din Uniune și adoptă concluzii în această privință, pe baza unui raport comun al Consiliului și Comisiei"[353];

- adoptă cu majoritate calificată, o serie de decizii (ex.: stabilirea listei formațiunilor Consiliului; președinția formațiunilor Consiliului ș.a.);

- propune candidatul la funcția de președinte al Comisiei;

- pe baza aprobării Parlamentului European, numește Comisia;

- numește Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate și, în anumite condiții, poate pune capăt mandatului acestuia etc.

Secțiunea a IV-a

Consiliul

1. Delimitări conceptuale

A. Consiliul – a apărut pe cale convențională, fiind prevăzut chiar în Tratatele de instituire a celor trei Comunități Europene, având, la început, denumiri diferite: *Consiliul Special de Miniștri* (Tratatul de instituire a CECO) și *Consiliul* (Tratatele de la Roma, de instituire a CEE și, respectiv, a Euratom).

După unificarea instituțiilor, prin Tratatul de la Bruxelles (1965) – cunoscut în doctrină sub denumirea de Tratatul instituind un Consiliu unic și o Comisie unică, acesta s-a numit *Consiliul de Miniștri*. Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, instituția își schimbă denumirea în *Consiliu*, deși, în practică, este cunoscut sub denumirea de *Consiliul Uniunii Europene,* dată fiind apartenența sa la Uniunea Europeană. Acest aspect a fost reglementat prin Decizia Consiliului 93/591/UE, Euratom, CECO, CE, privind denumirea acestuia ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului privind Uniunea Europeană, după cum urmează: „Consiliul este denumit de acum înainte „*Consiliul Uniunii Europene*" și este astfel desemnat, în special,

[353] Art. 148 alin. (1) TFUE.

în toate actele pe care le adoptă, inclusiv cele adoptate în temeiul titlurilor V ş i VI din Tratatul privind Uniunea Europeană; astfel, declarațiile politice pe care Consiliul le adoptă în cadrul politicii externe şi de securitate comună sunt făcute în numele Uniunii Europene"[354].

B. Consiliul European a fost înființat prin voința şefilor de stat şi de guvern în anul 1974, când aceştia au hotărât să se întâlnească, periodic, împreună cu ministrul lor de externe, cu preşedintele Comisiei şi cu un vicepreşedinte al acesteia.

Consiliul European nu trebuie confundat cu instituția decizională (legislativă), Consiliul. Criteriile pe baza cărora putem deosebi cele două instituții, în principal, sunt în număr de trei, şi anume:

a) Criteriul apariției:

- Consiliul European a apărut pe cale neconvențională, adică în urma întâlnirilor, în afara cadrului convenit prin Tratatele de instituire a Comunităților, a şefilor de stat şi/sau guvern;

- Consiliul a apărut pe cale convențională, fiind înființat prin Tratatele de instituire a Comunitățile Europene.

b) Criteriul componenței:

- Consiliul European are în componență: preşedintele său; şefii de stat şi/sau de guvern ai statelor membre ale Uniunii Europene şi preşedintele Comisiei Europene. La întrunirile sale participă şi Înaltul Reprezentat al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate. Mai pot participa miniştrii sau membrii Comisiei raportat de problemele înscrise pe ordinea de zi.

- Consiliul are în componență miniştrii de externe sau, după caz, de resort, din statele membre, în funcție de problemele existente pe ordinea de zi (formațiuni sectoriale).

c) Criteriul atribuțiilor îndeplinite:

- Consiliul European este o instituție având caracter politic;

- Consiliul este, alături de Parlamentul European, legislativul Uniunii Europene.

C. Consiliul European, ca instituție a Uniunii, nu trebuie confundat cu Consiliul Europei – organizație internațională, regională de sine

---

[354] Decizia Consiliului 93/591/UE, Euratom, CECO, CE, din 8 noiembrie 1993, privind denumirea acestuia ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului privind Uniunea Europeană, publicată în JOCE L 281, din 16.11.1993.

statătoare, înființată în anul 1949, prin semnarea, de către 10 state[355], la Londra, a Statutului organizației.

În prezent, Consiliul Europei cuprinde 47 de state membre, printre care şi România[356].

Orice stat european poate deveni membru al Consiliului Europei, dacă respectă şi întruneşte cerințele statutului.

Sediul Consiliului Europei este la Strasbourg.

2. Componență

Consiliul este compus din câte un reprezentant la nivel ministerial al fiecărui stat membru, împuternicit să angajeze guvernul statului membru pe care îl reprezintă şi să exercite dreptul de vot[357]. Consiliul reprezintă toate statele membre. Ca instituție interguvernamentală, exprimă legitimitatea statală a Uniunii.

De la 1 iulie 2013, Consiliul este compus din 28 membri.

Componența Consiliului este variabilă, în funcție de ordinea de zi. Cele mai frecvente sunt formațiunile afaceri generale, agricultură, economico-financiară.

3. Funcționare

Condițiile de funcționare a Consiliului sunt stabilite de Tratatul privind Uniunea Europeană, Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene şi de Regulamentul de procedură elaborat de Consiliu[358].

Potrivit art. 1 Regulamentul de procedură, „Consiliul se întruneşte la convocarea preşedintelui său, la inițiativa acestuia, a unuia dintre membrii săi ori a Comisiei. Cu şapte luni înainte de începerea semestrului în cauză, pentru fiecare formațiune a Consiliului şi după consultările corespunzătoare, preşedinția face cunoscute datele pe

---

[355] Belgia, Danemarca, Franța, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda, Marea Britanie, Norvegia şi Suedia.

[356] Prin Legea nr. 64/1993, România a aderat la Statutul acestei organizații internaționale, devenind stat membru.

[357] Art. 16 alin. (2) TUE.

[358] Decizia 2009/937/UE a Consiliului din 1 decembrie 2009 de adoptare a Regulamentului său de procedură, publicată în JOUE L 325, din 11.12.2009.

care le preconizează pentru reuniunile Consiliului care trebuie să aibă loc pentru ca acesta să își efectueze activitatea legislativă sau pentru a lua decizii operaționale".

În conformitate cu art. 16 alin. (8) TUE, „Consiliul se întrunește în ședință publică atunci când deliberează și votează un proiect de act legislativ. În acest scop, fiecare sesiune a Consiliului este divizată în două părți, consacrate deliberărilor privind actele legislative ale Uniunii, respectiv activităților fără caracter legislativ".

Sediul Consiliului este la Bruxelles, însă în lunile aprilie, iunie și octombrie, Consiliul își ține reuniunile la Luxemburg. În situații excepționale și din motive bine întemeiate, Consiliul poate decide ca o reuniune a sa să se desfășoare în alt loc.

Funcționarea Consiliului are în vedere, în principal, *exercitarea președinției, modalitățile de vot* și *organele auxiliare*.

A. *Exercitarea Președinției.* Potrivit art. 16 alin. (9) TUE, președinția Consiliului, cu excepția celei Afaceri Externe, este asigurată de reprezentanții statelor membre în cadrul Consiliului după un sistem de rotație egal. Declarația nr. 9 cu privire la art. 16 alin. (9) TUE dispune faptul că „un proiect de decizie a Consiliului European, care va fi adoptată la data intrării în vigoare a Tratatului" de la Lisabona, stabilește regulile de exercitare a președinției Consiliului. Astfel, potrivit art. 1 alin. (4) din Regulamentul de procedură, *„președinția Consiliului*, cu excepția formațiunii Afaceri Externe, este asigurată, pe o perioadă de 18 luni, de grupuri prestabilite de trei state membre. Aceste grupuri sunt formate în baza unui sistem egal de rotație a statelor membre, avându-se în vedere diversitatea acestora și echilibrul geografic al Uniunii. Fiecare membru al unui grup asigură, prin rotație, pentru o durată de 6 luni, președinția tuturor formațiunilor Consiliului, cu excepția formațiunii Afaceri Externe. Ceilalți membri ai grupului asistă președinția în îndeplinirea tuturor responsabilităților acesteia, pe baza unui program comun". Membrii grupului pot conveni asupra altor aranjamente.

Actualele state membre ale Uniunii Europene care asigură președinția sunt Țările de Jos, Slovacia și Malta.

Regulamentul de procedură al Consiliului stabilește și celelalte situații referitoare la exercitarea președinției, după cum urmează:

- „*preşedinţia Consiliului Afaceri Externe* este asigurată de Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, care poate să fie înlocuit, în caz de necesitate, de membrul acestei formaţiuni care reprezintă statul membru care exercită preşedinţia semestrială a Consiliului"[359];

- „*preşedinţia Comitetului Reprezentanţilor Permanenţi* este asigurată, în funcţie de punctele de pe ordinea de zi, de reprezentantul permanent sau de reprezentantul permanent adjunct al statului membru care deţine preşedinţia Consiliului Afaceri Generale"[360];

- „*preşedinţia Comitetului Politic şi de Securitate* este asigurată de un reprezentant al Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate"[361];

- „*preşedinţia celorlalte grupuri de pregătire* şi a *formaţiunilor Consiliului*, cu excepţia formaţiunii Afaceri Externe, este asigurată de un delegat al statului membru care asigură preşedinţia formaţiunii respective"[362].

Potrivit Deciziei 2007/5/CE, Euratom[363], ordinea în care statele membre exercită preşedinţia Consiliului începând cu 1 ianuarie 2016 este următoarea:

- 2016: Olanda, Slovacia;
- 2017: Malta, Marea Britanie;
- 2018: Estonia, Bulgaria;
- 2019: Austria, România;
- 2020: Finlanda.

Ministrul al cărui stat asigură preşedinţia este desemnat să pregătească şi să conducă lucrările Consiliului. Practica a ţinut să accentueze rolul avut de preşedintele Consiliului şi, în special al preşedintelui Consiliului Afaceri Generale. Preşedintele are rolul de a stabili calendarul preşedinţiei, de a convoca Consiliul şi de a stabili ordinea de zi provizorie. „Ordinea de zi provizorie are două părţi, consacrate deliberărilor privind actele legislative şi, respectiv,

[359] Art. 2 alin. (5) din Regulamentul de procedură.
[360] Art. 19 alin. (4) par. 1 din Regulamentul de procedură.
[361] Art. 19 alin. (4) par. 2 din Regulamentul de procedură.
[362] Art. 19 alin. (4) par. 3 din Regulamentul de procedură.
[363] Decizia 2007/5/CE, Euratom a Consiliului din 1 ianuarie 2007 de stabilire a ordinii de exercitare a preşedinţiei Consiliului, publicată în JOUE L 1, din 4.1.2016.

activităților fără caracter legislativ. Prima parte este intitulată „Deliberări legislative", iar cea de a doua „Activități fără caracter legislativ". Punctele înscrise în fiecare parte a ordinii de zi provizorii sunt împărțite în puncte A şi puncte B. Punctele a căror aprobare de către Consiliu este posibilă fără dezbatere sunt înscrise ca puncte A, dar acest lucru nu exclude posibilitatea ca orice membru al Consiliului sau al Comisiei să îşi exprime opinia cu ocazia aprobării acestor puncte şi ca declarațiile acestora să fie consemnate în procesul-verbal"[364].

Ca regulă, reuniunile Consiliului nu sunt publice, excepție făcând următoarele situații:

- „în cazul în care i se prezintă Consiliului o propunere fără caracter legislativ referitoare la adoptarea de norme care sunt obligatorii din punct de vedere juridic în sau pentru statele membre, prin intermediul unor regulamente, directive, decizii-cadru sau decizii, pe baza dispozițiilor relevante ale Tratatelor, cu excepția măsurilor interne, a actelor administrative sau bugetare, a actelor privind relațiile interinstituționale sau internaționale sau a actelor neobligatorii (precum concluziile, recomandările sau rezoluțiile), prima deliberare a Consiliului privind noile propuneri importante este deschisă publicului"[365];

- când, pe baza unei decizii, Consiliul „organizează dezbateri publice pe marginea unor chestiuni importante care afectează interesele Uniunii Europene şi ale cetățenilor săi. Preşedinția, oricare dintre membrii Consiliului sau Comisia propun teme sau subiecte specifice pentru aceste dezbateri, luând în considerare importanța chestiunii şi interesul pe care îl prezintă pentru cetățeni"[366];

- atunci când Consiliul Afaceri Generale organizează o dezbatere publică de orientare privind programul pe 18 luni al Consiliului şi

- atunci când este prezentat, de către Comisie, programul său pe cinci ani, programul anual de lucru şi strategia de orientare anuală.

B. *Modalitățile de vot.* Articolul 11 din Regulamentul de procedură stabileşte modalitățile de vot şi cvorumul. Astfel, Consiliul votează la

---

[364] Art. 3 alin. (6) din Regulamentul de procedură.
[365] Art. 8 alin. (1) din Regulamentul de procedură.
[366] Art. 8 alin. (2) din Regulamentul de procedură.

inițiativa președintelui. Tot președintele este cel care are obligația de a iniția o procedură de vot la solicitarea unui membru al Consiliului sau al Comisiei, sub condiția ca majoritatea membrilor Consiliului să se pronunțe în acest sens. „Membrii Consiliului votează în ordinea statelor membre conform listei de succesiune a președinților, începând cu membrul care, în conformitate cu ordinea menționată, urmează membrului care exercită funcția de președinte. În caz de vot, fiecare membru al Consiliului poate primi mandat din partea unui singur alt membru. Consiliul poate vota numai în prezența majorității membrilor săi care au drept de vot în conformitate cu Tratatele".

Condițiile în care Consiliul votează ridică multiple dificultăți. Regulilor complexe cu privire la modalitățile de vot li se adaugă problema dreptului de veto.

Tratatele consacră trei modalități de a vota, şi anume:

a) Majoritatea simplă (vot favorabil din partea a 15 state membre). Acest tip de vot nu este solicitat decât în cazurile limită[367], precum[368]:

- în chestiuni de procedură, cum ar fi adoptarea propriului său Regulament de procedură şi organizarea secretariatului său general, respectiv adoptarea Statutului comitetelor prevăzute de Tratate şi
- pentru a solicita Comisiei să realizeze studii sau să înainteze propuneri.

b) Majoritatea calificată (vot favorabil din partea a 55 % din statele membre). Majoritatea calificată este modalitatea cel mai frecvent prevăzută, devenind regula.

Până la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, calculul majorității calificate se făcea în funcție de ponderea stabilită de legislația UE. Astfel, *până la data de 30 aprilie 2004*, repartizarea voturilor în cadrul Consiliului era următoarea:

- Germania, Franța, Italia şi Regatul Unit aveau câte 10 voturi fiecare;

---

[367] De exemplu: „Consiliul hotărăşte cu majoritate simplă în privința organizării Secretariatului General" [art. 240 alin. (2) par. 2 TFUE]. „Consiliul hotărăşte cu majoritate simplă în chestiunile de procedură, precum şi în privința adoptării regulamentului său de procedură" [art. 240 alin. (3) TFUE].

[368] Sursa: http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/voting-system/simple-majority/ (accesat la 20.04.2016).

- Spania - 8 voturi;
- Belgia, Grecia, Olanda şi Portugalia - câte 5 voturi fiecare;
- Austria şi Suedia - câte 4 voturi fiecare;
- Danemarca, Irlanda şi Finlanda - câte 3 voturi fiecare şi
- Luxemburg - 2 voturi.

În cazul în care Consiliul statua asupra unei propuneri a Comisiei, din totalul celor 87 de voturi, 62 de voturi trebuia să fie favorabile deciziei. În cazul în care propunerea nu venea din partea Comisiei, din cele 87 de voturi posibile, pentru adoptarea deciziei erau necesare 62 de voturi favorabile a cel puţin 10 state membre. În cele mai multe cazuri se vota potrivit primei formule, rezultând că „minoritatea de blocaj" era de 26 de voturi (29%). Astfel, dacă o decizie nu obţinea decât 62 de voturi, însemna că cel puţin 3 state s-au opus (două cu câte 10 voturi şi unul cu 5 voturi).

Această procedură permitea statelor care beneficiau de cele mai multe voturi să obţină minoritatea necesară blocajului asociindu-şi state care au voturi mai puţine. Cele 62 de voturi necesare obţinerii deciziei implicând votul favorabil a cel puţin 8 state, printre care şi al celor care aveau cel mai mare număr de voturi, ceea ce corespundea cu majoritatea populaţiei Comunităţii.

O altă formulă a votului majoritar calificat prevedea adoptarea deciziei cu 2/3, votul statului interesat fiind exclus. În acest caz, majoritatea de 2/3 era de 58 de voturi din 87 posibile.

Începând cu 1 mai 2004, dată la care UE s-a extins cu cele 10 state, Tratatul de la Nisa, precum şi Tratatul de aderare a celor 10 state, semnat la Atena, la 16 aprilie 2003, au modificat organizarea şi funcţionarea Consiliului. Astfel, în perioada *1 mai - 31 octombrie 2004*, numărul total de voturi existent în cadrul Consiliului a fost de 124, majoritatea calificată fiind de 88 de voturi. Dacă cele 15 state membre ale UE la data de 1 mai 2004 îşi păstrau numărul de voturi, celor 10 noi state membre le-au revenit următoarele voturi:

- Polonia – 8 voturi;
- Republica Cehă şi Ungaria – câte 5 voturi fiecare;
- Slovacia, Lituania, Letonia, Slovenia şi Estonia – câte 3 voturi fiecare;
- Cipru şi Malta – câte 2 voturi fiecare.

În perioada *1 noiembrie 2004 – 31 decembrie 2006*, numărul total de voturi era de 321, iar majoritatea calificată reprezenta 232 voturi. În această situaţie, repartizarea voturilor era:

- Germania, Franța, Italia şi Regatul Unit – câte 29 voturi fiecare;
- Spania şi Polonia – câte 27 voturi fiecare;
- Olanda – 13 voturi;
- Grecia, Republica Cehă, Belgia, Ungaria şi Portugalia – câte 12 voturi fiecare;
- Suedia şi Austria – câte 10 voturi fiecare;
- Slovacia, Danemarca, Finlanda, Irlanda şi Lituania – câte 7 voturi fiecare;
- Letonia, Slovenia, Estonia, Cipru şi Luxemburg – câte 4 voturi fiecare;
- Malta – 3 voturi.

Tot în această perioadă, statele membre care constituiau majoritatea trebuia să reprezinte cel puțin 62% din populația Uniunii Europene.

Într-o Uniune cu 27 de membri, Tratatul de la Nisa şi Tratatul de aderare a României şi Bulgariei la UE, au prevăzut un număr total de 345 de voturi, cu o majoritate calificată de 255 de voturi. Repartizarea voturilor rămâne neschimbată în raport cu perioada anterior menționată, în plus, România şi Bulgaria dobândesc 14 şi respectiv,10 voturi[369].

Odată cu *aderarea Croației* (care deține 7 voturi) se schimbă, din nou, numărul total de voturi (352), respectiv majoritatea calificată, care se ridică la 260 de voturi.

În prezent, art. 16 alin. (3) TUE dispune: „Consiliul hotărăşte cu majoritate calificată, cu excepția cazului în care Tratatele dispun altfel". Acestei prevederi i se adaugă cele menționate în TFUE. În acest sens, regăsim, după cum urmează:

- „începând cu 1 noiembrie 2014 (...), în cazul în care Consiliul nu hotărăşte la propunerea Comisiei sau a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, majoritatea calificată se defineşte ca fiind egală cu cel puțin 72% din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puțin 65% din populația Uniunii"[370];

---

[369] În acest sens, a se vedea Protocolul (nr. 36) privind dispozițiile tranzitorii introdus prin Tratatul de la Lisabona [Titlul II – dispoziții privind majoritatea calificată, art. 3 alin. (3)].

[370] Art. 238 alin. (2) TFUE.

- totodată, începând cu 1 noiembrie 2014 majoritatea calificată va fi definită ca „fiind egală cu cel puțin 55% din membrii Consiliului, reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puțin 65% din populația acestor state"[371]. În acest caz, „minoritatea de blocare (blocaj) trebuie să includă cel puțin numărul minim de membri din Consiliu, care reprezintă mai mult de 35% din populația statelor membre participante, plus un membru, în caz contrar majoritatea calificată se consideră întrunită"[372]. Cu toate acestea, este prevăzută o perioadă de tranziție, până la 31 martie 2017, când va exista posibilitatea ca un stat membru să solicite aplicarea sistemului de vot prevăzut de art. 238 TFUE.

Altfel spus, *de la 1 noiembrie 2014*, în Consiliu se aplică o nouă procedură pentru votul cu majoritate calificată (cunoscută şi sub denumirea de regula „majorității duble"[373]), potrivit căreia, atunci când Consiliul votează cu privire la o *propunere a Comisiei sau a Înaltului Reprezentant* al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, se întruneşte o majoritate calificată dacă sunt îndeplinite două condiții:

- 55% dintre statele membre votează pentru - în practică, aceasta înseamnă 16 din 28;

- propunerea este sprijinită de un număr de state membre care reprezintă cel puțin 65% din totalul populației UE.

În acest caz, minoritatea de blocare trebuie să includă cel puțin patru membri ai Consiliului care să reprezinte peste 35% din populația UE.

În situația în care la vot *nu participă toți membrii Consiliului* o decizie se adoptă dacă 55% dintre membrii Consiliului participanți, reprezentând cel puțin 65% din populația statelor membre participante, votează pentru.

Atunci când Consiliul votează cu privire la o *propunere care nu a fost prezentată de Comisie sau de Înaltul Reprezentant*, o decizie se adoptă dacă:

---

[371] Art. 238 alin. (3) lit. a) par. 1 TFUE.

[372] Art. 238 alin. (3) lit. a) par. 2 TFUE.

[373] Sursa: http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/voting-system/qualified-majority/ (accesat la 20.04.2016).

- cel puțin 72% din membrii Consiliului votează pentru și
- aceștia reprezintă cel puțin 65% din populația UE.

Cu toate acestea, *până la 31 martie 2017*, statele membre au posibilitatea de a solicita *utilizarea regulii anterioare* a votului cu majoritate calificată, în conformitate cu care majoritatea calificată în Consiliu se realizează dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- majoritatea statelor membre - 15 state membre - votează pentru;
- minimum 260 de voturi din totalul de 352 de voturi sunt pentru și
- populația statelor care au votat pentru să reprezinte 62% din populația Uniunii Europene.

Domeniile în care actele sunt adoptate cu majoritate calificată, potrivit Tratatelor Comunităților Europene și Uniunii Europene:

Actul Unic European a introdus majoritatea calificată pentru competențele noi atribuite Comunității, și anume:

- libera prestare a serviciilor;
- liberalizarea circulației capitalurilor;
- transporturile maritime și aeriene;
- piața internă, cu excepția fiscalității, a liberei circulații a persoanelor și a măsurilor referitoare la drepturile și interesele lucrătorilor salariați;
- coeziunea;
- cercetarea;
- mediul, cu excepția anumitor măsuri ș.a.

Tratatul privind Uniunea Europeană extinde majoritatea și la următoarele domenii:

- politica comună a vizelor, începând cu 1 ianuarie 1996;
- educația;
- sănătatea publică;
- consumatorii;
- rețelele transeuropene;
- cooperarea în domeniul dezvoltării;
- sancțiunile economice ș.a.

Tratatul de la Amsterdam prevede majoritatea calificată pentru:

- măsurile provizorii în cazul afluxului de refugiați;
- orientările în materia ocupării locurilor de muncă;

- acțiunile de încurajare a cooperării pentru ocuparea locurilor de muncă;
- cooperarea vamală;
- lupta împotriva excluderii sociale;
- egalitatea de şanse şi de tratament între bărbați şi femei;
- sănătatea publică;
- transparența;
- lupta anti-fraudă;
- statistica;
- autoritatea independentă privind protecția vămilor;
- regiunile ultra-periferice ş.a..

Odată cu intrarea în vigoare a *Tratatului de la Nisa*, votul cu majoritate calificată s-a extins la încă o serie de domenii, după cum urmează:

- cooperarea consolidată;
- lupta împotriva discriminării;
- azilul, refugiații, politica de integrare;
- cooperarea judiciară în materie civilă, în situația producerii unui incident transfrontalier, cu excepția aspectelor ce aduc atingere dreptului familiei;
- cooperarea între statele membre;
- distorsiunile economice;
- problemele externe ale Uniunii economice şi monetare;
- politica comercială comună, în domeniul acordurilor comerciale care au ca obiect serviciile sau aspectele comerciale ale proprietății intelectuale;
- cooperarea economică, financiară şi tehnică cu state terțe;
- dispozițiile financiare;
- adoptarea statutului şi condițiile generale de exercitare a funcțiilor membrilor Parlamentului European;
- statutul partidelor politice la nivel european;
- numirea Secretarului general al Consiliului şi a Înaltului Reprezentant PESC;
- remunerarea;
- numirea membrilor Comisiei;

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- înlocuirea unui membru al Comisiei;
- aprobarea regulamentului de procedură al Curții de Justiție;
- aprobarea regulamentului de procedură al Tribunalului de Primă Instanță;
- numirea membrilor Curții de Conturi;
- aprobarea regulamentului interior al Curții de conturi;
- numirea membrilor Comitetului Economic şi Social;
- numirea membrilor Comitetului Regiunilor;
- numirea unui reprezentant special pentru politica externă şi de securitate comună;
- acordurile internaționale;
- cooperarea consolidată în domeniul PESC;
- cooperarea consolidată în domeniul poliției şi în cel judiciar etc.

Tratatul de la Lisabona a extins majoritatea calificată la următoarele domenii[374]:

- controlul frontierelor, azilul, imigrarea, Eurojustul, Europolul;
- politica externă şi de securitate comună, în cazul propunerilor făcute de către Înaltul Reprezentant PESC la cererea Consiliului European;
- modalitățile de control privind exercitarea competențelor executive ale Comisiei – comitologia;
- principiile şi condițiile necesare funcționării serviciilor de interes economic general;
- regimul de protecție a proprietății intelectuale;
- politica spațială;
- energie, la ajutorul umanitar;
- protecția civilă etc.

c) Unanimitatea (toate voturile sunt favorabile). Votul în unanimitate conferă fiecărui stat un drept de veto. Alineatul 4 al art. 238 TFUE dispune că „*abținerile* membrilor prezenți sau reprezentați *nu împiedică adoptarea* hotărârilor Consiliului pentru care este necesară

[374] Potrivit ***, *Note d'analyse, Objet: Traité de Lisbonne: présentation générale*, Sursa: http://sudest.europarl.fr/resource/static/files/Analyse_du_Traite_de_Lisbonne_-_CE_Secretariat_Gal_Services_juridiques.pdf (accesat la 21.04.2016).

unanimitatea". Unanimitatea este rezervată pentru cazuri limitate, dintre care menționăm[375]:

- politica externă și de securitate comună (cu excepția anumitor cazuri clar definite care necesită majoritate calificată, de exemplu numirea unui reprezentant special);
- cetățenia (acordarea unor drepturi noi cetățenilor UE);
- aderarea la UE;
- armonizarea legislației naționale privind impozitarea indirectă;
- finanțele UE (resursele proprii, cadrul financiar multianual);
- anumite dispoziții din domeniul justiției și afacerilor interne (procurorul european, dreptul familiei, cooperarea polițienească operațională etc.) și
- armonizarea legislației naționale din domeniul securității sociale și protecției sociale.

Progresele înregistrate la nivelul Uniunii Europene au contribuit la creșterea interesului pentru adoptarea deciziilor cu majoritate calificată, în defavoarea unanimității (unanimitatea este greu de reunit într-o Uniune aflată în permanentă extindere).

C. *Organele auxiliare*

a) Consiliul este asistat de un *Secretariat general.* Consiliul decide organizarea acestui Secretariat, care se află sub conducerea unui Secretar general. Secretarul general asigură buna funcționare a Secretariatului, sub autoritatea Consiliului. Supune Consiliului proiectul privind eventualele cheltuieli și gestionează fondurile puse la dispoziția Consiliului. Secretarul general participă la sesiunile Consiliului fiind asistat de către un cabinet.

Potrivit art. 23 alin. (3) din Regulamentul de procedură al Consiliului, Secretariatul General este implicat îndeaproape și continuu în organizarea, coordonarea și controlul consecvenței lucrărilor Consiliului și a punerii în aplicare a programului său pe 18 luni. Sub responsabilitatea și îndrumarea președinției, Secretariatul General asistă Consiliul la identificarea soluțiilor.

---

[375] Sursa: http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/voting-system/unanimity/ (accesat la 20.04.2016).

Ca atribuții ale Secretarului general, reţin atenţia, următoarele:

- semnează procesul-verbal întocmit la fiecare reuniune;

- semnează textul actelor adoptate de Parlamentul European şi de Consiliu conform procedurii legislative ordinare, precum şi pe cel al actelor adoptate de Consiliu;

- asigură publicarea anumitor acte în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (potrivit Regulamentului de procedură al Consiliului);

- în anumite situaţii, prevăzute în Regulamentul de procedură al Consiliului, îndeplineşte sarcinile de depozitar;

- se asigură că datele de intrare în vigoare a acordurilor în cauză sunt publicate în Jurnalul Oficial ş.a.

În ceea ce priveşte Secretariatul General, Regulamentul de procedură al Consiliului îi stabileşte următoarele atribuţii:

- transmite membrilor Consiliului şi Comisiei cererile de includere a punctelor pe ordinea de zi şi documentele pentru care termenele menţionate anterior nu au fost respectate;

- eliberează permise pentru accesul la reuniunile Consiliului;

- asigură informarea prealabilă a publicului cu privire la datele şi orele aproximative la care au loc transmisiile audiovizuale;

- elaborează lunar o sinteză a actelor adoptate prin procedura scrisă;

- constată finalizarea procedurilor scrise;

- elaborează proiectele de procese-verbale în termen de cincisprezece zile şi le înaintează Consiliului sau Coreper în vederea aprobării şi

- actualizează şi publică lista grupurilor de pregătire.

b) Fiecare stat membru are un *birou de reprezentare permanentă la Bruxelles*, al cărui personal este alcătuit din diplomaţi sau persoane oficiale din ministerele naţionale. Şefii acestor delegaţii se întâlnesc o dată pe săptămână în cadrul Comitetului reprezentanţilor permanenţi ai statelor membre (Coreper). Propunerile, documentele supuse spre dezbatere şi deciziile Consiliului sunt pregătite de Coreper cu ajutorul unor comitete. Aceste comitete sunt formate din echipe de specialişti ai ministerelor naţionale de resort[376].

---

[376] ***, *Instituţiile Uniunii Europene,* lucrare editată de către Delegaţia Comisiei europene în România, Bucureşti, 1999, pag. 4.

Potrivit art. 19 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Consiliului, „Coreper răspunde de pregătirea lucrărilor Consiliului şi de îndeplinirea mandatelor care îi sunt încredinţate de Consiliu. În toate situaţiile, acesta asigură consecvenţa politicilor şi acţiunilor Uniunii Europene şi veghează la respectarea următoarelor principii şi norme: principiile legalităţii, subsidiarităţii, proporţionalităţii şi al justificării actelor; normele de stabilire a competenţelor instituţiilor, organelor, oficiilor şi agenţiilor Uniunii; dispoziţiile bugetare; normele privind procedura, transparenţa şi calitatea redactării".

Coreper examinează toate punctele înscrise pe ordinea de zi a unei reuniuni a Consiliului, cu excepţia cazurilor în care acesta din urmă hotărăşte contrariul. „Coreper depune toate eforturile pentru a ajunge la un acord la nivelul său, care este prezentat Consiliului în vederea adoptării. Acesta asigură prezentarea adecvată a dosarelor către Consiliu şi, dacă este cazul, prezintă orientări, opţiuni sau sugestii de soluţii. În cazul unei urgenţe, Consiliul, hotărând în unanimitate, poate decide să delibereze fără ca această examinare prealabilă să aibă loc"[377].

Preşedinţia Coreper este asigurată, în funcţie de punctele de pe ordinea de zi, de reprezentantul permanent sau de reprezentantul permanent adjunct al statului membru care deţine preşedinţia Consiliului Afaceri Generale.

În conformitate cu alin. (7) al art. 19 din Regulamentul de procedură, „Coreper poate adopta următoarele decizii de procedură, sub condiţia ca punctele referitoare la acestea să fi fost incluse pe ordinea de zi provizorie cu cel puţin trei zile lucrătoare înainte de reuniune. Se impune, însă, o decizie în unanimitate în cadrul Coreper pentru orice derogare de la perioada respectivă":

- decizia de desfăşurare a unei reuniuni a Consiliului într-un alt loc decât Bruxelles sau Luxemburg;
- autorizaţia de realizare a unei copii sau a unui extras al unui document al Consiliului pentru a fi folosit în proceduri judiciare;
- decizia de a ţine o dezbatere publică în cadrul Consiliului sau de a nu ţine o anumită deliberare a Consiliului în public;

[377] Art. 19 alin. (2) din Regulamentul de procedură.

- decizia de a face publice rezultatele voturilor şi declaraţiile înscrise în procesele-verbale ale Consiliului, în anumite cazuri;
- decizia de a utiliza procedura scrisă;
- aprobarea sau modificarea proceselor-verbale;
- decizia de a publica sau de a nu publica un text sau un act în Jurnalul Oficial;
- decizia de a consulta o instituţie sau un organism ori de câte ori această consultare este impusă de Tratate;
- decizia de a stabili sau de a prelungi un termen limită pentru consultarea unei instituţii sau a unui organism;
- decizia de a prelungi termenele prevăzute la art. 294 alin. (14) TFUE şi
- aprobarea formulării unei scrisori care urmează a fi transmisă unei instituţii sau unui organism.

4. Organizare

În conformitate cu art. 2 alin. (1) din Regulamentul de procedură, Consiliul se întruneşte în cadrul diferitelor formaţiuni, în funcţie de subiectul abordat. Formaţiunile Consiliului sunt următoarele[378]:

- Afaceri Generale (formaţiune instituită prin art. 16 alin. (6) par. 2 TUE). Acesta asigură coerenţa lucrărilor diferitelor formaţiuni ale Consiliului. Acesta pregăteşte reuniunile Consiliului European şi urmăreşte aducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate, în colaborare cu preşedintele Consiliului European şi cu Comisia.
- Afaceri Externe (formaţiune instituită prin art. 16 alin. (6) par. 3 TUE); Consiliul Afaceri Externe elaborează acţiunea externă a Uniunii, în conformitate cu liniile strategice stabilite de Consiliul European, şi asigură coerenţa acţiunii Uniunii.
- Afaceri Economice şi Financiare (inclusiv bugetul);
- Justiţie şi Afaceri Interne (inclusiv protecţia civilă);
- Ocuparea Forţei de Muncă, Politică Socială, Sănătate şi Consumatori;
- Competitivitate/concurenţă (piaţă internă, industrie, cercetare şi spaţiu - inclusiv turismul);

[378] Potrivit Anexei I la Regulamentul de procedură al Consiliului.

- Transporturi, Telecomunicații și Energie;
- Agricultură și Pescuit;
- Mediu și
- Educație, Tineret, Cultură și Sport (inclusiv domeniul audiovizualului).

Fiecare stat membru trebuie să stabilească modul de reprezentare în cadrul Consiliului, în conformitate cu art. 16 alin. (2) TUE. Mai mulți miniștri pot participa ca membri cu drepturi depline în aceeași formațiune a Consiliului, ordinea de zi și organizarea lucrărilor fiind adaptate în consecință.

5. Atribuții

Atribuțiile Consiliului sunt definite, într-o manieră generală, de către Tratatele Uniunii Europene.

Articolul 16 TUE dispune faptul că, împreună cu Parlamentul European, Consiliul exercită funcțiile legislativă și bugetară. Totodată, „acesta exercită funcții de definire a politicilor și de coordonare, în conformitate cu condițiile prevăzute în Tratate".

În completare, regăsim prevederile art. 243 TFUE, prevederi care conferă Consiliului competența de a stabili „salariile, indemnizațiile și pensiile președintelui Consiliului European, ale președintelui Comisiei, ale Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, ale membrilor Comisiei, ale președinților, membrilor și grefierilor Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și ale secretarului general al Consiliului. Consiliul stabilește, de asemenea, toate indemnizațiile care țin loc de remunerație".

Consiliul apare în sistemul instituțional al UE ca legiuitor, deținând puterea de decizie, alături de Parlamentul European.

Uniunea monetară impune Consiliului o intervenție importantă în coordonarea politicilor economice și sociale ale statelor membre în interiorul zonei Euro.

Consiliul hotărând cu majoritate simplă adoptă, după consultarea Comisiei, statutul comitetelor prevăzute de Tratate[379].

[379] Art. 242 TFUE.

Secțiunea a V-a

Comisia Europeană

Comisia Europeană deține în sistemul instituțional al Uniunii Europene funcția executivă. Denumită, inițial, Înalta Autoritate (în Tratatul de instituire a CECO), respectiv Comisia (în Tratatele de instituire a CEE şi Euratom), Comisia reprezintă interesele Uniunii Europene.

1. Componența şi statutul membrilor

Odată cu *extinderea Uniunii Europene la 25* de state (la 1 mai 2004), numărul membrilor Comisiei Europene a crescut la 30. Cele 15 state membre ale UE, la acea dată, şi-au păstrat numărul resortisanții în cadrul Comisiei (20[380]), acestora adăugându-li-se câte un resortisant al celor 10 noi state membre. Noii membri nu au deținut, însă, un portofoliu propriu până la începutul mandatului viitoarei Comisii, la 1 noiembrie 2004. Astfel, fiecare dintre cei zece noi membri au fost repartizați, timp de şase luni[381] pe lângă vechii comisari europeni. În acelaşi timp, cei zece noi membri aveau drept de vot şi participau „activ" la luarea deciziilor executivului Uniunii.

În perioada *1 noiembrie 2004 – 1 ianuarie 2007*, Comisia Europeană avea în componența sa 25 de membri, câte unul pentru fiecare stat membru al UE.

De la 1 ianuarie 2007, odată cu aderarea României şi a Bulgariei la UE, numărul membrilor Comisiei Europene a fost de 27, fiecare stat membru având câte un resortisant desemnat.

Odată cu *aderarea Croației*, numărul membrilor Comisiei este de 28.

Potrivit art. 17 alin. (4) TUE, „Comisia numită între data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona şi 31 octombrie 2014 este

---

[380] Câte 2 pentru cele 5 „state mari" (Franța, Germania, Italia, Marea Britanie şi Spania), câte 1 pentru celelalte zece state.

[381] În perioada 1 mai - 1 noiembrie.

compusă din câte un resortisant al fiecărui stat membru, inclusiv preşedintele şi Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, care este unul dintre vicepreşedinţii acesteia".

Însă, „începând cu 1 noiembrie 2014, Comisia este compusă dintr-un număr de membri, incluzând preşedintele şi Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, corespunzător cu două treimi din numărul statelor membre, atât timp cât Consiliul European nu decide modificarea acestui număr, hotărând în unanimitate. Membrii Comisiei sunt aleşi dintre resortisanţii statelor membre în conformitate cu un sistem de rotaţie strict egal între statele membre care să reflecte diversitatea demografică şi geografică a tuturor statelor membre"[382], deziderat nerealizat. În acest sens, a intervenit Decizia Consiliului European 2013/272/UE[383], la art. 1 prevede următoarele: *„Comisia este compusă dintr-un număr de membri, inclusiv preşedintele şi Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, care să fie egal cu numărul de state membre*". Având în vedere efectul acestei prevederi asupra funcţionării Comisiei, la art. 2, se precizează faptul că decizia va fi reexaminată de către Consiliul European *„cu suficient timp înainte fie de numirea primei Comisii care urmează datei aderării celui de-al treizecilea stat membru, fie de numirea Comisiei care urmează celei care trebuie să îşi intre în atribuţii la 1 noiembrie 2014, oricare dintre acestea intervine mai devreme*".

În conformitate cu art. 244 TFUE, membrii Comisiei Europene sunt aleşi „printr-un sistem de rotaţie stabilit în unanimitate de către Consiliul European". Sistemul de rotaţie are la bază următoarele principii:

- „statele membre sunt tratate în mod egal în ceea ce priveşte stabilirea ordinii de rotaţie şi a duratei prezenţei reprezentanţilor lor în cadrul Comisiei; în consecinţă, diferenţa dintre numărul total de mandate deţinute de resortisanţii a două state membre date nu poate fi niciodată mai mare de unu şi

[382] Art. 17 alin. (5) TUE.

[383] Decizia Consiliului European din 22 mai 2013 privind numărul de membri ai Comisiei Europene, publicată în JOUE L 165, din 18.6.2013.

- fiecare dintre Comisiile succesive este constituită astfel încât să reflecte în mod satisfăcător diversitatea demografică şi geografică a statelor membre".

Membrii Comisiei sunt aleşi în funcţie de competenţele lor generale şi de angajamentul lor faţă de ideea europeană, dintre personalităţile care prezintă toate garanţiile de independenţă. În îndeplinirea sarcinilor lor, aceştia nu solicită şi nici nu acceptă instrucţiuni din partea niciunui guvern, instituţie, organ, oficiu sau agenţie. Se abţin de la orice act incompatibil cu funcţiile lor sau cu îndeplinirea sarcinilor lor[384]. Fiecare stat membru se angajează să respecte acest principiu şi să nu încerce să influenţeze membrii Comisiei în îndeplinirea sarcinilor lor.

Articolul 17 TUE reglementează, între altele, şi modalitatea de desemnare a preşedintelui Comisiei, pe de o parte şi a membrilor Colegiului Comisiei, pe de altă parte. În acest sens, alin. (7) al art. 17 TUE dispune că, „ţinând seama de alegerile pentru Parlamentul European şi după ce a procedat la consultările necesare, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune Parlamentului European un candidat la funcţia de preşedinte al Comisiei. Acest candidat este ales de Parlamentul European cu majoritatea membrilor care îl compun. În cazul în care candidatul nu întruneşte majoritatea, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune, în termen de o lună, un nou candidat, care este ales de Parlamentul European în conformitate cu aceeaşi procedură". În continuarea procedurii de formare a noi Comisii, „Consiliul, de comun acord cu preşedintele ales, adoptă lista celorlalte personalităţi pe care le propune pentru a fi numite membri ai Comisiei. Alegerea acestora se efectuează, pe baza sugestiilor făcute de statele membre. Preşedintele, Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate şi ceilalţi membri ai Comisiei sunt supuşi, în calitate de organ colegial, unui vot de aprobare al Parlamentului European. Pe baza acestei aprobări, Comisia este numită de Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată".

[384] Potrivit art. 17 alin. (3) TUE.

Din interpretarea art. 245 TFUE, rezultă că, pe durata mandatului lor, membrii Comisiei nu pot exercita nicio altă activitate profesională, remunerată sau nu. La instalarea în funcție aceştia se angajează solemn să respecte, pe durata mandatului şi după încetarea acestuia, obligațiile impuse de mandat şi, în special, obligația de onestitate şi prudență în a accepta, după încheierea mandatului, anumite funcții sau avantaje. În cazul nerespectării acestor obligații, Curtea de Justiție, sesizată de Consiliu, hotărând cu majoritate simplă, sau de Comisie, poate hotărî, după caz, destituirea persoanei în cauză în condițiile art. 247 TFUE[385] sau decăderea din dreptul la pensie ori la alte avantaje echivalente.

Mandatul membrilor Comisiei este de 5 ani. Acesta poate înceta în una din următoarele situații:

- împlinirea termenului;
- moțiunea de cenzură a Parlamentului;
- demisia voluntară;
- demiterea din oficiu şi
- decesul.

Articolul 246 TFUE are în vedere, între altele, situația în care unul dintre membrii Comisiei a demisionat sau a decedat. În această situație, persoana respectivă este înlocuită „până la încheierea mandatului de un nou membru având aceeaşi cetățenie, numit de Consiliu, de comun acord cu preşedintele Comisiei, după consultarea Parlamentului European". Trebuie remarcat faptul că, instituția Consiliului, „hotărând în unanimitate, la propunerea preşedintelui Comisiei, poate decide că nu este necesară înlocuirea, în special în cazul în care durata rămasă până la încheierea mandatului membrului Comisiei este scurtă".

Potrivit aceluiaşi articol, „în caz de demisie, de destituire sau de deces, preşedintele este înlocuit pentru restul mandatului". În plus, se reține şi faptul că, „în caz de demisie, de destituire sau de deces,

[385] Art. 247 TFUE: „În cazul în care nu mai îndeplineşte condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau în care a comis o abatere gravă, orice membru al Comisiei poate fi destituit de Curtea de Justiție, la plângerea Consiliului hotărând cu majoritate simplă sau a Comisiei".

Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate este înlocuit, până la încheierea mandatului".

O situație specială este aceea în care toți membrii Comisiei își dau demisia. În acest caz, „aceştia rămân în funcție şi continuă, în perioada rămasă până la încheierea mandatului, până la înlocuirea lor, să gestioneze afacerile curente".

În cazul în care un membru al Comisiei nu mai îndeplineşte condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau a comis o abatere gravă, acesta poate fi destituit de Curtea de Justiție, la sesizarea Consiliului sau a Comisiei[386].

Potrivit art. 17 alin. (6) TUE, „un membru al Comisiei îşi prezintă demisia în cazul în care preşedintele îi solicită acest lucru". Tot la solicitarea Preşedintelui îşi prezintă demisia şi Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate.

2. Organizare

Preşedintele Comisiei este cel care defineşte orientările în cadrul cărora Comisia îşi exercită misiunea sa, decide cu privire la organizarea internă a Comisiei pentru a asigura coerența, eficacitatea şi colegialitatea acțiunilor acesteia şi numeşte vicepreşedinții, alții decât Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, dintre membrii Comisiei[387].

Pentru a pregăti şi a pune în aplicare misiunea sa, Comisia dispune de un *sistem administrativ de servicii*, structurate în *directorate generale* şi *servicii similare*. În principiu, *directoratele generale* şi *serviciile similare* sunt structurate în *directorate*, iar directoratele în *unități*[388].

DG-urile sunt clasificate pe domenii de activitate, astfel:

- Afaceri Economice şi Financiare (ECFIN);
- Afaceri Maritime şi Pescuit (MARE);
- Agricultură şi Dezvoltare Rurală (AGRI);

[386] Potrivit art. 247 TFUE.
[387] Potrivit art. 17 TUE alin. (6).
[388] Art. 19 din Regulamentul de procedură.

- Ajutor Umanitar şi Protecţie Civilă (ECHO)
- Buget (BUDG);
- Centrul Comun de Cercetare (JRC);
- Cercetare şi Inovare (RTD);
- Comerţ (TRADE);
- Comunicare (COMM);
- Concurenţă (COMP);
- Cooperare Internaţională şi Dezvoltare (DEVCO);
- Educaţie şi Cultură (EAC);
- Energie (ENER);
- Eurostat (ESTAT);
- Impozitare şi Uniune Vamală (TAXUD);
- Informatică (DIGIT);
- Interpretare (SCIC);
- Justiţie şi Consumatori (JUST);
- Mediu (ENV);
- Migraţie şi Afaceri Interne (HOME);
- Mobilitate şi Transporturi (MOVE);
- Ocuparea Forţei de Muncă, Afaceri Sociale şi Incluziune (EMPL);
- Piaţă Internă, Industrie, Antreprenoriat şi IMM-uri (GROW);
- Politica Regională şi Urbană (REGIO);
- Politici Climatice (CLIMA);
- Resurse Umane şi Securitate (HR);
- Reţele de Comunicare, Conţinut şi Tehnologie (CNECT);
- Sănătate şi Siguranţă Alimentară (SANTE);
- Secretariatul-General (SG);
- Serviciul Instrumente de Politică Externă (FPI);
- Stabilitate Financiară, Servicii Financiare şi Uniunea Pieţelor de Capital (FISMA);
- Traduceri (DGT) şi
- Vecinătate şi Negocieri privind Extinderea (NEAR).

Serviciile Comisiei sunt următoarele:

- Arhive istorice;
- Biblioteca centrală;
- Centrul European de Strategie Politică (EPSC);
- Infrastructură şi logistică - Bruxelles (OIB);
- Infrastructură şi logistică - Luxemburg (OIL);

BCU "LUCIAN BLAGA" UNIVERSITY LIBRARY

- Oficiul de Administrație și Plată a Drepturilor Individuale (PMO);
- Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF);
- Oficiul pentru Publicații (OP);
- Responsabilul cu protecția datelor din cadrul Comisiei Europene;
- Serviciul de audit intern (IAS) și
- Serviciul juridic (SJ).

Membrilor Comisiei le este încredințată responsabilitatea portofoliilor care cuprinde sectoare ce nu corespund în mod exact articulării serviciilor administrative și a căror repartizare se schimbă la fiecare reînnoire în funcție de evoluția problemelor și de căutarea echilibrului.

Membrii Comisiei sunt responsabili, în cadrul acestor sectoare, de pregătirea lucrărilor Comisiei și de executarea deciziilor sale.

3. Funcționare

Funcționarea Comisiei este guvernată de principiul colegialității. Articolul 250 TFUE prevede faptul că „hotărârile Comisiei sunt valabil adoptate cu majoritatea membrilor săi".

Comisia este convocată de președintele său; își ține ședința cel puțin o dată pe săptămână (în principiu, miercurea); reuniuni suplimentare pot fi decise în funcție de problemele apărute. Aceasta adoptă în fiecare an programul său de lucru și stabilește, de asemenea, programele de lucru trimestriale. Președintele este cel care stabilește ordinea de zi. Fiecare membru al Comisiei poate să înscrie o problemă, care nu se găsește în programul trimestrial, pe ordinea de zi sau să ceară amânarea unei probleme înscrise pe ordinea de zi.

Hotărârile Comisiei sunt valabil adoptate cu majoritatea membrilor săi. Cvorumul este stabilit prin Regulamentul de procedură al acesteia[389], adică „numărul membrilor a căror prezență este necesară pentru a constitui cvorumul este egal cu majoritatea numărului de membri prevăzut de Tratat"[390].

Reuniunile nu sunt publice, iar dezbaterile sunt confidențiale. Comisia poate să constituie grupuri de lucru dintre membrii săi.

[389] Art. 250 TFUE.
[390] Art. 7 din Regulamentul de procedură.

Fiecare comisar este asistat de un cabinet condus de un şef de cabinet şi compus din consilieri.

Preşedintele Comisiei este asistat, în pregătirea lucrărilor şi la reuniunile Comisiei, de un Secretar general. Acesta asigură:

- punerea în aplicare a procedurilor decizionale şi veghează la executarea deciziilor;
- coordonarea între servicii;
- adoptarea măsurilor necesare pentru a asigura notificarea şi publicarea actelor, precum şi transmiterea de documente către alte instituţii;
- relaţiile oficiale cu celelalte instituţii şi
- urmărirea lucrărilor altor instituţii informând Comisia.

4. Atribuţii

Potrivit art. 17 TUE, Comisia promovează interesul general al Uniunii, adoptând măsurile necesare în acest scop. Aceasta asigură aplicarea Tratatelor, precum şi a măsurilor adoptate de instituţii în temeiul acestora. De asemenea, Comisia este cea care supraveghează, sub controlul Curţii de Justiţie a Uniunii Europene, modul în care statele membre aplică dreptul Uniunii. Totodată, execută bugetul şi gestionează programele. Comisia exercită funcţii de coordonare, de executare şi de administrare, în conformitate cu condiţiile prevăzute în Tratate. „Cu excepţia politicii externe şi de securitate comune şi a altor cazuri prevăzute în Tratate, aceasta asigură reprezentarea externă a Uniunii. Comisia adoptă iniţiativele de programare anuală şi multianuală a Uniunii, în vederea încheierii unor acorduri interinstituţionale"[391].

Comisia are un important rol politic, ea fiind răspunzătoare, din acest punct de vedere, în faţa Parlamentului European. În acest sens, art. 17 alin. (8) TUE prevede: „Comisia, în calitate de organ colegial, răspunde în faţa Parlamentului European. Parlamentul European poate adopta o moţiune de cenzură împotriva Comisiei (...). În cazul în care se adoptă o astfel de moţiune, membrii Comisiei trebuie să

[391] Potrivit art. 17 alin. (1) TUE.

demisioneze în mod colectiv din funcțiile lor, iar Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate trebuie să demisioneze din funcțiile pe care le exercită în cadrul Comisiei".

În calitate de veritabil executiv al Uniunii, Comisia dispune de o procedură cu ajutorul căreia poate „să urmărească" un stat membru care nu-şi îndeplineşte obligațiile ce-i revin din Tratate.

Tot în temeiul statutului său, implementează bugetul Uniunii şi administrează clauzele protectoare în Tratate şi în legislația secundară.

Potrivit art. 249 alin. (1) TFUE „Comisia îşi stabileşte Regulamentul de procedură pentru a asigura funcționarea sa şi a serviciilor sale", Regulament a cărui publicare o asigură.

În fiecare an, cu cel puțin o lună înainte de deschiderea sesiunii Parlamentului European, Comisia publică un raport general privind activitatea Uniunii, potrivit art. 249 alin. (2) TFUE.

Sistematizat, în doctrină[392], atribuțiile Comisiei sunt următoarele:
- de inițiativă legislativă;
- de control („gardian al Tratatelor");
- executive şi
- de reprezentare externă.

Secțiunea a VI-a

Curtea de Justiție a Uniunii Europene

Potrivit art. 19 alin. (1) TUE, Curtea de Justiție a Uniunii Europene cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul şi tribunale specializate. Acestea asigură respectarea dreptului în interpretarea şi aplicarea Tratatelor.

1. Curtea de Justiție

A. Structura şi statutul membrilor

Curtea este compusă din *judecători* şi *avocați generali.* Aceştia din urmă sunt chemați să se pronunțe, în totală independență, în cauzele

[392] **Constanța Mătuşescu,** *Drept instituțional al Uniunii Europene,* Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2013, pag. 224-228.

supuse Curții, prin concluzii care constituie stadiul final al procedurii orale[393].

În prezent, Curtea este compusă din *28 judecători* și *11 avocați* generali. Numărul judecătorilor și al avocaților generali poate fi modificat printr-o decizie a Consiliului[394] luată cu votul unanim al membrilor acestuia, la cererea Curții.

Judecătorii și avocații generali ai Curții de Justiție sunt aleși dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență și care întrunesc condițiile cerute pentru exercitarea, în țările lor, a celor mai înalte funcții jurisdicționale, sau care sunt jurisconsulți ale căror competențe sunt recunoscute[395].

Capacitatea candidaților de a exercita funcțiile de judecător și avocat general în cadrul Curții de Justiție, înainte ca guvernele statelor membre să facă nominalizările, este analizată de un Comitet[396] care emite, în acest sens, un aviz. „Comitetul este format din șapte personalități alese dintre foștii membri ai Curții de Justiție și ai Tribunalului, dintre membrii instanțelor naționale supreme și din jurişti reputați, dintre care unul este propus de Parlamentul European"[397].

Judecătorii și avocații generali sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre pentru o perioadă de 6 ani.

Mandatul de 6 ani poate fi reînnoit, ceea ce duce la stabilitatea Curții, deși la o perioadă de 3 ani are loc o reînnoire parțială a judecătorilor și a avocaților generali[398]. Cu acest prilej, judecătorii, respectiv avocații generali, sunt înlocuiți parțial, înlocuirea vizând jumătate din numărul lor. În cazul în care numărul de judecători sau avocați generali este impar, numărul celor înlocuiți este, alternativ,

---

[393] Art. 252 TFUE.

[394] De exemplu, Decizia Consiliului din 25 iunie 2013 privind majorarea numărului de avocați generali ai Curții de Justiție a Uniunii Europene (2013/336/UE), publicată în JOUE L179, din 29.06.2013, prin care numărul avocaților generali ai Curții de Justiție a Uniunii Europene a fost majorat, după cum urmează: la nouă, începând cu 1 iulie 2013; la unsprezece, începând cu 7 octombrie 2015 (potrivit art. 1 din Decizie).

[395] Art. 253 TFUE.

[396] Regulamentul de funcționare al acestui comitet este stabilit prin Decizia Consiliului din 25 februarie 2010 (2010/124/UE), publicat în JOUE L 50, din 27.2.2010.

[397] Art. 255 alin. (2) TFUE.

[398] Art. 253 alin. (2) TFUE.

numărul întreg imediat superior, respectiv numărul întreg imediat inferior jumătății numărului judecătorilor sau al avocaților generali[399].

În afară de schimbarea ordinară şi de deces, funcția de judecător încetează în mod individual prin demisie. „Judecătorii pot fi înlăturați din funcție sau declarați decăzuți din dreptul la pensie sau din alte avantaje echivalente numai în cazul în care, în opinia unanimă a judecătorilor şi avocaților generali ai Curții de Justiție, nu mai corespund condițiilor cerute sau nu mai îndeplinesc obligațiile aferente funcției lor"[400]. Judecătorii ale căror funcții încetează înainte de expirarea mandatului sunt înlocuiți pentru restul mandatului[401].

Statutul membrilor Curții de Justiție este stabilit de Statutul Curții şi de Regulamentul de procedură, caracterizându-se prin următoarele:

- „înainte de a intra în funcție, fiecare judecător depune, în fața Curții de Justiție reunită în şedință publică, jurământul că îşi va exercita atribuțiile cu deplină imparțialitate şi potrivit conştiinței sale şi că nu va divulga nimic din secretul deliberărilor"[402];
- „judecătorii beneficiază de imunitate de jurisdicție. În ceea ce priveşte actele îndeplinite de aceştia, inclusiv cuvintele rostite şi scrise în calitatea lor oficială, judecătorii continuă să beneficieze de imunitate după încetarea funcției lor"[403];
- judecătorii nu pot exercita nicio funcție politică sau administrativă;
- „judecătorii nu pot exercita nicio altă activitate profesională, fie că este sau nu remunerată, în afara cazului în care Consiliul, hotărând cu majoritate simplă, acordă o derogare cu titlu excepțional"[404];
- la încetarea mandatului, judecătorii şi avocații generali au obligația de „onestitate şi discreție" în privința acceptării unor funcții sau avantaje[405] şi
- atât judecătorii, cât şi avocații generali, au obligația de a-şi stabili reşedința în oraşul în care Curtea de Justiție îşi are sediul[406].

---

[399] Potrivit art. 9 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[400] Art. 6 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[401] Potrivit art. 7 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[402] Art. 2 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[403] Art. 3 alin. (1) din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[404] Art. 4 alin. (2) din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[405] Art. 4 alin. (3) din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[406] Art. 14 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

B. Organizare şi funcţionare

Judecătorii aleg dintre ei *preşedintele* şi *vicepreşedintele* Curţii de Justiţie, pentru o perioadă de trei ani. Mandatul acestora poate fi reînnoit. Vicepreşedintele îl asistă pe preşedinte în condiţiile prevăzute de regulamentul de procedură. El îl înlocuieşte pe preşedinte în caz de împiedicare sau în cazul în care funcţia de preşedinte este vacantă[407].

Atribuţiile preşedintelui Curţii sunt următoarele[408]:

- reprezintă Curtea;
- conduce lucrările Curţii;
- prezidează reuniunile generale ale membrilor Curţii, precum şi şedinţele şi deliberările Plenului şi ale Marii Camere şi
- asigură buna funcţionare a serviciilor instituţiei.

Vicepreşedintele Curţii are drept atribuţii pe cele ce urmează:

- îl asistă pe preşedintele Curţii în exercitarea funcţiilor sale;
- îl înlocuieşte pe preşedintele Curţii în caz de împiedicare şi
- la cererea preşedintelui, îl înlocuieşte pe acesta în exercitarea următoarelor funcţii: reprezentarea Curţii; conducerea lucrărilor Curţii; prezidarea reuniunilor generale ale membrilor Curţii, precum şi a şedinţelor, respectiv a deliberărilor Plenului şi ale Marii Camere.

Curtea de Justiţie îşi numeşte *grefierul* şi îi stabileşte statutul. Grefierul Curţii este ales prin vot secret, pe o perioadă de 6 ani, mandat care poate fi reînnoit. Curtea poate numi, potrivit procedurii prevăzute pentru grefier, un *grefier adjunct*, însărcinat să îl asiste pe grefier şi să îl înlocuiască în caz de împiedicare.

Grefierul este obligat să depună jurământul în faţa Curţii, în sensul că îşi va exercita atribuţiile cu toată imparţialitatea şi nu va divulga secretul dezbaterilor.

Grefierul are următoarele atribuţii[409]:

- primeşte, transmite şi păstrează toate înscrisurilor;
- efectuează notificările pe care le presupune aplicarea Regulamentului de procedură al Curţii;

---

[407] Potrivit art. 9a din Statutul Curţii de Justiţie a Uniunii Europene.

[408] Potrivit art. 9 din Regulamentul de procedură al Curţii de Justiţie a Uniunii Europene.

[409] Potrivit art. 20 din Regulamentul de procedură al Curţii de Justiţie a Uniunii Europene.

- îi asistă pe membrii Curții în exercițiul tuturor atribuțiilor lor;
- păstrează sigiliile şi răspunde de arhive;
- se îngrijeşte de publicațiile Curții, în special de repertoriul jurisprudenței;
- conduce serviciile instituției sub autoritatea preşedintelui Curții;
- răspunde de gestionarea personalului şi a administrației, precum şi de pregătirea şi de execuția bugetului.

În cazul în care apreciază a fi necesar pentru studierea cauzelor cu care este sesizată şi pentru cercetarea judecătorească a acestora, Curtea propune numirea unor *raportori adjuncți*[410]. Aceştia sunt aleşi dintre persoanele care oferă toate garanțiile de independență şi dețin titlurile juridice necesare fiind numiți de Consiliu care hotărăşte cu majoritate simplă. Anterior începerii activității depun jurământul în fața Curții, în sensul că îşi vor exercita funcțiile cu deplină imparțialitate şi potrivit conştiinței lor şi că nu vor divulga nimic din secretul deliberărilor. Raportorii adjuncți au, în special, următoarele atribuții:
- asistă preşedintele Curții în procedura măsurilor provizorii şi
- asistă judecătorii raportori în îndeplinirea sarcinilor lor.

Instanța de la Luxemburg lucrează în Camere, formate din 3 la 5 judecători şi în Marea Cameră, formată din 15 judecători.

Judecătorii aleg dintre ei preşedinții camerelor. Preşedinții camerelor de cinci judecători sunt aleşi pentru un mandat de trei ani. Mandatul acestora poate fi reînnoit o dată.

Marea Cameră este prezidată de preşedintele Curții. Din Marea Cameră mai fac parte vicepreşedintele Curții şi trei preşedinți de cameră formată din cinci judecători, precum şi alți judecători.

Curtea se întruneşte în Marea Cameră la cererea unui stat membru sau a unei instituții a Uniunii, care este parte în proces[411].

Reuniunile Curții şedințe plenare se impun în cauzele special precizate în Tratate[412] sau dacă se consideră că o cauză cu care este sesizată are o importanță excepțională[413].

---

[410] Sunt diferiți de judecătorii raportori.
[411] Potrivit art. 16 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[412] În special, în cazurile pentru demiterea Mediatorului, a membrilor Curții de Conturi ş.a.
[413] Potrivit art. 16 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Instanța supremă de la Luxemburg poate delibera valabil numai în prezența unui număr impar de judecători. Deciziile camerelor formate din trei sau din cinci judecători sunt valabile numai în cazul în care se iau de trei judecători. Deliberările Marii Camere sunt valabile numai în cazul în care sunt prezenți 11 judecători din totalul de 15. Deliberările Curții întrunite în Plen sunt valabile numai în cazul în care sunt prezenți 17 judecători[414] din cei 28. În ce privește numărul de judecători care participă la deliberări este de reținut că dacă, în urma unui caz de împiedicare, numărul acestora este par, judecătorul cel mai nou în funcție se abține să participe la deliberări, cu excepția cazului în care acesta este judecătorul raportor. În această situație, se abține să participe la deliberări judecătorul care îl precedă imediat în rangul de vechime pe acesta[415].

Deliberările Curții sunt şi rămân secrete. În cazul în care s-a organizat o şedință de audiere a pledoariilor, numai judecătorii care au participat la aceasta şi, eventual, raportorul adjunct însărcinat cu studierea cauzei iau parte la deliberări. Fiecare judecător care a participat la deliberări îşi exprimă părerea şi o motivează. Concluziile adoptate în urma discuției finale de majoritatea judecătorilor determină decizia Curții[416].

Curtea de Justiție de la Luxemburg este o instituție care funcționează permanent, vacanțele judiciare fixate de ea întrerup activitatea, dar nu suspendă termenele procedurale.

C. Competențe (ratione materiae şi ratione personae)

Potrivit art. 19 TUE, „Curtea de Justiție a Uniunii Europene hotărăşte în conformitate cu Tratatele:

- cu privire la acțiunile introduse de un stat membru, de o instituție ori de persoane fizice sau juridice şi

---

[414] Potrivit art. 17 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

[415] Potrivit art. 33 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Uniunii Europene.

[416] Art. 32 alin. (2) – (4) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Uniunii Europene.

- cu titlu preliminar, la solicitarea instanțelor judecătorești naționale, cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea actelor adoptate de instituții".

De asemenea, potrivit Tratatelor Uniunii Europene, Curtea este competentă:

- să controleze „legalitatea actelor legislative, a actelor Consiliului, ale Comisiei şi ale Băncii Centrale Europene, altele decât recomandările şi avizele, şi a actelor Parlamentului European şi ale Consiliului European menite să producă efecte juridice față de terți. Aceasta controlează, de asemenea, legalitatea actelor organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii destinate să producă efecte juridice față de terți"[417];

- să soluționeze acțiunile introduse pentru constatarea abținerii Parlamentului European, Consiliului European, Consiliului, Comisiei sau Băncii Centrale Europene de a hotărî[418];

- să judece litigiile care au ca obiect repararea prejudiciilor cauzate de instituțiile sale sau de agenții săi în exercițiul funcțiunilor lor[419];

- „să se pronunțe asupra oricărui litigiu dintre Uniune şi agenții acesteia, în limitele şi condițiile stabilite prin Statutul funcționarilor Uniunii şi regimul aplicabil celorlalți agenți ai Uniunii"[420];

- să judece litigiile privind îndeplinirea obligațiilor statelor membre care rezultă din Statutul Băncii Europene de Investiții[421];

- să se pronunțe în cauzele ce au ca obiect hotărârile Consiliului guvernatorilor Băncii Europene de Investiții ori hotărârile Consiliului de administrație al Băncii Europene de Investiții[422];

- să judece litigiile referitoare la îndeplinirea de către băncile centrale naționale a obligațiilor care rezultă din Tratate şi din Statutul SEBC şi al BCE[423];

- „să se pronunțe în temeiul unei clauze compromisorii cuprinsă într-un contract de drept public sau de drept privat, încheiat de Uniune sau în numele acesteia"[424] şi

---

[417] Art. 263 TFUE.
[418] Art. 265 TFUE.
[419] Art. 268 TFUE coroborat cu prevederile art. 340 alin. (2) TFUE.
[420] Art. 270 TFUE.
[421] Art. 271 lit. a) TFUE.
[422] Art. 271 lit. b) şi c) TFUE.
[423] Art. 271 lit. c) TFUE.
[424] Art. 272 TFUE.

- „să se pronunțe asupra oricărui diferend dintre statele membre în legătură cu obiectul Tratatelor, în cazul în care este sesizată cu privire la acest diferend în temeiul unui compromis"[425].

Curtea de Justiție a Uniunii Europene *nu este competentă* în ceea ce privește dispozițiile privind politica externă și de securitate comună, nici în ceea ce privește actele adoptate în temeiul acestora[426].

De asemenea, Curtea nu este competentă să verifice legalitatea sau proporționalitatea operațiunilor efectuate de poliție sau de alte servicii de aplicare a legii într-un stat membru și nici să hotărască cu privire la exercitarea responsabilităților care le revin statelor membre în vederea menținerii ordinii publice și a apărării securității interne[427].

2. Tribunalul

Tribunalul este succesorul Tribunalului de Primă Instanță (TPI). TPI a luat ființă pe baza prevederilor introduse de Actul Unic European. Astfel, la cererea Curții și după consultarea Comisiei și a Parlamentului, Consiliul a hotărât, cu unanimitatea voturilor, crearea unei jurisdicții de primă instanță, pe lângă Curtea de Justiție. Tribunalul de Primă Instanță și-a început activitatea la 1 septembrie 1989, pe baza deciziei Consiliului[428] din 24 octombrie 1988.

A. Structura și statutul membrilor

Potrivit art. 48[429] din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, Tribunalul este compus din:

- 40 de judecători începând cu 25 decembrie 2015;

---

[425] Art. 273 TFUE.

[426] Art. 275 alin. (1) TFUE.

[427] Art. 276 TFUE.

[428] Decizia Consiliului de instituire a Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene (88/591/CECO, CEE, Euratom), publicată în JOCE L 319, din 25.11.1988.

[429] Astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE, Euratom) 2015/2422 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, publicat în JOUE L 341, din 24.12.2015.

- 47 de judecători începând cu 1 septembrie 2016;

- 2 judecători pentru fiecare stat membru începând cu 1 septembrie 2019.

„Membrii Tribunalului sunt aleşi dintre persoanele care oferă depline garanții de independență şi care au capacitatea cerută pentru exercitarea unor înalte funcții jurisdicționale. Aceştia sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre, pentru o perioadă de 6 ani, după consultarea Comitetului"[430]. Ca şi în cazul judecătorilor de la Curtea de Justiție, capacitatea candidaților de a exercita funcțiile de judecător în cadrul Tribunalului, înainte ca guvernele statelor membre să facă nominalizările, este analizată de un comitet[431] care emite, în acest sens, un aviz.

Mandatul judecătorilor suplimentari din cadrul Tribunalului, care urmează să fie numiți este reglementat în art. 2 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, astfel:

- mandatul a 6 dintre cei 12 judecători suplimentari care au fost numiți de la 25 decembrie 2015 încetează la 31 august 2016. Aceşti 6 judecători au fost aleşi astfel încât guvernele a 6 state membre au propus câte 2 judecători pentru reînnoirea parțială a Tribunalului din 2016. Mandatul celorlalți 6 judecători încetează la 31 august 2019;

- mandatul a 3 dintre cei 7 judecători suplimentari care urmează să fie numiți începând cu 1 septembrie 2016 încetează la 31 august 2019. Aceşti 3 judecători sunt aleşi astfel încât guvernele a 3 state membre să propună câte 2 judecători pentru reînnoirea parțială a Tribunalului din 2019. Mandatul celorlalți 4 judecători încetează la 31 august 2022;

- mandatul a 4 dintre cei 9 judecători suplimentari care urmează să fie numiți începând cu 1 septembrie 2019 încetează la 31 august 2022. Aceşti 4 judecători sunt aleşi astfel încât guvernele a 4 state membre să propună câte 2 judecători pentru reînnoirea parțială a Tribunalului din 2022. Mandatul celorlalți cinci judecători încetează la 31 august 2025.

---

[430] Art. 254 alin. (2) TFUE.

[431] Este vorba despre acelaşi Comitet, menționat anterior, „format din şapte personalități alese dintre foştii membri ai Curții de Justiție şi ai Tribunalului, dintre membrii instanțelor naționale supreme şi din juriști reputați, dintre care unul este propus de Parlamentul European" [art. 255 alin. (2) TFUE].

Spre deosebire de Curte, *Tribunalul nu are în componență avocați generali*, dar „oricare dintre judecători, cu excepția președintelui, a vicepreședintelui și a președinților de cameră ai Tribunalului, poate exercita, într-o cauză determinată, funcția de avocat general"[432] (fără a cumula cele două calități). Potrivit art. 30 din Regulamentul de procedură, Tribunalul poate fi asistat de un avocat general în măsura în care consideră că dificultatea problemelor de drept sau complexitatea în fapt a cauzei necesită această asistență.

Independența Tribunalului este asigurată de o grefă distinctă. Tribunalul numește *grefierul* pentru o perioadă de șase ani. Mandatul acestuia poate fi reînnoit. De asemenea, Tribunalul „poate numi, potrivit procedurii prevăzute pentru grefier, *unul sau mai mulți grefieri* adjuncți, însărcinați să îl asiste pe grefier și să îl înlocuiască în caz de împiedicare"[433].

În concordanță cu prevederile art. 35 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, atribuțiile grefierului sunt următoarele:

- primește, transmite și păstrează toate înscrisurile;
- efectuează notificările;
- îi asistă pe membrii Tribunalului în exercițiul tuturor atribuțiilor lor;
- păstrează sigiliile și răspunde de arhive;
- se îngrijește de publicațiile Tribunalului, în special de Repertoriul jurisprudenței, și de difuzarea pe internet a documentelor referitoare la Tribunal;
- asigură administrarea, gestiunea financiară și contabilitatea Tribunalului și
- asistă la ședințele Tribunalului.

B. Organizare și funcționare

Imediat după înlocuirea parțială, ce are loc la fiecare 3 ani, potrivit art. 254 alin. (2) TFUE, judecătorii aleg dintre ei *președintele* și *vicepreședintele* Tribunalului, fiecare pentru o perioadă de 3 ani.

---

[432] Art. 3 alin. (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, publicat în JOUE L 105, din 23.4.2015. Regulamentul intră în vigoare la 1 iunie 2015.

[433] Art. 33 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

Atribuțiile președintelui sunt prevăzute în art. 10 din Regulamentul de procedură al Tribunalului și se concretizează în următoarele:

- reprezintă Tribunalul;
- conduce lucrările și serviciile Tribunalului;
- prezidează conferința plenară și
- prezidează Marea Cameră.

Vicepreședintele îndeplinește următoarele atribuții[434]:

- îl asistă pe președintele Tribunalului în exercitarea funcțiilor sale și îl înlocuiește în caz de împiedicare și
- îl înlocuiește pe președinte, la cererea acestuia, în următoarele cazuri: reprezintă Tribunalul; conduce lucrările și serviciile Tribunalului; prezidează conferința plenară.

În cadrul Tribunalului se constituie *camere* care judecă în complet de 3 și de 5 judecători. Tribunalul poate judeca și în *Marea Cameră*, compusă din 15 judecători, în următoarele situații[435]:

- când dificultatea problemelor de drept sau importanța cauzei ori împrejurări speciale justifică această măsură;
- Camera sesizată cu o cauză sau președintele Tribunalului poate, în orice stadiu al procedurii, din oficiu sau la cererea unei părți principale, să propună conferinței plenare să dispună trimiterea;
- decizia de trimitere a unei cauze este luată de conferința plenară;
- decizia de trimitere a unei cauze unei camere care judecă în complet format din mai puțini judecători este luată de conferința plenară după ascultarea părților principale și
- cauza trebuie judecată de o cameră care judecă în complet format din cel puțin cinci judecători atunci când un stat membru sau o instituție a Uniunii, parte în proces, solicită aceasta.

Regulamentul de procedură prevede și o excepție de la judecarea în complet de 3 judecători, prin posibilitatea judecării cauzelor respective de *judecătorul raportor,* care hotărăște în calitate de *judecător unic*, sub condiția întrunirii următoarelor cerințe[436]:

- lipsa dificultății problemelor de drept sau de fapt ridicate;
- importanța limitată a cauzei și

---

[434] Potrivit art. 11 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
[435] Prevăzute la art. 28 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
[436] Stabilite la art. 29 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

- absența altor împrejurări speciale.

Cauzele care pot fi judecate de judecătorul raportor, în calitate de judecător unic sunt, după cum urmează:

- acțiunile îndreptate împotriva deciziilor camerelor de recurs ale Oficiului şi care privesc aplicarea normelor referitoare la un regim de proprietate intelectuală. Potrivit art. 1 alin. (2) lit. g) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, „termenul „Oficiu" desemnează, după caz Oficiul pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene şi modele industriale) sau Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante";

- acțiunile, formulate de orice persoană fizică sau juridică, împotriva actelor al căror destinatar este sau care o privesc direct şi individual, precum şi împotriva actelor normative care o privesc direct şi care nu presupun măsuri de executare[437], sub condiția ca acestea să invoce numai chestiuni, deja, clarificate de o jurisprudență consacrată sau care fac parte dintr-o serie de cauze având acelaşi obiect, una dintre acestea fiind, deja, soluționată cu autoritate de lucru judecat;

- acțiunile prin care orice persoană fizică sau juridică sesizează Curtea în legătură cu omisiunea unei instituții, organ, oficiu sau agenție a Uniunii de a-i adresa un act, altul decât o recomandare sau un aviz[438], sub condiția ca acestea să invoce doar chestiuni, deja, clarificate de o jurisprudență consacrată sau care fac parte dintr-o serie de cauze având acelaşi obiect, una dintre acestea fiind, deja, soluționată cu autoritate de lucru judecat;

- acțiunile care au ca obiect repararea prejudiciilor cauzate de instituțiile sale sau de agenții săi în exercițiul funcțiunilor lor şi care ridică doar chestiuni, deja, clarificate de o jurisprudență consacrată sau care fac parte dintr-o serie de cauze având acelaşi obiect, una dintre acestea fiind, deja, soluționată cu autoritate de lucru judecat ți

- cauzele introduse în temeiul art. 272 TFUE, adică în cazul în care Tribunalul este chemat să se pronunțe în temeiul unei clauze compromisorii cuprinsă într-un contract de drept public sau de drept privat, încheiat de Uniune sau în numele acesteia.

---

[437] Art. 263 alin. (4) TFUE.

[438] Art. 265 alin. (3) TFUE.

Deciziile care privesc chestiuni administrative, dar şi altele prevăzute în mod expres de Regulamentul de procedură, sunt luate de Tribunal în cadrul *conferinței plenare*, la care participă, cu drept de vot, toți judecătorii[439]. Grefierul asistă la conferința plenară, în afară de cazul în care Tribunalul decide altfel.

„Anul judecătoresc începe la data de 1 septembrie a anului calendaristic şi se încheie la data de 31 august a anului următor. Vacanțele judecătoreşti sunt stabilite de Tribunal. Pe durata vacanțelor judecătoreşti, în caz de urgență, preşedintele Tribunalului şi preşedinții de cameră pot convoca judecătorii şi, dacă este cazul, avocatul general, special desemnat. Tribunalul respectă zilele de sărbătoare legală ale locului în care îşi are sediul. Pentru motive temeinice, Tribunalul poate acorda concedii judecătorilor. Datele vacanțelor judecătoreşti se publică anual în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene"[440].

C. Competențe (ratione materiae şi ratione personae)

Tribunalul are competența[441] să judece în primă instanță toate acțiunile directe, cu excepția celor atribuite unui Tribunal specializat sau a celor rezervate prin statut Curții de Justiție. Astfel, Tribunalul este competent să soluționeze[442]:

- acțiunile introduse de persoane fizice sau juridice împotriva actelor instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii Europene ale căror destinatare sunt sau care le privesc în mod direct şi individual (este vorba, de exemplu, de o acțiune formulată de o întreprindere împotriva unei decizii a Comisiei prin care i s-a aplicat o amendă), precum şi împotriva actelor normative care îi privesc direct şi care nu presupun măsuri de executare sau, de asemenea, împotriva abținerii de a acționa a acestor instituții, organe, oficii sau agenții;

---

[439] Art. 42 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

[440] Art. 41 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

[441] Art. 256 TFUE.

[442] Potrivit http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7033/#compos (accesat la 22 aprilie 2016).

- acțiunile introduse de statele membre împotriva Comisiei;
- acțiunile introduse de statele membre împotriva Consiliului cu privire la actele adoptate în domeniul ajutoarelor de stat, la măsurile de protecție comercială („dumping") și la actele prin care Consiliul exercită competențe de executare;
- acțiunile prin care se urmărește obținerea unor despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de instituțiile sau de organele, de oficiile ori de agențiile Uniunii Europene sau de agenții acestora;
- acțiunile care se întemeiază pe contrate încheiate de Uniunea Europeană în care se prevede în mod expres competența Tribunalului;
- acțiunile în domeniul proprietății intelectuale îndreptate împotriva Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele) și împotriva Oficiului Comunitar pentru Soiuri de plante și
- recursurile împotriva deciziilor Tribunalului Funcției Publice, limitate la chestiunile de drept.

Deciziile pronunțate de Tribunal pot face obiectul unui recurs la Curtea de Justiție, limitat la chestiunile de drept, în condițiile și limitele prevăzute de Statutul Curții de Justiție.

3. Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene (Tribunal specializat)

Tratatul de la Nisa a prevăzut înființarea de Camere jurisdicționale în anumite domenii. La 4 noiembrie 2004, Consiliul a adoptat, pe această bază, o decizie[443] care instituie Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene (TFP), ca efect al extinderii Uniunii Europene la cele 25, respectiv 27, 28 de state membre.

A. Componență

TFP are în componență *7 judecători*, aleși pentru o perioadă de 6 ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului. La solicitarea Curții,

[443] Decizia Consiliului din 2 noiembrie 2004 de instituire a Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene (2004/752/CE, Euratom), publicată în JOUE L 333, din 9.11.2004.

Consiliul, statuând cu majoritate calificată, poate mări numărul judecătorilor.

Judecătorii sunt numiți de către Consiliu. La numirea judecătorilor, Consiliul are sarcina de a asigura o componență echilibrată a TFP, pe o bază geografică cât mai largă. Orice persoană care are cetățenia unui stat membru al UE poate să-şi prezinte candidatura. Consiliul, statuând cu majoritate calificată, pe baza recomandărilor Curții, stabileşte condițiile şi modalitățile cu privire la prezentarea şi analizarea candidaturilor[444].

În temeiul art. 62c din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, Parlamentul European şi Consiliul „pot să afecteze *judecători ad-interim* pe lângă Tribunalele specializate pentru a suplini absența unor judecători care, fără a se afla într-o situație de invaliditate considerată totală, sunt împiedicați totuşi pentru o lungă perioadă de timp să participe la soluționarea cauzelor. În acest caz, Parlamentul European şi Consiliul stabilesc condițiile în care sunt numiți judecătorii ad-interim, drepturile şi obligațiile acestora, modalitățile potrivit cărora îşi exercită funcția şi împrejurările care pun capăt acesteia". Drept urmare, a fost adoptat Regulamentul (UE, Euratom) nr. 979/2012 privind judecătorii ad-interim ai Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene[445].

Judecătorii ad-interim sunt aleşi, pentru o perioadă de 4 ani dintre foştii membri ai Curții de Justiție a Uniunii Europene care au posibilitatea să stea la dispoziția Tribunalului Funcției Publice[446]. Alegerea se face dintre cele 3 persoane prevăzute într-o listă stabilită de către Consiliu, hotărând în unanimitate, la propunerea Curții de Justiție. „Lista respectivă stabileşte ordinea în care judecătorii ad-interim sunt chemați să exercite atribuții judiciare"[447].

---

[444] Art. 3 din Anexa I la Statutul Curții de Justiție Uniunii Europene.

[445] Regulamentul (EU, EURATOM) nr. 979/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind judecătorii ad-interim ai Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene, publicat în JOUE L 303, din 31.10.2012.

[446] Potrivit art. 1 alin. (1) din Regulamentul (EU, EURATOM) nr. 979/2012.

[447] Art. 1 alin. (1) din Regulamentul (EU, EURATOM) nr. 979/2012.

Numele unui judecător ad-interim se radiază de pe listă în caz de deces sau demisie sau în cazul unei decizii de înlăturare din funcție[448].

„Tribunalul Funcției Publice poate decide să recurgă la un judecător ad-interim în cazul în care constată că un judecător este sau urmează să fie împiedicat să participe la soluționarea cauzelor din motive medicale, că această împiedicare durează sau este probabil să dureze cel puțin 3 luni și apreciază că respectivul judecător nu se află totuși într-o situație de invaliditate considerată totală"[449]. „Funcția unui judecător ad-interim încetează prin dispariția cauzei de împiedicare a judecătorului pe care îl înlocuiește. Cu toate acestea, judecătorul ad-interim continuă să își exercite funcția până la soluționarea cauzelor care i-au fost încredințate"[450].

B. Organizare și funcționare

În cadrul TFP funcționează un *Comitet* compus din 7 personalități dintre foștii membri ai Curții de Justiție și ai Tribunalului și din juriști care au competențe notorii. Desemnarea membrilor Comitetului, precum și regulile sale de funcționare sunt decise de către Consiliu, statuând cu majoritate calificată, pe baza recomandării Curții de Justiție.

Comitetul își dă avizul cu privire la candidații la exercitarea funcției de judecător al TFP. Alături de aviz, Comitetul oferă lista cu candidații care au o competență foarte ridicată.

Judecătorii desemnează dintre ei, pentru o perioadă de 3 ani, un *președinte*. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Tribunalul Funcției Publice lucrează în *Camere* compuse din *3 judecători*[451]. Cu titlu excepțional, cauzele pot fi judecate în *ședință plenară*, în cameră alcătuită din *5 judecători* sau de *un judecător unic*.

Președintele TFP prezidează Camerele formate din 3 sau 5 judecători.

---

[448] Potrivit art. 4 din Regulamentul (EU, EURATOM) nr. 979/2012.
[449] Potrivit art. 1 alin. (2) din Regulamentul (EU, EURATOM) nr. 979/2012.
[450] Art. 5 din Regulamentul (EU, EURATOM) nr. 979/2012.
[451] Art. 4 alin. (2) din Anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Tribunalul Funcției Publice își numește un *grefier*, căruia îi stabilește statutul.

C. Competențe (ratione materiae și ratione personae)

Această nouă jurisdicție specializată este „competentă să se pronunțe în contenciosul funcției publice a Uniunii Europene"[452].

Tribunalul Funcției Publice „exercită, în primă instanță, competențe în litigiile dintre Uniune și funcționarii acesteia în temeiul art. 270 TFUE, inclusiv în litigiile dintre orice organe, oficii sau agenții și funcționarii acestora pentru care competența este atribuită Curții de Justiție a Uniunii Europene"[453].

Deciziile sale pot face obiectul unor acțiuni introduse în fața Tribunalului și, în mod excepțional, în fața Curții de Justiție.

Secțiunea a VII-a

Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene

1. Procedura în fața Curții de Justiție

Dispoziții referitoare la procedura în fața Curții de Justiție întâlnim, în special, în:

- Tratatul privind Uniunea Europeană;
- Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene;
- Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene;
- Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Uniunii Europene;
- Regulamentul adițional al Curții de Justiție a Uniunii Europene[454];
- Recomandările în atenția instanțelor naționale, referitoare la efectuarea trimiterilor preliminare[455] și

---

[452] Art. 1 din Decizia 2004/752/CE, Euratom.
[453] Art. 1 din Anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
[454] Publicat în JOUE L 32, din 1.2.2014.
[455] 2012/C 338/01, publicate în JOUE C 338, din 6.11.2012.

- Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea[456].

A. Faza scrisă

Faza scrisă a procedurii urmăreşte drept scop prezentarea în fața Curții a obiecțiilor, motivelor sau argumentelor părților din procedură sau, în materie preliminară[457], a observațiilor pe care persoanele interesate înțeleg să le formuleze în legătură cu întrebările adresate de instanțele statelor membre ale Uniunii[458].

În cazul *acțiunilor directe*, faza scrisă a procedurii se deschide prin formularea unei cereri introductive, care trebuie să cuprindă următoarele[459]:

- numele şi domiciliul reclamantului;
- partea împotriva căreia este formulată cererea introductivă;
- obiectul litigiului, motivele şi argumentele invocate, precum şi o expunere sumară a motivelor menționate;
- concluziile reclamantului şi
- probele şi propunerea de probe, dacă este necesar.

Cererea introductivă este însoțită, după caz, de următoarele înscrisuri[460]:

- actul a cărui anulare este cerută sau
- o probă scrisă a datei invitației de a acționa adresate unei instituții ori
- un exemplar al compromisului intervenit între statele membre interesate.

În cazul în care aceste acte nu sunt anexate la cerere, grefierul solicită părții în cauză să le prezinte într-un termen rezonabil, fără ca

---

[456] Publicate în JOUE L 31, din 31.1.2014.

[457] În acest sens, a se vedea şi **Mircea Duțu, Andrei Duțu,** *Dreptul contenciosului european,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2010, pag. 150-154.

[458] Potrivit pct. 9 din Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea.

[459] Potrivit art. 120 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

[460] Prevăzute în art. 21 par. 2 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

decăderea din drepturi să poată fi opusă părții dacă actele sunt prezentate după expirarea termenului de introducere a acțiunii.

Cererea introductivă se notifică pârâtului.

În termen de două luni de la notificarea cererii introductive, pârâtul depune un *memoriu în apărare*. Memoriul în apărare cuprinde[461]:

- numele şi domiciliul pârâtului;
- motivele şi argumentele invocate;
- concluziile pârâtului, respectiv
- probele şi propunerea de probe, dacă este necesar.

Termenul de două luni prevăzut pentru depunerea memoriului în apărare, „la care se adaugă termenul invariabil pentru considerente de distanță de 10 zile, nu poate fi prelungit decât cu titlu excepțional şi în urma formulării unei cereri corespunzător motivate, depusă în timp util, în care sunt expuse împrejurările de natură să justifice o asemenea prelungire"[462].

Cererea introductivă şi memoriul în apărare pot fi completate cu o *replică* a reclamantului şi cu o *duplică* a pârâtului. Preşedintele stabileşte termenele în care se depun aceste acte de procedură[463].

Memoriile sunt supuse aceloraşi reguli de formă precum cererea introductivă şi memoriul în apărare. „Întrucât cadrul şi motivele sau obiecțiile aflate în centrul litigiului au fost expuse (sau contestate) în mod detaliat în cererea introductivă şi în memoriul în apărare, singura finalitate a replicii şi a duplicii este să permită reclamantului şi pârâtului să îşi precizeze poziția sau să îşi detalieze argumentația cu privire la o problemă importantă, preşedintele putând de asemenea, să precizeze el însuşi aspectele la care ar trebui să se refere aceste acte. Actele trebuie depuse la grefă în termenele stabilite de Curte, prelungirea acestor termen nefiind acordată de preşedinte decât cu titlu excepțional şi în urma unei cereri corespunzător motivate"[464].

---

[461] Potrivit art. 124 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

[462] Pct. 14 din Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea.

[463] Art. 126 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

[464] Pct. 16 din Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea.

Faza scrisă a procedurii are un rol important în înțelegerea cauzei de către Curte, în măsura în care ea trebuie să permită acesteia din urmă ca, din lectura memoriilor sau a observațiilor depuse, să dobândească o idee precisă cu privire la obiectul cauzei cu care este sesizată şi la implicațiile acesteia[465].

Spre deosebire de materia acțiunilor directe, unde „părțile sunt invitate să îşi exprime poziția cu privire la memoriile depuse de celelalte părți din procedură, faza scrisă a procedurii *trimiterilor preliminare* se caracterizează prin absența contradictorialității, persoanele interesate fiind doar invitate să îşi facă cunoscute eventualele observații cu privire la întrebările adresate de o instanță națională, fără să aibă, în principiu, cunoştință de poziția celorlalte persoane interesate referitoare la aceleaşi întrebări"[466].

Astfel, în cazul trimiterilor preliminare, „pe lângă textul întrebărilor adresate Curții cu titlu preliminar, *cererea de decizie preliminară* trebuie să cuprindă:

- o expunere sumară a obiectului litigiului, precum şi a faptelor pertinente, astfel cum au fost constatate de instanța de trimitere, sau cel puțin o expunere a circumstanțelor factuale pe care se întemeiază întrebările;
- conținutul dispozițiilor naționale care ar putea fi aplicate în speță şi, dacă este cazul, jurisprudența națională pertinentă şi
- expunerea motivelor care au determinat instanța de trimitere să aibă îndoieli cu privire la interpretarea sau validitatea anumitor dispoziții ale dreptului Uniunii, precum şi legătura pe care instanța de trimitere o stabileşte între aceste dispoziții şi legislația națională aplicabilă litigiului principal"[467].

În conformitate cu art. 23 din Statutul CJUE, sunt autorizate să prezinte *observații* în fața Curții:

- părțile din litigiul principal;
- statele membre;

---

[465] Potrivit pct. 9 din Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea.

[468] ***Idem.***

[467] Art. 94 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

- Comisia Europeană;

- instituția care a adoptat actul a cărui validitate sau interpretare este pusă în discuție;

- statele părți la Acordul privind Spațiul Economic European (SEE), altele decât statele membre, precum şi Autoritatea de Supraveghere a Asociației Europene a Liberului Schimb, în cazul în care Curtea este sesizată cu o întrebare preliminară privind unul dintre domeniile de aplicare a acestui acord şi

- statele terțe părți la un acord privind un domeniu determinat încheiat de Consiliu, în cazul în care acordul prevede această posibilitate, iar o instanță a unui stat membru sesizează Curtea cu o întrebare preliminară privind domeniul de aplicare a acelui acord.

Neparticiparea la faza scrisă a procedurii nu împiedică participarea la faza orală a acesteia.

Cererea de decizie preliminară se notifică[468]:

- statelor membre în versiunea originală, însoțite de o traducere în limba oficială a statului destinatar;

- în anumite situații, statelor părți la Acordul privind SEE, altele decât statele membre, precum şi Autorității AELS de Supraveghere în versiunea originală, însoțite de o traducere a cererii sau, după caz, de un rezumat şi

- statului terț care are dreptul de a participa la o procedură preliminară, în versiunea originală, însoțită de o traducere a cererii sau, după caz, a unui rezumat.

B. Faza orală

Faza orală „urmăreşte să permită Curții să aprofundeze cunoaşterea cauzei prin eventuala audiere a acestor părți sau persoane interesate în cadrul unei şedințe de audiere a pledoariilor şi, dacă este cazul, prin audierea concluziilor avocatului general"[469].

---

[468] Potrivit art. 98 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

[469] Pct. 1 din Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea.

Astfel cum rezultă din art. 20 par. 4 din Statutul CJUE, faza orală a procedurii cuprinde două etape distincte, şi anume:

- audierea părților sau a persoanelor interesate şi
- prezentarea concluziilor avocatului general.

Potrivit pct. 45 din Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea, „criteriul determinant pentru organizarea unei şedințe nu este atât formularea unei cereri exprese în acest sens, cât aprecierea pe care o efectuează Curtea însăşi cu privire la potențialul aport al şedinței respective la soluționarea litigiului sau la determinarea răspunsurilor pe care ar putea să le dea la întrebările adresate de o instanță a unui stat membru. Prin urmare, Curtea organizează o şedință de fiecare dată când ea poate contribui la o înțelegere mai bună a cauzei şi a implicațiilor acesteia, indiferent dacă părțile sau persoanele interesate au formulat sau nu au formulat o cerere în acest sens".

Şedința începe cu *pledoariile* părților sau ale persoanelor interesate.

În cursul şedinței de audiere a pledoariilor, membrii completului de judecată, precum şi avocatul general pot să pună *întrebări* agenților, consilierilor sau avocaților părților şi, în anumite împrejurări, părților din litigiul principal sau reprezentanților acestora[470]. Întrebările au ca obiect completarea cunoaşterii dosarului şi permit pledanților să clarifice sau să aprofundeze anumite aspecte care, dacă este cazul, necesită precizări suplimentare la sfârşitul fazei scrise a procedurii şi a pledoariilor[471].

La sfârşitul acestor dezbateri, reprezentanții părților sau ai persoanelor interesate au posibilitatea de a replica pe scurt, în cazul în care consideră necesar. Aceste *replici* nu constituie un al doilea tur de pledoarii. „Unicul obiectiv al acestora este să permită pledanților să reacționeze pe scurt la observațiile sau la întrebările formulate în cursul şedinței de ceilalți participanți la aceasta sau de membrii Curții"[472].

---

[470] Potrivit art. 80 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

[471] Potrivit pct. 54 din Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea.

[472] Pct. 55 din Instrucțiunile practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea.

După ascultarea pledoariilor părților sau a persoanelor interesate, președintele pronunță închiderea ședinței de audiere a pledoariilor.

În cazul în care se organizează o ședință de audiere a pledoariilor, *concluziile avocatului general* se prezintă după închiderea acesteia.

După prezentarea concluziilor avocatului general, președintele pronunță închiderea fazei orale a procedurii.

În temeiul art. 83 din Regulamentul de procedură al Curții, aceasta „poate oricând să dispună, după ascultarea avocatului general, deschiderea sau redeschiderea fazei orale a procedurii, în special atunci când consideră că nu este suficient de lămurită sau atunci când o parte a invocat, după închiderea acestei faze, un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților ori a persoanelor interesate".

C. Hotărârea Curții

Hotărârea se pronunță în ședință publică și „este obligatorie de la data pronunțării sale"[473].

În cazul în care Curtea se pronunță printr-o *ordonanță*, aceasta „este obligatorie de la data notificării sale"[474]. Originalul ordonanței, semnat de președinte și de grefier, este sigilat și depus la grefă; o copie certificată pentru conformitate cu originalul se notifică fiecărei părți și, dacă este cazul, instanței de trimitere, persoanelor interesate și Tribunalului[475].

Originalul hotărârii, semnat de președinte, de judecătorii care au luat parte la deliberări și de grefier, este sigilat și depus la grefă; o copie certificată pentru conformitate cu originalul se notifică fiecărei părți și, dacă este cazul, instanței de trimitere, persoanelor interesate și Tribunalului[476].

---

[473] Art. 91 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.
[474] *Idem.*
[475] Potrivit art. 90 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.
[476] Potrivit art. 88 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

Hotărârea Curții de Justiție cuprinde[477]:

- mențiunea că este dată de Curte;
- indicarea completului de judecată;
- data pronunțării;
- numele președintelui și cele ale judecătorilor care au luat parte la deliberări, cu indicarea judecătorului raportor;
- numele avocatului general;
- numele grefierului;
- indicarea părților sau a persoanelor interesate care au participat la procedură;
- numele reprezentanților lor;
- în cazul acțiunilor directe și al recursurilor, concluziile părților;
- dacă este cazul, data ședinței de audiere a pledoariilor;
- mențiunea că avocatul general a fost ascultat și, dacă este cazul, data concluziilor sale;
- expunerea sumară a faptelor;
- motivele și
- dispozitivul, inclusiv, dacă este cazul, soluția privitoare la cheltuielile de judecată.

Ordonanța cuprinde:

- mențiunea că este dată de Curte;
- indicarea completului de judecată;
- data adoptării;
- indicarea temeiului juridic care stă la baza acesteia;
- numele președintelui și, dacă este cazul, cele ale judecătorilor care au luat parte la deliberări, cu indicarea judecătorului raportor;
- numele avocatului general;
- numele grefierului;
- indicarea părții sau a părților din litigiul principal;
- numele reprezentanților lor;
- mențiunea că avocatul general a fost ascultat și
- dispozitivul, inclusiv, dacă este cazul, soluția privitoare la cheltuielile de judecată.

[477] Potrivit art. 87 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

În cazul în care ordonanța trebuie motivată, potrivit dispozițiilor Regulamentului de procedură al Curții de Justiție, aceasta cuprinde, în plus, următoarele:

- în cazul acțiunilor directe şi al recursurilor, concluziile părților;
- expunerea sumară a faptelor şi
- motivele.

D. Procedurile derogatorii

Potrivit prevederilor art. 20 par. 5 din Statutul CJUE, aceasta poate totuşi decide, în cazul în care consideră că respectiva cauză nu pune o problemă nouă de drept, ca aceasta să fie judecată fără concluziile avocatului general.

În temeiul art. 105 din Regulamentul de procedură al Curții, „la cererea instanței de trimitere sau, cu titlu excepțional, din oficiu, preşedintele Curții poate, după ascultarea judecătorului raportor şi a avocatului general, în cazul în care natura cauzei impune examinarea acesteia în termen scurt, să decidă judecarea trimiterii preliminare potrivit *procedurii accelerate* (...). În acest caz, preşedintele stabileşte imediat data şedinței, care se comunică persoanelor interesate (...) odată cu notificarea cererii de decizie preliminară. Într-un termen stabilit de preşedinte, care nu poate fi mai mic de 15 zile, persoanele interesate (...) pot să depună memorii sau observații scrise. Preşedintele poate invita aceste persoane interesate să îşi limiteze memoriile sau observațiile scrise la aspectele de drept esențiale ridicate prin cererea de decizie preliminară. Eventualele memorii sau observații scrise se comunică înainte de şedință tuturor persoanelor interesate (...). Curtea se pronunță după ascultarea avocatului general.

Potrivit art. 107 din Regulamentul de procedură al Curții, „la cererea instanței de trimitere sau, cu titlu excepțional, din oficiu, o trimitere preliminară prin care se adresează una sau mai multe întrebări referitoare la domeniile vizate de titlul V din partea a treia din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene poate să fie judecată potrivit *procedurii de urgență* (...). Instanța de trimitere prezintă împrejurările de drept şi de fapt care demonstrează urgența şi care

justifică aplicarea acestei proceduri derogatorii şi indică, în măsura posibilului, răspunsul pe care îl propune la întrebările preliminare".

În cazul în care instanța de trimitere a solicitat aplicarea procedurii de urgență, „cererea de decizie preliminară se notifică de îndată, prin grija grefierului, părților din litigiul principal, statului membru de care aparține instanța de trimitere, Comisiei Europene, precum şi instituției care a adoptat actul a cărui validitate sau interpretare este pusă în discuție"[478].

Decizia referitoare la judecarea sau nu a trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență „se notifică imediat instanței de trimitere, precum şi părților, statului membru"[479], Comisiei Europene, precum şi instituției care a adoptat actul a cărui validitate sau interpretare este pusă în discuție.

Decizia de judecare a trimiterii potrivit procedurii de urgență stabileşte termenul în care cei notificați pot depune memorii sau observații scrise.

Dacă trimiterea preliminară nu se judecă potrivit procedurii de urgență, procedura continuă potrivit normelor stabilite pentru procedura obişnuită, norme prevăzute în Statutul CJUE şi în Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

E. Proceduri speciale

Procedurile speciale, prevăzute în actele ce reglementează activitatea Curții de Justiție, în special Regulamentul de procedură, sunt:

- calea de atac împotriva deciziilor comitetului de arbitraj;
- procedura prevăzută la art. 103 TCEEA;
- procedurile prevăzute la art. 104 şi 105 TCEEA;
- procedura prevăzută la art. 111 alin. (3) din Acordul privind SEE şi
- cererile vizate la art. 269 TFUE.

---

[478] Art. 109 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.
[479] Art. 109 alin. (2) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

F. Calculul termenelor

Potrivit art. 49 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, termenele procedurale se calculează, după cum urmează:

- în cazul unui termen pe zile, pe săptămâni, pe luni sau pe ani care începe să curgă de la momentul producerii unui eveniment sau al efectuării unui act, ziua producerii evenimentului sau a efectuării actului nu intră în calculul acelui termen;
- un termen pe săptămâni, pe luni sau pe ani expiră la sfârşitul zilei care, în ultima săptămână, în ultima lună sau în ultimul an, are aceeaşi denumire sau aceeaşi cifră cu ziua producerii evenimentului sau a efectuării actului de la care începe să curgă termenul. În cazul unui termen pe luni sau pe ani, dacă ziua corespunzătoare expirării termenului nu există în ultima lună, termenul expiră la sfârşitul ultimei zile a acestei luni (de exemplu: luna februarie);
- în cazul unui termen pe luni şi pe zile, se socotesc în primul rând lunile întregi şi apoi zilele;
- termenele includ sâmbetele, duminicile şi zilele de sărbătoare legală;
- termenele nu se suspendă pe parcursul vacanțelor judecătoreşti;
- în cazul în care termenul expiră într-o sâmbătă, într-o duminică sau într-o zi de sărbătoare legală, acesta se prelungeşte până la sfârşitul zilei lucrătoare care urmează şi
- atunci când un termen pentru introducerea unei acțiuni împotriva actului unei instituții începe să curgă de la publicarea actului, acest termen se calculează de la sfârşitul celei de a paisprezecea zile de la data publicării actului în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene[480].

Termenele procedurale se prelungesc pentru considerente de distanță, în mod invariabil, cu 10 zile[481].

G. Regimul lingvistic

Potrivit art. 36 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, *„limbile de procedură* sunt bulgara, ceha, croata, daneza, engleza,

[480] Art. 50 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.
[481] Art. 51 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

estona, finlandeza, franceza, germana, greaca, irlandeza, italiana, letona, lituaniana, maghiara, malteza, neerlandeza, polona, portugheza, română, slovaca, slovena, spaniola şi suedeza" (în total 24).

În cazul acţiunilor directe, limba de procedură este aleasă de reclamant, sub rezerva următoarelor prevederi[482]:

- în cazul în care *pârâtul este un stat membru*, limba de procedură este *limba oficială a statului* respectiv; în cazul în care statul respectiv are mai multe limbi oficiale, reclamantul are posibilitatea de a alege una dintre acestea;

- *la cererea comună a părţilor*, poate fi autorizată folosirea, *totală* sau *parţială*, a unei *alte limbi* dintre cele menţionate anterior;

- *la cererea uneia dintre părţi şi după ascultarea celeilalte părţi şi a avocatului general*, poate fi autorizată folosirea *totală* sau *parţială* ca limbă de procedură a unei *alte limbi* dintre cele menţionate anterior; această cerere nu poate fi formulată de o instituţie a Uniunii Europene.

- în cazul *recursului* declarat împotriva *deciziilor Tribunalului*, limba de procedură este cea a *deciziei Tribunalului* care face obiectul recursului;

- în cazul în care Curtea decide să *reexamineze* o decizie a Tribunalului, limba de procedură este cea a *deciziei Tribunalului* care face obiectul reexaminării;

- în cazul *contestaţiilor privind cheltuielile recuperabile*, al *opoziţiei* la o hotărâre pronunţată într-o cauză judecată în lipsă, al *terţei opoziţii*, precum şi al *cererilor de interpretare*, de *revizuire* sau prin care se urmăreşte *remedierea unei omisiuni de pronunţare* limba de procedură este cea a *deciziei* la care se raportează aceste cereri sau contestaţii şi

- în cazul *procedurilor preliminare*, limba de procedură este cea a *instanţei de trimitere*. La cererea corespunzător motivată a unei părţi din litigiul principal şi după ascultarea celeilalte părţi din litigiul principal şi a avocatului general, poate fi autorizată pentru faza orală a procedurii folosirea unei alte limbi dintre cele menţionate anterior[483].

---

[482] Potrivit art. 37 alin. (1) lit. a) – c) şi alin. (2) lit. a) – c) din Regulamentul de procedură al Curţii de Justiţie.

[483] Art. 37 alin. (3) din Regulamentul de procedură al Curţii de Justiţie.

2. Procedura în fața Tribunalului

Dispoziții referitoare la procedura în fața Tribunalului întâlnim, în special, în:

- Tratatul privind Uniunea Europeană;
- Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene;

Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene;

- Regulamentul de procedură al Tribunalului și
- Dispozițiile practice de punere în aplicare a Regulamentului de procedură al Tribunalului[484].

Procedura în fața Tribunalului cuprinde o fază scrisă și o fază orală.

A. Faza scrisă

Faza scrisă a procedurii în fața Tribunalului debutează tot cu formularea unei *cereri introductive* care trebuie să cuprindă[485]:

- numele și domiciliul reclamantului;
- indicarea calității și a adresei reprezentantului reclamantului;
- indicarea părții principale împotriva căreia este formulată acțiunea;
- obiectul litigiului, motivele și argumentele invocate, precum și o expunere sumară a motivelor menționate;
- concluziile reclamantului, respectiv
- probele și propunerea de probe, dacă este necesar.

Când este cazul, cererea introductivă este însoțită de următoarele înscrisuri[486]:

- actul a cărui anulare este cerută sau
- o probă scrisă a datei invitației de a acționa adresate unei instituții.

În cazul în care aceste acte nu sunt anexate la cerere, grefierul solicită părții în cauză să le prezinte într-un termen rezonabil, fără ca

[484] Publicate în JOUE L 152, din 18.6.2015.
[485] Potrivit art. 76 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
[486] Potrivit art. 21 par. 2 din Statutul CJUE.

decăderea din drepturi să poată fi opusă părții dacă actele sunt prezentate după expirarea termenului de introducere a acțiunii.

Dacă cererea introductivă este depusă în temeiul unei clauze compromisorii cuprinse într-un contract de drept public sau de drept privat încheiat de Uniune sau în numele Uniunii, aceasta trebuie însoțită de un exemplar al contractului care cuprinde această clauză.

În cazul în care reclamantul este o persoană juridică de drept privat, acesta ataşează la cererea introductivă o dovadă recentă a existenței sale juridice (extras din registrul comerțului, extras din registrul asociațiilor sau orice alt document oficial).

Cererea introductivă *se notifică pârâtului.*

În termen de două luni de la notificarea cererii introductive, pârâtul depune un *memoriu în apărare*, memoriu care trebuie să cuprindă următoarele:

- numele şi domiciliul pârâtului;
- indicarea calității şi a adresei reprezentantului pârâtului;
- motivele şi argumentele invocate;
- concluziile pârâtului, respectiv
- probele şi propunerea de probe, dacă este necesar.

În împrejurări excepționale, termenul de două luni prevăzut pentru introducerea memoriului în apărare, poate fi prelungit de preşedinte la cererea motivată a pârâtului.

În situația în care Parlamentul European, Consiliul sau Comisia Europeană nu sunt părți într-o cauză, „Tribunalul le transmite o copie a cererii introductive şi a memoriului în apărare, cu excluderea anexelor la aceste înscrisuri, pentru a le permite să constate dacă se invocă inaplicabilitatea unuia dintre actele lor"[487].

Potrivit art. 83 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, „cererea introductivă şi memoriul în apărare pot fi completate cu o *replică a reclamantului* şi cu o *duplică a pârâtului*, cu excepția cazului în care Tribunalul decide că un al doilea schimb de memorii nu este necesar întrucât conținutul dosarului cauzei este suficient de complet".

[487] Art. 82 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

Preşedintele este cel care stabileşte datele la care se depun aceste acte de procedură.

În cazul în care se solicită anularea unui act, dar, între timp, acesta a fost înlocuit sau modificat printr-un alt act având acelaşi obiect, reclamantul poate, înainte de închiderea fazei orale a procedurii sau înainte de decizia Tribunalului de a se pronunța fără parcurgerea fazei orale a procedurii, să-şi adapteze cererea introductivă pentru a ține cont de acest element nou[488]. *Memoriul în adaptare* conține[489]:

- concluziile adaptate;
- dacă este necesar, motivele şi argumentele adaptate şi
- dacă este necesar, probele şi propunerea de probe legate de adaptarea concluziilor.

Memoriul în adaptare este însoțit de actul care justifică adaptarea cererii introductive. Dacă acest act nu este depus, grefierul stabileşte reclamantului un termen rezonabil în vederea depunerii sale.

Faza scrisă a procedurii se finalizează cu stabilirea, de către preşedinte, a datei la care judecătorul raportor prezintă Tribunalului un *raport preliminar*, care trebuie să cuprindă „o analiză a chestiunilor pertinente de fapt şi de drept ridicate de acțiune, propuneri cu privire la necesitatea luării în cauză a unor măsuri de organizare a procedurii sau a unor măsuri de cercetare judecătorească, cu privire la organizarea fazei orale a procedurii, precum şi cu privire la eventuala trimitere a cauzei în fața Marii Camere sau în fața unei camere care judecă în complet format dintr-un număr diferit de judecători şi cu privire la transmiterea eventuală a cauzei judecătorului unic"[490].

B. Faza orală

În cadrul fazei sale orale, procedura în fața Tribunalului cuprinde o *şedință de audiere a pledoariilor*, organizată fie din oficiu, fie la cererea unei părți principale.

---

[488] Potrivit art. 86 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
[489] Potrivit art. 86 alin. (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
[490] Art. 87 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

Cererea de organizare a unei şedinţe de audiere a pledoariilor trebuie să fie depusă în termen de trei săptămâni de la notificarea către părţi a închiderii fazei scrise a procedurii şi trebuie să indice motivele pentru care aceasta doreşte să fie ascultată. În lipsa cererii, Tribunalul poate decide, în cazul în care se consideră suficient de lămurit de înscrisurile şi mijloacele materiale de probă de la dosarul cauzei, să se pronunţe asupra acţiunii fără parcurgerea fazei orale a procedurii. Cu toate acestea, în situaţia dată, Tribunalul poate să decidă ulterior deschiderea fazei orale a procedurii[491].

Dacă Tribunalul decide deschiderea fazei orale a procedurii, preşedintele stabileşte data şedinţei de audiere a pledoariilor.

Dezbaterile sunt deschise şi conduse de către preşedinte, care exercită poliţia şedinţei. Părţile pot pleda numai prin intermediul reprezentantului lor. În cursul şedinţei de audiere a pledoariilor, membrii completului de judecată, precum şi avocatul general pot să pună întrebări reprezentanţilor părţilor.

Faza orală se închide după finalizarea dezbaterilor. În cazul în care într-o cauză a fost desemnat un avocat general, închiderea fazei orale are loc după depunerea concluziilor de către acesta.

În temeiul art. 113 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, se poate dispune redeschiderea fazei orale a procedurii în următoarele situaţii:

- atunci când Tribunalul consideră că nu este suficient de lămurit;
- atunci când cauza trebuie soluţionată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuţia părţilor şi
- atunci când o parte principală solicită aceasta întemeindu-se pe fapte de natură să aibă o influenţă decisivă asupra deciziei Tribunalului, pe care nu le-a putut invoca înainte de închiderea fazei orale a procedurii.

C. Hotărârea Tribunalului

Hotărârea se pronunţă în şedinţă publică. Originalul hotărârii, semnat de preşedinte, de judecătorii care au luat parte la deliberări şi

[491] Potrivit art. 106 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

de grefier, este sigilat şi depus la grefă. O copie se notifică fiecărei părţi[492]. Este obligatorie de la data pronunţării sale[493].

Hotărârea cuprinde[494]:

- menţiunea că este dată de Tribunal;
- indicarea completului de judecată;
- data pronunţării;
- numele preşedintelui şi cele ale judecătorilor care au luat parte la deliberări, cu indicarea judecătorului raportor;
- numele avocatului general eventual desemnat;
- numele grefierului;
- indicarea părţilor;
- numele reprezentanţilor lor;
- concluziile părţilor;
- dacă este cazul, data şedinţei de audiere a pledoariilor;
- dacă este cazul, menţiunea că avocatul general a fost ascultat şi, eventual, data concluziilor sale;
- expunerea sumară a faptelor;
- motivele şi
- dispozitivul, inclusiv soluţia privitoare la cheltuielile de judecată.

În cazul în care Tribunalul se pronunţă printr-o ordonanţă, aceasta este semnată de preşedinte şi de grefier şi sigilată. Originalul se depune la grefă. O copie se notifică fiecărei părţi şi, dacă este cazul, Curţii de Justiţie sau Tribunalului Funcţiei Publice.

Orice ordonanţă susceptibilă să facă obiectul unui recurs cuprinde[495]:

- menţiunea că este dată de Tribunal, de preşedinte sau de judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii, după caz;
- indicarea completului de judecată, dacă este cazul;
- data adoptării;
- indicarea temeiului juridic care stă la baza acesteia;
- numele preşedintelui şi, dacă este cazul, cele ale judecătorilor care au luat parte la deliberări, cu indicarea judecă torului raportor;

---

[492] Art. 118 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
[493] Art. 121 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
[494] Potrivit art. 117 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
[495] Potrivit art. 119 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

- numele avocatului general eventual desemnat;
- numele grefierului;
- indicarea părților;
- numele reprezentanților lor;
- concluziile părților;
- mențiunea că avocatul general a fost ascultat, dacă este cazul;
- expunerea sumară a faptelor;
- motivele şi
- dispozitivul, inclusiv, dacă este cazul, soluția privitoare la cheltuielile de judecată.

D. Calculul termenelor

Termenele procedurale se calculează, după cum urmează[496]:

- în cazul unui termen pe zile, pe săptămâni, pe luni sau pe ani care începe să curgă de la momentul producerii unui eveniment sau al efectuării unui act, ziua producerii evenimentului sau a efectuării actului nu intră în calculul acelui termen;
- un termen pe săptămâni, pe luni sau pe ani expiră la sfârşitul zilei care, în ultima săptămână, în ultima lună sau în ultimul an, are aceeaşi denumire sau aceeaşi cifră cu ziua producerii evenimentului sau a efectuării actului de la care începe să curgă termenul. În cazul unui termen pe luni sau pe ani, dacă ziua corespunzătoare expirării termenului nu există în ultima lună, termenul expiră la sfârşitul ultimei zile a acestei luni (de exemplu: luna februarie);
- în cazul unui termen pe luni şi pe zile, se socotesc în primul rând lunile întregi şi apoi zilele;
- termenele includ sâmbetele, duminicile şi zilele de sărbătoare legală;
- termenele nu se suspendă pe parcursul vacanțelor judecătoreşti;
- în cazul în care termenul expiră într-o sâmbătă, într-o duminică sau într-o zi de sărbătoare legală, acesta se prelungeşte până la sfârşitul zilei lucrătoare care urmează şi
- „atunci când un termen pentru introducerea unei acțiuni împotriva actului unei instituții începe să curgă de la publicarea acelui act în

[496] Potrivit art. 58 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, acest termen se calculează de la sfârşitul celei de-a paisprezecea zi de la data respectivei publicări"[497].

Termenele procedurale se prelungesc pentru considerente de distanță, în mod invariabil, cu 10 zile.

E. Regimul lingvistic

În conformitate cu art. 44 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, „limbile de procedură sunt bulgara, ceha, croata, daneza, engleza, estona, finlandeza, franceza, germana, greaca, irlandeza, italiana, letona, lituaniana, maghiara, malteza, neerlandeza, polona, portugheza, română, slovaca, slovena, spaniola şi suedeza" (în total 24).

Articolul 45 din acelaşi Regulament stabileşte modalitatea de alegere a limbii de procedură, astfel.

- dacă pârâtul este un *stat membru* ori o *persoană fizică sau juridică resortisant al unui stat membru*, limba de procedură este *limba oficială a statului respectiv*; în cazul în care statul respectiv are mai multe limbi oficiale, reclamantul are posibilitatea de a alege una dintre acestea;

- la *cererea comună a părților* principale, poate fi autorizată folosirea, totală sau parțială, a unei *alte limbi* dintre cele menționate anterior;

- la cererea *uneia dintre părți şi după ascultarea celorlalte părți*, poate fi autorizată folosirea, totală sau parțială, ca limbă de procedură a unei *alte limbi* dintre cele menționate anterior; această cerere nu poate fi formulată de una dintre instituții;

- în cazul *recursului declarat împotriva deciziilor Tribunalului Funcției Publice*, limba de procedură este cea a *deciziei Tribunalului Funcției Publice* care face obiectul recursului[498] şi

- în cazul *cererilor de îndreptare*, al cererilor prin care se urmăreşte *remedierea unei omisiuni de pronunțare*, al *opoziției la o*

[497] Art. 59 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

[498] Potrivit art. 45 alin. (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

hotărâre pronunțată într-o cauză judecată în lipsă, al *terței opoziții*, precum şi al *cererilor de interpretare* şi de *revizuire* sau în cazul *contestațiilor privind cheltuielile recuperabile*, limba de procedură este cea a *deciziei* la care se raportează aceste cereri sau contestații[499].

În acțiunile îndreptate împotriva *deciziilor camerelor de recurs ale Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene şi modele industriale)* sau *ale Oficiului Comunitar pentru Soiuri de Plante*, şi care privesc aplicarea normelor referitoare la un *regim de proprietate intelectuală*[500]:

- limba de procedură este aleasă de reclamant dacă a fost singura parte în procedura care s-a aflat pe rolul camerei de recurs a Oficiului;

- limba cererii introductive, aleasă de reclamant dintre limbile enumerate anterior, devine limba de procedură dacă nicio altă parte din procedura care s-a aflat pe rolul camerei de recurs a Oficiului nu se opune la aceasta în termenul stabilit în acest scop de către grefier după depunerea cererii introductive şi

- în caz de opoziție la limba cererii introductive a unei părți din procedura care s-a aflat pe rolul camerei de recurs a Oficiului, alta decât reclamantul, limba deciziei atacate în fața Tribunalului devine limba de procedură; într-un asemenea caz, grefierul asigură efectuarea traducerii cererii introductive în limba de procedură.

3. Procedura în fața Tribunalului Funcției Publice

Sediul materiei îl reprezintă:

- Tratatul privind Uniunea Europeană;

- Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene;

- Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice[501];

- Instrucțiunile pentru grefierul Tribunalului Funcției Publice[502] şi

---

[499] ***Idem.***

[500] Art. 45 alin. (4) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

[501] Publicat în JOUE L 206, din 14.7.2014.

[502] Publicate în JOUE L 206, din 14.7.2014.

- Instrucțiunile practice pentru părți cu privire la procedura jurisdicțională în fața Tribunalului Funcției Publice[503].

A. Faza scrisă

Faza scrisă a procedurii cuprinde depunerea *cererii introductive* și a *memoriului în apărare*, precum și depunerea unui *memoriu în replică* și a unui *memoriu în duplică.*

Cererea introductivă cuprinde[504]:

- numele și domiciliul reclamantului;
- indicarea calității și a adresei semnatarului;
- indicarea părții împotriva căreia este formulată cererea introductivă;
- obiectul litigiului și concluziile reclamantului;
- o expunere clară a faptelor pertinente prezentate în ordine cronologică, precum și o expunere distinctă, precisă și structurată a motivelor și a argumentelor de drept invocate, respectiv
- propunerea de probe, dacă este necesar.

Dacă se impune, la cererea introductivă se anexează, după caz[505]:

- actul a cărui anulare se solicită;
- reclamația formulată de orice persoană căreia i se aplică Statutul funcționarilor Uniunii Europene împotriva unui act care o lezează, indiferent dacă autoritatea în cauză a adoptat o decizie sau dacă nu a adoptat o măsură impusă de statut și
- decizia prin care se soluționează reclamația, cu prezentarea datelor de introducere a reclamației și de comunicare a deciziei.

Cererea introductivă cuprinde[506]:

- menționarea domiciliului ales, cu indicarea numelui persoanei care este autorizată să primească toate notificările sau

---

[503] Publicate în JOUE L 206, din 14.7.2014.

[504] Potrivit art. 21 din Statutul CJUE.

[505] Potrivit art. 50 alin. (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.

[506] Potrivit art. 50 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.

- indicarea consimțământului avocatului reclamantului de a primi notificările pe cale electronică ori prin fax.

Cererea introductivă se notifică pârâtului.

În termen de două luni de la notificarea cererii introductive, pârâtul depune un *memoriu în apărare*. Acesta trebuie să cuprinde:

- numele şi domiciliul pârâtului;
- indicarea calității şi a adresei semnatarului;
- concluziile pârâtului;
- cadrul juridic al cauzei, o expunere clară a faptelor pertinente prezentate într-o ordine cronologică, precum şi o expunere distinctă, precisă şi structurată a motivelor şi a argumentelor de drept invocate şi
- propunerea de probe, dacă este necesar.

În temeiul art. 7 alin. (3) din anexa I la Statutul CJUE, „Tribunalul poate, din oficiu sau la cererea motivată a reclamantului, să decidă că este necesar un al doilea schimb de memorii în vederea completării dosarului".

Odată cu închiderea fazei scrise a procedurii, preşedintele stabileşte data la care judecătorul raportor prezintă Tribunalului un raport preliminar. Acesta cuprinde „propuneri cu privire la necesitatea luării în cauză a unor măsuri de organizare a procedurii sau a unor măsuri de cercetare judecătorească, cu privire la eventuala omitere a şedinței, cu privire la posibilitățile de soluționare amiabilă a litigiului, precum şi cu privire la eventuala trimitere a cauzei Plenului, camerei de cinci judecători sau judecătorului raportor care să hotărască în calitate de judecător unic"[507].

B. Faza orală

Procedura în fața Tribunalului implică şi o şedință a cărei dată este stabilită de către preşedinte. În cazul în care a avut loc un al doilea schimb de memorii, iar Tribunalul consideră că organizarea unei şedințe nu este necesară, acesta poate decide, cu acordul părților, să se pronunțe fără organizarea unei şedințe.

[507] Art. 58 din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.

Dezbaterile sunt deschise şi conduse de preşedinte, care exercită poliția şedinței. Dezbaterile desfăşurate în şedință secretă nu sunt publice. Părțile pot pleda numai prin intermediul agentului sau al avocatului lor.

Pe parcursul dezbaterilor, preşedintele şi fiecare judecător pot[508]:

- să pună întrebări agenților, consilierilor sau avocaților părților şi
- să solicite părților să se pronunțe personal cu privire la anumite aspecte ale litigiului.

La sfârşitul dezbaterilor, preşedintele declară închiderea fazei orale a procedurii. Tribunalul poate dispune, în anumite condiții, redeschiderea fazei orale a procedurii.

C. Hotărârea TFP

Hotărârea se pronunță în şedință publică. Originalul hotărârii, semnat de preşedinte, de judecătorii care au luat parte la deliberări şi de grefier, este sigilat şi depus la grefă; o copie se notifică fiecărei părți prin grija grefierului[509]. Hotărârea este obligatorie de la data pronunțării sale. Aceasta cuprinde[510]:

- mențiunea că este dată de Tribunal;
- indicarea completului de judecată;
- data pronunțării;
- numele preşedintelui şi cele ale judecătorilor care au luat parte la deliberări, cu indicarea judecătorului raportor;
- numele grefierului;
- indicarea părților;
- numele agenților, consilierilor sau avocaților părților;
- concluziile părților;
- dacă este cazul, data şedinței;
- expunerea sumară a faptelor;
- motivele şi

[508] Potrivit art. 63 din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.
[509] Art. 95 din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.
[510] Potrivit art. 94 din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.

- dispozitivul, inclusiv soluția privitoare la cheltuielile de judecată.

În cazul în care TFP se pronunță printr-o ordonanță, originalul, semnat de președinte, este sigilat și depus la grefă; o copie se notifică fiecărei părți prin grija grefierului. Ordonanța este obligatorie de la data notificării. Aceasta conține[511]:

- mențiunea că este dată de Tribunal sau de președintele Tribunalului acestuia;
- data adoptării;
- indicarea temeiului juridic;
- numele președintelui și, dacă este cazul, cele ale judecătorilor care au luat parte la adoptarea acesteia, cu indicarea judecătorului raportor;
- numele grefierului;
- indicarea părților;
- numele agenților, consilierilor sau avocaților părților și
- dispozitivul, inclusiv, dacă este cazul, soluția privitoare la cheltuielile de judecată.

În cazul în care ordonanța trebuie motivată, aceasta cuprinde, în plus următoarele:

- concluziile părților și
- expunerea sumară a faptelor;
- motivele.

Secțiunea a VIII-a

Banca Centrală Europeană (BCE)

„În condițiile dezvoltării Uniunii Economice și Monetare și introducerii monedei europene unice – EURO, statele membre ale Uniunii Europene au convenit să pună bazele unei instituții bancare însărcinată să coordoneze Sistemul european al Băncilor Centrale din statele Uniunii, care participă la EURO"[512]. Astfel, a fost înființată

---

[511] Potrivit art. 96 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.

[512] **Dumitru Mazilu,** *Integrarea europeană. Drept comunitar și instituții europene. Curs,* Editura Lumina Lex, București, 2001, pag. 136.

Banca Centrală Europeană, „prin transformarea Institutului Monetar European"[513].

Banca Centrală Europeană este consacrată prin art. 13 TUE, fiind prevăzută printre instituțiile Uniunii Europene.

Aceasta *are personalitate juridică*. Este singura abilitată să autorizeze emisiunea de monedă euro, fiind independentă în exercitarea competențelor şi în administrarea finanțelor sale. Instituțiile, organele, oficiile şi agențiile Uniunii, precum şi guvernele statelor membre, respectă această independență[514].

„Banca Centrală Europeană şi băncile centrale naționale constituie Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC). Banca Centrală Europeană şi băncile centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro, care constituie *Eurosistemul*, conduc politica monetară a Uniunii"[515].

1. Organe de decizie

În conformitate cu art. 129 alin. (1) TFUE, organele de decizie ale BCE sunt *Consiliul guvernatorilor* şi *Comitetul executiv*[516]. Acestor organe li se adaugă, în temeiul art. 44 din Statutul SEBC şi BCE, *Consiliul general*[517].

Consiliul guvernatorilor este format din membrii Comitetului executiv şi guvernatorii băncilor centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro[518]. Reuniunile sunt confidențiale, însă Consiliul guvernatorilor poate decide să facă public rezultatul deliberărilor sale[519].

---

[513] *Idem.*

[514] Potrivit art. 282 alin. (3) TFUE.

[515] Art. 282 alin. (1) TFUE.

[516] Regulamentul de procedură al Comitetului executiv al Băncii Centrale Europene a fost adoptat prin Decizia Băncii Centrale Europene din 12 octombrie 1999 privind (BCE/1999/7), publicată în JOCE L 314, din 8.12.1999.

[517] Regulamentul de procedură al Consiliului General al Băncii Centrale Europene a fost adoptat prin Decizia Băncii Centrale Europene din 17 iunie 2004 (BCE/2004/12), publicată în JOCE L 314, din 8.12.1999.

[518] Art. 283 alin. (1) TFUE.

[519] Potrivit art. 10 din Statutul SEBC şi BCE.

Consiliul guvernatorilor se întruneşte de cel puţin zece ori pe an[520], la convocarea preşedintelui său. Convocarea se face ca urmare a unei cereri în acest sens a cel puţin trei membri ai Consiliului guvernatorilor. Totodată, preşedintele poate convoca reuniuni ori de câte ori consideră necesar[521]. În principiu, reuniunile Consiliului guvernatorilor au loc la sediul BCE (Frankfurt).

Preşedintele Consiliului şi un membru al Comisiei pot să participe, fără drept de vot, la reuniunile Consiliului guvernatorilor. Preşedintele Băncii Centrale Europene este invitat să participe la reuniunile Consiliului în cazul în care acesta deliberează asupra problemelor referitoare la obiectivele şi misiunile SEBC[522].

Atribuţiile Consiliului guvernatorilor sunt următoarele[523]:

- adoptă orientările şi ia deciziile necesare pentru îndeplinirea misiunilor încredinţate SEBC prin Tratate şi prin prezentul Statut;

- defineşte politica monetară a Uniunii, inclusiv, dacă este cazul, adoptă deciziile privind obiectivele monetare intermediare, ratele dobânzilor de referinţă şi constituirea rezervelor în cadrul SEBC, şi stabileşte orientările necesare aplicării lor.

Comitetul executiv este format din[524]:

- preşedinte,
- vicepreşedinte şi
- alţi patru membri.

„Preşedintele, vicepreşedintele şi ceilalţi membri ai Comitetului executiv sunt numiţi de Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Consiliului şi după consultarea Parlamentului European şi a Consiliului guvernatorilor, dintre persoanele a căror autoritate şi experienţă profesională în domeniul monetar sau bancar sunt recunoscute. Mandatul acestora are o durată

---

[520] ***Idem.***

[521] Potrivit art. 2 din Regulamentul de procedură al Băncii Centrale Europene adoptat prin Decizia Băncii Centrale Europene din 19 februarie 2004 (BCE/2004/2), publicată în JOUE L 80, din 18.3.2004.

[522] Potrivit art. 284 TFUE.

[523] Potrivit art. 12 pct. 12.1 din Statutul SEBC şi BCE.

[524] Potrivit art. 11 din Statutul SEBC şi BCE.

de opt ani şi nu poate fi reînnoit. Numai resortisanţii statelor membre pot fi membri ai Comitetului executiv"[525].

Membrii îşi exercită funcţiile cu normă întreagă. Niciun membru nu poate exercita o altă profesie, remunerată sau nu, în afară de cazul în care i s-a acordat, în mod excepţional, o derogare de către Consiliul guvernatorilor[526].

Atribuţiile Comitetului executiv sunt următoarele[527]:

- pune în aplicare politica monetară în conformitate cu orientările şi deciziile adoptate de Consiliul guvernatorilor şi, în acest context, dă instrucţiunile necesare băncilor centrale naţionale;
- răspunde de pregătirea reuniunilor Consiliului guvernatorilor şi
- este răspunzător pentru administrarea curentă a BCE.

Consiliul general este format din preşedintele şi vicepreşedintele BCE, precum şi din guvernatorii băncilor centrale naţionale. Ceilalţi membri ai Comitetului executiv pot participa, fără drept de vot, la reuniunile Consiliului general[528].

Consiliului general *contribuie* la:

- culegerea informaţiilor statistice;
- întocmirea rapoartelor de activitate ale BCE şi la
- stabilirea regimului care se aplică personalului BCE;
- pregătirile necesare pentru stabilirea irevocabilă a cursurilor de schimb ale monedelor statelor membre care fac obiectul unei derogări în raport cu moneda euro ş.a.

2. Organizare

În temeiul art. 9 din Regulamentul de procedură al BCE, „Consiliul guvernatorilor înfiinţează şi desfiinţează *comitete*. Acestea asistă organele de decizie ale BCE în îndeplinirea sarcinilor lor şi prezintă rapoarte Consiliului guvernatorilor prin intermediul Comitetului executiv". Comitetele sunt compuse din cel mult doi membri de la fiecare Bancă Centrală Naţională (BCN) din Eurosistem şi de la BCE,

[525] Art. 11 pct. 11.2 par. 1 din Statutul SEBC şi BCE.
[526] Art. 11 pct. 11.1 par. 2 din Regulamentul de procedură al BCE.
[527] Art. 11 pct. 11.2 par. 2 din Statutul SEBC şi BCE.
[528] Potrivit art. 44 alin. (2) din Statutul SEBC şi BCE.

desemnați de fiecare guvernator şi, respectiv, de Comitetul executiv. Eurosistemul este constituit din BCE şi băncile centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro[529].

Consiliul guvernatorilor poate decide, totodată, înființarea unor *comitete ad-hoc* cu sarcini consultative precise.

Potrivit art. 10 din Regulamentul de procedură al BCE , „după consultarea Consiliului guvernatorilor, Comitetul executiv stabileşte numărul, numele şi competențele aferente *unităților operative* din cadrul BCE. (...) Toate unitățile operative din cadrul BCE sunt plasate sub conducerea Comitetului executiv".

3. Instrumente juridice

Potrivit art. 17 din Regulamentul de procedură al BCE, instrumentele juridice ale BCE sunt următoarele:

- *regulamentele* - sunt adoptate de Consiliul guvernatorilor şi semnate în numele acestuia de către preşedinte;
- *orientările* - sunt adoptate de Consiliul guvernatorilor şi notificate ulterior într-una dintre limbile oficiale ale Uniunii Europene; sunt semnate de preşedinte în numele Consiliului guvernatorilor;
- *deciziile* şi *recomandările* - sunt adoptate de Consiliul guvernatorilor sau de Comitetul executiv în domeniile lor de competență şi sunt semnate de preşedinte;
- *avizele* - sunt adoptate de Consiliul guvernatorilor. Cu toate acestea, în circumstanțe excepționale şi cu excepția cazului în care cel puțin trei guvernatori îşi declară dorința de a păstra competența Consiliului guvernatorilor pentru adoptarea de avize specifice, avizele BCE pot fi adoptate de Comitetul executiv, în conformitate cu observațiile Consiliului guvernatorilor şi ținând seama de contribuția Consiliului general. Avizele BCE sunt semnate de preşedinte şi
- *instrucțiunile* - sunt adoptate de Comitetul executiv şi notificate, ulterior, într-una dintre limbile oficiale ale Uniunii Europene, fiind semnate în numele Comitetului executiv de către preşedinte sau de către oricare membri ai Comitetului executiv, în număr de 2.

[529] Potrivit art. 1 par. 1 din Statutul SEBC şi al BCE.

4. Atribuții

În ceea ce privește atribuțiile Băncii, aceasta adoptă măsurile necesare îndeplinirii misiunilor sale. Statele membre a căror monedă nu este euro, precum și băncile lor centrale, își păstrează competențele în domeniul monetar.

„În domeniile în care are atribuții, Banca Centrală Europeană este consultată asupra oricărui proiect de act al Uniunii, precum și asupra oricărui proiect de reglementare la nivel național și poate emite avize"[530].

În conformitate cu art. 284 alin. (3) TFUE, „Banca Centrală Europeană prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comisiei, precum și Consiliului European un raport anual privind activitatea SEBC și politica monetară din anul precedent și din anul în curs. Președintele Băncii Centrale Europene prezintă acest raport Consiliului și Parlamentului European, care poate organiza o dezbatere generală pe acest temei. Președintele Băncii Centrale Europene și ceilalți membri ai Comitetului executiv pot fi audiați, la cererea Parlamentului European sau din proprie inițiativă, de comisiile de specialitate ale Parlamentului European".

Secțiunea a IX-a

Curtea de Conturi

Înființarea Curții de Conturi se înscrie în contextul aplicării și consolidării finanțării Comunităților din resurse proprii și în cel al atribuirii Parlamentului European a responsabilității de a descărca executivul Uniunii Europene (Comisia) de execuția bugetului. Curtea de Conturi a fost prevăzută, ca organ, de Tratatul din 22 iulie 1975, care a reformat procedura bugetară. A fost inclusă între instituțiile Uniunii prin Tratatul de la Maastricht, din anul 1992.

[530] Alin. (5) al art. 282 TFUE.

Curtea de Conturi nu este o jurisdicție, respectiv un „organism jurisdicțional"[531].

Esența rolului acesteia se materializează în faptul că asigură controlul conturilor Uniunii.

1. Componența şi statutul membrilor

Curtea de Conturi este formată din câte un resortisant din fiecare stat membru, astfel că, în prezent, aceasta numără 28 de membri, „aleşi dintre personalitățile care fac parte ori au făcut parte, în statul lor, din instituțiile de control financiar extern sau care au o calificare deosebită pentru această funcție. Aceştia trebuie să prezinte toate garanțiile de independență"[532].

Sunt numiți pentru o perioadă de 6 ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului lor.

Președintele este ales prin vot secret, dintre membrii Curții, pentru un mandat de 3 ani şi îndeplineşte următoarele atribuții[533]:

- convoacă şi prezidează şedințele Curții, asigurând buna desfăşurare a dezbaterilor;
- urmăreşte aplicarea deciziilor Curții;
- monitorizează buna funcționare a serviciilor Curții, precum şi buna gestionare a diferitelor activități ale acesteia;
- desemnează agentul responsabil să reprezinte Curtea în orice litigiu în care este implicată aceasta şi
- reprezintă Curtea în relațiile externe şi în special în relațiile cu autoritatea care acordă descărcarea de gestiune, cu celelalte instituții ale Uniunii şi cu instituțiile de audit din statele membre.

Mandatul membrilor Curții de Conturi încetează în următoarele situații:

- schimbarea ordinară;
- demisia;

---

[531] **Nicoleta Diaconu,** *Dreptul Uniunii Europene. Tratat,* ediția a II-a, revizuită, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2011, pag. 206.

[532] Art. 285 par. 2 TFUE.

[533] Potrivit art. 9 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Conturi a Uniunii Europene, publicat în JOUE L 103, din 23.4.2010.

- destituirea (declarată de Curtea de Justiție). „Membrii Curții de Conturi pot fi destituiți din funcțiile lor ori pot fi declarați decăzuți din dreptul la pensie sau la alte avantaje echivalente numai în cazul în care Curtea de Justiție constată, la cererea Curții de Conturi, că au încetat să corespundă condițiilor cerute sau să îndeplinească obligațiile care decurg din funcția lor"[534] şi

- decesul.

Pe durata mandatului, membrii Curții de Conturi[535]:

- nu solicită şi nici nu acceptă instrucțiuni de la niciun guvern şi de la niciun alt organism;

- se abțin de la orice act incompatibil cu funcțiile lor şi

- nu pot exercita nicio altă activitate profesională, remunerată sau nu. Astfel, „membrii se abțin de la orice activitate profesională în afara Curții şi de la orice altă activitate externă care este incompatibilă cu principiile de independență şi de disponibilitate în exercitarea atribuțiilor"[536]. În acest sens, orice activitate externă existentă sau planificată se examinează în funcție de următoarele *criterii*[537]:

- activitatea nu aduce atingere imparțialității Curții;

- activitatea nu generează un conflict de interese;

- activitatea nu atrage o supraîncărcare a programului de lucru şi

- activitatea nu aduce un câştig financiar.

La instalarea în funcție, aceştia se angajează solemn să respecte, pe durata mandatului şi după încetarea acestuia, obligațiile impuse de mandat şi, în special, obligația de onestitate şi prudență în a accepta, după încheierea mandatului, anumite funcții sau avantaje.

2. Organizare

În cadrul Curții funcționează un *Comitet* care îndeplineşte rolul de a examina declarațiile membrilor Curții cu privire la activitățile lor

---

[534] Art. 286 alin. (6) TFUE.

[535] Potrivit art. 286 alin. (3) şi (4) TFUE.

[536] Art. 5 alin. (1) din Decizia nr. 26-2010 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului de procedură al Curții de Conturi (SCC002518RO02-10PP.doc).

[537] Potrivit art. 5 alin. (2) din Decizia nr. 26-2010 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului de procedură al Curții de Conturi.

externe, oferind o descriere cât mai exactă posibil a acestora în funcție de criteriile enunțate anterior. Comitetul este compus din 3 membri ai Curții, care nu desfășoară nicio activitate externă, pentru o perioadă de 3 ani. Mandatul membrilor Comitetului nu poate fi reînnoit. Deciziile Comitetului au forma unor recomandări pozitive sau negative, care se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor Comitetului[538].

Curtea înființează *camere* în vederea adoptării anumitor categorii de rapoarte şi de avize. În prezent, potrivit art. 11 din Decizia nr. 26-2010 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului de procedură al Curții de Conturi, sunt constituite *cinci camere*:

- *patru camere* au competențe pentru diferite domenii de cheltuieli şi pentru venituri (camere cu *caracter vertical*), fiind compuse din cel puțin cinci membri şi

- *o cameră* cu *caracter orizontal*, denumită Camera CEAD (Coordonare, comunicare, evaluare, asigurare şi dezvoltare), compusă din cel puțin trei membri titulari cărora Curtea le-a atribuit responsabilitatea unei sarcini cu caracter orizontal şi din câte un membru care reprezintă fiecare dintre cele patru camere cu caracter vertical.

Fiecare cameră îşi alege un *decan* dintre membrii săi, în conformitate cu condițiile stabilite în normele de aplicare. Camerele adoptă *rapoarte* şi *avize*, cu excepția raportului anual privind bugetul general al Uniunii Europene şi a raportului anual privind fondurile europene de dezvoltare[539].

Camerele sunt asistate de *direcții*.

Totodată, la nivelul Curții se înființează şi se alcătuiesc *comitete*. Acestea au responsabilități cu privire la aspectele pe care nu le acoperă camerele[540]. În acest sens, evidențiem *Comitetul administrativ*, „format din preşedintele Curții, din decanii tuturor camerelor şi din membrul responsabil de relațiile instituționale. Secretarul general participă la şedințele Comitetului administrativ, fără drept de vot"[541]. „Comitetul administrativ elaborează deciziile Curții cu privire la chestiunile de politică, de principiu sau de importanță strategică, printre care:

---

[538] Potrivit art. 6 alin. (1) şi (2) din Decizia nr. 26-2010 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului de procedură al Curții de Conturi.

[539] Potrivit art. 10 şi 11 din Regulamentul de procedură al Curții de Conturi.

[540] Potrivit art. 12 din Regulamentul de procedură al Curții de Conturi.

[541] Art. 19 din Decizia nr. 26/2010 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului de procedură al Curții de Conturi.

- modificările aduse Regulamentului de procedură şi normelor de aplicare a acestuia;
- strategia globală a Curții;
- programul de activitate al Curții;
- bugetul şi conturile;
- raportul anual de activitate şi
- noile proceduri administrative"[542].

Curtea numeşte un *secretar general* care este responsabil în fața Curții, căreia îi raportează periodic cu privire la îndeplinirea atribuțiilor sale. Secretarul general răspunde de activitatea Secretariatului Curții, găsindu-se sub autoritatea acesteia. Îşi exercită competențele conferite autorității împuternicite să facă numiri şi cele conferite autorității abilitate să încheie contracte de muncă. De asemenea, este responsabil de gestionarea personalului şi de administrarea Curții, precum şi de orice alte sarcini care îi sunt atribuite de către Curte[543].

3. Funcționare

Curtea de Conturi funcționează ca un organ colegial.

Aceasta stabileşte calendarul provizoriu al şedințelor sale o dată pe an, înainte de sfârşitul anului precedent. Se pot organiza şi şedințe suplimentare la inițiativa preşedintelui sau la cererea a cel puțin un sfert dintre membrii Curții.

Proiectul ordinii de zi a fiecărei şedințe este întocmit de către preşedinte. „Curtea adoptă ordinea de zi la începutul fiecărei şedințe, după ce i-au fost prezentate proiectul ordinii de zi a şedinței şi eventualele cereri de modificare"[544]. Deciziile Curții se adoptă în şedință, cvorumul necesar pentru deliberare fiind stabilit la două treimi din membrii Curții[545]. Şedințele Curții nu sunt publice, cu excepția cazurilor în care aceasta decide altfel.

Fiecărui membru îi este repartizat un sector specific de activitate.

---

[542] Art. 23 din Decizia nr. 26-2010 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului de procedură al Curții de Conturi.
[543] Potrivit art. 13 din Regulamentul de procedură al Curții de Conturi.
[544] Art. 18 din Regulamentul de procedură al Curții de Conturi.
[545] Art. 21 din Regulamentul de procedură al Curții de Conturi.

4. Atribuții

Potrivit art. 287 TFUE, Curtea de Conturi:

- verifică totalitatea conturilor de venituri şi cheltuieli ale Uniunii;
- verifică totalitatea conturilor de venituri şi cheltuieli ale oricărui organ, oficiu sau agenție înființată de Uniune, în măsura în care actul constitutiv nu exclude acest control;
- prezintă Parlamentului European şi Consiliului o declarație de asigurare referitoare la veridicitatea conturilor, precum şi la legalitatea operațiunilor şi înregistrarea acestora în conturi, declarație care se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene;
- examinează legalitatea şi corectitudinea veniturilor şi cheltuielilor şi asigură buna gestiune financiară;
- întocmeşte un raport anual după încheierea fiecărui exercițiu financiar. Acest raport se transmite celorlalte instituții ale Uniunii şi se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene împreună cu răspunsurile formulate de aceste instituții la observațiile Curții de Conturi;
- poate prezenta în orice moment observațiile, în special sub forma unor rapoarte speciale cu privire la chestiuni specifice şi poate emite avize la cererea uneia dintre celelalte instituții ale Uniunii;
- adoptă rapoarte anuale, rapoarte speciale sau avize cu majoritatea membrilor care o compun;
- sprijină Parlamentul European şi Consiliul în exercitarea funcției lor de control al execuției bugetare şi
- îşi stabileşte regulamentul de procedură.

Sistematizate, atribuțiile („funcțiile"[546]) Curții de Conturi se împart în două categorii, şi anume: *atribuții de control* şi *atribuții consultative*.

Secțiunea a X-a

Organe consultative ale Uniunii Europene

1. Comitetul Economic şi Social (CES)

Comitetul Economic şi Social este reglementat la art. 300 - 304 TFUE. Acestor prevederi li se adaugă cele cuprinse în Regulamentul

[546] **Nicoleta Diaconu,** *op. cit.*, pag. 206-207.

de procedură al Comitetului Economic şi Social European, adoptat în sesiunea plenară din 17 iulie 2002[547].

A. Componență

Comitetul Economic şi Social este format din reprezentanți ai organizațiilor patronale, salariale şi ai altor reprezentanți ai societății civile, în special din domeniile socio-economic, civic, profesional şi cultural[548]. Numărul membrilor CES nu poate depăşi 350. Mandatul acestora este de 5 ani, cu posibilitatea reînnoirii. Consiliul adoptă lista membrilor stabilită potrivit propunerilor fiecărui stat membru.

„Membrii Comitetului nu sunt legați prin niciun fel de mandat imperativ. Aceştia îşi exercită funcțiile în deplină independență, în interesul general al Uniunii. În exercițiul funcției lor şi în cursul deplasărilor înspre şi dinspre locul de desfăşurare a şedinței, membrii se bucură de privilegiile şi imunitățile definite prin Protocolul privind privilegiile şi imunitățile Uniunii Europene. În cazul de față, aceştia beneficiază de libertate de mişcare, de inviolabilitate personală şi de imunitate"[549].

Potrivit art. 303 TFUE, „Comitetul îşi desemnează, dintre membrii săi, preşedintele şi biroul pentru un mandat de doi ani şi jumătate".

Mandatul membrilor Comitetului încetează prin[550]:

- demisie;
- demitere;
- deces;
- forță majoră sau
- în cazul apariției unei incompatibilități. Statutul de membru al Comitetului este incompatibil cu cel de membru al unui guvern, al unui parlament, al unei instituții a Uniunii Europene, al Comitetului Regiunilor sau al Consiliului de Administrație al Băncii Europene de Investiții, precum şi cu cea de funcționar sau agent în serviciul activ al Uniunii Europene.

---

[547] Publicat în JOUE L 268, din 4.10.2002.
[548] Art. 300 alin. (2) TFUE.
[549] Art. 2 alin. (3) din Regulamentul de procedură al CESE.
[550] Potrivit art. 70 alin. (2) şi (3) din Regulamentul de procedură al CESE.

B. Organizare

Comitetul este format din: *Adunare*, *Birou*, *preşedinte* şi *secţiuni specializate*.

Adunarea este formată din totalitatea membrilor Comitetului.

Biroul este compus din[551]:

- preşedinte şi doi vicepreşedinţi;
- trei preşedinţi de grup;
- preşedinţii de secţiuni specializate şi
- un număr variabil de membri, care nu îl depăşeşte pe cel al statelor membre.

Preşedintele Biroului este ales pe rând dintre membrii celor trei grupuri.

Biroul este convocat de către preşedinte, fie din oficiu, fie la cererea a zece membri[552].

Secţiunile specializate sunt în număr de 6[553], însă Adunarea, la propunerea Biroului, poate înfiinţa şi alte secţiuni specializate în

---

[551] Potrivit art. 3 alin. (1) din Regulamentul de procedură al CESE.

[552] Art. 8 din Regulamentul de procedură al CESE.

[553] a) *Uniunea economică şi monetară, coeziune economică şi socială - ECO* (politici macroeconomice şi monetare; resurse proprii şi bugetul Uniunii Europene; statistici; fiscalitate; piete financiare (inclusiv dimensiunea macroeconomică a serviciilor financiare şi asigurări; politici regionale şi structurale şi de coeziune economică şi socială; amenajarea teritoriului; politici urbane);

b) *Piaţă unică, producţie şi consumatori – INT* (politică industrială (generală şi sectorială); politicile de piaţă; politica concurenţială; servicii, inclusiv cele din sectoarele bancare, comerciale, asigurări şi turism (excepţie: serviciile de interes general); întreprinderi mici şi mijlocii; economie socială (cooperative, asociaţii şi fundaţii); profesii liberale; dreptul societăţilor; cercetare; proprietate intelectuală; protecţia consumatorilor; uniune vamală);

c) *Transporturi, energie, infrastructuri, societatea informaţională – TEN* (diferitele moduri de transport; diferitele forme de producere a energiei; marile reţele de infrastructură; societatea informaţională; serviciile de interes general);

d) *Ocuparea forţei de muncă, afaceri sociale şi cetăţenie – SOC* (afaceri interne; cetăţenie; cultură; educaţie; legalitate de şanse; imigrare şi azil; ocuparea forţei de muncă; tineret; justiţie; sărăcie; persoane în vârstă; politică socială; sănătate şi sport; copii; persoane cu handicap);

e) *Agricultură, dezvoltare rurală şi mediu – NAT* (agricultură; dezvoltare rurală; mediu: dezvoltare durabilă; pescuit; silvicultură; securitate alimentară; securitatea aprovizionării cu alimente; schimbări climatice; bunăstarea animalelor);

f) *Relaţii externe – REX* (relaţii extern cu: Africa, Caraibe; Pacific, Asia; America Latină; relaţii externe: extindere).

domeniile cuprinse în Tratate. Numărul de membri ai secțiunilor specializate se stabileşte de către Comitet la propunerea Biroului. „Cu excepția președintelui, fiecare membru al Comitetului trebuie să fie membru al cel puțin uneia dintre secțiunile specializate. Niciun membru nu poate face parte din mai mult de două secțiuni specializate, cu excepția celor care provin dintr-un stat membru care are un număr de cel mult nouă consilieri"[554]. Membrii secțiunilor specializate sunt numiți de către Comitet pentru o perioadă de doi ani şi jumătate, cu posibilitatea reînnoirii.

Comitetul este structurat în *3 grupuri*, care reprezintă angajatorii, salariații şi celelalte componente cu caracter economic şi social ale societății civile organizate. Grupurile îşi aleg președinții şi vicepreşedinții. Acestea participă la pregătirea, organizarea şi coordonarea lucrărilor Comitetului şi ale entităților sale, contribuind la informarea acestora. Fiecare dintre grupuri dispune de un secretariat.

În temeiul art. 19 din Regulamentul de procedură al CESE, Comitetul poate înființa, la inițiativa Biroului, cu titlu excepțional, *subcomitete* în vederea elaborării proiectelor de aviz sau de „rapoarte de informare cu privire la chestiuni strict orizontale cu caracter general, care se prezintă mai întâi Biroului şi, ulterior, se supun dezbaterii Comitetului". Acestea îşi încetează activitatea după votarea de către Comitet a proiectului de aviz sau de raport de informare pe care l-a pregătit.

De asemenea, potrivit art. 21 din Regulamentul de procedură al CESE, „Comitetul poate înființa *Observatoare* atunci când natura, amploarea şi complexitatea subiectului tratat necesită o flexibilitate deosebită a metodelor de lucru, a procedurilor şi a instrumentelor utilizate. Un Observator se înființează pe baza unei decizii a Adunării Plenare, care confirmă o decizie prealabilă a Biroului, la propunerea unui grup sau a unei secțiuni specializate".

Regulamentul de procedură al CESE permite acestuia să înființeze *Comisii consultative*[555], formate din membri ai Comitetului şi din

[554] Art. 15 alin. (2) şi (3) din Regulamentul de procedură al CESE.
[555] De exemplu, Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI).

delegați care provin din diferite domenii ale societății civile organizate, pe care Comitetul dorește să-i implice în activitatea sa. „Comisiile se înființează printr-o decizie a Adunării Plenare care confirmă o decizie adoptată de către Birou. Decizia privind înființarea acestor comisii definește aria lor de competență, structura, alcătuirea, durata și regulile lor"[556]. Cu titlu de exemplu, menționăm Comisia consultativă privind mutațiile industriale (CCMI), „formată din membri ai Comitetului și din delegați care provin din organizații reprezentative ale diferitelor sectoare economice și sociale, precum și din societatea civilă, care sunt preocupați de mutațiile industriale"[557].

„Comitetul, la propunerea Biroului, poate desemna *delegații* pentru a întreține relații cu diferitele componente cu caracter economic și social ale societății civile organizate din statele sau din asociațiile de state din afara Uniunii Europene. Cooperarea dintre Comitet și partenerii din societatea civilă organizată din țările candidate la aderare ia forma *comitetelor consultative mixte*, acolo unde există, deja, Consilii de Asociere. În caz contrar, cooperarea se desfășoară în cadrul *grupurilor de contact*"[558].

Comitetul este asistat de un *secretariat* aflat sub conducerea unui secretar general care își îndeplinește atribuțiile sub autoritatea președintelui, având rolul de a reprezenta Biroul.

C. Funcționare

Comitetul este convocat de către președintele său pentru adoptarea avizelor solicitate de Consiliu, Comisia sau Parlamentul European.

Totodată, Comitetul poate fi convocat de către „președintele său, la propunerea Biroului și cu acordul majorității membrilor săi, pentru a elabora, din proprie inițiativă, avize privind toate chestiunile referitoare la Uniunea Europeană, politicile sale și evoluțiile posibile ale acestora"[559].

---

[556] Art. 24 alin. (2) din Regulamentul de procedură al CESE.
[557] Art. 25 din Regulamentul de procedură al CESE.
[558] Art. 26 din Regulamentul de procedură al CESE.
[559] Art. 29 alin. (2) din Regulamentul de procedură al CESE.

Solicitările de avize se adresează preşedintelui Comitetului. Biroul stabileşte ordinea de prioritate pentru examinarea avizelor, repartizându-le pe 3 categorii, după cum urmează[560]:

- *Categoria A* (sesizări pe teme recunoscute drept prioritare). Această categorie cuprinde: toate solicitările de aviz exploratoriu (Comisie, Parlamentul European, viitoarele preşedinţii ale Consiliului); toate propunerile de aviz din proprie iniţiativă adoptate şi anumite sesizări obligatorii sau facultative;

- *Categoria B* (sesizări, obligatorii sau facultative, care se referă la teme de interes secundar sau au un caracter urgent) şi

- *Categoria C* (sesizări, obligatorii sau facultative, care au caracter pur tehnic).

Sesiunile plenare ale Comitetului şi şedinţele secţiunilor specializate sunt publice. Anumite dezbateri care nu privesc lucrările consultative pot fi declarate confidenţiale în urma unei decizii a Comitetului, la cererea unei instituţii sau a unui organ interesat sau la propunerea Biroului. Celelalte şedinţe nu sunt publice[561].

D. Atribuţii

Comitetul Economic şi Social „este consultat de Parlamentul European, de Consiliu sau de Comisie în cazurile prevăzute de Tratate. Comitetul poate fi consultat de aceste instituţii în toate situaţiile în care consideră oportun. Poate emite un aviz şi din proprie iniţiativă, în toate cazurile în care apreciază că este oportun. În situaţia în care este necesar, Parlamentul European, Consiliul sau Comisia acordă Comitetului un termen pentru ca acesta să îşi prezinte avizul, termen care nu poate fi mai mic de o lună de la data la care comunicarea este adresată preşedintelui în acest scop. După expirarea termenului acordat, lipsa avizului nu împiedică desfăşurarea proce-

[560] Prevăzute la art. 30 alin. (3) din Regulamentul de procedură al CESE.
[561] Potrivit art. 65 din Regulamentul de procedură al CESE.

durilor. Avizul Comitetului, precum şi procesul-verbal al dezbaterilor sale se transmit Parlamentului European, Consiliului şi Comisiei"[562].

2. Comitetul Regiunilor

Îndeplineşte un rol consultativ şi este format din reprezentanți ai colectivităților regionale şi locale.

Comitetul Regiunilor este reglementat, în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, la art. 300 şi la art. 305 - 307. Acestor prevederi li se adaugă cele cuprinse în Regulamentul de procedură al Comitetului Regiunilor[563].

A. Componență

Comitetul Regiunilor este format din reprezentanți ai colectivităților regionale şi locale care sunt fie titularii unui mandat electoral în cadrul unei autorități regionale sau locale, fie răspund din punct de vedere politic în fața unei adunări alese[564].

Numărul membrilor Comitetului Regiunilor nu poate depăşi 350. În exercitarea funcției pe care o dețin, aceştia „nu pot fi legați prin niciun fel de mandat imperativ. Îşi îndeplinesc mandatul în deplină independență, în interesul general al Uniunii"[565]. Ei nu pot fi în acelaşi timp şi membri ai Parlamentului European.

Mandatul membrilor, precum şi cel al unui număr egal de supleanți, este de cinci ani, cu posibilitatea reînnoirii. Consiliul adoptă lista membrilor şi a supleanților stabilită în conformitate cu propunerile fiecărui stat membru. Mandatul unui membru sau al unui membru supleant se încheie[566]:

- prin demisie;
- la încetarea mandatului în temeiul căruia a fost numit sau

---

[562] Art. 304 TFUE.
[563] Publicat în JOUE L 65, din 5.3.2014.
[564] Potrivit art. 300 alin. (3) TFUE.
[565] Art. 2 din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.
[566] Potrivit art. 3 alin. (2) din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.

- prin deces.

„Membrii şi membrii supleanți dintr-un stat membru constituie o *delegație națională*. Fiecare delegație națională își stabileşte propria organizare internă şi își alege un preşedinte, al cărui nume se comunică în mod oficial preşedintelui Comitetului"[567].

Membrii şi membrii supleanți se pot constitui în *grupuri politice* care să reflecte afinitățile politice ale acestora. Pentru constituirea unui grup politic, este necesar un număr minim de 18 de membri sau membri supleanți, din care cel puțin jumătate trebuie să fie membri titulari, reprezentând în total cel puțin o cincime din statele membre[568].

Potrivit art. 10 din Regulamentul de procedură al Comitetului Regiunilor, „membrii şi membrii supleanți pot constitui *grupuri interregionale*. Constituirea acestora trebuie declarată preşedintelui Comitetului. Un grup interregional se constituie regulamentar pe baza deciziei Biroului".

B. Organizare

Comitetul se reuneşte în *Adunarea Plenară*. Atribuțiile acesteia sunt următoarele:

- adoptă avize, rapoarte şi rezoluții;
- adoptă proiectul de estimare a veniturilor şi cheltuielilor Comitetului;
- adoptă programul politic al Comitetului la începutul fiecărui mandat;
- alege preşedintele, prim-vicepreşedintele ceilalți membri ai Biroului;
- constituie comisiile;
- adoptă şi revizuieşte Regulamentul de procedură al Comitetului şi
- ia decizia de a introduce o acțiune în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. Când o astfel de decizie este adoptată, preşedintele introduce acțiunea în numele Comitetului.

---

[567] Art. 8 din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.

[568] Potrivit art. 9 alin. (1) şi (2) din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.

Adunarea Plenară alege, pentru o perioada de doi ani şi jumătate, *Biroul. Acesta* este format din[569]:

- preşedinte;
- prim-vicepreşedinte;
- câte un vicepreşedinte pentru fiecare stat membru;
- alți 28 de membri şi
- preşedinții grupurilor politice.

Cu excepția funcțiilor de preşedinte şi de prim-vicepreşedinte şi a locurilor rezervate preşedinților grupurilor politice, celelalte locuri din Birou se împart între delegațiile naționale, după cum urmează[570]:

- 3 locuri: Franța, Germania, Italia, Regatul Unit, Polonia, Spania;
- 2 locuri: Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Danemarca, Finlanda, Grecia, Irlanda, Lituania, Portugalia, Republica Cehă, România, Slovacia, Suedia, Țările de Jos, Ungaria;
- un loc: Cipru, Estonia, Letonia, Luxemburg, Malta, Slovenia.

Sarcini pe care şi le asumă Biroul sunt[571]:

- elaborarea şi prezentarea în fața Adunării Plenare a proiectului său de program politic la începutul mandatului şi controlarea punerii în aplicare a acestuia;
- organizarea şi coordonarea lucrărilor Adunării Plenare şi a comisiilor;
- adoptarea, la propunerea comisiilor, a programului de lucru anual al acestora;
- competență generală în materie financiară, de organizare şi administrativă cu privire la membri şi membri supleanți, la organizarea internă a Comitetului şi a Secretariatului General (inclusiv privind organigrama) şi la organele Comitetului;
- angajarea secretarului general, a funcționarilor şi a altor agenți;
- prezentarea în fața Adunării Plenare a proiectului de estimare a veniturilor şi cheltuielilor Comitetului;
- autorizarea şedințelor în afara sediului şi

[569] Potrivit art. 30 din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.
[570] *Idem.*
[571] Potrivit art. 37 din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.

- adoptarea de măsuri privind componența și modalitățile de funcționare a grupurilor de lucru, a comitetelor mixte constituite cu țările candidate la aderare sau a altor organisme politice la care participă membrii Comitetului;

Biroul *are dreptul*[572]:

- să constituie grupuri de lucru formate din membrii Biroului sau din alți membri ai Comitetului, cu scopul de a-l consilia pe probleme specifice; aceste grupuri pot avea până la opt membri și

- să invite alți membri ai Comitetului să asiste la întrunirile sale, în virtutea competențelor sau funcțiilor lor, precum și alte persoane.

Potrivit art. 45 din Regulamentul de procedură al Comitetului Regiunilor, „la începutul fiecărui mandat de cinci ani, Adunarea Plenară constituie *comisii* însărcinate cu pregătirea lucrărilor. (...) Membrii Comitetului trebuie să facă parte din cel puțin o comisie și din cel mult două".

Comisiile[573]:

- dezbat politicile Uniunii, în conformitate cu competențele care le sunt atribuite de Adunarea Plenară;

- asigură elaborarea proiectelor de avize, de rapoarte și de rezoluții, care vor fi, ulterior, supuse Adunării Plenare pentru adoptare și

- își elaborează proiectul de program de lucru anual în conformitate cu prioritățile politice ale Comitetului și îl supun spre adoptare Biroului.

„În cazuri bine întemeiate, comisiile pot institui, cu aprobarea Biroului, *grupuri de lucru*. Acestea pot cuprinde și membri ai altor comisii"[574].

Comitetul este asistat de un *Secretariat general*, condus de un secretar general, care „are sarcina de a asigura punerea în aplicare a deciziilor Biroului sau ale președintelui, în conformitate cu Regulamentul de procedură și cu respectarea cadrului legal în vigoare. Secretarul general participă cu vot consultativ la reuniunile Biroului, pentru care redactează procesele-verbale"[575].

---

[572] *Idem*.

[573] Potrivit art. 51 din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.

[574] Art. 62 din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.

[575] Art. 70 alin. (4) din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.

C. Funcționare

Potrivit art. 306 TFUE, „Comitetul Regiunilor își desemnează dintre membrii săi președintele și biroul, pentru un mandat de doi ani și jumătate. Acesta își stabilește Regulamentul de procedură. Este convocat de președinte, la cererea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei. Se poate întruni și din proprie inițiativă".

Președintele Comitetului convoacă Adunarea Plenară cel puțin o dată pe trimestru, însă poate convoca și o sesiune plenară extraordinară, la cererea scrisă a cel puțin o pătrime dintre membri. Cvorumul Adunării Plenare este întrunit atunci când sunt prezenți mai mult de jumătate din numărul membrilor[576].

„Biroul este convocat de către președinte, care stabilește data ședinței și ordinea de zi, de comun acord cu prim-vicepreședintele. Se întrunește cel puțin o dată pe trimestru sau în termen de paisprezece zile de la primirea unei cereri scrise formulate de cel puțin o pătrime dintre membrii săi. Cvorumul Biroului este întrunit atunci când sunt prezenți mai mult de jumătate dintre membri"[577].

Data și ordinea de zi a ședinței unei comisii sunt stabilite de către președintele comisiei respective, de comun acord cu prim-vicepreședintele.

D. Atribuții

„Comitetul Regiunilor este consultat de către Parlamentul European, Consiliu sau Comisie în cazurile prevăzute de Tratate și în toate celelalte situații și, în special, în care acestea privesc cooperarea transfrontalieră sau în cazul în care una dintre instituții consideră oportun acest lucru. În cazul în care apreciază că este necesar, Parlamentul European, Consiliul sau Comisia acordă Comitetului un termen pentru ca acesta să își prezinte avizul, termen care nu poate fi mai mic de o lună de la data la care comunicarea este adresată președintelui în acest scop. După expirarea termenului acordat, lipsa

[576] Art. 21 alin. (1) din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.
[577] Art. 38 alin. (1) și (2) din Regulamentul de Procedură al Comitetului Regiunilor.

avizului nu împiedică desfăşurarea procedurilor (...)"[578]. Comitetul poate emite un aviz din proprie iniţiativă, în cazurile în care consideră util acest lucru. Avizul Comitetului, precum şi procesul-verbal al dezbaterilor sale se transmit Parlamentului European, Consiliului şi Comisiei.

3. Banca Europeană de Investiţii (BEI)

A fost înfiinţată în anul 1958, prin Tratatul de la Roma, cu scopul de a finanţa investiţiile pentru promovarea obiectivelor Uniunii.

La fel ca şi Banca Centrală Europeană, Banca Europeană de Investiţii are personalitate juridică.

„Statutul Băncii Europene de Investiţii face obiectul unui protocol anexat la Tratate. Consiliul, hotărând în unanimitate în conformitate cu o procedură legislativă specială, la cererea Băncii Europene de Investiţii şi după consultarea Parlamentului European şi a Comisiei, sau la propunerea Comisiei şi după consultarea Parlamentului European şi a Băncii Europene de Investiţii, poate modifica Statutul Băncii"[579].

A. Componenţă

Membrii Băncii Europene de Investiţii sunt statele membre ale Uniunii Europene.

Banca dispune de un capital de 232 392 989 000 EUR, subscris de statele membre. „Admiterea unui nou membru determină o majorare a capitalului subscris corespunzătoare aportului noului membru"[580].

B. Organizare

Banca este administrată şi condusă de un *Consiliu al guvernatorilor*, un *Consiliu de administraţie* şi un *Comitet de direcţie*.

---

[578] Art. 307 TFUE.
[579] Art. 308 TFUE.
[580] Art. 4 alin. (2) din Statutul Băncii Europene de Investiţii.

Consiliul guvernatorilor este format din miniştri desemnaţi de statele membre. Acesta are următoarele atribuţii[581]:

- stabileşte directivele generale referitoare la politica de creditare a Băncii în conformitate cu obiectivele Uniunii;
- veghează la aplicarea acestor directive;
- decide cu privire la majorarea capitalului subscris;
- stabileşte principiile aplicabile operaţiunilor de finanţare în cadrul misiunii Băncii;
- numeşte şi demite din oficiu membrii Consiliului de administraţie şi pe cei ai Comitetului de direcţie;
- decide cu privire la acordarea finanţării pentru investiţiile care urmează să fie realizate, total sau parţial, în afara teritoriilor statelor membre;
- aprobă raportul anual întocmit de Consiliul de administraţie;
- aprobă bilanţul anual, precum şi contul de profit şi pierderi;
- exercită puterile şi atribuţiile conferite prin Statut;
- aprobă regulamentul intern al Băncii şi
- adoptă în unanimitate, orice decizii cu privire la suspendarea activităţii Băncii şi la eventuala sa lichidare.

Consiliul de administraţie este format din 29 de administratori şi 19 supleanţi. Administratorii sunt numiţi pentru 5 ani de Consiliul guvernatorilor, fiecare stat membru şi Comisia desemnează câte un administrator. Administratorii supleanţi sunt numiţi pentru cinci ani de Consiliul guvernatorilor după cum urmează[582]:

- doi supleanţi desemnaţi de Republica Federală Germania;
- doi supleanţi desemnaţi de Republica Franceză;
- doi supleanţi desemnaţi de Republica Italiană;
- doi supleanţi desemnaţi de Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord;
- un supleant desemnat de comun acord de Regatul Spaniei şi Republica Portugheză;
- un supleant desemnat de comun acord de Regatul Belgiei, Marele Ducat al Luxemburgului şi Regatul Ţărilor de Jos;

---

[581] Potrivit art. 7 alin. (2) – (4) din Statutul Băncii Europene de Investiţii.
[582] Potrivit art. 9 alin. (2) din Statutul Băncii Europene de Investiţii.

- doi supleanți desemnați de comun acord de Regatul Danemarcei, Republica Elenă, Irlanda şi România;

- doi supleanți desemnați de comun acord de Republica Estonia, Republica Letonia, Republica Lituania, Republica Austria, Republica Finlanda şi Regatul Suediei;

- trei supleanți desemnați de comun acord de Republica Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Republica Cipru, Republica Ungară, Republica Malta, Republica Polonă, Republica Slovenia şi Republica Slovacă şi

- un supleant desemnat de Comisie. Consiliul de administrație cooptează şase experți fără drept de vot: trei în calitate de membri şi trei supleanți.

„Membrii Consiliul de administrație sunt selectați dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență şi competență; aceştia nu sunt răspunzători decât față de Bancă"[583].

Comitetul de direcție este format dintr-un preşedinte şi din 8 vicepreşedinți, numiți pe o perioadă de 6 ani de Consiliul guvernatorilor, la propunerea Consiliului de administrație. Mandatul lor poate fi reînnoit.

Comitetului de direcție[584]:

- asigură gestionarea afacerilor curente ale Băncii, sub autoritatea preşedintelui şi sub controlul Consiliului de administrație;

- pregăteşte deciziile Consiliului de administrație, mai ales în ceea ce priveşte contractarea de împrumuturi şi acordarea finanțărilor, în special sub formă de credite şi garanții; asigură aplicarea acestor decizii şi

- îşi formulează, cu majoritate, avizele privind proiectele de contractare de împrumuturi şi de acordare de finanțări, în special sub formă de credite şi de garanții.

C. Funcționare

Potrivit art. 8 din Statutul BEI, „deciziile Consiliului guvernatorilor se adoptă cu majoritatea membrilor săi. Statele care constituie această

---

[583] Art. 9 alin. (2) par. ultim din Statutul Băncii Europene de Investiții.

[584] Potrivit art. 11 alin. (3) şi (4) din Statutul Băncii Europene de Investiții.

majoritate trebuie să reprezinte cel puțin 50% din capitalul subscris. Pentru întrunirea majorității calificate, sunt necesare 18 voturi şi 68% din capitalul subscris. Abținerile din partea membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea deciziilor care necesită întrunirea unanimității".

Preşedintele sau, în cazul în care acesta este împiedicat să participe, unul dintre vicepreşedinți, reprezintă Banca în materie judiciară sau extrajudiciară[585].

„Un *comitet* compus din şase membri numiți de Consiliul guvernatorilor - în temeiul competenței lor - verifică dacă activitățile Băncii sunt în conformitate cu cele mai bune practici din domeniul bancar şi răspunde de verificarea conturilor Băncii"[586]. Acesta verifică, în fiecare an, „dacă operațiunile Băncii s-au desfăşurat în mod corespunzător şi dacă evidențele sale au fost corect întocmite. În acest scop, comitetul verifică dacă operațiunile Băncii s-au efectuat în conformitate cu formalitățile şi procedurile"[587] prevăzute în Statut şi în Regulamentul de procedură.

În temeiul art. 14 din Statutul BEI, „Banca colaborează cu toate organizațiile internaționale care exercită activități în domenii de activitate similare"

D. Atribuții

Misiunea BEI este prevăzută în art. 309 TFUE. Potrivit dispozițiilor cuprinse în acest articol, BEI „are misiunea de a contribui, recurgând la piețele de capital şi la resursele proprii, la dezvoltarea echilibrată şi neîntreruptă a pieței interne în interesul Uniunii. În acest scop, Banca facilitează, prin acordarea de împrumuturi şi garanții şi fără a urmări un scop lucrativ, finanțarea proiectelor de mai jos în toate sectoarele economiei:

- proiecte care urmăresc punerea în valoare a regiunilor mai puțin dezvoltate;

---

[585] Art. 11 alin. (6) din Statutul Băncii Europene de Investiții.
[586] Art. 12 alin. (1) din Statutul Băncii Europene de Investiții.
[587] Art. 12 alin. (2) din Statutul Băncii Europene de Investiții.

- proiecte care urmăresc modernizarea sau conversia întreprinderilor ori crearea de noi activități care sunt rezultatul realizării sau funcționării pieței interne şi care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi finanțate în întregime prin diferitele mijloace de finanțare existente în fiecare dintre statele membre;

- proiecte de interes comun pentru mai multe state membre care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi finanțate în întregime prin diferitele mijloace de finanțare existente în fiecare dintre statele membre.

În îndeplinirea misiunii sale, Banca facilitează finanțarea programelor de investiții în legătură cu intervențiile fondurilor structurale şi ale altor instrumente financiare ale Uniunii".

Secțiunea a XI-a

Oficii şi agenții

Oficiile şi agențiile reprezintă acele entități de drept public european, distincte de instituțiile UE, cu *personalitate juridică*. Sunt constituite printr-un act de drept derivat, de regulă prin regulament, în scopul îndeplinirii unor „sarcini specifice, în temeiul legislației europene"[588]. Pe lângă denumirile de oficii şi agenții, în această categorie întâlnim: organisme; birouri; centre; autorități; fundații; institute; colegii; unități; observatoare şi comitete.

Acestea se împart în:

a) *oficii şi agenții descentralizate*. „Au fost create de UE pentru a îndeplini anumite sarcini tehnice şi ştiințifice"[589]. Rolul pe care îl îndeplinesc este acela de a ajuta instituțiile UE în adoptarea deciziilor şi implementarea politicilor. În acest sens, agențiile descentralizate se ocupă de aspectele şi problemele care afectează viața de zi cu zi a

[588] http://europa.eu/about-eu/agencies/index_ro.htm (accesat la 15.05.2016).

[589] http://europa.eu/about-eu/agencies/decentralised-agencies/index_ro.htm (accesat la 15.05.2016).

cetățenilor statelor membre ale UE[590], oferindu-le instituțiilor Uniunii Europene şi statelor membre informații de specialitate cu privire la:

- alimente;
- medicamente;
- substanțe chimice;
- educație;
- calitatea mediului de viață şi de muncă;
- justiție;
- siguranța transporturilor;
- securitate şi
- drepturile fundamentale.

Oficiile şi agențiile descentralizate sunt[591]:

- Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER);

- Organismul autorităților europene de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice (OAREC);

- Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante (OCSP);

- Agenția Europeană pentru Sănătate şi Securitate în Muncă (EU-OSHA);

- Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene (FRONTEX);

- Agenția Europeană pentru gestionarea operațională a sistemelor informatice la scară largă în spațiul de libertate, securitate şi justiție (eu-LISA);

- Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO);

- Agenția Europeană de Siguranță a Aviației (AESA);

- Autoritatea Bancară Europeană (ABE);

- Centrul European de Prevenire şi Control al Bolilor (ECDC);

- Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (CEDEFOP);

---

[590] Potrivit http://europa.eu/about-eu/agencies/decentralised-agencies/index_ro.htm (accesat la 15.05.2016).

[591] Sursa: http://europa.eu/about-eu/agencies/decentralised-agencies/index_ro.htm (accesat la 15.05.2016). Pentru detalii, a se vedea **Luciana-Alexandra Ghica (coord.)**, *Enciclopedia Uniunii Europene,* Editura Meronia, Bucureşti, 2006, pag. 118-130.

- Agenția Europeană pentru Produse Chimice (ECHA);
- Agenția Europeană de Mediu (AEM);
- Agenția Europeană pentru Controlul Pescuitului (EFCA);
- Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA);
- Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă (EUROFOUND);
- Agenția Europeană privind Sistemele Globale de Navigație prin Satelit (GSA);
- Institutul European pentru Egalitatea de șanse între Femei și Bărbați (EIGE);
- Autoritatea europeană pentru asigurări și pensii ocupaționale (AEAPO);
- Agenția Europeană pentru Siguranța Maritimă (EMSA);
- Agenția Europeană pentru Medicamente (EMA);
- Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT);
- Agenția Uniunii Europene pentru Securitatea Rețelelor și a Informațiilor (ENISA);
- Colegiul European de Poliție (CEPOL);
- Oficiul European de Poliție (EUROPOL);
- Agenția Europeană a Căilor Ferate (AEF);
- Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA);
- Fundația Europeană de Formare (ETF);
- Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA);
- Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO);
- Comitetul unic de rezoluție (SRB);
- Unitatea Europeană de Cooperare Judiciară (EUROJUST);
- Centrul de Traduceri pentru Organismele Uniunii Europene (CdT).

b) *agenții executive*. „Sunt înființate de Comisia Europeană, pentru o perioadă limitată de timp, în vederea gestionării unor sarcini specifice legate de anumite programe ale UE"[592], astfel:

- Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură (EACEA);

[592] http://europa.eu/about-eu/agencies/index_ro.htm (accesat la 14.05.2016).

- Agenția Executivă pentru Întreprinderile Mici şi Mijlocii (EASME);
- Agenția Executivă a Consiliului European pentru Cercetare (Agenția Executivă a CEC);
- Agenția Executivă pentru Cercetare (REA) şi
- Agenția Executivă pentru Inovare şi Rețele (INEA).

c) *agenții pentru politica de securitate şi de apărare comună* „au fost constituite pentru a îndeplini sarcini specifice, precise, de natură tehnică, ştiințifică şi administrativă în cadrul politicii de securitate şi apărare comună a Uniunii Europene"[593].

d) *agenții şi organisme EURATOM* „au fost create cu scopul de a susține realizarea obiectivelor Tratatului de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, cum ar fi: coordonarea programelor naționale de cercetare nucleară în scopuri paşnice, furnizarea de cunoştințe, infrastructură şi finanțare în domeniul energiei nucleare şi garantarea aprovizionării suficiente şi sigure cu energie nucleară"[594]. Acestea sunt:
- Agenția de Aprovizionare a EURATOM şi
- Întreprinderea comună europeană pentru ITER şi dezvoltarea energiei de fuziune (Fusion for Energy).

e) *altele* (este vorba despre acele „organisme instituite în cadrul programelor UE şi al parteneriatelor public-privat între Comisia Europeană şi sectorul industriei"[595]).

*
* *

Acestor oficii şi agenții li se adaugă mai multe *organisme interinstituționale*, cum ar fi:
- Echipa de intervenție în caz de urgență informatică;
- Oficiul European pentru Selecția Personalului (EPSO);
- Oficiul pentru Publicații şi
- Şcoala Europeană de Administrație.

---

[593] ***Idem.***
[594] ***Idem.***
[595] ***Idem.***

Capitolul IV
ORDINEA JURIDICĂ A UNIUNII EUROPENE

Secțiunea I

Prezentare generală

Potrivit Curții de Justiție de la Luxemburg, ordinea juridică a Uniunii Europene este o „*ordine juridică proprie*, integrată în sistemul juridic al statelor membre"[596], o „*ordine juridică de drept internațional*, în favoarea căreia statele şi-au limitat drepturile suverane, chiar dacă într-un număr limitat de domenii, şi ale cărei subiecte sunt nu numai statele membre, ci şi resortisanții acestora"[597]. „Caracteristicile esențiale ale ordinii juridice comunitare (...) sunt, în special, supremația acesteia în raport cu dreptul statelor membre şi efectul direct al unei întregi serii de dispoziții aplicabile statelor membre şi resortisanților lor"[598].

„În literatura de specialitate au fost elaborate numeroase definiții ale dreptului comunitar european[599] [Uniunii Europene], ținând seama de elementele mai importante care îl individualizează"[600]. Astfel, într-o opinie, „dreptul comunitar [Uniunii Europene] reprezintă ansamblul de norme juridice care impun statelor membre reguli de urmat în vederea realizării obiectivelor pe care Comunitățile Europene [Uniunea Europeană] le au de îndeplinit"[601].

În sens larg, ordinea juridică a Uniunii Europene cuprinde totalitatea normelor juridice ce guvernează raporturile juridice la care Uniunea Europeană participă.

---

[596] Hotărârea *Flaminio Costa c./ E.N.E.L.*, 6/64, ECLI:EU:C:1964:66.

[597] Hotărârea *NV Algemene Transport - en Expeditie Ondememing van Gend & Loos c./ Administration fiscale néerlandaise*, 26/62, ECLI:EU:C:1963:1.

[598] Avizul Curții 1/91, ECLI:EU:C:1991:490.

[599] Pentru o definiție detaliată a noțiunii de *drept al Uniunii Europene*, a se vedea **Walter Cairns**, *op. cit.*, pag. 1-2.

[600] **Marin Voicu**, *Introducere în dreptul european*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2007, pag. 24.

[601] **Irina Moroianu-Zlătescu, Radu C. Demetrescu**, *Drept instituțional european*, Editura Olimp, Bucureşti, 1999, pag. 139 (citat de **Marin Voicu**, *op. cit.*, pag, 24).

În sens restrâns, această ordine juridică cuprinde totalitatea normelor, materiale şi procedurale, aplicabile în cadrul Uniunii Europene (tratate, regulamente, jurisprudenţă ş.a.)[602]. În acest fel, sunt reglementate raporturile juridice dintre Uniunea Europeană şi:

- statele membre;
- statele terţe;
- persoanele fizice şi juridice ce aparţin sau nu statelor membre, respectiv
- organizaţiile internaţionale.

Ordinea juridică a UE cuprinde *două categorii principale de norme*, şi anume:

1) normele cu valoare de *legi fundamentale*, constituţională, semnate şi ratificate de către statele membre (Tratatele de instituire a Comunităţilor Europene şi a Uniunii Europene, pe de o parte, şi Tratatele şi actele modificatoare, pe de altă parte) şi

2) normele cu valoare de *legi ordinare*, elaborate şi adoptate de instituţii, în existenţa şi funcţionarea lor (regulamente, directive, decizii, recomandări ş.a.).

Privită dintr-o altă perspectivă, ordinea juridică a Uniunii Europene cuprinde „un ansamblu de norme juridice ierarhizate"[603], chiar dacă numai pe cale jurisprudenţială, „în cadrul căreia regăsim mai multe categorii de norme"[604]. În acest sens, în doctrina de specialitate[605] au fost formulate mai multe criterii de clasificare a normelor juridice ale UE, însă criteriul cu cea mai largă susţinere este cel al forţei juridice. Astfel, întâlnim următoarea clasificare[606]:

- dreptul primar, originar;
- dreptul derivat, secundar;
- normele de drept care provin din angajamentele externe ale Comunităţilor Europene/Uniunii Europene;

---

[602] A se vedea şi **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 283.

[603] **Ovidiu Ţinca**, *op. cit.*, pag. 201.

[604] ***Idem.***

[605] A se vedea: **Guy Isaac, Marc Blanquet,** *op. cit.*, pag. 283-366; **Roxana Munteanu,** *Drept european. Evoluţie – Instituţii – Ordine juridică,* Editura Oscar Print, Bucureşti,1996, pag. 273-341; **Gyula Fábián**, *Drept instituţional al Uniunii Europene,* Editura Hamangiu, Bucureşti, 2012, pag. 92-137; **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 101-236 ş.a.

[606] **Ion P. Filipescu, Augustin Fuerea**, *op. cit.*, pag. 32-33.

- dreptul complementar şi
- dreptul nescris.

Dreptul primar, originar, cuprinde, în primul rând, Tratatele de instituire a Comunităților Europene, şi anume Tratatele de la Roma[607] din 25 martie 1957, intrate în vigoare la 14 ianuarie 1958.

În categoria dreptului primar sunt incluse, deopotrivă, şi Tratatele care modifică, de-a lungul timpului, Tratatele originare.

Dreptul derivat este format din ansamblul actelor unilaterale ale instituțiilor Uniunii Europene, şi anume: regulamentul, directiva, decizia, recomandarea şi avizul.

Normele de drept ce rezultă din angajamentele externe ale Comunităților/Uniunii Europene[608], cuprind, în principal, acordurile la care Comunitățile, respectiv Uniunea sunt/este parte.

Dreptul complementar cuprinde normele ce rezultă din acordurile încheiate între statele membre în domeniile de competență națională (convențiile; deciziile şi acordurile convenite prin reprezentanții guvernelor statelor membre reunite în cadrul Consiliului; declarațiile, rezoluțiile şi luările de poziție ale Comunităților/Uniunii, care sunt adoptate de comun acord cu statele membre).

Dreptul nescris este dat, în primul rând, de *jurisprudența* Curții de Justiție a Uniunii Europene, dar şi de principiile generale de drept.

În continuare, vom analiza fiecare categorie de izvoare ale dreptului Uniunii Europene.

Secțiunea a II-a

Dreptul primar al Uniunii Europene

Dreptul primar al Uniunii Europene cuprinde:

- *Tratatele de instituire a Comunităților Europene*, respectiv a *Uniunii Europene* şi
- *Tratatele* şi *actele modificatoare*.

---

[607] Până în anul 2002 regăseam şi Tratatul de la Paris, semnat la 18 aprilie 1951, Tratat prin care a fost constituită prima Comunitate europeană, şi anume Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oțelului. Tratatul de la Paris a încetat să mai producă efecte în data de 23 iulie 2002, acesta fiind încheiat pentru o perioadă determinată de 50 de ani.

[608] Sintagmă folosită de **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 333.

1. Tratatele de instituire a Comunităților Europene, respectiv a Uniunii Europene

Acestea sunt:

- Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului, semnat de către cele 6 state fondatoare (Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda şi Luxemburg), la Paris, la 18 aprilie 1951, intrat în vigoare la 23 iulie 1952. Tratatul a fost încheiat pentru o perioadă de 50 de ani, motiv pentru care, la 23 iulie 2002, Tratatul şi-a încetat efectele şi, pe cale de consecință, şi prima Comunitate Europeană şi-a încetat existența;

- Tratatele de instituire a Comunității Economice Europene şi a Comunității Europene a Energiei Atomice, semnate la Roma, la 25 martie 1957, intrate în vigoare la 14 ianuarie 1958. Tratatele au fost încheiate pentru o perioadă nedeterminată şi de aceea, în timp, acestea nu şi-au încetat efectele, ci au fost permanent modificate. Prin Tratatul de la Maastricht, Comunitatea Economică Europeană şi-a schimbat denumirea în Comunitatea Europeană şi, prin urmare, TCEE devine Tratatul de instituire a Comunității Europene. Tratatul de la Lisabona conferă Uniunii Europene personalitate juridică, aceasta devenind subiect de drept internațional, substituindu-se şi succedându-i Comunității Europene. Tratatul de instituire a Comunității Europene îşi schimbă denumirea în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Tratatul de la Lisabona modifică, deopotrivă, Tratatul de la Maastricht, cunoscut sub denumirea de Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), dar şi TEuratom, chiar dacă din denumirea sa nu rezultă acest lucru.

2. Tratatele modificatoare

În ordine invers cronologică, menționăm următoarele *Tratate modificatoare*:

- Tratatul de la Lisabona, semnat la 13 decembrie 2007 şi intrat în vigoare la 1 decembrie 2009 (cel care, în prezent, produce efecte juridice, fiind sediul principal al materiei modificatoare);

- Tratatul de la Nisa, semnat la 26 februarie 2001 şi intrat în vigoare la 1 februarie 2003;

- Tratatul de la Amsterdam, semnat la 2 octombrie 1997 şi intrat în vigoare la 1 mai 1999;

- Tratatul de la Maastricht, cunoscut şi sub denumirea de Tratatul privind Uniunea Europeană, semnat la 7 februarie 1992 şi intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993. „Tratatul de la Maastricht este cunoscut ca fiind Tratatul prin care s-a creat Uniunea Europeană, modificând cele trei Tratate de instituire de la acea vreme. (...) Astfel, Titlul II din Tratatul de la Maastricht este denumit „Dispoziții vizând modificarea Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene, în vederea stabilirii Comunității Europene", după cum Titlul III este rezervat „Dispozițiilor care modifică Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului", iar Titlul IV este dedicat „Dispozițiilor care modifică Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice". Analizând numai aceste părți ale Tratatului de la Maastricht este evidentă includerea sa între instrumentele juridice modificatoare. Considerăm că Tratatul de la Maastricht, deşi, subliniem, reprezintă un singur instrument juridic internațional, prin conținutul său are o dublă valență: este un tratat modificator în ceea ce priveşte modificările aduse Tratatelor originare şi, în acelaşi timp este şi un Tratat originar"[609];

- Actul Unic European, semnat la Luxembourg şi Haga la 17 şi 28 februarie 1986 şi intrat în vigoare la 1 iulie 1987.

Potrivit prevederilor art. 2 par. 1 din Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor (1969), aplicabile Tratatelor Comunităților Europene şi Uniunii Europene, *Protocoalele* şi *declarațiile* anexate Tratatelor originare sau Tratatelor care le modifică *au aceeaşi valoare* ca şi Tratatele pe care le însoțesc. Din această categorie fac parte, cu titlu de exemplu: Protocolul (nr. 3) privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene; Protocolul (nr. 4) privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale şi al Băncii Centrale Europene; Protocolul (nr. 5) privind Statutul Băncii Europene de Investiții ş.a.

---

[609] **Roxana-Mariana Popescu**, *Uniunea Europeană – subiect de drept internațional*, Revista Pro Patria LEX, Volumul XII, Nr. 2(23)/2013, pag. 109.

Prin urmare, dispozițiile Protocoalelor se integrează în dreptul originar, având aceeași valoare juridică, ca și Tratatele de instituire, așa cum apreciază și Curtea de Justiție a Uniunii Europene (reluând, de altfel, jurisprudența sa[610]) în anul 2003, „protocoalele și anexele (...) constituie dispoziții de drept primar care (...) nu pot fi suspendate, modificate sau abrogate decât potrivit procedurilor prevăzute pentru Tratatele originare"[611].

În plus, alături de Tratatele de modificare a celor originare, întâlnim și următoarele instrumente juridice:

- Tratatele și actele care modifică sistemul instituțional al UE[612];
- Tratatele și actele care aduc modificări reglementărilor bugetare[613];
- Tratatele și actele cu privire la aderarea noilor state. Concret, este vorba despre (în ordine invers cronologică): Tratatul de aderare a Croației la UE[614] (cel mai nou Tratat de aderare); Tratatul de aderare a României și Bulgariei la UE[615]; Tratatul de aderare a Republicii Cehia, Estoniei, Ciprului, Letoniei, Lituaniei, Ungariei, Maltei, Poloniei, Sloveniei și Slovaciei[616]; Actele de aderare a Austriei, Finlandei și Suediei[617]; Actele de aderare a Spaniei și Portugaliei[618]; Actul de aderare a Greciei[619] și Actele de aderare a Danemarcei, Irlandei și Regatului Unit[620].

---

[610] A se vedea hotărârea *Levantina Agricola Industrial SA (LAISA) și CPC España SA c./ Consiliului Comunităților Europene*, cauzele conexate 31 și 35/86, ECLI:EU:C:1988:211.

[611] Pct. 62 din hotărârea *Republica Austria c./ Consiliului Uniunii Europene*, ECLI:EU:C:2003:445.

[612] De exemplu, Tratatul de la Bruxelles, denumit și *„tratatul de fuziune"*, prin care se instituie un Consiliu unic și o Comisie unică (Tratatul a fost semnat la 8 aprilie 1965 și a intrat în vigoare la 1 iulie 1967). De asemenea, găsim și Actul din 20 septembrie 1976, cu privire la alegerea reprezentanților Adunării prin sufragiu universal direct, potrivit dispozițiilor art. 138 alin. (3) TCE.

[613] De exemplu: Decizia 70/213/CECA/CEE/Euratom, din 21 aprilie 1970 cu privire la resursele proprii, adoptată în temeiul art. 201 TCEE și intrată în vigoare după adoptarea de către statele membre potrivit regulilor constituționale proprii. Tot aici, întâlnim și Tratatele bugetare: Tratatul de la Luxembourg din 22 aprilie 1970 și Tratatul de la Bruxelles din 22 iulie 1975, care modifică procedurile bugetare.

[614] Intrat în vigoare la 1 iulie 2013.

[615] Intrat în vigoare la 1 ianuarie 2007.

[616] Intrat în vigoare la 1 mai 2004.

[617] Intrat în vigoare la 1 ianuarie 1995.

[618] Intrat în vigoare la 1 ianuarie 1987.

[619] Intrat în vigoare la 1 ianuarie 1981.

[620] Intrate în vigoare la 1 ianuarie 1973.

Având în vedere faptul că Tratatele de instituire a Comunităților Europene, respectiv a Uniunii Europene, reglementează instituții cărora le atribuie puteri şi între care fixează raporturi, pe de o parte, şi realizează o repartizare a competențelor şi puterilor între instituțiile Comunităților/Uniunii Europene şi statele membre, pe de altă parte, aceste Tratate au forța juridică a unei *Constituții.* Curtea de Justiție a folosit, în hotărârea *Les Verts c./ Parlement européene*[621] sintagma *„carta constituțională de bază".*

Tratatele de instituire a Comunităților Europene, respectiv a Uniunii Europene dețin un loc ierarhic superior în sistemul izvoarelor dreptului Uniunii Europene, în sensul că prevalează asupra tuturor actelor de drept derivat al Uniunii Europene.

„Una dintre problemele cele mai delicate apare în legătură cu acordurile internaționale încheiate de Comunitatea Europeană [Uniunea Europeană]. Curtea poate controla conformitatea acestora înaintea încheierii lor, în temeiul art. 218 TFUE, dar şi-a rezervat dreptul de a controla compatibilitatea acordurilor cu Tratatele de instituire după încheierea lor, direct sau indirect. Aceasta nu implică faptul că Tratatele comunitare [unionale] nu trebuie să fie conciliante cu principiile de drept internațional şi regulile cutumiare internaționale[622]"[623].

Secțiunea a III-a

Dreptul derivat

Dreptul derivate al Uniunii Europene este format din actele elaborate şi adoptate de către instituțiile UE în existența şi funcționarea lor. Sunt prevăzute la art. 288 TFUE, astfel: „Pentru exercitarea competențelor Uniunii, instituțiile adoptă *regulamente*, *directive*, *decizii*, *recomandări* şi *avize*".

---

[621] Hotărârea *Parti écologiste „Les Verts" c./ Parlamentului European,* 294/83, ECLI:EU:C:1986:166, pct. 23.

[622] Referitor la cutuma internațională, a se vedea **Gheorghe Moca**, *Dreptul internațional public,* Editura ERA, Bucureşti, 1999, pag. 31-40.

[623] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 108-109.

1. Regulamentul

Regulamentul, aşa cum sunt definit la art. 288 TFUE, are „aplicabilitate generală". Este obligatoriu „în toate elementele lui"[624] (adică este obligatoriu cu privire la scopul final de atins şi la formele, respectiv mijloacele prin intermediul cărora se ajunge la îndeplinirea acestuia) şi „se aplică direct în fiecare stat membru"[625], contribuind, alături de directive, decizii, recomandări şi avize la exercitarea competenţelor Uniunii. Având în vedere aceste caracteristici, putem spune că regulamentul este similar legii din dreptul intern. Acesta operează prin generalizare şi abstractizare.

Regulamentul, fiind obligatoriu în toate elementele sale, se distinge, pe de o parte, de directivă, obligatorie doar în ceea ce priveşte scopul urmărit şi, pe de altă parte, de actele fără forţă juridică[626]. Caracterul obligatoriu este valabil pentru totalitatea dispoziţiilor regulamentului, astfel încât orice aplicare incompletă este interzisă.

Potrivit Curţii de Justiţie a UE, „criteriul de distincţie între regulament şi decizie trebuie căutat în forţa generală sau nu a actului în discuţie"[627] şi nu în „modalităţile de adoptare"[628].

Fiind direct aplicabil, regulamentul se integrează, în mod automat, în ordinile juridice naţionale, „fiind contrară Tratatului", potrivit Curţii de Justiţie, „orice măsură de transpunere care ar avea drept consecinţe înlăturarea efectului direct al regulamentului"[629] este interzisă. În consecinţă, „statele membre nu pot adopta şi nici permite organismelor naţionale care au atribuţii normative să adopte un act prin care natura comunitară a unei norme juridice şi efectele care decurg din aceasta să fie disimulate justiţiabililor"[630]. Cu toate acestea,

---

[624] Art. 288 TFUE.

[625] *Idem.*

[626] Avizele şi recomandările CE şi Euratom.

[627] Hotărârea *Koninklijke Scholten Honig NV c./ Consiliului şi Comisiei Comunităţilor Europene*, 101/76, ECLI:EU:C:1977:70, pct. 9.

[628] Hotărârea *Alusuisse Italia SpA c./ Consiliului şi Comisiei Comunităţilor Europene*, 307/81, ECLI:EU:C:1982:337, pct. 13.

[629] Hotărârea *Comisia Comunităţilor Europene c./ Republicii Italiene*, 39/72, ECLI:EU:C:1973:13, pct. 17 par. 3.

[630] Hotărârea *Amsterdam Bulb BV c./ Produktschap voor Siergewassen*, 50/76, ECLI:EU:C:1977:13, pct. 7.

Curtea admite faptul că, „în cazul în care punerea în aplicare a unui regulament (...) revine autorităţile naţionale, trebuie recunoscut că, în principiu, această aplicare se face în conformitate cu formele şi procedurile de drept intern"[631].

Regulamentul are efect direct şi dă naştere la drepturi şi obligaţii în beneficiul, respectiv, sarcina subiectelor de drept cărora li se adresează, de care jurisdicţiile naţionale vor trebui să ţină cont[632].

Regulamentul se impune tuturor subiectelor de drept: particulari, state, instituţii.

Regulamentele, potrivit art. 297 alin. (1) TFUE se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Acestea intră în vigoare la data prevăzută de textul lor sau, în absenţa acesteia, în a douăzecea zi de la publicare". Nepublicarea nu influenţează validitatea regulamentului, dar exclude efectul său obligatoriu şi aceasta deoarece, potrivit Curţii[633], „validitatea unui regulament nu este afectată de (...) întârzierea publicării" sale, deoarece „această întârziere nu poate produce efecte decât asupra datei de la care" regulamentul se aplică. „Publicarea unui regulament are un efect constitutiv" de drepturi.

O situaţie specială o reprezintă regulamentele interne ale instituţiilor, adoptate de acestea în cadrul atribuţiilor/competenţelor lor de organizare internă. Acestea nu intră în categoria actelor juridice prevăzute de art. 288 TFUE, ele au numai o forţă interinstituţională. Trebuie să fie conforme Tratatelor şi pot face obiectul controlului Curţii de Justiţie a UE. De exemplu, o directivă adoptată cu încălcarea regulamentului intern al Consiliului va fi declarată nulă[634], deoarece, potrivit Curţii, nerespectarea prevederilor regulamentului de procedură al Consiliului „trebuie să fie considerată o încălcare a unor norme fundamentale de procedură"[635]. Regulamentele interne nu au forţă

---

[631] Hotărârea *Norddeutsches Vieh - und Fleischkontor GmbH c./ Hauptzollamt Hamburg-St. Annen*, 39/70, ECLI:EU:C:1971:16, pct. 4.

[632] Hotărârea *Politi s.a.s. c./ Ministero delle Finanze della Repubblica Italiana*, 43/71, ECLI:EU:C:1971:122, pct. 9 par. 2.

[633] Hotărârea *Hauptzollamt Bielefeld c./ König*, 185/73, ECLI:EU:C:1974:61, pct. 2 din Sumar şi pct. 6 din cuprinsul hotărârii.

[634] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 148.

[635] Hotărârea *Regatul Unit c./ Consiliu*, 68/86, ECLI:EU:C:1988:85, pct. 49.

executorie, iar Curtea a considerat că „persoanele fizice sau juridice nu trebuie să se prevaleze de o pretinsă încălcare a acestor norme care nu sunt destinate să le asigure protecția"[636]. Prin urmare, regulamentele interne nu sunt susceptibile de a fi invocate de către particulari[637].

Spre deosebire de regulamentele interne ale instituțiilor, regulamentele financiare prevăzute la art. 322 TFUE[638] sunt considerate, dimpotrivă, regulamente în sensul art. 288 TFUE[639].

2. Directiva

Potrivit art. 288 TFUE, „directiva[640] este obligatorie pentru fiecare stat membru destinatar cu privire la rezultatul care trebuie atins, lăsând autorităților naționale competența în ceea ce privește forma și mijloacele". Altfel spus, directiva impune rezultate și lasă destinatarilor competența în ceea ce privește forma și mijloacele pentru a atinge rezultatele urmărite, în termenele stabilite. Prin urmare, spre deosebire de regulament, directiva este obligatorie numai cu privire la scopul final propus. În acest sens, Curtea a precizat faptul că statele sunt obligate să aleagă „formele și mijloacele cele mai adecvate în vederea asigurării efectului util al directivelor"[641], și a menționat, totodată, regula potrivit

---

[636] Hotărârea *Nakajima All Precision c./ Consiliu*, C-69/89, ECLI:EU:C:1991:186, pct. 51.

[637] Așa cum menționează și **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 149.

[638] „(1) Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Curții de Conturi, adoptă prin regulamente: (a) normele financiare care definesc în special procedura care trebuie adoptată pentru stabilirea și execuția bugetului și pentru predarea și verificarea conturilor; (b) normele de organizare a controlului răspunderii participanților la execuția bugetului, în special a ordonatorilor și contabililor.

[639] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 149.

[640] A se vedea și **Roxana-Mariana Popescu**, *Directiva – act comunitar*, în volumul Simpozionului *Pregătirea economică și juridică a specialiștilor – premisă esențială a integrării României în Uniunea Europeană*, Editura Ars Docendi, București, 2002, pag. 76-83.

[641] Hotărârea, *Jean Noël Royer*, 48/75, ECLI:EU:C:1976:57, pct. 6 din Dispozitiv.

căreia „competența lăsată statelor membre, în ceea ce privește (...) măsurile de adoptat de către instanțele naționale, este în funcție de rezultatele pe care Consiliul sau Comisia înțelege să le atingă"[642].

Referitor la destinatari, TFUE dispune că „directiva este obligatorie pentru fiecare stat membru destinatar (...)". „Statele membre au obligația de a comunica Comisiei măsurile luate pentru transpunerea directivelor"[643]. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, „în cazul în care statele membre nu au obligația de a adopta (...) măsuri înaintea expirării termenului de transpunere, din aplicarea [şi interpretarea prevederilor Tratatului] rezultă că, în acest termen, statele membre trebuie să se abțină să adopte dispoziții care ar putea compromite grav rezultatul prevăzut de directivă"[644].

Statul poate aplica anticipat o directivă, însă „nu este posibil ca o persoană particulară să invoce principiul „încrederii legitime" anterior expirării termenului prevăzut pentru punerea sa în aplicare"[645] deoarece „o directivă nu impune, prin natura sa, obligații decât statelor membre"[646].

Spre deosebire de regulament, directiva *nu beneficiază de aplicare directă* şi, pe cale de consecință, *nici de efect direct*. Prin urmare, ca regulă, particularii nu pot invoca directivele în fața jurisdicțiilor naționale. Pe cale de excepție, deşi se transpune, în anumite situații şi cu îndeplinirea anumitor condiții, directiva poate avea efect direct. „Nu de puține ori justițiabilii au invocat dispozițiile unei directive în fața instanțelor naționale, motiv pentru care, urmare întrebărilor preliminare, Curtea de Justiție de la Luxemburg a dezvoltat o bogată jurisprudență în domeniu, recunoscând, în anumite condiții, efectul direct al acestui act juridic al Uniunii Europene"[647].

---

[642] Hotărârea *Enka BV / Inspecteur der invoerrechten en accijnzen*, 38/77, ECLI:EU:C:1977:190, pct. 11.

[643] **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 150.

[644] Hotărârea *Inter-Environnement Wallonie c./ Région wallonne*, C-129/96, ECLI:EU:C:1997:628, pct. 46.

[645] Hotărârea *Ministerul Public c./ Tullio Ratti*, 148/78, ECLI:EU:C:1979:110, pct. 46.

[646] *Idem*.

[647] **Mihaela Augustina Dumitraşcu**, *Dreptul Uniunii Europene şi specificitatea acestuia*, ediția a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015, pag. 93.

Potrivit art. 297 alin. (2) TFUE, directivele care se adresează tuturor statelor membre, *se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Acestea intră în vigoare la data prevăzută de textul lor sau, în absența acesteia, în a douăzecea zi de la data publicării. Celelalte directive se notifică destinatarilor lor şi produc efecte prin această notificare.

3. Decizia

Decizia este, potrivit art. 288 TFUE, „obligatorie în toate elementele sale. În cazul în care se indică destinatarii, decizia este obligatorie numai pentru aceştia".

Potrivit Curții de justiție, obligativitatea este un element caracteristic deciziei, „distingând-o de măsurile intermediare care au ca obiectiv să pregătească decizia finală şi de actele neobligatorii"[648].

„Caracteristicile principale ale deciziei rezultă din limitarea „destinatarilor" cărora le este adresată"[649], spre deosebire de regulament care are „caracter esențialmente normativ [şi] se aplică nu destinatarilor limitați [ca număr], definiți sau identificabili, ci unor categorii avute în vedere în mod abstract şi în ansamblul lor"[650].

Există acte ale instituțiilor Uniunii Europene care, deşi poartă denumirea de „decizie" nu intră în categoria actelor juridice enumerate în art. 288 TFUE. Acesta este şi cazul acelor decizii care produc efecte doar pentru instituțiile care le adoptă (de exemplu, deciziile cu privire la adoptarea diferitelor Statute sau pentru înființarea de comitete sau alte organisme). Există şi decizii care au forță interinstituțională, cum ar fi aceea prin care Parlamentul European dă descărcare Comisiei pentru execuția bugetară[651].

---

[648] Hotărârea *IBM / Comisia*, 60/81, ECLI:EU:C:1981:264, pct. 10.

[649] Hotărârea *Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes şi alții c./ Consiliul Comunității Economice Europene*. Cauzele conexate 16/62 şi 17/62, ECLI:EU:C:1962:47, pct. 2.

[650] *Idem*.

[651] Potrivit **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 156.

4. Recomandarea şi avizul

Recomandarea şi avizul sunt acte elaborate şi adoptate de instituţiile Uniunii Europene care „nu leagă", nu au forţă de constrângere şi, deci, nu sunt izvoare de drept în adevăratul sens al cuvântului. Scopul lor este acela de a orienta conduita subiectelor de drept cărora li se adresează în acţiunile pe care le desfăşoară.

Avizele şi recomandările conţin acele modalităţi prin care instituţiile Uniunii îşi exprimă o opinie sau oferă o informaţie[652].

Potrivit Curţii „instanţele naţionale au obligaţia de a lua în considerare recomandările în vederea soluţionării litigiilor care le sunt prezentate, în special atunci când acestea pot explica interpretarea altor dispoziţii naţionale sau comunitare"[653].

5. Adoptarea actelor juridice legislative ale Uniunii Europene

În toate cazurile în care tratatele Uniunii Europene fac „trimitere la procedura legislativă ordinară pentru adoptarea unui act" se vor aplica prevederile înscrise în art. 294 TFUE.

Iniţiativa legislativă aparţine Comisiei. De la această regulă, excepţie fac domeniile în care Tratatul prevede altfel, în special domeniul privind cooperarea judiciară în materie penală şi cooperarea poliţienească.

În cazul în care Consiliul nu a luat o hotărâre, Comisia îşi poate modifica propunerea pe tot parcursul procedurilor care duc la adoptarea unui act al Uniunii.

Procedura cunoaşte 4 etape distincte, şi anume: prima lectură; a doua lectură; concilierea şi a treia lectură.

A. Procedura legislativă ordinară

a. Prima lectură

După primirea propunerii legislative de la Comisie, Parlamentul European adoptă propria poziţie în raport cu aceasta, poziţie pe care o

---

[652] Potrivit **Joël Rideau**, *op. cit.*, pag. 157.

[653] Hotărârea *Salvatore Grimaldi c./ Fonds des maladies professionnelles*, C-322/88, ECLI:EU:C:1989:646, dispozitiv.

transmite Consiliului. Acesta din urmă, în cazul în care aprobă poziția Parlamentului European, adoptă actul „cu formularea care corespunde poziției Parlamentului European"[654]. În situația în care, „poziția Parlamentului nu este aprobată de Consiliu, acesta adoptă poziția sa în primă lectură şi o transmite Parlamentului European"[655]. Totodată, Consiliul informează Parlamentul European cu privire la motivele care au determinat adoptarea poziției sale în primă lectură, iar Comisia informează Parlamentul European cu privire la poziția sa.

b. A doua lectură

În cazul în care, în termen de 3 luni de la data transmiterii poziției Consiliului în primă lectură, „Parlamentul European aprobă poziția Consiliului sau nu se pronunță, actul respectiv se consideră adoptat cu formularea care corespunde poziției Consiliului"[656].

În situația în care, Parlamentul, cu majoritatea membrilor care îl compun, respinge poziția Consiliului din prima lectură, actul propus este considerat ca nefiind adoptat.

Este prevăzută şi o a treia posibilitate pe care o are Parlamentul în această etapă a procedurii legislative, şi anume aceea în care propune, cu majoritatea membrilor săi, modificări la poziția Consiliului din prima lectură. În acest caz, „textul, astfel modificat, se transmite Consiliului şi Comisiei, care emite un aviz cu privire la aceste modificări"[657].

În termen de 3 luni de la primirea modificărilor Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, aprobă modificările, iar actul este considerat adoptat. Este prevăzută şi posibilitatea ca modificările Parlamentului să nu fie aprobate de către Consiliu, caz în care preşedintele Consiliului, „în consens cu preşedintele Parlamentului European convoacă comitetul de conciliere, într-un termen de şase săptămâni"[658].

---

[654] Art. 294 alin. (4) TFUE.
[655] Art. 294 alin. (5) TFUE.
[656] Art. 294 alin. (7) lit. a) TFUE.
[657] Art. 294 alin. (7) lit. c) TFUE.
[658] Art. 294 alin. (8) lit. b) TFUE.

Tot în această etapă, „Consiliul hotărăşte în unanimitate cu privire la modificările care au făcut obiectul unui aviz negativ din partea Comisiei"[659].

c. Concilierea

În cazul în care în termen de 3 luni de la primirea modificărilor Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, nu aprobă toate modificările, preşedintele Consiliului, de comun acord cu preşedintele Parlamentului, convoacă, în termen de 6 săptămâni, comitetul de conciliere. Acesta este compus din „membrii Consiliului sau reprezentanţii lor şi tot atâţia membri care reprezintă Parlamentul European"[660].

Misiunea comitetului este aceea „de a ajunge la un acord asupra unui proiect comun"[661]. Termenul limită în care comitetul trebuie să ajungă la un astfel de acord este de 6 săptămâni de la data convocării. Acordul se realizează pe baza poziţiilor Parlamentului şi ale Consiliului din a doua lectură. În cazul în care în termenul prevăzut nu se ajunge la adoptarea unui proiect comun, actul propus este considerat neadoptat.

d. A treia lectură

Procedura legislativă ordinară continuă, în mod firesc, atunci când comitetul de conciliere, în termenul de 6 săptămâni, aprobă proiectul comun. Acesta (proiectul comun) este analizat de către Consiliu şi Parlamentul European, timp de 6 săptămâni de la aprobare, pentru a adopta actul respectiv. Actul este adoptat cu majoritatea voturilor exprimate la nivelul Parlamentului şi cu majoritatea calificată în cadrul Consiliului.

În cadrul procedurii legislative ordinare, sunt reglementate unele situaţii distincte care cad sub incidenţa dispoziţiilor speciale înscrise în art. 294 alin. (15).

---

[659] Art. 294 alin. (9) TFUE.
[660] Art. 294 alin. (10) TFUE.
[661] *Idem.*

B. Procedura legislativă specială

Tratatul de la Lisabona prevede două proceduri legislative. „Procedurile legislative speciale înlocuiesc procedurile anterioare de consultare, de cooperare şi de aviz conform. Obiectivul este simplificarea procesului de luare a deciziilor al UE, sporind claritatea şi eficacitatea acestuia"[662]. Astfel, la art. 289 alin. (2) TFUE, este reglementată procedura legislativă specială, procedură prin care, „în cazurile specifice prevăzute în tratate, adoptarea unui regulament, a unei directive sau a unei decizii de către Parlamentul European cu participarea Consiliului sau de către Consiliu cu participarea Parlamentului European constituie o procedură legislativă specială". În acest caz, asistăm la două proceduri legislative speciale. Prima se referă la inițiativa care aparține Parlamentului European, în timp ce Consiliul participă; cea de-a doua vizează inițiativa Consiliului şi participarea Parlamentului European. În ambele situații este vorba despre adoptarea unui regulament, a unei directive sau a unei decizii.

Secțiunea a IV-a

Normele care provin din angajamentele externe ale Comunităților/Uniunii Europene

Diferitele categorii de angajamente externe ale Comunităților/Uniunii, „care se multiplică şi se diversifică prin participarea crescândă la relațiile internaționale, constituie adevărate izvoare de drept pentru ordinea juridică a Uniunii Europene"[663].

1. Acordurile încheiate de Comunități sau Uniune cu statele terțe sau cu organizațiile internaționale[664]

Acestea, în afară de faptul că obligă Comunitățile, respectiv Uniunea, în plan internațional, se integrează în ordinea juridică a UE şi

---

[662] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=URISERV:ai0016&from=RO (accesat la 16 ianuarie 2016).

[663] **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 333.

[664] ***Ibidem,*** pag. 334.

devin izvoare de drept. O astfel de interpretare are art. 216 TFUE, potrivit căruia asemenea acorduri „sunt obligatorii pentru instituțiile Uniunii și pentru statele membre".

„Tratatele nu conțin nicio dispoziție privind publicarea acordurilor externe. Considerăm că acestea urmează, în practică, regimul actului juridic al UE. Când autorizarea de a încheia un astfel de acord este realizată prin intermediul regulamentului ori al deciziei, publicarea acordului, anexat acestuia (regulamentului) este obligatorie. Acordul nu este opozabil atâta timp cât nu a fost publicat, deoarece nu devine parte integrantă a ordinii juridice a UE decât la data intrării în vigoare (mențiune expresă cuprinsă în regulament sau decizie)"[665].

2. Actele unilaterale adoptate de organele înființate prin acordurile externe ale Comunităților/Uniunii[666]

Sunt destul de numeroase acordurile sau convențiile încheiate de Comunități, respectiv de Uniune, cu statele terțe, prin care se constituie „organe de gestiune și care le conferă puterea de a adopta acte obligatorii unilaterale, adică cele care nu au nevoie de o ratificare sau aprobare pentru a lega părțile (de exemplu: Consiliile acordurilor de asociere sau cooperare cu țările Mediteranei; Consiliul de miniștri al Convenției de la Lomé; Consiliul Internațional al cafelei; Consiliul internațional pentru cacao ș.a.)"[667].

Aceste acte, provenind de la organele internaționale, nu se aplică automat, prin ele însele, în ordinea juridică a UE. „Sunt sistematic reluate în regulamentele Consiliului și publicate în anexele acestora"[668].

3. Unele Tratate încheiate de statele membre ale Comunităților cu state terțe[669]

„Acordurile externe și actele unilaterale, luate în esența lor, nu sunt singurele angajamente internaționale care produc efecte în ordinea

---

[665] *Idem.*
[666] *Ibidem*, pag. 335.
[667] *Idem.*
[668] *Idem.*
[669] **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 336.

juridică a UE. Curtea de Justiție nu exclude „legarea" Comunităților prin acorduri la care ele nu sunt părți, dar care au fost încheiate de statele membre"[670].

Această posibilitate a rămas, totuşi, limitată la anumite situații în care Comunitățile şi Uniunea sunt considerate ca fiind „substituite" statelor membre, pentru angajamentele asumate de acestea prin anumite tratate, încheiate anterior anului 1958[671]. „Argumentul determinant este transferul, de către statele membre ale Comunităților, a competențelor exercitate de acestea, în domeniul cuprins în respectivele tratate. Cazul GATT, asupra căruia Curtea avea să se pronunțe, prezenta, într-adevăr, un fel de ipoteză favorabilă. În momentul încheierii Tratatului de instituire a CEE, statele membre erau, de fapt, legate prin angajamentele GATT. Departe de a se despărți de obligațiile existente față de țările terțe, ele, dimpotrivă, şi-au exprimat dorința de a le respecta atât în dispozițiile Tratatului, cât şi în practică. Transferând Comunității competențele lor în domeniul tarifar şi comercial, marcau implicit, dar necesar, voința lor de a se lega prin obligații contractuale în virtutea Acordului. După 1958, Comunitatea s-a conformat regulilor GATT ca o parte contractantă şi a fost considerată aşa prin partenerii săi"[672].

*

* *

În ce priveşte nivelul pe care îl ocupă angajamentele externe în ordinea juridică a UE, acesta este inferior dreptului primar, dar superior dreptului derivat, în sensul că prin acestea nu se poate deroga de la prevederile Tratatelor de instituire şi modificatoare, dar acestea pot determina modificări ale legislației derivate.

---

[670] *Idem.*
[671] Potrivit **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 336.
[672] Potrivit **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 336.

Secțiunea a V-a

Izvoarele complementare[673]

„Spre deosebire de izvoarele derivate şi de cele care sunt constituite din angajamentele externe ale Comunităților/Uniunii, ce rezultă (ambele) din exercitarea de către instituțiile UE a atribuțiilor/competențelor care le-au fost atribuite prin Tratate, în acest caz avem de-a face cu izvoare care provin din acordurile încheiate între statele membre în domeniile de competență națională. În măsura în care obiectul lor se situează în sfera şi în prelungirea obiectivelor definite de Tratate, poartă denumirea de *„drept (izvoare) complementar(e)"* şi pot fi considerate norme de drept ale UE, în sens larg"[674].

1. Convențiile

Uneori, Tratatele Uniunii Europene prevăd intervenția expresă a convențiilor internaționale pentru a le completa.

„Aceste convenții seamănă foarte mult cu cele specifice dreptului internațional prin recurgerea la procedeele clasice de angajament, şi anume, semnarea şi ratificarea"[675]. Specificitatea lor se manifestă, în special, prin nivelul elaborării lor[676]:

- inițiativa este, în general, luată de comun acord de Consiliu şi Comisie;
- negocierea este condusă de experți guvernamentali şi se realizează cu asistența Comisiei, iar
- proiectul elaborat de către experți este transmis Consiliului şi Comisiei, care indică public opinia lor într-un aviz formal şi, la limită, obiecțiile pe care le au.

---

[673] Expresie utilizată şi de **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 340.
[674] **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 340.
[675] ***Ibidem***, pag. 342.
[676] Potrivit **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 342.

2. Deciziile şi acordurile convenite prin reprezentanţii guvernelor statelor membre reuniţi în cadrul Consiliului[677]

Reprezentanţii guvernelor statelor membre se reunesc, în cadrul Consiliului, într-o Conferinţă diplomatică, pentru a adopta anumite măsuri în domenii precum[678]:

- cele pe care chiar Tratatele le-a rezervat statelor;
- problemele care nu sunt guvernate de Tratate şi
- problemele care nu sunt reglementate, decât parţial, prin Tratate.

Aceste decizii şi acorduri sunt adoptate ca acte instituţionale, la propunerea Comisiei şi, după consultarea Parlamentului. Sunt adoptate cu prilejul unei sesiuni a Consiliului şi în prezenţa Comisiei. „Sunt, de regulă, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene şi trimise, uneori, instituţiilor pentru a fi puse în aplicare. Nu sunt, totuşi, acte instituţionale, deoarece sunt adoptate potrivit unor modalităţi diferite, cum ar fi: unanimitate şi nu majoritate, sunt semnate de toţi miniştrii şi nu numai de către Preşedinte"[679].

3. Declaraţiile, rezoluţiile şi luările de poziţie relative ale Comunităţilor Europene/Uniunii, care sunt adoptate de comun acord de statele membre[680]

Acestea se deosebesc de precedentele prin faptul că „nu comportă nicio procedură de angajament juridic şi traduc doar voinţa politică a actelor care le conferă numai valoare de orientare pentru a programa acţiunile lor. Este vorba despre dispoziţiile adoptate în cadrul Consiliului sub forma actelor mixte, adică emanând simultan de la Consiliu şi de la reprezentanţii guvernelor statelor membre şi vizând să programeze global o activitate relevantă pentru competenţa statelor şi a instituţiilor.

---

[677] ***Ibidem***, pag. 344.
[678] Potrivit **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 344.
[679] ***Ibidem***, pag. 344-345.
[680] ***Ibidem***, pag. 345.

Asemenea acte pot să fie adoptate în afara Consiliului, de către şefii de stat şi guvern ai statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului European"[681].

*
* *

Dreptul complementar se află într-o strânsă legătură cu ordinea juridică a UE. „Neavându-şi fundamentul în Tratatele de instituire a Comunităților Europene, respectiv a Uniunii Europene, cum este cazul izvoarelor derivate, dreptul complementar nu se află într-un raport de subordonare cu acestea. Finalitatea dreptului complementar postulează un raport de compatibilitate"[682].

Raporturile între dreptul complementar şi dreptul derivat sunt diverse. Astfel[683]:

- „în domeniile competenței exclusive a UE, dreptul Uniunii nu îşi are locul şi orice ingerință a statelor membre care nu a fost precis abilitată este o încălcare a Tratatului;

- în domeniile competenței concurente a Uniunii şi a statelor membre, principiul este acela al priorității dreptului derivat asupra dreptului complementar, orice altă soluție putând aduce atingere competențelor instituțiilor şi respectării dublei obligații, de a facilita instituțiilor îndeplinirea misiunilor lor şi de a se abține de la orice măsură susceptibilă de a pune în pericol scopurile Tratatului şi

- în domeniile competenței naționale exclusive, acte ale instituțiilor UE nu pot interveni decât pe fondul şi pentru executarea actului de drept complementar, fiindu-i, astfel, subordonate"[684].

---

[681] *Idem.*
[682] **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 346.
[683] Potrivit **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 346.
[684] *Idem.*

Secțiunea a VI-a

Izvoarele nescrise ale dreptului Uniunii Europene

„Jurisprudența este, la rândul ei, izvor de drept"[685] al Uniunii Europene. „Caracterul de izvor de drept al jurisprudenței se datorează *poziției* ocupate de Curte de asigurare a respectului dreptului (...) [Uniunii Europene], faptului că *doar Curtea dă interpretare cu caracter autentic*, fapt ce constituie premisa asigurării omogenității şi coerenței sistemului şi *construcția acquis-ului*"[686] *Uniunii Europene.*

Jurisprudența ocupă un loc important între izvoarele dreptului UE. Cu toate acestea, jurisprudența Curții de Justiție de la Luxemburg „nu reprezintă un izvor de drept al UE în sensul cunoscut de sistemul de drept *common-law*, hotărârile judecătoreşti neavând efect *erga omnes.* Soluțiile date de Curte (...) sunt obligatorii în ceea ce priveşte modul în care sunt interpretate dispozițiile dreptului UE. Aşadar, deşi nu putem spune că dreptul european este un *„case law"*[687], trebuie recunoscut faptul că interpretarea şi aplicarea conformă cu Tratatele a dreptului UE sunt posibile numai prin intermediul jurisprudenței Curții. În acest context, menționăm (...) că locul pe care îl ocupă jurisprudența în ierarhia izvoarelor dreptului UE este diferit, în funcție de norma pe care o interpretează, deoarece (...) interpretarea face corp comun cu norma sau documentul interpretat"[688].

Alături de jurisprudența instanțelor de la Luxemburg, găsim, ca drept nescris al Uniunii Europene, şi *principiile generale de drept*[689], şi anume:

- principiul securității juridice; principiul dreptului la apărare; principiul egalității; principiul proporționalității şi
- principiul responsabilității extracontractuale a Uniunii; principiul retragerii retroactive a actelor ilegale; principiul neplății zilelor de grevă; principiul distincției impozitelor, a taxelor şi a redevențelor.

---

[685] **Nicolae Popa,** *Teoria generală a dreptului,* ediția 3, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2008, pag. 166.

[686] ***Idem.***

[687] În sensul de „jurisprudențial".

[688] **Augustina-Mihaela Dumitraşcu,** *op. cit.*, pag. 187.

[689] Menționate şi de **Nicolae Popa,** *op. cit.*, pag. 166.

Secțiunea a VII-a

Aplicabilitatea/aplicarea dreptului Uniunii Europene în dreptul intern al statelor membre[690]

Potrivit Curții de Justiție de la Luxemburg, ordinea juridică a Uniunii Europene prezintă „trei caracteristici fundamentale care fac din aceasta (...) [o componentă] direct aplicabilă în ordinea juridică a statelor membre, situată în vârful"[691] piramidei legislative. Cele trei caracteristici sunt următoarele:

- aplicabilitatea/aplicarea imediată;
- aplicabilitatea/aplicarea directă şi
- aplicabilitatea/aplicarea prioritară.

„Acceptarea autonomiei ordinii juridice europene [a Uniunii Europene] în raport cu dreptul național, precum şi necesitatea interpretării şi aplicării uniforme a dreptului european [Uniunii Europene], în toate statele membre, a condus la recunoaşterea, în caz de divergențe, a priorității prevederilor europene [Uniunii Europene] față de legislația națională. Pe de altă parte, ordinea juridică europeană [a Uniunii Europene] se integrează în sistemele juridice naționale, iar dispozițiile sale creează, în mod direct, drepturi şi obligații pentru particulari"[692].

1. Aplicabilitatea/aplicarea imediată

Dreptul Uniunii Europene „consacră principiul monist privind relațiile ce trebuie să existe între (...) [dreptul Uniunii Europene] şi dreptul național al statelor membre şi impune acestora din urmă respectarea lui"[693]. Normele de drept ale Uniunii sunt asimilate de dreptul național al statelor membre, acestea din urmă nu pot opta

---

[690] Referitor la aplicarea dreptului Uniunii Europene în dreptul intern al statelor membre, a se vedea şi **Dragoş Călin,** *Dreptul Uniunii Europene şi tribunalele constituționale ale statelor membre. Interviuri,* Editura Universitară, Bucureşti, 2015.

[691] **Harald Renout,** *Institutions européennes*, 10e édition, Editions Paradigme, Orléans, 2007, pag. 255.

[692] **Mihaela Adina Apostolache,** *op. cit.*, pag. 88.

[693] **Cornelia Lefter,** *op. cit.*, pag. 54.

între aplicarea concepției moniste şi cea dualistă (aşa cum se întâmplă în cazul dreptului internațional[694]).

Acest fapt are următoarele consecințe[695]:

- dreptul Uniunii Europene este integrat în mod firesc în ordinea juridică internă a statelor, fără să fie necesară vreo formulă specială de introducere;
- normele juridice ale Uniunii Europene îşi ocupă locul în ordinea juridică internă, ca drept al UE;
- judecătorii naționali sunt obligați să aplice dreptul UE.

2. Aplicabilitatea/aplicarea directă

Aplicarea directă a dreptului UE constă în „dreptul oricărei persoane de a cere judecătorului să i se aplice tratate, regulamente, directive sau decizii. Judecătorul are obligația de a se folosi de aceste texte, oricare ar fi legislația țării căreia îi aparține"[696].

Consecința imediată a aplicării directe a dreptului UE constă în *efectul direct* pe care normele dreptului UE îl au, în anumite condiții. Potrivit lui Philippe Manin[697], „efectul direct al normelor Uniunii reprezintă teoria construită de Curtea de Justiție pe bază pretoriană, în cadrul căreia sunt stabilite condițiile în care o persoană fizică sau juridică poate invoca o dispoziție a dreptului UE în scopul apărării unui drept conferit de acesta şi, dacă este necesar, condițiile în care judecătorul național face abstracție de o dispoziție contrară din dreptul intern"[698]. Altfel spus, „efectul direct semnifică faptul că normele dreptului UE obligatorii, care sunt suficient de *clare, precise şi necondiționate*, pot fi *invocate* de către particulari[699] în fața instanțelor naționale. *În sens restrâns*, prin efect direct se înțelege capacitatea

---

[694] A se vedea şi schema realizată de **Natalia Chirtoacă**, în lucrarea *Drept internațional public în scheme*, Editura „Bussines-Elita" PP SRL, Chişinău, 2009, pag. 14.

[695] Potrivit **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 371.

[696] **Robert Lecourt**, *L'Europe des juges*, Bruylant, Bruxelles, 1976, pag. 248, citat de **Guy Isaac, Marc Blanquet**, *op. cit.*, pag. 375.

[697] **Philippe Manin**, *Les Communautés européennes – l'Union Européennee*, Pedone, Paris, 1997, pag. 232.

[698] *Idem.*

[699] În dreptul UE, noțiunea de „particular" desemnează atât persoana fizică, cât şi persoana juridică şi este sinonimă cu „resortisant", concept definit de Legea nr. 157/2005 de ratificare a Tratatului de aderare.

unei prevederi de drept al UE de a *conferi* drepturi persoanelor fizice şi juridice din statele membre ale UE[700].

Aplicarea teoriei efectului direct depinde de instrumentul juridic al UE în cauză. Astfel, se întâlnesc următoarele situaţii[701]:

- *efectul direct necondiţionat şi complet, cu aplicabilitate generală.* Actele care se bucură de efect direct necondiţionat şi complet sunt: regulamentele, deciziile şi principiile generale;

- *efectul direct condiţionat şi complet, cu aplicabilitate generală.* În această categorie intră actele juridice ale Uniunii Europene care pot fi invocate în orice litigiu, dacă sunt îndeplinite anumite condiţii. Sunt incluse aici instrumentele juridice ce au caracter convenţional, adică Tratatele de instituire a Comunităţilor/Uniunii Europene şi tratatele internaţionale[702] şi

- *efectul direct condiţionat şi restrâns.* Sunt considerate ca având efect direct, condiţionat şi restrâns directivele şi deciziile adresate statelor membre[703].

3. Aplicabilitatea/aplicarea prioritară

Dreptul Uniunii Europene, la fel ca şi dreptul internaţional, beneficiază de prioritate în raport cu dreptul intern al statelor membre. În cazul dreptului UE, prioritatea reprezintă o „condiţie esenţială"[704], ce rezultă din însăşi esenţa Comunităţilor Europene.

Deoarece Tratatele de instituire a Comunităţilor Europene „nu conţineau clauze exprese cu privire la prioritatea dreptului comunitar, Curtea de Justiţie s-a preocupat să elucideze raportul care trebuia să existe între dreptul naţional şi cel comunitar"[705]. Astfel, Curtea a arătat că, „adoptat de o sursă autonomă, dreptul astfel creat nu ar putea,

---

[700] **Mihaela-Augustina Dumitraşcu**, *op. cit.*, pag. 85.

[701] Potrivit **Ovidiu Ţinca**, *op. cit.*, pag. 232 şi urm.

[702] **Guy Isaac**, *Droit communautaire général*, Ed. Masson, Paris, 1994, pag. 98.

[703] **Ovidiu Ţinca**, *op. cit.*, pag. 236.

[704] **Pierre Pescatore**, *L'ordre juridique des Communautés européennes*, Liège, 1975.

[705] **Dan Vătăman**, *Uniunea Europeană. Ghid practic de specialitate*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2015, pag. 181.

având în vedere natura sa specifică, originală, să fie contrazis de o normă națională, oricare ar fi ea, fără să își piardă în consecință caracterul său comunitar și fără să fie pusă în discuție baza juridică a Comunităților înseși"[706]. „Prin urmare, prioritatea face parte din chiar natura dreptului Uniunii Europene, deoarece de aceasta depinde aplicarea sa uniformă prevăzută de Tratate"[707].

„Având în vedere jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, (...), principiul priorității dreptului Uniunii se referă la toate sursele acestuia care, indiferent de categoria lor, au forță juridică superioară dreptului intern al statelor membre. În virtutea priorității dreptului Uniunii, dispozițiile Tratatelor și ale actelor juridice ale Uniunii au ca efect, prin simpla lor intrare în vigoare, să facă inaplicabilă orice dispoziție contrară aparținând dreptului intern"[708].

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

[706] Hotărârea *NV Algemene Transport - en Expeditie Ondememing van Gend & Loos c./ Administration fiscale néerlandaise* (ECLI:EU:C:1963:1).

[707] **Roxana-Mariana Popescu**, *Specificul aplicării prioritare a dreptului european în dreptul intern, în raport cu aplicarea prioritară a dreptului internațional*, Revista Română de Drept Comunitar, nr. 3/2005, pag. 17.

[708] **Dan Vătăman**, *op. cit.*, pag. 182.

Capitolul V

STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

De la conceptul de Comunitate Europeană a Cărbunelui şi Oţelului, anunţat de Robert Schuman, la 9 mai 1950, Comunităţile Europene şi, ulterior, Uniunea Europeană s-au/s-a extins treptat. Extinderea porneşte de la cele 6 state fondatoare şi înregistrează mai multe etape evolutive, ajungând la 9, 10, 12, 15, 25, 27 şi 28 state membre, câte numără Uniunea Europeană, în prezent.

Întrunirea condiţiilor necesare calităţii de stat membru al Uniunii Europene se concretizează într-un sistem de guvernare pluralist, democratic şi într-o serie de cerinţe de ordin juridic.

Caracteristica esenţială şi generală a celor 28 state membre ale Uniunii Europene, constă în aceea că toate sunt state de natură democratică (21 republici şi 7 monarhii).

1. Austria[709]

Denumire oficială:	*Republica Austria / Republik Österreich*
Anul aderării:	*1995*
Capitala:	*Viena*
Suprafaţa:	*83 879 km²*
Populaţia:	*8 576 261 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Germana*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară federală*
Împărţire administrativă:	*9 landuri, 84 sectoare rurale, 2.350 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*18*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*

[709] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/austria/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 1 decembrie 2007*
Președinția Consiliului:	*Austria a deținut președinția rotativă de 2 ori: în 1998 și în 2006. Următoarea perioadă va fi în anul 2019.*

Austria are un parlament federal bicameral, constituit din:

a) Consiliul Național (Nationalrat) și

b) Consiliul federal (Bundesrat).

În anul 1995, Austria devine membră a Uniunii Europene. Calendarul aderării Austriei la UE a fost:

- la 17 iulie 1989, Austria a depus cererea de aderare;
- 1 august 1991 a fost data la care Comisia și-a finalizat opinia cu privire la cererea de aderare a Austriei la UE;
- la 1 februarie 1993, UE a început negocierile cu Austria, în vederea aderării;
- la 12 martie 1994 negocierile UE cu Austria s-au încheiat, iar
- la 1 ianuarie 1995 Austria devine stat membru al Comunităților Europene/Uniunii Europene.

2. Belgia[710]

Denumire oficială:	*Regatul Belgiei/Royaume de Belgique/ Koninkrijk België*
Anul aderării:	*stat membru fondator*
Capitala:	*Bruxelles*
Suprafața:	*30 528* km²
Populația:	*11 258 434 locuitori* (2015)
Limba oficială:	*Franceza, Germana, Olandeza*
Forma de guvernământ:	*Monarhie constituțională parlamentară federală*
Împărțire administrativă:	*3 regiuni federale, 10 provincii, 589 comune*

[710] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/belgium/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Locuri în Parlamentul European:	*21*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 26 martie 1995*
Președinția Consiliului:	*Între anii 1958 și 2010, Belgia a deținut președinția rotativă de 12 ori.*

Belgia este o democrație parlamentară cu o monarhie ereditară. Puterea legislativă este exercitată de Rege alături de Camera Reprezentanților și de Senat.

Belgia este împărțită în 3 regiuni administrative: Valonia, Flandra și Zona Bruxelles.

Pe lângă cele 3 regiuni administrative există și 3 comunități: franceză, flamandă, germană. Fiecare dintre cele 3 regiuni (și cele 3 comunități) are câte un guvern propriu și își alege Parlamentul.

În cazul tratatelor internaționale, semnătura regelui angajează, în mod egal, Comunitatea franceză, Comunitatea flamandă, Comunitatea germană, Regiunea valonă, Regiunea flamandă, precum și Regiunea Bruxelles – capitala țării.

3. Bulgaria[711]

Denumire oficială:	*Republica Bulgaria (Република България)*
Anul aderării:	*2007*
Capitala:	*Sofia*
Suprafața:	*110 370 km²*
Populația:	*7 202 198 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Bulgara*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*

[711] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/bulgaria/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Împărțire administrativă:	*28 de regiuni, 262 comune, 4.000 primării*
Locuri în Parlamentul European:	*17*
Moneda:	*Levă bulgară*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Nu*
Preşedinția Consiliului:	*Bulgaria va deține, pentru prima dată, preşedinția rotativă în anul 2018.*

Bulgaria a depus cererea oficială de aderare la UE în anul 1995. În acelaşi an, la 1 februarie, a intrat în vigoare Acordul European de asociere dintre Comunitățile Europene şi Bulgaria.

În septembrie 1995, a fost creat un Comitet mixt al Parlamentului bulgar şi Parlamentului European - Comitetul Parlamentar pentru Asociere.

La 13 octombrie 1999, Bulgaria, alături de Malta, Letonia, Lituania, Slovacia şi România, a fost menționată în raportul prezentat de Comisia Europeană.

În decembrie 1999, Consiliul European de la Helsinki lansează invitația începerii negocierilor cu toate statele candidate, inclusiv cu Bulgaria.

În mai 2000, Bulgaria se prezenta cu 4 capitole închise provizoriu[712], din cele 31 câte au făcut obiectul negocierilor dintre UE şi țările candidate.

În decembrie 2004, Consiliul European anunța închiderea oficială, din punct de vedere politic a negocierilor cu Bulgaria.

În anul 2005, este semnat Tratatul de aderare a Bulgariei la UE, iar la 1 ianuarie 2007, Bulgaria devine stat membru al UE.

[712] Întreprinderile mici şi mijlocii, ştiință şi cercetare, educație şi pregătire profesională, politică externă şi de securitate comună.

4. Cipru[713]

Denumire oficială:	*Republica Cipru*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Nicosia*
Suprafața:	*9.251 km²*
Populația:	*847 008* locuitori (2015)
Limba oficială:	*Greaca*
Forma de guvernământ:	*Republică prezidențială*
Împărțire administrativă:	*6 districte, 33 municipii, 421 sate*
Locuri în Parlamentul European:	*6*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 2008*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Nu*
Președinția Consiliului:	*Cipru a deținut președinția rotativă o dată, în anul 2012.*

În anul 1990, Cipru a depus cererea oficială de aderare la Uniunea Europeană. Cererea a făcut obiectul unei acceptări de principiu în anul 1993 şi a fost consacrată în anul 1995.

Cipru îndeplineşte criteriile politice de la Copenhaga: sistemul judiciar şi calitatea administrației publice sunt îndeplinite, iar drepturile omului sunt respectate.

Tratatul de aderare la Uniunea Europeană a fost ratificat de către Parlament la 14 iulie 2003.

[713] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/cyprus/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

UAIC IASI FSEGA UNIVERSITY LIBRARY

5. Croația[714]

Denumire oficială:	*Republika Hrvatska*
Anul aderării:	*2013*
Capitala:	*Zagreb*
Suprafața:	*56 594 km²*
Populația:	*4 225 316 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Croată*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*20 de cantoane şi oraşul Zagreb*
Locuri în Parlamentul European:	*11*
Moneda:	*Kuna croată*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Nu*
Preşedinția Consiliului:	*Croația nu a deținut, până în prezent, preşedinția rotativă.*

Evoluția relațiilor Croației cu UE, cronologic, este următoarea:

- primele relații diplomatice sunt stabilite de UE cu Croația în anul 1992;
- în anul 1997, Consiliul European defineşte condițiile prealabile unor eventuale dezvoltări ale relațiilor bilaterale dintre UE şi Croația;
- doi ani mai târziu, UE propune punerea în aplicare a unui nou Proces de stabilitate şi de asociere, care implica 5 state din Sud-Estul Europei, între care şi Croația;
- în mai 2000, Comisia Europeană recomanda deschiderea negocierilor în vederea încheierii unui Acord de stabilitate şi asociere între UE şi Croația;
- în decembrie 2001, Comisia adopta un document strategic care definea cadrul general al relațiilor dintre UE şi Croația pentru perioada

[714] http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/croatia/index_ro.htm#goto_3 (accesat la 12.05.2016).

2002-2006. Acest document prevede, în special, furnizarea unui ajutor din partea UE Croației în cadrul programului CARDS[715];

- la 21 februarie 2003, Croația îşi prezintă, oficial, candidatura în vederea aderării la UE;

- la 18 iunie 2004, Consiliul European a pronunțat deschiderea negocierilor de aderare între UE şi Croația;

- la 3 octombrie 2005, negocierile de aderare au fost deschise oficial cu Croația;

- la 1 iulie 2013 devine stat membru al Uniunii Europene.

6. Danemarca[716]

Denumire oficială:	*Regatul Danemarcei / Kongeriget Danmark*
Anul aderării:	*1973*
Capitala:	*Copenhaga*
Suprafața:	*42 924 km²*
Populația:	*5 659 715 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Daneza*
Forma de guvernământ:	*Monarhie constituțională parlamentară*
Împărțire administrativă:	*14 comitate, 275 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*13*
Moneda:	*Coroana daneză*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 25 martie 2001*
Preşedinția Consiliului:	*Între anii 1973 şi 2012, Danemarca a deținut preşedinția rotativă de 7 ori.*

În Danemarca, puterea legislativă aparține suveranului şi Parlamentului - Folketing - care este unicameral.

---

[715] Community Assistance to Reconstruction, Development and Stability in the Balkans.

[716] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/denmark/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

În 1973, Danemarca devine membră a Comunităților Europene, prin semnarea Actului de aderare.

Insulele Groenlanda şi Feroe, care au independență legislativă, nu sunt membre ale UE.

7. Estonia[717]

Denumire oficială:	*Republica Estonia / Eesti Vabariik*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Tallinn*
Suprafața:	*45 227 km²*
Populația:	*1 313 271 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Estona*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*15 departamente, 47 oraşe, 207 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*6*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 2011*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 21 decembrie 2007*
Preşedinția Consiliului:	*Estonia va deține preşedinția rotativă în prima jumătate a anului 2018.*

Estonia a depus cererea de aderare la UE în noiembrie 1995, îndeplinind criteriile politice de la Copenhaga. În ultimul Raport de țară, publicat în noiembrie 2003, Comisia Europeană cerea Estoniei să depună eforturi în cadrul politicilor sociale şi de ocupare a forței de muncă, pentru ca acestea să fie în conformitate cu cerințele UE, în special în ceea ce priveşte tratamentul egal aplicabil femeilor şi

[717] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/estonia/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

bărbaților. Populația s-a pronunțat în favoarea aderării la UE, la 14 septembrie 2003.

8. Finlanda[718]

Denumire oficială:	*Republica Finlanda/ Suomen Tasavalta*
Anul aderării:	*1995*
Capitala:	*Helsinki*
Suprafața:	*338 440 km²*
Populația:	*5 471 753 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Finlandeza, Suedeza*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*6 provincii*
Locuri în Parlamentul European:	*13*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 25 martie 2001*
Președinția Consiliului:	*Finlanda a deținut președinția rotativă de 2 ori: în 1999 și în 2006. Următoarea perioadă va fi în anul 2020.*

În Finlanda, puterea legislativă o deține Parlamentul unicameral.

La 18 martie 1992, Finlanda a depus cererea pentru aderare la UE. La 1 ianuarie 1993 au început negocierile cu UE în vederea aderării, care s-au finalizat la 12 aprilie 1994. Începând cu 1 ianuarie 1995, Finlanda a devenit stat membru a UE.

[718] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/finland/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

BCU IAȘI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

9. Franța[719]

Denumire oficială:	*Republica Franceză / Republique Francaise*
Anul aderării:	*Stat membru fondator*
Capitala:	*Paris*
Suprafața:	*633 187 km²*
Populația:	*66 415 161 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Franceza*
Forma de guvernământ:	*Republică semi-prezidențială*
Împărțire administrativă:	*Franța metropolitană (26 de regiuni, 2 colectivități teritoriale, 96 departamente, 36.763 comune), 4 departamente pe alte continente, 4 teritorii pe alte continente*
Locuri în Parlamentul European:	*74*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 26 martie 1995*
Președinția Consiliului:	*Între anii 1959 şi 2008, Franța a deținut președinția rotativă de 12 ori.*

Una dintre primele țări ale Comunităților Europene, Franța este împărțită în regiuni, departamente şi comune.

Puterea este repartizată între Președintele țării, Guvern şi Adunarea Națională de la Paris.

[719] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/france/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

10. Germania[720]

Denumire oficială:	*Republica Federală Germania / Bundesrepublik Deutschland*
Anul aderării:	*Stat membru fondator*
Capitala:	*Berlin*
Suprafața:	*357 376 km²*
Populația:	*81 197 537 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Germana*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară federală*
Împărțire administrativă:	*16 landuri, 32 districte regionale, 14.308 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*96*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 26 martie 1995*
Președinția Consiliului:	*Între anii 1958 şi 2007, Germania a deținut președinția rotativă de 11 ori.*

De la unificare, statul are în componență 16 landuri, fiecare provincie având un Parlament şi un Guvern propriu, acestea fiind conduse de câte un Ministru-Preşedinte.

Puterea legislativă este deținută de 2 camere: Bundestag şi Bundesrat.

Capitala se află la Berlin, iar oraşul Bonn este sediul Bundestagului şi al Guvernului Federal.

[720] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/germany/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

BCU IAŞI CENTRALA UNIVERSITY LIBRARY

11. Grecia[721]

Denumire oficială:	*Republica Elenă / Ελληνικη Δημοκρατια*
Anul aderării:	*1981*
Capitala:	*Atena*
Suprafața:	*131 957 km²*
Populația:	*10 858 018 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Greaca modernă*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*13 regiuni, 51 nomoi (prefecturi).*
Locuri în Parlamentul European:	*21*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 2001*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 1 ianuarie 2000*
Preşedinția Consiliului:	*Între anii 1983 şi 2014, Grecia a deținut preşedinția rotativă de 5 ori.*

Puterea legislativă este exercitată de Parlament şi Preşedinte.

12. Irlanda[722]

Denumire oficială:	*Irlanda / Eire / Ireland*
Anul aderării:	*1973*
Capitala:	*Dublin*
Suprafața:	*69 797 km²*
Populația:	*4 628 949 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Engleza, Irlandeza*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*

[721] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/greece/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

[722] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/ireland/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Împărțire administrativă:	*26 comitate şi 5 comunități urbane*
Locuri în Parlamentul European:	*11*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la: 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Nu*
Preşedinția Consiliului:	*Între anii 1975 şi 2013, Irlanda a deținut preşedinția rotativă de 7 ori.*

Puterea legislativă este deținută de către Parlamentul Național care este constituit dintr-un Preşedinte şi 2 camere: Camera Reprezentanților şi Senatul.

13. Italia[723]

Denumire oficială:	*Republica Italiană / Repubblica Italiana*
Anul aderării:	*Stat membru fondator*
Capitala:	*Roma*
Suprafața:	*302 073 km²*
Populația:	*60 795 612 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Italiana*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*20 regiuni, 95 provincii, 8.000 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*73*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 26 octombrie 1997*
Preşedinția Consiliului:	*Între anii 1959 şi 2014, Italia a deținut preşedinția rotativă de 12 ori.*

[723] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/italy/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Puterea legislativă este deţinută de Parlament care este alcătuit din Camera Deputaţilor şi Senat.

14. Letonia[724]

Denumire oficială:	*Republica Letonia / Latvijas Republika*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Riga*
Suprafaţa:	*64 573 km²*
Populaţia:	*1 986 096 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Letona*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărţire administrativă:	*26 departamente, 7 municipalităţi*
Locuri în Parlamentul European:	*8*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 2014*
Stat membru al spaţiului Schengen:	*Da - de la 21 decembrie 2007*
Preşedinţia Consiliului:	*Letonia a deţinut, pentru prima dată, preşedinţia rotativă a Consiliului UE în anul 2015.*

Letonia şi-a depus cererea de aderare la UE în octombrie 1995. Statul îndeplinea criteriile politice şi economice de la Copenhaga, singura problemă care urma a fi rezolvată ţinea de realizarea unor instituţii politice stabile. De asemenea, Letonia dispunea de o economie de piaţă deschisă şi concurenţială şi subscria la obiectivele uniunii politicii, economice şi monetare. La 20 septembrie 2003, în urma referendumului privind ratificarea Tratatului de aderare, 67%

[724] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/latvia/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

dintre cetățenii Letoniei s-au pronunțat pentru aderarea țării la UE, în condițiile în care 27,47% dintre cetățenii Letoniei s-au abținut.

15. Lituania[725]

Denumire oficială:	*Republica Lituania / Lietuvos Respublika*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Vilnius*
Suprafața:	*65 286 km²*
Populația:	*2 921 262 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Lituaniana*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*10 consilii provinciale, 44 regiuni, 11 municipalități*
Locuri în Parlamentul European:	*11*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 2015*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 21 decembrie 2007*
Președinția Consiliului:	*Lituania a deținut președinția rotativă în anul 2013.*

Lituania şi-a depus candidatura pentru a deveni stat membru al UE în decembrie 1995. Potrivit avizului Comisiei Europene din anul 1997, criteriile politice de la Copenhaga erau, deja, îndeplinite.

La 10 şi 11 martie 2003, 89,92% dintre lituanieni s-au pronunțat, în urma referendumului organizat, pentru aderarea țării lor la UE.

Lituania a semnat Tratatul de aderare, la Atena, alături de celelalte 9 state din Europa Centrală şi de Est, la 16 aprilie 2003 şi, la 1 mai 2004, a devenit stat membru ale Uniunii Europene.

---

[725] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/lithuania/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

16. Luxemburg[726]

Denumire oficială:	*Marele Ducat al Luxemburgului/Grand Duche de Luxembourg / Grossherzogtum Luxemburg / Grousherzogdem Lezeburg*
Anul aderării:	*Stat membru fondator*
Capitala:	*Luxembourg*
Suprafața:	*2 586 km²*
Populația:	*562 958 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Luxemburgheza, Franceza, Germana*
Forma de guvernământ:	*Monarhie constituțională parlamentară*
Împărțire administrativă:	*3 districte, 12 cantoane, 126 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*6*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*da - de la 26 martie 1995*
Preşedinția Consiliului:	*Luxemburgul a deținut preşedinția rotativă a Consiliului UE de 12 ori, între anii 1960 şi 2015.*

Este o monarhie constituțională. Marele Duce deține puterea executivă. Parlamentul este cunoscut sub denumirea de Camera Deputaților.

[726] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/luxembourg/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

17. Malta[727]

Denumire oficială:	*Republica Malta / Republic of Malta / Repubblika ta' Malta*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Valletta*
Suprafața:	*315 km²*
Populația:	*429 344 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Engleza, Malteza*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*3 regiuni, 68 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*6*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 2008*
Stat membru al spațiului Schengen:	*da - de la 21 decembrie 2007*
Preşedinția Consiliului:	*Malta va deține, pentru prima dată, preşedinția Consiliului UE în anul 2017.*

Malta a formulat cererea oficială de aderare la UE încă din anul 1990. Cererea a fost reactivată în anul 1999.

La Consiliul European de la Copenhaga din anul 2002, şefii de stat sau de guvern ai celor 15 state membre ale UE, la acea vreme, au considerat că Malta respecta criteriile de aderare la UE: instituții stabile, respectarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, economie de piață ş.a.

La 2 martie 2003, 53,55% din populația Maltei (9% s-a abținut) s-a pronunțat, în urma referendumului organizat, în favoarea aderării țării lor la UE.

---

[727] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/malta/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

18. Olanda[728]

Denumire oficială:	*Regatul Țărilor de Jos / Koninkrijk der Nederlanden*
Anul aderării:	*stat membru fondator*
Capitala:	*Amsterdam*
Suprafața:	*41 542 km²*
Populația:	*16 900 726 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Olandeza*
Forma de guvernământ:	*Monarhie constituțională parlamentară*
Împărțire administrativă:	*12 provincii, 650 municipalități*
Locuri în Parlamentul European:	*26*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 26 martie 1995*
Preşedinția Consiliului:	*Olanda deține, în prezent, preşedinția rotativă a Consiliului UE. Din anul 1960, Olanda a deținut preşedinția de 12 ori.*

Olanda este împărțită în 12 provincii, fiecare dintre ele având un Consiliu provincial şi un Birou executiv provincial, conduse de Comisarul Reginei, numit de Guvern.

Capitala țării este la Amsterdam, iar sediul Guvernului la Haga; Guvernul este alcătuit din Regină şi Cabinet.

Parlamentul („General Statal") este alcătuit din 2 Camere: Prima Cameră şi A Doua Cameră.

---

[728] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/netherlands/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

BCU IAŞI / CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

19. Polonia[729]

Denumire oficială:	*Republica Polonia / Rzeczpospolita Polska*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Varşovia*
Suprafața:	*312 679 km2*
Populația:	*38 005 614 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Poloneză*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*16 provincii, 373 sectoare,2.489 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*51*
Moneda:	*Zlot polonez*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 21 decembrie 2007*
Preşedinția Consiliului:	*Polonia a deținut preşedinția Consiliului UE o dată, în anul 2011.*

Polonia a depus cererea de aderare la UE în aprilie 1994. Negocierile au debutat în anul 1998. În ultimul Raport de țară realizat de Comisia Europeană pentru acest stat, s-a arătat faptul că Polonia va putea face față, în anul 2004, consecințelor economice ale aderării la UE.

În februarie 2003, 70% din populația Poloniei s-a pronunțat în favoarea aderării țării la UE.

[729] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/poland/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

BCU IAŞI / CUZA UNIVERSITY LIBRARY

20. Portugalia[730]

Denumire oficială:	*Republica Portugheză / Republica Portuguesa*
Anul aderării:	*1986*
Capitala:	*Lisabona*
Suprafața:	*92 226 km²*
Populația:	*10 374 822 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Portugheza*
Forma de guvernământ:	*Republică semiprezidențială*
Împărțire administrativă:	*18 districte, 2 regiuni autonome (insulele Azore şi Madeira)*
Locuri în Parlamentul European:	*21*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 26 martie 1995*
Preşedinția Consiliului:	*între anii 1992 şi 2007, Portugalia a deținut preşedinția rotativă de 3 ori.*

În Portugalia, puterea legislativă aparține Parlamentului.

Portugalia este împărțită în 18 districte, iar fiecare district are un Guvernator numit de Guvern. Insulele Azore şi Madéira sunt regiuni autonome şi au Adunări regionale proprii.

[730] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/portugal/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

21. Republica Cehă[731]

Denumire oficială:	*Republica Cehă / Ceska Republika*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Praga*
Suprafața:	*78 868 km²*
Populația:	*10 538 275 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Ceha*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*13 regiuni, 77 sectoare, 6.242 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*21*
Moneda:	*Coroana cehă*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 21 decembrie 2007*
Președinția Consiliului:	*Republica Cehă a deținut președinția rotativă o singură dată, în anul 2009.*

Republica Cehă a depus cererea de aderare la UE în ianuarie 1996. La 13 şi 14 iunie 2003, cehii au acceptat cu o majoritate de 77,33% aderarea la UE.

22. Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord[732]

Denumire oficială:	*Regatul Unit al Marii Britanii şi al Irlandei de Nord*
Anul aderării:	*1973*
Capitala:	*Londra*
Suprafața:	*248 528 km²*
Populația:	*64 875 165 locuitori (2015)*

[731] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/czechrepublic/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

[732] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/ unitedkingdom/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Limba oficială:	*Engleza*
Forma de guvernământ:	*Monarhie constituțională parlamentară*
Împărțire administrativă:	*4 diviziuni teritoriale (Anglia, Scoția, Țara Galilor, Irlanda de Nord)*
Locuri în Parlamentul European:	*73*
Moneda:	*Lira sterlină*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Nu*
Preşedinția Consiliului:	*Între anii 1977 şi 2005, Regatul Unit a deținut preşedinția rotativă de 5 ori. Următoarea perioadă va fi în anul 2017.*

Deşi a participat la negocierile Tratatelor de instituire a Comunităților Europene, Marea Britanie devine membră a Comunităților Europene în anul 1973.

Regatul Unit este o monarhie constituțională ereditară. Parlamentul este alcătuit din două Camere: Camera Comunelor şi Camera Lorzilor.

Scoția şi Țara Galilor se bucură de autonomie administrativă. Teritoriul Angliei este împărțit în 48 de provincii, Țara Galilor în 8, Scoția are 12 regiuni cu guvern local. Irlanda de Nord are 26 de districte.

23. România[733]

Denumire oficială:	*România*
Anul aderării:	*2007*
Capitala:	*Bucureşti*
Suprafața:	*238 391 km²*
Populația:	*19 870 647 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Româna*

[733] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/romania/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Forma de guvernământ:	*Republică semiprezidențială*
Împărțire administrativă[734]:	*41 de județe, plus Municipiul Bucureşti*
Locuri în Parlamentul European:	*32*
Moneda:	*Leul românesc*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Nu*
Preşedinția Consiliului:	*România va deține, pentru prima dată, preşedinția Consiliului UE în anul 2019.*

Între Comunitatea Europeană şi România s-a încheiat un Acord comercial încă din anul 1980, ulterior acesta fiind suspendat de către Comunitate din cauza încălcării drepturilor omului în perioada regimului comunist. Relațiile diplomatice dintre România şi Uniunea Europeană au fost reluate în anul 1990. Astfel, a fost semnat un nou Acord de comerț şi cooperare, care a fost înlocuit cu un Acord Interimar, acesta fiind, la rândul său, înlocuit, la 1 februarie 1995, cu Acordul european instituind o asociere între România, pe de o parte şi Comunitățile Europene şi statele membre ale acestora, pe de altă parte.

În anul 1995, la 22 iunie, țara noastră a depus cererea de aderare la Uniunea Europeană. Doi ani mai târziu, în conformitate cu prevederile art. O al Tratatului de la Maastricht şi la cererea Consiliului, Comisia a pregătit o *Opinie* în legătură cu cererea de aderare a României, Opinie pe care a publicat-o la data de 16 iunie 1997. În pregătirea acestui document, Comisia a aplicat criteriile stabilite cu prilejul reuniunii Consiliului European de la Copenhaga, din iunie 1993, şi anume:

- *criteriul politic* care vizează stabilitatea instituțiilor garante ale democrației, statul de drept, drepturile omului, respectarea drepturilor minorităților şi protecția lor;

---

[734] Referitor la administrația publică din România, a se vedea **Verginia Vedinaş,** *Drept administrativ,* ediția a IX-a revăzută şi actualizată, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015.

- *criteriul economic* referindu-se la existența unei economii de piață funcționale, precum și la capacitatea de a face față presiunilor concurentei și forțelor pieței existente în Uniune și

- *criteriul acquis*-ului comunitar și al capacității administrative, criteriu care face trimitere la capacitatea de a-și asuma obligațiile impuse de calitatea de stat membru, obligații printre care se află și aderarea la scopul pe care și-l propunea uniunea politică, economică și monetară.

Potrivit considerațiilor cuprinse în Opinia Comisiei, executivul de la Bruxelles considera că „negocierile pentru aderarea României la Uniunea Europeană vor fi deschise de îndată ce se va înregistra un progres semnificativ în îndeplinirea de către România a condițiilor statutului de stat membru, definite de Consiliul European de la Copenhaga"[735].

Tot în Opinia Comisiei se arăta faptul că „strategia consolidată de pre-aderare va ajuta România să se pregătească mai bine pentru a-și îndeplini obligațiile ce decurg din statutul de stat membru și să acționeze pentru a înlătura deficiențele identificate în cadrul Opiniei".

În vederea supravegherii modului de implementare a Acordului european de asociere, au fost create următoarele organisme: *Consiliul de Asociere*, la nivelul ministerelor; *Comitetul de Asociere*, la nivel guvernamental și *Comitetul Interparlamentar de Asociere*, la nivel parlamentar.

În plan național, s-au constituit: *Comitetul Interministerial*, prezidat de primul-ministru; *Departamentul pentru integrare europeană* și *Comisia parlamentară pentru integrare*, toate având drept scop eficientizarea aplicării Acordului european de Asociere. Din anul 2001 a fost înființat *Ministerul Integrării Europene*.

La 1 august 1996 a intrat în vigoare Protocolul Adițional la Acordul european de asociere, Protocol care a fost semnat la 30 iunie 1995, cu privire la deschiderea programului Uniunii Europene către România.

---

[735] Opinia Comisiei Europene privind cererea de aderare a României la Uniunea Europeană, publicată la 16 iunie 1997. (*Agenda 2000 - Avis de la Commission sur la demande d'adhésion de la Roumanie à l'Union européenne,* http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/dwn/opinions/romania/ro-op_fr.pdf, accesat la 14.05.2016).

La 25 iulie 1996, s-a depus la Bruxelles răspunsul României la chestionarul Comisiei Europene privind pregătirea avizului asupra cererii de aderare la UE.

În anul 1998, Comisia Europeană a elaborat şi prezentat Raportul cu privire la progresul înregistrat de țara noastră în ceea priveşte candidatura la Uniunea Europeană. În cel de-al doilea Raport, publicat în luna octombrie a anului 1999, Comisia Europeană a recomandat începerea negocierilor de aderare cu România, condiționată, totuşi, de îmbunătățirea situației copiilor instituționalizați şi elaborarea unei strategii pe termen mediu în acest scop.

Consiliul European din luna decembrie a anului *1999*, reunit la *Helsinki*, a decis începerea, *de jure*, a negocierilor de aderare cu țara noastră[736]. *De facto*, însă, acestea au fost declanşate la *15 februarie 2000*. Încheierea oficială a negocierilor de aderare a avut loc în decembrie 2004. Astfel, începând cu decembrie 2004, România a declanşat formalitățile pentru redactarea Tratatului de aderare.

Dacă realizăm o analiză a evoluțiilor negocierilor în funcție de capitolele închise provizoriu pe timpul exercitării diferitelor preşedinții ale Uniunii Europene, între anii 2000 – 2004, observăm următoarele:

a. Anul 2000 a fost cel în care la preşedinția Uniunii Europene s-au aflat Portugalia şi Franța. În primul semestru al acestui an, România a deschis 5 capitole de negociere şi a închis provizoriu tot atâtea, şi anume: cap. 16 – Întreprinderi mici şi mijlocii; cap. 17 – Ştiință şi cercetare; cap. 18 – Educație, formare profesională şi tineret; cap. 26 – Relații externe; cap. 27 – Politica externă şi de securitate comună.

Sub preşedinție franceză, România a deschis încă 4 noi capitole (cap. 6 – Politica în domeniul concurenței; cap. 12 – Statistică; cap. 19 – Telecomunicații şi tehnologia informației; cap. 20 – Cultura şi politica în domeniul audiovizualului) şi a închis provizoriu numai 1 capitol (cap. 12 – Statistică).

b. În primul semestru al anului 2001, sub preşedinție suedeză, România a deschis alte 5 capitole, şi anume: cap. 4 – Libera circulație a capitalurilor; cap. 5 – Dreptul societăților comerciale; cap. 8 –

[736] Cu acelaşi prilej, a fost decisă începerea negocierilor şi cu alte state, şi anume: Malta, Slovacia, Lituania, Letonia şi Bulgaria.

Pescuitul; cap. 9 – Politica în domeniul transporturilor; cap. 25 – Uniunea vamală. Dintre acestea, până în iulie 2001 a fost închis provizoriu un singur capitol (cap. 8 – Pescuitul).

În acelaşi an, dar în cel de-al doilea semestru, atunci când preşedinţia Uniunii a fost deţinută de către Belgia, România a deschis alte 3 capitole de negociere (cap. 10 – Impozitare; cap. 13 – Politici sociale şi ocuparea forţei de muncă şi cap. 23 – Protecţia consumatorilor şi a sănătăţii), astfel încât, la acea dată erau deschise 17 capitole de negociere. Celor 7 capitole închise provizoriu până în acel moment, li se adaugă încă 2, şi anume: cap. 5 – Dreptul societăţilor comerciale[737]; cap. 23 – Protecţia consumatorilor şi a sănătăţii.

c. La încheierea exercitării preşedinţiei spaniole, România avea deschise, în total, 26 de capitole de negociere, dintre care 9 au fost deschise în cursul primelor 6 luni ale anului 2002 (cap. 1 – Libera circulaţie a mărfurilor; cap. 2 - Libera circulaţie a persoanelor; cap. 11 – Uniunea Economică şi Monetară; cap. 14 – Energie; cap. 21 – Politica regională şi coordonarea instrumentelor structurale; cap. 22 – Mediu; cap. 24 – Justiţie şi afaceri interne; cap. 28 – Controlul financiar şi cap. 30 – Instituţii).

Tot în această perioadă ţara noastră a închis, provizoriu, încă 3 capitole (cap. 13 – Politici sociale şi ocuparea forţei de muncă; cap. 11 – Uniunea Economică şi Monetară; cap. 30 – Instituţii).

Procedând la deschiderea a 4 noi capitole[738] de negociere în cursul semestrului al II-lea, când la preşedinţia UE se găsea Danemarca, România a reuşit să ajungă la 30 de capitolele de negociere deschise. Cu cele 4 capitole închise provizoriu[739] în această perioadă, numărul total se ridica la 15.

d. Sub preşedinţie elenă, în primul semestru al anului 2003, România a închis provizoriu încă 3 capitole, astfel că numărul total se

---

[737] Deschis în primul semestrul al anului 2001, sub preşedinţie suedeză.

[738] Cap. 15 – Politica industrială; cap. 7 – Agricultura; cap 3 – Libera circulaţie a serviciilor; cap. 29 – Prevederi financiar bugetare.

[739] Cap. 15 – Politica industrială; cap. 25 – Uniunea Vamală; cap. 19 – Telecomunicaţii şi IT; cap 20 – Audiovizual.

ridica la 19 dintre cele 30 deschise[740]. La terminarea preşedinţiei italiene (al doilea semestru al anului), ţara noastră avea închise provizoriu 22 de capitole[741].

e. Anul 2004 va rămâne în istoria procesului de negociere a României cu UE, ca fiind anul finalizării acestuia, prin închiderea provizorie a tuturor capitolelor de negociere. Astfel, sub preşedinţia Irlandei, România finalizează negocierile la încă 3 capitole[742], pentru ca, la finele anului[743], să închidă provizoriu şi ultimele 6 capitole[744]. În acest fel, la 8 decembrie 2004, au fost finalizate tehnic negocierile, prin închiderea ultimelor două capitole: „Concurenţa" şi „Justiţie şi afaceri interne". Închiderea celor două capitole a avut loc cu prilejul conferinţei de aderare România - UE care a avut loc la Bruxelles, la 8 decembrie 2004. Atât la capitolul „Concurenţa", cât şi la capitolul „Justiţie şi afaceri interne", Comisia Europeană putea recomanda Consiliului UE amânarea datei aderării României cu un an, până în ianuarie 2008, dacă exista dovada clară a unui risc serios că ţara noastră nu îndeplineşte cerinţele de aderare până la 1 ianuarie 2007, în anumite domenii importante. Statele membre ar fi putut, cu majoritate calificată (majoritatea statelor din Consiliu, cu 72,27% din voturi, reprezentând cel puţin 62% din populaţia Uniunii) aproba recomandarea.

Activarea acestei clauze putea fi determinată de disfuncţionalităţi în următoarele domenii:

- Justiţie şi Afaceri Interne: securizarea frontierelor; continuarea reformei sistemului judiciar; combaterea corupţiei; cooperarea poliţienească; combaterea criminalităţii organizate şi
- Concurenţă: controlul efectiv de către Consiliul Concurenţei al oricărui potenţial ajutor de stat; intensificarea aplicării legislaţiei atât în

[740] Cap. 4 – Libera circulaţie a capitalurilor; cap. 1 – Libera circulaţie a mărfurilor şi cap. 10 – Impozitarea.

[741] Celor anterior închise provizoriu, li se adaugă, după cum urmează: cap. 2 – Libera circulaţie a persoanelor, cap. 9 – Politica în domeniul transporturilor şi cap. 28 – Controlul financiar.

[742] Cap. 7 – Agricultura, cap. 29 – Prevederi financiare şi bugetare, cap. 14 – Energia.

[743] Sub preşedinţie olandeză.

[744] Cap. 3 – Libera circulaţie a serviciilor, Cap. 6 – Concurenţa, Cap. 21 – Politica regională şi coordonarea instrumentelor structurale, Cap. 22 – Mediu, Cap. 24 – Justiţie şi afaceri interne, Cap. 31 – Diverse.

domeniul anti-trust, cât şi al ajutorului de stat; transmiterea la Comisie până la mijlocul lunii decembrie 2004 a Strategiei de restructurare a sectorului siderurgic şi a Planurilor de viabilitate revizuite în concordanță cu cerințele Protocolului 2 al Acordului European (lucru care s-a şi realizat); întărirea capacității administrative a Consiliului Concurenței (resurse financiare şi umane).

În cadrul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, România a obținut 50 de perioade de tranziție[745] şi aranjamente tranzitorii, fiind înregistrate, statistic analizând, cele mai multe perioade de tranziție dintre toate statele din acel val de extindere[746].

La 14 decembrie 2004, în cadrul celei de-a 12-a reuniuni la nivel ministerial a Conferinței de Aderare a României la UE, s-a evidențiat faptul că țara noastră şi-a îndeplinit cu succes prima etapă a calendarului de aderare, şi anume finalizarea negocierilor în 2004. Pe baza rezultatului acestei Conferințe, Consiliul European din 17 decembrie 2004 a confirmat politic închiderea negocierilor de aderare a României, trecându-se, astfel, la etapa următoare: adoptarea şi semnarea Tratatului de aderare.

24. Slovacia[747]

Denumire oficială:	*Republica Slovacă / Slovenska Republika*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Bratislava*
Suprafața:	*49 035 km²*
Populația:	*5 421 349 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Slovaca*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*8 regiuni, 79 districte*

[745] Perioada de tranziție înseamnă perioada dintre data aderării la Uniune şi data la care respectiva țară trebuie să se conformeze legislației comunitare într-un anumit domeniu.

[746] 10 + 2 state.

[747] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/slovakia/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Locuri în Parlamentul European:	*13*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 2009*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - stat membru al zonei Schengen de la 21 decembrie 2007*
Preşedinția Consiliului:	*Slovacia va deține, pentru prima dată, preşedinția rotativă în anul 2016.*

Slovacia a îndeplinit criteriile politice de la Copenhaga, încă din anul 1999. Cu 92,46% în favoarea aderării, Slovacia a fost singurul stat din cele 5 care au organizat referendum pentru aderarea la UE care a avut un procent atât de mare.

25. Slovenia[748]

Denumire oficială:	*Republica Slovenia / Republika Slovenija*
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Ljubliana*
Suprafața:	*20 273 km²*
Populația:	*2 062 874 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Slovena*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*12 regiuni, 58 sectoare, 192 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*8*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 2007*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 21 decembrie 2007*
Preşedinția Consiliului:	*Slovenia a deținut preşedinția rotativă în anul 2008.*

[748] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/slovenia/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Slovenia şi-a depus candidatura de a adera la UE în iunie 1996. Potrivit ultimului Raport de țară[749], Comisia Europeană a evidențiat progresele realizate de către Slovenia.

În octombrie 2002, 62% din populația țării se declara în favoarea dobândirii statutului de stat membru al UE.

26. Spania[750]

Denumire oficială:	*Regatul Spaniei / Reino de Espana*
Anul aderării:	*1986*
Capitala:	*Madrid*
Suprafața:	*505 944 km²*
Populația:	*46 449 565 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Spaniola*
Forma de guvernământ:	*Monarhie parlamentară constituțională*
Împărțire administrativă:	*17 comunități autonome, 52 provincii, 8.072 municipii*
Locuri în Parlamentul European:	*54*
Moneda:	*EURO. Stat membru al zonei euro de la 1 ianuarie 1999*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 26 martie 1995*
Preşedinția Consiliului:	*Între anii 1989 şi 2010, Spania a deținut preşedinția rotativă de 4 ori.*

Parlamentul se compune din două camere: Congresul Deputaților şi Senat. Locuitorii Spaniei sunt conduşi de un Rege - şef al statului şi comandantul forțelor armate.

[749] Publicat în octombrie 2002.

[750] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/spain/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

27. Suedia[751]

Denumire oficială:	*Regatul Suediei / Konungariket Sverige*
Anul aderării:	*1995*
Capitala:	*Stockholm*
Suprafața:	*438 574 km²*
Populația:	*9 747 355 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Suedeza*
Forma de guvernământ:	*Monarhie constituțională parlamentară*
Împărțire administrativă:	*21 comitate, 286 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*20*
Moneda:	*Coroana suedeză*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 25 martie 2001*
Președinția Consiliului:	*Suedia a deținut președinția rotativă de 2 ori: în anii 2001 și 2009.*

Suedia este o monarhie constituțională; puterea executivă este exercitată de către primul-ministru și Guvernul pe care-l conduce. Parlamentul este unicameral și are 349 de membri.

28. Ungaria[752]

Denumire oficială:	*Republica Ungaria / Magyar* Koztârsasâg
Anul aderării:	*2004*
Capitala:	*Budapesta*
Suprafața:	*93 011 km²*
Populația:	*9 855 571* locuitori (2015)
Limba oficială:	*Maghiara*

[751] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/sweden/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

[752] http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf (accesat la 12.05.2016); http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/sweden/index_ro.htm (accesat la 12.05.2016).

Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*19 departamente, 22 oraşe cu statut provincial, 195 oraşe, 2.913 comune*
Locuri în Parlamentul European:	*21*
Moneda:	*Forint*
Stat membru al spațiului Schengen:	*Da - de la 21 decembrie 2007*
Preşedinția Consiliului:	*Ungaria a deținut preşedinția Consiliului UE în anul 2011.*

Ungaria a încheiat negocierile de aderare la UE în decembrie 2002.

Referendumul privind aderarea a fost organizat la 12 aprilie 2003, iar rezultatul său a făcut ca şi acest stat să devină stat membru al UE la 1 mai 2004[753].

[753] 83,9% din populația țării a fost în favoarea aderării.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul VI

STATELE CANDIDATE ŞI POTENȚIAL CANDIDATE LA ADERARE

Procesul de aderare este un proces de natură evolutivă şi inclusivă, în sensul că toate țările sunt chemate să adere la UE pe baza unor criterii identice. El cuprinde[754]:

- o strategie de pre-aderare;
- negocierile de aderare;
- un examen analitic („screening") al legislației Uniunii Europene;
- o procedură de urmat;
- procesul negocierilor de aderare, care determină condițiile în care fiecare stat candidat va intra în UE. Negocierile se concentrează, în special, pe condițiile de adaptare, de punere în practică şi de aplicare a acquis-ului comunitar/UE de către statele candidate. În anumite cazuri, pot fi luate dispoziții tranzitorii, dar câmpul de aplicare şi durata lor trebuie să fie limitate.

Secțiunea I

De la cooperare la aderare

1. Acordurile europene şi acordurile de asociere

Acordurile europene privesc problemele comerciale, dialogul politic, apropierea legislațiilor şi alte domenii de cooperare, în special industria, mediul, transporturile şi vămile. Ele vizează să stabilească, în mod progresiv, într-o perioadă determinată, o zonă de liber-schimb între UE şi țările asociate[755].

---

[754] Pentru detalii, a se vedea, ***, *Élargissement de l'Union européenne. Une chance historique,* Commission européenne, Direction générale Élargissement, Bruxelles, 2003.

[755] Potrivit ***, *Élargissement de l'Union européenne..., op. cit.,* pag. 8.

Acordurile de asociere cu Cipru, Malta şi Turcia acopereau domenii similare (cu excepţia dialogului politic) şi vizau realizarea, în mod progresiv, a unei uniuni vamale[756].

A. Acordurile europene

Acordurile europene se referă la realizarea unei zone de liber-schimb între UE şi ţările asociate într-un termen de maxim 10 ani[757].

B. Acordurile de asociere

Acordurile de asociere, care datează din anii '60 şi începutul anilor '70, constituie cadrul legal care a guvernat relaţiile dintre Comunitatea Europeană şi Cipru, Malta şi Turcia. „Aceste acorduri priveau problemele comerciale şi alte domenii de cooperare. Ele realizarea, în mod progresiv, o uniune vamală între Comunitatea Europeană şi fiecare dintre ţările în cauză. În cazul Turciei, acest obiectiv a fost atins în anul 1995, odată cu intrarea în vigoare a acordului privind o uniunea vamală"[758].

„Contrar Acordurilor europene mai recente, aceste prime Acorduri de asociere nu prevăd dialogul politic. În cazul Ciprului şi al Maltei, dialogul politic s-a desfăşurat pe baza unei decizii specifice a Consiliului de Afaceri generale şi, în cazul Turciei, pe baza rezoluţiilor specifice ale Consiliului de asociere şi a concluziilor Consiliului European de la Helsinki"[759]. În decembrie 1997, Turcia a suspendat unilateral dialogul său politic cu UE, dar l-a reluat la sfârşitul anului 1999.

---

[758] ***Idem.***

[757] ***Ibidem***, pag. 12. Pentru Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, Polonia, România şi Slovacia, Acordurile au fost încheiate pentru o perioadă de 10 ani; pentru Lituania şi Slovenia – de 6 ani; pentru Letonia - 4 ani. Liberul-schimb a fost stabilit cu Estonia începând cu 1 ianuarie 1995.

[758] ***, *Élargissement de l'Union européenne..., op. cit.*, pag. 13.

[759] ***Idem.***

2. Cererile de aderare

„Acordurile europene au recunoscut intenția statelor asociate de a deveni membre ale Uniunii Europene, obiectiv confirmat prin candidaturile individuale ale acestor țări"[760].

Condițiile de bază pentru extinderea UE au fost prevăzute la art. O din Tratatul de instituire a CE: „orice stat european poate cere să devină membru al Uniunii. Statul adresează cererea sa Consiliului, care se pronunță cu unanimitate, după consultarea Comisiei și după avizul conform al Parlamentului European, care se pronunță cu majoritatea absolută a membrilor care-l compun".

Acceptarea cererii de aderare nu echivalează cu începerea negocierilor de aderare.

3. Criteriile de aderare

În anul 1993, după Consiliul European de la Copenhaga, „statele membre au făcut un pas decisiv"[761] către extinderea avută în vedere. Ele au convenit că „țările asociate din Europa Centrală și de Est pot deveni membre ale Uniunii Europene, dacă o doresc". Astfel, problema extinderii nu mai era „dacă", ci „când"[762]. De asemenea, Consiliul European a dat un răspuns clar: „aderarea va avea loc atunci când țările asociate vor fi în măsură să îndeplinească obligațiile care le revin, îndeplinind condițiile economice și politice cerute". În același timp, statele membre au prezentat criteriile de aderare, cunoscute sub denumirea de „criteriile de la Copenhaga". Potrivit acestor criterii, statele candidate trebuie să aibă[763]:

- instituții stabile, care să garanteze democrația, primordialitatea dreptului, drepturile omului, respectarea minorităților și protecția lor;
- o economie de piață viabilă, care să aibă capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor pieței din interiorul Uniunii și

---

[760] *Idem.*
[761] *Idem.*
[762] *Idem.*
[763] http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accession_criteria_copenhague.html?locale=fr (accesat la 13.05.2016).

- capacitatea de a-şi asuma obligaţiile de aderare, în special subscrierea la obiectivele uniunii politice, economice şi monetare.

4. Agenda 2000

„Consiliul European de la Madrid, din decembrie 1995, a invitat Comisia Europeană să realizeze o evaluare a cererilor de aderare a ţărilor candidate"[764] cât mai curând posibil după Conferinţa intergu-vernamentală privind reforma instituţiilor UE, care a avut loc la Amsterdam în iunie 1997, şi care a pregătit o analiză detaliată a consecinţelor lărgirii UE.

„În iulie 1997, Comisia a prezentat Agenda 2000 – un cadru unic în care Comisia prezintă evoluţia Uniunii Europene şi politicile sale după anul 2000, impactul lărgirii asupra UE în ansamblu şi viitorul cadru financiar de după anul 2000, în perspectiva unei Uniuni Europene extinse. De asemenea, cuprinde avizul Comisiei privind cererile de aderare ale ţărilor candidate"[765].

„Fiecare aviz al Comisiei evaluează situaţia ţărilor prin raportare la criteriile de aderare. Comisia ia în considerare informaţiile furnizate de ţările candidate, evaluările prezentate de statele membre, rapoartele şi rezoluţiile Parlamentului European, lucrările altor organizaţii internaţionale şi instituţii financiare internaţionale, ca şi progresele realizate în cadrul Acordurilor europene. Avizele cuprind nu doar o evaluare a evoluţiei performanţei din fiecare stat până în 1997, ci şi o analiză prospectivă a progreselor scontate"[766].

„După ce a evaluat gradul respectării criteriilor de aderare atins la acea dată de către ţările candidate, Comisia Europeană a recomandat, în avizele sale din anul 1997, ca negocierile de aderare să se deschidă cu Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Polonia, Slovenia şi Cipru.

Urmare a acestor avize, Comisia prezintă rapoarte Consiliului. Rapoartele privesc progresele înregistrate de fiecare stat în parte. Pe baza acestora, Consiliul decide conduita negocierilor sau extinderea lor către alte state candidate, în funcţie de criteriile de aderare. O

---

[764] ***, *Élargissement de l'Union européenne..., op. cit.*, pag. 9.
[765] ***Idem.***
[766] ***Idem.***

primă serie de rapoarte a fost prezentată în noiembrie 1998 şi o a doua în octombrie 1999. Pe baza rapoartelor din 1999, Comisia a recomandat deschiderea negocierilor de aderare cu Letonia, Lituania, Malta, Republica Slovacia şi, sub rezerva anumitor condiţii specifice, cu Bulgaria şi România"[767].

5. Procesul de extindere

Pe baza recomandărilor Comisiei Europene, Consiliul European de la Luxemburg, din decembrie 1997 a decis lansarea „unui proces global de extindere" pentru toate statele care doresc să devină membre ale UE. Acest proces cuprinde[768]:

- *Conferinţa europeană* (grupează ţările care doresc să devină membre ale UE) care este un forum multilateral destinat să examineze problemele de interes general precum: politica externă şi de securitate comună, justiţia, afacerile interne şi domeniile economice care relevă cooperarea regională. Conferinţa s-a reunit pentru prima dată la Londra, la 12 martie 1998;
- *procesul de aderare*, care a fost lansat la Bruxelles la 30 martie 1998, pentru toate cele 10 candidate din Europa centrală şi Cipru.

Secţiunea a II-a

Statele candidate la aderare[769]

1. Turcia[770]

Denumire oficială:	*Republica Turcia / Turkiye Cumhuriyeti*
Capitala:	*Ankara*
Suprafaţa:	*773.452 km²*

[767] ***Idem.***

[768] ***Ibidem,*** pag. 28.

[769] Pentru detalii, a se vedea: http://europa.eu/about-eu/countries/index_ro.htm#goto_2 (accesat la 16.05.2016).

[770] Sursa: http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/turkey/index_en.htm (accesat la 16.05.2016); http://istanbul.mae.ro/node/484 (accesat la 16.05.2016).

Populația:	*77 695 904 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Turca*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*81 provincii*
Moneda:	*Lira turcească*
Anul semnării Acordului de asociere:	*1963*
Anul depunerii cererii de aderare:	*1987*
Anul deschiderii negocierilor de aderare:	*2005*

„Turcia a obținut statutul de stat candidat ca urmare a reuniunii Consiliului European desfăşurată la Helsinki în decembrie 1999"[771], iar deschiderea negocierilor de aderare a fost propusă cu ocazia Consiliului European din 16-17 decembrie 2004. Negocierile de aderare au fost lansate, efectiv, „la 3 octombrie 2005, în cadrul unei conferințe interguvernamentale (CIG). La 3 octombrie 2005, Consiliul a convenit, de asemenea, asupra unui cadru pentru negocierile cu Turcia"[772].

Potrivit cadrului de negocieri stabilit de statele membre ale Uniunii Europene şi Turcia, ritmul negocierilor *de facto* va fi determinat în funcție de progresele pe care Turcia le va face cu respectarea criteriilor de aderare. Acest proces va fi în permanență examinat de Consiliul UE, pe baza raporturilor anuale ale Comisiei.

Consiliul va stabili criteriile de referință pentru deschiderea şi închiderea provizorie a fiecărui capitol şi va comunica aceste criterii Ankarei. Turcia va trebui, la rândul său, să elaboreze rapoarte cu privire la progresele pe care le-a făcut în respectarea acestor criterii.

Potrivit pct. 23 alin. (4) din Concluziile Preşedinției Consiliului European din decembrie 2004, „obiectivul comun al negocierilor este

[771] http://www.consilium.europa.eu/ro/policies/enlargement/turkey/ (accesat la 16.05.2016).
[772] ***Idem.***

aderarea. Aceste negocieri reprezintă un proces deschis al cărui final nu poate fi anticipat". Dacă Turcia „încalcă într-o manieră gravă şi continuă principiile libertăţii, democraţiei, statului de drept şi respectarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale pe care Uniunea este fondată, Comisia, din proprie iniţiativă sau la cererea unui stat membru, va putea recomanda suspendarea negocierilor şi fixarea condiţiilor reluării acestora"[773]. Decizia finală va fi luată de către Consiliul UE, cu majoritate calificată, iar Parlamentul European va fi informat.

Cadrul pentru negociere stabileşte că „pot fi avute în vedere perioade lungi de tranziţie, derogări, aranjamente specifice sau clauze de salvgardare permanente. Comisia va include asemenea dispoziţii, după caz, în propunerile pe care le va elabora pentru fiecare cadru, în domenii precum libera circulaţie a persoanelor, politicile structurale sau agricultura. Dispoziţiile tranzitorii sau clauzele de salvgardare trebuie să facă obiectul unei reexaminări sub aspectul incidenţei lor asupra concurenţei sau a bunei funcţionări a pieţei interne"[774].

Turcia s-a angajat să accepte rezultatele oricărei alte negocieri de aderare dintre UE şi un alt stat candidat, indiferent care ar fi situaţia propriei sale aderări.

Conformitatea legislaţiei turce cu acquis-ul comunitar/UE va fi verificată pentru 35 de capitole[775].

---

[773] Pct. 23 alin. (5) din Concluziile Preşedinţiei Consiliului European din decembrie 2004.

[774] Pct. 23 alin. (2) din Concluziile Preşedinţiei Consiliului European din decembrie 2004.

[775] Aceste capitole sunt, după cum urmează: 1. Libera circulaţie a mărfurilor; 2. Libera circulaţie a lucrătorilor; 3. Dreptul de stabilire şi libera prestare a serviciilor; 4. Libera circulaţie a capitalurilor; 5. Piaţa internă; 6. Dreptul societăţilor; 7. Dreptul proprietăţii intelectuale; 8. Politica concurenţială; 9. Servicii financiare; 10. Societatea informaţională şi media; 11. Agricultură şi dezvoltare rurală; 12. Securitatea alimentară, politica veterinară şi fitosanitară; 13. Pescuit; 14. Politica transporturilor; 15. Energie; 16. Fiscalitate; 17. Politica economică şi monetară; 18. Statistică; 19. Politica socială şi ocuparea forţei de muncă (între care anti-discriminarea şi egalitatea de şanse pentru bărbaţi şi femei); 20. Întreprinderi şi politica industrială; 21. Reţele transeuropene; 22. Politica regională şi coordonarea instrumentelor structurale; 23. Drepturi judiciare şi fundamentale; 24. Justiţie, libertate şi securitate; 25. Ştiinţă şi cercetare; 26. Educaţie şi cultură; 27. Mediu; 28. Protecţia sănătăţii şi securitatea consumatorilor; 29. Uniune vamală; 30. Relaţii externe; 31. Politica externă, de securitate şi apărare; 32. Control financiar; 33. Dispoziţii financiare şi bugetare; 34. Instituţii; 35. Alte dispoziţii.

2. Macedonia[776]

Denumire oficială:	*Republica Macedonia*/Република Македонија
Capitala:	*Skopje*
Suprafața:	*25,713 km²*
Populația:	*2 069 172 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Macedonă, Albaneză*
Forma de guvernământ:	*Republică*
Împărțire administrativă:	*84 de municipalități (opștina). Capitala Skopje este formată din 10 municipalități şi reprezintă unitate distinctă de auto-guvernare locală.*
Moneda:	*Dinar macedonean*
Anul semnării Acordului de stabilitate şi asociere:	*2004*
Anul depunerii cererii de aderare:	*2004*
Anul deschiderii negocierilor de aderare:	*2009*

După ce a semnat Acordul de stabilitate şi asociere (ASA) la 20 martie 2004, fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a dobândit statutul de stat candidat, după reuniunea Consiliului European din 16 decembrie 2005.

Următoarele etape vor fi stabilite în funcție de rezultatele rapoartelor oferite de Comisia Europeană cu privire la progresele realizate de această țară.

[776] http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/fyrom/index_en.htm (accesat la 16.05.2016); http://skopje.mae.ro/node/484 (accesat la 16.05.2016).

BCU IAŞI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

3. Islanda[777]

Denumire oficială:	*Republica Islanda (Lýðveldið Ísland)*
Capitala:	*Reykjavík*
Suprafața:	*103.000 km²*
Populația:	*329 100 locuitori (2015)*
Limba oficială:	*Islandeza*
Forma de guvernământ:	*Republică*
Împărțire administrativă:	*Regiuni, circumscripții şi comune*
Moneda:	*Coroană islandeză*
Anul depunerii cererii de aderare:	*2009*
Anul deschiderii negocierilor de aderare:	*2010*

În iulie 2009, Islanda a înaintat cererea de aderare la UE. În octombrie 2009, autoritățile islandeze au răspuns unui chestionar trimis de către Comisie. În baza cererii şi a răspunsului la chestionar, Comisia a adoptat, la 24 februarie 2010, un aviz cu privire la cererea de aderare a Islandei. Cererea a fost examinată în conformitate cu concluziile Consiliului European din decembrie 2006 referitoare la consensul reînnoit privind extinderea, care prevede impunerea unor condiții juste şi riguroase, pe baza principiului meritelor proprii.

În iunie 2010, Consiliul European a decis să deschidă negocierile cu acest stat.

La 1 iunie 2013, Islanda a solicitat suspendarea negocierilor de aderare.

În martie 2015, guvernului Islandei a cerut ca „Islanda să nu fie considerată ca o țară candidată la aderare la UE". Consiliul a luat act şi a efectuat ajustări practice suplimentare ale procedurilor sale de lucru[778].

---

[777] http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/iceland/index_en.htm (accesat la 16.05.2016); http://www.mae.ro/node/1669 (accesat la 16.05.2016).

[778] Potrivit http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/iceland/index_en.htm (accesat la 16.05.2016).

UAIC IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

4. Albania[779]

Denumire oficială:	*Republica Albania / Republika e Shqipërisë*
Capitala:	*Tirana*
Suprafața:	*28.748 km²*
Populația:	*3.563.112 locuitori*
Limba oficială:	*Albaneza*
Forma de guvernământ:	*Republică federală*
Împărțire administrativă:	*12 provincii (județe) şi în 36 rrethe (districte)*
Moneda:	*Lek*
Anul semnării Acordului de stabilitate şi asociere:	*2006*
Anul depunerii cererii de aderare:	*2009*
Anul deschiderii negocierilor de aderare:	*2014*

Într-un Raport al Comisiei Europene, din anul 2001, aceasta a recunoscut progresele realizate de către Albania pentru democratizarea societății, ameliorarea funcționării instituțiilor publice şi reformele economice.

În februarie 2003, au început negocierile în vederea încheierii unui Acord de stabilitate şi de asociere.

În anul 2009, Albania a depus cererea de aderare la UE, iar în anul 2010 a oferit răspunsuri la întrebările Comisiei.

[779] http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/albania/index_en.htm (accesat la 16.05.2016); http://www.mae.ro/node/4561 (accesat la 16.05.2016).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

5. Serbia[780]

Denumire oficială:	*Republica Serbia / Република Србија / Republika Srbija*
Capitala:	*Belgrad*
Suprafața:	*77.474 (fără Kosovo) km²*
Populația:	*7 276 604 locuitori*
Limba oficială:	*Sârba*
Forma de guvernământ:	*Republică parlamentară*
Împărțire administrativă:	*Municipalități*
Moneda:	*Dinar sârb*
Anul semnării Acordului de stabilitate şi asociere:	*2008*
Anul depunerii cererii de aderare:	*2009*
Anul deschiderii negocierilor de aderare:	*2013*

Serbia a depus cererea de aderare în decembrie 2009, iar în octombrie 2010, Consiliul a invitat Comisia să prezinte avizul cu privire la această cerere.

Acordul interimar a intrat în vigoare în februarie 2010, iar în luna iunie 2010 a fost lansat procesul de ratificare a Acordului de stabilitate şi de asociere.

O condiție esențială a aderării Serbiei la UE a reprezentat-o cooperarea permanentă a acestui stat cu Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie, condiție care a fost reiterată cu ocazia Consiliului European din decembrie 2010.

[780] http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/serbia/index_en.htm (accesat la 16.05.2016); http://www.mae.ro/node/4534 (accesat la 16.05.2016).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

6. Muntenegru[781]

Denumire oficială:	*Republica Muntenegru / Република Црна Гора / Republika Crna Gora*
Capitala:	*Podgorica*
Suprafața:	*14.026 km²*
Populația:	*650.575 locuitori*
Limba oficială:	*Muntenegreana*
Forma de guvernământ:	*Republică*
Împărțire administrativă:	*21 de raioane (opstine)*
Moneda:	*Euro*
Anul semnării Acordului de stabilitate şi asociere:	*2007*
Anul depunerii cererii de aderare:	*2008*
Anul deschiderii negocierilor de aderare:	*2012*

Muntenegru a depus cererea de aderare în decembrie 2008. În prezent, Comisia Europeană pregăteşte avizul privind cererea de aderare.

În anul 2007 a fost semnat Acordul de stabilitate şi de asociere (ASA).

Secțiunea a III-a

State potențial candidate[782]

1. Bosnia-Herțegovina

Denumire oficială:	*Bosnia-Herțegovina / Bosna i Hercegovina*

[781] http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/montenegro/index_en.htm (accesat la 16.05.2016); http://podgorica.mae.ro/node/484 (accesat la 16.05.2016).

[782] http://europa.eu/about-eu/countries/index_ro.htm#goto_2 (accesat la 16.05.2016);

Capitala:	*Sarajevo*
Suprafața:	*51.129 km²*
Populația:	*3.791.622 locuitori*
Limba oficială:	*Bosniacă, Croată, Sârbă*
Forma de guvernământ:	*Republică federală*
Împărțire administrativă:	*Cantoane și districte*
Moneda:	*Marcă convertibilă*
Anul semnării Acordului de stabilitate și asociere:	*2008*

La 21 octombrie 2005, procesul de negociere care avea drept obiect încheierea unui Acord de stabilitate și asociere a fost lansat de către Comisia Europeană. Formulând această recomandare Consiliului UE, în vederea obținerii acordului său, Comisia a recunoscut progresele realizate de Bosnia-Herțegovina în aplicarea reformelor prevăzute prin studiul de fezabilitate.

La 16 iunie 2008, au fost semnate Acordul de stabilitate și de asociere și Acordul interimar privind comerțul și măsurile de punere în aplicare.

2. Kosovo[783]

Denumire oficială:	*Kosovo / Kosovo*
Capitala:	*Pristina*
Suprafața:	*10,887 km²*
Populația:	*2 000 000 locuitori*
Limba oficială:	*Sârbă, Albaneză*
Forma de guvernământ:	*Republică*
Împărțire administrativă:	*37 municipalități*
Moneda:	*EURO*
Anul semnării Acordului de stabilitate și asociere:	*2014*

[783] http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/kosovo/index_en.htm (accesat la 16.05.2016).

În iunie 2005, cele 25 de state membre ale UE, la acea vreme, au afirmat ataşamentul pentru punerea în vigoare a Rezoluției 1244/99 cu privire la Kosovo[784] a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite[785] (ONU). La acea vreme, România avea statutul de stat în curs de aderare[786].

La 1 aprilie 2016, a intrat în vigoare Acordul de stabilitate şi asociere dintre Uniunea Europeană şi Kosovo[787].

[784] Referitor Kosovo, a se vedea: **Nicolae Osmochescu**, în lucrarea *Drept internațional public,* ediția a III-a (revăzută şi adăugită), redactor-coordonator **Alexandru Burian,** Editura „Elena-V.I." S.R.L., Chişinău, 2009, pag. 126; **Vasile Gamurari, Nicolae Osmochescu**, *Suveranitatea şi dreptul internațional. Probleme teoretice şi practice actuale. Monografie,* Editura Centrul Editorial-poligrafic al USM, Chişinău, 2009, pag. 207 şi urm.

[785] Detalii referitoare la Consiliul de securitate al ONU, a se vedea: **Mihai Floroiu**, *Drept şi relații internaționale,* Editura Didactică şi Pedagogică, R.A., Bucureşti, 2013, pag. 10.

[786] A se vedea *Poziția MAE român față de Avizul consultativ privind „Conformitatea cu dreptul internațional a declarației unilaterale de independență a instituțiilor provizorii de autoguvernare din Kosovo" al Curții Internaționale de Justiție,* disponibilă la http://www.mae.ro/node/2167 (accesat la 16.05.2016).

[787] Potrivit http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/kosovo/index_en.htm, accesat la 14.05.2016.

Capitolul VII

TRATATUL DE ADERARE A ROMÂNIEI LA UE[788]

Secțiunea I

Conținutul Tratatului

Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană este comun cu Tratatul de aderare a Bulgariei. Deşi a fost elaborat în temeiul aceloraşi principii şi după aceeaşi metodă de lucru utilizate la redactarea Tratatului de aderare a celor 10 state[789] care au aderat la 1 mai 2004, dispozițiile Tratatului de aderare a României au ținut cont de un element deosebit de important în evoluția Uniunii Europene, şi anume, Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, în sensul că intrarea în vigoare a acestuia din urmă condiționa aderarea țării noastre. Astfel, dacă Tratatul de instituire a unei Constituții era în vigoare, la data aderării, este evident faptul că România urma să adere la Uniunea Europeană; însă, dacă până la data aderării, Constituția UE nu intra în vigoare, România se alătura celor 25 de state membre ale Comunităților Europene, aşa cum s-a întâmplat cu toate statele care au aderat anterior.

În acest context, Tratatul de aderare a României şi Bulgariei trebuia să conțină adaptările necesare aduse Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa. În acest sens, Tratatul cuprinde 3 elemente de structură, şi anume: Părțile principale: Tratatul de aderare propriu-zis şi Actul/Protocolul de aderare; Anexele şi Declarațiile.

Tratatul de aderare a României şi Bulgariei trebuia să țină cont de momentul intrării în vigoare a Constituției europene. Astfel, noutatea Tratatului de aderare constă în redactarea, în paralel, a unui Act de

[788] Pentru detalii, a se vedea www.mae.ro.
[789] Statele care au aderat la 1 mai 2004.

aderare şi a unui Protocol de aderare. În funcție de intrarea în vigoare a Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa, Actul şi Protocolul urmau să intre în vigoare alternativ.

În cazul în care Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa intra în vigoare înaintea aderării României şi Bulgariei[790], Protocolul de aderare intra direct în vigoare.

Dacă, însă, Tratatul Constituțional intra în vigoare după aderarea României şi Bulgariei, la momentul aderării acestora, intra în vigoare Actul de aderare, iar odată cu intrarea în vigoare a Tratatului Constituțional, Actul de aderare urma să fie abrogat şi Protocolul începea să producă efecte juridice.

O altă deosebire a Tratatului de aderare a României la UE față de Tratatul celor zece state membre, este dată de inexistența adaptărilor tehnice aduse acquis-ului comunitar, explicația constând în perioada mare dintre momentul semnării Tratatului şi momentul aderării efective[791].

Tratatul de aderare propriu-zis consacră aderarea României şi Bulgariei la Uniunea Europeană, precum şi faptul că, prin aderare, cele două state devin state părți la Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, în condițiile reglementate prin Protocolul anexat la Tratat[792].

Actul de aderare cuprinde modificările aduse prin aderarea României şi Bulgariei la Uniunea Europeană Tratatelor de instituire în vigoare, şi anume: Tratatul privind Uniunea Europeană, Tratatul de instituire a Comunității Europene şi Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom).

Protocolul de aderare adaptează Tratatul Constituțional pentru a face posibilă aderarea României şi Bulgariei la acest instrument juridic. Actul şi Protocolul au, în principiu, conținut identic[793].

---

[790] 1 ianuarie 2007.

[791] Adaptările tehnice au fost redactate în paralel cu Tratatul şi au fost convenite la nivel politic în 11 februarie 2005 (odată cu acordul politic asupra textului în limba engleză) şi vor fi adoptate prin acte ale instituțiilor comunitare, respectiv Consiliul şi Comisia.

[792] Tratatul conține o clauză privind intrarea în vigoare alternativă a Actului de aderare şi a Protocolului de aderare.

[793] Diferă doar referirea la textele din Constituția Europeană, respectiv Tratatul instituind Comunitatea Europeană şi Tratatul privind Uniunea Europeană.

Actul de aderare / Protocolul de aderare conține:

- Partea I – Principiile
- Partea a II-a – Prevederi generale: elemente privind ajustarea Tratatelor / Constituției
- Partea a III-a – Prevederile permanente (în principal adaptarea acquis-ului)
- Partea a IV-a – Prevederile temporare (perioadele de tranziție)
- Partea a V-a – Prevederi legate de implementarea Actului

Partea I (Principiile) conține definiții și prevederi referitoare la caracterul obligatoriu pentru România și Bulgaria al Tratatelor fundamentale și al actelor adoptate de instituțiile comunitare și de Banca Centrală Europeană anterior aderării acestora la UE. Aplicarea dispozițiilor Tratatelor originare și ale actelor instituțiilor sunt supuse derogărilor convenite în cursul negocierilor de aderare cu fiecare stat candidat.

De asemenea, la art. 3-4 din Protocol, este statuată obligația celor două noi state membre de a adera la convențiile și acordurile încheiate de Uniune cu terțe state, convențiile încheiate între statele membre, precum și însușirea acquis-ului Schengen. România și Bulgaria au obligația de a modifica, până la data aderării, tratatele încheiate cu state terțe, dacă aceste tratate sunt incompatibile cu dreptul Uniunii Europene. În caz contrar, aceste tratate vor fi denunțate.

Potrivit art. 5[794], România și Bulgaria participă la Uniunea Economică și Monetară, de la data aderării, fiind considerate state cu derogare de la adoptarea monedei unice conform art. 122 al Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene.

Partea a II-a conține prevederile instituționale, respectiv participarea României și Bulgariei la instituțiile Uniunii Europene. Astfel, România deținea 35 de locuri în Parlamentul European, pentru perioada 2007 – 2009. După această dată, numărul locurilor în Parlamentul European a fost stabilit prin Decizie a Consiliului

---

[794] Art. 5: *„Bulgaria și România participă la uniunea economică și monetară de la data aderării în calitate de state membre care beneficiază de derogare în înțelesul art. III-197 din Constituție"*.

European. Totodată, România dispune de 14 voturi în cadrul Consiliului Uniunii, precum şi de câte un judecător la Tribunal(ul) (de primă instanță) şi Curtea de Justiție. În cadrul Comitetului Economic şi Social şi în Comitetul Regiunilor, reprezentanții României sunt în număr de 15 pentru fiecare dintre cele două.

România are dreptul de a numi membri în Comitetul Director al Băncii Europene de Investiții, precum şi în Comitetul Ştiințific şi Tehnic prevăzut de Tratatul Euratom.

Se stipulează, de asemenea, că limba română şi limba bulgară devin limbi oficiale ale Uniunii.

Partea a III-a (Dispoziții permanente) înscrie acceptarea măsurilor permanente negociate (prevăzute într-o anexă), precum şi referirea la mecanismul efectuării adaptărilor tehnice[795] ale acquis-ului adoptat până la 1 octombrie 2004 („*cut-off date*"). Este vorba despre actele adoptate de către instituțiile Uniunii Europene în diferite domenii care vor fi adaptate în vederea aplicării acestora la România şi Bulgaria.

Partea a IV-a (Dispoziții temporare) se referă la măsurile tranzitorii convenite în cadrul negocierilor, prevederile instituționale şi prevederile financiare având caracter temporar.

După cum am menționat, potrivit prevederilor instituționale având caracter temporar, România avea 35 de locuri în Parlamentul European în perioada cuprinsă între data aderării efective la Uniune şi data la care se vor desfăşura noi alegeri pentru Parlamentul European (2009). România a avut, însă, obligația de a desfăşura alegeri pentru Parlamentul European „*nu mai târziu de 31 decembrie 2007*"[796].

În ipoteza în care Constituția Europeană intra în vigoare în 2007, până în 2009 se menținea sistemul de vot „*Nisa*", România având 14 voturi (în cadrul Consiliului), precum şi câte 15 locuri în Comitetul Economic şi Social şi Comitetul Regiunilor.

---

[795] Dintre adaptările tehnice, pot fi menționate: etichetarea produselor electrice şi electronice; lista de specii de plante şi animale protejate în România; lista profesiunilor liberale şi a instituțiilor de învățământ care au eliberat diplomele în acest sens; lista punctelor de frontieră; lista aeroporturilor internaționale; lista produselor chimice periculoase; traducerea în limba română a tuturor termenilor de specialitate în diverse domenii; lista statelor cărora România le solicită viză şi diferitele categorii de viză; lista instituțiilor din România participante la procesul de achiziții publice.

[796] Art. 21 par. 2.

Partea a IV-a cuprinde, la Titlul IV – Alte dispoziții, şi clauzele de salvgardare.

Ca şi în cazul celor zece noi state membre, Tratatul conține trei clauze generale de salvgardare, şi anume:

- clauza de salvgardare generală[797]. Potrivit acesteia, dacă, până la sfârşitul a trei ani de la aderare, vor apărea dificultăți grave şi persistente într-un anumit sector economic sau care ar putea deteriora situația economică într-un anumit domeniu, România sau Bulgaria pot solicita Comisiei autorizația de a lua măsuri de protecție pentru a ameliora situația creată şi a ajusta respectivul sector economic al Pieței Comune. În aceleaşi circumstanțe, orice stat membru actual poate solicita autorizația de a lua măsuri protecționiste cu privire la unul sau ambele noi state membre;

- clauza de salvgardare privind Piața Internă. La art. 37 se prevede faptul că, dacă în primii trei ani de la aderare, România şi Bulgaria nu îşi îndeplinesc angajamentele asumate în cadrul negocierilor periclitând astfel funcționarea Pieței Interne, Comisia Europeană, din proprie inițiativă sau la solicitarea unui stat membru, poate să ia măsurile necesare pentru remedierea acestei situații[798];

- clauza de salvgardare în domeniul justiției şi al afacerilor interne. În conformitate cu dispozițiile art. 38, dacă în România şi Bulgaria există întârzieri cu privire la transpunerea sau implementarea prevederilor comunitare referitoare la recunoaşterea mutuală în domeniul civil şi penal, Comisia, din proprie inițiativă sau la solicitarea unui stat membru, poate, până la sfârşitul a trei ani de la intrarea în vigoare a Tratatului, să ia măsurile necesare şi să specifice condițiile de aplicare a acestora. Aceste măsuri trebuie să fie justificate şi menținute nu mai mult decât este strict necesar pentru remedierea situației.

Acestor clauze li se adaugă una specifică României şi Bulgariei, şi anume clauza de amânare a aderării. Spre deosebire de Tratatul celor zece state care au aderat în anul 2004, Tratatul de aderare a României şi Bulgariei conține, la art. 39, o dispoziție potrivit căreia

---

[797] Art. 36.

[798] Această clauză putea fi invocată şi înainte de data aderării celor două state.

Consiliul, prin vot în unanimitate, la recomandarea Comisiei, poate lua decizia de a amâna data aderării cu un an, până la 1 ianuarie 2008, dacă în urma monitorizării Comisiei se constată că stadiul pregătirii şi implementării acquis-ului de către cele două state demonstrează pregătirea insuficientă a acestora pentru a deveni membre ale Uniunii.

Mai mult, în ceea ce priveşte România, Consiliul putea decide, prin vot cu majoritate calificată, amânarea aderării cu un an, până la 1 ianuarie 2008, dacă se constata o pregătire insuficientă în domeniul justiţiei şi afacerilor interne şi în domeniul concurenţei[799].

Partea a V-a (Dispoziţii referitoare la adaptările instituţionale) cuprinde prevederi referitoare la adaptările instituţionale care sunt necesare în urma aderării României şi Bulgariei (necesitatea adaptării de către instituţiile comunitare a regulilor de procedură)[800], modalităţile de aplicare a actelor instituţiilor comunitare faţă de Bulgaria şi România (obligaţia României şi Bulgariei de a adopta toate măsurile necesare pentru a se conforma, de la data aderării, directivelor şi deciziilor adoptate de instituţii şi comunicate statelor membre. Aceste măsuri includ şi obligaţia de a opera modificările legislative interne necesare)[801] şi prevederile finale (transmiterea României şi Bulgariei a unei copii certificate din unele instrumente juridice: Tratatul de instituire a Comunităţii Europene şi Tratatul Uniunii Europene, precum şi tratatele internaţionale deţinute în arhivele Secretariatului General al Consiliului)[802].

Tratatul de aderare are anexate o serie de declaraţii politice, care nu produc efecte juridice. Astfel, regăsim, după cum urmează:

- Declaraţiile comune ale actualelor state membre[803] - Prin Declaraţia privind libera circulaţie a persoanelor, statele membre îşi exprimă angajamentul de a spori accesul cetăţenilor români la piaţa muncii, în vederea accelerării armonizării cu acquis-ul comunitar.

---

[799] Există 11 obligaţii menţionate în Anexa IX punctele I şi II.

[800] Titlul I, art. 43 – 51.

[801] Titlul II, art. 52 – 58.

[802] Titlul III, art. 59 – 61.

[803] Declaraţia comună privind libera circulaţie a lucrătorilor: Bulgaria; Declaraţia comună privind leguminoasele pentru boabe: Bulgaria; Declaraţia comună privind libera circulaţie a lucrătorilor: România; Declaraţia comună privind dezvoltarea rurală: Bulgaria şi România.

- Declarația comună a actualelor state membre şi a Comisiei (Declarația comună privind pregătirea Bulgariei şi a României pentru aderare). Această declarație afirmă faptul că UE va continua monitorizarea strictă a aplicării angajamentelor convenite pe timpul negocierilor, acordând o atenție deosebită asupra domeniilor justiției şi afacerilor interne, concurenței şi mediului. Declarația cuprinde aceleaşi elementele exprimate în Concluziile Consiliului European din 17 decembrie 2004.

- Declarația comună formulată de diferite state membre actuale (Declarația comună a Republicii Federale Germania şi a Republicii Austria privind libera circulație a lucrătorilor: Bulgaria şi România);

- Declarația Republicii Bulgaria privind alfabetul chirilic. Prin recunoaşterea limbii bulgare ca limbă autentică a Tratatelor, precum şi ca limbă oficială şi de lucru a instituțiilor Uniunii Europene, alfabetul chirilic va deveni unul dintre cele trei alfabete oficiale utilizate în Uniunea Europeană.

Cele 9 anexe ale Tratatului cuprind măsurile convenite în cadrul negocierilor – măsuri permanente şi măsuri temporare. Astfel, regăsim:

- Anexa I: Lista convențiilor şi protocoalelor la care Bulgaria şi România devin părți la data aderării [menționată la art. 3 alin. (3) din actul de aderare];

- Anexa II: Lista dispozițiilor acquis-ului Schengen, astfel cum este integrat în cadrul Uniunii Europene, precum şi actele adoptate în temeiul acestuia sau conexe acestuia, care urmează să devină obligatorii şi aplicabile pe teritoriul noilor state membre de la data aderării [menționată la art. 4 alin. (1) din actul de aderare];

- Anexa III: Lista menționată la art. 19 din actul de aderare: adaptări ale actelor adoptate de instituții;

- Anexa IV: Lista menționată la art. 20 din actul de aderare: adaptări suplimentare ale actelor adoptate de instituții;

- Anexa V: Lista menționată la art. 21 din actul de aderare: alte dispoziții permanente;

- Anexa VI: Lista menționată la art. 23 din actul de aderare: măsuri tranzitorii privind Bulgaria;

- Anexa VII: Lista menționată la art. 23 din actul de aderare: măsuri tranzitorii privind România;

- Anexa VIII: Dezvoltarea rurală (menționată la art. 34 din actul de aderare);

- Anexa IX: Angajamente speciale asumate şi cerințe acceptate de către România la încheierea negocierilor de aderare la 14 decembrie 2004 (menționată la art. 39 din actul de aderare).

Secțiunea a II-a

Efectele semnării Tratatului de aderare

Semnarea Tratatului de aderare a României la UE a produs o serie de efecte. Un efect major al semnării Tratatului l-a reprezentat modificarea statutului României, din stat asociat, candidat la aderare în cel de viitor stat membru al Uniuni Europene (stat în curs de aderare). Acest nou statut conferea României noi drepturi în relațiile cu instituțiile UE.

Astfel, începând cu luna mai 2005, România a început să participe la lucrările comitetelor Consiliului European şi la alte reuniuni informale organizate sub preşedinție luxemburgheză. Programul participării miniştrilor la aceste reuniuni, pentru lunile mai şi iunie, a fost prezentat Secretariatului Permanent pentru Afaceri Europene, în cadrul reuniunii Comitetului Executiv de Integrare Europeană. În data de 11 mai 2005, ministrul român al Economiei şi Comerțului a participat la reuniunea Consiliului Concurență, iar la 14 mai, ministrul Finanțelor a participat la reuniunea ECOFIN[804]. În luna iunie, miniştrii români de resort au participat la reuniunile Consiliilor Justiție şi Afaceri Interne, Muncă şi Afaceri Sociale, Sănătate şi Protecția Consumatorului, Concurență, ECOFIN, Afaceri Generale – Relații Externe, Agricultură şi Pescuit, Mediu, Transport, Telecomunicații şi Energie[805].

[804] Consiliul Economic şi Financiar.

[805] www.euractiv.ro.

Ca urmare a deciziei Conferinței președinților[806], din 11 noiembrie 2004, care prevede faptul că, după semnarea Tratatului de aderare, la sesiunile Parlamentului European va participa și delegația României, parlamentarii români au fost prezenți, ca observatori, începând cu sesiunea din toamna anului 2005 la lucrările instituției co-decizionale, chiar dacă, în data de 4 mai 2005, aceeași Conferință revine asupra propriei decizii. După un vot de amânare[807] a admiterii celor 35 de parlamentari români, dar și a delegației bulgare, Parlamentul European revine, asupra deciziei Conferinței, astfel că, după sesiunea de vară a Parlamentului de la Strasbourg, observatorii români și-au ocupat locurile în cadrul acestei instituții.

În perioada 26-27 mai 2005 a avut loc la Luxemburg reuniunea ministerială Uniunea Europeană – Grupul de la Rio, ocazie cu care, pentru prima dată, o delegație a Ministerului Afacerilor Externe din România a participat, ca observator, la o reuniune ministerială a Uniunii Europene.

Secțiunea a III-a

Ratificarea Tratatului de aderare

La nivelul Uniunii Europene, după semnarea Tratatului de aderare, acesta este transmis statelor membre ale UE și țărilor candidate în vederea ratificării. Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană este comun cu Tratatul de aderare a Bulgariei[808]; acest aspect implică faptul că ratificarea lui s-a realizat în cele 25 de state

---

[806] Conferința președinților este cel mai important organism de decizie al Parlamentului european și, totodată, autoritatea responsabilă pentru toate chestiunile legate de celelalte organisme ale Uniunii Europene și de parlamentele naționale.

[807] Amânarea până la 1 ianuarie 2006 a primirii delegației parlamentarilor din România și Bulgaria își are rațiunea în situația financiară a UE invocată de Parlamentul european. De asemenea, se preciza faptul că reprezentanții celor 10 state care au aderat la 1 mai 2004 au participat la sesiunile Parlamentului european după o perioadă mai mare de timp de la data semnării Tratatului de aderare, și astfel ar fi fost încălcat principiul egalității.

[808] Parlamentul Bulgariei a ratificat Tratatul de aderare la 11 mai 2005.

membre ale UE, în România şi Republica Bulgaria. Ratificarea s-a realizat potrivit procedurilor interne ale fiecărui stat, aceasta vizând, eventual, şi referendumul.

În ceea ce priveşte România, Legea nr. 590/2003, la art. 19 lit. f) dispune faptul că „tratatele la nivel guvernamental care se referă la participarea în calitate de membru la organizaţii internaţionale inter-guvernamentale" se supun spre ratificare prin lege Parlamentului. La data de 29 aprilie 2005, Guvernul României a aprobat Proiectul de lege pentru ratificarea Tratatului de aderare a Republicii Bulgaria şi România la Uniunea Europeană, trimiţându-l Parlamentului spre dezbatere în procedură de urgenţă. Drept urmare, la data de 17 mai 2005, Camera Deputaţilor şi Senatul, reunite în şedinţă comună, au dezbătut Proiectul de Lege pentru ratificarea Tratatului de aderare, adoptând Legea nr. 157/2005[809] pentru ratificarea Tratatului dintre Regatul Belgiei, Republica Cehă, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Marele Ducat al Luxemburgului, Republica Ungară, Republica Malta, Regatul Ţărilor de Jos, Republica Austria, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) şi Republica Bulgaria şi România privind aderarea Republicii Bulgaria şi a României la Uniunea Europeană, semnat de România la Luxemburg la 25 aprilie 2005. O săptămână mai târziu, ţara noastră a depus instrumentele de ratificare, potrivit procedurii prevăzute la art. 4 din Tratatul de aderare.

Instrumentele de ratificare s-au depus pe lângă Guvernul Republicii Italia cel mai târziu la 31 decembrie 2006.

[809] Publicată în M. Of. nr. 465 din 1 iunie 2005.

Secțiunea a IV-a

Acțiunea pentru neîndeplinirea obligațiilor de stat membru – consecință a efectelor Tratatului de aderare

1. Noțiune[810]

În condițiile aderării la Uniunea Europeană, statele membre şi-au asumat obligația de a integra în ordinea juridică proprie normele juridice ale UE. „În acest sens, fiecare stat membru trebuie să adopte măsurile necesare pentru ca norma juridică a UE să poată fi aplicată în dreptul intern, să asigure conformarea normelor interne cu norma juridică a Uniunii şi, de asemenea, să o aplice corect"[811]. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede diferite mecanisme pentru asigurarea respectării dreptului Uniunii Europene, mecanisme ce cuprind proceduri judiciare declanşate, în general, de către Comisia Europeană şi, în particular, de către un stat membru. Aceste mecanisme sunt specifice Uniunii Europene dacă le raportăm la cele existente în dreptul internațional public, clasic[812].

Deoarece statele membre şi-au asumat, prin exprimarea consimțământului de a deveni părți la Tratatele Uniunii Europene, o serie de obligații, printre care şi cea referitoare la respectarea şi aplicarea corectă şi completă a dreptului UE în ordinea juridică internă, firesc, aceste obligații trebuie duse la îndeplinire. În caz contrar, TFUE instituie o procedură prin care statele sunt trase la răspundere, şi anume, procedura pentru constatarea neîndeplinirii de către statele membre a obligațiilor ce le revin conform dreptului UE[813], procedură specifică dreptului UE reglementată la art. 258 - 260 TFUE.

---

[810] **Roxana-Mariana Popescu**, *General aspects of the infringement procedure*, LESIJ no. XVII, vol. 2/2010, pag. 59.

[811] **Monica Elena Oțel**, *Procedura acțiunii pentru constatarea neîndeplinirii de către statele membre a obligațiilor ce decurg din Tratatul CE şi dreptul comunitar al mediului*, în Revista Română de Drept Comunitar, nr. 2/2006, pag. 55.

[812] A se vedea, în acest sens, **Felicia Maxim**, *Dreptul răspunderii statelor pentru fapte internațional ilicite*, Editura Renaissance, Bucureşti, 2011.

[813] În limba engleză pentru procedura în cauză se utilizează termenul de *„infringement"*, iar în limba franceză *„en manquement"*.

În calitate de „gardian al Tratatelor", ce reprezintă şi apără interesele Uniunii, Comisia Europeană este cea care verifică implementarea şi aplicarea corectă a dreptului UE în ordinea juridică a statelor membre, putând introduce, în anumite condiții, în fața Curții de Justiție de la Luxemburg, o acțiune împotriva unui stat membru, atunci când constată că acesta nu şi-a îndeplinit obligațiile ce-i revin în temeiul Tratatelor.

Această acțiune, în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, reprezintă, conform doctrinei[814], „instrumentul de control tipic Comisiei, în limita competențelor sale în raport cu statele membre. Este expresia dualismului existent între statele membre şi instituțiile Uniunii Europene (...). Prin acest mecanism, al acțiunilor de constatare a încălcărilor aduse Tratatelor, Comisia supraveghează ca statele membre să nu exercite competențe la care au renunțat, de bunăvoie, în favoarea" [815] Uniunii.

2. Cauzele declanşării procedurii pentru constatarea încălcării obligațiilor din Tratate, de către statele membre

Există mai multe cauze care pot determina declanşarea procedurii, şi anume[816]:

a. încălcarea obligației de cooperare loială prevăzută la art. 4 alin. (3) TUE. Potrivit acestui sediu al materiei, în temeiul principiului cooperării loiale, Uniunea şi statele membre se respectă şi se ajută reciproc în îndeplinirea misiunilor care decurg din Tratate. Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din Tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii. Totodată, statele facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale şi se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii. Altfel spus, toate

---

[814] **Gyula Fábián**, *Drept instituțional comunitar*, ediția a III-a, revăzută şi adăugită cu referiri la Tratatul de la Lisabona, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2010, pag. 351.

[815] *Idem.*

[816] Potrivit **Roxana-Mariana Popescu**, *Introducere în dreptul Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2011, pag. 200-202.

statele membre au obligația de a facilita îndeplinirea sarcinilor Comisiei, inclusiv aceea de urmărire a respectării Tratatului. Din jurisprudența Curții de Justiție de le Luxemburg rezultă că „acest tip de încălcare este invocat frecvent de către Comisie în cazul acțiunilor pentru constatarea neîndeplinirii obligațiilor asumate atunci când autoritățile statelor membre refuză sau nu răspund solicitării sale de a primi anumite informații"[817]. În acest sens, amintim hotărârea Curții din anul 1988[818], în care concluziona astfel: „omițând, în mod deliberat, să furnizeze Comisiei textul reglementărilor aplicabile importului de cereale, precum şi informațiile cerute de către această instituție cu privire la autorizațiile de schimb eliberate importatorilor de cereale, în cursul anului 1984, Republica Elenă a încălcat obligațiile care îi revin în temeiul art. 5 TCEE" [actualul art. 4 alin. (3) TUE].

b. încălcarea unei obligații pozitive de a asigura eficiența dreptului Uniunii Europene[819]. Această obligație rezultă tot din art. 4 alin. (3) TFUE. Curtea consideră că obligația nu este îndeplinită atunci când un stat membru nu îi sancționează pe cei care încalcă dreptul Uniunii în aceeaşi manieră, la fel de exigent, ca pe cei ce încalcă dreptul național: „dispozițiile de la art. 5 [actualul art. 4 alin. (3) TFUE] din Tratat impun statelor membre să sancționeze autorii încălcărilor dreptului comunitar în acelaşi fel în care îi sancționează pe cei care încalcă dreptul național"[820].

c. încălcările generale şi persistente[821]. Din practică, se constată că statul poate fi tras la răspundere chiar şi atunci când normele juridice ale UE sunt implementate, dar în mod necorespunzător. Situația la care se referă Curtea are în vedere o practică administrativă națională contrară dreptului UE, în condițiile în care aceasta este considerată ca fiind constantă şi generalizată: „în cazul în care un stat membru a încălcat, de o manieră generală şi

[817] Potrivit **Paul Craig, Gráinne de Búrca**, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență şi doctrină, ediția a IV-a, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2009*, pag. 557.

[818] Hotărârea *Comisia Comunităților Europene c./ Republicii Elene*, 240/86, ECLI:EU:C:1988:173.

[819] **Paul Craig, Gráinne de Búrca**, *op. cit*, pag. 560.

[820] Hotărârea *Comisia Comunităților Europene c./ Republicii Elene*, 68/88, ECLI:EU:C:1989:339, pct. 22.

[821] **Paul Craig, Gráinne de Búrca**, *op. cit*, pag. 560.

persistentă obligația de a asigura punerea în aplicare corectă a articolelor (...) din directivă (...), numai acest fapt este suficient pentru a stabili că el a încălcat de-o manieră generală şi persistentă prevederile"[822] art. 4 alin. (3) TFUE. În aceste cazuri, Curtea consideră că neîndeplinirea de către un stat membru obligațiilor asumate se poate stabili numai după „dovedirea cu probe suficient de documentate şi detaliate a practicii administrației naționale şi/sau instanțelor respective, ceea ce diferă de tipul probelor solicitate, de regulă, când încălcarea se referă la termenii folosiți pentru formularea legislației naționale"[823].

d. acțiunile instituțiilor unui stat membru. Adesea, acțiunile instituțiilor naționale au constituit o încălcare a dreptului UE, în general, şi a obligațiilor asumate de către un stat membru, în special. Potrivit practicii constante a Curții de la Luxemburg, statele sunt răspunzătoare şi pentru acțiunile ori omisiunile organelor statale independente din punct de vedere constituțional[824].

Însă, pe lângă aceste posibile cauze ce ar putea conduce la declanşarea procedurii pentru constatarea neîndeplinirii obligațiilor asumate, există trei tipuri principale de încălcări ale dreptului Uniunii Europene, şi anume[825]:

- neîndeplinirea obligației de notificare;
- neconformitatea/nerespectarea obligațiilor;
- aplicarea greşită/necorespunzătoare a dreptului Uniunii Europene.

e. neîndeplinirea obligației de notificare a actelor juridice naționale care transpun actele juridice ale UE. Una dintre obligațiile statelor membre este şi aceea de a notifica atât legislația de transpunere, cât şi pe cea care asigură implementarea[826] actelor normative ale Uniunii Europene, astfel că situația în care un stat membru nu a notificat la timp Comisiei măsurile de transpunere a prevederilor unei directive

---

[822] Hotărârea *Comisia Comunităților Europene c./ Irlandei*, C-494/01, ECLI:EU:C:2005:250, pct. 7 din Sumar.

[823] **Paul Craig, Gráinne de Búrca**, *op. cit.*, pag. 561.

[824] **Paul Craig, Gráinne de Búrca**, *op. cit*, pag. 561 - 562.

[825] Potrivit *Raportului Comisiei Europene intitulat: Monitorizarea punerii în aplicare a dreptului Uniunii. Raport anual 2014*, Bruxelles, 9.7.2015, COM(2015) 329 final, pag. 6.

[826] **Monica Elena Oțel**, *op. cit.*, pag. 57.

poate determina declanşarea procedurii în constatarea neîndeplinirii obligaţiilor asumate. În România, notificarea măsurilor naţionale de executare (MNE) se realizează astfel[827]: la data publicării în Monitorul Oficial al României a actelor normative care transpun prevederile directivelor, responsabilul pentru notificare din cadrul instituţiei ce a asigurat transpunerea (minister, autoritate), transmite persoanelor de contact din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, prin intermediul poştei electronice (...), o solicitare privind notificarea electronică a acestora. Comunicarea măsurilor naţionale de executare este însoţită de următoarele:

- varianta electronică, în format pdf., a Monitorului Oficial în care este publicat actul normativ;
- tabelul de concordanţă între directivă şi actul/actele de transpunere şi
- documentele explicative cu privire la transpunere, în limba română.

În solicitarea notificării este obligatorie precizarea declaraţiei privind transpunerea, în sensul dacă aceasta este totală sau parţială. În cazul transpunerii parţiale, responsabilul pentru notificare va indica şi termenul prevăzut pentru transpunerea totală care trebuie, în mod obligatoriu, să fie anterior termenului de transpunere înscris în directivă. În situaţia în care prevederile directivei sunt, deja, transpuse în legislaţia naţională, iar în urma evaluării acestora se constată că nu mai este necesară adoptarea unor acte normative noi de transpunere, acest aspect este comunicat persoanei de contact din cadrul Ministerului Afacerilor Externe împreună cu o declaraţie din care rezultă că nu mai necesită transpunere (*no transposition needed*). Notificarea în Sistemul Electronic de Notificare se face cu indicarea declaraţiei asumate de către instituţia responsabilă cu transpunerea.

f. aplicarea greşită/necorespunzătoare a dreptului Uniunii Europene (implementarea necorespunzătoare a dreptului UE). Potrivit Curţii, „libertatea unui stat membru de a decide cu privire la modul de implementare (...) nu îl exonerează de obligaţia de a transpune

[827] Potrivit *Ghid de procedură privind transpunerea şi implementarea legislaţiei europene în sistemul naţional de drept şi monitorizarea aplicării acquis-ului UE,* Ministerul Afacerilor Interne, 2014, pag. 20.

dispozițiile directivei prin dispoziții interne având caracter obligatoriu. (...) Simplele practici administrative, care pot fi modificate, prin natura lor, după bunul plac al administrației, nu pot fi considerate ca reprezentând o executare valabilă a obligației care decurge din directivă"[828]. Totodată, Curtea a precizat faptul că „transpunerea adecvată prezintă o importanță deosebită pentru ca persoanele private să își cunoască drepturile, atunci când cei cărora directiva în cauză le conferă unele drepturi sunt cetățeni ai altor state membre"[829].

În mod distinct, ar putea fi adăugată şi conduita neconformă a statelor, în materie de transpunere a actelor juridice ale Uniunii Europene.

3. Modalitățile de declanşare a procedurii pentru constatarea încălcării obligațiilor din Tratate, de către statele membre

Comisia inițiază procedura prevăzută la art. 258 TFUE ca urmare a sesizării unui resortisant[830] al unui stat membru sau din proprie inițiativă. Aceasta nu dispune de un serviciu propriu de investigații, motiv pentru care obține informațiile necesare pentru introducerea plângerii din diferite surse de exemplu: „prin intermediul presei, din întrebările sau petițiile adresate Parlamentului European sau, din ce în ce mai des, prin intermediul surselor tehnologice moderne, cum ar fi bazele de date care arată atunci când statele membre nu au notificat transpunerea directivei"[831].

Astfel, identificăm, ca modalități de declanşare a procedurii, următoarele:

---

[828] Hotărârea *Commission des Communautés européennes c./ Royaume des Pays-Bas*, 96/81, (ECLI:EU:C:1982:192), pct. 12.

[829] **Paul Craig, Gráinne de Búrca**, *op. cit.*, pag. 559.

[830] Potrivit art. 3 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 157/2005 pentru ratificarea Tratatului de aderare a României la UE, *„prin resortisant al unui stat se înțelege persoana fizică sau juridică având cetățenia, respectiv naționalitatea acelui stat, în conformitate cu legislația internă a acestuia"*.

[831] **Paul Craig, Gráinne de Búrca**, *op. cit.*, pag. 539.

a. Comisia se autosesizează cu privire la neîndeplinirea obligației statelor de a notifica actele juridice naționale care transpun actele juridice ale UE, și aceasta în condițiile în care executivul UE beneficiază de un sistem informatic care permite sesizarea, determinând, astfel, declanșarea automată a procedurii. Prin acest sistem, documentația de notificare este introdusă de statul membru direct în baza de date a Comisiei;

b. sesizările înaintate Comisiei de către orice persoană fizică sau juridică, sesizări care au drept obiect orice măsură sau practică a unui stat membru considerată incompatibilă cu normele juridice ale UE. Sesizarea poate fi făcută în orice limbă oficială a Uniunii Europene[832]. Este scutită de taxe și poate avea fie forma unei scrisori, fie poate fi folosit formularul standard[833] redactat de Comisia Europeană[834]. „Persoana fizică sau persoana juridică care înaintează plângerea nu trebuie să aibă vreun interes în acțiunea respectivă și nu trebuie să fie direct vătămată. Singura condiție pentru admiterea plângerii este ca aceasta să se refere la încălcarea unei norme juridice a UE de către un stat membru"[835]. Cu toate acestea, Comisia a subliniat faptul că „procedura nu are ca scop principal pe acela de a oferi persoanelor o cale de atac, ci reprezintă un mecanism obiectiv care asigură respectarea de către stat a dreptului UE"[836]. Conform doctrinei[837], „Comisia este liberă să dea sau să nu dea curs unei astfel de solicitări". În termen de 15 zile lucrătoare, Comisia Europeană confirmă primirea sesizării, iar în următoarele 12 luni, va examina sesizarea și va decide dacă inițiază procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva statului membru în cauză. Dacă problema prezentată este deosebit de complicată sau în cazul în care Comisia are nevoie de informații sau detalii suplimentare, luarea unei decizii poate dura mai mult de 12 luni. În situația în care Comisia

[832] În prezent, 24 de limbi oficiale.

[833] Formularul a fost pus la dispoziția celor interesați în anul 1999. Acesta poate fi găsit în limba română la următoarea pagină web: http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/complaint_form_ro.htm (accesat la 11 ianuarie 2016).

[834] **Monica Elena Oțel**, *op. cit.*, pag. 58.

[835] *Idem.*

[836] **Paul Craig, Gráinne de Búrca**, *op. cit.*, pag. 539.

[837] **Gyula Fábián**, *Drept instituțional comunitar*, *op. cit.*, pag. 361.

decide că sesizarea este justificată şi iniţiază procedura de constatare a neîndeplinirii obligaţiilor împotriva statului membru în cauză, acest lucru va fi adus la cunoştinţa celui care a înaintat sesizarea. Dacă, însă, consideră că problema ar putea fi soluţionată cu mai multă eficacitate de către oricare dintre serviciile informale sau extrajudiciare de soluţionare a litigiilor, Comisia Europeană va propune ca dosarul să fie transferat serviciilor respective. În cazul în care se decide că problema cu care a fost sesizată nu implică o încălcare a legislaţiei Uniunii Europene, Comisia va comunica petiţionarului acest lucru printr-o scrisoare înainte de a clasa sesizarea[838]. Se consideră că „cetăţenii, întreprinderile, ONG-urile şi alte organizaţii contribuie în mod semnificativ la monitorizarea de către Comisie, prin raportarea deficienţelor în materie de transpunere şi/sau de punere în aplicare a dreptului UE de către autorităţile statelor membre"[839].

c. propriile investigaţii ale Comisiei[840]. Comisia poate afla de eventuale încălcări ale dreptului Uniunii Europene şi din alte surse, cum ar fi:

- conţinutul rapoartelor cu privire la situaţia respectării normelor juridice ale UE, rapoarte pe care, anual, fiecare stat membru trebuie să le prezinte Comisiei;
- răspunsurile la întrebările pe care Parlamentul European le poate adresa Comisiei, în exercitarea atribuţiilor de control, întrebări care au ca obiect activitatea desfăşurată;
- analiza petiţiilor transmise comitetului pentru petiţii din cadrul Parlamentului European, comitet care, atunci când consideră necesar, le poate trimite Comisiei pentru soluţionare, iar din analiza acestora Comisia poate ajunge la concluzia că un stat membru nu a respectat obligaţiile ce decurg din normele juridice ale UE[841].

4. Efectele hotărârii Curţii de Justiţie

[838] Informaţiile sunt preluate şi interpretate de pe http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/make_a_complaint_ro.htm (accesat la 11 ianuarie 2016).

[839] *Raportul Comisiei Europene intitulat: Monitorizarea punerii în aplicare ..., op. cit.*, pag. 5.

[840] **Monica Elena Oţel**, *op. cit.*, pag. 59.

[841] ***Idem.***

„Hotărârea Curții de Justiție în constatarea neîndeplinirii obligațiilor asumate de statele membre este pur declaratorie. Aceasta stabilește numai existența încălcării, iar în sarcina autorităților naționale revin măsurile care trebuie luate în vederea executării hotărârii"[842].

Curtea nu are competența de a suspenda și anula acțiunile statului atacate prin acțiunea în constatarea încălcării dreptului UE și nici de a stabili măsurile concrete la care să fie obligat statul pârât[843].

Hotărârea Curții obligă statul în cauză să-și modifice legislația, adaptând-o în mod corespunzător măsurilor dispuse și fără întârzieri[844].

[842] **Mihaela-Augustina Dumitrașcu**, *Reglementarea recursului în neîndeplinirea obligațiilor de un stat membru al UE*, Buletinul Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților (INPPA), nr. 3, Editura Universul Juridic, 2005, pag. 82.
[843] Potrivit lui **Gyula Fábián**, *Drept instituțional comunitar, op. cit.*, pag. 369.
[844] *Idem.*

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul VIII

UNIUNEA EUROPEANĂ – COMPETENȚELE EXERCITATE ÎNTR-UN SPAȚIU DE LIBERTATE, SECURITATE ŞI JUSTIȚIE

Secțiunea I

Personalitatea juridică a Uniunii Europene

Până la 1 decembrie 2009, Uniunea Europeană era definită ca fiind o entitate *sui generis*, având personalitate juridică emergentă, în existența sa sprijinindu-se pe cei trei piloni instituiți prin Tratatul de la Maastricht, şi anume: Comunitățile Europene; politica externă şi de securitate comună, respectiv justiția şi afacerile interne.

Între Declarațiile anexate Actului final al Conferinței Intergu-vernamentale care a adoptat Tratatul de la Lisabona, se găseşte şi cea prin intermediul căreia „Conferința confirmă faptul că Uniunea Europeană are personalitate juridică", însă acest fapt „nu o va autoriza în niciun fel să legifereze sau să acționeze în afara competențelor care îi sunt conferite de către statele membre prin Tratate"[845].

Art. 47 TUE consacră, în mod expres, pentru prima dată, personalitatea juridică a Uniunii Europene: „Uniunea are personalitate juridică". Acesta este cel mai scurt şi cel mai important articol din conținutul Tratatului. În acest mod, la 1 decembrie 2009, apare un nou subiect de drept internațional, şi anume Uniunea Europeană, cu toate prerogativele care îi sunt specifice.

Dobândirea de către Uniune a personalității juridice reprezintă rezultatul unei cerințe necesare cu privire la stabilirea clară a statutului juridic al Uniunii pe plan internațional, în general şi european, în special. Aceasta „contribuie la:

[845] „24. Declarația cu privire la personalitatea juridică a Uniunii Europene".

- ameliorarea percepției Uniunii şi a capacității sale de acțiune, facilitând activitatea politică şi contractuală a Uniunii la nivel bilateral şi multilateral pe scena internațională, precum şi la prezența sa în alte organizații internaționale;

- vizibilitatea Uniunii şi oferă cetățenilor statelor membre o identitate în raport cu Uniunea;

- corectarea disfuncționalităților care rezultau din structura pe piloni" [846].

De asemenea, „constituie un element indispensabil în stabilirea unui sistem de protecție a drepturilor fundamentale la nivelul Uniunii"[847].

Secțiunea a II-a

Competențele Uniunii Europene

Potrivit Declarației nr. 24 anexată Tratatului, în temeiul personalității juridice, pe care Uniunea a dobândit-o, aceasta (Uniunea) nu este autorizată „în nici un fel să legifereze sau să acționeze în afara competențelor care îi sunt conferite de către statele membre prin Tratate"[848].

În stabilirea raportului dintre dreptul UE[849] şi dreptul intern al statelor membre, inclusiv, din punctul de vedere al priorității, este

---

[846] Adaptare după Raportul Parlamentului European, „Rapport sur la personnalité juridique de l'Union européenne (2001/2021(INI))", Final A5-0409/2001, realizat de Comisia privind afacerile constituționale, raportor **Carlos Carnero González**, prezentat la 21 noiembrie 2001.

[847] ***Idem.***

[848] „Declarația cu privire la personalitatea juridică a Uniunii Europene", precitată.

[849] Intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona presupune, între altele, inclusiv, declanşarea demersurilor privind redenumirea şi redefinirea ramurilor de drept incidente (trecerea de la ramurile de drept tradiționale, cum este cazul dreptului comunitar, al dreptului comunitar european, dreptului instituțional comunitar european sau al dreptului comunitar al afacerilor, la dreptul Uniunii Europene, dreptul instituțional al Uniunii Europene, respectiv dreptul afacerilor Uniunii Europene). O astfel de evoluție este subliniată, între altele, şi de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în Comunicatul de presă nr. 108/09 din 10 decembrie 2009 privind hotărârea în cauza C-345/08 *Krzysztof Peśla c/Justizministerium Mecklenburg-Vorpommern,* Comunicat în cadrul căruia, prin mențiunea făcută, face vorbire, pentru prima dată, despre „interpretarea dreptului Uniunii sau (...) validitatea unui act al Uniunii".

important de realizat distincția între competențele ce revin, pe de o parte, Uniunii şi, pe de altă parte, statelor membre. În acest sens, Tratatul de la Lisabona stabileşte repartizarea competențelor între Uniunea Europeană şi statele membre.

Sediul materiei îl reprezintă art. 4 şi 5[850] din Tratatul privind Uniunea Europeană, pe de o parte, şi în Titlul I – „Categorii şi domenii de competențe ale Uniunii", art. 2 – 6 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), pe de altă parte.

Astfel, potrivit art. 5 TUE, „Delimitarea competențelor Uniunii este guvernată de principiul atribuirii. Exercitarea acestor competențe este reglementată de principiile subsidiarității şi proporționalității"[851]. „În temeiul principiului atribuirii, Uniunea acționează numai în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin Tratate pentru realizarea obiectivelor stabilite prin aceste Tratate. Orice competență care nu este atribuită Uniunii prin Tratate aparține statelor membre"[852]. Potrivit principiului „subsidiarității, în domeniile care nu sunt în competența sa exclusivă, Uniunea intervine numai dacă şi în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional şi local, dar datorită dimensiunilor şi efectelor acțiunii preconizate, pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii"[853]. În completarea acestor prevederi le găsim şi pe cele înscrise în art. 4 alin. (1) TUE, şi anume: „orice competență care nu este atribuită Uniunii prin Tratate aparține statelor membre".

Alături de aceste două principii, în temeiul cărora sunt repartizate competențele între Uniunea Europeană şi statele membre, Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene consacră 5 articole categoriilor şi domeniilor de competență ale Uniunii, prin elaborarea unei veritabile liste de competențe.

Încă din primul articol al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, se precizează, fără echivoc, faptul că „prezentul Tratat

---

[850] Fostul art. 5 TCE.
[851] Alin. (1) al art. 5 TUE.
[852] Alin. (2) al art. 5 TUE.
[853] Alin. (3) al art. 5 TUE.

organizează funcționarea Uniunii şi stabileşte domeniile, limitele şi condițiile exercitării competențelor sale"[854].

Potrivit art. 3 TFUE, „competența Uniunii este exclusivă în următoarele domenii:

- uniunea vamală;
- stabilirea normelor privind concurența necesare funcționării pieței interne;
- politica monetară pentru statele membre a căror monedă este euro;
- conservarea resurselor biologice ale mării în cadrul politicii comune privind pescuitul;
- politica comercială comună", dar şi pentru „încheierea unui acord internațional în cazul în care această încheiere este prevăzută de un act legislativ al Uniunii, ori este necesară pentru a permite Uniunii să îşi exercite competența internă, sau în măsura în care aceasta ar putea aduce atingere normelor comune sau ar putea modifica domeniul de aplicare a acestora". În toate cazurile menționate, „numai Uniunea poate legifera şi adopta acte cu forță juridică obligatorie, statele membre putând să facă acest lucru numai dacă sunt abilitate de Uniune sau pentru punerea în aplicare a actelor Uniunii"[855].

În continuare, Tratatul stabileşte care sunt domeniile în care competența Uniunii este partajată cu statele membre, şi anume[856]:

- piața internă;
- politica socială, pentru aspectele definite în prezentul Tratat;
- coeziunea economică, socială şi teritorială;
- agricultura şi pescuitul, cu excepția conservării resurselor biologice ale mării;
- mediul;
- protecția consumatorului;
- transporturile;
- rețelele transeuropene;
- energia;

---

[854] Alin. (1).
[855] Art. 2 alin. (1) TFUE.
[856] Art. 4 alin. (2) TFUE.

- spațiul de libertate, securitate şi justiție şi
- obiectivele comune de securitate în materie de sănătate publică, pentru aspectele definite în prezentul Tratat.

Acestor prevederi li se adaugă şi următoarele: „În domeniile cercetării, dezvoltării tehnologice şi spațiului, Uniunea dispune de competență pentru a desfăşura acțiuni şi, în special, pentru definirea şi punerea în aplicare a programelor, fără ca exercitarea acestei competențe să poată avea ca efect împiedicarea statelor membre de a-şi exercita propria competență. În domeniile cooperării pentru dezvoltare şi ajutorului umanitar, Uniunea dispune de competență pentru a întreprinde acțiuni şi pentru a duce o politică comună, fără ca exercitarea acestei competențe să poată avea ca efect lipsirea statelor membre de posibilitatea de a-şi exercita propria competență"[857]. De asemenea, „Uniunea şi statele membre pot legifera şi adopta acte obligatorii din punct de vedere juridic în acest domeniu. Statele membre îşi exercită competența în măsura în care Uniunea nu şi-a exercitat-o. Statele membre îşi exercită din nou competența în măsura în care Uniunea a hotărât să înceteze să şi-o mai exercite"[858].

Protocolul nr. 25 privind exercitarea competențelor partajate, la articolul unic conține o dispoziție potrivit căreia „în cazul în care Uniunea desfăşoară o acțiune într-un anumit domeniu, domeniul de aplicare al exercitării competențelor sale include doar acele elemente care sunt reglementate de respectivul act al Uniunii şi, prin urmare, nu include întregul domeniu".

Declarația nr. 18 cu privire la delimitarea competențelor vine în completarea a tot ceea ce am prezentat anterior, în sensul că, „în conformitate cu sistemul partajării competențelor între Uniune şi statele membre, astfel cum este prevăzut în Tratatul privind Uniunea Europeană şi în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, orice competență care nu a fost atribuită Uniunii prin Tratate aparține statelor membre. În situația în care Tratatele atribuie Uniunii competențe partajate cu statele membre într-un anumit domeniu, statele membre îşi exercită competența în măsura în care Uniunea nu şi-a

[857] Art. 4 alin. (3) şi (4) TFUE.
[858] Art. 2 alin. (2) TFUE.

exercitat competența sau a hotărât să înceteze să şi-o mai exercite. Această ultimă situație poate să apară atunci când instituțiile UE competente hotărăsc să abroge un act legislativ, în special pentru a garanta mai buna respectare în mod constant a principiilor subsidiarității şi proporționalității. Consiliul poate solicita Comisiei, la inițiativa unuia sau a mai multora dintre membrii săi (reprezentanți ai statelor membre) şi, în conformitate, cu art. 241 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, să înainteze propuneri de abrogare a unui act legislativ".

Aceste dispoziții sunt completate cu prevederile art. 6 TFUE, articol care, între altele, enumeră domeniile în care Uniunea este competentă să desfăşoare acțiuni de sprijinire, de coordonare sau completare a acțiunii statelor membre, astfel:

- protecția şi îmbunătățirea sănătății umane;
- industria;
- cultura;
- turismul;
- educația, formarea profesională, tineretul şi sportul;
- protecția civilă şi
- cooperarea administrativă.

„Actele Uniunii, obligatorii din punct de vedere juridic, adoptate pe baza dispozițiilor Tratatelor referitoare la aceste domenii, nu pot implica armonizarea actelor cu putere de lege şi a normelor administrative ale statelor membre. Întinderea şi condițiile exercitării competențelor Uniunii sunt stabilite prin dispozițiile Tratatelor referitoare la fiecare domeniu"[859].

Spre deosebire de prevederile Tratatelor de instituire, repartizarea competențelor, anterior intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, între Uniune şi statele membre a suferit unele modificări, şi anume: până la data de 1 decembrie 2009, din practica domeniului rezultă că, la nivelul Comunităților/Uniunii, competențele erau sistematizate, astfel: competențe exclusiv comunitare (politica agricolă, politica comercială, politica transporturilor şi pescuitul); competențe partajate (de ex.: mediul, energia, politica socială ş.a.) şi competențe exclusiv

[859] Art. 2 alin. (5) şi (6) TFUE.

naționale (justiție şi afaceri interne, politica externă şi de securitate comună, ca piloni de cooperare ai UE). În prezent, competențele sunt altfel ierarhizate, şi anume: competențe exclusiv ale Uniunii; competențe partajate şi acțiuni de sprijinire, de coordonare sau completare a acțiunii statelor membre. Tot ca noutate, o serie de domenii repartizate, până la Tratatul de la Lisabona, exclusiv Comunităților, azi le regăsim în cadrul competențelor partajate (de ex.; politica agricolă comună).

Mai mult, „statele membre îşi coordonează politicile economice şi de ocupare a forței de muncă în conformitate cu exigențele prevăzute în prezentul Tratat, pentru definirea cărora Uniunea dispune de competență"[860]. Totodată, „Uniunea este competentă, în conformitate cu dispozițiile Tratatului privind Uniunea Europeană, să definească şi să pună în aplicare o politică externă şi de securitate comună, inclusiv să definească treptat o politică de apărare comună"[861].

Art. 352[862] TFUE cuprinde o „clauză pasarelă", aşa cum deja s-a consacrat în literatura de specialitate internă şi internațională. Astfel, potrivit articolului invocat, „în cazul în care o acțiune a Uniunii se dovedeşte necesară în cadrul politicilor definite în Tratate, pentru a atinge unul dintre obiectivele menționate în Tratate, fără ca acestea să fi prevăzut atribuțiile necesare în acest sens, Consiliul, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei şi după aprobarea Parlamentului European, adoptă măsurile corespunzătoare. La data la care dispozițiile respective sunt adoptate de Consiliu în conformitate cu o procedură legislativă specială, acesta hotărăşte în unanimitate, la propunerea Comisiei şi după aprobarea Parlamentului European"[863]. Comisia, în cadrul procedurii de control al principiului subsidiarității atrage atenția parlamentelor naționale asupra propunerilor întemeiate pe prezentul articol. Măsurile întemeiate pe art. 352 TFUE „nu pot implica armonizarea actelor cu putere de lege şi a normelor administrative ale statelor membre în cazul în care Tratatele exclud o astfel de armonizare"[864]. Beneficiul prevederilor acestui articol nu

---

[860] Art. 2 alin. (3) TFUE.
[861] Art. 2 alin. (4) TFUE.
[862] Fostul art. 308 TCEE.
[863] Alin. (1).
[864] Alin. (3).

poate fi folosit „pentru atingerea obiectivelor din domeniul politicii externe şi de securitate comună", iar „orice act adoptat în conformitate cu prezentul articol trebuie să respecte limitele"[865] prevăzute de Tratat. Limitele despre care face vorbire textul precizat, se află în art. 40[866] din Tratatul privind Uniunea Europeană, „punerea în aplicare a politicii externe şi de securitate comune nu aduce atingere aplicării procedurilor şi domeniului de aplicare corespunzător al atribuţiilor instituţiilor prevăzute în Tratate în vederea exercitării competenţelor Uniunii prevăzute la art. 3-6 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene. De asemenea, punerea în aplicare a politicilor prevăzute la articolele respective nu aduce atingere aplicării procedurilor şi domeniului de aplicare corespunzător al atribuţiilor instituţiilor prevăzute în Tratate în vederea exercitării competenţelor Uniunii în temeiul prezentului capitol[867]". La toate acestea, se adaugă Declaraţia cu privire la art. 352 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene: „Conferinţa subliniază faptul că, în conformitate cu jurisprudenţa constantă a Curţii de Justiţie a Uniunii Europene, art. 352 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene, care face parte integrantă dintr-un sistem instituţional bazat pe principiul competenţelor de atribuire, nu poate constitui temeiul pentru extinderea competenţelor Uniunii dincolo de cadrul general pe care îl reprezintă totalitatea dispoziţiilor Tratatelor şi, în special, acele dispoziţii care definesc misiunile şi acţiunile Uniunii".

La o atentă analiză a dispoziţiilor Tratatului privind Uniunea Europeană, aşa cum a fost modificat prin Tratatul de la Lisabona, se observă faptul că, deşi sunt precizate în mod clar competenţele Uniunii, acestea pot fi, totuşi, restrânse, sau, dimpotrivă, extinse. Ca argumente, le invocăm pe următoarele:

- art. 6[868] alin. (1) par. 2: „Dispoziţiile cuprinse în Cartă[869] nu extind în niciun fel competenţele Uniunii astfel cum sunt definite în Tratate";

---

[865] Alin. (4).

[866] Fostul art. 47 TUE.

[867] Capitolul 2 „Dispoziţii speciale privind politica externă şi de securitate comună".

[868] Fostul art. 6 TUE.

[869] Este vorba despre Carta drepturilor fundamentale, instrument juridic al Uniunii Europene, care a dobândit forţă juridică obligatorie, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona.

de asemenea, alin. (2) dispune că „Uniunea aderă la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale[870]. Competențele Uniunii, astfel cum sunt definite în Tratate, nu sunt modificate de această aderare";

- art. 48 alin. (2) TUE, potrivit căruia „Guvernul oricărui stat membru, Parlamentul European sau Comisia poate prezenta Consiliului proiecte de revizuire a Tratatelor. Aceste proiecte pot viza, printre altele, fie extinderea, fie reducerea competențelor atribuite Uniunii în cadrul Tratatelor. Aceste proiecte se transmit Consiliului European de către Consiliu și se notifică parlamentelor naționale". În același sens, facem apel și la conținutul alin. (6) par. 3: „Decizia prevăzută la al doilea paragraf[871] nu poate extinde competențele atribuite Uniunii prin Tratate".

Secțiunea a III-a

Uniunea Europeană – spațiu de libertate, securitate și justiție[872]

1. Aspecte generale

Toate cele trei concepte (libertatea, securitatea și justiția) definesc Uniunea Europeană ca spațiu socio-politic, dar și juridic, sub aspectul obiectivelor propuse spre realizare, și care, prin Tratatul de la Lisabona, ca sediu primar al materiei, își găsesc consacrarea. Este

---

[870] A se vedea Avizul 2/13 al Curții de Justiție, 18 decembrie 2014, ECLI:EU:C:2014:2454.

[871] „Consiliul European poate adopta o decizie de modificare, integrală sau parțială, a dispozițiilor părții a treia din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Consiliul European hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, precum și a Băncii Centrale Europene, în cazul unor modificări instituționale în domeniul monetar. Această decizie intră în vigoare numai după aprobarea de către statele membre, în conformitate cu normele lor constituționale".

[872] A se vedea, în acest sens, și: **Florian Răzvan Radu**, *Cooperarea judiciară internațională și europeană în materie penală", îndrumar pentru practicieni*, Editura Wolters Kluwer România, București, 2008; **Aurel Ciobanu-Dordea**, *Legislație comunitară privind cooperarea judiciară în materie penală*, Editura C.H. Beck, București, 2007.

motivul pentru care Titlul V din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene este rezervat, integral, reglementării spațiului de libertate, securitate şi justiție. Articolele pe care le conține Titlul menționat sunt structurate în 5 capitole, după cum urmează:

- dispoziții generale (capitolul 1);
- politici privind controlul la frontiere, dreptul de azil şi imigrarea (capitolul 2);
- cooperarea judiciară în materie civilă (capitolul 3);
- cooperarea judiciară în materie penală (capitolul 4) şi
- cooperarea polițienească (capitolul 5).

Capitolul 1, intitulat „Dispoziții generale" cuprinde 10 articole, dintre care 5 constituie o noutate absolută, fiind introduse prin Tratatul de la Lisabona, celelalte reprezentând modificări ale unor articole anterioare inserate în Tratatul de instituire a Comunității Europene şi Tratatul privind Uniunea Europeană.

Dacă înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Tratatul de instituire a Comunității Europene conținea prevederi referitoare la măsurile pe care Consiliul trebuia să le adopte pentru „a crea un spațiu de libertate, securitate şi justiție"[873], în prezent, art. 67[874] alin. (1) TFUE dispune faptul că Uniunea constituie un spațiu de libertate, securitate şi justiție, dar nu oricum, ci cu respectarea drepturilor fundamentale şi a diferitelor sisteme de drept şi tradiții juridice ale statelor membre.

Încă din primul articol al Titlului V, se are în vedere realitatea potrivit căreia, în cadrul Uniunii, persoanelor li se asigură înlăturarea controalelor la frontierele interne şi, mai mult, Uniunea „dezvoltă o politică comună în domeniul dreptului de azil, al imigrării şi al controlului la frontierele externe care se întemeiază pe solidaritatea între statele membre şi care este echitabilă față de resortisanții țărilor terțe"[875]. Caracter de noutate are şi teza a doua a alin. (2) al art. 67 TFUE, teză care consacră asimilarea apatrizilor cu resortisanții țărilor terțe.

Securitatea în cadrul Uniunii este asigurată, la cel mai înalt nivel, chiar de către Uniune care acționează pentru prevenirea criminalității,

---

[873] Art. 61 TCE.
[874] Fostul art. 61 TCE şi fostul art. 29 TUE.
[875] Art. 67 alin. (2) TFUE.

a rasismului şi a xenofobiei. Combaterea acestor fenomene devine posibilă prin „măsuri de coordonare şi de cooperare între autoritățile polițieneşti şi judiciare şi alte autorități competente, precum şi prin recunoaşterea reciprocă a deciziilor judiciare în materie penală şi, după caz, prin apropierea legislațiilor penale"[876].

Pentru ca aceste obiective să devină realități, atunci când este necesar, „Parlamentul European şi Consiliul, hotărând prin intermediul regulamentelor în conformitate cu procedura legislativă ordinară, definesc cadrul măsurilor administrative privind circulația capitalurilor şi plățile, cum ar fi, de exemplu, înghețarea fondurilor, a activelor financiare sau a beneficiilor economice care aparțin unor persoane fizice sau juridice, grupuri ori entități fără caracter statal şi care sunt în proprietatea acestora sau sunt deținute de acestea"[877]. Instituția îndrituită să pună în aplicare aceste prevederi este Consiliul, instituție care adoptă măsurile necesare, dar numai la propunerea Comisiei.

Ultimul alineat al art. 67 TFUE face trimitere la accesul la justiție, acces pe care Uniunea îl facilitează, „în special pe baza principiului recunoaşterii reciproce a deciziilor judiciare şi extrajudiciare în materie civilă".

Următoarele 3 articole ale Capitolului 1 sunt introduse prin Tratatul de la Lisabona, constituindu-se, de altfel, tot într-un element de noutate. Astfel, potrivit art. 68 TFUE, orientările strategice ale planificării legislative şi operaționale în cadrul spațiului de libertate, securitate şi justiție sunt definite de către Consiliul European. Referitor la propunerile şi inițiativele legislative specifice cooperării judiciare în materie penală (capitolul 4) şi cooperării polițieneşti (capitolul 5), art. 69 TFUE consolidează rolul Parlamentelor naționale, în sensul că acestea asigură respectarea principiului subsidiarității, în conformitate cu Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității şi proporționalității. Fără a aduce atingere prevederilor cuprinse în articolele[878] care reglementează procedura ce poate fi declanşată de către Comisia Europeană în condițiile în care un stat membru nu-şi îndeplineşte obligațiile asumate[879], „Consiliul, la propunerea Comisiei,

[876] Art. 67 alin. (3) TFUE.
[877] Art. 75 TFUE (fostul art. 60 TCE).
[878] Articolele 258, 259 şi 260 TFUE.
[879] Procedură cunoscută sub denumirea de „procedura de infringement".

poate adopta măsurile de stabilire a condițiilor în care statele membre, în colaborare cu Comisia, realizează o evaluare obiectivă şi imparțială a punerii în aplicare, de către autoritățile statelor membre, a politicilor Uniunii"[880], politici specifice spațiului de libertate, securitate şi justiție, „în special în scopul de a favoriza aplicarea deplină a principiului recunoaşterii reciproce"[881]. Implicarea Parlamentului European şi a parlamentelor naționale este prevăzută şi aici, deoarece, potrivit tezei a doua a art. 70 TFUE, acestea sunt informate cu privire la conținutul şi rezultatele evaluării.

Comitetul de coordonare, constituit din înalți funcționari, instituit prin art. 36 TUE este preluat de Tratatul de la Lisabona, însă într-o formă modificată. Astfel, acesta este înlocuit cu un Comitet permanent a cărui principală atribuție este aceea de a asigura „în cadrul Uniunii, promovarea şi consolidarea cooperării operaționale în materie de securitate internă"[882]. Totodată, „Comitetul promovează coordonarea acțiunii autorităților competente ale statelor membre. În cadrul lucrărilor Comitetului pot fi implicați reprezentanții organelor, ai oficiilor şi ai agențiilor în cauză ale Uniunii. Parlamentul European şi parlamentele naționale sunt informate cu privire la derularea acestor lucrări"[883].

Preluând, într-o formă identică prevederile art. 64 alin. (1) TCE şi ale art. 33 TUE, art. 72 TFUE precizează faptul că Titlul V nu aduce atingere exercitării responsabilităților ce revin statelor membre pentru menținerea ordinii publice şi pentru apărarea securității interne. Mai mult, în completarea acestei dispoziții, noul art. 70 TFUE, prevede că statele membre au libertatea de a organiza între ele şi sub autoritatea lor forme de cooperare şi de coordonare pe care le consideră oportune, între serviciile competente ale administrațiilor acestora ce răspund de asigurarea securității naționale.

În continuare, TFUE are în vedere rolul Consiliului în adoptarea măsurilor necesare „asigurării cooperării administrative între serviciile competente ale statelor membre în domeniile"[884] reglementate în Titlul

[880] Art. 70 TFUE.
[881] *Idem.*
[882] Art. 71 TFUE (fostul art. 36 TUE).
[883] *Idem.*
[884] Art. 74 TFUE (fostul art. 66 TCE).

V, „precum şi între serviciile respective şi Comisie". În aceste situații, Consiliul hotărăşte la propunerea Comisiei sau la inițiativa unei pătrimi din statele membre, după consultarea Parlamentului European.

2. Politicile privind controlul la frontiere, dreptul de azil şi imigrarea

Sediul materiei îl reprezintă Capitolul 2, cu cele 4 articole (art. 77-80). Toate aceste politici, precum şi punerea lor în aplicare sunt guvernate, pe de o parte, de principiul solidarității şi, pe de altă parte, de cel al distribuirii echitabile a răspunderii între statele membre, inclusiv pe plan financiar[885].

Articolul 77 TFUE[886] este rezervat politicii privind controlul la frontiere. Uniunea are în vedere, prin dezvoltarea unei politici proprii, următoarele:

- să asigure absența oricărui control asupra persoanelor la trecerea frontierelor interne, indiferent de cetățenie;
- să asigure controlul persoanelor şi supravegherea eficace la trecerea frontierelor externe şi
- să introducă treptat un sistem integrat de administrare a frontierelor externe.

Pentru realizarea acestor obiective, Parlamentul European şi Consiliul adoptă, potrivit procedurii legislative ordinare, măsuri privind[887]:

- politica comună a vizelor şi a altor permise de şedere de scurtă durată;
- controalele la care sunt supuse persoanele la trecerea frontierelor externe;
- condițiile în care resortisanții țărilor terțe pot circula liber, pentru o durată scurtă, în interiorul Uniunii;
- orice măsură necesară pentru instituirea treptată a unui sistem integrat de administrare a frontierelor externe şi

---

[885] Potrivit art. 80 TFUE.
[886] Fostul art. 62 TCE.
[887] Art. 77 alin. (2) TFUE.

- absența oricărui control asupra persoanelor, indiferent de cetățenie, la trecerea frontierelor interne.

În cazul în care este necesară o acțiune a Uniunii pentru a facilita exercitarea dreptului de liberă circulație şi de şedere pe teritoriul statelor membre, „iar Tratatele nu au prevăzut atribuții în acest sens, Consiliul, hotărând în conformitate cu o procedură legislativă specială, poate adopta dispoziții referitoare la paşapoarte, cărți de identitate, permise de şedere sau oricare alt document asimilat. Consiliul hotărăşte în unanimitate, după consultarea Parlamentului European"[888]. Alin. (4) al art. 77 TFUE este introdus prin Tratatul de la Lisabona şi are în vedere reglementarea potrivit căreia nicio dispoziție din cuprinsul acestui articol nu aduce atingere competenței statelor membre privind delimitarea geografică a frontierelor acestora, în conformitate cu dreptul internațional.

Articolul 78 TFUE consacră politica comună în domeniul dreptului de azil, al protecției subsidiare şi al protecției temporare[889]. Scopul instituirii unei astfel de politici este acela de a „oferi un statut corespunzător oricărui resortisant dintr-o țară terță care are nevoie de protecție internațională şi de a asigura respectarea principiului nereturnării". Politica dezvoltată de Uniune în acest domeniu trebuie să se realizeze în „conformitate cu prevederile Convenției de la Geneva din 28 iulie 1951 şi cu cele ale Protocolului din 31 ianuarie 1967 privind statutul refugiaților, precum şi cu alte Tratate din domeniu"[890].

Un element definitoriu pentru realizarea acestei politici este sistemul european de azil comun, sistem care cuprinde[891]:

- un regim unitar de azil în favoarea resortisanților țărilor terțe, valabil în toată Uniunea;

- un regim unitar de protecție subsidiară pentru resortisanții țărilor terțe care, fără să obțină azil european, au nevoie de protecție internațională; un sistem comun de protecție temporară a persoanelor strămutate în cazul unui aflux masiv;

---

[888] Art. 77 alin. (3) TFUE.
[889] Fostul art. 63 pct. 1 şi 2 TCE şi fostul art. 64 alin. (2) TCE.
[890] Art. 78 alin. (1) TFUE.
[891] Art. 78 alin (2) TFUE.

- proceduri comune de acordare şi de retragere a regimului unitar de azil sau de protecţie subsidiară;

- criterii şi mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil sau de protecţie subsidiară;

- norme referitoare la condiţiile de primire a solicitanţilor dreptului de azil sau de protecţie subsidiară şi

- parteneriatul şi cooperarea cu ţările terţe pentru gestionarea fluxurilor de persoane care solicită drept de azil, protecţie subsidiară sau temporară.

Măsurile necesare realizării acestui sistem sunt adoptate de către Parlamentul European şi Consiliu, potrivit procedurii legislative ordinare. În situaţia în care „unul sau mai multe state membre se află într-o situaţie de urgenţă caracterizată de un aflux brusc de resortisanţi din ţări terţe, Consiliul, la propunerea Comisiei, poate adopta măsuri provizorii, în beneficiul statului sau al statelor membru(e) în cauză. Acesta hotărăşte după consultarea Parlamentului European"[892].

Politica de imigrare, dezvoltată de către Uniunea Europeană, este prevăzută în art. 79 TFUE[893]. Scopul acestei politici este acela de „a asigura, în toate etapele, gestionarea eficientă a fluxurilor de migrare, tratamentul echitabil al resortisanţilor ţărilor terţe aflaţi în situaţia de şedere legală în statele membre, precum şi prevenirea imigrării ilegale şi a traficului de persoane şi combaterea susţinută a acestora"[894]. Pentru realizarea acestei politici, tot Parlamentului European şi Consiliului le revine sarcina de a adopta măsuri, potrivit procedurii legislative ordinare. Domeniile vizate sunt următoarele[895]:

- condiţiile de intrare şi de şedere, precum şi normele privind acordarea de către statele membre a vizelor şi a permiselor de şedere pe termen lung, inclusiv în vederea reîntregirii familiei;

- definirea drepturilor resortisanţilor ţărilor terţe aflaţi în situaţia de şedere legală pe teritoriul unui stat membru, inclusiv condiţiile care reglementează libertatea de circulaţie şi de şedere în celelalte state membre;

---

[892] Art. 78 alin. (3) TFUE.
[893] Fostul art. 63 pct. 3 şi 4 TCE.
[894] Art. 79 alin. (1) TFUE.
[895] Art. 79 alin. (2) TFUE.

- imigrarea clandestină şi şederea ilegală, inclusiv expulzarea şi repatrierea persoanelor aflate în situaţia de şedere ilegală şi
- combaterea traficului de persoane, în special de femei şi copii.

În cadrul politicii privind imigrarea Uniunea este autorizată să încheie, cu ţări terţe, acorduri privind readmisia „resortisanţilor ţărilor terţe care nu îndeplinesc sau nu mai îndeplinesc condiţiile de intrare, de prezenţă sau de şedere pe teritoriul unuia dintre statele membre"[896]. Readmisia se face în ţările de origine a resortisanţilor menţionaţi sau în ţările de proveniență a acestora. Fără a se constitui într-o obligativitate de „armonizare a actelor cu putere de lege şi a normelor administrative ale statelor membre", Parlamentul European şi Consiliul pot adopta măsuri „pentru încurajarea şi sprijinirea acţiunii statelor membre, cu scopul de a favoriza integrarea resortisanţilor ţărilor terţe aflaţi în situaţie de şedere legală pe teritoriul lor"[897]. Alin. (5) al art. 79 TFUE se constituie într-o veritabilă modalitate de transpunere a unuia dintre principiile fundamentale ale dreptului internaţional, şi anume principiul neamestecului în treburile interne ale statelor. Astfel, dispoziţiile art. 79 nu aduc atingere dreptului statelor membre de a stabili volumul admiterii pe teritoriul acestora a resortisanţilor unor ţări terţe, provenind din ţări terţe, în căutarea unui loc de muncă în calitate de lucrători salariaţi sau pentru a desfăşura o activitate independentă.

3. Cooperarea judiciară în materie civilă

O altă componentă a spaţiului de libertate, securitate şi justiţie ce caracterizează, între altele, Uniunea Europeană, este cooperarea judiciară în materie civilă. Acestei cooperării, Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene îi consacră art. 81[898], articol ce constituie, de altfel, şi cuprinsul Capitolului 3 din Titlul V al Tratatului.

Cooperarea judiciară în materie civilă dezvoltată de către Uniune, are incidenţă transfrontalieră şi este întemeiată „pe principiul recunoaşterii reciproce a deciziilor judiciare şi extrajudiciare. Această

[896] Art. 79 alin. (3) TFUE.
[897] Art. 79 alin. (4) TFUE.
[898] Fostul art. 65 TCE.

cooperare poate include adoptarea unor măsuri de apropiere a actelor cu putere de lege şi a normelor administrative ale statelor membre"[899]. Şi în acest domeniu, tot Parlamentul European şi Consiliul sunt instituțiile care adoptă măsuri pentru realizarea politicii promovate de către Uniune. Rolul celor două instituții este cu atât mai necesar, atunci când măsurile au în vedere buna funcționare a Pieței interne. În acest caz, măsurile adoptate trebuie să asigure[900]:

- recunoaşterea reciprocă între statele membre a deciziilor judiciare şi extrajudiciare şi executarea acestora;
- comunicarea şi notificarea transfrontalieră a actelor judiciare şi extrajudiciare;
- compatibilitatea normelor aplicabile în statele membre în materie de conflict de legi şi de competență;
- cooperarea în materie de obținere a probelor;
- accesul efectiv la justiție;
- eliminarea obstacolelor din calea bunei desfăşurări a procedurilor civile, la nevoie prin favorizarea compatibilității normelor de procedură civilă aplicabile în statele membre;
- dezvoltarea unor metode alternative de soluționare a litigiilor[901] şi
- sprijinirea formării profesionale a magistraților şi a personalului din justiție.

În ceea ce priveşte măsurile referitoare la dreptul familiei care au implicații transfrontaliere sunt stabilite numai de către Consiliu, cu unanimitate de voturi, după consultarea Parlamentului European. Spre deosebire de situația anterioară, când alături de Consiliu se afla şi Parlamentul European, procedura de adoptare a acestor măsuri este una specială, ceea ce face ca o astfel de prevedere să reprezinte o derogare de la procedura legislativă ordinară. Totuşi, „Consiliul, la propunerea Comisiei, poate adopta o decizie care să determine aspectele din dreptul familiei care au implicații transfrontaliere, care ar putea face obiectul unor acte adoptate prin procedura legislativă ordinară"[902]. Acest lucru semnifică faptul că, măsura în cauză urmează să fie adoptată de către Consiliu şi Parlamentul European, împreună, pe calea procedurii legislative ordinare. În acest caz, „propunerea respectivă se transmite parlamentelor naționale. În cazul opoziției unui

---

[899] Art. 81 alin. (1) TFUE.

[900] Potrivit art. 81 alin. (2) TFUE.

[901] De exemplu, Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European şi a Consiliului, din 21 mai 2008, privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă şi comercială.

[902] Art. 81 alin. (3) par. 1 TFUE.

parlament național, opoziție notificată în termen de șase luni de la această transmitere, decizia nu se adoptă. În cazul în care nu există nicio opoziție, Consiliul poate adopta respectiva decizie"[903].

4. Cooperarea judiciară în materie penală

Cooperarea judiciară în materie penală este reglementată pe parcursul celor 5 articole ale Capitolului 4 din Titlul V al TFUE. Cooperarea, potrivit art. 82 TFUE[904], se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare și include apropierea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre, în următoarele domenii[905]:

- instituirea unor norme și proceduri care să asigure recunoașterea, în întreaga Uniune, a tuturor categoriilor de hotărâri judecătorești și decizii judiciare;
- prevenirea și soluționarea conflictelor de competență între statele membre;
- sprijinirea formării profesionale a magistraților și a personalului din justiție și
- facilitarea cooperării dintre autoritățile judiciare sau echivalente ale statelor membre în materie de urmărire penală și executare a deciziilor.

Măsurile specifice acestor domenii sunt adoptate de către Parlamentul European și Consiliu. Cele două instituții menționate au posibilitatea ca, în vederea facilitării recunoașterii reciproce a „hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare, precum și cooperarea polițienească și judiciară în materie penală cu dimensiune transfrontalieră"[906] să stabilească norme minime, cu luarea în considerare a diferențelor existente „între tradițiile juridice și sistemele de drept ale statelor membre"[907]. Normele minime se referă la[908]:

- admisibilitatea reciprocă a probelor între statele membre;
- drepturile persoanelor în procedura penală;
- drepturile victimelor criminalității și

---

[903] Art. 81 alin. (3) par. 3 TFUE.
[904] Fostul art. 31 TUE.
[905] Art. 82 alin. (1) TFUE.
[906] Art. 82 alin. (2) TFUE.
[907] *Idem.*
[908] *Idem.*

- alte elemente speciale ale procedurii penale pe care Consiliul le-a identificat în prealabil printr-o decizie.

Adoptarea normelor minime nu „împiedică statele membre să mențină sau să adopte un nivel mai ridicat de protecție a persoanelor"[909]. În cazul în care un stat membru, în cadrul Consiliului, consideră că un proiect de directivă ce urmează să instituie o astfel de normă minimă „ar aduce atingere aspectelor fundamentale ale sistemului său de justiție penală, poate solicita sesizarea Consiliului European, caz în care procedura legislativă ordinară se suspendă. După dezbateri, în situație de consens, Consiliul European, în termen de patru luni de la suspendare, retrimite proiectul Consiliului, prin aceasta încetând suspendarea procedurii legislative ordinare. În acelaşi termen, în cazul unui dezacord şi în cazul în care cel puțin nouă state membre doresc instituirea unei forme de cooperare consolidată pe baza proiectului de directivă respectiv, acestea informează Parlamentul European, Consiliul şi Comisia în consecință. În acest caz, autorizarea de a institui o formă de cooperare consolidată (...) se consideră acordată şi se aplică dispozițiile privind formele de cooperare consolidată" [910].

Cele două instituții care îşi împart puterea legislativă şi, deopotrivă, bugetară, Parlamentul European şi Consiliul, hotărând prin intermediul directivelor, ca norme derivate ale dreptului Uniunii Europene, în conformitate cu procedura legislativă ordinară, „pot stabili norme minime cu privire la definirea infracțiunilor şi a sancțiunilor în domenii ale criminalității de o gravitate deosebită de dimensiune transfrontalieră ce rezultă din natura sau impactul acestor infracțiuni ori din nevoia specială de a le combate pornind de la o bază comună"[911]. Recurgând la enumerarea acestor domenii ale criminalității transfrontaliere, art. 83 alin. (1) teza penultimă le enunță pe următoarele:

- terorismul, traficul de persoane şi exploatarea sexuală a femeilor şi a copiilor;
- traficul ilicit de droguri;
- traficul ilicit de arme;
- spălarea banilor, corupția;
- contrafacerea mijloacelor de plată şi
- criminalitatea informatică şi criminalitatea organizată.

---

[909] *Idem.*
[910] Art. 82 alin. (3) TFUE.
[911] Art. 83 alin. (1) TFUE.

Făcând proba unui veritabil realism, decidenții europeni au introdus, în teza finală a art. 83 alin. (1) TFUE, şi prevederea potrivit căreia, în funcție de evoluția criminalității, Consiliul poate adopta o decizie care să identifice alte domenii ale criminalității.

Dacă apropierea[912] actelor cu putere de lege a normelor administrative ale statelor membre în materie penală se dovedeşte a fi necesară pentru a asigura punerea în aplicare eficientă a unei politici a Uniunii într-un domeniu care a făcut obiectul unor măsuri de armonizare, „prin directive se pot stabili norme minime referitoare la definirea infracțiunilor şi a sancțiunilor în domeniul în cauză"[913]. Este posibil, însă, ca un stat membru, prin reprezentantul său în Consiliu, să aprecieze că un astfel de proiect de directivă aduce atingere aspectelor fundamentale ale sistemului său de justiție penală, caz în care procedura legislativă ordinară, prin care ar fi urmat să se adopte respectiva directivă, se suspendă, după ce, în prealabil, a fost sesizat Consiliul European. După dezbateri, în caz de consens, Consiliul European, în termen de patru luni de la suspendare, retrimite proiectul Consiliului, în acest fel încetând suspendarea procedurii legislative ordinare. În acest sens, „Parlamentul European şi Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot stabili măsuri pentru a încuraja şi sprijini acțiunea statelor membre în domeniul prevenirii criminalității, excluzând orice armonizare a actelor cu putere de lege şi a normelor administrative ale statelor membre"[914].

Un rol important în asigurarea finalității obiectivelor privind cooperarea judiciară în materie penală revine, fără îndoială, Eurojust. Acesta, la nivelul Uniunii Europene, în mod concret, are misiunea de a susține şi consolida coordonarea şi cooperarea dintre autoritățile naționale de cercetare şi urmărire penală în legătură cu formele grave de criminalitate care afectează două sau mai multe state membre sau care impun urmărirea penală pe baze comune, prin operațiuni întreprinse de autoritățile statelor membre şi Europol şi prin informații furnizate de acestea[915].

Raportat, comparativ, la art. 31 TCE, cu trimitere la misiunea Eurojust, dată fiind extinderea fără precedent a Uniunii Europene, la cele 28 de state membre, se observă o evidentă consolidare a poziției Eurojust în cadrul mecanismelor care vizează cooperarea judiciară în

---

[912] Armonizarea legislativă în plan orizontal (între statele membre).
[913] Art. 83 alin. (2) TFUE.
[914] Art. 84 TFUE.
[915] Art. 85 alin. (1) TFUE.

materie penală, poziție concretizată, inclusiv, în atribuțiile pe care le poate îndeplini. În principal, aceste atribuții vizează începerea de cercetări penale, precum şi propunerea de începere a urmăririi penale efectuate de autoritățile naționale competente, în special referitoare la infracțiuni care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, la care se adaugă asumarea rolului de coordonator al cercetărilor, dar având relevanță pentru domeniu. Eurojust participă la consolidarea cooperării judiciare, inclusiv prin soluționarea conflictelor de competență şi prin strânsa cooperare cu Rețeaua Judiciară Europeană.

Atribuțiile, structura şi funcționarea Eurojust sunt hotărâte prin intermediul regulamentelor de către Parlamentul European şi Consiliu, în conformitate cu procedura legislativă ordinară. Tot cu ajutorul regulamentelor se stabilesc şi condițiile de implicare a Parlamentului European şi a parlamentelor naționale în evaluarea activității Eurojust.

Prin Tratatul de la Lisabona se aduc în discuție, spre reglementare, acele aspecte care țin de interesele financiare ale Uniunii Europene. Relevanță, în acest sens, are art. 86 TFUE, care, la alin. (1), precizează faptul că pentru combaterea infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, Consiliul, hotărând prin regulamente, în conformitate cu o procedură legislativă specială, poate institui un Parchet European, pornind de la Eurojust. Hotărârea se adoptă, în unanimitate, de către Consiliu, după aprobarea Parlamentului European, urmând o serie de precizări de natură tehnică, în cadrul aceluiaşi art. 86 TFUE, în cazul în care nu se întruneşte unanimitatea.

Potrivit art. 86 alin. (2) Parchetul European are competența de a cerceta, de a urmări şi de a trimite în judecată[916], după caz, în colaborare cu Europol, autorii şi coautorii infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, în conformitate cu normele stabilite, prin intermediul regulamentului. De asemenea, Parchetul European exercită, în fața instanțelor competente ale statelor membre, acțiunea publică în legătură cu aceste infracțiuni. Tot prin intermediul regulamentelor se mai stabilesc:

- statutul Parchetului European;
- condițiile de exercitare a atribuțiilor acestuia şi regulamentul de procedură aplicabil şi
- admisibilitatea probelor şi controlul jurisdicțional al actelor de procedură adoptate în exercitarea atribuțiilor sale.

---

[916] Observăm o implicare în actul de justiție la nivelul Uniunii Europene, față de Eurojust.

Tratatul de la Lisabona, prin TFUE, în spiritul unui echilibru pronunțat, luând în considerare posibile evoluții negative ale exercitării libertăților, rezervă posibilitatea Consiliului European de a adopta, în același timp sau ulterior, o decizie de modificare, în scopul extinderii atribuțiilor Parchetului European pentru a include și combaterea criminalității grave având dimensiune transfrontalieră, precum și cu privire la autorii și coautorii infracțiunilor grave care afectează mai multe state membre. Hotărârea aparține Consiliului European care decide cu unanimitate, după aprobarea Parlamentului European și după consultarea Comisiei.

5. Cooperarea polițienească

Cel de-al 5-lea capitol al Titlului V din TFUE (art. 87-89) este consacrat cooperării polițienești. Chiar din primul alineat al art. 87, se precizează că Uniunea instituie o cooperare polițienească ce implică toate autoritățile competente din statele membre, inclusiv serviciile de poliție, serviciile vamale și alte servicii specializate de aplicare a legii, în domeniul prevenirii sau al depistării și cercetării infracțiunilor.

Instituțiile îndrituite să hotărască, în conformitate cu procedura legislativă ordinară, sunt Parlamentul European și Consiliul. Cele două pot stabili măsuri referitoare la:

- colectarea, stocarea, prelucrarea și analizarea informațiilor în domeniu, precum și schimbul de informații;
- sprijinirea formării profesionale a personalului, precum și cooperarea privind schimbul de personal, echipamente de cercetare criminalistică și
- tehnicile comune de investigare privind depistarea unor forme grave de criminalitate organizată.

Un rol la fel de important ca și în cazul Eurojust, într-o astfel de materie a cooperării, revine Europol. Acesta din urmă are misiunea de a susține și consolida acțiunea autorităților polițienești și a altor servicii de aplicare a legii din statele membre, precum și cooperarea acestora pentru prevenirea și combaterea criminalității grave care afectează două sau mai multe state membre, a terorismului și a formelor de criminalitate care aduc atingere unui interes comun care face obiectul unei politici a Uniunii[917]. Parlamentul European și Consiliul, hotărând cu unanimitate, prin intermediul regulamentelor, în conformitate cu

[917] Art. 87 alin. (3) TFUE.

procedura legislativă ordinară, stabilesc: structura; funcționarea; domeniul de acțiune şi atribuțiile Europol. Atribuțiile Europol includ următoarele aspecte care materializează, de altfel, cooperarea polițienească la nivelul Uniunii Europene: colectarea, stocarea, prelucrarea şi analizarea informațiilor, precum şi schimbul de informații transmise, în special, de autoritățile statelor membre sau de alte state sau autorități terțe; coordonarea, organizarea şi realizarea de acțiuni de cercetare şi operative, desfăşurate împreună cu autoritățile competente ale statelor membre sau în cadrul unor echipe comune de cercetare şi, după caz, în colaborare cu Eurojust.

Prin intermediul regulamentelor se stabilesc, deopotrivă, acele aspecte care țin de procedura de control al activităților Europol de către Parlamentul European, control la care parlamentele naționale sunt asociate.

Art. 88 alin. (3) TFUE precizează că orice acțiune cu caracter operativ a Europol trebuie desfăşurată în cooperare cu autoritățile statului sau ale statelor al/ale[918] cărui/căror[919] teritoriu/teritorii[920] este/sunt[921] implicat/implicate[922] şi cu acordul acestuia[923]/acestora. Aplicarea măsurilor coercitive este în sarcina exclusivă a autorităților naționale.

În ce priveşte condițiile şi limitele în care autoritățile competente ale statelor membre pot interveni pe teritoriul unui alt stat membru, în cooperare şi cu acordul autorităților statului respectiv, Consiliului îi revine rolul de a hotărî, în conformitate cu o procedură legislativă specială „în unanimitate şi după consultarea Parlamentului European"[924].

---

[918] Nota noastră (N.n.).
[919] N.n.
[920] N.n.
[921] *Idem.*
[922] *Idem.*
[923] *Idem.*
[924] Art. 89 TFUE.

ANEXE

Anexa nr. 1

DECLARAȚIA LUI ROBERT SCHUMAN[925]

- 9 MAI 1950 -

Pacea mondială nu va putea fi salvgardată fără eforturi creatoare pe măsura pericolelor care o amenință.

Contribuția pe care o Europă organizată şi activă o poate aduce civilizației este indispensabilă relațiilor paşnice. De mai bine de 20 de ani, Franța, campioana unei Europe unite, a avut întotdeauna ca obiectiv esențial realizarea păcii. Nu am reuşit să realizăm o Europă unită şi ne-am confruntat cu războaie.

Europa nu se va face dintr-o dată, nici printr-o construcție de ansamblu: ea se va face prin realizări concrete, care să creeze, mai întâi, o solidaritate de fapt. Strângerea la un loc a națiunilor europene necesită ca opoziția seculară dintre Franța şi Germania să fie înlăturată, acțiunea întreprinsă trebuie să privească, în primul rând, Franța şi Germania.

În acest scop, guvernul francez propune să se acționeze imediat un domeniu limitat, dar decisiv:

Guvernul francez propune plasarea întregii producții franco-germane de cărbune şi oțel sub o Înaltă Autoritate comună, într-o organizație deschisă participării şi celorlalte țări din Europa[926].

Punerea în comun a producției de oțel şi cărbune va asigura imediat stabilirea unor baze comune de dezvoltare economică şi va schimba destinul acestor regiuni mult timp supuse fabricării armelor de război, căruia ele i-au fost cele mai constante victime.

Solidaritatea în producție astfel stabilită va dovedi că orice război între Franța şi Germania devine nu doar inimaginabil, ci, chiar,

---

[925] http://europa.eu/abc/symbols/9-may/deel_ro.htm

[926] Sublinierea noastră.

imposibil. Stabilirea acestei puternice producții deschise tuturor țărilor care vor dori să participe, ajungând să fumizeze tuturor statelor pe care le va grupa elementele fundamentale ale producției industriale în aceleași condiții, va pune bazele reale ale unificării lor economice. Această producție va fi oferită întregii lumi, fără discriminare și fără excludere, pentru a participa la ridicarea nivelului de viață și la promovarea păcii.

Astfel, va fi realizată, în mod simplu și rapid, fuziunea intereselor, indispensabile stabilirii unei comunități economice; aceasta ar putea fi piatra de temelie a unei comunități mai largi și mai profunde între țări care mult timp au fost în conflict.

Prin punerea în comun a producțiilor de bază și instituirea unei noi Înalte Autorități, ale cărei decizii va lega Franța, Germania și țările care vor adera la ea, această propunere va duce la realizarea primelor fundamente concrete ale unei Federații europene, indispensabile menținerii păcii[927].

Pentru a promova realizarea obiectivelor astfel definite, guvernul francez este pregătit să deschidă negocieri pe următoarele baze:

Misiunea atribuită Înaltei Autorități comune va fi de a asigura în termenul cel mai scurt: modernizarea producției și ameliorarea calității sale; fumizarea în condiții identice a cărbunelui și oțelului pe piața franceză și pe piața germană, ca și pe cele din țările aderante; dezvoltarea exportului comun către celelalte țări; egalizarea condițiilor de viață ale forței de muncă din această industrie.

Pentru a atinge aceste obiective, plecând de la condiții foarte diferite ale producțiilor țărilor aderante, cu titlu tranzitoriu, vor trebui aplicate anumite dispoziții care comportă aplicarea unui plan de producție și investiții, instituirea de mecanisme de ajustare a prețurilor, crearea unui fond de reconversie care să faciliteze raționalizarea producției. Circulația cărbunelui și oțelului între țările aderante va fi scutită imediat de orice drept de vamă și nu va putea fi afectată de tarifele de transport diferențiale. În mod progresiv, se vor crea condițiile care să asigure distribuția producției la nivelul de productivitate cel mai înalt.

---

[927] Sublinierea noastră.

Spre deosebire de cartelurile internaționale care vizează repartizarea și exploatarea piețelor naționale prin practici restrictive și menținerea de profituri ridicate, organizația proiectată va asigura fuziunea piețelor și extinderea producției.

Principiile și angajamentele esențiale mai sus definite vor face obiectul unui tratat. Negocierile, indispensabile pentru a preciza măsurile de aplicare, vor fi urmate cu asistența unui arbitru desemnat de comun acord; acesta va avea sarcina de a supraveghea ca aceste acorduri să fie conforme principiilor și, în caz de impas, va fixa soluția care va fi adoptată. Înalta Autoritate comună, însărcinată cu funcționarea întregului regim, va fi compusă din personalități independente desemnate în mod egal de către guverne, un președinte va fi ales de comun acord de către guverne, deciziile sale vor fi executorii în Franța, în Germania și în celelalte țări aderante. În cazul în care deciziile Autorității vor fi contestate, se vor lua măsuri de la caz la caz.

Un reprezentant al Națiunilor Unite va fi acreditat pe lângă această autoritate și va fi însărcinat cu realizarea, de două ori pe an, a unui raport politic pentru ONU care să redea funcționarea noului organism, în special în ceea ce privește salvgardarea scopurilor sale pacifiste.

Instituția Înaltei Autorități nu prejudiciază cu nimic regimul proprietăților întreprinderilor. În exercitarea misiunii sale, Înalta Autoritate comună va ține cont de puterile conferite Autorității internaționale a Ruhr-ului și de obligațiile de orice natură impuse Germaniei, în măsura în care acestea vor subzista.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Anexa nr. 2

CONSTRUCȚIA UNIUNII EUROPENE, ÎN ORDINE CRONOLOGICĂ[928]

1950		
	9 mai	**- Robert Schuman, ministrul francez al afacerilor externe, propune, într-un discurs inspirat de Jean Monnet, punerea în comun a resurselor de cărbune şi oţel din Franţa şi Republica Federală Germania, într-o organizaţie deschisă şi altor ţări din Europa.**
1951		
	18 aprilie	**- Cei 6 semnează la Paris Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului.**
1952		
	27 mai	**- Semnarea la Paris a Tratatului de instituire a Comunităţii Europene de Apărare (CED/CEA).**
	23 iulie	**- Intrarea în vigoare a Tratatului de la Paris de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului**
1954		
	30 august	**- Adunarea naţională franceză respinge Tratatul asupra CED/CEA.**
	20-23 octombrie	**- Acordurile de la Paris, ca urmare a conferinţei de la Londra: acestea precizează modalităţile de lărgire (extindere) a**

[928] Informaţiile sunt preluate de pe http://europa.eu/abc/history/2000_today/index_ro.htm

		pactului de la Bruxelles care devine Uniunea Europei Occidentale (UEO).
1955		
	1-2 iunie	- Reuniți în conferința de la Messina, miniştrii afacerilor externe ai „celor 6" decid extinderea integrării europene la toată economia.
1957		
	25 martie	- Semnarea la Roma a Tratatelor de instituire a Comunității Economice Europene (CEE) şi a Euratom.
1958		
	1 ianuarie	- Intrarea în vigoare a Tratatelor de la Roma şi instalarea la Bruxelles a Comisiilor CEE şi Euratom-ului.
1960		
	4 ianuarie	- Semnarea convenției de la Amsterdam care creează, la inițiativa Regatului Unit, Asociația europeană a liberului schimb (AELE/AELS).
1962		
	30 iulie	- Intrarea în vigoare a politicii agricole comune (PAC).
1963		
	14 ianuarie	- Generalul de Gaulle anunță, în cursul unei conferințe de presă, că Franța apelează la dreptul său de veto în ceea ce priveşte intrarea Regatului Unit în CEE.
	20 iulie	- Semnarea, la Yaoundé, a Convenției de asociere între CEE şi 18 țări africane.
1965		
	8 aprilie	- Semnarea Tratatului de fuziune a executivelor celor 3 Comunități, care creează un Consiliu şi o Comisie unice. El intră în vigoare la 1 iulie 1967.
1966		
	29 ianuarie	- Compromisul de la Luxemburg. Franța acceptă să-şi reia locul în Consiliu, în

		schimbul menținerii regulii unanimității atunci când „interese foarte importante" sunt în joc.
1968		
	1 iulie	**- Eliminarea, cu un an şi jumătate în avans, a ultimelor drepturi de vamă intracomunitare pentru produsele industriale şi aplicarea tarifului vamal comun (TDC/TVC).**
1969		
	1-2 decembrie	**- Summit-ul de la Haga. Şefi de stat şi de guvern decid deplasarea de la faza de tranziție la faza definitivă a Comunității, adoptând reglementări agricole comune.**
1970		
	22 aprilie	**- Semnarea, la Luxemburg, a Tratatului care permite finanțarea progresivă a Comunităților din resurse proprii şi extinderea puterilor controlului Parlamentului European.**
	30 iunie	**- Deschiderea, la Luxemburg, a negocierilor cu 4 țări candidate la aderare (Danemarca, Irlanda, Norvegia şi Regatul Unit).**
1972		
	22 ianuarie	**- Semnarea, la Bruxelles, a Tratatelor de aderare la CEE a noilor membrii (Danemarca, Irlanda, Norvegia şi Regatul Unit).**
	24 aprilie	**- Constituirea „şarpelui" monetar. „Cei 6" decid să limiteze la 2,25% marjele de fluctuație a monedelor lor naționale.**

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

1973		
	1 ianuarie	**- Aderarea Danemarcei, a Irlandei şi a Regatului Unit la CEE (referendum negativ în Norvegia).**
1974		
	9-10 decembrie	**- Summit-ul de la Paris, unde cei 9 şefi de stat sau guvern decid să se reunească periodic în Consiliu European (de 3 ori pe an), propun alegerea membrilor Parlamentului European prin sufragiu universal.**
1975		
	28 februarie	**- Semnarea, la Lomé, a unei Convenţii (Lomé I) între Comunitate şi 46 de state din Africa, Caraibe şi Pacific (ACP).**
	22 iulie	**- Semnarea Tratatului privind consolidarea puterilor bugetare ale Adunării Europene şi care creează Curtea de Conturi europeană. El va intra în vigoare la 1 iunie 1977.**
1978		
	6-7 iulie	**- Summit-ul de la Bremen. Franţa şi Republica Federală Germania propun o relansare a cooperării monetare prin crearea unui sistem monetar european (SME) care trebuie să se substituie şarpelui monetar.**
1979		
	13 martie	**- Începutul funcţionării SME.**
	28 mai	**- Semnarea actului de aderare a Greciei la Comunitate.**
	7-10 iunie	**- Primele alegeri, prin sufragiu universal, a unui număr de 410 membri ai Parlamentului European.**

	31 octombrie	**- Semnarea la Lomé a celei de-a 2-a Convenții (Lomé II) între CEE şi 58 de state din Africa, Caraibe şi Pacific.**
1981		
	1 ianuarie	**- aderarea Greciei la Comunități**
1984		***Anul european al europenei şi al europeanului***
	28 februarie	**- Adoptarea programului Esprit, program strategic european de cercetare şi dezvoltare cu privire la tehnologiile de informații.**
	14-17 iunie	**- Cea de a 2-a alegere europeană.**
	8 decembrie	**- Semnarea la Togo a celei de-a 3-a Convenții de la Lomé între cei 10 şi 66 de țări din Africa, Caraibe şi din Pacific.**
1985		***Anul european al muzicii***
	7 ianuarie	**- Jacques Delors este numit preşedinte al Comisiei Comunităților Europene.**
	2-4 decembrie	**- Consiliul European de la Luxemburg. „Cei 10" cad de acord pentru a revizui Tratatul de la Roma şi pentru a relansa integrarea europeană, prin redactarea unui „Act unic european".**
1986		***Anul european al securității rutiere***
	1 ianuarie	**- Intrarea Spaniei şi Portugaliei în Comunitățile Europene.**
	17-28 februarie	**- Semnarea la Luxemburg şi la Haga a Actului Unic European.**
1987		***Anul european al mediului***
	14 aprilie	**- Candidatura Turciei la CEE.**
	1 iulie	**- Intrarea în vigoare a Actului Unic European.**

	27 octombrie	**- Adoptarea, la Haga, de către UEO, a unei platforme comune asupra securității.**
1988		***Anul european Jean Monnet*** ***Anul european al cinematografiei şi televiziunii***
	1 ianuarie	**- Germania preia preşedinția Consiliului Comunităților europene.**
	11-13 februarie	**- Consiliul European de la Bruxelles ajunge la un acord cu privire la concluziile dosarului „Reuşita Actului unic: o nouă frontieră pentru Europa".**
	15 iunie	**- Semnarea Acordului de cooperare între Comunitatea Europeană şi statele membre ale Consiliului de cooperare al Statelor Arabe din Golf.**
	1 iulie	**- Grecia preia preşedinția Consiliului Comunităților Europene.**
		- Intrarea în vigoare a Acordului interinstituțional aprobat în iunie cu privire la disciplina bugetară şi ameliorarea procedurii bugetare.
	26 septembrie	**- Semnarea, la Bruxelles, a Acordului de comerț şi cooperare economică între Comunitatea Europeană şi Ungaria.**
	7 octombrie	**- Comunitatea ratifică Convenția de la Viena cu privire la protejarea stratului de ozon.**
	24 octombrie	**- Consiliul European adoptă o decizie cu privire la instituirea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene.**
	2-3 decembrie	**- Consiliul European de la Rodhos, Grecia.**

1989		*Anul european de luptă împotriva cancerului*
	15-18 iunie	- A treia alegere prin sufragiu universal direct a Parlamentului European.
	17 iulie	- Cererea de aderare a Austriei la Comunitățile Europene.
	9 decembrie	- Consiliul European de la Strasbourg decide convocarea unei Conferințe Intergu-vernamentale.
	15 decembrie	- Semnarea Convenției Lomé IV cu țări din Africa, din Caraibe şi din Pacific.
1990		*Anul european al turismului*
	29 mai	- Semnarea acordurilor care instituie Banca europeană pentru reconstrucție şi dezvoltare (BERD).
	19 iunie	- Semnarea Acordului Schengen.
	4-16 iulie	- Cererile de aderare din partea Ciprului şi Maltei.
	14 decembrie	- Deschiderea, la Roma, a Conferințelor Interguvernamentale asupra Uniunii econo-mice şi monetare şi asupra Uniunii politice.
1991		
	1 iulie	- Cererea de aderare a Suediei.
	21 octombrie	- Acordul asupra constituirii Spațiului Eco-nomic European (CEE/SEE) care asociază Comunitatea şi vecinii săi din Europa Occidentală.
	9-10 decembrie	- Consiliul european de la Maastricht.
1992		*Anul european pentru securitate, igienă şi sănătate la locul de muncă*
	1 februarie	- Semnarea Tratatului privind Uniunea Europeană la Maastricht.

	18 martie	- Cererea de aderare a Finlandei.
	25 martie	- Cererea de aderare a Norvegiei.
	2 mai	- Semnarea, la Porto, a acordului privind Spațiul economic european (EEE/SEE).
	2 iunie	- Respingerea Tratatului de la Maastricht în Danemarca, prin referendum.
	20 iulie	- Aprobarea Tratatului de la Maastricht, prin referendum, în Irlanda.
	20 septembrie	- Aprobarea Tratatului de la Maastricht, prin referendum, în Franța.
	11-12 decembrie	- Consiliul European de la Edinburgh.
1993		***Anul european al persoanelor în vârstă şi al solidarității între generații***
	1 ianuarie	- Punerea în aplicare a pieței unice.
	18 mai	- Cel de-al 2-lea referendum din Danemarca: aprobarea Tratatului de la Maastricht.
	1 noiembrie	- Intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht.
1994		***Anul european al nutriției***
	1 aprilie	- Cererea de aderare a Ungariei la Uniunea Europeană.
	8 aprilie	- Cererea de aderare a Poloniei la Uniunea Europeană.
	15 aprilie	- Semnarea actului final al negocierilor ciclului Uruguay GATT la Marakech.
	9-12 iunie	- Alegerea, pentru a 4-a oară, a Parlamentului European prin vot direct.
		- Aprobarea, prin referendum, a Tratatului de aderare de către Austria.

	24-25 iunie	**- Consiliul European de la Corfu.**
		- Semnarea actelor de aderare la Uniunea Europeană a Austriei, Finlandei, Norvegiei şi Suediei.
	16 octombrie	**- Aprobarea, prin referendum, a Tratatului de aderare a Finlandei.**
	13 noiembrie	**- Aprobarea, prin referendum, a Tratatului de aderare a Suediei.**
	27-28 noiembrie	**- Respingerea, prin referendum, a Tratatului de aderare a Norvegiei.**
	9 decembrie	**- Consiliul European de la Essen.**
1995		***Anul european al tinerilor conducători***
	1 ianuarie	**- Aderarea Austriei, a Finlandei şi a Suediei la UE.**
	23 ianuarie	**- Intrarea în funcție a Comisiei prezidate de Jacques Santer (1995-2000).**
	26 martie	**- Intrarea în vigoare a Convenției Schengen.**
	2 iunie	**- Prima reuniune a grupului de reflecție asupra unei noi Conferințe interguvernamentale, însărcinate cu revizuirea Tratatelor.**
	12 iunie	**- Semnarea Acordurilor europene cu Estonia, Letonia şi Lituania.**
	22 iunie	**- Cererea de aderare a României la UE.**
	26-27 iunie	**- Consiliul European de la Cannes. Mandatul dat grupului de reflecție însărcinat cu pregătirea Conferinței interguvernamentale.**
	27 iunie	**- Cererea de aderare a Slovaciei la UE.**
	27 octombrie	**- Cererea de aderare a Letoniei la UE.**
	24 noiembrie	**- Cererea de aderare a Estoniei la UE.**
	27-28 noiembrie	**- Conferința euro-mediteraneană de la Barcelona.**
	8 decembrie	**- Cererea de aderare a Lituaniei la UE.**

	14 decembrie	- Cererea de aderare a Bulgariei la UE.
	15-16 decembrie	- Consiliul European de la Madrid.
1996		*Anul european al educației și formării pe tot parcursul vieții*
	16 ianuarie	- Cererea de aderare a Sloveniei la UE.
	17 ianuarie	- Cererea de aderare a Republicii Cehia la UE.
	29 martie	- Deschiderea CIG pe lângă Consiliul European de la Tunis.
	21-22 iunie	- Consiliul European de la Florența.
	13-14 decembrie	- Consiliul European de la Dublin.
1997		*Anul european împotriva rasismului și xenofobiei*
	17 februarie	- Intervenția lui Jacques Santer privind encefalopatia spongiformă bovină în fața Parlamentului European.
	16-17 iunie	- Consiliul European de la Amsterdam.
	16 iulie	- Prezentarea Agendei 2000 în fața Parlamentului European.
	2 octombrie	- Semnarea la Amsterdam a Tratatului „Consolidat".
	20-21 noiembrie	- Summit-ul de la Luxemburg.
	12-13 decembrie	- Consiliul European de la Luxemburg.
1998		*Anul european al democrației locale și regionale*
	1 ianuarie	- Debutul președinției britanice.

	30 martie	**- Lansarea procesului de aderare pentru 10 state candidate din Europa Centrală şi Orientală şi pentru Cipru – ca urmare a Conferinţei interguvernamentale bilaterale, pentru început, cu Cipru, Estonia, Ungaria, Polonia, Cehia şi Slovenia.**
	31 martie	**- Schengen: înlăturarea controlului persoanelor la frontierele terestre pentru Italia.**
	1-3 mai	**- Consiliul Miniştrilor de finanţe ai celor 15 şi Consiliul European. Decizia privind statele pregătite să intre în cea de-a 3-a fază a UEM.**
	15-16 iunie	**- Consiliul European de la Cardiff.**
	1 iulie	**- Debutul preşedinţiei austriece.**
1999		***Anul european de luptă împotriva violenţei asupra femeii***
	1 ianuarie	**- 11 ţări din UE intră în a 3-a fază a UEM şi adoptă EURO. Debutul preşedinţiei germane.**
	25 martie	**- Consiliul European de la Berlin – acord global privind Agenda 2000 şi reînnoirea perspectivelor financiare.**
	1 mai	**- Intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam.**
	3-4 iunie	**- Consiliul European de la Cologne (Köln).**
	8-13 iunie	**- Cea de-a 5-a alegere directă a Parlamentului European.**
	1 iulie	**- Debutul preşedinţiei finlandeze.**
	15 septembrie	**- Investirea de către Parlamentul European a Comisiei Europene prezidată de Romano Prodi.**
	10-11 decembrie	**- Consiliul European de la Helsinki.**

2000		
	1 ianuarie	- Portugalia preia preşedinţia Consiliului Uniunii Europene.
	15 ianuarie	- Şedinţa inaugurală a Conferinţelor Interguvernamentale, la Bruxelles, Belgia, în cadrul căreia s-au deschis negocierile de aderare cu Malta, România, Slovacia, Letonia, Lituania şi Bulgaria.
	1 iulie	- Debutul preşedinţiei franceze.
	7-11 decembrie	- Consiliul European de la Nisa; adoptarea Tratatului de la Nisa.
	9 februarie	- Adoptarea de către Comisia Europeană a Cărţii Verzi cu privire la asistenţa judiciară în materia dreptului civil.
	14 februarie	- Deschiderea, la Bruxelles, Belgia, a Conferinţei Interguvernamentale cu privire la reforma instituţională.
	3 mai	- Comisia Europeană propune ca Grecia să devină a 12-a ţară a zonei Euro.
	9 mai	- Instituţiile europene sărbătoresc a 50-a aniversare a Declaraţiei Schuman.
	23 mai	- Semnarea la Cotonou, Benin, a unei Convenţii între Comunitatea Europeană şi state din Africa, Caraibe şi Pacific (ACP), Convenţia care va înlocui Convenţiile Lomé.
	28 mai	- Primul Summit UE - India (Lisabona, Portugalia).
	1 iulie	- Franţa preia preşedinţia Consiliului UE.
	22 septembrie	- Banca Centrală Europeană, Rezerva Federală Americană şi Banca Japoniei decid să intervină pentru a susţine moneda Euro.
	28 septembrie	- Danemarca organizează un referendum cu privire la aderarea la moneda unică. Rezultatul a fost negativ.

	8 noiembrie	**- Comisia prezintă Consiliului raportul cu privire la extindere.**
	7 decembrie	**- În afara Consiliului European de la Nisa, preşedinţii Parlamentului European, Consiliului European şi Comisiei proclamă solemn Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.**
	7-9 decembrie	**- Consiliul European de la Nisa, Franţa. Consiliul consideră că documentul intitulat „Carta Drepturilor Fundamentale a UE", trebuie să beneficieze de o difuzare cât mai mare în rândul cetăţenilor Uniunii. De asemenea, Consiliul a luat la cunoştinţă despre progresele realizate de către statele candidate la aderare, dar şi de progresele obţinute cu privire la punerea în aplicare a unei strategii de pre-aderare cu Turcia. Conferinţa Interguvernamentală s-a încheiat cu un acord politic cu privire la Tratatul de la Nisa.**
2001		***Anul european al limbilor străine în Europa***
	1 ianuarie	**- Suedia preia preşedinţia Consiliului UE.**
	2 ianuarie	**- Grecia devine cel de-al 12-lea stat membru al Zonei Euro.**
	26 februarie	**- Ca urmare a Consiliului European desfăşurat la Nisa, un nou Tratat comunitar este semnat. Acesta modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, precum şi Tratatele instituind Comunităţile Europene.**
	7 iunie	**- În urma referendumului, Irlanda respinge ratificarea Tratatului de la Nisa.**
	1 iulie	**- Belgia preia preşedinţia UE.**
	25 iulie	**- Comisia Europeană adoptă Cartea Albă privind guvernarea europeană.**

	21 septembrie	- Reuniunea extraordinară a Consiliului European, la Bruxelles, Belgia, cu privire la situația internațională ca urmare a atentatelor teroriste de la 11 septembrie de la New York şi Washington, Statele Unite ale Americii.
	29 octombrie	- Semnarea unui Acord de Stabilitate şi asociere între UE şi Croația.
	24 noiembrie	- UE semnează un acord de cooperare cu Pakistan.
	11 decembrie	- Comisia Europeană adoptă Cartea Verde cu privire la înființarea Procurorului european pentru a asigura protecția penală a intereselor financiare comunitare.
	14-15 decembrie	- Consiliul European se reuneşte la Laeken, Belgia. Acesta adoptă o declarație cu privire la viitorul Uniunii, declarație care deschide calea viitoarei reforme a UE şi convoacă o Convenție pentru a pregăti o viitoare Conferință Interguvernamentală.
2002		
	1 ianuarie	- Spania preia preşedinția Consiliului UE.
		- Punerea în circulație a pieselor şi biletelor EURO.
	15 ianuarie	- Pat Cox este ales preşedinte al Parlamentului European.
	28 februarie	- Euro devine singura monedă care are curs legal în cele 12 state membre ale Zonei Euro. - Şedința inaugurală a Convenției cu privire la viitorul Europei (Bruxelles, Belgia).
	26 martie	- Este lansat sistemul european de poziționare şi navigare prin satelit, GALILEO.
	19 aprilie	- Comisia Europeană publică Cartea Verde cu privire la modurile alternative de

		rezolvare a conflictelor care pot apărea în dreptul civil şi dreptul comercial.
	31 mai	**- UE ratifică Protocolul de la Kyoto.**
	21-22 iunie	**- Consiliul European de la Sevillia, Spania.**
	23 iunie	**- Tratatul instituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oţelului încetează să mai producă efecte, după 50 de ani.**
	9 octombrie	**- Comisia Europeană recomandă ca negocierile de aderare angajate să fie încheiate înainte de sfârşitul anului 2002, cu următoarele state: Cipru, Republica Cehă, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Republica Slovacia şi Slovenia.**
	19 octombrie	**- Cu ocazia celui de-al doilea referendum, Irlanda ratifică Tratatul de la Nisa.**
	18 noiembrie	**- Semnarea unui Acord de asociere între UE şi Chile (Bruxelles, Belgia).**
	12-13 decembrie	**- Consiliul European de la Copenhaga, Danemarca.**
2003		***Anul european al persoanelor cu handicap***
	1 ianuarie	**- Grecia preia preşedinţia Consiliului UE**
	15 ianuarie	**- Prima misiune a poliţiei Uniunii Europene în Bosnia-Herţegovina.**
	1 februarie	**- Intrarea în vigoare a Tratatului de la Nisa.**
	17 februarie	**- Consiliul European extraordinar de la Bruxelles, Belgia.**
	8 martie	**- Are loc, în Malta, referendumul cu privire la aderarea acestui stat le UE. Majoritatea populaţiei s-a pronunţat în favoarea aderării.**
	14 martie	**- UE şi NATO semnează Pactul de securitate (Atena, Grecia).**

	19 martie	- Raportul Parlamentului European cu privire la aderarea în anul 2004 a următoarelor state: Cipru, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Republica Cehă, Republica Slovacia, Slovenia.
	23 martie	- Are loc în Slovenia referendumul cu privire la aderarea la UE. Rezultatul este favorabil aderării.
	9 aprilie	- Parlamentul European se pronunță în favoarea aderării la UE a Republicii Cehă, Estoniei, Ciprului, Letoniei, Ungariei, Maltei, Poloniei, Slovaciei şi Sloveniei.
	12 aprilie	- Are loc în Ungaria referendumul cu privire la aderarea statului la UE. Rezultatul este favorabil.
	16 aprilie	- Semnarea Tratatului de aderare între UE şi Republica Cehă, Estonia, Cipru, Letonia, Lituania, Ungaria, Malta, Polonia, Slovacia şi Slovenia.
	10-11 mai	- Are loc în Lituania referendumul cu privire la aderarea statului la UE. Rezultatul este favorabil.
	16-17 mai	- Are loc în Republica Slovacia referendumul cu privire la aderarea statului la UE. Rezultatul este favorabil.
	7-8 iunie	- Are loc în Polonia referendumul cu privire la aderarea statului la UE. Rezultatul este favorabil.
	13-14 iunie	- Are loc în Republica Cehă referendumul cu privire la aderarea statului la UE. Rezultatul este favorabil.
	20-21 iunie	- Consiliul European de la Salonic, Grecia. Se hotărăşte ca Anteproiectul de Constituție pentru UE să fie luat ca punct de plecare pentru negocierile cu privire la viitorul Europei.

	1 iulie	**- Italia preia preşedinţia Consiliului UE.**
	14 septembrie	**- Suedia organizează un referendum cu privire la aderarea la moneda unică. Rezultatul este negativ.**
	20 septembrie	**- Are loc în Letonia referendumul cu privire la aderarea statului la UE. Rezultatul este favorabil.**
	4 octombrie	**- Conferinţa Interguvernamentală de la Roma, Italia. Principalele sale sarcini au fost elaborarea şi adoptarea versiunii finale a primei Constituţii europene.**
	16-17 octombrie	**- Consiliul European de la Bruxelles, Belgia. Are în vedere trei subiecte principale, şi anume: luarea în discuţie a ideilor lansate la Consiliul de la Salonic cu privire la dreptul de azil şi imigrare, politica economică în cadrul iniţiativei comunitare pentru creştere şi dezvoltare şi relaţiile externe.**
	19 decembrie	**- Semnarea unui Acord privind deschiderea unei Delegaţii a Comisiei Europene la Sana'a, Yemen, începând cu 1 ianuarie 2004.**
2004		***Anul european al educaţiei prin sport***
	1 ianuarie	**- Irlanda preia preşedinţia Consiliului UE.**
	5 februarie	**- UE şi Insulele Salomon semnează un nou Acord bilateral privind pescuitul. Acesta se aplică începând cu 1 ianuarie 2005, pentru o perioadă de 3 ani.**
	12 februarie	**- UE semnează un important acord turistic cu China, la Pekin.**
	24 martie	**- Preşedintele Prodi primeşte Comisia Uniunii Africane, la Bruxelles.**
	1 mai	**- Intră în vigoare Tratatul de aderare la UE a celor 10 state din Europa Centrală şi de Est.**

	1 iunie	**- Intră în vigoare Acordul de asociere între UE şi Republica Arabă a Egiptului.**
	17-18 iunie	**- Consiliul European de la Bruxelles, Belgia. Consiliul a decis, între altele, urmare a avizului Comisiei Europene şi a faptului că Croaţia îndeplineşte criteriile politice definite la Consiliul European de la Copenhaga, în anul 1993, şi condiţiile de participare la procesele de stabilire şi asociere definite la Consiliul din anul 1997, să înceapă procesul de aderare la UE cu Croaţia.**
	1 iulie	**- Olanda preia preşedinţia Consiliului UE.**
	20 iuie	**- Noul Parlament European îşi alege preşedintele, în persoana lui Josep Borrel Fontelles.**
	11 octombrie	**- UE şi Tadjikistan semnează un Acord de parteneriat şi cooperare (Luxemburg).**
	29 octombrie	**- Şefii de stat şi de guvern, precum şi miniştrii afacerilor externe, semnează Tratatul instituind o Constituţie pentru Europa.**
	18 octombrie	**- Parlamentul European aprobă Comisia condusă de José Manuel Barroso, prin 449 voturi pentru şi 82 de abţineri.**
2005		***Anul european al cetăţeniei prin educaţie***
	1 ianuarie	**- Luxemburg preia preşedinţia Consiliului UE.**
	1 februarie	**- Intră în vigoare Acordul de asociere între UE şi Croaţia.**
	20 februarie	**- Spania este primul stat membru care organizează un referendum cu privire la Constituţia europeană.**
	13 aprilie	**- Parlamentul European îşi dă acordul cu privire la aderarea României şi Bulgariei la UE.**

	25 aprilie	- România şi Bulgaria semnează Tratatul de aderare la UE
	29 mai	- Populația franceză, în urma referendumului organizat, respinge Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa.
	1 iunie	- Cetățenii olandezi resping ratificarea Tratatului constituțional.
	14 iunie	- A 11-a reuniune a Comitetului de asociere între UE şi România (Luxemburg).
	10 iulie	- Electoratul luxemburghez votează în favoarea ratificării Tratatului constituțional.
	3 octombrie	- Deschiderea negocierilor cu Turcia şi Croația în vederea aderării la UE.
2006		*Anul european al mobilității lucrătorilor*
	1 ianuarie	- Austria preia preşedinția Consiliului Uniunii Europene. - Cea de-a 25-a aniversare a aderării Greciei şi a 20-a aniversare a aderării Spaniei şi Portugaliei la Comunitățile Europene.
	16 februarie	- Parlamentul European adoptă, în primă lectură, directiva privind serviciile, denumită şi „Directiva Bolkestein".
	20 martie	- Cea de-a 12-a reuniune a Comitetului de asociere dintre Uniunea Europeană şi România (Bruxelles).
	12 aprilie	- Cea de-a 60-a aniversare a Curții Internaționale de Justiție.
	1 iulie	- Finlanda preia preşedinția Consiliului Uniunii Europene.
	5 decembrie	- Tratatul constituțional este ratificat de Parlamentul finlandez (a 16-a ratificare).
2007		*Anul european al egalității de şanse pentru toți*

	1 ianuarie	- Aderarea României şi a Bulgariei la UE. - UE are, în prezent, 23 de limbi oficiale, ultimele sosite fiind bulgara, româna şi irlandeza. - Slovenia adoptă moneda euro. - Germania preia preşedinţia Consiliului Uniunii Europene. - Oraşul Sibiu deţine pentru un an titlul de Capitală culturală europeană
	16 ianuarie	- Hans-Gert Pöttering este ales preşedinte al Parlamentului European.
	3 aprilie	- Comunitatea Europeană devine prima organizaţie care aderă la Conferinţa de Drept Internaţional Privat de la Haga.
	1 iulie	- Portugalia preia preşedinţia Consiliului Uniunii Europene.
	23 iulie	- Reprezentanţii statelor membre se întâlnesc la Bruxelles pentru deschiderea oficială a Conferinţei Interguvernamentale (CIG) asupra unui proiect de tratat de reformă destinat modificării tratatelor UE.
	1 august	- Bulgaria şi România devin membre cu drepturi depline ale Europol.
	17 septembrie	- Tribunalul de Primă Instanţă menţine sancţiunile impuse, în 2004, de Comisia Europeană, în procesul antitrust intentat colosului american Microsoft.
	18-19 octombrie	- La Lisabona are loc un summit hotărâtor privind Tratatul de Reformă, în cadrul căruia este aprobat un text precis pentru noul „Tratat de la Lisabona". Acesta va fi semnat, oficial, de către toţi liderii europeni, la Lisabona, la data de 13 decembrie 2007.

BCU IAŞI / CENTRUL UNIONIST LIBRARY

	12 decembrie	**- Hans-Gert Pöttering – preşedintele Parlamentului European, José Manuel Barroso – preşedintele Comisiei Europene şi José Sócrates – primul-ministru portughez şi preşedintele în exerciţiu al Consiliului Uniunii Europene, semnează Carta Drepturilor Fundamentale în cadrul unei ceremonii oficiale desfăşurate la sediul Parlamentului European din Strasbourg.**
	13 decembrie	**- Semnarea Tratatului de la Lisabona, la Mosteiro dos Jerónimos (Lisabona).**
	21 decembrie	**- Zona Schengen se extinde pentru a include Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia şi Ungaria.**
2008		***Anul european al dialogului intercultural***
	1 ianuarie	**- Slovenia preia preşedinţia Consiliului Uniunii Europene.** **- Adoptarea monedei unice de către Cipru şi Malta**
	28 ianuarie	**- UE aprobă lansarea unei operaţiuni militare în estul Ciadului şi în nord-estul Republicii Centrafricane – „EUFOR Tchad/RCA" – în cadrul politicii europene de securitate şi apărare (PESA) şi în conformitate cu Rezoluţia 1778 (2007) a Consiliului de Securitate al Organizaţiei Naţiunilor Unite.**
	12 februarie	**- Consiliul Uniunii Europene adoptă un parteneriat de aderare revizuit cu Croaţia.**
	12 martie	**- Parlamentul European celebrează cea de-a 50-a aniversare a primei reuniuni a**

BCU IAŞI / CENTRUL DE STUDII EUROPENE

		Adunării Parlamentare Europene, desfăşurate la 19 martie 1958.
	13-14 martie	**- Consiliul European se întruneşte la Bruxelles, în Belgia.**
	12 iunie	**- Într-un referendum organizat în Irlanda, 53,4% din electorat a votat împotriva Tratatului de la Lisabona. Acest nou Tratat este destinat să amelioreze funcționarea şi metodele de lucru ale instituțiilor Uniunii Europene.**
	18-19 iunie	**- Consiliul European discută despre viitorul Tratatului de la Lisabona şi decide continuarea procesului de ratificare. Liderii UE îndeamnă la stabilirea unei cooperări la nivel internațional pentru abordarea creşterii prețurilor la alimente şi carburant**
	1 iulie	**- Franța preia preşedinția Consiliului UE. Printre prioritățile sale se numără: energia şi schimbările climatice, elaborarea unui pact privind politica în domeniul migrației, securitatea şi combaterea terorismului, precum şi agricultura şi viitorul Tratatului de la Lisabona.**
	17 septembrie	**- Parlamentul European lansează postul de televiziune pe internet „Europarl TV". Acesta va difuza programe în peste 20 de limbi pe teme majore şi de actualitate referitoare la UE, adresându-se unui public format din responsabili politici, reprezentanți ai grupurilor de interese şi studenți.**
	15 octombrie	**- Criza financiară este tema centrală dezbătută la summitul european. Liderii UE**

		lansează un apel în favoarea revizuirii sistemului financiar, astfel încât să se prevadă o supraveghere internațională mai atentă, un sistem global de „alertă rapidă" în caz de criză şi standarde de reglementare internaționale care să asigure transparență şi responsabilizare.
	12 decembrie	- UE salută aderarea Elveției la spațiul Schengen care, pe fondul intensificării cooperării polițieneşti, le permite cetățenilor să călătorească dintr-o țară în alta fără a fi supuşi controalelor la frontiere.
2009		*Anul European al Creativității şi al Inovației*
	1 ianuarie	- Euro devine moneda legală în Slovacia. - Pentru prima dată, Republica Cehă deține preşedinția Uniunii Europene. Economia şi energia se numără printre prioritățile mandatului său. - Începe Anul european al creativității şi inovării.
	7 ianuarie	- Oraşele Linz (Austria) şi Vilnius (Lituania) dețin titlul de Capitală culturală europeană în 2009.
	8 februarie	- Elveția votează în favoarea extinderii acordului cu UE privind libera circulație a persoanelor.
	1 martie	- Reuniune informală a şefilor de stat şi de guvern pe tema punerii în aplicare a Planului european de redresare economică.
	19-20 martie	- Consiliul European – liderii politici au convenit, printre altele, asupra alocării a 5 miliarde de euro, provenind din fondurile europene rămase necheltuite, pentru modernizarea rețelelor electrice şi de

		internet şi pentru majorarea ajutorului acordat de UE ţărilor aflate în dificultate.
	7 mai	- La Praga se desfăşoară un summit special UE privind ocuparea forţei de muncă, dedicat abordării impactului crizei economice asupra locurilor de muncă în Europa.
	4-7 iunie	- Alegerile europene se desfăşoară în toate ţările Uniunii Europene şi sunt aleşi 736 de parlamentari europeni. Participarea la urne se ridică, în total, la 43,2%.
	18-19 iunie	- Summitul UE de la Bruxelles pregăteşte cel de-al doilea referendum privind Tratatul de la Lisabona, care se organizează în Irlanda
	1 iulie	- Suedia preia preşedinţia Consiliului Uniunii Europene pentru a doua oară. Priorităţile preşedinţiei sunt redresarea economică şi combaterea schimbărilor climatice.
	14 iulie	- Polonezul Jerzy Buzek este ales preşedinte al Parlamentului European.
	23 iulie	- Islanda îşi depune cererea de aderare la UE.
	16 septembrie	- Parlamentul European aprobă acordarea unui al doilea mandat de cinci ani în funcţia de preşedinte al Comisiei Europene domnului José Manuel Barroso.
	3 octombrie	- La cel de-al doilea referendum, alegătorii irlandezi votează în favoarea adoptării Tratatului de la Lisabona.
	20 noiembrie	- La reuniunea Consiliului European, Herman Van Rompuy este desemnat primul

		preşedinte permanent al Consiliului European, iar comisarul britanic pentru comerţ, Catherine Ashton, devine Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate.
	1 decembrie	**- Intră în vigoare Tratatul de la Lisabona.**
	22 decembrie	**- Serbia îşi depune cererea de aderare la UE.**
2010		***Anul european pentru combaterea sărăciei şi a excluziunii sociale***
	1 ianuarie	**- Spania preia preşedinţia Consiliului Uniunii Europene pentru a patra oară. Este prima ţară care deţine preşedinţia după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona şi a noului „sistem al celor trei preşedinţii", prin care Spania colaborează cu următoarele două state care vor îndeplini această funcţie, Belgia şi Ungaria.** **- Regiunea Ruhr (Germania) şi oraşele Pécs (Ungaria) şi Istanbul (Turcia) împart titlul de Capitală europeană a culturii pentru anul 2010.**
	11-19 ianuarie	**- Comisiile Parlamentului European realizează audierile celor 26 de candidaţi pentru viitorul colegiu al comisarilor europeni.**
	20 ianuarie	**- Nikiforos Diamandouros este reales în funcţia de Ombudsman European**
	9 februarie	**- Parlamentul European aprobă Comisia Barroso II, cu 488 de voturi pentru, 137 de voturi împotrivă şi 72 de abţineri.**
	26 martie	**- La reuniunea Consiliului European, desfăşurată la Bruxelles, liderii europeni**

		adoptă obiectivele strategiei Europa 2020, iar cele 16 state din zona euro aprobă un plan menit să sprijine Grecia în soluționarea problemei deficitului bugetar.
	1 iulie	- Belgia preia preşedinția Consiliului Uniunii Europene pentru următoarele şase luni.
	28 noiembrie	- UE decide să sprijine economia irlandeză, pentru a contribui la menținerea stabilității monedei euro.
	20 decembrie	- Este utilizată pentru prima dată procedura cooperării consolidate (aplicarea unor norme europene inițial doar în anumite țări): Consiliul European îşi exprimă acordul cu privire la dreptul cuplurilor internaționale care locuiesc în UE de a alege țara a cărei legislație s-ar aplica în eventualitatea unui divorț.
2011		***Anul european al voluntariatului***
	1 ianuarie	- Estonia adoptă moneda euro, devenind astfel al 17-lea stat membru al zonei euro. - Turku (Finlanda) şi Tallinn (Estonia) devin capitalele europene ale culturii în anul 2011. - Ungaria preia, pentru o perioadă de şase luni, preşedinția Consiliului UE. - Îşi încep activitatea: Autoritatea bancară europeană, Autoritatea europeană pentru asigurări şi pensii ocupaționale şi Autoritatea europeană pentru valori mobiliare şi piețe.
	24 iunie	- Consiliul European decide ca negocierile de aderare cu Croația să fie încheiate până la sfârşitul lunii iunie 2011.

	1 iulie	**- Polonia preia preşedinţia Consiliului UE, pentru o perioadă de şase luni.**
	11 iulie	**- Ţările din zona euro semnează un tratat privind crearea unui mecanism european de stabilitate, capabil să împrumute până la 500 de miliarde de euro ţărilor din zona euro aflate în criză.**
	23 septembrie	**- Pentru prima dată, UE participă la dezbaterea generală anuală a ONU.**
	21 octombrie	**- Lansarea primilor doi sateliţi Galileo este un nou pas către crearea sistemului de navigaţie prin satelit al UE. Galileo va contribui la ameliorarea transporturilor, a serviciilor de salvare, a tranzacţiilor bancare şi a distribuţiei de energie.**
	19 decembrie	**Liechtenstein devine membru al spaţiului Schengen.**
2012		***Anul European al Îmbătrânirii Active***
	1 ianuarie	**- Guimarães (Portugalia) şi Maribor (Slovenia) devin capitale europene ale culturii în anul 2012.** **- Danemarca preia preşedinţia Consiliului UE, pentru o perioadă de şase luni.**
	22 ianuarie	**La referendumul privind aderarea la UE, croaţii votează „da".**
	2 februarie	**- Este semnat Tratatul privind crearea Mecanismului european de stabilitate (MES).**
	1 martie	**- Consiliul European acordă Serbiei statutul de ţară candidată.**
	1 aprilie	**- Iniţiativa cetăţenească europeană devine realitate. Un milion de cetăţeni provenind din cel puţin un sfert dintre statele membre ale UE pot invita Comisia Europeană să**

		înainteze propuneri de acte juridice în domenii care intră în sfera sa de competență.
	1 iulie	- Cipru preia, pentru următoarele şase luni, preşedinția rotativă a Consiliului UE.
	4 iulie	- Acordul comercial de combatere a contrafacerii (ACTA) este respins cu o majoritate copleşitoare de voturi de către membrii Parlamentului European, după ce Tratatul propus a generat numeroase dezbateri publice privind drepturile utilizatorilor de internet. Este pentru prima dată când Parlamentul îşi exercită puterea pe care i-o conferă Tratatul de la Lisabona de a respinge un acord comercial internațional.
	8 octombrie	- Intră în vigoare Mecanismul european de stabilitate (MES).
	10 decembrie	- Uniunea Europeană primeşte Premiul Nobel pentru pace 2012 în cadrul unei ceremonii organizate la Oslo.
2013		*Anul european al cetățenilor*
	1 ianuarie	- Irlanda preia, pentru şase luni, preşedinția rotativă a Consiliului UE. - Intră în vigoare Tratatul privind stabilitatea, coordonarea şi guvernanța în cadrul uniunii economice şi monetare (cunoscut şi sub numele de „pact fiscal"). - Marsilia (Franța) şi Košice (Slovacia) sunt capitale culturale europene în anul 2013.
	19 aprilie	- Serbia şi Kosovo semnează un pact la Bruxelles, după negocieri facilitate de Înaltul Reprezentant al UE, dna Catherine Ashton.

BCU IAŞI / CENTRUL DE DOCUMENTARE EUROPEANĂ

	1 iulie	**- Croația aderă la UE. Uniunea reunește de acum 28 de state membre și are 24 limbi oficiale.** **- Lituania preia, pentru o perioadă de șase luni, președinția Consiliului UE.**
	2 decembrie	**- Sistemul european de supraveghere a frontierelor (EUROSUR) devine operațional.**
	19 decembrie	**- Pentru prima dată, Consiliul European organizează o dezbatere amplă privind politica de securitate și apărare comună.**
2014		***Anul european al cetățenilor (similar anului 2013)***
	1 ianuarie	**- Grecia preia, pentru șase luni, președinția rotativă a Consiliului UE.** **- Letonia adoptă moneda euro, devenind astfel al 18-lea stat membru al zonei euro.** **- Riga (Letonia) și Umeå (Suedia) devin capitale europene ale culturii în anul 2014.**
	3 februarie	**Comisia a prezentat primul său raport privind lupta împotriva corupției, în care este descrisă situația din fiecare stat membru.**
	22-25 mai	**În urma alegerilor desfășurate în întreaga Europă, sunt aleși 751 de deputați în Parlamentul European.**
	1 iulie	**Italia preia, pentru șase luni, președinția rotativă a Consiliului UE.**
	18 septembrie	**Rezidenții din Scoția votează „Nu" în cadrul unui referendum privind independența Scoției față de Regatul Unit. Cei care votează împotriva independenței câștigă cu 55,3% din voturi. Cu unele excepții, au dreptul să voteze toți cetățenii din UE sau din Commonwealth care își au reședința în Scoția și au cel puțin 16 ani.**

	22 octombrie	**Parlamentul European aprobă noul colegiu al comisarilor (preşedintele ales Jean-Claude Juncker şi 27 de comisari), cu 423 de voturi pentru, 209 împotrivă şi 67 de abţineri.**
	1 noiembrie	**- Intră în vigoare noi reguli pentru votul în cadrul Consiliului de miniştri, aşa cum se prevede în Tratatul de la Lisabona. Pentru a fi adoptată cu majoritate calificată, o reglementare sau orice altă decizie trebuie să obţină o dublă majoritate, voturile reprezentând nu doar majoritatea statelor membre UE (55%), ci şi pe cea a populaţiei UE (65%). Acest sistem îl înlocuieşte pe cel precedent, în care fiecare ţară avea alocat un număr de voturi.** **- Intră în funcţie Comisia prezidată de Jean-Claude Juncker.**
	4 noiembrie	**Intră în vigoare mecanismul unic de supraveghere pentru bănci. Banca Centrală Europeană îşi asumă rolul de a supraveghea băncile din zona euro pentru a garanta că acestea îşi desfăşoară activitatea într-un mod sigur şi fiabil, în colaborare cu autorităţile naţionale.**
2015		***Anul european pentru dezvoltare***
	1 ianuarie	**- Letonia preia, pentru şase luni, preşedinţia rotativă a Consiliului UE.** **- Lituania adoptă moneda euro, devenind astfel al 19-lea stat membru al zonei euro.** **- Mons (Belgia) şi Plzeň (Republica Cehă) sunt capitalele europene ale culturii în anul 2015.**
	1 iulie	**Luxemburg preia, pentru şase luni, preşedinţia rotativă a Consiliului UE.**
	5 iulie	**Grecia organizează un referendum cu privire la condiţiile unui program de sprijin**

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

		propus în comun de Comisia Europeană, Fondul Monetar Internațional şi Banca Centrală Europeană. 61 % votează împotrivă, iar 39 % votează în favoarea propunerii.
	13 iulie	**Cu ocazia reuniunii la nivel înalt de la Bruxelles, liderii din zona euro şi guvernul elen convin asupra unui nou program de sprijin pentru Grecia, în cadrul Mecanismului european de stabilitate.**
	6 august	**După doi ani şi jumătate de negocieri intense, UE şi Vietnam ajung la un acord de principiu în ceea ce priveşte un viitor acord de liber schimb (ALS).**
2016		
	1 ianuarie	**- Țările de Jos preiau preşedinția semestrială rotativă a Consiliului UE.** **- Wrocław (Polonia) şi San Sebastián (Spania) sunt Capitalele Europene ale Culturii în anul 2016.**

BCU IAŞI / CENTRU DE VIZITARE

TRATATUL PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ[929] (versiune consolidată[930])

(Extrase)

TITLUL III
DISPOZIȚII PRIVIND INSTITUȚIILE

Articolul 13

(1) Uniunea dispune de un cadru instituțional care vizează promovarea valorilor sale, urmărirea obiectivelor sale, susținerea intereselor sale, ale cetățenilor săi şi ale statelor membre, precum şi asigurarea coerenței, a eficacității şi a continuității politicilor şi a acțiunilor sale.

Instituțiile Uniunii sunt:

– Parlamentul European;
– Consiliul European;
– Consiliul;
– Comisia Europeană (denumită în continuare „Comisia");
– Curtea de Justiție a Uniunii Europene;
– Banca Centrală Europeană;
– Curtea de Conturi.

(2) Fiecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratate, în conformitate cu procedurile, condițiile şi scopurile prevăzute de acestea. Instituțiile cooperează unele cu altele în mod loial.

(3) Dispozițiile referitoare la Banca Centrală Europeană şi la Curtea de Conturi, precum şi dispozițiile detaliate referitoare la celelalte instituții figurează în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. (4)

---

[929] Text preluat de pe http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0013:0046:RO:PDF

[930] Tratatul este publicat în JOUE, C 83, 30 martie 2010.

Parlamentul European, Consiliul şi Comisia sunt asistate de un Comitet Economic şi Social şi de un Comitet al Regiunilor, care exercită funcții consultative.

Articolul 14

(1) Parlamentul European exercită, împreună cu Consiliul, funcțiile legislativă şi bugetară. Acesta exercită funcții de control politic şi consultative, în conformitate cu condițiile prevăzute în tratate. Parlamentul European alege preşedintele Comisiei.

(2) Parlamentul European este compus din reprezentanții cetățenilor Uniunii. Numărul acestora nu poate depăşi şapte sute cincizeci, plus preşedintele. Reprezentarea cetățenilor este asigurată în mod proporțional descrescător, cu un prag minim de şase membri pentru fiecare stat membru. Niciunui stat membru nu i se atribuie mai mult de nouăzeci şi şase de locuri.

Consiliul European adoptă în unanimitate, la inițiativa Parlamentului European şi cu aprobarea acestuia, o decizie de stabilire a componenței Parlamentului European, cu respectarea principiilor menționate la primul paragraf.

(3) Membrii Parlamentului European sunt aleşi prin vot universal direct, liber şi secret, pentru un mandat de cinci ani.

(4) Parlamentul European îşi alege preşedintele şi biroul dintre membrii săi.

Articolul 15

(1) Consiliul European oferă Uniunii impulsurile necesare dezvoltării acesteia şi îi defineşte orientările şi prioritățile politice generale. Acesta nu exercită funcții legislative.

(2) Consiliul European este compus din şefii de stat sau de guvern ai statelor membre, precum şi din preşedintele său şi preşedintele Comisiei. Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate participă la lucrările Consiliului European.

(3) Consiliul European se întruneşte de două ori pe semestru la convocarea preşedintelui său. Atunci când ordinea de zi o impune, membrii Consiliului European pot decide să fie asistați fiecare de un

ministru şi, în ceea ce îl priveşte pe preşedintele Comisiei, de un membru al Comisiei. Atunci când situaţia o impune, preşedintele convoacă o reuniune extraordinară a Consiliului European.

(4) Consiliul European se pronunţă prin consens, cu excepţia cazului în care tratatele dispun altfel.

(5) Consiliul European îşi alege preşedintele cu majoritate calificată, pentru o durată de doi ani şi jumătate, cu posibilitatea reînnoirii mandatului o singură dată. În caz de împiedicare sau de culpă gravă, Consiliul European poate pune capăt mandatul preşedintelui în conformitate cu aceeaşi procedură.

(6) Preşedintele Consiliului European:

(a) prezidează şi impulsionează lucrările Consiliului European;

(b) asigură pregătirea şi continuitatea lucrărilor Consiliului European, în cooperare cu preşedintele Comisiei şi pe baza lucrărilor Consiliului Afaceri Generale;

(c) acţionează pentru facilitarea coeziunii şi a consensului în cadrul Consiliului European;

(d) prezintă Parlamentului European un raport după fiecare reuniune a Consiliului European. Preşedintele Consiliului European asigură, la nivelul său şi în această calitate, reprezentarea externă a Uniunii în probleme referitoare la politica externă şi de securitate comună, fără a aduce atingere atribuţiilor Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate.

Preşedintele Consiliului European nu poate exercita un mandat naţional.

Articolul 16

(1) Consiliul exercită, împreună cu Parlamentul European, funcţiile legislativă şi bugetară. Acesta exercită funcţii de definire a politicilor şi de coordonare, în conformitate cu condiţiile prevăzute în tratate.

(2) Consiliul este compus din câte un reprezentant la nivel ministerial al fiecărui stat membru, împuternicit să angajeze guvernul statului membru pe care îl reprezintă şi să exercite dreptul de vot.

(3) Consiliul hotărăşte cu majoritate calificată, cu excepţia cazului în care tratatele dispun altfel.

(4) Începând cu 1 noiembrie 2014, majoritatea calificată se defineşte ca fiind egală cu cel puţin 55 % din membrii Consiliului, cuprinzând cel puţin cincisprezece dintre aceştia şi reprezentând state membre care întrunesc cel puţin 65 % din populaţia Uniunii.

Minoritatea de blocare trebuie să cuprindă cel puţin patru membri ai Consiliului, în caz contrar se consideră a fi întrunită majoritatea calificată.

Celelalte condiţii privind votul cu majoritate calificată sunt stabilite la art. 238 alin. (2) din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene.

(5) Dispoziţiile tranzitorii privind definiţia majorităţii calificate care se aplică până la 31 octombrie 2014, precum şi cele care se vor aplica în perioada 1 noiembrie 2014-31 martie 2017 sunt prevăzute în Protocolul privind dispoziţiile tranzitorii.

(6) Consiliul se întruneşte în cadrul diferitelor formaţiuni, lista acestora fiind adoptată în conformitate cu art. 236 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene. Consiliul Afaceri Generale asigură coerenţa lucrărilor diferitelor formaţiuni ale Consiliului. Acesta pregăteşte reuniunile Consiliului European şi urmăreşte aducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate, în colaborare cu preşedintele Consiliului European şi cu Comisia. Consiliul Afaceri Externe elaborează acţiunea externă a Uniunii, în conformitate cu liniile strategice stabilite de Consiliul European, şi asigură coerenţa acţiunii Uniunii.

(7) Un comitet al reprezentanţilor permanenţi ai guvernelor statelor membre răspunde de pregătirea lucrărilor Consiliului.

(8) Consiliul se întruneşte în şedinţă publică atunci când deliberează şi votează un proiect de act legislativ. În acest scop, fiecare sesiune a Consiliului este divizată în două părţi, consacrate deliberărilor privind actele legislative ale Uniunii, respectiv activităţilor fără caracter legislativ.

(9) Preşedinţia formaţiunilor Consiliului, cu excepţia celei Afaceri Externe, este asigurată de reprezentanţii statelor membre în cadrul Consiliului după un sistem de rotaţie egal, în condiţiile stabilite în conformitate cu art. 236 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene.

Articolul 17

(1) Comisia promovează interesul general al Uniunii şi ia iniţiativele corespunzătoare în acest scop. Aceasta asigură aplicarea tratatelor, precum şi a măsurilor adoptate de instituţii în temeiul acestora. Comisia supraveghează aplicarea dreptului Uniunii sub controlul Curţii de Justiţie a Uniunii Europene. Aceasta execută bugetul şi gestionează programele. Comisia exercită funcţii de coordonare, de executare şi de administrare, în conformitate cu condiţiile prevăzute în tratate. Cu excepţia politicii externe şi de securitate comune şi a altor cazuri prevăzute în tratate, aceasta asigură reprezentarea externă a Uniunii. Comisia adoptă iniţiativele de programare anuală şi multianuală a Uniunii, în vederea încheierii unor acorduri interinstituţionale.

(2) Actele legislative ale Uniunii pot fi adoptate numai la propunerea Comisiei, cu excepţia cazului în care tratatele prevăd altfel. Celelalte acte se adoptă la propunerea Comisiei, în cazul în care tratatele prevăd acest lucru.

(3) Mandatul Comisiei este de cinci ani.

Membrii Comisiei sunt aleşi pe baza competenţei lor generale şi a angajamentului lor faţă de ideea europeană, dintre personalităţile care prezintă toate garanţiile de independenţă.

Comisia îşi exercită responsabilităţile în deplină independenţă. Fără a aduce atingere art. 18 alin. (2), membrii Comisiei nu solicită şi nu acceptă instrucţiuni din partea niciunui guvern, instituţie, organ, oficiu sau agenţie. Aceştia se abţin de la orice act incompatibil cu funcţiile lor sau cu îndeplinirea sarcinilor lor.

(4) Comisia numită între data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona şi 31 octombrie 2014 este compusă din câte un resortisant al fiecărui stat membru, inclusiv preşedintele şi Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, care este unul dintre vicepreşedinţii acesteia.

(5) Începând cu 1 noiembrie 2014, Comisia este compusă dintr-un număr de membri, incluzând preşedintele şi Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, corespunzător cu două treimi din numărul statelor membre, atât timp cât Consiliul

European nu decide modificarea acestui număr, hotărând în unanimitate. Membrii Comisiei sunt aleşi dintre resortisanţii statelor membre în conformitate cu un sistem de rotaţie strict egal între statele membre care să reflecte diversitatea demografică şi geografică a tuturor statelor membre. Acest sistem se stabileşte de către Consiliul European, care hotărăşte în unanimitate în conformitate cu art. 244 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene.

(6) Preşedintele Comisiei:

(a) defineşte orientările în cadrul cărora Comisia îşi exercită misiunea;

(b) decide organizarea internă a Comisiei pentru a asigura coerenţa, eficacitatea şi colegialitatea acţiunilor acesteia;

(c) numeşte vicepreşedinţii, alţii decât Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate, dintre membrii Comisiei.

Un membru al Comisiei îşi prezintă demisia în cazul în care preşedintele îi solicită acest lucru. Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate îşi prezintă demisia, în conformitate cu procedura prevăzută la art. 18 alin. (1), în cazul în care preşedintele îi solicită acest lucru.

(7) Ţinând seama de alegerile pentru Parlamentul European şi după ce a procedat la consultările necesare, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune Parlamentului European un candidat la funcţia de preşedinte al Comisiei. Acest candidat este ales de Parlamentul European cu majoritatea membrilor care îl compun. În cazul în care acest candidat nu întruneşte majoritatea, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune, în termen de o lună, un nou candidat, care este ales de Parlamentul European în conformitate cu aceeaşi procedură.

Consiliul, de comun acord cu preşedintele ales, adoptă lista celorlalte personalităţi pe care le propune pentru a fi numite membri ai Comisiei. Alegerea acestora se efectuează, pe baza sugestiilor făcute de statele membre, în conformitate cu criteriile prevăzute la alin. (3) al doilea paragraf şi la alin. (5) al doilea paragraf.

Preşedintele, Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate şi ceilalţi membri ai Comisiei sunt supuşi, în calitate de organ colegial, unui vot de aprobare al Parlamentului European. Pe baza acestei aprobări, Comisia este numită de Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată.

(8) Comisia, în calitate de organ colegial, răspunde în faţa Parlamentului European. Parlamentul European poate adopta o moţiune de cenzură împotriva Comisiei, în conformitate cu art. 234 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene. În cazul în care se adoptă o astfel de moţiune, membrii Comisiei trebuie să demisioneze în mod colectiv din funcţiile lor, iar Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate trebuie să demisioneze din funcţiile pe care le exercită în cadrul Comisiei.

Articolul 18

(1) Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, cu acordul preşedintelui Comisiei, numeşte Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe şi politica de securitate. Consiliul European poate pune capăt mandatului acestuia în conformitate cu aceeaşi procedură.

(2) Înaltul Reprezentant conduce politica externă şi de securitate comună a Uniunii. Acesta contribuie prin propuneri la elaborarea acestei politici şi o aduce la îndeplinire în calitate de împuternicit al Consiliului. Acesta acţionează în mod similar şi în ceea ce priveşte politica de securitate şi apărare comună.

(3) Înaltul Reprezentant prezidează Consiliul Afaceri Externe.

(4) Înaltul Reprezentant este unul dintre vicepreşedinţii Comisiei. Acesta asigură coerenţa acţiunii externe a Uniunii. Acesta este însărcinat, în cadrul Comisiei, cu responsabilităţile care îi revin acesteia din urmă în domeniul relaţiilor externe şi cu coordonarea celorlalte aspecte ale acţiunii externe a Uniunii. În exercitarea acestor responsabilităţi în cadrul Comisiei, şi numai cu privire la aceste responsabilităţi, Înaltul Reprezentant se supune procedurilor care reglementează funcţionarea Comisiei, în măsura în care acest lucru este compatibil cu alin. (2) şi (3).

Articolul 19

(1) Curtea de Justiție a Uniunii Europene cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul şi tribunale specializate. Aceasta asigură respectarea dreptului în interpretarea şi aplicarea tratatelor. Statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

(2) Curtea de Justiție este compusă din câte un judecător pentru fiecare stat membru. Aceasta este asistată de avocați generali.

Tribunalul cuprinde cel puțin un judecător din fiecare stat membru.

Judecătorii şi avocații generali ai Curții de Justiție, precum şi judecătorii Tribunalului sunt aleşi dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență şi care întrunesc condițiile prevăzute la art. 253 şi 254 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Aceştia sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre pentru şase ani. Judecătorii şi avocații generali care îşi încheie mandatul pot fi numiți din nou.

(3) Curtea de Justiție a Uniunii Europene hotărăşte în conformitate cu tratatele:

(a) cu privire la acțiunile introduse de un stat membru, de o instituție ori de persoane fizice sau juridice;

(b) cu titlu preliminar, la solicitarea instanțelor judecătoreşti naționale, cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea actelor adoptate de instituții;

(c) în celelalte cazuri prevăzute în tratate.

BCU IAŞI / CENTRUL UNIVERSITAR

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene[931] (versiune consolidată[932])

(Extrase)

CAPITOLUL 2
ACTELE JURIDICE ALE UNIUNII, PROCEDURILE DE ADOPTARE ŞI ALTE DISPOZIȚII

SECȚIUNEA 1
ACTELE JURIDICE ALE UNIUNII

Articolul 288

(ex - art. 249 TCE)

Pentru exercitarea competențelor Uniunii, instituțiile adoptă regulamente, directive, decizii, recomandări şi avize. Regulamentul are aplicabilitate generală. Acesta este obligatoriu în toate elementele sale şi se aplică direct în fiecare stat membru.

Directiva este obligatorie pentru fiecare stat membru destinatar cu privire la rezultatul care trebuie atins, lăsând autorităților naționale competența în ceea ce priveşte forma şi mijloacele.

Decizia este obligatorie în toate elementele sale. În cazul în care se indică destinatarii, decizia este obligatorie numai pentru aceştia.

Recomandările şi avizele nu sunt obligatorii.

Articolul 289

(1) Procedura legislativă ordinară constă în adoptarea în comun de către Parlamentul European şi Consiliu a unui regulament, a unei

---

[931] Text preluat de pe http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:RO:PDF

[932] Tratatul este publicat în JOCE, C 83, 30 martie 2010.

directive sau a unei decizii, la propunerea Comisiei. Această procedură este definită la art. 294.

(2) În cazurile specifice prevăzute în tratate, adoptarea unui regulament, a unei directive sau a unei decizii de către Parlamentul European cu participarea Consiliului sau de către Consiliu cu participarea Parlamentului European constituie o procedură legislativă specială.

(3) Actele juridice adoptate prin procedură legislativă constituie acte legislative.

(4) În cazurile specifice prevăzute în tratate, actele legislative se pot adopta la inițiativa unui grup de state membre sau a Parlamentului European, la recomandarea Băncii Centrale Europene sau la solicitarea Curții de Justiție sau a Băncii Europene de Investiții.

Articolul 290

(1) Un act legislativ poate delega Comisiei competența de a adopta acte fără caracter legislativ şi cu domeniu de aplicare general, care completează sau modifică anumite elemente neesențiale ale actului legislativ.

Actele legislative definesc în mod expres obiectivele, conținutul, domeniul de aplicare şi durata delegării de competențe. Elementele esențiale ale unui anumit domeniu sunt rezervate actului legislativ şi nu pot face, prin urmare, obiectul delegării de competențe.

(2) Actele legislative stabilesc în mod expres condițiile de aplicare a delegării; aceste condiții pot fi următoarele:

(a) Parlamentul European sau Consiliul pot decide revocarea delegării;

(b) actul delegat poate intra în vigoare numai în cazul în care, în termenul stabilit prin actul legislativ, Parlamentul European sau Consiliul nu formulează obiecțiuni. În înțelesul literelor (a) şi (b), Parlamentul European hotărăşte cu majoritatea membrilor care îl compun, iar Consiliul hotărăşte cu majoritate calificată.

(3) În titlul actelor delegate se introduce adjectivul „delegat" sau „delegată".

Articolul 291

(1) Statele membre iau toate măsurile de drept intern necesare pentru a pune în aplicare actele obligatorii din punct de vedere juridic ale Uniunii.

(2) În cazul în care sunt necesare condiții unitare de punere în aplicare a actelor obligatorii din punct de vedere juridic ale Uniunii, aceste acte conferă Comisiei competențe de executare sau, în cazuri speciale şi temeinic justificate, precum şi în cazurile prevăzute la art. 24 şi 26 din Tratatul privind Uniunea Europeană, Consiliului.

(3) În înțelesul alin. (2), Parlamentul European şi Consiliul, hotărând prin regulamente, în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc, în prealabil, normele şi principiile generale privind mecanismele de control de către statele membre al exercitării competențelor de executare de către Comisie.

(4) În titlul actelor de punere în aplicare se introduc cuvintele „de punere în aplicare".

Articolul 292

Consiliul adoptă recomandări. Acesta hotărăşte, la propunerea Comisiei, în toate cazurile în care tratatele prevăd că adoptă acte la propunerea Comisiei. Consiliul hotărăşte în unanimitate în domeniile în care este necesară unanimitatea pentru adoptarea unui act al Uniunii. Comisia, precum şi Banca Centrală Europeană în cazurile specifice prevăzute în tratate, adoptă recomandări.

SECȚIUNEA 2
PROCEDURI DE ADOPTARE A ACTELOR ŞI ALTE DISPOZIȚII

Articolul 293

(ex - art. 250 TCE)

(1) În cazul în care, în temeiul tratatelor, Consiliul hotărăşte la propunerea Comisiei, acesta poate modifica propunerea numai hotărând în unanimitate, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 294 alin. (10) şi (13), la art. 310, 312, 314 şi la art. 315 al doilea paragraf.

(2) Atât timp cât Consiliul nu a luat o hotărâre, Comisia îşi poate modifica propunerea pe tot parcursul procedurilor care duc la adoptarea unui act al Uniunii.

Articolul 294

(ex - art. 251 TCE)

(1) În cazul în care, în tratate, se face trimitere la procedura legislativă ordinară pentru adoptarea unui act, se aplică procedura de mai jos.

(2) Comisia prezintă o propunere Parlamentului European şi Consiliului.

Prima lectură

(3) Parlamentul European adoptă poziția sa în primă lectură şi o transmite Consiliului.

(4) În cazul în care poziția Parlamentului European este aprobată de Consiliu, actul respectiv se adoptă cu formularea care corespunde poziției Parlamentului European.

(5) În cazul în care poziția Parlamentului European nu este aprobată de Consiliu, acesta adoptă poziția sa în primă lectură şi o transmite Parlamentului European.

(6) Consiliul informează pe deplin Parlamentul asupra motivelor care l-au condus la adoptarea poziției sale în primă lectură. Comisia informează pe deplin Parlamentul European cu privire la poziția sa.

A doua lectură

(7) În cazul în care, în termen de trei luni de la data transmiterii, Parlamentul European:

(a) aprobă poziția Consiliului din prima lectură sau nu s-a pronunțat, actul respectiv se consideră adoptat cu formularea care corespunde poziției Consiliului;

(b) respinge, cu majoritatea membrilor care îl compun, poziția Consiliului din prima lectură, actul propus este considerat ca nefiind adoptat;

(c) propune, cu majoritatea membrilor care îl compun, modificări la poziția Consiliului din prima lectură, textul astfel modificat se transmite

Consiliului şi Comisiei, care emite un aviz cu privire la aceste modificări.

(8) În cazul în care, în termen de trei luni de la primirea modificărilor Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată:

(a) aprobă toate aceste modificări, actul respectiv este considerat aprobat;

(b) nu aprobă toate modificările, preşedintele Consiliului, în consens cu preşedintele Parlamentului European, convoacă comitetul de conciliere, într-un termen de şase săptămâni.

(9) Consiliul hotărăşte în unanimitate cu privire la modificările care au făcut obiectul unui aviz negativ din partea Comisiei.

Concilierea

(10) Comitetul de conciliere, care reuneşte membrii Consiliului sau reprezentanţii lor şi tot atâţia membri care reprezintă Parlamentul European, are misiunea de a ajunge la un acord asupra unui proiect comun, cu majoritatea calificată a membrilor Consiliului sau a reprezentanţilor acestora şi cu majoritatea membrilor care reprezintă Parlamentul European, în termen de şase săptămâni de la data convocării, pe baza poziţiilor Parlamentului şi ale Consiliului din a doua lectură.

(11) Comisia participă la lucrările comitetului de conciliere şi ia toate iniţiativele necesare pentru promovarea unei apropieri între poziţiile Parlamentului European şi ale Consiliului.

(12) În cazul în care, în termen de şase săptămâni de la convocare, comitetul de conciliere nu aprobă niciun proiect comun, actul propus este considerat neadoptat.

A treia lectură

(13) În cazul în care, în acest termen, comitetul de conciliere aprobă un proiect comun, Parlamentul European şi Consiliul dispun fiecare de un termen de şase săptămâni de la această aprobare, pentru a adopta actul respectiv în conformitate cu acest proiect, Parlamentul European hotărând cu majoritatea voturilor exprimate iar Consiliul cu majoritate calificată. În caz contrar, actul propus este considerat neadoptat.

(14) Termenele de trei luni şi şase săptămâni prevăzute la prezentul articol sunt prelungite cu cel mult o lună şi, respectiv, două săptămâni, la iniţiativa Parlamentului European sau a Consiliului.

Dispoziţii speciale

(15) În cazul în care, în situaţiile prevăzute în tratate, un act legislativ face obiectul procedurii legislative ordinare la iniţiativa unui grup de state membre sau la recomandarea Băncii Centrale Europene ori la solicitarea Curţii de Justiţie, alin. (2), alin. (6) a doua teză şi alin. (9) nu se aplică. În aceste cazuri, Parlamentul European şi Consiliul transmit Comisiei proiectul de act, precum şi poziţiile lor din prima şi din a doua lectură. Parlamentul European sau Consiliul poate solicita avizul Comisiei în orice fază a procedurii, aviz pe care Comisia îl poate emite şi din proprie iniţiativă. Comisia poate, de asemenea, în cazul în care consideră necesar, să participe la comitetul de conciliere în condiţiile prevăzute la alin. (11).

Articolul 295

Parlamentul European, Consiliul şi Comisia se consultă reciproc şi organizează, de comun acord, condiţiile cooperării lor. În acest scop, acestea pot, cu respectarea tratatelor, să încheie acorduri interinstituţionale care pot avea un caracter obligatoriu.

Articolul 296

(ex - art. 253 TCE)

În cazul în care tratatele nu prevăd tipul actului care trebuie adoptat, instituţiile îl aleg de la caz la caz, cu respectarea procedurilor aplicabile şi a principiului proporţionalităţii.

Actele juridice se motivează şi fac trimitere la propunerile, iniţiativele, recomandările, cererile sau avizele prevăzute în tratate.

În cazul în care examinează un proiect de act legislativ, Parlamentul European şi Consiliul se abţin de la adoptarea de acte care nu au fost prevăzute de procedura legislativă aplicabilă domeniului respectiv.

Articolul 297

(ex - art. 254 TCE)

(1) Actele legislative adoptate în conformitate cu procedura legislativă ordinară se semnează de preşedintele Parlamentului European şi de preşedintele Consiliului.

Actele legislative adoptate în conformitate cu o procedură legislativă specială se semnează de preşedintele instituţiei care le-a adoptat. Actele legislative se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Acestea intră în vigoare la data prevăzută de textul lor sau, în absenţa acesteia, în a douăzecea zi de la publicare.

(2) Actele fără caracter legislativ, adoptate sub formă de regulamente, directive şi decizii, în cazul în care acestea din urmă nu indică destinatarii, se semnează de preşedintele instituţiei care le-a adoptat. Regulamentele şi directivele care se adresează tuturor statelor membre, precum şi deciziile, în cazul în care acestea nu indică destinatarii, se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Acestea intră în vigoare la data prevăzută de textul lor sau, în absenţa acesteia, în a douăzecea zi de la data publicării. Celelalte directive, precum şi deciziile care se adresează unui destinatar se notifică destinatarilor lor şi produc efecte prin această notificare.

Articolul 298

(1) În îndeplinirea misiunilor lor, instituţiile, organele, oficiile şi agenţiile Uniunii sunt susţinute de o administraţie europeană transparentă, eficientă şi independentă.

(2) În scopul respectării Statutului şi a regimului adoptate în temeiul art. 336, Parlamentul European şi Consiliul, hotărând prin regulamente, în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc dispoziţiile necesare.

Articolul 299

(ex - art. 256 TCE)

Actele Consiliului, ale Comisiei sau ale Băncii Centrale Europene care impun o obligaţie pecuniară în sarcina altor persoane decât statele membre constituie titlu executoriu. Executarea silită este reglementată de normele de procedură civilă în vigoare în statul pe teritoriul căruia are loc această procedură. Decizia este învestită cu

formulă executorie, fără îndeplinirea nici unei alte formalități decât cea a verificării autenticității acestui titlu de către autoritatea națională pe care guvernul fiecărui stat membru o desemnează în acest scop şi a cărei desemnare este adusă la cunoştința Comisiei şi Curții de Justiție a Uniunii Europene.

După îndeplinirea acestor formalități, la cererea părții interesate, aceasta poate proceda la executarea silită, sesizând direct autoritatea competentă în conformitate cu legislația internă.

Executarea silită poate fi suspendată numai în temeiul unei decizii a Curții. Cu toate acestea, controlul legalității măsurilor de executare este de competența instanțelor naționale.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Acordul european instituind o asociere între România, pe de o parte, şi Comunităţile europene şi statele membre ale acestora, pe de altă parte[933]

(Extrase)

Articolul 1

Se stabileşte, prin cele ce urmează, o asociere între România, pe de o parte, Comunitatea şi statele sale membre, pe de altă parte. Obiectivele acestei asocieri sunt următoare:

- să asigure un cadru adecvat pentru dialog politic între părţi, care să permită dezvoltarea unor legături politice strânse;
- să promoveze dezvoltarea comerţului, precum şi relaţii economice armonioase între părţi, sprijinind astfel dezvoltarea economică în România;
- să asigure o bază pentru cooperarea economică, socială, financiară şi culturală;
- să sprijine eforturile României de dezvoltare a economiei, de desăvârşire a tranziţiei într-o economie de piaţă şi de consolidare a democraţiei;
- să stabilească instituţii adecvate pentru a face asocierea efectivă;
- să asigure un cadru pentru integrarea graduală a României în Comunitate. În acest scop, România va acţiona pentru îndeplinirea condiţiilor necesare.

TITLUL I
DIALOGUL POLITIC

Articolul 2

Între părţi se va institui un dialog politic regulat, pe care ele intenţionează să-l dezvolte şi să-l intensifice. El va însoţi şi va

[933] Ratificat prin Legea nr. 20/1993, publicată în M. Of. nr. 73 din 12 aprilie 1993.

consolida apropierea dintre România şi Comunitate, va sprijini schimbările politice şi economice în curs de desfăşurare în această ţară şi va contribui la stabilirea de noi legături de solidaritate şi de noi forme de cooperare. Dialogul politic:

- va facilita integrarea deplină a României în comunitatea naţiunilor democratice şi apropierea progresivă între România şi Comunitate. Apropierea economică, prevăzută în acest acord, va conduce la o mai mare convergenţă politică;
- va conduce la o Convergenţă crescândă a poziţiilor în probleme internaţionale, în special în cazul celor de natură a avea efecte substanţiale asupra uneia sau alteia dintre părţi;
- va contribui la apropierea poziţiilor părţilor în probleme de securitate şi va întări securitatea şi stabilitatea în întreaga Europă.

.....

TITLUL II
PRINCIPII GENERALE

Articolul 6

Respectarea principiilor democratice şi a drepturilor omului stabilite în Actul final de la Helsinki şi Carta de la Paris pentru o nouă Europă, precum şi a principiilor economiei de piaţă inspiră politicile interne şi externe ale părţilor şi constituie elemente esenţiale al prezentei asocieri.

Articolul 7

1. Asocierea include o perioadă de tranziţie, cu o durată de maximum zece ani, împărţită în două etape succesive, fiecare durând, în principiu, cinci ani. Prima etapă va începe o dată cu intrarea în vigoare a acordului.

2. Consiliul de Asociere, ţinând seama de faptul că principiile economiei de piaţă şi sprijinul Comunităţii prin acest acord sunt esenţiale pentru prezenta asociere, va proceda, cu regularitate, la examinarea aplicării acestui acord şi la realizarea de către România a reformelor economice pe baza principiilor stabilite în preambul.

3. În cursul celor 12 luni care preced expirarea primei etape, Consiliul de Asociere se va întruni pentru a decide trecerea la a doua

etapă, ca şi posibilele modificări de adoptat cu privire la prevederile care reglementează a doua etapă. În abordarea acestei probleme, vor fi luate în considerare rezultatele examinării menționate în par. 2.

4. Cele două etape menționate la par. 1 şi 3 nu se aplică titlului III.

TITLUL III
LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR

Articolul 8

1. Pe durata perioadei de tranziție, menționată în art. 7, România şi Comunitatea vor stabili gradual o zonă de liber schimb, bazată pe obligații reciproce şi echilibrate, în concordanță cu prevederile prezentului acord şi în conformitate cu cele ale Acordului general pentru tarife vamale şi pentru comerț (GATT).

2. Nomenclatura combinată a mărfurilor va fi aplicată la clasificarea mărfurilor în comerțul dintre cele două părți.

3. Pentru fiecare produs, taxa vamală de bază, la care se vor aplica reducerile succesive, prevăzute în prezentul acord, va fi cea aplicată efectiv „erga omnes" în ziua care precede intrarea în vigoare a acordului.

4. Dacă, după intrarea în vigoare a acordului, se vor aplica reduceri tarifare pe o bază „erga omnes", taxele vamale astfel reduse vor înlocui taxele vamale de bază la care se face referire în par. 3, începând cu data de la care asemenea reduceri se aplică.

5. România şi Comunitatea vor comunica reciproc taxele vamale de bază respective.

.....

CAPITOLUL IV
PREVEDERI COMUNE

Articolul 25

Prevederile prezentului capitol se vor aplica comerțului cu toate produsele, exceptând cazurile când se stipulează altfel în prezentul acord sau în protocoalele nr. 1, 2 sau 3.

Articolul 26

1. De la data intrării în vigoare a acordului, în comerțul dintre România şi Comunitate nu vor fi introduse noi taxe vamale la import sau export sau taxe cu efect echivalent, iar cele care se aplică nu vor fi majorate.

2. De la data intrării în vigoare a acordului, în comerțul dintre România şi Comunitate nu vor fi introduse noi restricții cantitative la import sau la export sau măsuri având un efect echivalent, iar cele care există nu vor fi făcute mai restrictive.

3. Orice noi taxe vamale la import sau la export şi taxe având efect echivalent sau majorări ale acestor taxe, precum şi orice noi restricții cantitative, taxe având efect echivalent ori majorări ale acestora, vor fi abolite, cel mai târziu la intrarea în vigoare a acordului.

4. Fără a prejudicia concesiile acordate conform art. 21, prevederile par. 1 şi 2 ale prezentului acord nu vor restricționa în niciun fel continuarea politicilor agrare respective ale României şi ale Comunității sau adoptarea oricăror măsuri în cadrul acestor politici.

Articolul 27

1. Cele două părți se vor abține de la orice măsuri sau practici de natură fiscală internă, care ar introduce, direct sau indirect, o discriminare între produsele unei părți şi produsele similare originare din teritoriul celeilalte părți.

2. Produsele exportate în teritoriul uneia dintre cele două părți nu pot beneficia de rambursarea taxelor interne peste suma taxelor directe sau indirecte care le-au fost aplicate.

Articolul 28

1. Prezentul acord nu va exclude menținerea sau stabilirea de uniuni vamale, zone de liber schimb sau aranjamente privind comerțul de frontieră, cu excepția situațiilor în care ele modifică aranjamentele comerciale prevăzute în acest acord.

2. Părțile vor avea consultări în cadrul Consiliului de Asociere cu privire la acordurile de stabilire de astfel de uniuni vamale sau zone de liber schimb şi, la cerere, cu privire la alte probleme majore legate de

politicile lor comerciale față de țările terțe. În situația specială în care o țară terță aderă la Comunitate, asemenea consultări vor avea loc cu luarea în considerare a intereselor comune ale României şi ale Comunității, stipulate în prezentul acord.

Articolul 29

Măsuri excepționale, de durată limitată, care constituie derogări de la prevederile art. 11 şi 26 par. 1, pot fi luate de România sub forma taxelor vamale majorate.

Aceste măsuri pot viza numai industriile nou-apărute, anumite sectoare aflate în curs de restructurare sau care se confruntă cu serioase dificultăți, în special când aceste dificultăți cauzează importante probleme sociale.

Taxele vamale la import, aplicabile în România produselor originare din Comunitate, introduse prin aceste măsuri, nu pot depăşi 25% „ad valorem" şi vor menține un element de preferință pentru produsele originare din Comunitate. Valoarea totală a importurilor de produse supuse unor asemenea măsuri nu poate depăşi 15% din totalul importurilor de produse industriale din Comunitate, aşa cum sunt ele definite în cap. I, efectuate în ultimul an pentru care există statistici vamale disponibile.

Aceste măsuri vor fi aplicate pe o perioadă care nu va depăşi cinci ani, cu excepția cazurilor în care Consiliul de Asociere autorizează o perioadă mai mare. Ele vor înceta să se aplice, cel mai târziu, la expirarea perioadei de tranziție.

Nici o astfel de măsură nu se poate introduce pentru un produs, dacă au trecut mai mult de trei ani de la eliminarea tuturor taxelor, a restricțiilor cantitative, a altor impuneri sau măsuri cu efect echivalent referitor la acel produs.

România va informa Consiliul de Asociere asupra oricăror măsuri excepționale pe care intenționează să le adopte şi, la cererea Comunității, vor fi organizate consultări în cadrul Consiliului de Asociere cu privire la asemenea măsuri şi la sectoarele implicate, înainte de aplicarea acestor măsuri. La adoptarea unor astfel de măsuri, România va furniza Consiliului de Asociere un calendar de eliminare a

taxelor vamale introduse în baza prezentului articol. Acest calendar va prevedea o eliminare a acestor taxe, în tranşe anuale egale, cu începere, cel mai târziu, după doi ani de la introducerea lor. Consiliul de Asociere poate hotărî asupra unui alt calendar.

Articolul 30

Dacă una dintre părţi constată că se practică dumping în comerţul cu cealaltă parte, în sensul art. VI din Acordul general pentru tarife vamale şi comerţ, ea poate adopta măsuri adecvate împotriva acestei practici, în concordanţă cu acordul referitor la aplicarea art. VI al Acordului general pentru tarife vamale şi comerţ, cu legislaţia internă în materie şi cu condiţiile şi după procedurile prevăzute de art. 34.

Articolul 31

În cazul în care un produs a fost importat în cantităţi atât de mari şi în asemenea condiţii încât cauzează sau ameninţă să cauzeze:

- un prejudiciu serios producătorilor naţionali de produse similare sau direct concurente pe teritoriul uneia dintre părţi; sau
- perturbări serioase în oricare sector al economiei sau dificultăţi care ar putea conduce la o serioasă deteriorare a situaţiei economice a unei regiuni,

România sau Comunitatea, după cum este cazul, poate adopta măsuri adecvate în condiţiile şi în conformitate cu procedurile prevăzute la art. 34.

.....

Articolul 33

România şi statele membre vor ajusta, progresiv, orice monopol de stat cu caracter comercial, astfel încât să se asigure că, până la sfârşitul celui de-al cincilea an de la intrarea în vigoare a prezentului acord, nu va mai exista nicio discriminare între cetăţenii României şi ai statelor membre, referitoare la condiţiile în care mărfurile se achiziţionează şi se comercializează. Consiliul de Asociere va fi informat în legătură cu măsurile adoptate pentru punerea în aplicare a acestui obiectiv.

.....

TITLUL IV
CIRCULAȚIA LUCRĂTORILOR, DREPTUL DE STABILIRE, FURNIZAREA DE SERVICII

CAPITOLUL I
CIRCULAȚIA LUCRĂTORILOR

Articolul 38

1. Sub rezerva condițiilor şi modalităților aplicabile în fiecare stat membru:

- tratamentul acordat lucrătorilor de naționalitate română, legal angajați pe teritoriul unui stat membru, va exclude orice discriminare bazată pe naționalitate, în ceea ce priveşte condițiile de muncă, remunerarea sau concedierea, în comparație cu proprii cetățeni;

- soția şi copiii, legal rezidenți, ai unui lucrător legal angajat pe teritoriul unui stat membru, cu excepția lucrătorilor sezonieri şi a lucrătorilor a căror situație cade sub incidența acordurilor bilaterale în sensul art. 42, vor avea acces la Piața forței de muncă a acelui stat membru, dacă respectivele acorduri nu prevăd altfel, pentru perioada în care muncitorul este autorizat să se angajeze.

2. România va acorda, sub rezerva condițiilor şi a modalităților aplicabile în această țară, tratamentul la care se referă par. 1 pentru lucrătorii care sunt cetățeni ai unui stat membru şi sunt legal angajați pe teritoriul său, ca şi pentru soțiile şi copiii acestora, legal rezidenți pe respectivul teritoriu.

Articolul 39

1. În vederea coordonării sistemelor de securitate socială pentru lucrătorii de naționalitate română, legal angajați pe teritoriul unui stat membru şi pentru membrii lor de familie, rezidenți legali în acea țară şi sub rezerva condițiilor şi modalităților aplicabile în fiecare stat membru, toate perioadele de asigurare, angajare sau rezidență ale acestor lucrători în diferitele state membre vor fi cumulate pentru determinarea pensiilor şi anuităților pentru vârsta de pensionare, de invaliditate şi de

deces sau în scopul îngrijirii medicale; pentru aceşti lucrători şi membrii familiilor; orice pensii sau anuităţi privind vârsta de pensionare, deces, accidente industriale, bolile profesionale sau invaliditate rezultată din aceste situaţii, cu excepţia beneficiilor necontributive, vor fi liber transferabile la cursul aplicat în virtutea legii de către statul sau statele membre debitoare; lucrătorii în cauză vor primi alocaţii pentru membrii familiei lor, aşa cum sunt ei definiţi mai sus.

2. România va acorda lucrătorilor care sunt cetăţeni ai unui stat membru şi legal angajaţi pe teritoriul său, precum şi membrilor familiilor lor, rezidenţi legali pe acest teritoriu, un tratament similar cu cel prevăzut în subparagrafele 2 şi 3 ale par. 1.

.....

CAPITOLUL II
DREPTUL DE STABILIRE

Articolul 45

1. Fiecare stat membru va acorda, pentru stabilirea companiilor şi cetăţenilor români şi pentru operaţiunile desfăşurate de companiile şi cetăţenii români stabiliţi pe teritoriul său, de la intrarea în vigoare a acordului, un tratament nu mai puţin favorabil decât cel acordat propriilor companii şi cetăţeni, cu excepţia domeniilor sectoarelor descrise în anexa nr. XVI.

2. Fără a prejudicia prevederile par. 3, România va acorda, pentru stabilirea companiilor şi a cetăţenilor din Comunitate şi pentru operaţiunile desfăşurate de companiile şi de cetăţenii din Comunitate, stabiliţi pe teritoriul său, de la intrarea în vigoare a acordului, un tratament nu mai puţin favorabil decât cel acordat propriilor companii şi cetăţeni, cu excepţia domeniilor descrise în anexa nr. XVII. Dacă legile şi reglementările existente nu acordă un astfel de tratament companiilor şi cetăţenilor din Comunitate pentru anumite activităţi economice în România, de la intrarea în vigoare a acordului, România va amenda legile şi reglementările respective, astfel încât să se asigure un astfel de tratament, cel mai târziu, la sfârşitul celui de-al cincilea an de la intrarea în vigoare a acestui acord.

3. Pentru domeniile şi aspectele descrise în anexa nr. XVIII, cu excepţia activităţilor bancare cuprinse în Legea nr. 33/1991, România va acorda, gradual, cel mai târziu până la sfârşitul perioadei de tranziţie menţionate în art. 7, la stabilirea companiilor şi cetăţenilor din Comunitate, un tratament nu mai puţin favorabil decât cel acordat propriilor companii şi cetăţeni. Referitor la activităţile bancare mai sus-menţionate, tratamentul naţional va fi acordat, cel mai târziu, până la sfârşitul celui de-al cincilea an după intrarea în vigoare a prezentului acord.

4. România nu va adopta, pe durata perioadelor de tranziţie menţionate în par. 2 şi 3, noi reglementări sau măsuri care să introducă discriminări cu privire la stabilirea şi la operaţiunile desfăşurate de companii şi cetăţeni din Comunitate pe teritoriul său, comparativ cu propriile companii şi cetăţeni.

5. Pentru scopurile prezentului acord:

a) stabilire va însemna:

(i) în ceea ce îi priveşte pe cetăţeni, dreptul de a iniţia şi de a dezvolta activităţi economice ca angajaţi proprii şi de a înfiinţa şi conduce întreprinderi, în special companii, pe care le controlează efectiv. Situaţia de angajat propriu şi de întreprindere de afaceri aparţinând cetăţenilor nu se va extinde la căutarea sau preluarea locurilor de muncă pe piaţa forţei de muncă şi nu va conferi un drept de acces pe piaţa forţei de muncă a celeilalte părţi. Prevederile prezentului capitol nu se aplică celor care nu sunt exclusiv angajaţi proprii;

(ii) în ceea ce priveşte companiile, dreptul de a iniţia şi de a desfăşura activităţi economice prin înfiinţarea şi conducerea de filiale, sucursale sau reprezentanţe.

b) filială a unei companii va însemna o companie care este efectiv controlată de prima companie;

c) activităţi economice vor include, în special, activităţi cu caracter industrial, activităţi cu caracter comercial, meserii şi activităţi ale liberilor profesionişti.

6. Consiliul de Asociere va exprima, în mod regulat, posibilitatea accelerării tratamentului naţional în sectoarele menţionate în anexa nr.

XVIII şi a includerii domeniilor şi aspectelor cuprinse în anexele nr. XVI şi XVII în contextul aplicării prevederilor par. 1, 2, 3 şi 4 ale prezentului articol. Aceste anexe pot fi amendate prin decizia Consiliului de Asociere.

După expirarea perioadelor de tranziţie, menţionate la par. 2 şi 3, Consiliul de Asociere poate decide, în mod excepţional, la cererea României şi, dacă apare necesar, să prelungească durata acelor perioade de tranziţie pentru anumite domenii sau aspecte, pentru o perioadă limitată de timp.

7. Independent de prevederile prezentului articol, companiile din Comunitate stabilite pe teritoriul României vor avea, de la intrarea în vigoare a acordului, dreptul de a achiziţiona, de a folosi, de a închiria sau de a vinde bunuri mobile, iar în ceea ce priveşte drepturile de proprietate publică, pământul şi pădurile, dreptul de a le închiria, dacă acestea sunt direct necesare pentru desfăşurarea activităţilor economice pentru care ele au fost înfiinţate. Acest drept nu include dreptul de stabilire în scopul comercializării şi al intermedierii în domeniul proprietăţilor imobiliare şi al resurselor naturale.

România va acorda aceste drepturi sucursalelor şi reprezentanţelor înfiinţate în România de companii din Comunitate, cel mai târziu, până la sfârşitul primilor cinci ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord.

România va acorda aceste drepturi cetăţenilor din Comunitate, stabiliţi în România ca persoane angajate proprii, cel mai târziu, până la sfârşitul perioadei de tranziţie menţionate în art. 7.

.....

CAPITOLUL III
FURNIZAREA DE SERVICII ÎNTRE COMUNITATE ŞI ROMÂNIA

Articolul 56

1. În conformitate cu prevederile prezentului capitol, părţile se obligă să adopte măsurile necesare pentru a permite progresiv furni-

zarea de servicii de către companiile şi cetăţenii din Comunitate sau din România, stabiliţi pe teritoriul uneia dintre părţi, alta decât cea a persoanei pentru care sunt destinate serviciile, cu luarea în considerare a dezvoltării sectoarelor de servicii ale părţilor.

2. În pas cu procesul de liberalizare, menţionat în par. 1, sub rezerva prevederilor art. 59 par. 1, părţile vor permite circulaţia temporară a persoanelor fizice care fumizează servicii sau care sunt angajaţi ai furnizorului de servicii în calitate de persoane-cheie, aşa cum au fost ele definite în art. 53 par. 2, inclusiv persoane fizice care sunt reprezentanţi ai companiilor sau cetăţenilor din Comunitate sau din România şi care caută să dobândească intrare temporară în scopul negocierii vânzărilor de servicii în numele furnizorului de servicii, în măsura în care respectivii reprezentanţi nu sunt implicaţi ei înşişi în vânzări directe către publicul larg sau în fumizarea serviciilor.

3. Consiliul de Asociere va adopta măsurile necesare pentru aplicarea progresivă a par. 1 al prezentului articol.

.....

TITLUL V
PLĂŢI, CAPITAL, CONCURENŢĂ ŞI ALTE PREVEDERI CU CARACTER ECONOMIC, ARMONIZAREA LEGISLAŢIEI

CAPITOLUL I
PLĂŢI CURENTE ŞI MIŞCAREA CAPITALULUI

Articolul 60

Părţile se obligă să autorizeze, în valută liber convertibilă, orice plată din contul curent al balanţei de plăţi, în măsura în care tranzacţiile referitoare la plăţi se referă la circulaţia mărfurilor, serviciilor sau persoanelor între părţi, care a fost liberalizată în conformitate cu prezentul acord.

.....

CAPITOLUL II
CONCURENȚA ŞI ALTE PREVEDERI CU CARACTER ECONOMIC

Articolul 64

1. Sunt incompatibile cu buna funcționare a acordului, în măsura în care ele pot afecta comerțul între România şi Comunitate:

(i) orice acorduri între întreprinderi, decizii ale asociațiilor de întreprinderi şi practicile concertate între întreprinderi având ca obiect sau efect prevenirea, restricționarea sau distorsionarea concurenței;

(ii) abuzul din partea uneia sau mai multor întreprinderi de a avea o poziție dominantă, pe teritoriul României sau al Comunității, în ansamblu, sau pe o parte substanțială a acestuia;

(iii) orice ajutor public care distorsionează sau amenință să distorsioneze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producției unor anumite mărfuri.

2. Orice practică contrară prezentului articol va fi examinată pe baza criteriilor care rezultă din aplicarea regulilor din art. 85, 86 şi 92 din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene.

3. Consiliul de Asociere va adopta, în termen de trei ani de la intrarea în vigoare a acordului, regulile necesare pentru aplicarea par. 1 şi 2.

4. a) În scopul aplicării prevederii par. 1 pct. (iii), părțile recunosc că, în perioada primilor cinci ani după intrarea în vigoare a acordului, orice ajutor public acordat de România va fi evaluat luându-se în considerare faptul că România va fi considerată o regiune identică cu cele ale Comunității descrise în art. 92.3 lit. a) al Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene. Consiliul de Asociere va decide, ținând cont de situația economică din România, dacă perioada respectivă va fi extinsă pentru o nouă perioadă de cinci ani.

b) Fiecare parte va asigura transparență în domeniul ajutorului public, între altele, prin raportarea anuală către cealaltă parte a sumei totale şi a distribuirii ajutorului acordat şi prin fumizarea, la cerere, de informații referitoare la schemele de ajutor. La cererea uneia dintre părți, va furniza informații privind anumite cazuri individuale de ajutor public.

5. Referitor la produsele menționate în cap. II şi III ale titlului III: prevederile par. 1 subparagraful (iii) nu se aplică; orice practică

contrară par. 1 subparagraful (i) va fi evaluată conform criteriilor stabilite de Comunitate în baza art. 42 şi 43 ale Tratatului de instituire a Comunităţii Economice Europene şi, în special, a celor stabilite prin Reglementarea Consiliului nr. 26/1962.

6. Dacă România sau Comunitatea consideră că o anumită practică este incompatibilă cu prevederile par. 1 şi:

- nu este conformă cu regulile menţionate în par. 3 sau
- în absenţa unor asemenea reguli şi dacă asemenea practici cauzează sau ameninţă să cauzeze prejudicii serioase intereselor celeilalte părţi sau pagube materiale industriei sale naţionale, inclusiv industriei serviciilor, ea poate adopta măsuri adecvate, după consultări în cadrul Consiliului de Asociere sau după 30 de zile lucrătoare de la solicitarea unor astfel de consultări.

În cazul unor practici incompatibile cu par. 1 subparagraful (iii) al prezentului articol, asemenea măsuri adecvate vor fi adoptate acolo unde se aplică Acordul general pentru tarife vamale şi pentru comerţ, numai în conformitate cu procedurile şi în condiţiile stipulate de Acordul general pentru tarife vamale şi comerţ şi de orice alte instrumente relevante, negociate sub auspiciile sale care sunt aplicabile între părţi.

7. Indiferent de orice alte prevederi contrare, adoptate în conformitate cu par. 3, părţile vor schimba informaţii luând în considerare limitările impuse de cerinţele păstrării secretului profesional şi de afaceri.

8. Acest articol nu se va aplica produselor care intră sub incidenţa Tratatului de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi a Oţelului care formează obiectul Protocolului nr. 2.

.....

TITLUL VI
COOPERAREA ECONOMICĂ

Articolul 72

1. Comunitatea şi România vor stabili relaţii de cooperare economică, menite să contribuie la dezvoltarea României şi la creşterea potenţialului său. O astfel de cooperare va întări legăturile

economice existente, pe cea mai largă bază posibilă, în beneficiul ambelor părți.

2. Politicile şi celelalte măsuri vor fi destinate să producă dezvoltarea economică şi socială a României şi se vor ghida după principiul dezvoltării durabile. Aceste politici trebuie să cuprindă, de la început, totalitatea considerentelor de mediu şi să fie corelate cu cerințele unei dezvoltări sociale armonioase.

3. În acest scop, cooperarea trebuie să se concentreze, în special, asupra politicilor şi măsurilor legate de industrie, inclusiv de sectorul minier, investiții, agricultură, energie, transport, dezvoltare regională şi turism.

4. Se va acorda o atenție specială măsurilor capabile să stimuleze cooperarea dintre țările Europei Centrale şi de Est, în scopul unei dezvoltări armonioase în zonă.

.....

TITLUL VII
COOPERAREA CULTURALĂ

Articolul 99

1. Luând în considerare Declarația Solemnă privind Uniunea Europeană, părțile se obligă să promoveze, să încurajeze şi să faciliteze cooperarea culturală. După caz, programele comunitare culturale sau cele ale unuia sau mai multor state membre pot fi extinse României şi pot fi întreprinse şi alte activități de interes pentru ambele părți.

Această cooperare poate acoperi mai ales:

- schimbul necomercial de opere de artă şi artişti;
- traduceri literare;
- conservarea şi restructurarea monumentelor şi aşezărilor (moştenire arhitectonică şi culturală);
- pregătirea celor care se ocupă cu problemele culturale;
- organizarea de evenimente culturale de orientare europeană;
- răspândirea realizărilor culturale deosebite, inclusiv pregătirea specialiştilor români în acest domeniu.

2. Părțile vor coopera în promovarea industriei audiovizualului în Europa. Sectorul audiovizualului în România ar putea participa mai ales la activități organizate de Comunitate în cadrul programului MEDIA, conform procedurilor stabilite de către organismele însărcinate cu conducerea fiecărei activități și în conformitate cu prevederile Hotărârii Consiliului Comunităților Europene, din 21 decembrie 1990, care stabilesc programul. Comunitatea va încuraja participarea sectorului audiovizualului din România la programele EUREKA corespunzătoare.

Părțile își vor coordona și, după caz, armoniza politicile lor referitoare la reglementările în domeniul transmisiunilor peste frontiere, al normelor tehnice privind audiovizualul și al promovării tehnologiei audiovizuale europene.

Cooperarea ar putea cuprinde, printre altele, schimbul de programe, burse și facilități pentru pregătirea ziariștilor și a altor profesioniști în domeniul mass-media.

TITLUL VIII
COOPERAREA FINANCIARĂ

Articolul 100

În vederea realizării obiectivelor acestui acord și în conformitate cu art. 101, 102, 104 și 105, fără a prejudicia art. 103, România va beneficia de asistență financiară temporară din partea Comunității, sub formă de donații și împrumuturi, inclusiv împrumuturi de la Banca Europeană de Investiții, conform prevederilor art. 18 al Statutului Băncii, pentru accelerarea transformării economice a României și pentru a ajuta România să facă față consecințelor economice și sociale ale reajustării structurale.

Articolul 101

Această asistență financiară va fi acoperită:

- fie în cadrul operațiunii PHARE, prevăzută în Reglementarea Consiliului CEE nr. 3906/1989, așa cum a fost modificată, pe bază

multianuală, sau într-un nou cadru financiar multianual stabilit de către Comunitate în urma consultărilor cu România şi ţinând seama de considerentele prezentate în art. 104 şi 105 ale acestui acord;

- prin împrumuturile acordate de către Banca Europeană de Investiţii, până la data expirării valabilităţii acestora; urmare a consultărilor cu România, Comunitatea va fixa o sumă maximă şi o perioadă de valabilitate a împrumuturilor acordate de Banca Europeană de Investiţii pentru anii următori.

.....

TITLUL IX
PREVEDERI INSTITUŢIONALE, GENERALE ŞI FINALE

Articolul 106

Se înfiinţează un Consiliu de Asociere care va supraveghea realizarea prevederilor acestui acord. Acesta se va întruni la nivel ministerial, o dată pe an şi ori de câte ori este nevoie. El va examina orice probleme importante care au apărut în cadrul acordului, precum şi orice alte probleme bilaterale sau internaţionale de interes reciproc.

Articolul 107

1. Consiliul de Asociere va fi format din membri desemnaţi de Guvernul României, pe de o parte, şi membri ai Consiliului Comunităţilor Europene şi membri ai Comisiei Comunităţilor Europene, pe de altă parte.

2. Membrii Consiliului de Asociere pot stabili să fie reprezentaţi, în conformitate cu condiţiile ce se vor stipula în regulile sale de procedură.

3. Consiliul de Asociere îşi va stabili propriile reguli de procedură.

4. Consiliul de Asociere va fi prezidat, pe rând, de câte un membru al Guvernului României şi un membru al Consiliului Comunităţilor Europene, în conformitate cu prevederile cuprinse în regulile sale de procedură.

5. După caz, la lucrările Consiliului de Asociere poate să participe, ca observator, şi Banca Europeană de Investiţii (BEI).

Articolul 108

În scopul atingerii obiectivelor acordului, Consiliul de Asociere va avea dreptul să ia decizii cu privire la domeniile expres prevăzute în acest acord. Deciziile luate vor fi obligatorii pentru părţi, care vor lua măsurile necesare aducerii la îndeplinire a deciziilor luate. Consiliul de Asociere poate, de asemenea, să facă recomandări adecvate.

Acesta va adopta deciziile şi recomandările sale cu acordul celor două părţi.

Articolul 109

1. Oricare dintre cele două părţi poate supune Consiliului de Asociere orice diferend legat de aplicarea sau interpretarea prezentului acord.

2. Consiliul de Asociere poate soluţiona diferendul printr-o decizie.

3. Fiecare parte este obligată să ia măsurile necesare pentru aducerea la îndeplinire a deciziei prevăzute în par. 2.

4. În cazul în care nu este posibilă rezolvarea unui diferend în conformitate cu cele prevăzute în par. 2, fiecare parte poate notifica celeilalte părţi numirea unui arbitru; cealaltă parte trebuie, ca în 2 luni, să numească şi ea un al doilea arbitru. În aplicarea acestei proceduri, Comunitatea şi statele membre vor fi considerate ca făcând o singură parte în diferend.

Consiliul de Asociere va numi un al treilea arbitru.

Deciziile arbitrilor se vor lua cu majoritate de voturi.

Fiecare parte implicată în diferend trebuie să ia măsurile necesare pentru aducerea la îndeplinire a deciziilor arbitrilor.

Articolul 110

1. În îndeplinirea sarcinilor sale, Consiliul de Asociere va fi asistat de un Comitet de Asociere format din reprezentanţi ai Guvernului României, pe de o parte, şi reprezentanţi ai Consiliului Comunităţilor

Europene şi ai membrilor Comisiei Comunităților Europene, pe de altă parte, de regulă la nivel de funcționari superiori.

Prin regulile sale de procedură Consiliul de Asociere va stabili îndatoririle Comitetului de Asociere, care vor cuprinde şi pregătirea şedințelor Consiliului de Asociere şi modul de funcționare a comitetului.

2. Consiliul de Asociere poate delega Comitetului de Asociere oricare din prerogativele sale. În acest caz, Comitetul de Asociere va adopta deciziile sale în conformitate cu condițiile prevăzute la art. 108.

Articolul 111

Consiliul de Asociere poate decide înființarea oricărui alt comitet sau organ special, care să-l asiste în îndeplinirea sarcinilor sale.

Prin regulile sale de procedură, Consiliul de Asociere va stabili componența şi sarcinile unor asemenea comitete sau organe, precum şi modul lor de funcționare.

Articolul 112

Prin prezentul acord, se înființează un Comitet Parlamentar de Asociere. El va fi un forum în care membri ai Parlamentului României şi ai Parlamentului European se pot întâlni şi face schimb de idei. El se va întruni la intervale stabilite de el însuşi.

Articolul 113

1. Comitetul Parlamentar de Asociere va cuprinde membri ai Parlamentului României, pe de o parte, şi membri ai Parlamentului European, pe de altă parte.

2. Comitetul Parlamentar de Asociere îşi va stabili propriile reguli de procedură.

3. Comitetul Parlamentar de Asociere va fi prezidat, pe rând, de Parlamentul României şi de Parlamentul European, în conformitate cu prevederile ce se vor stabili prin regulile sale de procedură.

Articolul 114

Comitetul Parlamentar de Asociere poate solicita informații cu privire la aplicarea prezentului acord din partea Consiliului de Asociere care, în acest caz, i le va furniza.

Comitetul Parlamentar de Asociere va fi informat cu privire la deciziile Consiliului de Asociere.

Comitetul Parlamentar de Asociere poate face recomandări Consiliului de Asociere.

.....

Articolul 117

1. Pentru domeniile cuprinse în acest acord şi fără a afecta vreo prevedere specială conținută în el:

- aranjamentele aplicate de România față de Comunitate nu vor da naştere nici unei discriminări între statele membre, cetățenii acestora sau companiile ori firmele lor;

- aranjamentele aplicate de Comunitate față de România nu vor da naştere nici unei discriminări între cetățeni români sau companiile ori firmele acesteia.

2. Prevederile par. 1 nu afectează dreptul părților de a aplica prevederi relevante ale legislației lor fiscale contribuabililor care nu sunt în situații identice în privința locului lor de reşedință.

Articolul 118

Produsele originare din România nu se vor bucura la importul în Comunitate de un tratament mai favorabil decât cel pe care statele membre îl aplică între ele.

Tratamentul acordat României, conform titlului IV şi cap. I al titlului V, nu va fi mai favorabil decât cel pe care statele membre şi-l acordă reciproc.

.....

Articolul 120

Până la realizarea, conform prezentului acord, a unor drepturi echivalente pentru persoane fizice şi agenți economici, acordul nu va afecta drepturile asigurate acestora în baza acordurilor care sunt obligatorii pentru unul sau mai multe state membre, pe de o parte, şi

România, pe de altă parte, cu excepția domeniilor de competența Comunității, şi fără a prejudicia obligațiile statelor membre rezultând din acest acord în sectoarele care țin de competența lor.

.....

Articolul 122

Acest acord este încheiat pentru o perioadă nelimitată. Fiecare parte poate denunța prezentul acord prin notificare către cealaltă parte. Acest acord îşi va înceta aplicabilitatea la 6 luni după data unei asemenea notificări.

Articolul 123

Acest acord se va aplica, pe de-o parte, teritoriului României, şi pe de altă parte, teritoriilor cărora nu se aplică tratatele de instituire a Comunității Economice Europene, a Comunității Europene a Energiei Atomice şi Comunității Europene a Oțelului şi Cărbunelui, în condițiile cuprinse în aceste tratate.

.....

NOTĂ:

Acordul, semnat la Bruxelles la 1 februarie 1993, a intrat în vigoare la 1 februarie 1995, dată de la care România are calitatea de stat asociat la CE.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Anexa nr. 6

Tratatul de aderare a Republicii Bulgaria şi a României la UE[934]

(Extrase)

ARTICOLUL 1

(1) Republica Bulgaria şi România devin prin prezentul membre ale Uniunii Europene.

(2) Republica Bulgaria şi România devin părţi la Tratatul de instituire a unei Constituţii pentru Europa şi la Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice, astfel cum sunt acestea modificate sau completate.

(3) Condiţiile şi aranjamentele referitoare la admitere sunt stabilite în protocolul anexat la prezentul tratat. Dispoziţiile acestui protocol fac parte integrantă din prezentul tratat.

(4) Protocolul, inclusiv anexele şi apendicele sale, se anexează la Tratatul de instituire a unei Constituţii pentru Europa şi la Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice, iar dispoziţiile sale devin parte integrantă din aceste tratate.

---

[934] Legea nr. 157/2005 pentru notificarea Tratatului între Regatul Belgiei, Republica Cehă, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Marele Ducat al Luxemburgului, Republica Ungară, Republica Malta, Regatul Ţărilor de Jos, Republica Austria, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) şi Republica Bulgaria şi România privind aderarea Republicii Bulgaria şi a României la Uniunea Europeană, publicată în M. Of. nr. 465 din 1 iunie 2005.

ARTICOLUL 2

(1) În cazul în care Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa nu este în vigoare la data aderării, Republica Bulgaria şi România devin părți la tratatele pe care se întemeiază Uniunea, astfel cum sunt acestea modificate sau completate.

În acest caz, art. 1 alin. (2) - (4) se aplică de la data intrării în vigoare a Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa.

(2) Condițiile referitoare la admitere şi adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea, care decurg în urma aderării şi care se aplică de la data aderării până la data intrării în vigoare a Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa, sunt stabilite în actul anexat la prezentul tratat. Dispozițiile respectivului act fac parte integrantă din prezentul tratat.

(3) În cazul în care Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa intră în vigoare după aderare, protocolul prevăzut la art. 1 alin. (3) înlocuieşte actul prevăzut la art. 2 alin. (2) de la data intrării în vigoare a tratatului menționat. În acest caz, dispozițiile protocolului menționat anterior nu sunt considerate ca producând efecte juridice noi, ci ca menținând, în condițiile stabilite în Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, în Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice şi în respectivul protocol, efectele juridice deja create de dispozițiile actului prevăzut la art. 2 alin. (2).

Actele adoptate înainte de intrarea în vigoare a protocolului prevăzut la art. 1 alin. (3) în temeiul prezentului tratat sau a actului prevăzut la alin. (2) rămân în vigoare şi îşi mențin efectele juridice până când aceste acte sunt modificate sau abrogate.

ARTICOLUL 3

Dispozițiile privind drepturile şi obligațiile statelor membre, precum şi atribuțiile şi competența instituțiilor Uniunii astfel cum sunt stabilite în tratatele la care Republica Bulgaria şi România devin părți se aplică cu privire la prezentul tratat.

ARTICOLUL 4

(1) Prezentul tratat se ratifică de Înaltele Părți Contractante în conformitate cu normele lor constituționale. Instrumentele de ratificare se depun pe lângă guvernul Republicii Italiene cel târziu la 31 decembrie 2006.

(2) Prezentul tratat intră în vigoare la 1 ianuarie 2007, cu condiția ca toate instrumentele de ratificare să fi fost depuse înaintea acestei date.

Cu toate acestea, în cazul în care unul din statele prevăzute la art. 1 alin. (1) nu a depus instrumentul său de ratificare în timp util, prezentul tratat intră în vigoare pentru celălalt stat care a depus instrumentul său. În acest caz, Consiliul, hotărând în unanimitate, decide imediat cu privire la adaptările devenite necesare la prezentul tratat, la art. 10, 11 alin. (2), 12, 21 alin. (1), 22, 31, 34 şi 46 din protocolul menționat la art. 1 alin. (3) din prezentul tratat, la alin. (1) lit. (b), (2) şi (3) ale pct. 2 din anexa III la acelaşi protocol şi la secțiunea B din anexa IV la acelaşi protocol şi, după caz, la art. 9-11, 14 alin. (3), 15, 24 alin. (1), 31, 34, 46 şi 47 din actul menționat la art. 2 alin. (2), la alin. (1) lit. (b), (2) şi (3) ale pct. 2 din anexa III la acelaşi act şi la secțiunea B a anexei IV la acelaşi act; hotărând în unanimitate, Consiliul poate, de asemenea, să declare că aceste dispoziții din protocolul menționat anterior, inclusiv anexele şi apendicele acestuia şi, dacă este cazul, din actul menționat anterior, inclusiv anexele şi apendicele acestuia, care se referă explicit la un stat care nu a depus instrumentul său de ratificare, au devenit caduce sau le poate adapta.

Fără a aduce atingere dispozițiilor privind depunerea tuturor instrumentelor de ratificare necesare în conformitate cu alin. (1), prezentul tratat intră în vigoare la 1 ianuarie 2008, în cazul în care Consiliul adoptă o decizie privind ambele state aderente în conformitate cu art. 39 din protocolul prevăzut la art. 1 alin. (3) sau în conformitate cu art. 39 din actul prevăzut la art. 2 alin. (2) înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa.

În cazul în care se adoptă o asemenea decizie cu privire numai la unul dintre statele aderente, prezentul tratat intră în vigoare pentru statul respectiv la 1 ianuarie 2008.

(3) Fără a aduce atingere dispozițiilor alin. (2), instituțiile Uniunii pot adopta înaintea aderării măsurile prevăzute la art. 3 alin. (6), 6 alin. (2) al doilea paragraf, 6 alin. (4) al doilea paragraf, 6 alin. (7) paragrafele al doilea şi al treilea, 6 alin. (8) al doilea paragraf, 6 alin. (9) al treilea paragraf, 17, 19, 27 alin. (1) şi (4), 28 alin. (4) şi (5), 29, 30 alin. (3), 31 alin. (4), 32 alin. (5), 34 alin. (3) şi (4), 37, 38, 39 alin. (4), 41, 42, 55, 56, 57 din protocolul prevăzut la art. 1 alin. (3) şi în anexele IV - VIII la acest protocol. Asemenea măsuri se adoptă, înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa, în conformitate cu dispozițiile similare ale art. 3 alin. (6), 6 alin. (2) al doilea paragraf, 6 alin. (4) al doilea paragraf, 6 alin. (7) paragrafele al doilea şi al treilea, 6 alin. (8) al doilea paragraf, 6 alin. (9) al treilea paragraf, 20, 22, 27 alin. (1) şi (4), 28 alin. (4) şi (5), 29, 30 alin. (3), 31 alin. (4), 32 alin. (5), 34 alin. (3) şi (4), 37, 38, 39 alin. (4), 41, 42, 55, 56, 57 din actul prevăzut la art. 2 alin. (2) şi ale anexelor IV - VIII la acest protocol.

Aceste măsuri intră în vigoare numai în cazul în care şi la data la care intră în vigoare prezentul tratat.

ARTICOLUL 5

Textul Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa redactat în limbile bulgară şi română se anexează la prezentul tratat. Aceste texte sunt autentice în aceleaşi condiții ca şi textele Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa redactate în limbile cehă, daneză, olandeză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, maghiară, irlandeză, italiană, letonă, lituaniană, malteză, polonă, portugheză, slovacă, slovenă, spaniolă şi suedeză.

Guvernul Republicii Italiene remite guvernelor Republicii Bulgaria şi România câte o copie certificată pentru conformitate a Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa în toate limbile prevăzute la primul paragraf.

ARTICOLUL 6

Prezentul tratat, redactat într-un singur original în limbile bulgară, cehă, daneză, olandeză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, maghiară, irlandeză, italiană, letonă, lituaniană, malteză, polonă, portugheză, română, slovacă, slovenă, spaniolă şi suedeză, textele în fiecare din aceste limbi fiind în mod egal autentice, se depune în arhivele Guvernului Republicii Italiene, care va remite o copie certificată pentru conformitate fiecăruia dintre guvernele celorlalte state semnatare.

.....

PROTOCOLUL

TITLUL IV

ALTE DISPOZIŢII

ARTICOLUL 36

(1) În cazul în care, până la împlinirea unui termen de cel mult trei ani de la data aderării, survin dificultăţi semnificative şi susceptibile să persiste în orice sector al economiei sau care ar putea provoca deteriorarea serioasă a situaţiei economice într-un anumit domeniu, Bulgaria şi România pot solicita să fie autorizate să adopte măsuri de protecţie în vederea remedierii situaţiei şi a adaptării sectorului în cauză la economia pieţei interne.

În aceleaşi împrejurări, oricare actual stat membru poate solicita să fie autorizat să adopte măsuri de protecţie în raport cu Bulgaria, cu România sau cu ambele state.

(2) La cererea statului interesat, Comisia adoptă, în procedură de urgenţă, regulamentele sau deciziile europene pentru stabilirea

măsurilor de protecție pe care le consideră necesare, arătând condițiile şi modalitățile în care acestea trebuie puse în aplicare.

În caz de dificultăți economice serioase şi la cererea expresă a statului membru interesat, Comisia hotărăşte în termen de cinci zile lucrătoare de la primirea cererii însoțite de datele de fundamentare corespunzătoare. Măsurile astfel hotărâte sunt de imediată aplicare, țin seama de interesele tuturor părților interesate şi nu pot determina efectuarea de controale la frontiere.

(3) Măsurile autorizate în conformitate cu alin. (2) pot include derogări de la normele Constituției, şi în special de la prezentul protocol, în măsura şi pentru termenele strict necesare pentru atingerea obiectivelor prevăzute la alin. (1). Se acordă prioritate măsurilor care afectează cel mai puțin funcționarea pieței interne.

ARTICOLUL 37

În cazul în care Bulgaria sau România nu şi-a îndeplinit angajamentele asumate în contextul negocierilor de aderare, determinând o perturbare semnificativă a bunei funcționări a pieței interne, inclusiv orice angajamente asumate în cadrul politicilor sectoriale care privesc activități economice cu efecte transfrontaliere, ori pericolul iminent al unei atari perturbări, Comisia poate să adopte, până la împlinirea unui termen de cel mult trei ani de la data aderării, la cererea motivată a unui stat membru sau din proprie inițiativă, regulamentele sau deciziile europene prin care sunt stabilite măsurile corespunzătoare.

Măsurile sunt proporționale şi se acordă prioritate acelora dintre ele care perturbă cel mai puțin funcționarea pieței interne şi, după caz, aplicării mecanismelor sectoriale de salvgardare în vigoare. Asemenea măsuri de salvgardare nu pot fi utilizate ca mijloace arbitrare de discriminare sau de restrângere disimulată a comerțului dintre statele membre. Clauza de salvgardare poate fi invocată chiar şi înainte de aderare în temeiul concluziilor urmăririi îndeplinirii angajamentelor asumate în negocieri, iar măsurile adoptate intră în vigoare la data aderării, cu excepția cazului în care acestea prevăd o

dată ulterioară. Măsurile nu pot fi menținute mai mult decât este strict necesar şi, în orice caz, sunt revocate la data la care angajamentul corespunzător este îndeplinit. Măsurile pot fi totuşi aplicate dincolo de termenul prevăzut la alineatul de mai sus atât timp cât angajamentele corespunzătoare nu au fost îndeplinite. Ca răspuns la progresele realizate de noul stat membru în cauză în îndeplinirea angajamentelor sale, Comisia poate adapta în mod corespunzător măsurile luate. Comisia informează Consiliul cu suficient timp înaintea revocării regulamentelor şi deciziilor europene prin care sunt stabilite măsurile de salvgardare şi ține seama întocmai de orice observații formulate în acest sens de către Consiliu.

ARTICOLUL 38

În cazul în care, în Bulgaria sau în România, există deficiențe semnificative sau un risc iminent privind apariția unor asemenea deficiențe în transpunerea, stadiul aplicării sau asigurarea respectării deciziilor-cadru sau oricăror altor angajamente, instrumente de cooperare şi decizii privind recunoaşterea reciprocă în domeniul dreptului penal în conformitate cu titlul VI din Tratatul privind Uniunea Europeană, directive şi regulamente privind recunoaşterea reciprocă în domeniul dreptului civil în conformitate cu titlul IV din Tratatul de instituire a Comunității Europene şi legi sau legi-cadru europene adoptate în temeiul secțiunilor 3 şi 4 din capitolul IV al titlului III din partea III a Constituției, Comisia poate să adopte, până la împlinirea unui termen de cel mult trei ani de la data aderării, la cererea motivată a unui stat membru sau din proprie inițiativă şi după consultarea statelor membre, regulamentele sau deciziile europene de stabilire a măsurilor corespunzătoare şi să precizeze condițiile şi modalitățile în care aceste măsuri intră în vigoare.

Măsurile pot lua forma suspendării provizorii a aplicării dispozițiilor şi hotărârilor corespunzătoare în relațiile dintre Bulgaria sau România şi oricare alt ori alte state membre, fără să aducă atingere continuării cooperării judiciare strânse. Clauza de salvgardare poate fi invocată chiar înainte de aderare în temeiul concluziilor urmăririi îndeplinirii

angajamentelor asumate în negocieri, iar măsurile adoptate intră în vigoare la data aderării, cu excepția cazului în care acestea prevăd o dată ulterioară. Măsurile nu pot fi menținute mai mult decât este strict necesar şi, în orice caz, sunt revocate la data la care deficiențele sunt remediate. Măsurile pot fi totuşi aplicate dincolo de termenul prevăzut la alin. (1) atât timp cât aceste deficiențe subzistă. Ca răspuns la progresele realizate de noul stat membru în cauză în remedierea deficiențelor identificate, Comisia poate adapta în mod corespunzător măsurile luate, după consultarea statelor membre. Comisia informează Consiliul cu suficient timp înaintea revocării regulamentelor şi deciziilor pentru stabilirea măsurilor de salvgardare şi ține seama întocmai de orice observații formulate în acest sens de către Consiliu.

ARTICOLUL 39

(1) În cazul în care, în temeiul urmăririi continue de către Comisie a îndeplinirii angajamentelor asumate de Bulgaria şi România în contextul negocierilor de aderare, şi în special în temeiul rapoartelor Comisiei în această privință, există dovezi clare că stadiul pregătirii pentru adoptarea şi aplicarea acquis-ului în Bulgaria sau România este de asemenea natură încât există un risc semnificativ ca, într-un număr important de domenii, oricare dintre aceste state să fie în mod evident nepregătit să îndeplinească obligațiile care decurg din calitatea de membru la data aderării, 1 ianuarie 2007, Consiliul poate să hotărască în unanimitate, la recomandarea Comisiei, ca data aderării statului respectiv să fie amânată cu un an, până la 1 ianuarie 2008.

(2) Fără a aduce atingere alin. (1), Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Comisiei, poate să ia decizia prevăzută la alin. (1) cu privire la România în cazul în care sunt constatate deficiențe semnificative în îndeplinirea de către România a unuia sau mai multora dintre angajamentele şi cerințele enumerate în anexa IX punctul I.

(3) Fără a aduce atingere alin. (1) şi sub rezerva dispozițiilor art. 37, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea

Comisiei şi după o evaluare amănunţită efectuată în toamna anului 2005 a progreselor realizate de România în domeniul politicii de concurenţă, poate să adopte decizia prevăzută la alin. (1) cu privire la România în cazul în care se constată deficienţe semnificative în îndeplinirea de către România a obligaţiilor asumate în temeiul Acordului european de asociere[935] sau a unuia ori mai multora dintre angajamentele şi cerinţele enumerate în anexa IX, punctul II.

(4) În cazul unei decizii adoptate în temeiul alin. (1), (2) sau (3), Consiliul hotărăşte de îndată, cu majoritate calificată, adaptările prezentului protocol, inclusiv ale anexelor şi apendicelor acestuia, devenite absolut necesare ca urmare a deciziei de amânare.

.....

[935] Acordul european de instituire a asocierii între Comunităţile Economice Europene şi statele membre ale acestora, pe de o parte, şi România, pe de altă parte (JO L 357, 31.12.1994, p. 2).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Lista dispozițiilor *acquis*-ului Schengen, astfel cum este acesta integrat în cadrul Uniunii Europene, şi ale actelor adoptate în temeiul acestuia sau conexe acestuia, care urmează să devină obligatorii şi aplicabile pe teritoriul noilor state membre de la data aderării

[menționată la art. 4 alin. (1) din Protocol]

(1) Acordul între guvernele statelor Uniunii Economice Benelux, al Republicii Federale Germania şi al Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, semnat la Schengen la 14 iunie 1985[936].

(2) Următoarele dispoziții ale Convenției semnate la Schengen la 19 iunie 1990[937] de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, Actul final al acestei convenții şi declarațiile comune care fac trimitere la aceasta, modificate de unele dintre actele enumerate la alin. (8) de mai jos:

Articolul 1, în măsura în care se referă la dispozițiile prezentului alineat; art. 3-7, cu excepția art. 5 alin. (1) lit. (d); art. 13; art. 26 şi 27; art. 39; art. 44-59; art. 61-63; art. 65-69; art. 71-73; art. 75 şi 76; art. 82; art. 91; art. 126-130, în măsura în care se referă la dispozițiile prezentului alineat şi art. 136; declarațiile comune 1 şi 3 din Actul final.

(3) Următoarele dispoziții ale acordurilor de aderare la Convenția semnată la Schengen la 19 iunie 1990 de punere în aplicare a

---

* Anexată Tratatului de aderare.

[936] JO L 239, 22.9.2000, pag. 13.

[937] JO L 239, 22.9.2000, pag. 19, convenție astfel cum a fost modificată ultima dată prin Regulamentul Consiliului (CE) nr. 871/2004 (JO L 162, 30.4.2004, pag. 29).

Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, actele finale ale acestora şi declaraţiile aferente, astfel cum au fost modificate de unele dintre actele enumerate în alin. 8 de mai jos:

(a) Acordul privind aderarea Republicii Italiene, semnat la 27 noiembrie 1990:
   – articolul 4;
   – Declaraţia comună 1 din partea II a Actului final;

(b) Acordul privind aderarea Regatului Spaniei, semnat la 25 iunie 1991:
   – articolul 4;
   – Declaraţia comună 1 din partea II a Actului final;
   – Declaraţia 2 din partea III a Actului final;

(c) Acordul privind aderarea Republicii Portugheze, semnat la 25 iunie 1991:
   – articolele 4, 5 şi 6;
   – Declaraţia comună 1 din partea II a Actului final;

(d) Acordul privind aderarea Republicii Elene, semnat la 6 noiembrie 1992:
   – articolele 3, 4 şi 5;
   – Declaraţia comună 1 din partea II a Actului final;
   – Declaraţia 2 din partea III a Actului final;

(e) Acordul privind aderarea Republicii Austria, semnat la 28 aprilie 1995:
   – articolul 4;
   – Declaraţia comună 1 din partea II a Actului final;

(f) Acordul privind aderarea Regatului Danemarcei, semnat la 19 decembrie 1996:
   – articolul 4, articolul 5 alin. (2) şi articolul 6;
   – Declaraţiile comune 1 şi 3 din partea II a Actului final;

(g) Acordul privind aderarea Republicii Finlanda, semnat la 19 decembrie 1996:
   – articolele 4 şi 5;
   – Declaraţiile comune 1 şi 3 din partea II a Actului final;
   – Declaraţia Guvernului Republicii Finlanda privind Insulele Åland din partea III a Actului final;

(h) Acordul privind aderarea Regatului Suediei, semnat la 19 decembrie 1996:
- articolele 4 şi 5;
- Declaraţiile comune 1 şi 3 din partea II a Actului final.

(4) Următoarele acorduri încheiate de către Consiliu în conformitate cu art. 6 din Protocolul Schengen:

- Acordul încheiat la 18 mai 1999 între Consiliul Uniunii Europene şi Republica Islanda şi Regatul Norvegiei privind asocierea acestora din urmă la transpunerea, punerea în aplicare şi dezvoltarea *acquis*-ului Schengen, inclusiv a anexelor Actului final, declaraţiilor şi schimburilor de scrisori alăturate acestuia[938], aprobat prin Decizia Consiliului 1999/439/CE[939];

- Acordul încheiat la 30 iunie 1999 între Consiliul Uniunii Europene şi Republica Irlanda şi Regatul Norvegiei cu privire la definirea drepturilor şi obligaţiilor în raporturile dintre Irlanda şi Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, pe de o parte, şi Republica Islanda şi Regatul Norvegiei, pe de alta, în materia *acquis*-ului Schengen care se aplică acestor state[940], aprobat prin Decizia Consiliului 2000/29/CE[941];

- Acordul semnat la 25 octombrie 2004 între Consiliul Uniunii Europene şi Confederaţia Elveţiană privind asocierea Confederaţiei Elveţiene la transpunerea, punerea în aplicare şi dezvoltarea *acquis*-ului Schengen[942].

(5) Dispoziţiile următoarelor decizii ale Comitetului Executiv instituit prin Convenţia semnată la Schengen la 19 iunie 1990 de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, modificate de unele dintre actele enumerate la alin. (8) de mai jos:

- SCH/Com-ex (93) 10 Decizia Comitetului Executiv din 14 decembrie 1993 privind declaraţiile miniştrilor şi secretarilor de stat;

---

[938] JO L 176, 10.7.1999, pag. 36.
[939] JO L 176, 10.7.1999, pag. 35.
[940] JO L 15, 20.1.2000, pag. 2.
[941] JO L 15, 20.1.2000, pag. 1.
[942] Atât timp cât acest acord nu este încă încheiat, atât timp cât se aplică provizoriu.

- SCH/Com-ex (93) 14 Decizia Comitetului Executiv din 14 decembrie 1993 privind îmbunătățirea practicii cooperării judiciare în materia combaterii traficului de droguri;

- SCH/Com-ex (94) 16 rev. Decizia Comitetului Executiv din 21 noiembrie 1994 privind achiziționarea ştampilelor comune de intrare şi ieşire;

- SCH/Com-ex (94) 28 rev. Decizia Comitetului Executiv din 22 decembrie 1994 privind certificatul de autorizare a transportului de droguri şi substanțe psihotrope, prevăzut la art. 75;

- SCH/Com-ex (94) 29 rev. 2 Decizia Comitetului Executiv din 22 decembrie 1994 privind intrarea în vigoare a Convenției de punere în aplicare a Acordului Schengen din 19 iunie 1990;

- SCH/Com-ex (95) 21 Decizia Comitetului Executiv din 20 decembrie 1995 privind schimbul rapid, între statele Schengen, de date statistice şi concrete privind eventuale disfuncții la frontierele externe;

- SCH/Com-ex (98) 1 rev. 2 Decizia Comitetului Executiv din 21 aprilie 1998 privind activitățile Grupului Operativ, în măsura în care aceasta se referă la dispozițiile alin. (2) de mai sus;

- SCH/ Com-ex (98) 26 def. Decizia Comitetului Executiv din 16 septembrie 1998 privind înființarea Comitetului permanent pentru evaluarea şi punerea în aplicare a dispozițiilor Schengen;

- SCH/Com-ex (98) 35 rev. 2 Decizia Comitetului Executiv din 16 septembrie 1998 privind transmiterea Manualului comun statelor candidate la UE;

- SCH/Com-ex (98) 37 def. 2 Decizia Comitetului Executiv din 27 octombrie 1998 privind adoptarea unor măsuri de combatere a imigrării ilegale, în măsura în care aceasta se referă la dispozițiile alin. (2) de mai sus;

- SCH/Com-ex (98) 51 rev. 3 Decizia Comitetului Executiv din 16 decembrie 1998 privind cooperarea polițienească transfrontalieră în materia prevenirii şi depistării infracțiunilor;

- SCH/Com-ex (98) 52 Decizia Comitetului Executiv din 16 decembrie 1998 privind Broşura cu privire la cooperarea polițienească transfrontalieră, în măsura în care aceasta se referă la dispozițiile alin. (2) de mai sus;

- SCH/Com-ex (98) 57 Decizia Comitetului Executiv din 16 decembrie 1998 privind introducerea unui formular armonizat pentru invitații, declarații de garanție şi atestări de cazare;

- SCH/Com-ex (98) 59 rev. Decizia Comitetului Executiv din 16 decembrie 1998 privind detaşarea coordonată a consilierilor în materie de documente;

- SCH/Com-ex (99) 1 rev. 2 Decizia Comitetului Executiv din 28 aprilie 1999 privind normele în materie de stupefiante;

- SCH/Com-ex (99) 6 Decizia Comitetului Executiv din 28 aprilie 1999 privind *acquis*-ul Schengen în materie de telecomunicații;

- SCH/Com-ex (99) 7 rev. 2 Decizia Comitetului Executiv din 28 aprilie 1999 privind ofițerii de legătură;

- SCH/Com-ex (99) 8 rev. 2 Decizia Comitetului Executiv din 28 aprilie 1999 privind principiile generale care reglementează plata informatorilor;

- SCH/Com-ex (99) 10 Decizia Comitetului Executiv din 28 aprilie 1999 privind traficul ilegal de arme de foc;

- SCH/Com-ex (99) 13 Decizia Comitetului Executiv din 28 aprilie 1999 privind versiunile definitive ale Manualului comun şi ale Instrucțiunilor consulare comune:

– anexele 1-3, 7, 8 şi 15 ale Instrucțiunilor consulare comune;

– Manualul comun, în măsura în care acesta se referă la dispozițiile alin. (2) de mai sus, inclusiv anexele 1, 5, 5A, 6, 10 şi 13.

- SCH/Com-ex (99) 18 Decizia Comitetului Executiv din 28 aprilie 1999 privind îmbunătățirea cooperării polițieneşti în materie de prevenire şi depistare a infracțiunilor.

(6) Următoarele declarații ale Comitetului Executiv instituit prin Convenția semnată la Schengen la 19 iunie 1990 de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, în măsura în care acestea se referă la dispozițiile alin. (2) de mai sus:

- SCH/Com-ex (96) decl. 6 rev. 2 Declarația Comitetului Executiv din 26 iunie 1996 privind extrădarea;

- SCH/Com-ex (97) decl. 13 rev. 2 Declarația Comitetului Executiv din 9 februarie 1998 privind răpirea de minori.

(7) Următoarele decizii ale Grupului Central instituit prin Convenția semnată la Schengen la 19 iunie 1990 de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, în măsura în care acestea se referă la dispozițiile alin. (2) de mai sus:

- SCH/C (98) 117 Decizia Grupului Central din 27 octombrie 1998 privind adoptarea unor măsuri de combatere a imigrării ilegale;
- SCH/C (99) 25 Decizia Grupului Central din 22 martie 1999 privind principiile generale care reglementează plata informatorilor.

(8) Următoarele acte întemeiate pe *acquis*-ul Schengen sau conexe în alt mod acestuia:

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1683/95 din 29 mai 1995 de instituire a modelului uniform de viză (JO L 164, 14.7.1995, pag. 1);
- Decizia Consiliului 1999/307/CE din 1 mai 1999 de stabilire a modalităților de integrare a Secretariatului Schengen în cadrul Secretariatul General al Consiliului (JO L 119, 7.5.1999, pag. 49);
- Decizia Consiliului 1999/435/CE din 20 mai 1999 privind definirea *acquis*-ului Schengen în scopul stabilirii, în conformitate cu dispozițiile relevante din Tratatul de instituire a Comunității Europene şi din Tratatul privind Uniunea Europeană, a temeiului juridic pentru fiecare din dispozițiile sau deciziile care constituie *acquis*-ul Schengen (JO L 176, 10.7.1999, pag. 1);
- Decizia Consiliului 1999/436/CE din 20 mai 1999 de stabilire, în conformitate cu dispozițiile relevante din Tratatul de instituire a Comunității Europene şi din Tratatul privind Uniunea Europeană, a temeiului juridic pentru fiecare dintre dispozițiile sau deciziile care constituie *acquis*-ul Schengen (JO L 176, 10.7.1999, pag. 17);
- Decizia Consiliului 1999/437/CE din 17 mai 1999 privind anumite modalități de aplicare a Acordului încheiat între Consiliul Uniunii Europene şi Republica Islanda şi Regatul Norvegiei în ceea ce privește asocierea acestor două state la punerea în aplicare, asigurarea respectării şi dezvoltarea *acquis*-ului Schengen (JO L 176, 10.7.1999, pag. 31);

- Decizia Consiliului 1999/848/CE din 13 decembrie 1999 privind aplicarea integrală a *acquis*-ului Schengen pe teritoriul Greciei (JO L 327, 21.12.1999, pag. 58);

- Decizia Consiliului 2000/365/CE din 29 mai 2000 privind cererea Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord de a participa la punerea în aplicare a unora dintre dispoziţiile *acquis*-ului Schengen (JO L 131, 1.6.2000, pag. 43);

- Decizia Consiliului 2000/586/JAI din 28 septembrie 2000 de instituire a unei proceduri de modificare a art. 40 alin. (4) şi (5), a art. 41 alin. (7) şi a art. 65 alin. (2) din Convenţia de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele externe comune (JO L 248, 3.10.2000, pag. 1);

- Decizia Consiliului 2000/751/CE din 30 noiembrie 2000 privind declasificarea anumitor părţi din Manualul comun adoptat de Comitetul Executiv instituit prin Convenţia de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 (JO L 303, 2.12.2000, pag. 29);

- Decizia Consiliului 2000/777/CE din 1 decembrie 2000 privind punerea în aplicare a *acquis*-ului Schengen pe teritoriul Danemarcei, Finlandei, Suediei, precum şi pe teritoriul Islandei şi Norvegiei (JO L 309, 9.10.2000, pag. 24);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 539/2001 din 15 martie 2001 de stabilire a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi trebuie să deţină viză pentru trecerea frontierelor externe ale statelor membre şi a listei ţărilor terţe ai căror resortisanţi sunt scutiţi de această obligaţie (JO L 81, 21.3.2001, pag. 1);

- Regulamentul Consiliului nr. 789/2001/CE din 24 aprilie 2001 care rezervă Consiliului competenţele de execuţie în ceea ce priveşte anumite norme metodologice şi proceduri de examinare a cererilor de viză (JO L 116, 26.4.2001, pag. 2);

- Regulamentul Consiliului nr. 790/2001/CE din 24 aprilie 2001 care rezervă Consiliului competenţele de execuţie în ceea ce priveşte anumite norme metodologice şi proceduri de realizare a controlului şi supravegherii frontierelor (JO L 116, 26.4.2001, pag. 5);

- Decizia Consiliului 2001/329/CE din 24 aprilie 2001 de actualizare a părții VI şi a anexelor 3, 6 şi 13 la Instrucțiunile consulare comune şi a anexelor 5(a), 6(a) şi 8 la Manualul comun (JO L 116, 26.4.2001, pag. 32), în măsura în care aceasta se referă la anexa 3 la Instrucțiunile consulare comune şi la anexa 5(a) la Manualul comun;

- Directiva Consiliului 2001/51/CE din 28 iunie 2001 de completare a dispozițiilor art. 26 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 (JO L 187, 10.7.2001, pag. 45);

- Decizia Consiliului 2001/886/JAI din 6 decembrie 2001 privind dezvoltarea Sistemului de Informații Schengen din a doua generație (SIS II) (JO L 328, 13.12.2001, pag. 1);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2414/2001 din 7 decembrie 2001 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 539/2001 de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe ale statelor membre şi a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt scutiți de această obligație (JO L 327, 12.12.2001, pag. 1);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2424/2001 din 6 decembrie 2001 privind dezvoltarea Sistemului de Informații Schengen din a doua generație (SIS II) (JO L 328, 13.12.2001, pag. 4);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 333/2002 din 18 februarie 2002 de stabilire a unui model uniform de formular pentru aplicarea unei vize eliberate de statele membre titularilor unui document de călătorie nerecunoscut de către statul membru care emite formularul respectiv (JO L 53, 23.2.2002, pag. 4);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 334/2002 din 18 februarie 2002 de modificare a Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1683/95 de instituire a unui model uniform de viză (JO L 53, 23.2.2002, pag. 7);

- Decizia Consiliului 2002/192/CE din 28 februarie 2002 privind cererea Irlandei de a participa la punerea în aplicare a unora dintre dispozițiile *acquis*-ului Schengen (JO L 64, 7.3.2002, pag. 20);

- Decizia Consiliului 2002/352/CE din 25 aprilie 2002 privind revizuirea Manualului comun (JO L 123, 9.5.2002, pag. 47);

- Decizia Consiliului 2002/353/CE din 25 aprilie 2002 privind declasificarea părții II din Manualul comun adoptat de Comitetul Executiv instituit prin Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 (JO L 123, 9.5.2002, pag. 49);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1030/2002 din 13 iunie 2002 de instituire a unui model uniform de permis de şedere pentru resortisanții țărilor terțe (JO L 157, 15.6.2002, pag. 1);

- Decizia Consiliului 2002/587/CE din 12 iulie 2002 privind revizuirea Manualului comun (JO L 187, 16.7.2002, pag. 50);

- Decizia-cadru a Consiliului 2002/946/JAI din 28 noiembrie 2002 privind consolidarea cadrului penal pentru a preveni facilitarea intrării, tranzitului şi şederii neautorizate (JO L 328, 5.12.2002, pag. 1);

- Directiva Consiliului 2002/90/CE din 28 noiembrie 2002 de definire a facilitării intrării, tranzitului şi şederii neautorizate (JO L 328, 5.12.2002, pag. 17);

- Decizia Consiliului 2003/170/JAI din 27 februarie 2003 privind utilizarea în comun a ofițerilor de legătură trimişi în străinătate de instituțiile de aplicare a legii ale statelor membre (JO L 67, 12.3.2003, pag. 27);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 453/2003 din 6 martie 2003 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 539/2001 de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe ale statelor membre şi a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt scutiți de această obligație (JO L 69, 13.3.2003, pag. 10);

- Decizia Consiliului 2003/725/JAI din 2 octombrie 2003 de modificare a dispozițiilor art. 40 alin. (1) şi (7) din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune (JO L 260, 11.10.2003, pag. 37);

- Directiva Consiliului 2003/110/CE din 25 noiembrie 2003 privind sprijinul în cazurile de tranzit în scopul expulzării pe calea aerului (JO L 321, 6.12.2003, pag. 26);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 377/2004 din 19 februarie 2004 de constituire a rețelei de ofițeri de legătură în materie de imigrare (JO L 64, 2.3.2004, pag. 1);

- Decizia Consiliului 2004/466/CE din 29 aprilie 2004 de modificare a Manualului comun în sensul prevederii efectuării controalelor de frontieră specializate privind minorii însoțiți (JO L 157, 30.4.2004, pag. 136);

- Directiva Consiliului 2004/82/CE din 29 aprilie 2004 privind obligația transportatorilor de a comunica date privind pasagerii (JO L 261, 6.8.2004, pag. 24);

- Decizia Consiliului 2004/573/CE din 29 aprilie 2004 privind organizarea de zboruri comune pentru expulzarea de pe teritoriul a două sau mai multe state membre a resortisanților țărilor terțe care fac obiectul măsurilor individuale de expulzare (JO L 261, 6.8.2004, pag. 28);

- Decizia Consiliului 2004/574/CE din 29 aprilie 2004 de modificare a Manualului comun (JO L 261, 6.8.2004, pag. 36);

- Decizia Consiliului 2004/512/CE din 8 iunie 2004 de constituire a Sistemului de Informații privind Vizele (SIV) (JO L 213, 15.6.2004, pag. 5);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2007/2004 din 26 octombrie 2004 de constituire a Agenției europene pentru gestionarea cooperării operative la frontierele externe ale statelor membre ale Uniunii Europene (JO L 349, 25.11.2004, pag. 1);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2133/2004 din 13 decembrie 2004 privind obligația autorităților competente ale statelor membre de a ştampila cu regularitate documentele de călătorie ale resortisanților țărilor terțe în momentul trecerii de către aceştia a frontierelor externe ale statelor membre, precum şi de modificare a dispozițiilor Convenției pentru aplicarea Acordului Schengen şi a Manualului comun adoptat în acest scop (JO L 369, 16.12.2004, pag. 5);

- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2252/2004 din 13 decembrie 2004 privind standardele referitoare la elementele de securitate şi datele biometrice cuprinse în paşapoartele şi documentele de călătorie eliberate de statele membre (JO L 385, 29.12.2004, pag. 1);

.....

DECLARAȚII

A. DECLARAȚIA COMUNĂ A ACTUALELOR STATE MEMBRE

1. DECLARAȚIA COMUNĂ PRIVIND LIBERA CIRCULAȚIE A LUCRĂTORILOR: BULGARIA

Uniunea Europeană evidențiază puternicele elemente de diversitate şi flexibilitate în regimul liberei circulații a lucrătorilor. Statele membre urmăresc să acorde un acces sporit pe piața forței de muncă resortisanților bulgari în conformitate cu dreptul intern, pentru a accelera apropierea *acquis*-ului. În consecință, şansele de angajare în Uniunea Europeană a resortisanților bulgari ar trebui să sporească semnificativ după aderarea Bulgariei. De asemenea, statele membre UE valorifică la maxim regimul propus pentru a se trece cât mai repede la aplicarea deplină a *acquis*-ului în domeniul liberei circulații a lucrătorilor.

2. DECLARAȚIA COMUNĂ PRIVIND LEGUMINOASELE PENTRU BOABE: BULGARIA

Cu privire la leguminoasele pentru boabe, pentru calcularea plafonului național al Bulgariei în anexa VIIIA la Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 din 29 septembrie 2003 (JO L 270, 21.10.2003, pag. 1) a fost luată în considerare o suprafață de 18 047 ha.

3. DECLARAȚIA COMUNĂ PRIVIND LIBERA CIRCULAȚIE A LUCRĂTORILOR: ROMÂNIA

Uniunea Europeană evidențiază puternicele elemente de diversitate şi flexibilitate în regimul liberei circulații a lucrătorilor. Statele membre urmăresc să acorde un acces sporit pe piața forței de muncă resortisanților români în conformitate cu dreptul intern, pentru a accelera apropierea *acquis*-ului. În consecință, şansele de angajare în

Uniunea Europeană a resortisanților români ar trebui să sporească semnificativ după aderarea României. De asemenea, statele membre UE vor valorifica la maxim regimul propus pentru a se trece cât mai repede la aplicarea deplină a *acquis*-ului în domeniul liberei circulații a lucrătorilor.

4. DECLARAȚIA COMUNĂ PRIVIND DEZVOLTAREA RURALĂ: BULGARIA ŞI ROMÂNIA

Cu privire la creditele de angajament pentru dezvoltare rurală acordate prin FEOGA, secțiunea Garantare pentru Bulgaria şi România **pe o perioadă** de trei ani **între** 2007-2009, prevăzută la art. 33 alin. (2) din Protocolul de aderare şi la art. 34 alin. (2) din Actul de aderare, Uniunea menționează că sunt preconizate următoarele alocări de fonduri:

(*milioane EUR, prețuri din 2004*)

	2007	2008	2009	2007-2009
Bulgaria	183	244	306	733
România	577	770	961	2 308
Total	760	1 014	1 267	3 041

Fondurile alocate pentru dezvoltarea rurală a Bulgariei şi a României după perioada de trei ani 2007-2009 vor avea la bază aplicarea normelor în vigoare sau a normelor care decurg din orice reformă a politicii care are loc între timp.

B. DECLARAȚIA COMUNĂ A ACTUALELOR STATE MEMBRE ŞI A COMISIEI: BULGARIA ŞI ROMÂNIA

5. DECLARAȚIA COMUNĂ PRIVIND PREGĂTIRILE BULGARIEI ŞI ALE ROMÂNIEI PENTRU ADERARE

Uniunea Europeană va continua să urmărească îndeaproape pregătirile şi realizările Bulgariei şi României, inclusiv punerea efectivă în aplicare a angajamentelor asumate în toate domeniile *acquis*-ului.

Uniunea Europeană reaminteşte Concluziile Preşedinţiei adoptate de Consiliul European din 16-17 decembrie 2004, în special cele cuprinse la punctele 8 şi 12, subliniind că, în cazul României, se va acorda o atenţie deosebită pregătirii în domeniul justiţiei şi afacerilor interne, al concurenţei şi al mediului şi că, în cazul Bulgariei, se va acorda o atenţie deosebită pregătirii în domeniul justiţiei şi afacerilor interne. Comisia va continua să prezinte rapoarte anuale privind progresele înregistrate de Bulgaria şi România în vederea aderării, însoţite de recomandări, dacă este cazul. Uniunea Europeană reaminteşte că în clauzele de salvgardare sunt prevăzute măsuri privind soluţionarea unor probleme grave care pot apărea înainte de aderare sau în termen de trei ani de la aderare, după caz.

C. DECLARAŢIA COMUNĂ A DIFERITELOR ACTUALE STATE MEMBRE

6. DECLARAŢIA COMUNĂ A REPUBLICII FEDERALE GERMANIA ŞI A REPUBLICII AUSTRIA PRIVIND LIBERA CIRCULAŢIE A LUCRĂTORILOR: BULGARIA ŞI ROMÂNIA

Textul punctului 13 din măsurile tranzitorii privind libera circulaţie a lucrătorilor în conformitate cu Directiva 96/71/CE în anexele VI şi VII la Protocolul de aderare şi, respectiv, la Actul de aderare se înţelege de Republica Federală Germania şi de către Republica Austria, în acord cu Comisia, în sensul că, dacă este cazul, expresia „anumite regiuni" se poate referi, de asemenea, la întregul teritoriu naţional.

D. DECLARAŢIA REPUBLICII BULGARIA

7. DECLARAŢIA REPUBLICII BULGARIA PRIVIND UTILIZAREA ALFABETULUI CHIRILIC ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE

Prin recunoaşterea limbii bulgare ca limbă autentică a tratatelor, precum şi ca o limbă oficială şi de lucru a instituţiilor Uniunii Europene, alfabetul chirilic va deveni unul dintre cele trei alfabete oficiale utilizate în Uniunea Europeană. Această parte semnificativă a patrimoniului cultural al Europei reprezintă o contribuţie specială a Bulgariei la diversitatea lingvistică şi culturală a Uniunii.

Anexa nr. 8

PERIOADE DE TRANZIȚIE ȘI DEROGĂRI OBȚINUTE DE ROMÂNIA[943]

Capitolul 3 – Libera circulație a serviciilor

- România a obținut o perioadă de tranziție de cinci ani, până la 1 ianuarie 2012, pentru transpunerea Directivei nr. 97/9/CE, privind schemele de compensare a investitorilor. Nivelul minim al compensărilor va ajunge la minim 20.000 euro la finalul perioadei de tranziție (dacă investiția a depășit această sumă).

Capitolul 4 – Libera circulație a capitalurilor

- România a obținut o perioadă de tranziție de 7 ani pentru achiziționarea de teren agricol, păduri și teren forestier de către cetățenii UE și SEE (Spațiul Economic European);

- România a obținut o perioadă de tranziție de 5 pentru dreptul de achiziție asupra terenului pentru reședința secundară.

Capitolul 6 – Concurența

România a obținut o perioadă de tranziție pentru aplicarea scutirilor de taxe în zonele defavorizate.

- Pentru investitorii care au dobândit certificatul de investitori în zonele defavorizate înainte de 1 iulie 2003, scutirea de la plata taxelor pentru investiții noi va fi aplicată pe durata existenței zonelor defavorizate:

- Pentru 3 zone defavorizate (Brad, Valea Jiului, Bălan) până la 31 decembrie 2008;

- Pentru 22 de zone defavorizate (Comăneşti, Bucovina, Altân Tepe, Filipeşti, Ceptura, Albeni, Schela, Motru Rovinari, Rusca Montană, Bocşa, Moldova Nouă-Anina, Baraolt, Apuseni, Ştei-Nucet, Borod Şuncuiuş-Dobreşti-Vadu Crişului, Popeşti-Derna-Aleşd, Ip,

[943] www.mae.ro

Hida-Surduc- Jibou-Bălan, Şărmăşag-Chiejd-Bobota, Baia Mare, Borşa Vişeu, Rodna) până la 31 decembrie 2009;

- Pentru 3 zone defavorizate (Cugir, Zimnicea, Copşa Mică) până la 31 decembrie 2010;

- Perioadă de tranziție până la 31 decembrie 2011 pentru aplicarea unor scutiri de la plata redevenței pentru zonele libere, pentru firmele care au semnat contracte comerciale cu Administrațiile Zonelor Libere înainte de 1 iulie 2002;

- Perioadă de tranziție pentru restructurarea sistemului siderurgic.

Capitolul 7 – Agricultura

- România a obținut o perioadă de tranziție de 3 ani, până la 31.12.2009, pentru modernizarea şi retehnologizarea unităților de tăiere şi alinierea la cerințele europene a unităților de procesare a cărnii (26 unități);

- România a obținut o perioadă de tranziție de 3 ani, până la 31.12.2009, pentru modernizarea şi retehnologizarea unităților de procesare a cărnii de pasăre (2 unități);

- România a solicitat şi a obținut o perioadă de tranziție de 3 ani, până la 31.12.2009, pentru modernizarea şi retehnologizarea unităților de procesare a laptelui (28 unități), precum şi pentru organizarea centrelor de colectare şi a celor de standardizare lapte.

- România a obținut o perioadă de tranziție de 3 ani, până la 31.12.2009, pentru conformarea la cerințele comunitare a fermelor de animale de lapte şi la calitatea laptelui crud obținut;

- România a obținut încadrarea în categorii a zonelor viti-vinicole;

- România a obținut o perioadă de tranziție de 8 ani, până la 31.12.2014 pentru defrişarea suprafețelor de 30.000 ha ocupate cu hibrizi interzişi şi replantarea acestora cu soiuri din specia *Vitis vinifera*, cu recunoaşterea dreptului de replantare;

- România a obținut drepturi suplimentare de plantare a viței de vie pentru vinuri de calitate cu denumire de origine controlată şi struguri de masă, de 1,5% din suprafața totală cultivată cu viță de vie;

- România a obținut dreptul de adăugare a zaharozei pentru îmbogățirea musturilor în zahăr în vederea ridicării potențialului alcoolic al vinurilor;

- România a obținut recunoaşterea şi protecția denumirilor de origine şi geografice pentru: 13 băuturi spirtoase din prune, respectiv „țuică", „horincă" şi „tur" şi 5 băuturi spirtoase din distilat de vin, respectiv „vinars";

- România a obținut recunoaşterea şi protecția denumirii de origine pentru băutura spirtoasă pălincă „palincă";

- România a obținut posibilitatea utilizării a 20% din fondurile destinate dezvoltării rurale pentru suplimentarea plăților directe. (top-up);

- România a obținut 3 ani, până la data de 31.12.2009 – pentru utilizarea produselor de protecție a plantelor omologate în prezent în România şi care conțin următoarele substanțe active incluse în Anexa I a Directivei 91/414/CEE: sulf, acetoclor, dimetoat şi respectiv 2 ani pentru substanța activa 2,4 D, cupru (sub forma de sulfat, oxiclorura sau hidroxid).

Capitolul 9 – Politica în domeniul transporturilor

- România a obținut o perioadă de tranziție de 4 ani, respectiv până la 31 decembrie 2010, pentru aplicarea, în ceea ce priveşte vehiculele româneşti care desfăşoară exclusiv activități de transport intern, a **impozitelor minime** prevăzute în anexa I la Directiva 1999/62;

- România a obținut o perioadă de tranziție pentru aplicarea integrală a prevederilor referitoare la **greutățile maxime** ale *Directivei 96/53*, care stabileşte dimensiunile maxime admise în traficul național şi internațional şi greutățile maxime admise în traficul internațional de 7 ani, până la 31 decembrie 2013. Perioada de tranziție este acordată pentru depăşirea greutății maxime pe axa motoare (nu şi pentru depăşirea greutății totale) şi se aplică pentru rețeaua de drumuri secundare nereabilitată. Sunt prevăzute următoarele suprataxe pentru vehiculele cu suspensie mecanică:

- între 10 şi 10,5 tone: 0.11 euro/km;
- între 10,5 şi 11 tone: 0.30 euro/km;
- între 11 şi 11,5 tone: 0.44 euro/km.

Pentru vehiculele cu suspensie pneumatică taxele vor fi cu cel puțin 25% mai reduse. Pentru rețeaua de tranzit principală nu a fost acordată perioadă de tranziție întrucât cea mai mare parte a rețelei respective va fi reabilitată până la data aderării;

- Uniunea Europeană a solicitat o perioadă de tranziție pentru Regulamentul EEC 3118/93 privind **cabotajul rutier**. Perioada de tranziție la cabotajul rutier este solicitată în aceeaşi formulă (3+2 ani) negociată cu Bulgaria, Polonia, Ungaria şi Cehia, țari care au cerut la rândul lor tranziții în domeniul transportului rutier. Statele care nu au solicitat tranziții au primit formula 2+2, cu excepția Maltei, Ciprului şi Sloveniei care, datorită pieței de transport de dimensiuni reduse, nu li s-a solicitat perioadă de tranziție. Perioada de tranziție presupune faptul că, în primii trei ani după aderare, transportatorii români nu vor avea acces la piața de transport rutier de marfă în actualele şi viitoarele state membre, care, la rândul lor, nu vor avea acces pe piața din România. Statele membre au posibilitatea de a prelungi interdicția accesului la cabotaj cu încă doi ani pe baza adresării unei notificări către Comisie. În lipsa notificării, piața se deschide automat. Pe durata perioadei de tranziție statele membre, pe baza acordurilor bilaterale, pot schimba autorizații de cabotaj, inclusiv liberalizarea integrală a cabotajului rutier. În cazuri urgente şi excepționale de puternică distorsiune pe piața internă de transport, un stat membru care a solicitat perioadă de tranziție poate invoca o clauză de salvgardare şi, cu notificarea Comisiei, poate suspenda aplicarea acquis-ului pe o perioadă determinată.

Capitolul 10 – Impozitarea

- România a obținut o perioadă de tranziție de 3 ani, până la 31 decembrie 2009, în vederea atingerii nivelului minim al accizelor la țigarete prevăzut de noul acquis prin Directiva Consiliului 2002/10/CE privind țigaretele;

- România a obținut o derogare de la aplicarea art. 24(2) din Directiva 77/388/EEC privind regimul special aplicabil micilor întreprinzători în ceea ce priveşte aplicarea pragului de impozitare de 35.000 Euro cifră de afaceri anuală pentru plătitorii de TVA;

- România a obținut o derogare – potrivit art. 28 alin. 3 (b) şi Anexei F pct. 17 – pentru aplicarea scutirii cu drept de deducere a transportului internațional de persoane;

- România a obținut o derogare pentru acordarea unui regim special pentru accizarea băuturilor alcoolice distilate din fructe, obținute de fermieri şi destinate autoconsumului, echivalent a 50 litri băuturi spirtoase /gospodărie/an, cu concentrație de 40% în volum, prin aplicarea unei cote de 50% din acciza standard aplicată în România;

Pentru transpunerea prevederilor Directivei 96/2003/CE privind restructurarea cadrului comunitar pentru impozitarea produselor energetice şi a electricității, România solicită următoarele perioade de tranziție:

- pentru benzină fără plumb: o perioadă de tranziție de 4 ani de la data aderării, respectiv până la data de 1.01.2011, de la aplicarea art. 7(1) în ceea ce priveşte aplicarea nivelului minim de accizare stabilit în Anexa I - Tabelul A din directivă;

- pentru motorină folosită drept carburant pentru maşini: o perioadă de tranziție de 6 ani de la data aderării, respectiv până la data de 1.01.2013, de la aplicarea art. 7(1) în ceea ce priveşte aplicarea nivelului minim de accizare stabilit în Anexa I - Tabelul A din directivă;

- pentru gaz natural utilizat în scopuri necomerciale: o perioadă de tranziție de 3 ani de la data aderării, respectiv până la data de 1.01.2010, de la aplicarea art. 9(1) în ceea ce priveşte aplicarea nivelului minim de accizare stabilit în Anexa I - Tabelul C din directivă;

- pentru păcură: o perioadă de tranziție de 2 ani de la data aderării, respectiv până la data de 1.01.2009, de la aplicarea art. 9(1) în ceea ce priveşte aplicarea nivelului minim de accizare stabilit în Anexa I - Tabelul C din directivă, pentru păcura care nu e utilizată în rețeaua de termoficare;

- pentru păcură: o perioadă de tranziție de 3 ani de la data aderării, respectiv până la data de 1.01.2010, de la aplicarea art. 9(1) în ceea ce priveşte aplicarea nivelului minim de accizare stabilit în Anexa I – Tabelul C din directivă, pentru păcura utilizată pentru

furnizarea energiei termice livrate populației prin sisteme centralizate de încălzire urbană (termoficare);

- pentru electricitate folosită în scopuri comerciale şi necomerciale: o perioadă de tranziție de 3 ani de la data aderării, respectiv până la data de 1.01.2010, de la aplicarea art. 9(1) în ceea ce priveşte aplicarea nivelului minim de accizare stabilit în Anexa I - Tabelul C din directivă;

- În ceea ce priveşte directiva nr. 49/2003/CE, privind un sistem comun de impozitare aplicabil plăților de dobândă şi de redevențe efectuate între companii asociate din diferite State Membre, România solicită o perioadă de tranziție de 4 ani, de la aplicarea art. 1 din directivă, respectiv până la data de 31.12.2010.

Capitolul 14 – Energia

România a obținut o derogare şi o perioadă de tranziție referitoare la obligația menținerii unor stocuri minime de țiței şi produse petroliere pentru 90 de zile, astfel:

- O derogare de 25% din nivelul stocului minim de petrol, întrucât România este țară producătoare de petrol şi, în prezent, consumul este acoperit în proporție de cca. 50% din producția internă. Astfel, România va asigura un stoc minim corespunzător consumului pe 67,5 zile, față de 90 de zile, cât prevede acquis-ul;

- O perioadă de tranziție de 5 ani de la momentul aderării, pentru constituirea stocului minim, respectiv până la 31 decembrie 2011, dată la care România va atinge un nivel de stocare de 67,5 zile.

Capitolul 22 – Protecția mediului înconjurător

România a obținut perioade de tranziție pentru:

- Directiva 94/63/EC privind controlul emisiilor de compuşi organici volatili (COV) rezultați din depozitarea benzinei şi distribuția sa de la terminale la stațiile service:

  - între 1-3 ani perioadă de tranziție, până la 31 decembrie 2007, pentru mai multe sute de instalații.

- Directiva 94/62/EC privind ambalajele şi deşeurile de ambalaje, amendată de Directiva 2004/12/EC:

- 5 ani perioadă de tranziţie, până la 31 decembrie 2011, pentru atingerea unui nivel de 50% recuperare şi 15% pentru reciclarea plasticului;

- 5 ani perioadă de tranziţie, considerând 2008 ca an de referinţă, până în 31 decembrie 2013, pentru atingerea unui nivel de 60% recuperare globală şi 55% pentru reciclarea sticlei, conform directivei 94/62/EC;

- 3 ani perioadă de tranziţie, până la 31 decembrie 2011, pentru atingerea unui nivel de 15% de reciclare a lemnului.

- Directiva 2000/76/EC privind incinerarea deşeurilor:

- între 1-2 ani perioadă de tranziţie pentru mai multe zeci de instalaţii pentru incinerarea resturilor şi deşeurilor rezultate din activităţi medicale.

- Directiva 2002/96/EC privind deşeurile de echipamente electrice şi electronice:

- 2 ani perioadă de tranziţie, până la 31 decembrie 2008, pentru atingerea nivelului de colectare de 4 kg deşeuri electrice şi electronice/locuitor/an (art. 5.5);

- 2 ani perioadă de tranziţie, până la 31 decembrie 2008, pentru atingerea ţintelor de reciclare şi recuperare (art. 7.2);

- Directiva 76/464/EEC privind poluarea cauzată de anumite substanţe periculoase deversate în mediul acvatic al Comunităţii:

- perioadă de tranziţie de 3 ani (până la 31 decembrie 2009), pentru aplicarea integrală a prevederilor directivei, pentru substanţele periculoase – hexaclorbenzen (HCB), hexaclorbutadienă (HCBD), 1,2 – dichloretan, tricloretilenă, triclorbenzen, cadmiu şi mercur, Lindan – pentru mai multe zeci de combinate.

- Directiva 99/31/EC referitoare la depozitarea deşeurilor - până la 16 iulie 2017;

- Regulamentul nr. 259/93 privind controlul transportului deşeurilor în, dinspre şi înspre Comunitatea Europeană – până la 31 Decembrie 2015;

- Directiva nr. 91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane – până la 31 decembrie 2020;

- Directiva nr. 98/83/EC privind calitatea apei destinate consumului uman – până la 31 Decembrie 2015;

- Directiva nr. 96/61/EC privind prevenirea şi controlul integrat al poluării (IPPC) – până la 31 Decembrie 2015;

- Directiva Consiliului nr. 88/609/EEC privind limitarea emisiilor anumitor poluanți în atmosfera de la instalații mari de ardere (LCP) (amendată de Directiva 2001/80/EC) – până la 31 Decembrie 2013.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Legea nr. 309/2004[944] privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European (extrase)

.....

CAPITOLUL V
Dispoziții finale

Art. 14. – Decizia referitoare la acordarea sau refuzul eliberării primului permis de ședere în România trebuie să fie luată în termenul cel mai scurt, dar nu mai târziu de 6 luni de la formularea cererii. Persoana în cauză are dreptul să rămână provizoriu pe teritoriul României până la luarea deciziei de acordare sau de refuz a eliberării permisului de ședere.

Art. 15. – Taxele percepute pentru eliberarea sau prelungirea permiselor de ședere nu vor putea depăși nivelul taxelor percepute pentru eliberarea cărților de identitate pentru cetățenii români. Aceleași prevederi se aplică și documentelor necesare pentru eliberarea acestora.

Art. 16. – Dreptul de ședere acordat de autoritățile române competente este valabil pe întreg teritoriul României.

Art. 17. – (1) Prezenta lege transpune:

a) Directiva Consiliului nr. 64/221/CEE din 25 februarie 1964 privind coordonarea măsurilor speciale referitoare la circulația și șederea străinilor justificate de rațiuni de ordine publică, siguranță

[944] Publicată în M. Of. nr. 593 din 1 iulie 2004.

publică şi sănătate publică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. P 56 din 04.04.1964;

b) Directiva Consiliului nr. 72/194/CEE din 18 mai 1972 privind extinderea domeniului de aplicare a Directivei din 25 februarie 1964 privind coordonarea măsurilor speciale referitoare la circulația şi şederea cetățenilor străini justificate de rațiuni de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică asupra lucrătorilor care-şi exercită dreptul de a rămâne pe teritoriul unui stat membru după ce au fost angajați în statul respectiv, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 121 din 26.05.1972;

c) Directiva Consiliului nr. 73/148/CEE din 21 mai 1973 privind eliminarea restricțiilor de circulație şi rezidență a resortisanților statelor membre în cadrul Comunității referitor la stabilirea şi prestarea de servicii, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 172 din 28.06.1973;

d) Directiva Consiliului nr. 75/34/CEE din 17 decembrie 1974 privind dreptul resortisanților unui stat membru de a rămâne pe teritoriul unui alt stat membru după desfăşurarea pe acest teritoriu a unor activități independente, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 14 din 20.01.1975;

e) Directiva Consiliului nr. 75/35/CEE din 17 decembrie 1974 de extindere a obiectului Directivei nr. 64/221/CEE privind coordonarea măsurilor speciale referitoare la circulația şi şederea străinilor justificate de rațiuni de ordine publică, siguranță publică şi sănătate publică, pentru a include resortisanți ai unui stat membru care exercită dreptul de a rămâne pe teritoriul unui alt stat membru după desfăşurarea pe acest teritoriu a unei activități independente, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 14 din 20.01.1975;

f) Directiva Consiliului nr. 90/364/CEE din 28 iunie 1990 privind dreptul de şedere, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 180 din 13.07.1990;

g) Directiva Consiliului nr. 90/365/CEE din 28 iunie 1990 privind dreptul de şedere al persoanelor angajate şi al celor care exercită activități independente, care şi-au încetat activitatea profesională,

publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 180 din 13.07.1990;

h) Directiva Consiliului nr. 93/96/CEE din 29 octombrie 1993 privind dreptul de şedere al persoanelor aflate la studii, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 317 din 18.12.1993;

i) parțial Directiva Consiliului nr. 68/360/CEE din 15 octombrie 1968 privind eliminarea restricțiilor referitoare la circulație şi şedere în interiorul Comunității pentru lucrătorii din statele membre şi familiile lor, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 257 din 19.10.1968.

(2) Pentru a asigura aplicarea normelor comunitare de la data aderării, prezenta lege preia dispozițiile următoarelor regulamente:

a) Regulamentul nr. 1.251/70 EEC din 29 iunie 1970 privind dreptul lucrătorilor de a rămâne pe teritoriul unui stat membru după ce au fost angajați în acel stat, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 142 din 30.06.1970;

b) parțial Regulamentul Consiliului nr. 1.612/68/CEE din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în interiorul Comunității, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 257 din 19.10.1968.

Art. 18. – Prezenta lege va intra în vigoare la data aderării României la Uniunea Europeană.

Art. 19. – La intrarea în vigoare a prezentei legi, dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, încetează să se mai aplice cetățenilor din statele membre ale Uniunii Europene şi Spațiului Economic European şi membrilor de familie ai acestora.

BCU IAŞI

COD DE BUNĂ CONDUITĂ ADMINISTRATIVĂ PENTRU PERSONALUL COMISIEI EUROPENE ÎN RELAȚIILE SALE CU PUBLICUL[945]

Serviciu de calitate

Comisia şi personalul său au datoria să servească interesul comunitar şi, în consecință, interesul public.

Publicul este îndreptățit să aştepte un serviciu de calitate şi o administrație transparentă, accesibilă şi corect organizată.

Un serviciu de calitate implică din partea Comisiei şi a personalului său o conduită care dă dovadă de curtoazie, obiectivitate şi imparțialitate.

Obiectiv

Pentru a permite Comisiei să-şi îndeplinească obligațiile de bună conduită administrativă, în special în relațiile sale cu publicul, Comisia se angajează să respecte criteriile de bună conduită administrativă enunțate în prezentul cod şi să se ghideze după acesta în activitatea sa zilnică.

Domeniu de aplicare

Prezentul cod instituie obligații oricărui membru al personalului care face obiectul statutului funcționarilor Comunităților Europene şi regimului care se aplică celorlalți agenți ai acestor Comunități (în continuare numit „statut") şi al celorlalte dispoziții privind relațiile dintre Comisie şi personalul său care se aplică funcționarilor şi altor agenți. Totuşi, personalul încadrat cu contract de drept privat, experții naționali detaşați, stagiarii şi alte persoane ce lucrează pentru Comisie vor trebui, de asemenea, să respecte acesta în activitatea lor zilnică.

---

[945] Anexă la Regulament de procedură al Comisiei [C(2000) 3614], publicat în JOCE L 308, din 8.12.2000. Preluat de pe http://ec.europa.eu/transparency/code/_docs/code_ro.pdf

Relațiile dintre Comisie şi personalul său sunt reglementate exclusiv de statut.

1. PRINCIPII GENERALE DE BUNĂ ADMINISTRARE

Comisia respectă, în relațiile sale cu publicul, următoarele principii generale:

Legalitate

Comisia acționează legal şi aplică normele şi procedurile stabilite de legislația comunitară.

Nediscriminare şi egalitate de tratament

Comisia respectă principiul nediscriminării şi, în special, garantează publicului un tratament egal, fără vreo distincție fondată pe naționalitate, sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, vreun handicap, vârstă sau orientare sexuală. În consecință, orice diferență de tratament în cazuri asemănătoare trebuie să fie justificată expres prin natura individuală a fiecărui caz.

Proporționalitate

Comisia se asigură că măsurile luate sunt proporționale cu obiectivul vizat.

În special, Comisia veghează ca aplicarea prezentului cod să nu impună în nici un caz sarcini administrative şi bugetare disproporționate în raport cu beneficiul aşteptat.

Coerență

Comisia este coerentă în conduita sa administrativă şi se conformează practicii sale obişnuite. Orice excepție de la acest principiu trebuie să fie temeinic justificată.

2. LINII DIRECTOARE PENTRU O BUNĂ CONDUITĂ ADMINISTRATIVĂ

Obiectivitate şi imparțialitate

Personalul acționează în toate circumstanțele într-o manieră obiectivă şi imparțială, în interesul Comunității şi binelui public.

Activitatea sa se derulează independent în cadrul unei politici determinate de Comisie, iar conduita sa nu este sub nicio formă influențată de interese personale sau naționale şi nici de către presiuni politice.

Informații asupra procedurilor administrative

În virtutea unei cereri de informații relativ la o procedură administrativă a Comisiei, personalul se asigură ca informațiile să fie transmise solicitantului într-un termen stabilit pentru procedura menționată.

3. INFORMAȚII ASUPRA DREPTURILOR PĂRȚILOR IMPLICATE

Audierea tuturor părților direct interesate

Dacă dreptul comunitar prevede audierea părților interesate, membrul responsabil al personalului se asigură să le dea ocazia să-şi facă cunoscut punctul de vedere.

Obligația de a-şi motiva deciziile

Orice decizie a Comisiei trebuie să indice clar motivele pe care se fondează şi să fie adusă la cunoştința părților şi a persoanelor implicate.

Ca regulă generală, trebuie să fie furnizată o motivație completă. Totuşi, se pot da răspunsuri-tip dacă nu există posibilitatea să se comunice într-o manieră detaliată motivele unei decizii individuale, de exemplu din cauza numărului mare de persoane implicate în decizii similare. Răspunsurile-tip trebuie să includă principalele elemente ce justifică decizia luată. În afară de asta, o parte interesată care le cer expres trebuie să obțină o motivație completă.

Obligația de a indica căile de atac

Dacă dreptul comunitar îl prevede, deciziile notificate indică clar posibilitatea unei căi de atac, precum şi mijloacele de a-l prezenta (numele şi adresa administrativă a persoanei sau a serviciului pe lângă care trebuie introdus şi termenul de timp ce trebuie respectat).

Dacă este cazul, deciziile trebuie să menționeze posibilitatea de realizare a unei acțiuni şi/sau de depunere a unei plângeri pe lângă

mediatorul european, conform dispozițiilor articolului 230 sau ale articolului 195 din Tratatul de instituire a Comunității Europene.

4. SOLUȚIONAREA CERERILOR

Comisia se angajează să răspundă cererilor publicului în maniera cea mai apropriată şi în timpul cel mai scurt.

Cereri de documente

Dacă documentul cerut este deja publicat, solicitantul este trimis la punctele de vânzare ale Oficiului pentru Publicații Oficiale al Comunităților Europene sau către centrele de documentare sau informare care să permită accesul gratuit la documente, precum punctele de informare, centrele de documentare europene etc. În plus, numeroase documente sunt uşor accesibile în formă electronică.

Regulile relative la accesul documentelor fac obiectul unei măsuri specifice.

Corespondența

Conform articolului 21 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comisia răspunde scrisorilor pe care le primeşte în limba în care a fost inițiată corespondența, cu condiția să fie una dintre limbile oficiale ale Comunității.

Răspunsul la o scrisoare adresată Comunității este trimis într-un termen de cincisprezece zile începând de la data primirii scrisorii de către serviciul competent al Comisiei. Răspunsul menționează numele persoanei responsabile de dosar şi indică o modalitate de a o contacta.

Dacă răspunsul nu poate fi trimis într-un termen de cincisprezece zile şi în toate cazurile în care un răspuns necesită muncă suplimentară, cum ar fi consultarea serviciilor interne sau o traducere, membrul personalului însărcinat cu dosarul trimite răspuns să se aştepte, indicând o dată la care destinatarul poate să se aştepte să obțină un răspuns, în funcție de munca suplimentară necesară şi ținând cont de urgența şi de complexitatea problemei.

Dacă răspunsul trebuie să fie stabilit de un serviciu, altul decât serviciul destinatar al corespondenței inițiale, solicitantul trebuie să fie

informat asupra numelui şi adresei administrative a persoanei căreia i-a fost transmisă scrisoarea.

Aceste dispoziţii nu se aplică corespondenţei care poate fi considerată drept abuzivă fiind repetitivă, ultragioasă şi/sau fără obiect. Comisia îşi rezervă atunci dreptul de a înceta orice schimb de corespondenţă.

Comunicări telefonice

Orice membru al personalului este obligat să se identifice sau să identifice serviciul său la telefon şi să răspundă apelurilor cât mai repede posibil.

Membrul personalului solicitat furnizează el însuşi informaţii asupra subiectelor care ţin direct de competenţa sa şi orientează interlocutorul către sursa specifică care se potriveşte în celelalte cazuri. Dacă este necesar, acesta se adresează superiorului său ierarhic sau îl consultă pe acesta înainte de a furniza informaţia.

În cazul unui subiect care ţine direct de competenţa sa, membrul personalului se interesează de identitatea interlocutorului său şi verifică dacă informaţia a fost deja făcută publică înainte de a o divulga. În caz negativ, membrul personalului poate să considere că nu este în interesul Comunităţii să o divulge. Acesta explică atunci de ce nu este în măsură să o reveleze şi se referă, dacă circumstanţele o cer, la obligaţia la discreţie enunţată în articolul 17 al statutului.

Dacă este cazul, membrul personalului cere o confirmare scrisă a problemelor puse prin telefon.

Poşta electronică

Personalul răspunde rapid mesajelor electronice, ţinând cont de liniile directoare ale secţiunii referitoare la comunicările telefonice.

Totuşi, în cazul în care un mesaj electronic, prin natura sa, poate fi asimilat unei scrisori, acesta trebuie tratat ţinând cont de liniile directoare privind corespondenţa şi în acelaşi termen de timp.

Cereri pornind de la media

Serviciul „Presă şi comunicare" răspunde de relaţiile cu media. Totuşi, dacă o cerere de informaţie vizează subiecte tehnice ce decurg

din domeniul său particular, membrul personalului solicitat poate răspunde acesteia.

5. PROTEJAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL ŞI A INFORMAȚIILOR CONFIDENȚIALE

Comisia şi personalul său se asigură, în special, să se respecte:

regulile privind protecția vieții particulare şi a datelor cu caracter personal;

obligațiile prevăzute la articolul 287 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special cele care privesc secretul profesional;

regulile privind secretul anchetelor penale;

confidențialitatea privind subiectele referitoare la diversele comitete şi instanțe specificate în articolul 9 şi în anexele II şi III la statut.

6. PLÂNGERI

Comisia Europeană

În cazul nerespectării principiilor enunțate în prezentul cod, se poate depune o plângere direct pe lângă secretarul general al Comisiei Europene, care o transmite serviciului competent.

Directorul general sau şeful de serviciu răspunde reclamantului în scris în termen de două luni. Reclamantul dispune atunci de un termen de două luni pentru a solicita reexaminarea plângerii sale pe lângă secretarul general al Comisiei. Secretarul general răspunde acestei cereri de reexaminare într-un termen de o lună.

Mediatorul European

O plângere poate fi, de asemenea, depusă pe lângă Mediatorul European, conform articolului 195 din Tratatul de instituire a Comunității Europene şi a statutului Mediatorului European.

BIBLIOGRAFIE SUPLIMENTARĂ

I. Cursuri, tratate, monografii (în limba română):

1. **ALEXANDRU, Ioan,** *Drept administrativ european*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2008;
2. **ANGHEL, Ion,** *Personalitatea juridică şi competenţele Comunităţilor Europene/Uniunii Europene*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2006;
3. **APOSTOL Tofan, Dana,** *Instituţii administrative europene*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006;
4. **AURESCU, Bogdan**, *Sistemul jurisdicţiilor internaţionale*, ediţia a II-a, Editura C.H. Beck, Bucureşti. 2013;
5. **BĂRBULESCU, Iordan Gheorghe,** *De la Comunităţile Europene la Uniunea Europeană*, Editura Trei, Bucureşti, 2001;
6. **BIBERE, Octav**, *Documente de bază ale Comunităţii şi Uniunii Europene*, Editura Polirom, Iaşi, 1999;
7. **BIBERE, Octav,** *Tratatul Uniunii Europene. Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii Europene*, Editura Lucreţius, Bucureşti, 1997;
8. **BIBERE, Octav,** *Uniunea Europeană între real şi virtual*, Editura All, Bucureşti,1999;
9. **BĚLOHLÁVEK, Alexander J.,** *Convenţia de la Roma. Regulamentul Roma I,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2012;
10. **BĚLOHLÁVEK, Alexander J.,** *Protecţia investiţiilor străine directe în Uniunea Europeană,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2011;
11. **BĚLOHLÁVEK, Alexander J.,** *Protecţia investiţiilor străine directe în domeniul energiei,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2012;

12. **BÎRSAN, Corneliu,** *Drept instituțional comunitar*, note de curs predate în anul de învățământ 1993-1994 studenților de la Facultatea de Drept a Universității din Bucureşti;
13. **BÎRSAN, Maria,** *Integrarea economică europeană*, vol. I, *Introducere în teorie şi practică*, Editura Carpatica, Cluj-Napoca, 1995;
14. **BOROI, Alexandru** (coord.); **RUSU, Ion; RUSU, Minodora-Ioana**, *Tratat de Cooperare judiciară internațională în materie penală*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016;
15. **BOULESCU, Mircea; DASCĂLU, Elena Doina; ISPIR, Ovidiu,** *Uniunea Europeană. Instituții, buget, audit*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2009;
16. **BURBAN, Jean Louis**, *Parlamentul European*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1999;
17. **CAIRNS, Walter**, *Introducere în legislația Uniunii Europene*, Editura Universal Dalsi, Londra, 2001;
18. **CATARGIU, Magdalena**, *Persoanele morale fără scop lucrativ în dreptul european. Studiu comparativ-istoric*, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2015;
19. **CATANĂ, Aida (coord.),** *Fonduri structurale pentru administrația publică,* Editura Contaplus, Bucureşti, 2008;
20. **CATANĂ, Aida; OFIȚERU, Larisa,** *Ghidul finanțărilor europene,* Editura Contaplus, Bucureşti, 2010;
21. **CATANĂ, Aida; ŞEULEANU, Dragoş,** *Finanțări europene pentru proiecte ce presupun activități de cercetare, dezvoltare, inovare. Instrumente de lucru,* Editura Contaplus, Bucureşti, 2009;
22. **CĂLINOIU, Constanța; DUCULESCU, Victor**, *Drept constituțional european*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2008;
23. **CĂLINOIU, Constanța; VEDINAŞ, Verginia,** *Teoria funcției publice comunitare*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1999;
24. **CIOBANU, Alexandru-Sorin**, *Regimul contractelor de concesiune*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015;
25. **CIOBANU-Dordea, Aurel,** *Legislație comunitară privind cooperarea judiciară în materie civilă şi penală*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2007;

26. **COCA, George**, *Studii de drept penal, drept penal comunitar şi administrativ (achiziţii publice)*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014;
27. **CONEA, Alina Mihaela**, *Protecţia desenului în dreptul Uniunii Europene*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2013;
28. **CORBETT, Richard** (coautorat), *Parlamentul European*, ediţia a VI-a, Regia Autonomă „Monitorul Oficial", Bucureşti, 2007;
29. **COŞEA, Mircea,** *Economia integrării europene*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti, 2004;
30. **DELEANU, Sergiu** (coautorat), *Curtea de Justiţie europeană. Hotărâri comentate*, Editura Wolters Kluwer România, Bucureşti, 2007;
31. **DELEANU, Sergiu,** *Drept comunitar al afacerilor*, Editura Servo-Sat, Arad, 2002;
32. **DELUMEANU, Ştefan,** *Geneza Europei comunitare*, Bucureşti, 1999;
33. **DIDEA, Ionel**, *Dreptul european al concurenţei*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014;
34. **DINA, George Christopher,** *Fondurile europene, factor favorizant al dezvoltării culturii şi civilizaţiei româneşti,* Editura Eurostampa, Timişoara, 2011;
35. **DOBRE, Adrian**, *Politica comercială comună a Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2010;
36. **DOBRESCU, Emilian** (coautorat), *Fondurile structurale*, Editura Eurolobby, Bucureşti, 2008;
37. **DROSU ŞAGUNA, Dan**; **RADU, Daniela - Iuliana**, *Politica de Coeziune a Uniunii Europene 2014-2020. Strategia Europa 2020,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016;
38. **DUCULESCU, Victor; DUCULESCU, Georgeta,** *Justiţia europeană, mecanisme, deziderate şi perspective*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2002;
39. **DUMITRAŞCU, Mihaela-Augustina**, *Legislaţia privind libertăţile de circulaţie în Uniunea Europeană*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2015;

40. **DUMITRAŞCU, Mihaela-Augustina,** *Legislație comunitară privind proprietatea intelectuală*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2008;
41. **DUMITRU CRĂCIUNESCU, Adrian; SILAŞI, Grigore; ANGHEL, Ion M.** *Diplomația Uniunii Europene (şi regulile acesteia)*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015;
42. **DUSCA, Anca Ileana**, *Dreptul Uniunii Europene privind afacerile*, ediția a II-a revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016;
43. **DUȚU, Mircea,** *Dreptul: între ipostaze şi avatarurile mondializării,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014;
44. **ECHKENAZI, José,** *Ghidul Uniunii Europene* (traducere Gina Belabed), Editura Niculescu, Bucureşti, 2008;
45. **FERRÉOL, Giltes,** *Dicționarul Uniunii Europene*, Editura Polirom, Iaşi, 2001;
46. **FILIPESCU, Ion P.; FUEREA, Augustin,** *Drept instituțional comunitar european*, edițiile I, a II-a, a III-a, a IV-a, a V-a, Editura Actami, Bucureşti, 1994, 1996, 1997, 1999, 2000;
47. **FUEREA, Augustin,** *Drept comunitar al afacerilor*, ediția a II-a, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2006;
48. **FUEREA, Augustin,** *Drept comunitar european.* Partea generală, Editura All Beck, Bucureşti, 2003;
49. **FUEREA, Augustin,** *Instituțiile Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2002;
50. **FUEREA, Augustin,** *Manualul Uniunii Europene*, ediția a III-a, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2006;
51. **FUEREA, Augustin,** *Manualul Uniunii Europene*, ediția a IV-a, revăzută şi adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2008), Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2010;
52. **GÂLEA, Ion,** *Tratatele Uniunii Europene. Comentarii şi explicații,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2012;
53. **GÂLEA, Ion**, *Aderarea Uniunii Europene la Convenția europeană a drepturilor omului,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2012;
54. **GÂLEA, Ion**, *Tratatele Uniunii Europene. Comentarii şi explicații,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2012;

55. **GÂLEA, Ion; DUMITRAŞCU Mihaela-Augustina; MORARIU Cristina,** *Tratatul instituind o Constituție pentru Europa*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2005;
56. **GÎRBEA, Daniela (coord.); PARIZA, Georgiana; SALOMIA, Oana-Mihaela; TUFIŞ, Georgeta**, *Procesul Bologna. De la Bologna la Bergen,* Editura Deliana, Bucureşti, 2005;
57. **GHEORGHE, Cristian**, *Drept comercial comunitar*, Editura Logisticon, Bucureşti, 2009;
58. **GHEORGHE, Monica**, *Uniunea Europeană şi raporturile de muncă ale lucrătorilor. Provocări actuale*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016;
59. **GHICA, Luciana-Alexandra** (coord.), *Enciclopedia Uniunii Europene*, ediția a III-a, Editura Meronia, Bucureşti, 2007;
60. **GORIȚĂ, Ciprian,** *Negocierile de aderare la Uniunea Europeană, studiu de caz: România*, Editura Economică, Bucureşti, 2008;
61. **GROZA, Anamaria**, *Uniunea Europeană. Drept material,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2014;
62. **GYULA, Fábián,** *Curtea de Justiție Europeană. Instanță de judecată supranațională*, Editura Rosetti, Bucureşti, 2002;
63. **GYULA, Fábián,** *Drept instituțional comunitar*, ediția a III-a, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2010;
64. **IVAN, Daniela,** *Hotărâri recente şi consacrate ale CJCE*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2005;
65. **JINGA, Ion,** *Uniunea Europeană, realități şi perspective*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1993;
66. **JINGA, Ion; POPESCU, Andrei,** *Integrarea Europeană – Dicționar de termeni comunitari*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2000;
67. **KAPA, Mátyás; VERESS, Emöd,** *Executarea silită transfrontalieră a hotărârilor judecătoreşti pronunțate în materie civilă şi comercială în Uniunea Europeană,* publicație editată în cadrul programului Uniunii Europene nr. JLS/CJ/2007-1/10;

68. **LAZĂR, Ioan**, *Dreptul Uniunii Europene în domeniul concurenței*, Editura Universul Juridic, București, 2016;
69. **LEFTER, Cornelia,** *Drept comunitar instituțional*, Editura Economică, Bucureşti, 2001;
70. **LEFTER, Cornelia,** *Drept comunitar instituțional*, Editura Economică, Bucureşti, 2005;
71. **LEICU, Corina,** *Drept comunitar*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1998;
72. **LEICU, Corina; LEICU, Ioan,** *Instituțiile comunitare*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1996;
73. **LUȚAŞ, Mihaela,** *Integrarea economică europeană*, Editura Economică, Bucureşti, 1999;
74. **MAIOR, George Cristian,** *Concepte de drept public european,* Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1997;
75. **MARCU, Viorel; DIACONU, Nicoleta,** *Drept comunitar. Partea specială. Politicile comunitare*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2003;
76. **MARGA, Andrei**, *Filozofia unificării europene*, colecția Studii europene, bibl. Apostrof, Cluj-Napoca, 1995;
77. **MAZILU, Dumitru**, *Integrarea europeană. Drept comunitar şi instituții europene*, ediția a IV-a, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2006;
78. **MLADEN, Carmen,** *Drept vamal comunitar*. Culegere de practică judiciară, Editura Sitech, Craiova, 2008;
79. **MUNTEAN, Anamaria**, *Formele controlului de legalitate în dreptul Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2013;
80. **MURARU, Ioan; TĂNĂSESCU, Simina Elena; IANCU, Gheorghe; DEACONU, Ştefan; CUC, Mihai Horia,** *Cetățenia europeană*, Editura All Beck, Bucureşti, 2003;
81. **NEAGU, Norel**, *Jurisprudența CJUE şi influența acesteia asupra dreptului penal național*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2014;
82. **ORGA-DUMITRIU, Gina**, Dreptul european al contractelor. Realități. Influențe. Domeniu de aplicare, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2013;

83. **PAP, Andrei**, *Transportul aerian şi drepturile pasagerilor în legislația Uniunii Europene. Sinteze de jurisprudență,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016;
84. **PASCARIU, Gabriela Carmen**, *Uniunea Europeană. Politici şi piețe agricole*, Editura Economică, Bucureşti, 1999;
85. **PĂUN, Ciprian,** *Legislația fondurilor europene*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2013;
86. **PĂUŞ, Viorica A.,** *Probleme actuale ale integrării culturale*, Editura Semne, Bucureşti, 2000;
87. **PELKMANS, Jacques,** *Integrare Europeană. Metode şi analiză economică*, IER, Bucureşti, 2003;
88. **PETRESCU, Oana-Măriuca,** *Procedura aplicabilă în fața instanțelor comunitare*, Editura Wolters Kluwer, România, Bucureşti, 2008;
89. **PETRESCU, Oana-Măriuca,** *Programul de finanțare SAPARD. Geneză şi conținut,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006;
90. **POPESCU, Andrei; DIACONU, Ion,** *Organizații europene şi euroatlantice*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2009;
91. **POPESCU, Andrei; DINU, Alina; JINGA, Ion,** *Organizații europene şi euroatlantice*, Editura Economică, Bucureşti, 2005;
92. **POPESCU, Andrei; JINGA, Ion,** *Organizații europene şi euroatlantice*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2001;
93. **POPESCU, Andrei; VOICULESCU, Nicolae,** *Drept social european,* Editura Fundației România de Mâine, Bucureşti, 2004;
94. **POPESCU, Mariana Roxana; DUMITRAŞCU, Mihaela Augustina,** *Drept comunitar european. Caiet de seminar*, ediția a IV-a, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2009;
95. **POPOVICIU, Adrian-Claudiu**, *Lucrătorul în dreptul european*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2014;
96. **PORDEA, G.A.,** *Unificarea Europeană. Problematica Europei Unite*, Editura Europa Nora, Bucureşti, 1995;

97. **PREDESCU, Bianca,** *Drept instituțional comunitar*, Editura Cardinal, Craiova, 1995;
98. **PRISECARU, Petre; IDU, Nicolae**, *Reforma constituțională și instituțională a Uniunii Europene*, Editura Economică, București, 2003;
99. **PROFIROIU, G. Marius; PROFIROIU, Alina,** *Introducere în realitățile europene*, Editura Economică, București, 2000;
100. **RADU, Florin Răzvan**, *Cooperare judiciară internațională și europeană în materie penală. Îndrumar pentru practicieni*, Editura Wolters Kluwer, România, București, 2009;
101. **RUSU, Ioana-Eleonora; GORNIG, Gilbert,** *Dreptul Uniunii Europene*, ediția 3, Editura C.H. Beck, București, 2009;
102. **SALOMIA, Oana-Mihaela**, *Politica agricolă comună din perspectiva recentelor propuneri de reformă și a negocierilor derulate în cadrul OMC*, Editura Lumen, Iași, 2005;
103. **SAVU, Dana Victoria**, *Integrarea europeană: dimensiuni și perspective*, Editura Oscar Print, București, 1997;
104. **SCĂUNAȘ, Stelian**, *Uniunea Europeană. Construcție, reformă, instituții, drept*, Editura C.H. Beck, București, 2008;
105. **SCHÜTZE, Robert,** *Dreptul constituțional al Uniunii Europene,* Editura Universitară, București, 2012;
106. **SPENCE, David,** în colaborare cu Edwards, *Comisia Europeană*, ediția a III-a, Regia Autonomă „Monitorul Oficial", București, 2008;
107. **STĂNESCU, Șerban-Alexandru**, *Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 adnotat cu explicații și jurisprudența CJUE*, actualizat la 26 februarie 2015, Editura Hamangiu, București, 2015;
108. **STOICA, Florentina Camelia,** *Dreptul Uniunii Europene. Libertățile fundamentale*, Editura Universitară, București, 2009;
109. **SUCEVEANU, Natalia; BUIUC, Stela**, *Dreptul Instituțional al Uniunii Europene: Ghid metodic,* CEP USM, Chișinău, 2014;

110. **SUTĂ, Nicolae,** *Integrarea economică europeană*, Editura Economică, Bucureşti, 1995;
111. **ŞTEFĂNESCU, Brânduşa,** *Curtea de justiție a Comunităților europene*, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1979;
112. **TESCAŞIU, Bianca,** *Instituții Europene. Schimbări şi adaptări din perspectiva extinderii UE*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2009;
113. **TOADER, Camelia,** *Acquis-ul comunitar în domeniul dreptului privat. O sinteză*, Editura All Beck, Bucureşti, 2002:
114. **TSOUKALIS, Loukas,** *Ce fel de Europă?*, traducere şi note de Călinoiu Lena, Editura BIC ALL, Bucureşti, 2005;
115. **TUDOR, Georgiana; CONSTANTINESCU, Mariana,** *Mandatul european de arestare. Aspecte teoretice şi practică judiciară*, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2009;
116. **TUDOROIU, Theodor,** *Tratatul Uniunii Europene*, Editura Lucretius, Bucureşti, 1997;
117. **VEDINAŞ, Verginia; CĂLINOIU, Constanța,** *Statutul funcționarului public european*, ediția a II-a, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2007;
118. **VESE, Vasile; IVAN, Adrian,** Tratatul de la Nisa, Editura Dacia, Cluj Napoca, 2001;
119. **VOICULESCU, Nicolae**, *Drept comunitar al muncii,* Editura Rosetti, Bucureşti, 2005;
120. **VOICULESCU, Nicolae**, *Dreptul social european*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014.

II. Cursuri, tratate, monografii (în alte limbi decât limba română):

1. **BARAV, A.,** *Dictionnaire juridique des Communautés européennes*, Paris, 1993;
2. **BARROT, Jacques,** *L'Europe n'est pas ce que vous croyez*, préface de José Manuel Barroso, Éditions Albin Michel, Paris, 2007;

3. **BLUMANN, C.; DUBOUIS, L.**, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, Litec, 2004;
4. **BOULOUIS, J.**, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 6ème édition, Éditions Domat, Montchrestien, 1997;
5. **BOULOUIS, J.; Darmon, M., Huglo, J.G.**, *Contentieux communautaire*, Dalloz, 3è édition, Paris, 2004;
6. **CARTOU, L.; CLERGERIE, J.L.; GRUBER, A.; RAMBAUD, P.**, *L'Union européenne*, Dalloz, 4ème édition, Paris, 2002; *analyses*, Presses universitaires de Strasbourg, 2003;
7. **DE RUYT, J.**, *L'acte unique européen*, 2è édition, l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 1989;
8. **DE SCHUTTER, O.; LEBESSIS, N.; PATERSON, J.**, *Governance in the European Union*, Office des publications officielles des Communautés européennes, Luxembourg, 2001;
9. **DE SCHUTTER, O.; NIHOUL, P.** (sous dir.), *Une Constitution pour l'Europe*, Larcier, Bruxelle, 2004;
10. **DEHOUSSE, R.**, *The European Court of justice, the politics of judicial integration*, St. Martin's press, Inc, New York, 1998;
11. **DONY, M.**, *Droit de la Communauté et de l'Union européenne*, coll. Etudes européennes, édition de l'Université de Bruxelles, 2003;
12. **DUBOUIS, L.; BLUMAN, C.**, *Droit matériel de l'Union européenne*, 4è édition, Montchrestien, Paris, 2006;
13. **DUTHEIL DE LA ROCHERE, J.**, *Droit matériel de l'Union européenne*, 3è édition, Hachette supérieur, 2006;
14. **DUTHEIL DE LA ROCHERE, J.**, *Introduction au droit de l'Union européenne*, 5ème édition, Hachette supérieur, 2007;
15. **FALLON, M.**, *Droit matériel général des Communautés européennes*, LGDJ/Bruylant Academia, 2002;
16. **FAVRET, J.M.**, *L'essentiel de l'Union européenne et du droit communautaire*, Gualino, édition 2003;
17. **GAUTRON, J.C.**, *Droit européen*, 10è édition, Mémento Dalloz, 2002;
18. **HUCHET, Bernard**, *Vers la Grand Europe*, LGJD, Paris, 1996;

19. **ISAAC, G., Blanquet, M.**, *Droit communautaire général*, 8ème ed., Armand Colin, Masson, 2001;
20. **JACQUE, J.P.**, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 2è édition, Dalloz, coll. Cours, 2003;
21. **LE MIRE, P.**, *Droit de l'Union européenne et politiques communes*, 3è édition, Dalloz, Paris, 2003;
22. **LECOURT, R.**, *L'Europe des juges*, Bruylant, Bruxelles, 2008;
23. **LOUIS, J.V.**, *Les reglements de la CEE*, P.U.F., Bruxelles, 1969;
24. **MANIN, Philippe**, *Droit constitutionnel de l'Union Européenne*, Nouvelle édition, Édition A. Pedone, Paris, 2004;
25. **MANIN, Philippe**, *Les Communautés européennes. L'Union européenne. Droit institutionnel*, 5è édition, Pédone, Paris, 1999;
26. **MASCLET, J.C.**, *Les grands arrêts de droit communautaire*, P.U.F., Paris, 2007;
27. **MATHIEU, J.L.**, *L'Union Européenne*, P.U.F., Paris, 2008;
28. **MOLINIÈRE, L.**, *Droit de la contentieux européen*, LGDJ, Paris, 1996;
29. **MONNET, J.**, *Mémoires*, Editura Fayard, Paris, 1976;
30. **MOREAU DEFARGES, Ph.**, *Les institutions européennes*, 7è édition, Compact Sc. Po., Armand Colin, 2005;
31. **OANȚĂ, Gabriela Alexandra**, *La politica de seguridad alimentaria en la Unión Europea*, edita Tirant lo Blanch, Valencia, 2007;
32. **OBERDORFF, H.**, *L'Union européenne*, Compact Droit, Litec, 2004;
33. **PARTSCH, Ph.E.**, *Le droit international privé européen: de Rome à Nice*, édition Larcier, 2004;
34. **PESCATORE, P.**, *Le droit de l'intégration*, Leyde-Genève, 1972;
35. **PESCATORE, P.**, *The Law of Integration*, Leyde, 1974;
36. **PESCATORE, P.**, *L'ordre juridique des Communautés européennes*, Liège, 1975;
37. **PHILIP, Chr.**, *La Cour de justice des Communautés européennes*, P.U.F., Paris, 1983;

BCU "LUCIAN BLAGA" UNIVERSITY LIBRARY

38. **QUEMONNE, J.L.**, *Le systeme politique de l'Union europèenne*, 6è ed., Montchrestien EJA, Paris, 2005;
39. **RENOUT, Harald**, *Institutions européennes*, Manuel 2007-2008, Editions Paradigme, Orléans, 2007;
40. **RIDEAU, J.**, *Les états membres de l'Union Européene, Adoption- Mutations- Resistances*, LGDJ, 1997;
41. **RIDEAU, J.**, *Le droit des Communautés européennes, Que sais-je?*, PUF, Paris, 1998;
42. **SIMON, D.** (collectif), *Le droit communautaire et les métamorphoses du droit*, Presses universitaires de Strasbourg, 2003;
43. **SIMON, D.**, *Le système juridique communautaire*, 3è édition, PUF, Paris, 2001;
44. **TAULEGNE, B.**, *Le Conseil Européen*, P.U.F., Paris, 1993;
45. **ȚOP, Dan,** „Marc Rîchevaux, les grands principes du droit communautaire de travail", editeur Bibliotheca Târgovişte, 2006;
46. **VERHOEVEN, J.**, *Droit des Communautés européennes*, 2è édition, Bruxelles Larcier, 2001;
47. **VAN RAEPENBUSCH, J.**, (de Boeck Université) *Droit institutionnel de l'Union et des Communautés européennes*, 3e édition, De Boech Université, Paris, Bruxelles, 2001;
48. **ZORGBIBE, Charles**, *Histoire de la construction européenne*, P.U.F., Paris, 1993.

III. Reviste de specialitate:

1. Analele Universităților/Seria Drept
2. Annuaire de Droit international public, Paris;
3. Annuaire Européen, La Haye;
4. Bulletin des Communautés Européennes, CECA, UE, CEEA;
5. Cahier de droit européen, Bruxelles;
6. Cahiers de droit européen, Larcier;
7. Common Market Law Reports, London;

8. Common Market Law Review, Leyde;
9. Consilier european, revistă de informare şi analiză pe teme de integrare europeană realizată de Corpul Consilierilor de Integrare;
10. Cuadernos Europeos de Deusto, Bilbao, Spania;
11. Curierul Judiciar;
12. Diritto comunitario e degli scambi intemazionali, Milan;
13. Dreptul, Uniunea Juriştilor din România;
14. Droit et pratique du commerce international, Masson;
15. Enciclopedia of European Community Law, Editura K.R. Simmonds, London;
16. EuRoCom, revistă de informare, comunicare şi integrare europeană;
17. Euro-Dispecer. Întrebări şi răspunsuri despre Uniunea Europeană, Ministerul Integrării Europene;
18. Europäisches Recht, Münich, Beck;
19. Europarecht (EUR), Munich;
20. Europe, Editions techniques;
21. Gaceta juridica de la CEE, Madrid;
22. Gazette du palais européenne;
23. Ghid stilistic de traducere în limba română pentru uzul traducătorilor acquis-ului comunitar; Institutul European din România;
24. Glosar bancar, Institutul European din România;
25. Glosar juridic, Institutul European din România;
26. Glosar privind Codul Vamal Comunitar, ediția a III-a revăzută, Institutul European din România;
27. Glosar privind laptele şi produsele lactate, Institutul European din România;
28. Glosar privind piața internă, Institutul European din România;
29. Glosar privind Tratatul de la Lisabona, Institutul European din România;
30. Journal de droit international (Clunet);
31. Journal des tribunaux - droit européen, Larcier;
32. Journal officiel de la CECA (JOCECA);

33. Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE);
34. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE);
35. Jurisprudența istorică a instanțelor comunitare - culegere de hotărâri integrale - vol. 1, Institutul European din România;
36. Jurisprudența istorică a instanțelor comunitare - culegere de hotărâri integrale - vol. 2, Institutul European din România;
37. Noticias CEE, Valencia;
38. Palatul de Justiție;
39. Phoenix, Revista de insolvență, editată de Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România;
40. Rapport annuel de la Commission pour la politique de la concurrence;
41. Rapport général de la Commission sur l'activité des Communautés;
42. Recueil de la jurisprudence de la CJCE;
43. Requeils practiques du droit des affaires dans les pays du Marché commun, (Traité de Rome), Paris, Éditions Jupiter;
44. Revista de Drept Public, Institutul de Ştiințe Administrative „Paul Negulescu", Editura C.H. Beck, Bucureşti;
45. Revista de instituciones europeas, Madrid;
46. Revista di diritto europeo, Roma;
47. Revista moldovenească de drept internațional şi relații internaționale;
48. Revista Română de Drept comunitar, Editura Rosetti, Bucureşti;
49. Revista Română de Drept european, Editura Wolters Kluwer România, Bucureşti;
50. Revista Română de Dreptul proprietății Intelectuale;
51. Revue critique de droit international privé, Sirey;
52. Revue d'intégration européenne - Journal of European Integration, Montreal;
53. Revue de Communautés européennes, Athenes;
54. Revue des affaires européennes, Gent Mys & Breesch;
55. Revue du Droit de l'Union européenne, Clément Juglar;

56. Revue du marché commun et de l'Union européenne, Editions Techniques et économiques;
57. Revue du Marché commun et de l'Union européenne, Paris;
58. Revue européenne de droit de la consommation, Larcier;
59. Revue hellénique de droit européen, Salonique;
60. Revue trimestrielle de droit européen, Paris;
61. Revue trimestrielle de droit européen, Sirey;
62. Rivista di diritto europeo;
63. Sociaal-economische Wetgeving (SEW), Zwolle;
64. Studii de drept românesc (Revista Institutului de cercetări Juridice al Academiei Române)
65. Yearbook of European Law, Oxford.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

LISTĂ BIBLIOGRAFICĂ

I. Cursuri, tratate, monografii

1. **ALEXANDRU, Ioan**, *Drept administrativ european,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2008;
2. **APOSTOLACHE, Mihaela Adina**, *Rolul parlamentelor naţionale în elaborarea şi aplicarea dreptului european,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2013;
3. **BERCEA, Raluca**, *Drept comunitar. Principii,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2007;
4. **BÎRZEA, Cezar**, *Politicile şi instituţiile Uniunii Europene,* Editura Corint, Bucureşti, 2001;
5. **BOULOUIS, Jean**, *Droit institutionnel des communautés européennes,* 4e édition, Montchrestien, Paris, 1993;
6. **BURIAN, Alexandru**, *Geopolitica lumii contemporane,* ediţia a II-a, Editura Centrul Editorial-Poligrafic al USM, Chişinău, 2008;
7. **BUŞE, Constantin**, *Din istoria relaţiilor internaţionale. Studii,* Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2009;
8. **CAIRNS, Walter**, *Introduction European Union Law,* Cavendish Publishing Limited, Londra, 1997;
9. **CĂLIN, Dragoş**, *Dreptul Uniunii Europene şi tribunalele constituţionale ale statelor membre. Interviuri,* Editura Universitară, Bucureşti, 2015;
10. **CHIRTOACĂ, Natalia**, *Drept internaţional public în scheme,* Editura „Bussines-Elita" PP SRL, Chişinău, 2009;
11. **CIOBANU-DORDEA, Aurel**, *Legislaţie comunitară privind cooperarea judiciară în materie penală*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2007;
12. **CONSTANTINESCO, Vlad**, *Les institutions, presentation generale,* I.C.L. Europe, 1989;

13. **CORBETT, Richard**; **JACOBS, Francis**; **SHACKLETON, Michael**, *Parlamentul European,* ediția a VI-a, Editura Monitorul Oficial, București, 2007;
14. **CRAIG, Paul; DE BÚRCA, Gráinne**, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină,* ediția a IV-a, Editura Hamangiu, București, 2009;
15. **DIACONU, Nicoleta**, *Dreptul Uniunii Europene. Tratat,* ediția a II-a, revizuită, Editura Lumina Lex, București, 2011;
16. **DUCULESCU, Victor**, *Dreptul integrării europene – Tratat elementar,* Editura Lumina Lex, București, 2003;
17. **DUMITRAȘCU, Augustina; POPESCU, Roxana-Mariana**, *Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații,* ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2015;
18. **DUMITRAȘCU, Mihaela Augustina**, *Dreptul Uniunii Europene și specificitatea acestuia,* ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2015;
19. **DUȚU, Mircea; DUȚU, Andrei**, *Dreptul contenciosului european,* Editura Universul Juridic, București, 2010;
20. **ECHKENAZI, José**, *Ghidul Uniunii Europene,* Editura Niculescu, București, 2008;
21. **FÁBIÁN, Gyula**, *Drept instituțional al Uniunii Europene,* Editura Hamangiu, București, 2012;
22. **FÁBIÁN, Gyula**, *Drept instituțional comunitar,* ediția a II-a, Editura Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006;
23. **FÁBIÁN, Gyula**, *Drept instituțional comunitar,* ediția a III-a, revăzută și adăugită cu referiri la Tratatul de la Lisabona, Editura Hamangiu, București, 2010;
24. **FILIPESCU, Ion P.**; **FUEREA, Augustin**, *Drept instituțional comunitar european,* ediția a V-a, Editura Actami, București, 2000;
25. **FLOROIU, Mihai**, *Drept și relații internaționale,* Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 2013;
26. **FLOROIU, Mihai**, *Tratatul internațional în context european. Studii comparate ale legislațiilor naționale din Statele membre ale Uniunii Europene,* Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 2013;
27. **FONTAINE, Pascal**, *Documentation européenne, Une idée neuve pour l'Europe. La déclaration Schuman – 1950-2000*, Seria *Documentation européenne*, Bruxelles, 2000;

28. **FUEREA, Augustin,** *Dreptul Uniunii Europene. Principii, acțiuni, libertăți,* Editura Universul Juridic, București, 2016;
29. **FUEREA, Augustin** (coord.), *Tratatele fundamentale ale Uniunii Europene,* Editura C.H. Beck, București, 2015;
30. **GAMURARI, Vasile; OSMOCHESCU, Nicolae,** *Suveranitatea și dreptul internațional. Probleme teoretice și practice actuale. Monografie,* Editura Centrul Editorial-Poligrafic al USM, Chișinău, 2009;
31. **GAUTRON, Jean-Claude**, *Droit européen,* Dalloz, Paris, 1997;
32. **GHICA, Luciana-Alexandra** (coord.), *Enciclopedia Uniunii Europene,* Editura Meronia, București, 2006;
33. **IANCU, Gheorghe**, *Instituții de drept constituțional al Uniunii Europene,* Editura Lumina Lex, București, 2007;
34. **ISAAC, Guy**, *Droit communautaire général*, Ed. Masson, Paris, 1994;
35. **ISAAC, Guy**; **BLANQUET, Marc**, *Droit général de l'Union européenne,* 10e édition, Dalloz, Paris, 2012;
36. **ISPAS, Gabriel-Liviu**, *Parlamanterismul în societatea internațională,* Editura Institutul European, Iași, 2011;
37. **ISPAS, Gabriel-Liviu**, *Uniunea Europeană. Evoluție. Instituții. Mecanisme,* Editura Universul Juridic, București, 2012;
38. **KELLERMANN, Alfred E.; DE ZWAAN, Jaap W.; CZUCZAI, Jenö**, *EU Enlargement. The constitutional impact at EU and National level,* edited by, Published by T.M.C. Asser Press, Haga, 2001;
39. **KOVAR, R.; SIMON, D.**, *La citoyenneté européenne*, în Cahieres droit européenne, 1993;
40. **LECOURT, Robert**, *L'Europe des juges*, Bruylant, Bruxelles, 1976;
41. **LEFTER, Cornelia**, *Drept comunitar instituțional,* Editura Economică, București, 2001;
42. **MANIN, Philippe**, *Les Communautés européennes – l'Union Européennee*, Pedone, Paris, 1997;
43. **MARCU, Viorel**, *Drept instituțional comunitar,* ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Lumina Lex, București, 2001;
44. **MARCU, Viorel**; **DIACONU, Nicoleta**, *Drept comunitar general. Tratat*, Editura Lumina Lex, București, 2002;
45. **MAXIM, Felicia,** *Dreptul răspunderii statelor pentru fapte internațional ilicite*, Editura Renaissance, București, 2011;

46. **MAZILU, Dumitru**, *Integrarea europeană. Drept comunitar şi instituţii europene. Curs,* Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2001;
47. **MĂTUŞESCU, Constanţa**, *Drept instituţional al Uniunii Europene,* Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2013;
48. **McGIFFEN, Steven P.**, *Uniunea Europeană. Ghid critic,* ediţie nouă, Editura Regia Autonomă „Monitorul Oficial", Bucureşti, 2007;
49. **MEREUŢĂ Mihai; OSMOCHESCU, Nicolae**, *Aspecte teoretice şi practice ale teritoriului de stat şi frontierelor în dreptul internaţional,* Editura Axa, Botoşani, 2007;
50. **MIGA-BEŞTELIU, Raluca**, *Drept internaţional public,* vol. I, ediţia 2, Editura C.H.Beck, Bucureşti, 2010;
51. **MOCA, Gheorghe**, *Dreptul internaţional public,* Editura ERA, Bucureşti, 1999;
52. **MOROIANU-ZLĂTESCU, Irina; DEMETRESCU, Radu C.**, *Drept instituţional european,* Editura Olimp, Bucureşti, 1999;
53. **MUNTEANU, Roxana**, *Drept european. Evoluţie – Instituţii – Ordine juridică,* Editura Oscar Print, Bucureşti,1996;
54. **OSMOCHESCU, Nicolae**, *Drept internaţional public,* ediţia a III-a (revăzută şi adăugită), redactor-coordonator **Alexandru Burian,** Editura „Elena-V.I." S.R.L., Chişinău, 2009;
55. **PESCATORE, Pierre**, *L'ordre juridique des Communautés européennes*, Liège, 1975 ;
56. **POPA, Nicolae,** *Teoria generală a dreptului,* ediţia 3, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2008;
57. **POPESCU, Dumitra**, *Drept internaţional public. Pentru învăţământul la distanţă,* Editura Universităţii Titu Maiorescu, Bucureşti, 2003;
58. **POPESCU, Roxana-Mariana**, *Introducere în dreptul Uniunii Europene,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2011;
59. **RADU, Florian Răzvan**, *Cooperarea judiciară internaţională şi europeană în materie penală, îndrumar pentru practicieni*, Editura Wolters Kluwer România, Bucureşti, 2008;
60. **RENOUT, Harald**, *Institutions europeénnes*, 10e édition, Editions Paradigme, Orléans, 2007;
61. **RIDEAU, Joël**, *Droit institutionnel de l'Union et des Communautés européennes*, ediţia a 3-a, L.G.D.J., Paris, 1999;
62. **SAURON, Jean-Luc**, *Curs de instituţii europene. Puzzle-ul european,* Editura Polirom, Bucureşti, 2010;

63. **ȚINCA, Ovidiu**, *Drept comunitar general,* Editura Didactică şi Pedagogică R.A., Bucureşti, 1999;
64. **ȚINCA, Ovidiu**, *Drept comunitar general,* Editura Didactică şi Pedagogică R.A., Bucureşti, 1999;
65. **VĂTĂMAN, Dan**, *Uniunea Europeană. Ghid practic de specialitate,* Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2015;
66. **VEDINAŞ, Verginia**, *Drept administrativ,* ediția a IX-a revăzută şi actualizată, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015;
67. **VIGNE, Natacha**, *Les institutiones européennes*, Elippses, Paris,1997;
68. **VOICU, Marin**, *Introducere în dreptul european,* Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2007;
69. **ZORGBIBE, Charles,** *Construcția Europeană. Trecut, prezent, viitor,* Editura Trei, Bucureşti, 1998.

II. Articole şi studii

1. **DUMITRAŞCU, Mihaela-Augustina**, *Reglementarea recursului în neîndeplinirea obligațiilor de un stat membru al UE,* Buletinul Institutului Național pentru Pregătirea şi Perfecționarea Avocaților (INPPA), nr. 3, Editura Universul Juridic, 2005;
2. **FÁBIÁN, Gyula**, *Drept instituțional comunitar,* ediția a II-a, Editura Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006;
3. **FUEREA, Augustin**, *Dimensiunea juridică a spațiului Schengen,* în volumul Simpozionului *Aderarea României la Spațiul Schengen – de la deziderat la realitate -, 24 februarie 2011*, Editura Pro Universitaria, Bucureşti, 2011;
4. **FUEREA, Augustin**, *Dimensiunea politico-juridică a cetățeniei europene,* în volumul Şcolii de vară *Cetățenie națională - cetățenie europeană*, Comitetul Național Român UNESCO pentru Dezvoltare Culturală. Centrul pentru studiul integrării europene, Editura Libra, Bucureşti, 2003;
5. **OȚEL, Monica Elena**, *Procedura acțiunii pentru constatarea neîndeplinirii de către statele membre a obligațiilor ce decurg din Tratatul CE şi dreptul comunitar al mediului*, în Revista Română de Drept Comunitar, nr. 2/2006;
6. **POPESCU, Roxana-Mariana,** *Directiva – act comunitar,* în volumul Simpozionului *Pregătirea economică şi juridică a*

specialiştilor – premisă esenţială a integrării României în Uniunea Europeană, Editura Ars Docendi, Bucureşti, 2002;
7. **POPESCU, Roxana-Mariana**, *General aspects of the infringement procedure*, LESIJ no. XVII, vol. 2/2010;
8. **POPESCU, Roxana-Mariana**, *Specificul aplicării prioritare a dreptului european în dreptul intern, în raport cu aplicarea prioritară a dreptului internaţional*, Revista Română de Drept Comunitar, nr. 3/2005;
9. **POPESCU, Roxana-Mariana**, *Uniunea Europeană – subiect de drept internaţional,* Revista Pro Patria LEX, Volumul XII, nr. 2(23)/2013;
10. **POPESCU, Roxana**, *De la „Cartea Verde privind protecţia penală a intereselor financiare comunitare şi crearea unui Procuror European" la „Propunerea de Regulament de instituire a Parchetului European",* în Buletin de informare legislativă, nr. 1, Editura Monitorul Oficial, Bucureşti, 2015;
11. **SALOMIA, Oana-Mihaela**, *The Role of the European Union Charter of Fundamental Rights in the New European Context*, în Revista Lex et Scientia. International Journal, no. XIX, vol. 2/2012;
12. **SALOMIA, Oana-Mihaela**, *Autonomia Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, în Revista Dreptul, nr. 2/2013;
13. **SALOMIA, Oana-Mihaela**, *Unele consideraţii în legătură cu respectarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene de către instanţele naţionale,* în Revista Dreptul, nr. 9/2013;
14. **SCĂUNAŞ, Stelian**, *Aspecte istorice ale civilizaţiei europene ca premise ale ideii de unitate europeană*, în Analele Universităţii Româno-Germane din Sibiu, nr. 3/2004.

III. Legislaţie:

1. Acordul dintre guvernele statelor Uniunii Economice Benelux, Republicii Federale Germania şi Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele lor comune (Acordul Schengen);
2. Actul Unic European, 1986/1987;
3. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2012);

4. Convenția de la Schengen (1985);
5. Convenție de punere în aplicare a acordului Schengen din 14 iunie 1985;
6. Tratatul privind Uniunea Europeană (versiune consolidată 2006);
7. Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, Roma, 1957/1958;
8. Tratatul de instituire a Comunității Europene (versiune consolidată);
9. Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, Paris, 1951/1952;
10. Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (versiune consolidată 2012);
11. Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, Roma, 1957/1958;
12. Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, 2004/-;
13. Tratatul de la Amsterdam, 1997/1999;
14. Tratatul de la Bruxelles, 1965/1967;
15. Tratatul de la Lisabona, 2007/2009;
16. Tratatul de la Maastricht, 1992/1993;
17. Tratatul de la Nisa, 2001/2003;
18. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată, 2010);
19. Tratatul privind Uniunea Europeană (versiune consolidată, 2010).

*
* *

20. Directiva (UE) 2015/637 a Consiliului din 20 aprilie 2015 privind măsurile de coordonare și cooperare pentru facilitarea protecției consulare a cetățenilor nereprezentați ai Uniunii în țările terțe și de abrogare a Deciziei 95/553/CE, publicată în JOUE L 106, din 24.4.2015;
21. Decizia reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 25 iunie 1996 de instituire a unui document de călătorie provizoriu (96/409/PESC), publicată în JOCE L 168, din 6.7.1996;
22. Directiva (UE) 2015/637 a Consiliului din 20 aprilie 2015 privind măsurile de coordonare și cooperare pentru facilitarea protecției consulare a cetățenilor nereprezentați ai Uniunii în

țările terțe și de abrogare a Deciziei 95/553/CE, publicată în JOUE L 106, din 24.4.2015;

23. Decizia 2000/365/CE a Consiliului din 29 mai 2000 privind solicitarea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord de a participa la unele dintre dispozițiile acquis-ului Schengen, publicată în JOUE L 131, din 1.6.2000;
24. Decizia 2002/192/CE a Consiliului din 28 februarie 2002 privind solicitarea Irlandei de a participa la unele dintre dispozițiile acquis-ului Schengen, publicată în JOUE L 64, din 7.3.2002;
25. Decizia 2007/5/CE, Euratom a Consiliului din 1 ianuarie 2007 de stabilire a ordinii de exercitare a președinției Consiliului, publicată în JOUE L 1, din 4.1.2016;
26. Decizia 2009/937/UE a Consiliului din 1 decembrie 2009 de adoptare a Regulamentului său de procedură, publicată în JOUE L 325;
27. Decizia Consiliului 2004/752/CE, Euratom din 2 noiembrie 2004 de instituire a Tribunalului Funcției Publice al Uniunii Europene, publicată în JOUE L 333, din 9.11.2004;
28. Decizia Consiliului 2009/937/UE din 1 decembrie 2009 de adoptare a regulamentului său de procedură, publicată în JOUE L 325, din 11.12.2009;
29. Decizia Consiliului 2013/336/UE din 25 iunie 2013 privind majorarea numărului de avocați generali ai Curții de Justiție a Uniunii Europene, publicată în JOUE L 179, din 29.6.2013;
30. Decizia Consiliului 93/591/UE, Euratom, CECO, CE, din 8 noiembrie 1993, privind denumirea acestuia ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului privind Uniunea Europeană, publicată în JOCE L 281;
31. Decizia Consiliului de instituire a Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene (88/591/CECO, CEE, Euratom), publicată în JOCE L 319, din 25.11.1988;
32. Decizia Consiliului din 2 noiembrie 2004 de instituire a Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene (2004/752/CE, Euratom), publicată în JOUE L 333, din 9.11.2004;
33. Decizia Consiliului European 2009/882/UE din 1 decembrie 2009 de adoptare a regulamentului său de procedură, publicată în JOUE L 315, din 2.12.2009;

34. Decizia Parlamentului European, din 28 septembrie 2005, de adoptare a Statutului deputaților în Parlamentul European 2005/684/CE, Euratom, publicată în JOUE L 262, din 7.10.2005;
35. Decizia Reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în Consiliul din 27 februarie 2002 cu privire la consecințele financiare ale expirării Tratatului CECO şi la Fondul de cercetare pentru cărbune şi oțel (2002/234/CECO), publicată în JOUE, L 79, din 22.3.2002;
36. Regulamentul (CE) nr. 401/2009 al Parlamentului European şi al Consiliului din 23 aprilie 2009 privind Agenția Europeană de Mediu şi Rețeaua europeană de informare şi observare a mediului, publicat în JOUE L 126, din 21.05.2009;
37. Regulamentul (EU, EURATOM) nr. 979/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind judecătorii ad-interim ai Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene, publicat în JOUE L 303, din 31.10.2012;
38. Regulamentul (EU, EURATOM) nr. 979/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind judecătorii ad-interim ai Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene, publicat în JOUE L 303, din 31.10.2012;
39. Regulamentul (UE, Euratom) 2015/2422 al Parlamentului European şi al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, publicat în JOUE L 341, din 24.12.2015;
40. Regulamentul (UE, Euratom) 2015/2422 al Parlamentului European şi al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, publicat în JOUE 341, din 24.12.2015;
41. Regulamentul Adițional al Curții de Justiție, publicat în JOUE L 32, din 1.2.2014;
42. Regulamentul de procedură al Comisiei, C(2000) 3614, publicat în JOUE L 308, din 8.12.2000;
43. Regulamentul de procedură al Comitetului Economic şi Social European, publicat în JOUE L 324, din 9.12.2010, versiune codificată;
44. Regulamentul de procedură al Comitetului executiv al Băncii Centrale Europene a fost adoptat prin Decizia Băncii Centrale Europene din 12 octombrie 1999 (BCE/1999/7), publicată în JOCE L 314, din 8.12.1999;

45. Regulamentul de procedură al Comitetului Regiunilor, publicat în JOUE L 65, din 5.3.2014;
46. Regulamentul de procedură al Consiliului General al Băncii Centrale Europene a fost adoptat prin Decizia Băncii Centrale Europene din 17 iunie 2004 (BCE/2004/12), publicată în JOCE L 314, din 8.12.1999;
47. Regulamentul de procedură al Curții de Conturi a Uniunii Europene, publicat în JOUE L 103, din 23.4.2010;
48. Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene, publicat în JOUE L 206, din 14.7.2014;
49. Regulamentul de Procedură al Tribunalului, publicat în JOUE L 105, din 23.4.2015;
50. Regulamentului de procedură al Curții de Justiție din 25 septembrie 2012 (versiune consolidată).

*
* *

1. Agenda 2000 - Avis de la Commission sur la demande d'adhésion de la Roumanie à l'Union Européenne;
2. COM(2007)412 final;
3. Concluziile Președinției Consiliului European de la Bruxelles (21-22 iulie 2007);
4. Dispoziții practice de punere în aplicare a Regulamentului de procedură al Tribunalului, publicate în JOUE L 152, din 18.6.2015;
5. Instrucțiuni pentru grefierul Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene, din 21 mai 2014, publicate în JOUE L 206, din 14.7.2014;
6. Instrucțiuni practice pentru părți cu privire la procedura jurisdicțională în fața Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene din 21 mai 2014, publicate în JOUE L 206, din 14.7.2014;
7. Instrucțiuni practice pentru părți, referitoare la cauzele cu care este sesizată Curtea, publicate în JOUE L 31, din 31.1.2014;
8. Neuviéme Rapport général sur l'activité de la Communauté économique européenne (1er avril 1965 – 31 mars 1966);
9. Protocolul (nr. 4) privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale şi al Băncii Centrale Europene, anexat la versiunile consolidate ale Tratatului privind Uniunea Europeană şi ale Tratatului privind funcționarea Uniunii

Europene (2010/C 83/01), publicat în JOUE C 83, din 30.3.2010;

10. Raportul Comisiei Europene intitulat: Monitorizarea punerii în aplicare a dreptului Uniunii. Raport anual 2014, Bruxelles, 9.7.2015, COM(2015) 329 final;
11. Recomandări în atenția instanțelor naționale, referitoare la efectuarea trimiterilor preliminare (2012/C 338/01), publicate în JOUE C 338, din 6.11.2012;
12. Rezoluția Parlamentului European din 11 iulie 2007 privind convocarea Conferinței interguvernamentale (CIG): avizul Parlamentului European (art. 48 din Tratatul UE) (11222/2007 – C6-0206/2007 – 2007/0808 (CNS));
13. Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene (versiune consolidată).

*

* *

1. Constituția României, republicată;
2. Legea nr. 157/2005 din 24 mai 2005 pentru ratificarea Tratatului dintre Regatul Belgiei, Republica Cehă, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Marele Ducat al Luxemburgului, Republica Ungară, Republica Malta, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) şi Republica Bulgaria şi România privind aderarea Republicii Bulgaria şi a României la Uniunea Europeană, semnat de România la Luxemburg la 25 aprilie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 465/1 iunie 2005.

IV. Jurisprudență:

1. Hotărârea *Alsthom Atlantique SA c./ Compagnie de construction mécanique Sulzer* SA., C-339/89, ECLI:EU:C:1991:28;

2. Hotărârea *Gaston Schul Douane Expediteur BV c./ Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen te Roosendaal,* 15/81, ECLI:EU:C:1982:135;
3. Hotărârea *NV Algemene Transport - en Expeditie Onderneming van Gend & Loos c./ Administration fiscale néerlandaise,* 26/62, ECLI:EU:C:1963:1;
4. Hotărârea *NV Algemene Transport - en Expeditie Onderneming van Gend & Loos c./ Administration fiscale néerlandaise,* 26/62, ECLI:EU:C:1963:1;
5. Hotărârea *Levantina Agricola Industrial SA (LAISA) şi CPC España SA c./ Consiliului Comunităților Europene*, cauzele conexate 31 şi 35/86, ECLI:EU:C:1988:211;
6. Hotărârea *Republica Austria c./ Consiliului Uniunii Europene*, ECLI:EU:C:2003:445;
7. Hotărârea *Parti écologiste „Les Verts" împotriva Parlamentului European,* 294/83, ECLI:EU:C:1986:166;
8. Hotărârea *Koninklijke Scholten Honig NV c./ Consiliului şi Comisiei Comunităților Europene*, 101/76, ECLI:EU:C:1977:70;
9. Hotărârea *Alusuisse Italia SpA c./ Consiliului şi Comisiei Comunităților Europene*, 307/81, ECLI:EU:C:1982:337;
10. Hotărârea *Comisia Comunităților Europene c./ Republicii Italiene*, 39/72, ECLI:EU:C:1973:13;
11. Hotărârea *Amsterdam Bulb BV c./ Produktschap voor Siergewassen*, 50/76, ECLI:EU:C:1977:13;
12. Hotărârea *Norddeutsches Vieh - und Fleischkontor GmbH c./ Hauptzollamt Hamburg-St. Annen*, 39/70, ECLI:EU:C:1971:16;
13. Hotărârea *Politi s.a.s. c./ Ministero delle Finanze della Repubblica Italiana*, 43/71, ECLI:EU:C:1971:122;
14. Hotărârea *Hauptzollamt Bielefeld c./ König,* 185/73, ECLI:EU:C:1974:61;
15. Hotărârea *Regatul Unit c./ Consiliu*, 68/86, ECLI:EU:C:1988:85;
16. Hotărârea *Nakajima All Precision c./ Consiliu*, C-69/89, ECLI:EU:C:1991:186;
17. Hotărârea, *Jean Noël Royer*, 48/75, ECLI:EU:C:1976:57, pct. 6 din Dispozitiv.
18. Hotărârea *Enka BV / Inspecteur der invoerrechten en accijnzen*, 38/77, ECLI:EU:C:1977:190, pct. 11.

19. Hotărârea *Inter-Environnement Wallonie c./ Région wallonne*, C-129/96, ECLI:EU:C:1997:628, pct. 46.
20. Hotărârea *Ministerul Public c./ Tullio Ratti*, 148/78, ECLI:EU:C:1979:110;
21. Hotărârea *IBM / Comisia*, 60/81, ECLI:EU:C:1981:264;
22. Hotărârea *Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes şi alţii c./ Consiliul Comunităţii Economice Europene*. Cauzele conexate 16/62 şi 17/62, ECLI:EU:C:1962:47;
23. Hotărârea *Salvatore Grimaldi c./ Fonds des maladies professionnelles*, C-322/88, ECLI:EU:C:1989:646;
24. Hotărârea *Comisia Comunităţilor Europene c./ Republicii Elene*, 240/86, ECLI:EU:C:1988:173;
25. Hotărârea *Comisia Comunităţilor Europene c./ Republicii Elene,* 68/88, ECLI:EU:C:1989:339;
26. Hotărârea *Comisia Comunităţilor Europene c./ Irlandei*, C-494/01, ECLI:EU:C:2005:250;
27. Hotărârea *Flaminio Costa c./ E.N.E.L.*, 6/64, ECLI:EU:C:1964:66;
28. Hotărârea *Flaminio Costa c./ E.N.E.L.*, 6/64, ECLI:EU:C:1964:66;
29. Hotărârea *Carl Schlüter c./ Hauptzollamt Lörrach,* 9/73, ECLI:EU:C:1973:110;
30. Avizul Curţii 1/91, ECLI:EU:C:1991:490;
31. Avizul Serviciului juridic al Consiliului, din 22 iunie 2007.

V. Alte surse

1. ***, *„L'évolution de l'Union de l'Europe occidentale"*, http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/72d9869d-ff72-493e-a0e3-bedb3e671faa/dfe9eac4-4fe8-4ae1-af1e-3060f8031126;
2. ***, *„Paul-Henri Spaak: vizionarul european cu abilităţi de convingere"*, http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/pdf/paul-henri_spaak_ro.pdf;
3. ***, *„What is WEU today?"*, http://www.weu.int/WEU_today1.pdf;

4. ***, *Élargissement de l'Union européenne. Une chance historique,* Commission européenne, Direction générale Élargissement, Bruxelles, 2003;
5. ***, *Ghid de procedură privind transpunerea şi implementarea legislației europene în sistemul național de drept şi monitorizarea aplicării acquis-ului UE,* Ministerul Afacerilor Interne, 2014;
6. ***, *Instituțiile Uniunii Europene,* lucrare editată de către Delegația Comisiei Europene în România, Bucureşti, 1999;
7. ***, *Note d'analyse, Objet: Traité de Lisbonne: présentation générale*, http://sudest.europarl.fr/resource/static/files/Analyse_du_Traite_de_Lisbonne_-_CE_Secretariat_Gal_Services_juridiques.pdf;
8. ***, *Traité d'Amsterdam: ce qui a changé en Europe,* seria L'Europe en mouvement, iunie 1999.
1. http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7033/#compos;
2. http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/kosovo/index_en.htm;
3. http://ec.europa.eu/romania/documents/eu_romania/tema_13.pdf;
4. http://ecrgroup.eu/about-us/the-ecr-in-the-european-parliament/;
5. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=URISERV:ai0016&from=RO;
6. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=URISERV:l33020&from=FR;
7. http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accession_criteria_copenhague.html?locale=fr;
8. http://europa.eu/about-eu/agencies/decentralised-agencies/index_ro.htm;
9. http://europa.eu/about-eu/agencies/decentralised-agencies/index_ro.htm;
10. http://europa.eu/about-eu/agencies/decentralised-agencies/index_ro.htm;
11. http://europa.eu/about-eu/agencies/index_ro.htm;
12. http://europa.eu/about-eu/agencies/index_ro.htm;
13. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/austria/index_ro.htm;
14. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/belgium/index_ro.htm;

15. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/bulgaria/index_ro.htm;
16. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/croatia/index_ro.htm#goto_3;
17. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/cyprus/index_ro.htm;
18. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/czechrepublic/index_ro.htm;
19. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/denmark/index_ro.htm;
20. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/estonia/index_ro.htm;
21. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/finland/index_ro.htm;
22. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/france/index_ro.htm;
23. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/germany/index_ro.htm;
24. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/greece/index_ro.htm;
25. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/ireland/index_ro.htm;
26. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/italy/index_ro.htm;
27. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/latvia/index_ro.htm;
28. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/lithuania/index_ro.htm;
29. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/luxembourg/index_ro.htm;
30. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/malta/index_ro.htm;
31. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/netherlands/index_ro.htm;
32. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/poland/index_ro.htm;
33. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/portugal/index_ro.htm;
34. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/romania/index_ro.htm;

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

35. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/slovakia/index_ro.htm;
36. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/slovenia/index_ro.htm;
37. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/spain/index_ro.htm;
38. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/sweden/index_ro.htm;
39. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/sweden/index_ro.htm;
40. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/unitedkingdom/index_ro.htm;
41. http://europa.eu/lisbon_treaty/faq/index_ro.htm;
42. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-1855_ro.htm;
43. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-1855_ro.htm;
44. http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/voting-system/qualified-majority/;
45. http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/voting-system/simple-majority/;
46. http://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/voting-system/unanimity/;
47. http://www.consilium.europa.eu/ro/policies/enlargement/turkey/
48. http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/62cd6534-f1a9-442a-b6fb-0bab7c842180;
49. http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/62cd6534-f1a9-442a-b6fb-0bab7c842180;
50. http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/62cd6534-f1a9-442a-b6fb-0bab7c842180;
51. http://www.dadalos-europe.org/rom/grundkurs5neu/phase_1.htm;
52. http://www.efdgroup.eu/about-us/our-charter;
53. http://www.elections2014.eu/ro/european-political-parties;
54. http://www.eppgroup.eu/ro/menu/group;
55. http://www.europarl.europa.eu/comparl/libe/elsj/zoom_in/25_fr.htm;
56. http://www.europarl.europa.eu/facts_2004/1_3_6_fr.htm;

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

57. http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20090302STO50535+0+DOC+XML+V0//RO;
58. http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20090302STO50535+0+DOC+XML+V0//RO;
59. http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20090626STO57497+0+DOC+XML+V0//RO;
60. http://www.greens-efa.eu/fr/notre-groupe/48-qui-sommes-nous.html;
61. http://www.mae.ro/node/1577;
62. http://www.mae.ro/taxonomy/term/356/1;
63. http://www.oecd.org/fr/apropos/histoire/;
64. http://www.oecd.org/fr/apropos/membresetpartenaires/;
65. http://www2.norvegia.ro/About_Norway/Politica-extern/europe/schengen/;

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CUPRINS

Cuvânt înainte.....5

Abrevieri.....8

CAPITOLUL I
CONSIDERAȚII TEORETICE PRIVIND APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE.....13

Secțiunea I
Contextul apariției Comunităților Europene.....13

Secțiunea a II-a
Constituirea Comunităților Europene.....18
1. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO/CECA).....18
2. Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA/Euratom).....21
3. Instituțiile Comunităților Europene.....22

Secțiunea a III-a
Dezvoltarea construcției comunitare/unionale.....25
1. Dimensiunea calitativă (perfecționarea instituțiilor comunitare și a construcției comunitare, în mod implicit).....26
   A. Crize și eșecuri.....26
   B. Reflecții cu privire la modalitățile de depășire a crizelor și eșecurilor.....35
   C. Texte de drept pozitiv, de natură să revizuiască sau să dezvolte prevederile inițiale ale Tratatelor de instituire.....35
2. Dimensiunea cantitativă – extinderea Comunităților Europene/Uniunii Europene.....35

CAPITOLUL II
PRINCIPALELE TRATATE ALE COMUNITĂȚILOR EUROPENE ŞI ALE UNIUNII EUROPENE 39

Secțiunea I
Tratatul de la Paris de instituire a CECO/CECA - 1951 39
(intrat în vigoare în anul 1952) 39
1. Superioritatea instituțiilor 41
2. Independența instituțiilor 42
3. Colaborarea între instituții 42
4. Egalitatea între state (din punct de vedere economic) 43

Secțiunea a II-a
Tratatele de la Roma de instituire a CEE, pe de o parte, şi a CEEA/Euratom, pe de altă parte – 1957 (intrate în vigoare în anul 1958) 43
1. Tratatul de la Roma de instituire a CEE (TCEE) 44
2. Tratatul de la Roma de instituire a CEEA/Euratom (TCEEA/TEuratom) 47

Secțiunea a III-a
Tratatul de la Bruxelles – 1965 (intrat în vigoare în anul 1967) 47

Secțiunea a IV-a
Acordul Schengen – 1985 (intrat în vigoare în anul 1995) 50

Secțiunea a V-a
Actul Unic European (AUE) – 1986 (intrat în vigoare în anul 1987) 64

Secțiunea a VI-a
Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană (TUE) – 1992 (intrat în vigoare în anul 1993) 66

Secțiunea a VII-a
Tratatul de la Amsterdam – 1997 (intrat în vigoare în anul 1999) 69
1. Modificările aduse Tratatului de la Maastricht 72

2. Modificările aduse de Tratatul de la Amsterdam Tratatelor de instituire a Comunităților Europene 78

Secțiunea a VIII-a
Tratatul de la Nisa – 2001 (intrat în vigoare în anul 2003) 80

Secțiunea a IX-a
Tratatul de la Lisabona – 2007 (intrat în vigoare în anul 2009) 86

Secțiunea a X-a
Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene 90
1. Aspecte generale 90
2. Conținutul Cartei 93
3. Declarațiile statelor membre cu privire la Carta Drepturilor Fundamentale 100

CAPITOLUL III
INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE 102

Secțiunea I
Considerații introductive 102
1. Delimitări conceptuale 102
2. Principiile care guvernează activitatea instituțiilor Uniunii Europene 104

Secțiunea a II-a
Parlamentul European 105
1. Alegerea membrilor 106
2. Mandatul şi statutul membrilor 112
3. Organizare 116
4. Funcționare 122
5. Atribuții 123

Secțiunea a III-a
Consiliul European 125
1. Componență 126
2. Funcționare 128
3. Atribuții 133

Secțiunea a IV-a
Consiliul 134
1. Delimitări conceptuale 134
2. Componență 136
3. Funcționare 136
4. Organizare 150
5. Atribuții 151

Secțiunea a V-a
Comisia Europeană 152
1. Componența și statutul membrilor 152
2. Organizare 156
3. Funcționare 158
4. Atribuții 159

Secțiunea a VI-a
Curtea de Justiție a Uniunii Europene 160
1. Curtea de Justiție 160
A. Structura și statutul membrilor 160
B. Organizare și funcționare 163
C. Competențe *(ratione materiae și ratione personae)* 165
2. Tribunalul 167
A. Structura și statutul membrilor 167
B. Organizare și funcționare 169
C. Competențe *(ratione materiae și ratione personae)* 172
3. Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene (Tribunal specializat) 173
A. Componență 173
B. Organizare și funcționare 175
C. Competențe *(ratione materiae și ratione personae)* 176

Secțiunea a VII-a
Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene 176
1. Procedura în fața Curții de Justiție 176
A. Faza scrisă 177
B. Faza orală 180
C. Hotărârea Curții 182

D. Procedurile derogatorii 184
E. Proceduri speciale 185
F. Calculul termenelor 186
G. Regimul lingvistic 186
2. Procedura în fața Tribunalului 188
A. Faza scrisă 188
B. Faza orală 190
C. Hotărârea Tribunalului 191
D. Calculul termenelor 193
E. Regimul lingvistic 194
3. Procedura în fața Tribunalului Funcției Publice 195
A. Faza scrisă 196
B. Faza orală 197
C. Hotărârea TFP 198

Secțiunea a VIII-a
Banca Centrală Europeană (BCE) 199
1. Organe de decizie 200
2. Organizare 202
3. Instrumente juridice 203
4. Atribuții 204

Secțiunea a IX-a
Curtea de Conturi 204
1. Componența şi statutul membrilor 205
2. Organizare 206
3. Funcționare 208
4. Atribuții 209

Secțiunea a X-a
Organe consultative ale Uniunii Europene 209
1. Comitetul Economic şi Social (CES) 209
A. Componență 210
B. Organizare 211
C. Funcționare 213
D. Atribuții 214
2. Comitetul Regiunilor 215

A. Componență 215
B. Organizare 216
C. Funcționare 219
D. Atribuții 219
3. Banca Europeană de Investiții (BEI) 220
A. Componență 220
B. Organizare 220
C. Funcționare 222
D. Atribuții 223

Secțiunea a XI-a
Oficii şi agenții 224

CAPITOLUL IV
ORDINEA JURIDICĂ A UNIUNII EUROPENE 228

Secțiunea I
Prezentare generală 228

Secțiunea a II-a
Dreptul primar al Uniunii Europene 230
1. Tratatele de instituire a Comunităților Europene, respectiv a Uniunii Europene 231
2. Tratatele modificatoare 231

Secțiunea a III-a
Dreptul derivat 234
1. Regulamentul 235
2. Directiva 237
3. Decizia 239
4. Recomandarea şi avizul 240
5. Adoptarea actelor juridice legislative ale Uniunii Europene 240
A. Procedura legislativă ordinară 240
B. Procedura legislativă specială 243

BCU "IOAN SLAVICI" CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

Secțiunea a IV-a
Normele care provin din angajamentele externe ale Comunităților/Uniunii Europene 243
1. Acordurile încheiate de Comunități sau Uniune cu statele terțe sau cu organizațiile internaționale 243
2. Actele unilaterale adoptate de organele înființate prin acordurile externe ale Comunităților/Uniunii 244
3. Unele Tratate încheiate de statele membre ale Comunităților cu state terțe 244

Secțiunea a V-a
Izvoarele complementare 246
1. Convențiile 246
2. Deciziile şi acordurile convenite prin reprezentanții guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului 247
3. Declarațiile, rezoluțiile şi luările de poziție relative ale Comunităților Europene/Uniunii, care sunt adoptate de comun acord de statele membre 247

Secțiunea a VI-a
Izvoarele nescrise ale dreptului Uniunii Europene 249

Secțiunea a VII-a
Aplicabilitatea/aplicarea dreptului Uniunii Europene în dreptul intern al statelor membre 250
1. Aplicabilitatea/aplicarea imediată 250
2. Aplicabilitatea/aplicarea directă 251
3. Aplicabilitatea/aplicarea prioritară 252

CAPITOLUL V
STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE 254
1. Austria 254
2. Belgia 255
3. Bulgaria 256
4. Cipru 258
5. Croația 259
6. Danemarca 260

7. Estonia....261
8. Finlanda....262
9. Franța....263
10. Germania....264
11. Grecia....265
12. Irlanda....265
13. Italia....266
14. Letonia....267
15. Lituania....268
16. Luxemburg....269
17. Malta....270
18. Olanda....271
19. Polonia....272
20. Portugalia....273
21. Republica Cehă....274
22. Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord....274
23. România....275
24. Slovacia....281
25. Slovenia....282
26. Spania....283
27. Suedia....284
28. Ungaria....284

CAPITOLUL VI
STATELE CANDIDATE ŞI POTENȚIAL CANDIDATE LA ADERARE....286

Secțiunea I
De la cooperare la aderare....286
1. Acordurile europene şi acordurile de asociere....286
A. Acordurile europene....287
B. Acordurile de asociere....287
2. Cererile de aderare....288
3. Criteriile de aderare....288
4. Agenda 2000....289
5. Procesul de extindere....290

Secțiunea a II-a
Statele candidate la aderare 290
1. Turcia 290
2. Macedonia 293
3. Islanda 294
4. Albania 295
5. Serbia 296
6. Muntenegru 297

Secțiunea a III-a
State potențial candidate 297
1. Bosnia-Herțegovina 297
2. Kosovo 298

CAPITOLUL VII
TRATATUL DE ADERARE A ROMÂNIEI LA UE 300

Secțiunea I
Conținutul Tratatului 300

Secțiunea a II-a
Efectele semnării Tratatului de aderare 307

Secțiunea a III-a
Ratificarea Tratatului de aderare 308

Secțiunea a IV-a
Acțiunea pentru neîndeplinirea obligațiilor de stat membru consecință a efectelor Tratatului de aderare 310
1. Noțiune 310
2. Cauzele declanşării procedurii pentru constatarea încălcării obligațiilor din Tratate, de către statele membre 311
3. Modalitățile de declanşare a procedurii pentru constatarea încălcării obligațiilor din Tratate, de către statele membre 315
4. Efectele hotărârii Curții de Justiție 317

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL VIII
UNIUNEA EUROPEANĂ – COMPETENȚELE EXERCITATE ÎNTR-UN SPAȚIU DE LIBERTATE, SECURITATE ŞI JUSTIȚIE 319

Secțiunea I
Personalitatea juridică a Uniunii Europene 319

Secțiunea a II-a
Competențele Uniunii Europene 320

Secțiunea a III-a
Uniunea Europeană – spațiu de libertate, securitate şi justiție 327
1. Aspecte generale 327
2. Politicile privind controlul la frontiere, dreptul de azil şi imigrarea 331
3. Cooperarea judiciară în materie civilă 334
4. Cooperarea judiciară în materie penală 336
5. Cooperarea polițienească 340

ANEXE

Anexa nr. 1
Declarația lui Robert Schuman - 9 mai 1950 - 342

Anexa nr. 2
Construcția Uniunii Europene, în ordine cronologică 345

Anexa nr. 3
Tratatul privind Uniunea Europeană (versiune consolidată) (extrase) 376

Anexa nr. 4
Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată) (extrase) 384

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Anexa nr. 5
Acordul European instituind o asociere între România, pe de o parte, şI Comunitățile Europene şi statele membre ale acestora, pe de altă parte (extrase) 392

Anexa nr. 6
Tratatul de aderare a republicii Bulgaria şi a României la UE (extrase) 412

Anexa nr. 7
Lista dispozițiilor *acquis*-ului Schengen, astfel cum este acesta integrat în cadrul Uniunii Europene, şi ale actelor adoptate în temeiul acestuia sau conexe acestuia, care urmează să devină obligatorii şi aplicabile pe teritoriul noilor state membre de la data aderării [menționată la art. 4 alin. (1) din Protocol] 421

Anexa nr. 8
Perioade de tranziție şi derogări obținute de România 434

Anexa nr. 9
Legea nr. 309/2004 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene şi Spațiului Economic European (extrase) 442

Anexa nr. 10
Cod de bună conduită administrativă pentru personalul Comisiei Europene în relațiile sale cu publicul 445

Anexa nr. 11
Bibliografie suplimentară 451

LISTĂ BIBLIOGRAFICĂ 466

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Editura Universul Juridic

Ofertă pachet
Noul Cod de procedură civilă
Vol. I. Ediția a II-a – art. 1-526
Vol. II – art. 527-1.134

Coord.: Viorel Mihai Ciobanu, Marian Nicolae
Autori: Flavius-Antoniu Baias, Traian Briciu,
Evelina Oprina, Mihaela Tăbârcă, Mircea Ursuța

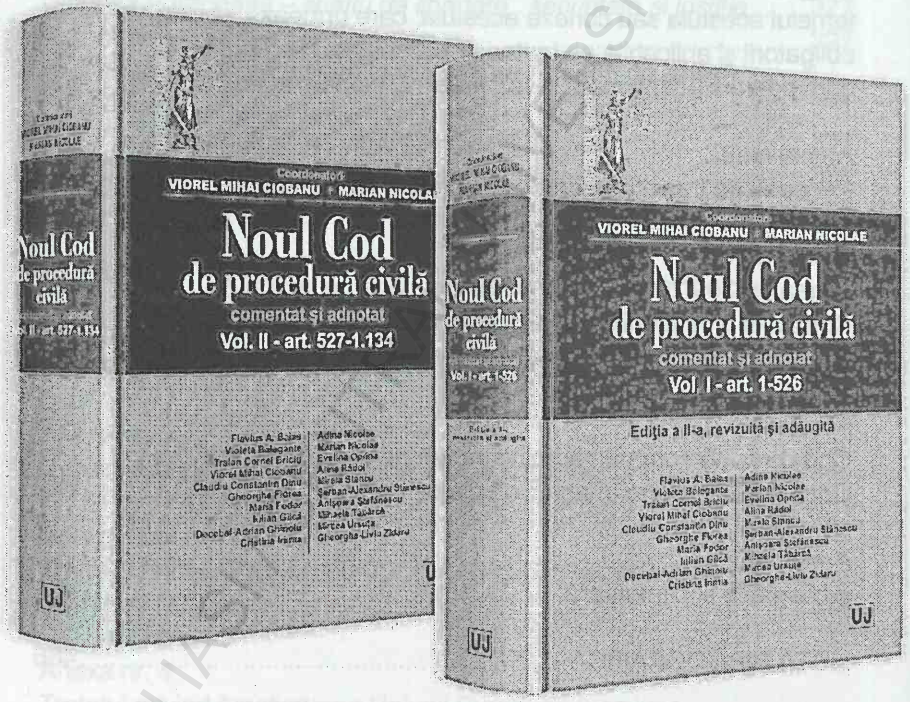

Precomandă acum!

-25% Reducere

Preț: ~~650 lei~~
487,50 lei

Format: Academic, cartonat
Pagini: 1316, 2000

Precomandă rapid și comod: 021.312.22.21 | 0733.673.555 | comenzi@ujmag.ro | www.ujmag.ro

Librăria ta de carte de specialitate
juridică, economică și business

Din 2008 suntem
alegerea lor...

TU?

Cursuri universitare • Tratate • Monografii • Coduri • Legislație • Jurisprudență • Reviste de specialitate

www.ujmag.ro

ujmagro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN

Bd. Iuliu Maniu nr. 7, clădirea Cotroceni Business Center corp C,
sector 6, București (lângă AFI MALL)
021.312.22.21 | 0733.673.555 | comenzi@ujmag.ro

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Universul Juridic .ro

nihil sine iure

Portalul universuljuridic.ro:

- timp de 15 ani am investit în cele mai înalte standarde de informare;
- a venit momentul să dedicăm un portal profesionist celei mai competitive şi mai performante comunităţi: comunitatea juriştilor;
- puteţi accesa informaţie juridică reală, certificată editorial, necesară activităţii dvs., în orice moment;
- furnizăm conţinut pentru cele mai exigente profesii, sub semnătura specialiştilor recunoscuţi în domeniu.

www.universuljuridic.ro

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ujmagro®
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN

Ai tot DREPTUL să alegi!
www.ujmag.ro

ISBN 978-606-673-843-9